

**T.C.  
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**KOSOVA TÜRK AĞIZLARI  
İNCELEME – METİN  
SÖZLÜK**

**DOKTORA TEZİ**

**Ergin JABLE**

**Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı  
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Dili**

**Tez Danışmanı: Yard.Doç.Dr. Cevdet ŞANLI**

**MAYIS – 2010**

T.C.  
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KOSOVA TÜRK AĞIZLARI  
İNCELEME – METİN  
SÖZLÜK

DOKTORA TEZİ

Ergin JABLE

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı  
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Dili

Bu tez .. / .. / 2010 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

.....  
Jüri Başkanı

.....  
Jüri Üyesi

.....  
Jüri Üyesi

.....  
Jüri Üyesi

.....  
Jüri Üyesi

## **BEYAN**

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

**Ergin JABLE**

**10.05.2010**

## ÖNSÖZ

Milletlerin hayatîyetlerini devam ettirmelerinde, nesiller arasında bağın kurulmasında en mühim vasıta dildir. Dilin kültür alanındaki rolünün ehemmiyetini burada hatırlamak yerinde olacaktır. Türk dili asırlar boyunca geniş coğrafi sahalarda hüküm sürmüş, bugün de aynı vasfını muhafaza etmektedir. Bunun en mühim sebeplerinden biri de o dili konuşan milletin siyasi hayatta devletler kuran bir vasa sahip olmasıdır.

Bugün Türkiye Türkçesi diye tabir edilen yazı dilinin diğer cephesi olan konuşma dilini Anadolu ve Rumeli ağızlarından müteşekkil bir dil olarak tarif etmek mümkündür. Bizim ele aldığımız inceleme konusu, tarif olunan saha bakımından çok dar bir çerçevede kalmakla beraber, sahada meskûn olan halkın Rumeli’de yaşamış olması, çalışmamızı geniş bir sahanın özeti olarak kabul etmeye zemin hazırlar.

Ağız çalışmalarının ana gayelerinden biri mevcut dilin, ele alınan bölgeye mahsus durumunu, geleneğini, göreneğini, örfünü, adetlerini kısacası Evlad-ı Fatihan’ın eserlerini ortaya koymak, aynı dili konuşan boylar arasında bulunan dil bağının mevcut boylarının ne noktada olduğunu tespit etmeye yardımcı olmaktadır.

Doktora çalışması olarak Kosova Türk Ağızlarını seçmemizin en mühim sebeplerinden biri yukarıdaki gayelere ulaşmak, bir diğer sebep de bugüne kadar bu bölgeye mahsus tetkikli bir ağız çalışmasının yapılamamış olmasıdır. Böyle bir çalışmayı ortaya koyduğumuzda konuşma dili ve yazı dilinin mukayesesini de kolaylaştırmış olacak ve böylece meydana gelen değişikliklerin sebepleri üzerinde daha sağlıklı neticeler elde etme imkanına da sahip olacağız.

Bizi böyle bir çalışmaya sevk eden, çalışmamız süresince karşılaştığımız sorunların çözümünde her türlü yardımı esirgemeyen saygıdeğer hocam, Yrd. Doç. Dr. Cevdet ŞANLI’ya teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Bir yıl danışmanlığımı yapan hocam Yrd. Doç. Dr. Kenan ACAR’a da teşekkür ederim.

Ayrıca sahada derlemeler yaptığım esnada benden hiçbir yardımı esirgemeyen, çalışmama gereken ilgiyi gösteren hemşerilerime teşekkür ederim.

Ergin JABLE

15 Mayıs 2010

## İÇİNDEKİLER

<b>KISALTMALAR LİSTESİ</b> .....	iii
<b>ÖZET</b> .....	xii
<b>SUMMARY</b> .....	xiii
<b>GİRİŞ</b> .....	<b>1</b>
<b>1. BÖLÜM SES BİLGİSİ</b>	
1.1. Ses Uyumları .....	8
1.1.1. Ünlü – Ünlü Uyumsuzluğu .....	8
1.1.2. Ünlü – Ünsüz Uyumsuzluğu.....	9
1.2. Ses Olayları.....	10
1.2.1. Dişlileşme.....	10
1.2.2. Damaklılaşma.....	13
1.2.3. Dudaklılaşma.....	15
1.2.4. Patlayıcılaşma.....	17
1.2.5. Sızıcılaşma.....	19
1.2.6. Ötümsüzleşme .....	20
1.2.7. Ötümlüleşme.....	22
1.2.8. Erime.....	25
1.2.9. Yutulma.....	30
1.2.10. Büzülme.....	32
1.2.11. Derilme.....	33
1.2.12. Düşme.....	34
1.2.13. İncelme.....	35
1.2.14. Kalınlaşma.....	37
1.2.15. Genişleme.....	39
1.2.16. Daralma.....	41
1.2.17. Düzleşme.....	43
1.2.18. Yuvarlaklaşma.....	45
1.2.19. İkizleşme.....	48
1.2.20. Tekleşme.....	50

1.2.21. Toplaşma.....	52
1.2.22. Birleşme.....	53
1.2.23. Karışma.....	54
1.2.24. Kaynaşma.....	55
1.2.25. Ulama.....	56
1.2.26. Türeme.....	57
1.2.27. Göçüşme.....	61
1.2.28. Benzetme.....	62
1.2.29. Ünsüz Ayrışması.....	65
1.2.30. Muhafaza.....	66
1.2.31. Palatallaşma.....	67

## **2. BÖLÜM: ŞEKİL BİLGİSİ**

2.1. Yapım Ekleri.....	68
2.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler.....	69
2.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler.....	73
2.1.3. Fiilden Fiil Yapan Ekler.....	75
2.1.4. İsimden Fiil Yapan Ekler.....	76
2.2. Çekim Ekleri.....	77
2.2.1. İsimler.....	77
2.2.2. Çokluk Ekleri.....	77
2.2.3. İyelik Ekleri.....	79
2.2.4. Aitlik Eki.....	81
2.2.5. Hal Ekleri.....	82
2.2.5.1. İlgi Hali.....	82
2.2.5.2. Yükleme Hali.....	84
2.2.5.3. Yaklaşma Hali.....	85
2.2.5.4. Bulunma Hali.....	86
2.2.5.5. Ayrılma Hali.....	86
2.2.5.6. Vasıta Hali.....	87
2.2.5.7. Eşitlik Hali.....	88
2.2.5.8. Yön Gösterme Hali.....	89

2.2.5.9. Soru Eki.....	89
2.2.5.10. İsimlerde Kısaltma.....	90
2.2.5.11. İsimlerde Küçültme.....	90
2.2.6. Zamirler.....	91
2.2.6.1. Şahıs Zamirleri.....	91
2.2.6.2. İşaret Zamirleri.....	92
2.2.6.3. Dönüşlülük Zamiri.....	92
2.2.6.4. Soru Zamirleri.....	93
2.2.6.5. Belirsizlik Zamirleri.....	93
2.2.7. Sıfatlar.....	94
2.2.7.1. Vasıflandırma Sıfatları.....	94
2.2.7.2. Belirtme Sıfatları.....	94
2.2.7.2.1. İşaret Sıfatları.....	95
2.2.7.2.2. Sayı Sıfatları.....	95
2.2.7.2.3. Soru Sıfatları.....	95
2.2.7.2.4. Belirsizlik Sıfatları.....	95
2.2.7.3. Sıfatlarda Küçültme.....	96
2.2.8. Zarflar.....	97
2.2.8.1. Yer Zarfları ve Yön Zarfları.....	97
2.2.8.2. Zaman Zarfları.....	97
2.2.8.3. Nasıllık – Nicelik (Hal) Zarfları.....	98
2.2.8.4. Azlık – Çokluk (Miktar) Zarfları.....	98
2.2.8.5. Soru Zarfları.....	98
2.2.9. Edatlar.....	99
2.2.9.1. Ünlem Edatları.....	99
2.2.9.1.1. Ünlemler.....	99
2.2.9.1.2. Seslenme Edatları.....	100
2.2.9.1.3. Sorma Edatları.....	100
2.2.9.1.4. Gösterme Edatları.....	100
2.2.9.1.5. Cevap Edatları.....	100
2.2.9.2. Bağlama Edatları.....	101
2.2.9.2.1. Cümle Başı Edatlar.....	101

2.2.9.2.2. Denkleştirme – Karşılaştırma Edatları.....	101
2.2.9.2.3. Sıralama Edatları.....	101
2.2.9.2.4. Sona Gelen Edatlar.....	102
2.2.9.2.5. Son Çekim Edatları.....	102
2.2.10. Fiiller.....	103
2.2.11. Fiil Çekimi.....	103
2.2.12. Şahıs Ekleri.....	104
2.2.13. Görülen Geçmiş Zaman.....	105
2.2.14. Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	109
2.2.15. Şimdiki Zaman.....	112
2.2.16. Gelecek Zaman.....	116
2.2.17. Geniş Zaman.....	119
2.2.18. Şart.....	124
2.2.19. İstek.....	127
2.2.20. Emir.....	128
2.2.21. Ek Fiil.....	132
2.2.21.1. Görülen Geçmiş Zaman.....	132
2.2.21.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	134
2.2.21.3. Şart.....	135
2.2.22. Fiilimsiler.....	138
2.2.23. İsim Fiiller.....	149
2.2.24. Sıfat Fiiller.....	140
2.2.25. Zarf Fiiller.....	142

### **3. BÖLÜM: CÜMLE BİLGİSİ**

3.1. Yüklem Türüne Göre Cümleler.....	144
3.1.1. Fiil Cümleleri.....	144
3.1.2. İsim Cümleleri.....	145
3.2. Yüklem Yerine Göre Cümleler.....	147
3.2.1. Kurallı (Düz) Cümleler.....	147
3.2.2. Devrik Cümleler.....	148
3.3. Cümlelerin Anlam Özellikleri.....	150



3.3.1. Olumlu Cümleler.....	150
3.3.2. Olumsuz Cümleler .....	151
3.3.3. Soru Cümleleri.....	153

**AĞIZLARIN HARİTADA SINIFLANDIRILMASI.....155**

**SONUÇ .....**156

**ÖZGEÇMİŞ.....**158

**METİNLER.....**159

1. Adnan EMİN (Gilan).....	159
2. Arslan İSMAİL (Gilan).....	164
3. Nevton ALİ (Gilan).....	171
4. Şükrü ŞERİF (Gilan).....	174
5. Osman Sulçevsi (Gilan – Dobırçan).....	180
6. Ziyadin DOBIRÇAN (Gilan – Dobırçan).....	207
7. Cevahir LİPA (İpek).....	211
8. Reşat ÇORKADİ (İpek).....	214
9. Yakut STUDENİTSA (İpek).....	219
10. Abidin MORİNA (Mamuşa).....	225
11. Hamit TAÇ (Mamuşa).....	240
12. Kazım MAZREK (Mamuşa).....	249
13. Ramadan TAÇ (Mamuşa).....	259
14. Erol ZEKERİYA (Mitroviça).....	269
15. Necat BALIÇ (Mitroviça).....	275
16. Remzi ZEKERİYA (Mitroviça).....	286
17. Sadık SARAÇ (Miroviça).....	289
18. Salih ZEKERİYA (Mitroviça).....	294
19. Ali SPAHİ (Priştine).....	304
20. İsafet TÜRBEDAR (Priştine).....	320
21. Salih RECA (Priştine).....	335
22. İskender BİKLİÇ (Priştine – Yanova).....	339
23. Nazmi BİKLİÇ (Priştine – Yanova).....	348
24. Abdül Çerim ÇAKAL (Prizren).....	359

25. Adem TATLİ (Prizren).....	375
26. Cemil LUMA (Prizren).....	397
27. Şabaz Nazmiye Mamzi (Prizren).....	414
28. Agim MÜFTİ (Vuçitırn).....	423
29. Fitnet KERA (Vuçitırn).....	442
<b>SÖZLÜK.....</b>	<b>458</b>
<b>KAYNAKLAR.....</b>	<b>474</b>

## İŞARETLER:

A : a, e

B : b, p

Ç : ç, c

I : ı, i

K : k, g

Ğ : ğ, ğ

T : t, d

U : u, ü

V : Ünlü (vokal)

# : Kelimenin solunda ise kelime başını, sağında ise kelime sonunu gösterir.

/ : Kök ünlüsünden sonra gelen sesi gösterir.

// : Bir kelime içindeki sesleri gösterir.

Ø : Şeklen değil ama fonksiyonca var olan kelime ve ekleri gösterir.

() : Parantez içindeki sesin ihtiyarî olduğunu gösterir.

> : Ok istikametinde tek aşamalı değişmeyi gösterir.

>> : Ok istikametinde iki veya daha fazla aşamalı değişmeyi gösterir.

+

: İsme eklenmeyi gösterir.

-

: Fiile eklenmeyi gösterir.

## TRANSKRİPSİYON ALFABESİ:

a – ā

c

ç

d

e – ē

f

g

ğ

h

ı – ī

i – ī

j

k

ķ

l – l̄ - l̄

m

n

o – ō

ö

p

r

ş – S

t

u – ū

ü – ū̄

v

y

z

İşaretlerimiz	Ses Değerleri	
A	a, e	
B	b, p	
Ç	ç, c	
I	ı, i	
K	k, g	
Ğ	ğ, ğ	
T	t, d	
U	u, ü	
V	Ünlü (vokal)	
#	Kelimenin solunda ise kelime başını, sağında ise kelime sonunu gösterir.	
/	Kök ünlüsünden sonra gelen sesi gösterir.	
//	Bir kelime içindeki sesleri gösterir.	
Ø	Şeklen değil ama fonksiyonca var olan kelime ve ekleri gösterir.	
()	Parantez içindeki sesin ihtiyarî olduğunu gösterir.	
>	Ok istikametinde tek aşamalı değişmeyi gösterir.	
>>	Ok istikametinde iki veya daha fazla aşamalı değişmeyi gösterir.	
+	İsme eklenmeyi gösterir.	
-	Fiile eklenmeyi gösterir.	
a	Normal a	
ā	Normalden uzun a	
c	Normal c	

ç	Normal ç	
d	Normal d	
e	Normal e	
ē	Normalden uzun e	
f	Normal f	
g	Normal g	
ğ	Tonlu, orta damak g ünsüzü	
h	Normal h	
ı	Normal ı	
ī	Normalden uzun ı	
i	Normal i	
ī	Normalden uzun i	
j	Normal j	
k	Normal k	
ķ	Tonsuz, orta damak, patlamalı k ünsüzü	
l	Normal l	
Í	Arka damak l'si	
ı	Ön damak l'si	
m	Normal m	
n	Normal n	
o	Normal o	
ō	Normalden uzun o	
ö	Normal ö	
p	Normal p	
r	Normal r	
s	Normal s	
S	z – s arası ünsüz	
t	Normal t	
u	Normal u	
ū	Normalden uzun u	

ü	Normal ü	
ũ	Normalden uzun ü	
v	Normal v	
y	Normal y	
z	Normal z	

<b>Tezin Başlığı:</b> Kosova Türk Ağızları (Dil İncelemesi - Metin )	
<b>Tezin Yazarı:</b> Ergin JABLE	<b>Danışman:</b> Yard. Doç. Dr. Cevdet Şanlı
<b>Kabul Tarihi:</b> 10.05.2010	<b>Sayfa Sayısı:</b> 10 (Ön Kısım) + 320 (Metin)
<b>Anabilim Dalı:</b> Türk Dili ve Edebiyatı	<b>Bilim Dalı:</b> Eski Türk Dili
<p>Bugüne kadar Kosova Türk ağızları ile ilgili yapılan çalışmalarda ağız özellikleri kısaca ele alınıp tanıtılmaya çalışılmıştır. Biz bu çalışmamızda güncel Kosova Türk Ağızlarını 29 kişiden ses kayıt cihazı ile yapmış olduğumuz çalışmalarla derledik. 29 kaynak metin kullanılmıştır.</p> <p>Derlediğimiz bu metinleri ağız özelliklerini yansıtabilecek şekilde ağız çevriyazısına aktardık. Aktardığımız metinleri tarayarak Kosova Türk Ağızlarının ses bilgisi, şekil bilgisi ve cümle bilgisi örnekleri ile incelemeye çalıştık.</p> <p>Sonuç olarak, Türkiye Türkçesi'nin ve ondan önceki dönem olan Osmanlı Türkçesi'nin devamı niteliğinde olan Kosova Türk Ağızları, aynı zamanda dil etkileşimi açısından da incelenmeye değer görülmektedir.</p>	
<b>Anahtar Kelimeler:</b> Türk Dili, Ağız, Kosova Türk Ağızları	



<b>Title of the Thesis:</b> Kosova Turkish dialects (Grammar - Text )	
<b>Author:</b> Ergin Jable	<b>Supervisor:</b> Yard. Doç. Dr Cevdet Şanlı
<b>Date:</b> 10.05.2010	<b>Nu. of pages:</b> 10 (pre text) + 320 (appendices)
<b>Department:</b> Turkish Language and Literature	<b>Subfield:</b> Old Turkish Language
<p>By the nowadays, in the studies about Kosovo Turkish dialect, dialect characteristics tried briefly have been introduced. In this study we collected up-to-date Kosova Turkish dialects from the source 29 persons by the record device.</p> <p>Collected this texts were transform to dialect transcription. Scanning the transforming texts we try analyzing Kosova Turkish Dialects sound knowledge, form knowledge and sentance knowledge.</p> <p>Finally, as the continued existence of Turkey Turkish's and before Ottoman Turkish's Kosova Turkish Dialects, at the same time seems worth to be analyzed in terms of linguistic interaction.</p>	
<b>Keywords:</b> Turkish Language, Dialect, Kosova Turkish dialects	

# GİRİŞ

## Amaç

Kosova Türk Ağzları, ses, şekil ve cümle bilgisi bağlamında daha önce yapılan çalışmalarda araştırmacılar tarafından bütün Kosova Türk Ağzları'nı kapsayacak şekilde işlenmemiştir. Bizim çalışmamız, Kosova Türk Ağzları sahasında, hem metin neşriyatı hem müstakil dilbilgisi konuları üzerinde yapılacak çalışmalara yardımcı olmak gayesiyle hazırlanmıştır. Bütün Kosova Türk Ağzları'nı gözler önüne serecek 29 metin derledik. Elde edilen verilerle bütün Rumeli ağzlarına hatta Anadolu ağzlarına katkı sağlayacak değerlendirme ve tasniflere gidilmesi bundan sonraki çalışmalara yönelik temennimizdir.

## İçerik

Bu çalışma, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Cümle Bilgisi ile İnceleme – Metin – Sözlük olmak üzere iki ana başlıktan oluşmaktadır.

Ses Bilgisi bölümü Ses Uyumları ve Ses Olayları olmak üzere iki alt başlıkta, Şekil Bilgisi tek bölümde ve Cümle Bilgisi de tek bölümde incelenmiştir. Metinlerden seçilen örneklerle uyuma giren ve uyumu bozan biçimler, Türkiye Türkçesiyle kıyaslamalar yapılarak tasnif edilmiştir.

## Metodoloji

Bu çalışma, sahada ses kayıt cihazıyla yapılan metin derlemesi, kayıtların çevriyazı alfabesiyle metne aktarılması ve metinde tespit edilen dil malzemesinin Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi ve Cümle Bilgisi dilbilgisi incelemesine tabi tutulması yöntemine dayanmaktadır.

## **Araştırmamızın Kapsamı**

Araştırmalarımız, Kosova sınırları içinde yer alan ve Türklerin yoğun olarak yaşadığı Prizren, Priřtine, Mamuřa, Gilan, Dobırčan, Mitrovitsa, Vuçitırn, İpek ve Yanova gibi şehir ve yerleşim yerlerini kapsayan 2008-2009 yılları arasında yaptığımız derlemelere dayanmaktadır. Bu bölgede yaşayan Türklerden elde ettiğimiz derlemeler değerlendirilmiş malzemelerimizi kapsamaktadır.

## **Derlemelerimiz**

Ses kayıt cihazıyla yaptığımız derlemelerde konuşan kimselerle direkt görüşmelerde bulunduk. Zaman zaman konuşmacıların doğal konuşmalarından ayrılarak Türkiye Türkçesi ile konuşmaya başladıklarını gördük. Bazen de kaydedilmekten çekinen konuşmacılarımızı, ses alma cihazımızı gizlice açık bırakarak kaydettik. Derlemelerimizi genellikle bölgede yaşayan her kesimden kişileri konuşturarak yapmaya çalıştık. Derlemeye esas konular: Bölgedeki gelenek, görenek, örf, adetler, tüccarlık, askerlik, savaş, toplumsal sorunlar, dernekler, zanaatlar, camiler, çeşmeler, tekkeler, gençlik, köy, okul, öğrenci, öğretmen, tarih, edebiyat, din, ırk, siyasi ve felsefi başlıkları içermektedir.

## **KOSOVA**

### **Yüzey Ölçümü**

Kosova 10,912 km<sup>2</sup>lik alana, 2 milyonun üzerinde nüfusa sahip bir ülkedir. 2 milyon nüfusun yaklaşık beşyüz bini (500.000) Türkçe konuşmaktadır. 29 yıldır sayım yapılmamıştır. Türk nüfusunun ise 50 bin civarında olduğu söylenmektedir. Kuzeybatısında Karadağ, kuzey ve doğusunda Sırbistan, güneyinde Makedonya ve güneybatısında Arnavutluk bulunmaktadır. En büyük yerleşim merkezi başkent Priştine'dir.

## İklim

Yazları kurak ve sıcak, kışları ise soğuk ve yağışlıdır. Kosova'nın topraklarının büyük bir kısmı dağlık arazidir. Şar Dağları Makedonya sınırı ile uzanır. Kosova dağları çok yüksek ve dik yamaçlara sahiptir. 2656 m ile Deravica zirvesi ülkenin en yüksek tepesidir.

Kosova'nın güneybatısında Arnavutluk Alpleri (1276 yılında Osmanlı ordusu Kosova'ya gitmeden önce Sarı Saltuk bulunuyordu. Halen kabri Paştrik Dağı tepesinde, Arnavutluk ve Kosova sınırındadır) bulunmaktadır. Kuzeyinde ise Kopaonik Dağları bulunmaktadır.

Kosova<sup>1</sup>, 1388 yılında Türklere vergi veren Sırp Prensiğinin eline geçer. Tuna kıyılarına kadar olan bölgeye akınlar yapılır. Ali Paşa, Kosova tekfuruna haber göndererek Osmanlı himayesi altına girmesini ister. Tekfur, bu emri dinlemeyince Doğan Bey komutasında birkaç bin kişilik kuvvet gönderilir. Doğan Bey, Kosova tekfurunun yönetimi altındaki toprakları alır. Aldığı esirlerle dönerken Tekfur, Ali Paşa'ya esirlere karşılık elinde bulunan bir kaleyi teslim edeceğini bildirir fakat sözünde durmaz. Bir yıl sonra yapılan 1. Kosova Savaşı, Osmanlıların Balkanlara yerleşmesini sağlar. 1. Kosova Savaşı'nda Sultan Murat Hüdavendigâr ( 7 şeytan dediği) başta Sırpolar olmak üzere 7 millete karşı savaşır 1389 yılında Kosova topraklarını feth etmiştir. Ancak şehit edilir. Bağımsızlığını kaybeden Sırp Krallığı da 19.yy'a kadar Osmanlı Devletine bağlı kalır. Yıldırım Beyazıt, Karamanoğulları'nın çevresinde toplanan Anadolu beyleri meselesini çözmek için, Anadolu'ya dönmeden önce Rumeli işini düzeltmeye çalışır. Üsküp ile Güney Kosova yörelerini uç beyi Paşa Yiğit'e vererek Anadolu'ya döner. Üsküp ve dolaylarına, Menemen ovasından uzaklaştırılan Türkler ve Anadolu'dan gelen Tatar göçmenler yerleştirilir. Priştine'nin güneyinde bulunan Novo Brdo kasabası (Kosova'nın orta bölgesi), Musa Çelebi'nin Rumeli'ye hakim olduğu sırada Türklerin eline geçer. Musa Çelebi, kardeşi Süleyman Çelebi ile işbirliği yapan Üsküp Sancakbeyi Paşa Yiğit'i hapsedirir. Sonra affedererek tekrar eski görevine gönderir. Paşa Yiğit, Mehmet Çelebi hesabına Sırpolarla anlaşır. Bunun

---

<sup>1</sup> Hamzaoğlu, Yusuf "Sırbistan Türklüğü" Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2006.

üzerine Musa Çelebi yeniden Sırbistan sınırlarını aşar. Bir süre sonra, Çelebi Mehmet, Rumeli'ye geçer. Sırplarla birleşir. Kosova orta bölgesi yeniden Sırlara bırakılır. Bu durum, Üsküp sancak beyi İshak Bey zamanına kadar sürer.

Fatih Sultan Mehmet zamanında, Kosova'nın tamamı Türk hakimiyetine girmiştir. Kosova'nın Fatih Sultan devri sonlarında düzenlenen tahrir defterine göre Rumeli Beylerbeyliğine bağlı Vuçitrn (bugünkü Vuştri) ve Üsküp vilayetleri içinde kaldığı anlaşılmaktadır.

1660'da Kosova Ovası'na gelen Evliya Çelebi, Vuçitrn kasabasının iki bin hanelik bir sancak merkezi olduğunu, Türkçe ve Arnavutça konuştuğunu "Seyahatname" adlı eserinde yazar. Tanzimat ve Islahat fermanlarının ilanından sonra, merkezi Sofya olmak üzere Niş ve Priştine'yi de içine alan Kosova Vilayeti kurulur. 1877-1878 Osmanlı -Rus savaşından sonra, vilayet merkezi Priştine'ye taşınır. Kosova vilayetinin ilk salnamesine göre, bu vilayet 1879'da Priştine, Üsküp, Prizren, Yenipazar ve Debre sancaklarını içine alır ve daha sonraki idari bölünmeye göre Üsküp, Priştine, Seniça (Senitsa), İpek, Yaşlıca ve Prizren olmak üzere 6 sancağa ayrılır.

1912 'de Mehmet Reşat, Rumeli seyahatine çıkarak Kosova'ya gelir. Yapılan bir toplantıda, Sadrazam Hakkı Paşa, halktan asi reislerin kışkırtmalarından kaçınılmasını ister. Bu çalışmalardan bir sonuç alınmayınca, 1. Fırka İstanbul'dan Kosova'ya gönderildi. Gelen asker, Kosova'da Arnavutlar ile işbirliği yapar. Balkan Savaşı çıkınca Sırlar, hiçbir direnmeyle karşılaşmadan sınırı geçerler ve General Jankoviç kumandasındaki Sırp orduları 1912'de bütün Kosova sahasını işgal ederler. Londra Antlaşmasıyla 30 Mayıs 1913'de Kosova Vilayeti Sırbistan'a verilir. Yugoslavya kuruluşunda da yine Sırbistan'a bağlı kalır. 1913'de Kosova Sırbistan tarafından işgal edildiğinde Türklerle Arnavutlar ve Boşnaklar yine göçe zorlanırlar. 1913'de Sırların işgaliyle başlayan göç 1940 yıllarına kadar sürmüştür. 2. dünya Savaşı'nda Almanlara karşı verilen mücadeleye Kosova'lı Türkler de Arnavut ve Müslümanlarla birlikte katılmışlardır.

1955'li yıllara geldiğimizde, İçişleri Bakanı Aleksandar Rankoviç, Sırp barbarlığını tahrik ederek Türklere ve Arnavutlara işkence uygulayarak onların Türkiye'ye göç etmeleri için elinden geleni ardına koymamıştır. 1966'da şoven Rankoviç görevinden alınır. Alınmasının nedeni Türklere ve Müslümanlara yaptığı işkenceler değil, Tito'nun tahtına göz dikmesidir. Görevden alındıktan sonra Türkler ve Müslümanlar nihayet biraz rahat olmaya başlarlar. 1974'de düzenlenen anayasa ile Kosova özerk bölgesi birçok alanda elde etmiş olduğu haklarla daha etkili bir biçimde temsil edilmeye başlanır. Eski Yugoslavya'nın en son idari bölünmesinde Kosova, Yugoslavya Cumhuriyetinde Sırbistan'a bağlı "Özerk" bölgedir (1974).

1968 yılında Avrupa'da başlayan gençlik hareketleri Kosova'daki Arnavutlara etkisini gösterdi ve Kosova'nın Cumhuriyet olarak kabul edilmesi gerektiğini savunarak ayaklanırlar. 1981'de hemen Tito'nun ölümünden sonra Kosova halkı tekrar mitingler, yürüyüşler düzenleyerek seslerini dünyaya duyurmaya çalışır. 1981 Mart ve Nisanında gerçekleşen olaylarda 11 kişi öldü. 1988-99 yıllarına ise, Kosovalılar hala istedikleri demokrasiyi ve insan haklarına sahip değillerdir. Demokrasi ve insan hakları için mücadele ederken, Sırlar da Kosova'yı egemenlikleri altına almaya çalışıyorlar. Sırlar, Voyvodina özerk bölgesinde kendi yöntemini göreve getirdikten sonra, Karadağ Cumhuriyeti'ne de kendi ideolojilerinden Bulatoviç'i getirerek güçlerini arttırmış olurlar. 23 Mart 1989'da bin bir hile ve zorbalığa başvurarak Kosova özerk bölgesinin özerkliğini oluşturan anayasanın en önemli maddelerini yok ederek tamamen Sırbistan'a bağlarlar. Bu darbeye, Yugoslavya'nın 8 biriminden (6 cumhuriyet , 2 özerk bölge) bir özerk bölgeyi yok ederek Yugoslavya'nın dağılmasını tetiklerler. Yugoslavya'nın çöküşü ve dağılışı bu kıvılcımla başlar.

Kosova, Eylül 1997'de referandumun ardından bağımsızlığını ilan eder. Kosova'yı sadece Arnavutluk tanır. Bundan sonra Kosovalı Arnavutlar bir süre daha şiddete başvurmama politikası izlerler. Ancak şiddete başvurmama politikası bir şey getirmez. Dünya kan dökülmeyince bir sorun yokmuş gibi davranır ve bunun üzerine radikal Arnavutlar Kosova Kurtuluş Ordusu (UÇK'yı) kurarak 1997 yılında Sırp hedeflerine saldırılar başlatırlar. 24 Mart 1999 yılında NATO tarihinde ilk defa bağımsız, egemen bir devlete "her ne kadar adını koymasa da"

savaş açmış oldu. Bu hareket için en çok hizmeti geçen ülkelerin başında Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve TC Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel gelmektedir. Türk uçakları NATO'nun diğer uçakları gibi sadece manevra gibi bombalamadı, savaşı yaşayanlardan herkes Türk uçaklarının Sırp hedeflerini gerçekten bombalamaya başladıklarını dile getirmektedirler. Olayın Amerika - Sırp savaşına dönüşmesi NATO çevrelerini rahatsız eder. Türkiye'ye karşı Balkanlar'da dengeyi korumaya çalışan Atina, geleneksel müttefiki Sırp'ları destekler. Atina'da günlerce Sırp'ları destekleyen konserler düzenlenir, Selanik'teki NATO tesisleri önünde protesto gösterileri yapılır. Avrupa kimliği arayışında olan ve ABD'nin hükmedici üstünlüğünden huzursuzluk duyan Fransa, Kosova sorununun Birleşmiş Milletler çerçevesinde ele alınmasını ister.

### **Kosova'da Türkler**

Osmanlı döneminden sonra yani 1912'den sonra Kosovalı Türklerle ilgili pek fazla bilgiye rastlayamıyoruz. Sırp, Hırvat ve Sloven Krallığı olan Yugoslavya'da Kosova ile ilgili resmi bilgiler bulunmamıştır. Sadece zulmün ve göçün devam ettiği bilinmektedir. Müslümanlara yapılan zulümler yine devam etmiş ve Türkiye'ye bir göç dalgası daha başlamıştır. Önce 1947 yılında soyadlarının değiştirilmesine karar verilir. Bu durumda Sırbistan istediği çalışmaları Kosova halkına yaptırır. Kimine “viç” , kimine “iç “ kimine de Arnavutların “ i” harfleri soyadlarının sonuna ek olarak getirilir. 1951 yılına kadar soyadı işlemleri tamamlanır. 1951 yılında sayım yapılır. Kosova'da 2. dünya savaşından sonra ilk sayımdır bu. Maalesef Kosova genelinde Türk yoktur. Türkçe konuşulan yerde Türk'ün olmaması kimsenin dikkatini çekmez. Halbuki 1951'de Kosova'da Türkçe eğitim vardır, hem de devlet okullarında. En büyük göç 1954'te başlar. 1958'e kadar resmi rakamlara göre yaklaşık 80 bin aile göç eder. Müslüman Türk ve Arnavut nüfusun kökünü kurutmaya çalışan Aleksandar Rankoviç'in görevinden alınmasına kadar bu durum sürer. Böylece Tito Sırp Lider Aleksandar Rankoviç'i “Brion” adalarında yapılan toplantıda görevinden alır. Fakat zulüm devam eder. Türk nüfusunun 100 binin üzerinde olması herkesi rahatsız etmiş, bu nüfusu azaltmak için Sırp'lar çeşitli oyunlar oynamış ve başarılı olmuşlardır. 1971 yılında yapılan nüfus sayımlarında ise Türklerin nüfusu 12.513

olarak gösterilir. Maalesef 1981 yılında da aynı sayı yani 12.513 gösterilmiştir. Bu açıkça her şeyin Türklere karşı bir oyundan ibaret olduğunu göstermiştir. Herkesin yapabileceği basit bir hespla 10 yıl içinde Kosova'da tek Türk doğmamış, tek Türk ölmemiştir!

1989 yılında özerkliği alınan Kosova halkı 1999 yılında beklenmeyen savaşa karşılaşmıştır. 24 Mart 1999 saat 20:08'de NATO Yugoslavya'yı bombalamaya başlar. Arnavutların büyük bir çoğunluğu Kosova'yı terk eder. Türklerin ise çoğunluğu kalır. 77 gün süren savaşta Türkler de kayıp vermiştir. Prizren ve Mamuşa'da yoğunlaşan Türkler birbirlerine yardım etmeyi borç bilmiş, hatta 77 gün süren savaş esnasında 5000 nüfusu olan Mamuşa halkı, kendi evlerini açarak, 25 bin Arnavut'a sahip çıkarak tüm varlıklarını paylaşmışlardır, Müslüman'ı korumak, kendinden bilmek ancak Türklerin yapısında vardır. Kosova Türkleri savaşın en zor günlerinde Arnavutlara sahip çıktı. 14 Haziran günü savaşın bittiği haberi herkesi sevindirir. Miloşeviç NATO ile anlaşarak 1244 adlı yasa uygulamasını kabul eder. Kosova'dan Sırp askerleri çekilmeden NATO askerleri yerleşmeye başladı. Kosova halkı yani Arnavut'u, Türk'ü hep birlikte sokaklara dökülür. Halk, NATO askerlerinin gelmelerini sokaklarda halay çekerek kutlar. Sırp askerleri ise Kosova halkı tarafından yuhalanarak Kosova'yı terk eder. Yeni bir Kosova'nın nasıl olacağını hiç kimse bilemez. Halk çok iyimserdir fakat Birleşmiş Milletler (UNMİK) kontrolünde Kosova'yı birçok sürpriz beklemektedir. 4 Temmuz 1999 günü Türk Silahlı Kuvvetlerinden bir Tabur Kosova'ya gelir.

Kosova'ya yerleşen UNMİK (Birleşmiş Milletler) resmi dillerden birini yani, Arnavutça, Sırpça ve Türkçe olan resmi dillerden sadece Türkçe'yi resmîyetten kaldırır yerine İngilizce'yi yerleştirir. Bugün Kosovalı Türkler Kosova'nın Prizren, Mamuşa, Priştine, Priştine'ye bağlı Yanova'da, Gilan, Gilan'a bağlı Dobırçan'da, Mitroviça, İpek ve Vuştri'de yaşamaktadırlar. Bundan dolayı Tezimizde bu bölgelerde yaşayan Türklerin ağızları esas alınmıştır.



## 1. BÖLÜM. SES BİLGİSİ

### 1.1. Ses Uyumları

#### 1.1.1. Ünlü – Ünlü Uyumsuzluğu

Türkçe’de ünlüler, kelimedeki dizilişleri itibariyle önem derecelerine göre sıralarsak kalınlık-incelik, düzlük-yuvarlaklık, darlık-genişlik bakımlarından bir uyum arz ederler. Kosova Türk ağızlarında aykırı bir durum olarak ünlülerin kelimedeki dizilişleri bakımından uyumsuzluk had safhadadır. Uyumsuzluk, daha çok ünlülerin artlığı ve önlüğü bakımından kendini gösterir.

Ünlü-ünlü uyumsuzluğunu kelime kök veya gövdesinde görebiliriz:

alti < altı (24 – 97), aynı < aynı (27 – 31), celebüldünüz << gelebildiniz (10 – 7), colurdılar << gelirdiler (19 – 190), çövkalā << çalkala (10 – 83), dogri << doğru (24 – 354), ema < ama (24 – 398), etmiştrlar << etmiştirler (5 – 87), ikamişlā << yıkamışlar (10 – 28), gayrim << gayrı (25 – 356), üldi << öldü (5 – 46), üle << öyle (25 – 356), sırpçeyi << sırpçayı (5 – 61), yalancılıkken << yalancılıkla (25 – 564),

Kosova Türk ağızlarında, kalın sıradan ünlü dizisine sahip kelimelere ince ünlülü eklerin getirilmesi veya ince sıradan ünlü dizisine sahip kelimelere kalın ünlülü eklerin getirilmesi uyumsuzluk bakımından pek sık rastlanan bir durumdur:

angmadılar << anmadılar (25 – 232), bulıdılar << buluyordular (5 – 7), celirse << gelirse (24 -5), celmiştrlar << gelmiştirler (27 – 8), cidam << gidelim (24 – 11),colurdılar << gelirdiler (19 – 190), çalışabilu << çalışabilirler (22 – 84), çeşmecinin < çeşmecinin (19 – 269), getorordok << getirirdik (8 – 5), satmışlar < satmışlar (25 – 10),ügdilar << övdüler (27 – 12), yapmamisık << yapmamışız (27 – 21),

## Ünlü – Ünsüz uyumsuzluğu

Türkçe’de ünlü ve ünsüzlerin kelimedeki dizilişleri bakımından nitelik olarak birbirleriyle uyum arz ettikleri görülür. Bu uyum, ses cihazının arka noktasında teşekkül eden ünsüzlerin yanında kalın ünlülerin, ön noktasında teşekkül eden ünsüzlerin yanında ince ünlülerin bulunması şeklinde tezahür eder.

Kosova Türk ağızlarında, kelimelerde nadiren ünlü-ünsüz uyumsuzluğu görülür:

kaşık < kaşık (29 – 289),

K# üstsesbiriminin iyelik eki ve yükleme hal ekini aldığı şekillerde ünlü-ünsüz uyumsuzluğu görülebilir:

bıldığımız << bildiğiniz (19 – 62), yağı < yağı (29 – 343)

## 1.2. Ses Olayları

### 1.2.1. Dişlileşme

Nitelik bakımından, ses organının başka bir noktasında teşekkül eden bir sesin teşekkül noktasının diş kaymasıdır.

Dişlileşmenin kelimelerde görüldüğü örnekler:

#### #c < #K

calan << gelen (4 – 124), cene < gene (yine) (20 – 75), cenek << gene (yine) (24 – 186), cenekse << gene (yine) (15 – 163), ceri < geri (10 – 102), cebırırdım << geberirdim (13 – 274), ceyik < geyik (2 – 24), cevrekçiler < gevrekçiler (19 – 96), cibi < gibi (24 – 83), cissi << giysi (25 – 467), cizlin << gizli (27 – 85), çor << kör (27 – 31), coqr << kafır (5 – 68), cüc << güç (16 – 251), cügüS << göğüs (21 – 24), cüki << göğü (10 – 43), cüksi << göğsü (9 – 50), cülesi << güllesi (10 – 90), cülfati << gülfatih (8 – 119), cülüşem << gülüşeyim (14 – 104), cümma << gömmeye (12 – 160), cün < gün (24 – 85), cüna << günah (28 – 380), cüvercin < güvercin (14 – 56), cüre << göre (24 – 2), cürsan << görsen (18 – 117), citmedan << gitmeden (28 – 408), cüzel < güzel (4 – 61), cüz << göz (5 – 432), cüzügen << gözüken (24 – 317),

#### #ç < #k

çazım << kazım (27 – 37), çe << kez (25 – 9), çe! << kel (28 – 175), çet << kez (24 – 367), çeçilerin << keçilerin (19 – 220), çemanelerlen << kemanelerle (10 – 292), çendi < kendi (1 – 34), çepek < kepek (3 – 54), çere < kere (27 – 33), çeselik << keselim (23 – 40), çesim < kesim (24 – 78), çesik << kesik (5 – 249), çeyf << keyif (19 – 75), çi < ki (24 – 53), çim < kim (24 – 258), çimse < kimse (1 – 50), çimbilim << kimbilir (25 – 101), çirez << kiraz (23 – 146), çiyfini << keyfini (5 – 290), çoroglular << köroğlular (16 – 154), çü << köy (11 – 205),

çüçük < küçük (19 – 24), çifteci << köfteci (25 – 1), çükümüzdür << kökümüzdür (28 – 18), çümbili << kimbilir (10 – 372), çümürçiler << kömürçüler (19 – 7), çünçim << çünkü (25 – 6), çüpride << köprüde (5 – 207), çüverdık << koyverdık (12 – 191),

**/c/ < /g/**

ecer < eğer (5 – 425), hanci < hangi (1 – 16), inciliz < ingiliz (5 – 368), sevcili < sevgili (14 – 71), tezcâ << tezgah (9 – 93)

**/ç/ < /k/**

asçeri < askeri (24 – 17), beçar < bekar (27 – 20), beçim / belçi << belki (25 – 441), düçan << dükkân (24 – 1), düçanden << dükkandan (18 – 39), düçeydık << döküyorduk (23 – 125), düçmiştırlar << dökümüştürler (22 – 88), düçük << dökük (18 – 55), erçek < erkek (27 – 111), esçi < eski (28 – 17), içi < iki (24 – 14), içinci << ikinci (4 – 2), içisi < ikisi (4 – 88), imçani << imkanı (14 – 137), maçınalar << makineler (25 – 571), mümçin << mümkün (24 – 404), seçiS << sekiz (24 – 9), şüçri << şükrü (18 – 16), üçümet << hükümet (24 – 124), üşçüp < üsküp (21 – 55), taççalarle << takkelerle (22 – 218), teçeler << tekkeler (19 – 198), teliçeli << tehlikeli (25 – 30), teşviçar < teşvikar (5 – 129), türçiy << türküyü (5 – 26), ziçir < zikir (19 – 216), üşçübün << üsküpün (24 – 145),

**ç# < k#**

pāç < pak (14 – 47), ilç < ilk (16 – 66)

**l/ < d/**

tanılık < tanıdık (16 – 77)

**f/ < h/**

süfüre << sahura (15 – 217)

**r# < h#**

eyvar < eyvah (10 – 56)

**r/ < ğ/**

aşār << aşığı (19 – 52), aşarisinda << aşığısında (19 – 308)

Dişlileşmenin eklerde görülen örnekleri:

alıırçe << alırken (20 – 70), alinceS << alıncaya (27 – 48), açıklarçe << açıklarken (5 – 47), azlanırçe << azalırken (28 – 165), bereçetine << bereketine (24 – 158), çağurlar << kafirler (25 – 144), ceçām << geçelim (24 – 7), ceçırıldık << geçirirdik (24 – 51), celām << gelelim (24 – 7), celecēm << geleceğim (24 – 382), celim << geliyorum (24 – 1), celirse << gelirse (24 – 5), celōçe << gelirken (7 – 57), cendisi << kendisi (24 – 165), ceşti << geçti (24 – 174), cetırdın << getiriyordun (24 – 276), cetırma << getirmeye (24 – 107), cideyS << gidiyoruz (24 – 13), ciri << giriyor (24 – 292), cirırçe << girerken (5 – 129), cirırçen << girerken (24 – 29), cirış << giriş (24 – 134), cirışmişık << girişmişiz (15 – 10), citmey << gitmiyor (24 – 228), citmeym << gitmiyorum (24 – 43), cübrey << gübreyi (24 – 59), cüni << günü (24 – 197), cünlēni << günlerini (24 – 12), cürıdık << görüyorduk (24 – 347), cürmiş << görmüş (24 – 169), cürürdü << görürdü (17 – 12), cüze << göze (26 – 27), çarcılar << karcılar (24 – 354), çefinlemiřlā << kefenlemişler (10 – 27), çeremitlerden << kiremitlerden (25 – 381), çūde << köyde (24 – 205), çūylerden << köylerden (24 – 199), çūliyımız << köylümüz (11 – 46), derçe << derken (5 – 118), diriyçe << diriyken (18 – 14), ederçe << ederken (16 – 202), ısıninceS << ısınıncaya (24 – 49), ocon << oğün (24 – 208), okurçe << okurken (28 – 144), otororçen << otururken (24 – 4), seçizinde << sekizinde (24 – 65), tüçeni << tükeniyor (28 – 292), yagarçen << yağarken (24 – 57), yazarçe << yazarken (14 – 69), zulümçarın << zulüm karın (5 – 429),

### 1.2.2. Damaklılaşma

Nitelik bakımından, ses organının başka bir noktasında teşekkül eden bir sesin teşekkül noktasının damağa kaymasıdır.

**y# < h#**

vallay << vallah (24 – 213)

**y# < r#**

vay < var (1 – 15),

**/y/ < /h/**

Alıntı kelimelerde görülen bu olay, yabancı kelimenin dile katılması sırasında, iki ünlü arasındaki h'lerin, ünlülere en yakın ses olan y'ye dönüştürülmesi şeklinde işleme tabi tutulduğunu gösterir:

beyâne << bahane (25 – 81), bismilayiramanirayim << bismillahirrahmanirrahim (6 – 93), ibrayim < ibrahim (26 – 255), kayirde << kahirede (5 – 588), leyine < lehine (25 – 21), lütfüyün << lütfünün (13 – 39), müyim < mühim (14 – 2), müyüm << mühim (4 – 87), niçayi << nikahı (27 – 145), padişayini << padişahını (24 – 219), samiyın << saminin (11 – 2), sâybi << sahibi (24 – 35), saydan << sahiden (14 – 110), sâyi << sahi (11 – 17), sâyip < sahip (5 – 624), silây << silahı (25 – 426), spayi << sipahi (25 – 321), şeyirden < şehirden (3 – 14), şeyirinde << şehrinde (5 – 140), vallayi < vallahı (1 – 88),

**y/ < n/**

koyşının << koñşının (25 – 94), agiyın << ağabeyin (5 – 64)

**y/ < ğ/**

yeyeni < yeğeni (5 – 2)

**n/ < h/**

allānın < allahın (25 – 57)

**y/ < k/**

desteyden < destekten (15 – 16), meytep < mektep (5 – 154), miytebe << mektebe (9 – 87), meytüp << mektup (11 – 166)

**y/ < r/**

aşāyi << aşığı (1 – 43), bunlayi << bunları (8 – 5), beyiye < beriye (22 – 144), ispayi << spahi (22 – 171), meytepeyi << mektepleri (10 – 221), polislayi << polisleri (12 – 128), ştolayi << işte onları (10 – 85), veyidik << veriyorduk (10 – 168), yalancileyi << yalancıları (5 – 170), yüzükleyi < yüzükleri (9 – 30),

**n/ < t/**

kapanın < kapatın (25 – 217)

**n/ < v/**

kınaç << kıvanç (2 – 45)

**n/ < y/**

nenın << neyin (25 – 525), etmani << etmeyin (5 – 147), pengamberlerden << peygamberlerden (5 – 233), tepişmanın << tepişmeyin (12 – 193)

**g/ < v/**

ügey < üvey (24 – 27), sügeylar << sövüyorlar (25 – 173), sügma << sövme (26 – 355)

### 1.2.3. Dudaklılaşma

Nitelik bakımından, ses organının başka bir noktasında teşekkül eden bir sesin teşekkül noktasının dudağa kaymasıdır.

**f# < h#**

furdamlen << hurdamla (2 – 165)

**f/ < h/**

müftaç << muhtaç (24 – 421), müftari << muhtarı (10 – 134), taftalı << tahtalı (8 – 118)

**p/ < k/**

tepne < tekme (20 – 106)

**m# < n#**

zatem < zaten (15 – 111), zatim << zaten (22 – 79)

**m# < r#**

çimbilim << kim bilir (24 – 104)

**v/ < g/**

sovmay << soğmuyor (24 – 312), dügerdik << döverdik (3 – 49), dügmek << dövme (3 – 50), ügmek << övmek (5 – 88)

**v/ < h/**

avırlarda << ahırlarda (24 – 44), şevirli << şehirli (11 – 153)

**v/ < l/**

övma << elma (10 – 206)



**m/ < n/**

çimçi << çünkü (5 – 352), çimki << çünkü (22 – 1), kurşumli << kurşunlu (8 - 117), kurşuma < kurşuna (18 – 16),

#### 1.2.4. Patlayıcılaşma

Nitelik bakımından sızıcı olan bir sesin patlayıcı hale gelmesidir. Prizren Türk ağzında, patlayıcılaşma örneklerine seyrek olarak rastlanır.

**ç/ < ş /**

açıcı << aşçı (28 – 174),

**#p < #f**

pasulay << fasulyeyi (20 – 249), payton << faeton (27 – 113)

**#k < #t**

hayduk < haydut (4 – 125)

**k/ < h/**

akıskadan < ahıskadan (22 – 1)

**g/ < y/**

magdonoz << maydanoz (20 – 244), degımleriyle << deyimleriyle (28 – 337), dolaşmaga < dolaşmaya (29 – 235),

**g/ < ğ/**

aga < ağa (2 – 48), ağır < ağır (3 – 28), degışi << değişiyor (24 – 350), doguk << doğmuş (5 – 193), düşegım << döseğim (5 – 24), eger << eğer (26 – 55), eglenim << eğleniyorum (24 – 1), egıtmiş << eğitmiş (21 – 16), elegım << eleğim (14 – 65), sagma < sağma (14 – 65), issilgi << ısılığı (24 – 54), ogli << oğlu (5 – 47), oglom << oğlum (25 – 253), ograşim << uğraşiyorum (24 – 2), pogaça < poğaça (1 – 52), ügredırız << öğretiriz (27 – 149), sadıgın << sadiğin (5 – 2), sag < saç (27 – 176), sagılı << sağılıyır (24 – 289), soganını << soğanını (24 – 205), ügünsün << övünsün (20 – 123)

**g# < y#**

beg < bey (3 – 20)

**g/ < y/**

anladığiseniz << anladıysanız (5 – 219), gürmege << görmeye (6 – 33)

### 1.2.5. Sızıcılaşma

Nitelik bakımından patlayıcı olan bir sesin sızıcı hale gelmesidir.

**j# < ç#**

kaj < kaç (26 – 337), üj < üç (24 – 30), üjjün << üç gün (6 – 4)

**j/ < g/**

bijün << bir gün (9 – 76)

**ş/ < ç/**

aşti << açtı (24 – 27), aştım < açtım (24 – 207), ışık << içtik (10 – 261), geçti < geçti (10 – 118), geçtikten << geçtikten (6 – 19), kaçtım < kaçtım (24 – 385), kaştılar << kaçtılar (2 – 61), kıskanşlık < kıskançlık (26 – 216)

**ş# < ç#**

bikaş << birkaç (29 – 312), kaş - < kaç – (19 261),

**v/ < b/**

avdeS << abdest (4 – 53)

**v/ > ʿ/**

Arapçadan alınma kelimelerde bulunan patlayıcı ʿ sesinin sızıcılaştırıldığı görülür:

bedovalı << beddualı (4 – 120), dova << duʿa (26 – 238)

**ğ/ < g/**

kaun < kavun (3 – 41), taük / tağuk << tagıku (11 – 131), soğı << soğuşu (24 – 48), yaumalaydilâ << yağmalıyordular (12 – 179)

### 1.2.6. Ötümsüzleşme

Nitelik bakımından ötümlü olan bir sesin ötümsüz hale gelmesidir. Prizren Türk ağzında seyrek görülen bir olaydır.

Ötümsüzleşmenin kelimelerde görüldüğü örnekler:

**p/ < b/**

papuç < pabuç (9 – 93), sapun < sabun (27 – 222)

**#t < #d**

tefteri < defteri (1 – 15)

**t# < d#**

ebet << ebedi (13 – 38), mevlüt << mevlid (4 – 77),

**t/ < d/**

damatın < damadın (3 – 60), ilgiletmedi << ilgilendirmede (5 – 103), pite < pide (1 – 51), pitalka << pide (4 – 137), pitayka << pide (4 – 137)

**k/ < ğ/**

cüki << göğü (10 – 43), cüksi << göğsü (9 – 50), yanıkym << yanığım (21 – 94)

**#k < #h**

kristiyan << hristiyan (5 – 13)

**t/ < n/**

oneste < o nesne (1 – 29)

**t/ < r/**

durgutmamişik << durdurmamışız (15 – 38), durdutmişlar << durdurmuşlar (16 – 16)

**f# < v#**

pilaf < pilav (8 – 149), kofayle << kovayla (20 – 117)

**S# < z#**

seçiS << sekiz (24 – 9), cideyS << gidiyoruz (24 – 13)

**t# < z#**

çet << kez (24 – 367)

### 1.2.7. Ötümlüleşme

Nitelik bakımından ötümsüz olan bir sesin ötümlü hale gelmesidir.

#### #d < #t

dane < tane (25 – 510), dembel < tembel (15 – 179)

#### #c < #ç

cev̄er << çevir (2 – 136)

#### g# < k#

açmag < açmak (27 – 20), bag < bak (5 – 150), buçug < buçuk (11 – 115), b̄üg << büyük (24 – 26), citmeg << gitmek (24 – 89), degmeg << değmek (24 – 90), düşüg < düşük (12 – 5), eşeg < eşek (21 – 100), etmeg < etmek (26 – 76), irag << ırak (27 – 139), kafalıg < kafalık (26 – 412), kalmag < kalmak (12 – 34), ügütmeg << övütmek (22 – 182), toprag < toprak (23 – 5), yakınlıg << yakınlık (26 – 24), yog < yok (24 – 42),

#### g/ < k/

bragılmaga << bırakılmaya (24 – 164), cüzügen << gözüken (24 – 317), lagabi << lakabı (25 – 271), nagış < nakış (20 – 178), şegert << şakird (23 – 11)

#### b# < p#

esab << hesap (24 – 460), ayib << ayıp (24 – 85)

#### d# < t#

cesed << ceset (25 – 278), derd < dert (2 – 125), dud < dut (16 – 19), memed << mehmet (19 – 148), ümüd << umut (24 – 120)

**d/ < t/**

çıkartırdım << çıkarttım (24 – 203), düzledecek << düzletecek (25 – 552), içmedi << hikmeti (25 – 57), işidemedim << işitemedim (4 – 32), kiyafedimi << kiyafetimi (21 – 81), kimedi << kıymeti (24 – 166), miledi << milleti (25 – 38), sâdı << saati (25 – 493), salde << salt (24 – 137), unudacâm << unutacağım (11 – 196), unudiS << unutuyoruz (26 – 160), unuduldi << unutuldu (20 – 28), ügredermiş << öğretirmiş (4 – 25), yidi << yeni (28 – 241), zanâda << zanaata (24 – 284), zanâdımıza < zanaatımıza (24 – 37)

**j/ < ş/**

branjada << branşta (28 – 191)

**#z < #s**

zeyrek << seyrek (27 – 25)

**S# < s#**

cügüS << göğüs (21 – 24), herçeS << herkes (5 – 124)

**z# < s#**

nufuz << nüfus (22 – 91),

**z/ < s/**

izrail < israil (5 – 415), koncoloza << konsolosa (10 – 253), müderiziydi << müderrisiydi (5 – 85), namızına << namusuna (5 – 571), otobuzda << otobüste (2 – 46)

**c/ < s/**

koncoloza << konsolosa (10 – 253)



**g/ < s/**

üşmegi << üşümesi (5 – 201)

Ekleşmeyle birlikte iki ünlü arasında kalan ötümsüzler, ötümlüleşirler:

Bu grupta zikredilen bazı kelimelerin (mesela yoğ / yok) sonunda hem ötümlü hem ötümsüz altesbirim bulunabilmektedir. Aynı ek almamış kök veya gövde kelimenin sonunda görülen hem ötümlü hem ötümsüz seslerin varlığı keyfi özellik gösterir. Ancak, kelime sonunda sadece ötümsüz bulunduran kelimelerin, ekleşmeyle birlikte kelime sonu ötümlüleşmesine uğradıkları görülür.

İki kelimenin kaynaşmasıyla, kelimelerden birinde ötümlüleşme gerçekleşebilir:

ojcel- << hoş gel- (24 – 6) , razcetırdım << rast get- (24 – 244)

### 1.2.8. Erime

Bir kelimedede ünlüden sonra gelen ünsüzün veya ünlünün -ilk ünlünün açıklığının etkisiyle- niteliğinin silinerek ilk ünlü içinde kaybolmasıdır.

#### **/ā/ < /aa/**

cemādi << cemaati (18 – 82), fāliyetler < faaliyetler (26 – 266), sāt < saat (24 – 93), sādi << saati (25 – 493), vādler < vaatler (26 – 301), vādettikleri << vaat ettikleri (4 – 129), zanādımıza << zanaatımıza (24 – 37),

#### **Ø < r#**

atık < artık (24 – 37), bi < bir (24 – 2), bire < birer (8 – 126), bulā << bunlar (13 – 190), çefinlemişlā << kefenlemişler (10 – 27), ikamişlā << yıkamışlar (10 – 28), ne ka << ne kadar (24 – 21), obi << öbür (9 – 72), odu < odur (5 – 181), olā << onlar (10 – 79), vā < var (7 – 6), yapmişlā << yapmışlar (10 – 26), yoqlūle << yoruluyorlar (7 – 5),

#### **Ø < g/**

ertürulun << ertuğrulun (5 – 278), sālık < sağlık (5 – 54), örenim < öğrenim (17 – 12), örenci < öğrenci (1 – 42), uraşmışım << uğraşmışım (1 – 38), ülende << öglende (20 – 6), ürenci << öğrenci (1 – 36),

#### **Ø < n#**

açıklarçe << açıklarken (5 – 47), türkiyadasi << türkiyedesin (9 – 33), zati << zaten (25 – 3)

#### **Ø < n/**

bulā << bunlar (13 – 190), bulari << bunları (5 – 124), olāri << onları (24 – 47), onların < onların (2 – 120), olā << onlar (8 – 69), sōa << sonra (29 – 278), sōra << sonra (24 – 18)

### Ø < r/

bikaç < birkaç (24 – 11), bitakım < birtakım (25 – 41), celilē << geliyorlar (7 – 33), çocuklāmımıza < çocuklarımıza (1 – 34), kâ << kadar (25 – 241), kadā < kadar (8 – 71), konuşūsuk < konuşuruz (22 – 135), güreşiyolar < güreşiyorlar (2 – 108), okumiştılā << okumuşturlar (13 – 73), olā << onlar (8 – 69), olūse << olursa (10 – 219), peşembelēde << perşembelerde (7 – 5), pizrende < prizrende (27 – 84), satādım < satardım (8 – 4), ügradabilelā << öğretebilirler (13 – 154), vuruse << vurursa (25 – 331), yakā < yakar (8 – 126), yapāselar << yaparsalar (14 – 144), yeliştırrı << yerleştırrir (1 – 54), yoqlule << yoruluyorlar (7 – 5),

### Ø < z#

alni << alınız (2 – 109), çe << kez (25 – 9), ke < kez (2 – 16)

### Ø < y/

böle < böyle (6 – 1), cidi << gidiyor (29 – 129), cime << giyme (29 – 397), cimek << giymek (28 – 314), cisım << giysin (29 – 129), çif << keyf (9 -26), çüde << köyde (24 – 205), çüden << köyden (4 – 124), çüverdık << koyverdık (12 – 191), gāri < gayri (5 – 702), ilesın << eylesin (24 – 394), kimedi << kıymeti (24 – 166), müvesini << meyvesini (24 – 105), pigamberın << peygamberin (29 – 43), pinır << peynir(25 – 164), sirek << seyrek (24 – 156), süler << söyler (26 – 291), sülemani << süleymanı (9 – 123), süli << söylüyor (7 – 25), süliman << süleyman (26 – 203), sülüyor << söylüyor (6 – 95), şedır << şeydir (5 – 128), şēler << şeyhler (19 – 218), şeh < şeyh (19 – 131), tēze < teyze (27 – 126), üle << öyle (24 – 253), ülece << öylece (21 – 87), zinel << zeynel (26 – 59), zinep << zeynep (15 – 64),

## Ø > h/

abap < ahbap (25 – 363), allām < allahım (24 – 420), allān < allahın (25 – 93), amedi << ahmeti (5 – 82), bāsedıgım << bahsettiğim (12 – 24), bāsedisınız << bahsediyorsunuz (26 – 437), billai < billahi (2 – 155), bōçasi << bohçası (27 – 91), bōçalık < bohçalık (20 – 48), cennem << cehennem (5 – 422), cevair < cevahir (29 – 382), elezan < elezhan (12 – 184), itiyaci << ihtiyacı (26 – 5), imaletāne << imalathane (16 – 70), islālık << ıslahlık (24 – 116), kabāt << kabahat (13 – 10), karoldok << kahrolduk (25 – 236), kairli << kahırlı (20 – 183), lāna << lahana (10 – 283), mācir << muhacir (25 – 311), māf - << mahv - (11 – 13), mālemızde << mahallemizde (24 – 187), māmūt < mahmut (5 – 82), māsulumi << mahsulümü (24 – 81), māsus < mahsus (25 – 329), māşer < mahşer (25 – 396), memed << mehmet (19 – 148), memet < mehmet (4 – 22), meyāne < meyhane (24 – 27), muakak << muhakkak (25 – 99), muabiri < muhabiri (4 – 28), muamed << muhammet (10 – 110), muarem << muharrem (4 – 26), müimat << mühimmat (22 – 100), niayet < nihayet (25 – 349), rāmet < rahmet (24 – 394), sabāylen << sabahleyin (24 – 270), sabālık << sabahlık (29 – 97), sāip < sahip (26 – 126), sāte << sahte (25 – 198), sānelerden < sahnelerden (17 – 5), silalāni << silahlarını (25 – 308), silāli << silahlı (10 – 113), supanalar < subhanalar (19 – 168), şadetnamda << şahadetnamede (12 – 9), şāsen < şahsen (25 – 66), şāsene << şahsenem (27 – 37), şāsi < şahsi (26 – 5), şeid << şehit (10 – 88), şeit < şehit (26 – 2), şüretli << şöretli (19 – 142), tallai < tallahi (2 – 155), tāmına << tahminen (5 – 553), tarāviy << teravihi (20 – 332), tariçi < tarihçi (5 – 68), tatalari << tahtaları (24 – 51), teditler << tehditler (26 – 301), teliçeli << tehlikeli (25 – 30), teravilar << teravihler (15 – 236), tuafiyecilik < tuhafiyecilik (4 – 42), vallai < vallahı (2 – 155), yaū < yahu (19 – 254), yaūdi < yahudi (19 – 317), yaya < yahya (10 – 110), zāmet < zahmet (5 – 206), zudi << zühtü (28 – 178)

### **Ø < h#**

abdullā < abduallah (18 – 19), allā < allah (24 – 353), biytullā << beytullah (1 – 46), cünā << günah (28 – 380), islā < ıslah (24 – 170), işallā << inşallah (25 – 529), niçā << nikah (27 – 11), padişā < padişah (5 – 272), refā < refah (25 – 555), sabā < sabah (24 – 393), salı < salih (5 – 82), sefte << siftah (24 – 196), şā < şah (10 – 51), tarī < tarih (3 – 65), terci < tercih (26 – 402), tezcā << tezgah (9 – 93), vallā << vallah (25 – 134)

### **Ø < k#**

verecē << verecek (13 – 43), yō < yok (1 – 22)

### **Ø < k/**

mitebimi << mektebimi (24 – 8), yürüyecēsın << yürüyeceksin (24 – 90), mitepte << mektepte (25 – 592), eletrik << elektrik (18 – 38)

### **Ø < /k/**

türçe < türkçe (25 – 145)

### **Ø < l#**

deyi << değil (13 – 131), nası < nasıl (24 – 45), nasi << nasıl (27 – 16), nasısın < nasılsın (2 – 46)

### **Ø < l/**

anadın < anladın (8 – 1), anay << anlıyor (19 – 78), beçi << belki (27 – 83), bugar < bulgar (2 – 59), dersēy << dersleri (13 – 97), deyidi << değildi (13 – 120),

### **Ø < m/**

acom << amcam (26 – 236), madaçi << mademki (14 – 18)

**Ø < r/**

bikaç < birkaç (5 – 134), peşembe < perşembe (24 – 195)

**Ø < t/**

çifçi < çiftçi (10 – 278)

**Ø < t#**

abdeS << abdest (19 – 160), serbeS << serbest (25 – 39)

**Ø < /t/**

arnauçe << arnavutça (2 – 49), arnūça << arnavutça (4 – 85)

**Ø < v/**

tefik < tevfik (5 – 6), tübe << tövbe (7 – 9)

**Ø < y#**

çū << köy (11 – 205), şī << şey (24 – 103), şe < şey (1 – 11)

**Ø < z/**

açamāsek << açamazsak (14 – 139), tanmasın << tanımazsın (28 – 282)

Ekleşmeyle birlikte meydana gelen erimeler:

açma < açmak (24 – 36), alma << almaya (27 – 116), bāçeciliklen << bahçecilikle (24 – 25), dema << demeye (24 – 219), ekma << ekmek (24 – 66), etma << etmeye (25 – 49), itiyarlandın < ihtiyarlandın (24 – 4), yatma << yatmaya (27 – 166), yeleştirler << yerleştirler (24 – 19), yürüma << yürümek (24 – 88)

### 1.2.9. Yutulma

Bir kelimedeki bir ünsüzün, kendinden sonra gelen ünlünün açıklığında erimeye fırsat bulamadan kaybolmasıdır.

#### Ø < d/

şini << şimdi (5 – 195)

#### Ø < #h

aber < haber (12 – 73), aci << hacı (24 – 394), açi << kaça an (7 – 23), açın << kaça an (24 – 142), ade << hadi (24 – 299), akımda << hakkımda (26 – 111), ala < hala (11 – 200), alk < halk (25 -127), alvacılara << helvacılara (3 – 32), amam < hamam (3 – 23), aplar < haplar (24 - 419), apslari << hapisleri (25 – 413), arcedırsen << harcarsan (25 – 579), arptan << harpten (24 – 146), as < has (24 – 26), asan < hasan (1 – 21), astanaya << hastaneye (27 – 195), atta < hatta (24 – 121), atr < hatır (24 – 360), aydutluk < haydutluk (10 – 196), ayredesın << hayır edesin (7 – 50), azır < hazır (24 – 299), azırıldık << hazırlandı (12 – 188), ediye < hediye (26 – 66), efte << hafta (24 – 55), em < hem (24 – 17), emen < hemen (25 – 2), emİS << henüz (24 - 323), eppımız << hepimiz (24 – 13), eppısı < hepsi (24 – 99), epsi < hepsi (10 – 3), episile << hepsiyle (8 – 100), er < her (24 – 40), erif < herif (25 – 207), esap < hesap (25 – 460), iç < hiç (24 – 178), içmedi << hikmeti (25 – 57), iseden << hisseden (29 – 340), iyanet << hıyanet (4 – 125), izmet < hizmet (27 – 188), oş < hoş (25 – 249), õp < hop (24 – 208), ucum << hücum (25 – 420), ususi < hususi (1 – 14), üsin << hüseyin (27 – 215), üçümet << hükümet (24 – 124), üzin << hüznün (5 – 126)

#### Ø < /h/

bilassa << bilhassa (4 – 31), cumurbaşkani << cumhurbaşkanı (5 – 19), cumuriyet < cumhuriyet (1 – 68), ellamdüllā << elhamdülillah (27 – 5), ferat < ferhat (26 –

59), merāmet < merhamet (4 – 91), merāmetine << merhametine (26 – 171), meşūr < meşhur (20 – 29), mütiş < müthiş (25 – 500), saruş << sarhoş (25 – 271), şübeli << şüpheli (26 -455), tena < تنها (25 – 382),

#### **Ø < #I**

spanak < ıspanak (11 – 51), stamboldan << istanbuldan (24 – 353), stambolda << istanbulda (5 – 88), ster < ister (5 – 99), steyci << isteyici (29 – 52),

#### **Ø < I/**

alni << alınız (2 – 109)

#### **Ø < #y**

ikamişlā << yıkamışlar (10 – 28)

#### **KVK > KK**

anadoldan < anadoludan (8 – 9), arfe < arife (10 – 394), ayredesin << hayır edesin (7 – 50), bragılmaga << bırakılmaya (24 – 164), braḳmazdılar << bırakmazdılar (2 – 35), brak < bırak (16 – 108), burya < buraya (28 – 120), gazteye < gazeteye (26 – 289), hapsanalar << hapishaneler (21 – 13), klisesi < kilisesi (16 – 237), klubumuz << kulübümüz (15 – 26), kuntra << kundura (29 – 127), ḳuntralāni << kunduralarını (24 – 399), numresi << numarası (10 – 338), satlandi << satın aldı (8 – 80), tanmasın << tanımazsın (28 – 282)

İki kelimenin kaynaşmasıyla, kelimelerden birinde yutulma gerçekleşebilir:

üçüz < üç yüz (6 – 80), beşüz < beş yüz (24 – 271), dercüz << dört göz (11 – 2), derdane << dört tane (9 – 70), dertüz < dört yüz (5 – 264)



### 1.2.10. Büzülme

Kelime ortasındaki bir veya daha fazla seste gerçekleşen erime veya yutulmalarla meydana gelen ses kayıplarıdır.

aliS << alıyoruz (26 – 251), almaydım << almıyordum (24 – 278), bāsedisınız << bahsediyorsunuz (26 – 437), bāmsız << bağımsız (28 – 471), bilim << biliyorum (5 – 37), bilisınız << biliyorsunuz (28 – 218), bilirseniz << biliyorsanız (5 – 56), b̄ük << büyük (24 – 26), celilē << geliyorlar (7 – 33), cetridım << getiriyordun (24 – 276), cüris << görüyoruz (25 – 243), çis << çeyiz (27 – 85), dem << diyeyim (16 – 187), dilidi << değildi (24 – 214), dilim << değilim (26 – 67), dilimisık << değilmişiz (1 – 43), dilsık << değiliz (1 – 72), dilyım << değilim (28 – 365), dim << diyorum (7 – 21), diym << diyorum (2 – 29), edim << ediyorum (26 – 136), eneyS << iniyoruz (24 – 226), istirāt << istirahat (24 – 12), giridik << giriyorduk (6 – 84), kalidi << kalıyordu (24 – 243), kızkâşlarım << kızkardeşlerim (29 – 6), kordok << koyardık (24 – 47), koriyacāz << koruyacağız (26 – 132), koym << koyuyorum (24 – 390), mācir << muhacir (19 – 126), māremın << muharremın (25 – 264), okuym << okuyorum (20 – 333), olidi << oluyordu (24 – 234), olidik << oluyorduk (28 – 257), olilar << oluyorlar (23 – 176), pālī << pahalı (24 – 221), rāt << rahat (27 – 202), sāni << sahanı (9 – 637), saymaym << saymıyorum (24 – 238), şaşaym << şaşıyorum (25 – 165), tān << tahin (19 – 94), taşilar << taşıyorlar (24 – 223), tōm << tohum (24 – 158), ügreniz << öğreniyoruz (25 – 574), üzleym << özlüyorum (9 – 62), veridım << veriyordum (24 – 276), yatıS << yatıyoruz (24 – 315), yigirmi << yirmi (9 – 62), yisınız << yiyorsunuz (20 – 99),

### 1.2.11. Derilme

Kelime sonundaki bir veya daha fazla seste gerçekleşen erime veya yutulmalarla meydana gelen ses kayıplarıdır. Metnimizde bir örneği vardır:

aşā << aşağı (24 – 316), ali << alıyor (24 – 170), atılı << atılıyor (24 – 304), bili << biliyor (1 – 1), cide << gidiyor (7 – 26), cidi << gidiyor (9 – 133), ciri << giriyor (24 – 292), dā << daha (1 – 26), dagılı << dağılıyor (24 – 379), değışi << değişiyor (24 – 350), duri << duruyor (26 – 63), edi << ediyor (15 – 89), gözüki << gözücüyor (1 – 71), güri << görüyor (2 – 64), oli << oluyor (28 – 345), oļu << oluyor (9 – 24), oturu << oturuyor (7 – 39), sagılı << sağılıyor (24 – 289), süli << söylüyor (7 – 25), tüçeni << tüketiyor (28 – 292), yokā << yukarıya (19 – 52),

### 1.2.12. Düşme

Kelime sonundaki bir sesin, kendinden önceki sesin açıklığında erimeye fırsat bulmadan kaybolmasıdır.

#### **Ø < I#**

bosnay << bosnayı (24 – 166), cübrey << gübreyi (24 – 59), çüşey << köşeyi (5 – 577), kâvey << kahveyi (24 – 39), sabây << sabahı (25 – 62), taraviy << teravihi (20 – 332), ustay < ustayı (24 – 329)

#### **Ø < h#**

fet < feth (16 – 249),

#### **Ø < h/**

met- < meth- (5 – 87),

### 1.2.13. İncelme

Nitelik bakımından, ses organının arka tarafında teşekkül eden bir ünlünün teşekkül noktasının öne kaymasıdır.

Prizren Türk ağzında, art sıradan ünlü dizisine sahip birtakım kelimelerdeki ünlülerin, bazen birinin incelererek ünlü uyumunu bozduğu görülürken bazen de hepsinin incelererek incelik bakımından uyuma girdiği görülebilir:

aciba < acaba (26 – 187), ali << alıyor (24 – 170), alim << alıyorum (24 – 80), aliS << alıyoruz (26 – 251), altiydım << altındaydım (24 – 132), aştı << açtı (24 – 27), attilē << attılar (8 – 12), avlilari << avluları (25 – 137), avlimız << avlumuz (24 – 50), aynice < aynica (19 – 68), azer < azar (24 – 354), azem < azam (2 – 55), beyāne << bahane (25 – 81), borilari << boruları (24 – 293), cümaya < cumaya (20 – 42), çegırdım << çağırdım (14 – 32), çigırırız << çağırırız (25 – 130), çıktıkları << çıktıkları (16 – 100), çıkmışık << çıkmışız (15 – 13), çirez << kiraz (23 – 146), dagılı << dağılıyor (24 – 379), dayılarımın < dayılarımın (2 – 15), dışırdan << dışarıdan (24 – 105), dolı < dolu (24 – 253), dolmuş < dolmuş (24 – 108), dolaşidik << dolaşıyorduk (24 – 184), dogrusı << doğrusu (12 – 51), dokuze < dokuza (1 – 78), dokuzune < dokuzuna (14 – 100), durdi < durdu (24 – 147), düçanden << dükkandan (18 – 39), efte << hafta (24 – 55), elbesan < elbasan (29 – 286), ema < ama (24 – 6), fekat < fakat (24 – 57), ferki << farkı (25 – 160), gorali < goralı (24 – 102), hakli < haklı (13 – 34), havli < havlu (27 – 43), hefte << hafta (19 – 240), isi << ısıg (24 – 48), issiligi << ısılığı (24 – 54), ısınsin < ısınsin (24 – 48), kadi < kadı (8 – 1), kantarcilān << kantarcıların (24 – 29), kalidi << kalıyordu (24 – 243), kapıciktan << kapıcıkta (25 – 115), karısında < karısında (14 – 28), kimedi << kıymeti (24 – 166), kokisi << kokusu (1 – 61), komşim < komşum (16 – 51), koyinlar < koyunlar (5 – 402), kutisi << kutusu (5 – 495), kutilāsini << kutularını (13 – 232), küverdık << koyverdık (24 – 36), küverildi << koyverildi (24 – 9), mektübi << mektubu (8 – 12), misir << mısır (5

– 153), müftaç << muhtaç (24 – 421), müradi << muradı (20 – 361), mürteza << murtaza (8 – 109), müseka << musakka (20 – 16), nemaz < namaz (20 – 363), oldi < oldu (24 – 129), oldokten << olduktan (24 – 151), olordi << olurdu (24 – 153), oni < onu (24 – 5), orade < orada (19 – 151), oriya < oraya (14 – 48), oyini << oyunu (15 – 30), pare < para (24 – 136), patlıcan < patlıcan (24 – 43), pazi < pazi (7 – 6), pusiy << pusuyu (5 – 208), sırpçe < sırpça (2 – 57), soganını << soğanını (24 – 205), şeftelisini << şeftalisini (24 – 267), tene < tane (24 – 142), tenkini << tankını (5 – 266), tuzlali < tuzlalı (24 – 192), uyim << uyuyorum (24 – 3), yapısınız << yapıyorsunuz (19 – 239), yarebbi < yarabbi (20 – 154), yatiS << yatıyoruz (24 – 315), yokse < yoksa (18 – 45), yorgonlogi << yorgunluğu (24 – 4), zemanе << zamana (24 – 2),

#### 1.2.14. Kalınlaşma

Nitelik bakımından, ses organının ön tarafında teşekkül eden bir sesin teşekkül noktasının dudağa kaymasıdır:

aşçır << asker (7 – 26), banım << benim (1 – 92), çor << kör (27 – 31), çoroglular << köroğulları (16 – 154), dort < dört (1 – 1), emİS << henüz (24 – 323), fira < fire (13 – 92), halal < helal (5 – 449), halva < helva (10 – 22), içın < için (4 – 81), madam < madem (27 – 178), mızar < mezar (8 – 126), nufuz << nüfus (22 – 91), ocon << o gün (24 – 208), ucum << hücum (25 – 420),

Daha çok alıntı kelimelerde dikkat çeken ve kelimedeki art ünlülerin tercih edilmesi şeklinde gözlemleyebildiğimiz bir kalınlaşma vardır:

acamice < acemice (26 – 425), aletrikler << elektrikler (20 – 231), almasını << elmasını (24 – 266), anteriler << entariler (27 – 65), apsları << hapisleri (25 – 413), banım << benim (20 – 210), benim < benim (24 – 142), barabar < beraber (27 – 154), bereçetine << bereketine (24 – 158), bilir < bilir (1 – 30), binsın < binsin (24 – 68), bizdesık << bizdeyiz (22 – 153), bucun << bu gün (24 – 79), calan << gelen (4 – 124), cāldım << geldim (4 – 7), calır << gelir (29 – 395), ceçırırdık << geçirirdik (24 – 51), celām << gelelim (24 – 7), cendisi << kendisi (24 – 165), cirırçen << girerken (24 – 29), çekmedan < çekmeden (15 – 252), çevirim << çeviriyorum (24 – 115), citmedan << gitmeden (28 – 408), değışi << değışiyor (24 – 350), derlar < derler (24 – 13), desam < desem (24 – 45), dordi << dördü (2 – 89), edablesınız << edebilirsiniz (10 – 340), ekili << ekiliyor (24 – 288), iççımızde << içimizde (26 – 16), içine < içine (24 – 142), kardaşım < kardeşim (24 – 26), kilometro < kilometre (24 – 88), kulturamızı << kültürümüzü (28 – 463), mâlemızde << mahallemizde (24 – 187), obirleri << öbürleri (24 – 183), seçızinde << sekizinde (24 – 65), şeftelisını << şeftalisini (24 – 267), tarāviy << teravihi (20 – 332), teroronon << terörünün (25 – 24), vaqıt < vakit (24 – 3), vakıttani << vakitten (15 – 17), verilmeden << verilmeden (23 – 235), yeleştilar

<< yerleştiler (24 – 19), yelişik << yerleşik (6 – 87), yetiştiren << yetiştiren (24 – 42), yirmi < yirmi (19 – 189), yürüyesin < yürüyeceksin (24 – 90), zulumu << zulümü (4 – 115)

### 1.2.15. Genişleme

Kelimede, dilin alçak konumunda seslendirilen bir sesin, dilin yüksek konumunda seslendirilir hale gelmesidir:

#### e < i

berden < birden (29 – 240), büley << biliyor (10 – 148), dey << diyor (24 – 35), deyem << diyeyim (1 – 64), deyeym << diyeyim (17 – 10), deylā << diyorlar (10 – 99), deyecēz << diyeceğiz (5 – 502), enerdım << inerdım (24 – 230), endırır < indirir (6 – 58), eneyS << iniyoruz (24 – 226), ensın << insin (28 – 469), erak < ırak (8 – 113), ey << iyi (24 – 3), edey << ediyor (24 – 22), etfayi << itfaiye (18 – 72), latenler < latinler (23 – 26), memmekler << mimikler (2 – 168), nene < nine (5 – 108), neyçen << niçin (10 – 159), sefte << siftah (24 – 196), serpçe << sırpça (8 – 21), telçi << tilki (11 – 48),

#### o < u

bogday < buğday (10 – 218), boşlok < boşluk (24 – 190), dogdogi << doğduğu (28 – 27), dokoS < dokuz (24 – 9), kodok << koyduk (24 – 182), lokom < lokum (25 – 587), oglo << oğlu (8 – 57), oglom << oğlum (25 – 253), ojboldom << hoş buldum (24 - 211), oroç < oruç (20 – 306), ottoz << otuz (24 – 9), yokari << yukarı (16 – 40), zorlok < zorluk (25 – 14)

Kosova Türk ağızlarında bu ses olayı daha çok, kelime kökündeki geniş-yuvarlak ünlünün kelimeye eklenen eklerdeki dar-yuvarlak ünlüleri kendine benzetmesiyle vuku bulur:

borcom << borcum (26 – 351), bozoldi << bozuldu (24 – 142), bozolor << bozular (24 – 357), doldordom << doldurdum (24 – 207), doldorim << dolduruyorum (24 – 94), odoni << odunu (24 – 299), o+dor < o+dur (24 – 364), ograşim << uğraşıyorum (24 – 2), okonmiş << okunmuş (26 – 244), ol+son <



ol+sun (24 – 205), kilolok < kiloluk (24 – 373), kordok << koyardık (24 – 47), koromalanlen << korumalarıyla (25 – 233), korotma << koruma (25 – 378), otororçen << otururken (24 – 4), teroronon << terörünün (25 – 24), titonon < titonun (24 – 22), tōmoni << tohumunu (24 – 157), toroniyım << torunuyum (26 – 2), yolon < yolun (24 – 132), yokoş < yokuş (24 – 89), yorgonlogi << yorgunluğu (24 – 4), yorolorson << yorulursun (24 – 4),

### 1.2.16. Daralma

Kelimede, dilin yüksek konumunda seslendirilen bir sesin, dilin alçak konumunda seslendirilir hale gelmesidir:

#### i < e

bitivi < bitevi (10 – 238), biyin << beyin (26 – 172), biytullā << beytullah (1 – 46), ceçey << geçiyor (24 – 3), çiyfini << keyfini (5 – 290), dimiş < demiş (10 – 128), edīla << ederler (22 – 110), edırse < ederse (14 – 137), girır < girer (2 – 116), hırbiş << her bir şey (8 – 55), igrınmedım << iğrenmedim (23 – 49), ilesın << eylesin (24 – 394), ileştiridilar << eleştirirdiler (5 – 9), milāt << melahat (7 – 38), mitepte << mektepte (25 – 592), mīve << meyve (8 – 3), ni < ne (2 – 140), niciydi < neciydi (8 – 90), niydım << neydim (5 – 123), niymiştirilar << neymiştiriler (5 – 187), piğamberın << peygamberin (27 – 39), pinır << peynir (25 – 164), pişin < peşin (24 – 152), piynırli << peynirli (29 – 307), simpatim < sempatim (26 – 335), sīrek << seyrek (24 – 156), şı << şey (24 – 188), tekileklerin << tekerleklerin (24 – 364), yini < yeni (24 – 37), zanıdır << zanneder (4 – 114), zati << zaten (25 – 3), zatin < zaten (24 – 323), zinel << zeynel (26 – 59), zinep << zeynep (15 – 64),

#### U < O

bücek < böcek (19 – 365), büle << böyle (24 – 170), cüre << göre (24 – 2), cürmiş << görmüş (24 – 169), cüze << göze (26 – 27), çucugum << çocuğum (1 – 2), çüfteci << köfteci (25 – 1), çüylerden << köylerden (24 – 199), duğrusı << doğrusu (3 – 65), dükümcı << dökümcü (23 – 2), dünma << dönmeye (26 – 7), dünem < dönem (15 – 140), güç < göç (28 – 34), güri << görüyor (2 – 64), kumutani << komutanı (5 – 189), küyde < köyde (1 – 8), küti << kötü (1 – 21), nübet < nöbet (25 – 547), saruş << sarhoş (25 – 271), süler << söyler (26 – 291), sünderirdilar << söndürürdüler (19 – 101), tūbe << tövbe (7 – 9), ugraşmışık <<

uğraşmışız (15 – 13), üdey << ödüyor (25 – 587), üle << öyle (24 – 62), ülürsük << ölürüz (2 – 119), ülüm < ölüm (24 – 6), ümer < ömer (13 – 38), ümri << ömrü (26 – 49), üpmişim << öpmüşüm (15 – 146), üteye < öteye (24 – 169), ütüş < ötüş (25 – 382), üzleym << özlüyorum (9 – 62), üzürli << özürlü (13 – 56), yönetmişim < yönetmişim (2 – 56)

### **i < ü**

avlida < avluda (27 – 122), bicün << bir gün (22 – 65), çimki << çünkü (22 – 1), kokisi << kokusu (1 – 61), köyi < köyü (2 – 135), misliman << müslüman (1 – 22), türki < türkü (5 – 22), üşim << üşüyorum (9 – 117), üzün << hüznün (5 – 126),

Bu ses olayı, ek almış kelimelerde ünlü uyumunu bozucu bir durum sergilemektedir:

avlimız << avlumuz (24 – 50), cürmisık << görmüşüz (25 – 155), cüzünü << gözünü (24 – 415), durdık < durduk (15 – 45), dündi << döndü (24 – 19), kaybuldi << kaybordu (16 – 222), korkisından << korkusundan (5 – 406), koştık < koştuk (15 – 45), kuyılar < kuyular (15 – 176), küverildi << koyverildi (24 – 9), kutilâsını << kutularını (13 – 232), kuzi < kuzu (27 – 82), mitebîmi << mektebîmi (24 – 8), müsliman < müslüman (5 – 127), namısız << namussuz (5 – 669), odır < odur (5 – 27), oldi < oldu (24 – 129), oni < onu (24 – 5), oyini << oyunu (15 – 30), sısmaklen << susmakla (26 – 319), süleym << söylüyorum (24 – 8), sürdi << sürdü (24 – 14), türksın < türksün (5 – 548), uyiya << uyuyayım (20 – 66), uykidan < uykudan (20 – 99), uyim << uyuyorum (24 – 3), yokti < yoktu (17 – 16)

### 1.2.17. Düzleşme

Nitelik bakımından yuvarlak olan bir ünlünün düz hale gelmesidir.

**e < ö**

atelyede < atölyede (26 – 52), dert < dört (24 – 24), derd << dört (2 – 125), şofer << şoför (24 – 168),

**a < o**

yāk < yok (2 – 26), damateS << domates (22 – 204)

**a < u**

duyayS << duyuyoruz (24 – 355), māremın << muharremin (25 – 264), mähārem << muharrem (8 – 32), mārem << muharrem (8 – 32)

**i < u**

avlılari << avluları (25 – 137), borıları << boruları (24 – 293), cüni << günü (24 – 197), cürıdık << görüyorduk (24 – 347), cürıS << görüyoruz (25 – 243), cüzünü << gözünü (24 – 415), çıgırırız << çağırırız (25 – 130), çünçim << çünkü (25 – 6), dogroldılar << doğruldular (25 – 87), doldorım << dolduruyorum (24 – 94), dolı < dolu (24 – 253), dolmiş << dolmuş (24 – 108), dondori << donduruyor (24 – 316), durdi < durdu (24 – 147), duri << duruyor (26 – 63), günü < günü (6 – 27), kalidi << kalıyordu (24 – 243), kayboldiselē << kayboldularsa (12 – 82), koriyacāz << koruyacağız (26 – 192), kusuri < kusuru (24 – 411), mümçin << mümkün (24 – 404), obirleri << öbürleri (24 – 183), odoni << odunu (24 – 299), olordi << olurdu (24 – 153), toroniyım << torunuyum (26 – 2), unudiS << unutuyoruz (26 – 160), uyuki << uyku (24 – 281), ümri << ömrü (26 – 49), veriS << veriyoruz (26 – 161), yoli < yolu (24 – 175),

**e < ü**

güçey << göçüyor (5 – 48), üdey << ödüyor (25 – 587),

### 1.2.18. Yuvarlaklaşma

Nitelik bakımından düz olan bir ünlünün yuvarlak hale gelmesidir. Düzleşmeye nazaran yuvarlaklaşma daha yaygındır:

#### U < I

biğular << biliyorlar (22 – 86), büber < biber (24 – 42), bülünsün << bilinsin (2 – 132), бүler << bilir (10 – 5), бүldüm << bildim (10 – 274), бүldüğüm << bildiğim (13 – 166), бүlebulur << bilebilir (22 – 76), бүley << biliyor (10 – 148), бүlümlü << bilimli (10 – 365), бүlmeysık << bilmiyoruz (11 – 148), бүtevi < bitevi (25 – 262), celebүdünüz << gelebildiniz (10 – 6), celүlä << geliyorlar (7 – 45), çүmbili << kim bilir (10 – 372), çүlüm << kilim (9 – 93), evum < evim (5 – 626), fustanlar < fistanlar (27 – 111), hafuz < hafız (19 – 152), hüzmeti < hizmeti (3 – 28), kanlü < kanlı (10 – 62), kurardım < kırardım (20 – 154), melvüt < mevlit (4 – 77), merdüvenlerden < merdivenlerden (13 – 265), müsafir < misafir (26 – 105), müyüm << mühim (4 – 87), şanlı < şanlı (10 – 62), üpekli < ipekli (8 – 7), ümüd << ümit (24 – 120),

#### o < a

aco << amca (27 – 40), açon << kaçan (8 – 48), bönka (23 – 242), cidöm << gidelim (11 – 4), çıkaröm << çıkaralım (13 – 260), çorşıya << çarşıya (8 – 113), çövkala << çalkala (10 – 83), delirmö << delirmeye (9 – 48), deyöm << diyelim (10 – 109), dogrordok << doğrardık (23 – 37), kapanok << kapalı (8 – 12), kıröm << kıralım (11 – 10), kоқkmö << kalkmaya (9 – 17), kokām << kalkayım (23 – 253), kоқkuk << kalkık (29 – 419), kоқkuşışık << kalkışıyoruz (29 – 239), kоқrluk << kahırlık (20 – 378), kovlilē << kavliyle (29 – 43), ölti << altı (22 – 175), öltmiş << altmış (21 – 1), onlō << onlar (9 – 16), sonçi << sanki (14 – 16), sövürmiş << savurmuş (19 – 240), тауS << tavus (20 – 93), yoklaştım < yaklaştım (21 – 5), yapöm << yapalım (10 – 9),

## o < I

açoldi << açıldı (10 – 96), akşamlogi << akşamlığı (7 – 24), alō < ali (9 – 2), alōdok << alırdık (8 – 5), başşayaom << başlayalım (10 – 10), begenosi << beğeniyorsun (9 – 3), bilor < bilir (22 – 96), celō << gelir (7 – 28), celōdık << gelirdik (7 – 50), celōçe << gelirken (7 – 57), celmisok << gelmişiz (9 – 9), cetororlē << getirirler (9 – 23), çıktok << çıktık (8 – 51), dayo < dayı<sup>2</sup> (27 – 40), etmisok << etmişiz (9 – 53), getorordok << getirirdik (8 – 5), gittok < gittik (8 – 51), gitmiştō << gitmiştir (8 – 11), kalabalok < kalabalık (9 – 9), kocalok < kocalık (9 – 59), korkadok << korkardık (9 – 19), imisok << imişiz (9 – 12), maskaralok < maskaralık (9 – 59), kalosi << kalıyorsun (9 – 60), nasō << nasıl (7 – 16), nasol < nasıl (9 – 28), nasosonoz (10 – 2), satadok << satardık (8 – 3), yapadok << yapardık (9 – 19), yerdok < yerdik (9 – 12),

## u < a

çaır << kafir (5 – 68), doı! << davul (20 – 182), guvur << kafir (2 – 38), kucuşilar << kucaklaşıyorlar (21 – 91), süfüre << sahura (15 – 207),

## o < e

col << gel (28 – 480), colan << gelen (28 – 115), coli << geliyor (20 – 308), colurçelar << gelirlerken (15 – 169), coldun << geldin (20 – 95), colmak << gelmek (22 – 203), colurdi << gelirdi (20 – 38), colursuk << geliriz (23 – 57), çalışabilu!ō << çalışabilirler (22 – 84), değışōm << değışelim (11 – 184), düvermō << söylemek (8 – 42), edōm << edelim (13 – 129), işleyebilu!ō << işleyebilirler (22 – 85), kilometro < kilometre (24 – 88), megerem << meğerse (10 – 315), metrolok << metrelik (24 – 301), novakit << ne vakit (5 – 306), olma < elma (8 – 4), ovma << elma (10 – 206), vermō << vermeye (8 – 75),

---

<sup>2</sup> “Kosova Türk Ağızlarında Sırp ve Arnavut Dilinin Etkisi, 1999” Prof.Dr.Nimetullah Hafız’ın yayınladığı makalesinde belirttiği “o vokatif eki” değildir. Burada yuvarlaklaşma vardır.

**ü < e**

bilüzük << bilezik (6 – 44), lumutli << ne mutlu (10 – 377), muzar < mezar (8 – 125), müvesini << meyvesini (24 – 105)

Eklerde

acom << amcam (26 – 236), topurlak < toparlak (3 – 50), toporladım < toparladım (24 – 209),



### 1.2.19. İkizleşme

Kelime içindeki bir sese (ünsüz), nitelik itibariyle tıpatıp benzeyen bir sesin türemesi olayıdır:

**çç/ < ç/**

iççımızde << içimizde (26 – 16), iççinde << içinde (26 126)

**dd/ < d/**

kaddar << kadar (20 – 75), yeddi << yedi (29 – 218)

**kk/ < k/**

dokkoS << dokuz (26 – 212)

**ll/ < l/**

allâ << hala (24 – 353), ille << hile (25 – 74), oļu << olur

**mm/ < m/**

amman < aman (21 – 73), memmedov << mehmedov (2 – 22), memmekler << mimikler (2 – 168)

**pp/ < p/**

eppımız << hepimiz (24 – 13), eppısı << hepsi (24 – 99), heppısı << hepsi (27 – 67), heppisini << hepsini (6 – 47)

**ss/ < s/**

nassıdır << nasıldır (19 – 245)

şş/ < ş/

yaşşadıklarımızı << yaşadıklarımızı (26 – 16), yaşşayanlar << yaşayanlar (5 – 183)

tt/ < t/

bittevi < bitevi (25 – 88), ottoz << otuz (24 – 9), ottuz << otuz (5 – 5)

Erimeye bağlı olarak meydana gelen bir ikizleşme örneği de vardır:

üüleden << öğleden (24 – 93)

Kosova Türk ağızlarında, vurguyla birlikte meydana gelen ikizleşmeler de vardır:

dolli << dolu (8 – 403)

### 1.2.20. Tekleşme

Kelime içinde mevcut olan ünsüz çiftlerinden birinin kaybolmasıdır:

eli < elli (4 – 109)

Ekleşmeyle birlikte ortaya çıkan ikizleşme örnekleri de vardır:

yolamış << yolla-mış (25 – 511), yolardi << yolla-r-dı (1 – 24)

Tekleşme olayına genellikle alıntı kelimelerde rastlanır. Kosova Türk ağızları bu şekilde, ikiz ünsüz bulunduran yabancı kelimeleri Türkçeleştirme yolunu benimsemiştir:

**/b/ < /bb/**

muabetler << muhabbetler (2 – 168)

**/c/ < /cc/**

tücarlāmız << tüccarlarımız (25 – 453), tücar < tüccar (1 – 54), haca << hacca (5 – 586)

**/d/ < /dd/**

bedovalı << beddualı (4 – 120), bedoasi << bedduası (5 – 112)

**/k/ < /kk/**

akımda << hakkımda (26 – 111), ayakabılarımızı << ayakkabılarımızı (4 – 97), bakalda < bakkal (26 – 259), çanakala << çanakkale (5 – 211), düçanden << dükkandan (18 – 39), haki << hakkı (5 – 711), muakak << muhakkak (25 – 99), müseka << musakka (20 – 16), takiya << takke (24 – 149), teşekür < teşekkür (5 – 230)

**/l/ < /ll/**

cülesi << güllesi (10 – 90), güliye << güllüye (5 – 191), hedırlez << hıdırellez (20 – 149), kulanmamısık << kullanmamışız (3 – 32), mâlemızde << mahallemızde (24 – 187), miledi << milleti (25 – 38), millet < millet (2 – 100), miletten << milletten (10 – 233), mola < molla (5 – 83), nimetulanın << nimetullahın (5 – 511), valâ << vallah (25 – 134), valay << vallahi (28 – 131), yolamış << yollamış (25 – 511), yolardı << yollardı (1 – 24), yolaysık << yolluyoruz (6 – 66),

**/m/ < /mm/**

muamed << muhammet (10 – 110)

**/r/ < /rr/**

hüriyet < hürriyet (28 – 61), muarem << muharrem (4 – 26),

**/ss/ < /ss/**

iseden << hisseden (29 – 340), namısız << namussuz (5 – 669), yasi << yassı (16 – 171)

**/t/ < /tt/**

bati << battı (27 – 114), eti < etti (10 – 207), marta < martta (2 – 9)

**/v/ < /vv/**

evel < evvel (24 – 1), kuvetli < kuvvetli (15 – 93), küvetli << kuvvetli (24 – 327)

**/z/ < /zz/**

lezeti < lezzeti (19 – 347), müezini < müezzini (25 – 129), müizin << müezzin (21 – 16)

### 1.2.21. Toplaşma

Bir kelimedede iki ünlü yan yana gelince Türkçe bu ünlülerin arasında “y” yardımcı ünsüzünü türetir. İkinci ünlü vurgusuz orta hecenin dar ünlüsü olur; bu dar ünlüler kendilerini koruyamadıkları için düşerler. Böylece kelimenin hece sayısında azalma gerçekleşir. Kosova Türk ağızlarında toplaşma olayı, sola toplaşma şeklinde ve alıntı kelimelerde görülmektedir:

aylesının << ailesinin (25 – 186), dayreleri << daire (26 – 84), payton << faeton (27 – 113)

### 1.2.22. Birleşme

İkisi daima yan yana kullanılan iki kelimenin, geçirdikleri ses değişikliklerinden sonra, hem anlam hem de söyleyiş bakımından birleşip oluşan yeni kelimenin her iki kelimedenden bağımsız yeni bir kavramı karşılar hale gelmesidir:

badiyava << bedava (bad-ı heva) (10 – 362), akşamısı << akşam üstü (12 – 173)

### 1.2.23. Karışma

Biri ünlüyle biten öbürü de ünlüyle başlayan iki kelimenin birlikte söylenmesi esnasında gerçekleşen, ulanma ve erime olayları sonucunda meydana gelen; birinci kelimenin son, ikinci kelimenin ilk ünlüsünün birbirine karışması olayıdır:

busen << bu şöyle (13 – 198), busıy << bu şöyle (11 – 31), nākıt << ne vakit (23 – 147), nolacak << ne olacak (20 – 85), nīse << ne ise (24 – 296), ūto << işte o (10 – 29), ūtorda << işte orada (15 – 172), ūtorya << işte oraya (29 – 158), ūtosık << işte oyuz (29 – 7), ūtoyle << işte öyle (8 – 134), ūtüledır << işte öyledir (2 – 110), to << te o (24 – 17), todor << te odur (24 – 365), tokā << işte o kadar (10 – 6), toni << işte onu (9 – 101), tonon << işte onun (24 – 133), tüle << te öyle (24 – 3),

#### 1.2.24. Kaynaşma

Konuşma sırasında, yan yana gelen iki kelimedeki birinin son, diğerinin ilk seslerinin anlamca birleşme görülmeden bazı ses olaylarının da etkisiyle kaynaşması sonucunda, bu iki kelimenin, bir kelime gibi söylenmesidir:

böle << böyle (6 – 1), büle << böyle (24 – 71), doğoyüz << dokuz yüz (27 – 78), memedali << mehmet ali (5 – 414), ojel- << hoş gel- (24 – 6), osoy << o şöyle (27 – 75), sekiyüz << sekiz yüz (5 – 111)



### 1.2.25. Ulama

İki kelimeye ait seslerin, bir kelimeye ait seslerin sahip olduğu zaman aralığı ile seslendirilmesidir.

memedali << mehmet ali (5 – 414), varise < var ise (1 – 1)

### 1.2.26. Türeme

Kelimede daha önce bulunmayan bir sesin türemesi olayıdır:

**a# < Ø**

dura < dur (24 – 408), tura < tur (24 – 254)

**a/ < Ø**

atalarle << atlarla (23 – 83), yalanız < yalnız (7 – 39)

**d/ < Ø**

duydursun < duyursun (28 – 355)

**#e < Ø**

erende < rende (8 – 589)

**e# < Ø**

içne << için (24 – 144), salde << salt (24 – 137)

**e/ < Ø**

degenek << değnek (16 – 8), pazaretisi < pazartesi (6 – 33), telâşeleri << telaşları  
(20 – 284)

**#h < Ø**

hama < ama (15 – 13), haçif << akif (19 – 20)

**h/ < Ø**

şihiri < şiiiri (2 – 135), pehriler < periler (19 – 246)

### **I/ < Ø**

amicam < amcam (3 – 4), değıdırdi << değıdirirdi (22 – 71), eppisi << hepsi (24 – 99), hepsi < hepsi (3 – 42), iliyazın << ilyasın (5 – 687), islihalık << ıslahlık (28 – 295), sorami << sonra (27 – 34), televiziyaya << televizyona (27 – 2), varıçes << varken (25 – 361), viziyonomoz << vizyonumuz (26 – 145),

### **i# < Ø**

ısıcak << sıcak (20 – 62)

### **#i < Ø**

māledeni << mahalleden (28 – 223), vakıttani << vakitten (15 – 17), yarışmalardani < yarışmalardan (15 – 50)

### **k# < Ø**

cenek << gene (< yine) (24 – 186), cenekse << gene de (< yine de) (15 – 163), kapanok << kapalı (8 – 12), şınık << şimdi (10 -9), ününük << ünlü (15 – 246)

### **m# < Ø**

beçim << belki (25 – 441), belkim < belki (4 – 77), bilem < bile (25 – 481), bilçim << belki (28 – 319), çünçim << çünkü (25 – 6), egerem << eğer (6 – 16), gayrim << gayri (25 – 356), megerem << meğer (24 – 373), sōram << sonra (25 – 40), yoksem << yoksa (14 – 85)

### **n# < Ø**

başlan < başla (24 – 367), bülen << böyle (13 – 192), cizlin << gizli (27 – 85), tülen << işte öyle (10 – 73), ülen << öyle (13 – 144), yayan < yaya (24 – 90)

### **r/ < Ø**

arkardaş < arkadaş (26 – 74)

**s# < Ø**

dedikçeS << dedikçe (25 – 38)

**s/ < Ø**

birbirisine << birbirine (28 – 500), ismisi << ismi (8 – 61), kolusuni << kolunu (13 – 267), şeysinde << şeyinde (18 – 78)

**t# < Ø**

çeret << kere (27 – 100), idaret < idare (24 – 411)

**t/ < Ø**

katre < kare (24 – 141), korotma << koruma (25 – 378), düşetmiş << döşemiş (10 – 99)

**y/ < Ø**

aneylerde << analarda (10 – 60), babeylerde << babalarda (10 – 60), beniyim << benim (5 – 458), benyim << benim (8 – 99), cumayertesi << cumartesi (10 – 23), dayımlık << daima (24 – 214), dayım < daim (18 – 14), deya << de (5 – 112), küçükyüm << küçüğüm (10 – 42), neyçen << niçin (10 – 159), niyçin << niçin (28 – 334), payç << pak (24 – 380), sorayan << soran (5 – 51), türkyım << türküm (8 – 101), yanıkyım << yanığım (21 – 94), yokyum < yokum (15 – 150)

**y# < Ø**

nicey < nice (6 – 64)

**#y < Ø**

yüst < üst (5 – 679)

## VV > VyV

radiyolarlen < radiolarla (25 – 441)

## KK > KVK

alamanlar < almanlar (24 – 15), alamaçe << almanca (5 – 127), bogoslaviyaya < bogoslavyaya (24 – 29), igineler < iğneler (29 – 129), italiyanlar < italyanlar (24 – 19), makedoniyadan < makedonyadan (24 – 106), uyuki << uyku (24 – 281), uyikisi << uykusu (29 – 419), yugoslaviyanın < yugoslavyanın (24 – 100)

Eklerde yığılma şeklinde görülen türemeler:

kaynatırma < kaynatma (8 – 77), yumuşansın < yumuşasın(8 – 78)

Ekleşmeyle birlikte meydana gelen türeme olayı, ikizleşmeye sebep olabilir:

eppısınlen << hepsiyle (8 – 39)

### 1.2.27. Gcşme

Kelimede yan yana bulunan iki sesin niteliklerinden hiçbir Şey kaybetmeden yer değiştirmesidir:

brusa < bursa (5 – 518), kırımzi << kırmızı (5 – 175), meyrem < meryem (1 – 47),  
olgum < oğlum (8 – 39), poryaz << poyraz (24 – 314), sımarlaym < ısmarlıyorum  
(24 – 269), yalnız < yalnız (24 – 139),

### 1.2.28. Benzetme

Bir sesin, nitelikleri itibariyle, bir başka sesi kendisine benzetmesidir:

**Ünsüz benzetmesi:**

**/z/ < /l/**

yoksuzlukla << yoksullukla (28 – 314)

**/nd/ < /md/**

şindi < şimdi (24 – 43), şindiçi < şimdiki (6 – 74) (gerilek-yandaş-yarı benzetme)

**/mb/ < /nb/**

stamboldan < istanbuldan (24 – 353), ombeş < onbeş (24 – 46), (gerilek-yandaş-yarı benzetme)

**/nn/ < /nr/**

sōnna << sonra (29 – 21)

**/ll/ < /rl/**

tekillek << tekerlek (24 – 366)

**/ss/ < /sz/**

etmessiniz << etmezsiniz (4 – 5), tussuzda < tuz+suz (25 – 29) (gerilek-yandaş-tam benzetme)

**/ss/ < /ys/**

cissi << giysi (25 – 467)

**/şş/ < /şl/**

başşamaden < başlamadan (24 – 11), başşayaom << başşayalım (10 – 10), (ilerlek-yandaş-tam benzetme)

**/şş/ < /şs/**

yapmişşek << yapmişşak (29 – 225)



**Ünlü benzetmesi:**

**/i-e/ < /i-a/**

çirez << kiraz (23 – 146) (ilerlek-uzak-yarı benzetme)

**/o-o/ < /o-u/**

boyon < boyun (8 – 514) (ilerlek-uzak-tam benzetme)

### 1.2.29. Ünsüz Ayrışması

Bir ünsüzün, nitelik itibariyle kendisine benzeyen iki ünsüze ayrılmasıdır:

**ng/ < n/**

ang- < an- (24 – 362), anlayamaym < anlayamıyorum (24 – 362)

### 1.2.30. Muhafaza

Prizren Türk ağızındaki kimi kelimeler, eski şekillerini muhafaza etmektedir:

angmadılar << anmadılar (25 – 232), angılıymısık << anılıymışız (9 – 76),  
dinglerim < dinlerim (10 – 45), dingleylâ << dinliyorlar (10 – 314), yigirmi /  
yigirmi : yirmi (24 – 26)

### 1.2.31. Palatallaşma

#### Yumuşak damak

akıllım << akıllı (2 – 62), balı < balı (3 – 70), dolı << dolu (16 – 37), igbâlı << ikballı (20 – 162), islâ << ıslah (25 – 27), kalılar << kalıyorlar (5 – 38), kulısın << kulusun (5 – 270), olı << oluyor (28 – 345), olıdık << oluyorduk (28 – 257),

#### Ön damak

bişirsınız << bilirsenez (5 – 56), cüze| << güzel (4 – 61), çe| << kel (28 – 175), edı|â << ederler (22 – 110), e|ın << elin (20 – 92), e|ını << elini (19 – 227), islâ << ıslah (4 – 99), |azım < lazım (2 – 64), pat|asın < patlasın (4 – 87), piş|ık << pislik (16 – 41),

## 2. BÖLÜM: ŞEKİL BİLGİSİ

### 2.1. YAPIM EKLERİ

Yapım ekleri isim ya da fiil kök ve gövdelerinden yeni isim ya da fiil gövdeleri yapan eklerdir. Kök ve gövdelerin isim kökleri, fiil kökleri, isim gövdeleri, fiil gövdeleri diye ikiye ayrı grup oluşturur. Türkçede kökler ile ekler arasındaki birleşme ölçüleri kurallı ve sistemli olduğu için isimlere gelen ekler fiillere, fiillere gelen ekler isimlere gelmez. Aralarında şekilce bazı benzerlikler görülse bile, bunlar görevce ayrı sınıflarda yer alan eklerdir. Türk dilinin bütününde yapım ekleri dört gruba ayrılır. (KORKMAZ, 2009)

1. İsimden İsim Yapan Ekler
2. İsimden Fiil Yapan Ekler
3. Fiilden İsim Yapan Ekler
4. Fiilden Fiil Yapan Ekler

### 2.1.1 İSİMDEN İSİM YAPAN EKLER

İsimden isim yapma ekleri isim kök ve gövdelerine getirilerek onlardan yeni isimler yapan eklerdir. Bu eklerle yapılmış isimlerin manaları bir önceki ismin manasına çok yakından bağlı olur. Sayıları fazla değildir. Fakat büyük bir kısmı son derece işlektir. Kullanış sahaları çok geniş olup, sayısız isimler yaparlar. (Ergin, 1981)

#### **+aç**

bakraç << bakır aç (11 – 171),

#### **+ca,+ce,+ci**

açici << aşçı (28 – 174), bakalci < bakkalci (8 – 3), bâcevanci << bahçıvanci (3 – 47), birinci < birinci (1 – 42), çüfteci << köfteci (25 – 1), çümürçiler << kömürçüler (19 – 7), daulci << davulcu (2 – 24), derdinci << dördüncü (25 – 558), dükümcü << dökümcü (23 – 2), içinci < ikinci (4 – 2), kandırıcı < kandırıcı (5 – 76), kazancılar << kazancılar (19 – 3), konfeksiyonci < konfeksiyoncu (1 – 87), manavci << manavcı (24 – 111), onikinci < onikinci (5 – 63), ononci << onuncu (25 – 31), ulice << reis (24 – 83), patlayıcı << patlayıcı (5 – 577), temizleyici < temizleyici (1 – 53), tezca << tezgah (20 – 50), toptancı < toptancı (8 – 6), tuafiyecilik << tuhafiyecilik (4 – 42), steyci << isteyici (29 – 52), üçüncü < üçüncü (5 – 94),ürenci << öğrenci (1 – 36), yalancı < yalancı (5 – 75),

#### **+cak,+cik**

arpacık < arpacık (24 – 156), anneciğim << anneciğim (10 – 40), birazcık < birazcık (19 – 179), derecik < derecik (14 – 51), kapıcaktan << kapıcaktan (25 – 115), şindcak << şimdıcık (5 – 33), şinicak << şimdıcık (5 – 478),

#### **+çe,+çi**

cevrekçiler << gevrekçiler (19 – 96), finatçılık << fitnecilik (23 - 248), fişekçi < fişekçi (8 – 188), istilayı (istilatçe) << Türkiye Türkçesi (21 –

57), misitçi << isteyici (4 – 60), sonçi << sonuncu (14 – 16), tariçi < tarihçi (5 – 68), türçe < türkçe (1 – 40),

#### **+dasi**

yarındasi << yarından sonra (6 – 51),

#### **+āş,+daş,+deş,+taş**

ayaktaşın << arkadaşın (27 – 15), kardaşım << kardeşim (10 – 42), kızkāşım << kız kardeşim (29 – 8),

#### **+lag,+līg,+log,+lüg**

akşamlogi << akşamlık (7 – 24), ayaklaga << ayaklığa (7 – 22), aylıga << aylığa (24 – 117), bozoklogi << bozukluğu (24 – 357), budalalığı << budalalığı (5 – 164), fakirliğim << fakirliğin (16 – 46), ıssılığı << ısılığı (24 – 54), işbirliği << işbirliği (5 – 197), işlige << işliğe (6 – 5), metrolog << metrelik (11 – 213), soysozlogi << soysuzluğu (25 – 477), türklügi << türklüğü (26 – 20), yakınlık << yakınlık (26 – 24), yolcılığı << yolculuğu (5 – 591), yorgonlōgi << yorgunluğu (24 – 4),

#### **+lik,+lık,+lok,+luk**

açlık < açlık (18 – 44), askerlık < askerlik (1 – 4), aydutluk < haydutluk (10 – 196), baçeciliklen << bahçecilikle (24 – 25), bōçalık < bohçalık (20 – 48), boşlok < boşluk (24 – 190), çokloktan << çokluktan (24 – 304), dayimlık << daimlik (24 – 214), dogrilik << doğruluk (27 – 2), ganılık << ganilik (24 – 152), geçimsizlik < geçimsizlik (12 – 23), islihalık << ıslahlık (28 – 295), karanlık < karanlık (1 – 102), kārdaşlık << kardeşlik (23 – 244), kilolok < kiloluk (24 -373),kocalok << kocalık (9 – 59), kolaylık < kolaylık (19 – 168), komitacılık < komitacılık (5 – 140), k□rluk << kahırlık (20 – 378), maskaralok < maskaralık (9 – 59), maystorluk << ustalık (10 – 279), pişlik << pislik (16 – 41), sabalık << kahvaltı (29 – 97), yanışlık < yanışlık (10 – 9), yenlik << hafif (24 - 309), yeşillik << yeşillik (18 – 16), yoksollok << yoksulluk (25 – 72), zorlok < zorluk (25 – 14),

### **+li,+lim**

akıllım << akıllı (2 – 62), bedovalı << beddualı (4 – 120), bülümlü << bilimli (10 – 365), çüli << köylü (11 – 45), çürükli < çürüklü (10 – 206), devamlı < devamlı (6 – 64), ekılı << ekilen (24 – 288), gılanlı << gılanlı (1- 2), goralı << goralı (24 – 102), güneşli < güneşli (14 – 64), igbalı << şanslı (20 – 162), karlı << kahırlı (20 – 183), kapanık << kapalı (24 – 182), kasabalı < kasabalı (4 – 103), kırmızı << kırmızılı (20 – 51), kulumlu < çatılı (24 – 62), kurşumlu << kurşunlu (8 – 117), kuvetli < kuvvetli (15 – 93), lişanlı << nişanlı (10 – 55), meraklı < meraklı (2 – 174), perzirenli << prizrenli (8 – 28), piynirli < peynirli (29 – 307), rāmetli << rahmetli (8 – 162), seksenli < seksenli (12 – 25), sevcili < sevgili (14 – 71), silali << silahlı (10 – 173), şevirli << şehirli (11 – 153), şüretli << şöhretli (19 – 142), taftalı << tahtalı (8 – 118), tatlı << tatlı (10 – 41), telıçeli << tehlikeli (25 – 30), tuzlalı << tuzlalı (24 – 193), ufunetli << sıkıntılı (25 – 338), üpekli << ipekli (8 – 7), üzürli << özürü (13 – 56), zehirli < zehirli (10 – 57),

### **+len,+ylen,+yle**

ceceylen << geceleyin (24 – 87), cünlen << gündüzün (12 – 128), sabāle << sabahleyin (23 – 37), sabāyle << sabahleyin (7 – 95),

### **+nde**

ülende < öğleyin (20 – 6),

### **+(o)ş**

yokoş < yokuş (24 – 89),

### **+sız,+süz,+soz**

disiplinsız < disiplinsiz (12 – 11), dışsız < dışsüz (8 – 41), hiçsüz < hiçsiz (13 – 254), idaresız < idaresiz (5 – 573), işsüz < işsiz (10 – 40), mafessüz << şalvarsız (20 – 173), malsız < malsız (5 – 573), metelıksız <<



meteliksiz (18 – 101), namısız << namussuz (5 – 669), topraksız <  
topraksız (6 – 26),

## 2.1.2 FİİLDEN İSİM YAPAN EKLER

Fiilden isim yapan ekleri fiil kök ve gövdelerinden isim yapmak için kullanılan eklerdir. Bu eklerin sayıları gibi işlevlikleri ve kullanım sahaları da çok geniştir. Bir kısmının fonksiyonları vardır, bir kısmının ise fonksiyonları belirsizdir. (Ergin,1981)

### **-ma,-mag+**

açmag < açmak (27 – 20), aykırmak << şarkı söylemek (20 – 107), bitmek < bitmek (1 – 65), çalma < çalmak (25 478), dolma < dolmak (29 – 175), etmek < etmek (1 – 91), gitmek < gitmek (1 – 91), karıştırma < karıştırmak (1 – 30), kaymak (3 – 34), korkma << korkmaya (25 – 404), sarma (29 – 225), saymak (29 – 198), yapma < yapmak (1 – 30), yazmak (29 – 321)

### **-(i)ş+**

alış < alış (1 – 86),

### **-li+**

bülümlü << bilimli (10 – 365),

### **-ık+**

anılık << anılmış (29 – 285), ikanık << yıkanmış (29 – 157), işlenik << işlenmiş (29 – 147),

### **-ok+**

kapanok << kapalı (8 – 12),

### **-gi+**

çalgılar << çalgılar (2 – 169), sevcili < sevgili (14 – 71),

**-ak+**

konak < konak (2 – 144),

### 2.1.3. FİLDEN FİİL YAPAN EKLER

Fiilden fiil yapan ekler, fiil kök ve gövdelerine getirilerek onlardan fiil yapan eklerdir. Sayıları azdır. Fakat işleklik dereceleri çekim eklerine yakın bir genişliktedir. (Ergin,1981)

#### **-ar,-er-**

ceçer < geçer (5 – 104), çıkar- < çıkar (5 – 545),

#### **-dır-**

arcedırsen << harcarsan (25 – 579), kandır- < kandır (5 – 76), osandır- < usandır (5 – 710),

#### **-ıl,-ol,-ul-**

atıl- < atıl- (24 – 304), bozul- < bozul- (24 – 357), kurul- < kurul(5 – 316), küverıl- <<(24 – 9), şenıl << şenlen (25 – 22), tutul- < tutul (5 – 680), yorul- < yorul-(5 – 553),

#### **-tır,-tür-**

aşālatırasın << aşāğılatasın (2 – 135), büyütür- << büyüt (24 – 114), çıkartırdım << çıkarttım (24 – 203), çoğaltırması << çoğaltması (25 – 43), kaçıtırma << kaçırma (25 – 423), küvertır- << (25 – 142)

#### **-ş,-(ı)ş,-(o)ş,-(ü)ş-**

anlaş- < anlaş- (5 – 553), cürüş- << görüş- (5 – 6), kırışınlar < kırışınlar (2 – 131), konoş- < konuş (26 – 74), ograş- < uğraş (26 – 384),

#### 2.1.4. İSİMDEN FİİL YAPAN EKLER

İsimden fiil yapan ekler, isim kök ve gövdelerinden fiil yapmak için kullanılan eklerdir. Fakat bu ekler gövdelerden fiil yapmakta çok az kullanılır, daha çok köklerden fiil yaparlar. Gövdelerden yapılan çok az sayıdaki fiillerde de ancak çok işlek olanları kullanılabilir. Ayrıca eklendikleri gövdeler genellikle işlek olmayan eklerle yapılmış gövdelerdir. (Ergin, 1981)

**+a-**

başadım < başladım (14 – 32), başsamaden << başlamadan (24 – 11)

**+IA-**

fazlalatırmak (24 – 81), sepetledilar < sepetlediler (2 – 8), toporladım < toparladım (24 – 209), toplantı < toplantı (5 – 309), ülerlesın << ilerlesin (23 – 247),

**+(ş)a-**

yaşşa- < yaşa- (26 – 16),

**+ēr-**

cevēr << çevir (2 – 136),

**+IA-n-**

başlan << başla- (24 – 366),

## 2.2. ÇEKİM EKLERİ

### 2.2.1. İSİMLER

Canlı, cansız bütün varlıkların ve mefhumların adları olan kelimeler diye tarif edilen isimleri Kosova Türk ağızlarında almış oldukları işletme eklerini yazı dilimize göre gösterdikleri ortak veya bölgeye has özellikleri ile şöyle inceliyoruz. Bu çerçevede ele alacağımız isim işletme eklerini

1. Çokluk ekleri
2. İyelik ekleri
3. Aitlik eki
4. Hal ekleri

şeklindeki konu başlıklarıyla ele alıyoruz. (Kalay,1998)

### 2.2.2. Çokluk Ekleri:

İsimlerin çokluk şekillerini yapan işletme ekleridir. (Kalay,1998). Bu ekler Kosova Türk ağızlarında yazı dilimizdeki şekliyle +lar olarak kullanıldığı gibi, bazı ses hadiseleri sonucu şu şekillerde de görülmektedir:

**+lar,+lār,+ler,+ley,+lā,+lō,+ē**

**+lar**

alamanlar << almanlar (24 – 15), otobuslar << otobüsler (24 – 201), ballılar << ballılar (29 – 179), bluzalar << kazaklar (27 – 90), çourlar << kafirler (2 – 7), çakşirlar << çakşırlar (19 – 51), çoroglılar << köroğlular (16 – 154), çityanlar << kadın giyimleri (27 – 66), çucuklari << çocukları (1 – 92), dedalar < dedalar (16 – 148), familyalar << aileler (27 – 50), granatalar << bombalar (25 – 333), hapsanalar << hapishaneler (21 – 13),igrankalar << oyunlar (2 – 37), kovaçlar << demirciler (16 – 159), koyinlar < koyunlar (5 – 402), kuyılār << kuyular (15 – 176), latenlar << latinler (23 – 26), maçınalar << makineler (25 – 571), muykolar < muykolar (16 – 138), orolar << halaylar (25 – 407), partizanlar << partizanlar (24 – 30), ploçalar << fayanslar (22 – 46), rubalar < rubalar (20 – 31),

sābilari << sabileri (15 – 118), stokolar << hayvanlar (2 – 110), şaranlar << balıklar (2 – 126), yaşıyanlar < yaşıyanlar (5 – 183),

### **+lār**

bubaçkalār (19 – 348), prugcilār (19 – 6),

### **+ler**

aletrikler << elektrikler (20 – 231), afferimler < aferinler (10 – 40), anteriler << entariler (27 – 65), banketler << düğünler (27 – 128), igineler << iğneler (29 – 129), küylüler < köylüler (4 – 123), memmekler << mimikler (2 – 168), ofitsirler << subaylar (1 – 9), pehriler < periler (19 – 246), pepiçler < pepiçler (16 – 146), sinileri < sinileri (9 – 24), şēler << şeyhler (19 – 218), teçeler << tekkeler (19 – 198), zeneler < kadınlar (20 – 181)

### **+ley**

tüfekley < tüfekler (10 – 246), yalancileyi << yalancıları (5 – 170), yüzükleyi << yüzükleri (9 – 30),

### **+lā**

altobuslā << otobüsler (12 – 27), aylānda << aylarında (24 – 156), bunlāyi << bunları (8 – 5), laflay << lafları (7 – 43), onlāy << onları (7 – 17),

### **+lō**

onlō << onlar (9 – 16),

### **+ē**

dersēy << dersleri (13 – 97)

### 2.2.3. İyelik Ekleri:

İyelik eki diye, ismin karşıladığı nesnenin şahsa veya bir başka nesneye ait olduğunu belirten eklere diyoruz. (Kalay,1998). Kosova Türk ağızlarında iyelik ekleri şöyledir:

	Teklik	Çokluk
1. Şahıs	+m +yım	+mız/+miz
2. Şahıs	+n	+nız/+niz
3. Şahıs	+i/+si	+ları/+leri +leyi/+layi

#### 1. Teklik Şahıs:

anam < anam (10 -32), amıcam < amcam (3 - 4), babım << babam (3 - 13), babolarım << dedelerim (25 - 6), bolovanyem << sağlık tatilim (23 - 229), çocoklām << çocuklarım (24 - 118), cucugum << çocuğum (1 - 2), dayom < dayım (11 - 7), eltilēm << eltilerim (27 - 56), kardaşım << kardeşim (10 - 42), kızkâşım << kız kardeşim (29 - 8), kızkâşlarım << kız kardeşlerim (29 - 6), komşım < komşum (16 - 51), motram << kız kardeşim (4 - 8), oglom << oğlum (25 - 253), sâbım << sabim (20 - 245), şiltelerım < şiltelerim (23 - 148),

#### 2. Teklik Şahıs:

acon << amcan (11 - 166), ełın < elin (20 - 92), nanen << ninen (9 - 69),

#### 3. Teklik Şahıs:

bedoasi << bedduası (5 - 112), kutisi << kutusu (5 - 495),



ovasi < ovası (3 – 13),

**1. Çokluk Şahıs:**

kosovamız < kosovamız (26 – 34), çayānemız << çayhanemiz (4 – 159),  
çüliyımız << köylümüz (11 – 46)

**2. Çokluk Şahıs:**

bıldığımız << bildiğiniz (19 – 62)

**3. Çokluk Şahıs:**

telāşeleri << telaşları (20 – 384),

#### 2.2.4. Aitlik Eki:

Yapım eki özelliği de taşıyan +ki aitlik eki Kosova Türk ağızlarında da çekim eklerinden sonra gelen, iyelik eki gibi yardımcı ses alan ve aitlik gibi bir çeşit iyelik fonksiyonu taşıyan bir çekim eki karakterindedir. Türkiye Türkçesinin yazı dilinde olduğu şekliyle bölgede kalınlık, incelik uyumuna uymadığı gibi, ekteki #k sesi de bazı örneklerde #ç olur

#### +çi

bıldırçi < bildir ki (28 – 288), bizimçiler << bizimkiler (18 – 7), evdeçi << evdeki (10 – 207), tutçi << (tut ki) sanki (19 – 247), diyeçidir << diyekidir (19 – 76), korseçi << sanki (20 – 67), çiyim << kiyim (23 – 186), madaçi << mademki (14 – 18), olorçi << olur ki (25 – 404), üyleçi << öyleki (16 – 48), vakıtçi << zamanki (15 – 12),

### 2.2.5. Hal Ekleri:

İsmin başka bir kelimeyle ilgi kurmak üzere aldığı eke hal eki, başka bir kelime ile kurmak üzere ismin eksiz olarak veya ek alarak bulunduğu duruma isim hali diyoruz. (Kalay, 1998).

İsmin halleri, ismin diğer kelimelerle münasebeti sırasında içinde bulunduğu durumlardır. Hal ekleri, ismi kendisine tabi olmayan, kendisinin tabi olduğu unsurlarla münasebete getiren eklerdir. Bu ekler ismi isimlere, edatlara ve bilhassa fiillere bağlayarak birçok münasebetler kurarlar ve bu münasebetlerden birçok isim, edat ve fiil gurupları ile cümleler kurarlar.

Türk dilinde isimlerin, ifade ettikleri münasebetlere göre şu halleri vardır ve Kosova Türk ağızlarında gösterdikleri şekil özellikleri de şöyledir:

#### 1. İlgi Hali (Tamlayan durumu)

İsmin başka bir isimle münasebeti olduğunu, kendisinden sonra gelen bir isme tabi bulunduğunu gösteren bu halin bölgemizdeki ekleri ve örnekleri şöyledir: (Kalay, 1998).

**+n,+ın,+nın,+nin,+gın**

başkalân << başkalarının (24 – 45), celinin << gelinin (29 – 73), koşının << komşunun (25 – 94), kupın << kupanın (15 – 22), maşşânın << maşanın (11 – 17), okumagın < okumanın (13 – 135), türkiyanın << türkiyenin (24 – 340), yugoslaviyanın << yugoslavyanın (24 – 100),

**+non**

bojonon < bojonon (19 – 206), natonon < natonun (25 – 506), oglunun < oğlunun (29 – 423), paliçkonon < paliçkonun (27 – 112), sefonon < sefonun (25 – 136), teroronon << terörünün (25 – 24), titonon < titonun (24 – 22), yugonon < yugonun (22 – 37),

**+ın**

aprilin << nisanın (24 – 64), damatın < damadın (3 – 60), dayılarımın << dayılarımın (2 – 15), sadığın << sadığın (5 – 2), onların < onların (12 – 30), hıdırlezin << hıdrellezin (24 – 164), pıgamberın << peygamberin (29 – 43), tadamın < ağabeyimin (24 – 171),

**+in**

abimin << ağabeyimin (4 – 52), maliçin << maliçin (19 – 144),

**+on**

babomon << dedemin (25 – 6), dayomon << dayımın (11 – 1), onon < onun (24 – 157),

**+ün**

üşübün << üsküpün (24 – 145),

**+(n)ın**

allanın < allahın (25 – 57), allânın << allahın (29 – 43), tepişmanın << tepişmeyin (12 – 193)

**+(y)ın,+(y)ün**

agiym << aganın (5 – 64), samiym << saminin (11 – 2), lütfüyün < lütfünün (13 – 39),

**+n**

onlân << onların (24 – 100)

## 2. Yükleme Hali (Belirtme durumu)

İsmin geçişli fiillerin doğrudan doğruya tesiri altında olduğunu ifade eden halidir. Bu hal, ismi yapma ifade eden fiilin tesiri altında bırakır: (Kalay,1998).

+∅

çoroglular << köroğulları (16 – 154),

+i

akşamlogi << akşamlığı (7 – 24), balı << balı (3 – 70), beni < beni (11 – 4), bügi << büyüğü (5 – 91), cüki << göğü (10 – 43), cüksi << göğsü (9 – 50), hüzmeci < hizmeti (3 – 28), kıyafedimi << kıyafetimi (21 – 81), kurumuni < kurumunu (11 – 38), köyi < köyü (2 – 135), küti << kötü (1 – 21), mektübi << mektubu (8 – 12), müftari << muhtarı (10 – 134), nefezi < nefesi (2 – 80), tefteri < defteri (1 – 15), okulı << okulu (3 – 75), ünlemi < önlemi (25 – 68),

+u

zulumu << zulmü (4 – 115),

+y

antenay << anteni (25 – 103), bosnay << bosnayı (24 – 166), cübrey << gübreyi (24 – 59), çüşey << köşeyi (5 – 577), datay < tarihi (11 – 170), kasarnay < kışlayı (25 – 65), kavey << kahveyi (24 – 39), pasulay << fasulyeyi (20 – 243), pusiy << pusuyu (5 – 208), sırbıyay << sırbistanı (24 – 15), ustay < ustayı (24 – 329), tarâviy << teravihi (20 – 332),

+ni

ayakkabini << ayakkabını (2 – 181), besimi (5 – 407), cünlēni << günlerini (24 – 12), çiyfini << keyfini (5 – 290), doani << duanı (5 – 107), kolusuni

<< kolunu (13 – 267), kutilāsini << kutularını (13 – 232), oyini << oyunu (15 – 30), tōmoni << tohumunu (24 – 157), zanadını << zanaatını (1 – 75),

### 3. Yaklaşma Hali (Yönelme durumu)

İsmin, kendisine yaklaşma ifade eden fiillere bağlanmak için girdiği haldir. (Kalay,1998).

#### +A

alvacılara << helvacılara (3 – 32), aşığa << aşığa (5 – 607), ayaklaga << ayaklığa (7 – 22), bize < bize (25 – 70), cōure << kafire (5 – 28), cermana (10 – 184), çeremize << çehremize (13 – 127), donatorlara << yatırımcılara (28 – 311),eve < eve (25 – 209), ipege < ipeğe (24 – 155), işliĝe < işliĝe (6 – 5), gazimestana < gazimestana (20 – 58), koncoloza << konsolosa (10 – 253), süfüre << sahura (15 – 217), vitaklara < vitaklara (18 – 38), zanādımıza << zanaatımıza (24 – 37),

#### +(y)A

bogosloviyaya < bogosloviyaya (24 – 29), cakovaya < cakovaya (24 – 247), cūmaya < cumaya (20 42), çorşıya << çarşıya (8 – 113), damkaya < damgaya (25 – 132), kutlovtsaya < kutlovtsaya (18 – 37), leskovtsaya < leskovtsaya (1 – 81), māleye << mahalleye (25 – 71), penziyaya (14 – 10), raotsaya (12 – 119), skenderaya (15 – 32), trepçeye (28 – 189),

#### +na

dagına < daĝına (25 – 263), namızına << namusuna (5 – 571), simasına < simasına (5 – 471),

#### 4. Bulunma Hali (Kalma durumu)

İsmin kendisinde bulunma ifade eden fiillerle münasebette bulunduğunu gösteren halidir. (Kalay, 1998).

##### +dA

avlıda < avluda (27 – 122), avırlarda < ahırlarda (24 – 44), beligrada < belgrada (24 – 196), biyanovtsada (5 – 193), branjada (28 – 191), ceneratsiyonda < jenerasyonda (2 – 28), çabuklarda (1 – 62), çüde << köyde (24 – 205), çüpçezde (29 – 405), gazetamda < gazetemde (3 – 75), kasabalānda << kasabalarında (24 – 101), kasarnede << kışlada (10 – 361), kayirde << kahirede (5 – 588), kūyde << köyde (1 – 8), opştinada << belediyede (27 – 142), peşembelēde << perşembelerde (7 – 5), poştada < postada (24 – 399), stambolda << istambulda (5 – 88), şādetnamda << şahadetnamede (12 – 9), şeyirinde << şehrinde (5 – 140), şeysінде << şeyinde (18 – 78), tariyında << tarihinde (13 – 73), tussuzda << tuzsuzda (25 – 29),

##### +tA

augusta << ağustosta (24 – 253), brusta << brusta (22 – 53), marta < martta (2 – 9), uzaklıkta < uzaklıkta (25 – 100), üşte < üçte (24 – 93),

+a - Burada yönelme hali bulunma hali işleminde kullanılmış.

yaşına << yaşında (2 – 14)

#### 5. Ayrılma Hali (Çıkma durumu)

İsmin, kendisinden uzaklaşma ifade eden fiillerle münasebetini gösteren halidir. (Kalay,1998).

##### +dAn

akıskadan < ahıskadan (22 – 1), anadoldan < anadoludan (8 – 9), aşādan << aşāğıdan (24 – 104), avırlardan < ahırlardan (12 – 191), bajdanadan <<

bajdarhaneden (25 – 397), candarmariyadan << jandarmadan (8 – 71),  
çūden << köyden (4 – 124), desteyden < destekten (15 – 16), dokozdan <  
dokuzdan (25 – 2), düçanden << dükkandan (18 – 39), makedoniyadan <  
makedonyadan (24 – 108), merdüvenlerden < merdivenlerden (13 - 265),  
uykidan << uykudan (20 – 99), pengamberlerden << peygamberlerden (5 –  
233), şeyirden < şehirden (3 – 14), ülleden << öglenden (24 – 93),

#### **+tAn**

arptan << harpten (24 – 146), kapıciktan << kapıcıkdan (25 – 115),  
kibrikten <<kibritten (8 – 104), kuşluktan (24 – 1), ekmekten (25 – 63),  
miletten < milletten (10 – 233),

#### **+deni**

māledeni << mahalleden (28 – 223),

#### **+Dani**

kırktani < kırktan (28 – 252), yarışmalardani < yarışmalardan (15 – 50),  
vakıttani << vakitten (15 – 17)

#### **+le**

heple << hepten (23 – 32)

### **6. Vasıta hali (Araç durumu)**

İsmin, fiili bir vasıta olduğunu ifade etmek için girdiği haldir. (Kalay,  
1998). Ekleri ve örnekleri şunlardır:

#### **+(ı/i)n**

kışın (11 – 114), yazın (11 – 110)

Yazı dilimizde olduğu gibi “ile” edatı vasıta hali eki olarak şu şekillerde  
kullanılmaktadır.



### **+la/+le**

atalarle < atlarla (23 – 83), episile << hepsiyle (8 – 100), kofayle << kovayla (20 – 117), komşılarle << komşularla (14 – 42), kovlile << kavliyle (29 – 43), sanınle << seninle (14 – 62), saygıla << saygı ile (4 – 81), şalvarlarle << şalvarlarla (22 – 218), taççalarle << takkelerle (22 – 218), yoksuzlukle << yoksullukla (28 – 314),

### **+len**

albanyaylen << arnavutlukla (5 – 35), baçeciliklen << bahçecilikle (24 – 25), çemanelerlen << kemanlarla (10 – 292), dautlen << davutla (5 – 82), daullarlen << davullarla (25 – 407), destegilen << desteğiyle (26 – 94), devamınlen (24 – 22), devizlen << döviz ile (11 – 96), dinlen << din ile (2 – 66), furdamlen << hurdamla (2 – 161), gençliklen << gençlikle (2 – 29), onilen << onunla (25 – 108), sıraylen << sırayla (5 – 551), sısmaklen << susmakla (26 – 319), şukoyle << şuko ile (2 – 11), ucuzlen << ucuz ile (24 – 173),

### **+çeS**

hatırçeS << hatır ile (19 – 67), topçeS << top ile (25 – 163),

### **+na**

zorona << zorla (24 – 375),

## **7. Eşitlik Hali:**

İsmin, eşitlik, benzerlik, gibilik ifade eden halidir: (Kalay, 1998).

### **+cA**

acamice << acemice (26 – 425), aynice < aynica (19 – 68), ülece << öylece (21 – 87), yolce << yol boyunca (15 – 169),

### +çA

arnaūça << arnavutça (2 – 49), arnūça << arnavutça (4 – 85), çingenece < romca (5 – 177), sırpçe < sırpça (2 – 57),

## 8. Yön Gösterme Hali:

Kelime guruplarında ve cümlede fiilin kendi yönünde yapıldığını göstermek için ismin girdiği haldir. Yön ekleri ismi fiile bağlayan eklerdir. (Kalay, 1998).

### +rA

orasi < orası (24 – 312), sōra < sonra (24 – 312)

### +ArI

içeri < içeri (11 – 6),

### +r

nerde < nerede (11 – 6)

### +Ar

dışarda << dışarıda (22 – 76)

### + ∅ +a

sōnna << sonra (29 – 21)

## 9. Soru Eki:

### +mi

türkiyeden mi (22 – 229)

## 10. İsimlerde Kısaltma

Türkiye Türkçesi ağızlarında da rastlanan bu şekil, bölgemiz ağızlarında da sık olmamakla beraber kullanılmaktadır.

şuko << şükrü <sup>3</sup>(2 – 74),

## 11. İsimlerde Küçültme

+cik

arpacik < arpacık (24 – 158), bakırcıklar < bakırcıklar (19 – 45),  
hamamcık < hamamcık (29 – 396)

---

<sup>3</sup> “Kosova Türk Ağızlarında Sırp ve Arnavut Dilinin Etkisi, 1999” Prof.Dr.Nimetullah Hafız’ın yayınladığı makalesinde belirttiği “o vokatif eki” değildir. Kısaltılmış isimdir.

## 2.2.6. ZAMİRLER

Kişileri, nesnelere temsil veya işaret suretiyle karşılayan ve ismin yerini tutan kelimeler diye tarif edebileceğimiz zamirler, şahıs, soru, belirsizlik ve gösterme yoluyla varlıkların yerini tutarlar. (Kalay, 1998)

Kosova Türk ağızlarındaki zamirleri yazı dilimizdeki gibi tasnif ediyoruz.

1. Şahıs zamirleri
2. İşaret zamirleri
3. Dönüşlülük zamirleri
4. Soru zamirleri
5. Belirsizlik zamirleri

1. **Şahıs Zamirleri:**Bunlar varlıkları şahıslar halinde temsil eden kelimelerdir. Bütün varlıklar üç şahısta toplanır, üç şahıs teşkil eder: konuşan dinleyen, adı geçen. (Ergin, 1981)

1. Teklik Şahıs: ben < ben (11 – 3)

2. Teklik Şahıs: sen türksın < sen türksün (5 – 548),

3. Teklik Şahıs: mesela o soraydı << mesela o soruyordu

(6 – 2)

1. Çokluk Şahıs: biz kız istemeysık << biz kız

istemiyoruz (6 – 16)

2. Çokluk Şahıs: siz verirdiniz ya bi tarak << siz bir tarak verirdiniz (20 – 147)

3. Çokluk Şahıs: olā << onlar (8 – 69), olar < onlar (24 – 162), olari << onları (24 – 47), onlar çigrıldilar << onlar çağırıldılar (20 – 149)

2. **İşaret zamirleri:** Bunlar işaret etmek, göstermek suretiyle nesnelere karşılıyan kelimelerdir. İşaret zamirleri nesnelere yerlerini işaret ederler. Onları yerlerini göstererek belirtirler. (Ergin, 1981). Bölgemiz ağızlarında yazı dilimizdeki işaret zamirleri kullanılır. Bunların ses değişmesi şekliyle ortaya çıkan şekilleri ile beraber tasnifi şöyledir:

1. Teklik Şahıs: aynı çeşme var idi bunun da oyuk taştan şeyde << bunun da oyulmuş taştan aynı çeşme vardı (19 – 364)

2. Teklik Şahıs: şuymuş << şu imiş (2 – 25), evi şurda < evi şurada (2 – 167)

3. Teklik Şahıs: o furuni tutaydı onun bitiminde << o fırının sahibiydi onun sonunda (19 – 300)

1. Çokluk Şahıs: bulā << bunlar (13 – 190), bulari << bunları (5 – 124), bunlayi << bunları (8 – 5), ben bunlari bilerim hepsini << ben bunların hepsini bilirim (25 – 114)

2. Çokluk Şahıs:

3. Çokluk Şahıs: işte biz onları kestik damarlarını kestik, aldık < işte biz onları kestik, damarlarını kestik, aldık.

3. **Dönüşlülük Zamiri:** Şahıs zamirlerinin ikinci tipi durumundadır. Asıl şahıs zamirlerinden daha kuvvetli ifade taşırlar. Tek başlarına asıl şahıs zamirlerinin de yerini tutabilirler, onlarla beraber de kullanılabilirler. (Ergin, 1981).

Kosova Türk ağızlarında dönüşlülük zamiri “cendi, çendi” kelimeleridir.

cendi < kendi (25 – 517), cendileri < kendileri (25 – 509), cendisi << kendisi (24 – 165), çendi < kendi (1 – 34), çenliğine (20 – 102), kendisi (5 – 49),

4. **Soru Zamirleri:** Bunlar nesnelere soru şeklinde temsil eden zamirlerdir. Onların soru şeklinde ki karşılıkları olan zamirlerdir. (Ergin, 1981). Kosova Türk ağızlarında insanlar için “çim” , insan dışındaki canlı, cansız varlıklar için de “ne” soru zamiri kullanılır.

çimse < kimse (1 – 50), kimın < kimin (3 – 39), ni < ne (2 – 146),  
neydi < ne idi (5 – 20), niydım << ne idim (5 – 113),

5. **Belirsizlik Zamirleri:** Bunlar nesnelere belirsiz bir şekilde temsil eden zamirlerdir. Asıl belirsizlik zamirlerinin bugün sayısı çok azdır. Türkçede bu iş daha çok belirsizlik zamiri gibi kullanılan iyelik şekilleri ile karşılanır. (Ergin, 1981).

çimse < kimse (1 – 50), herçeS << herkes (5 – 124), erçes <<  
herkes (25 – 398), çimi << kimisi (26 - 278), birisi < biri (1 – 81),  
eppisi << hepsi (24 – 99), hepsi < hepsi (2 – 152),

## 2.2.7. SIFATLAR

Sıfatlar vasıf isimleridir. Türkçede tek başına sıfat diye bir şey yoktur. Her sıfat aynı zamanda bir isimdir. Bir vasıf ismi isim gibi de kullanılır, sıfat gibi de kullanılır. (Ergin, 1981).

Sıfatları kendi içinde

1. Vasıflandırma Sıfatları
2. Belirtme Sıfatları
  - a) İşaret sıfatları
  - b) Sayı sıfatları
  - c) Soru sıfatları
  - d) Belirsizlik sıfatları

diye tasnif ediyoruz.

1. **Vasıflandırma Sıfatları:** Vasıflandırma sıfatları nesnelerin bünyesinde bulunan vasıfları gösteren kelimelerdir. Bütün vasıf isimleri, istisnalar dışındaki vasıf ifade eden bütün ortak isimler vasıflandırma sıfatı olabilirler. Bu sebepten vasıflandırma sıfatları sayısızdır. (Ergin,1981). Kosova Türk ağızlarında kullanılan vasıflandırma sıfatları şunlardır:

esçi < eski (25 – 4), kara (25 – 291), altın yüzük < altın yüzük (23 – 47), başı kınalı << başı kınalı (23 – 47), yüksek kvalifikatsiyay << yüksek kalifikasyonu (23 – 89), benim kadar boyom << boyu benim kadar (27 – 24)

2. **Belirtme Sıfatları:** Belirtme sıfatları nesnelerin dış vasıflarını belirten sıfatlardır. Bunlar nesnelerin bünyesinde olan bir vasfı göstermez, sadece nesneye yapışık olmayan dış vasıfları belirtirler. Kısacası vasıflandırma sıfatları nesneyi vasıflandıran, belirtme sıfatları ise nesneyi belirten sıfatlardır. İşte belirtme sıfatları belirtme şekillerine göre dörde ayrılırlar: (Ergin, 1981).

**İşaret Sıfatları:** İşaret sıfatları nesnelere yerlerine işaret etmek suretiyle belirten sıfatlardır.

bu işleri < bu işleri (1 – 54), o gece toplantıda < o gece toplantıda (1 – 62), gençliğimde yoktu bu felaketler, yoktu bunlar << gençliğimde bunlar, bu faaliyetler yoktu (2 – 27), bırakırdık kurutmaya yansın, onları düğerdik << bırakırdık kurusun onları döverdük (3 – 49),

- a) **Sayı Sıfatları:** Sayı sıfatları nesnelere sayılarını bildirmek suretiyle belirten kelimelerdir. Ancak nesnelere önünde sayı sıfatı gibi kullanılırlar. (Ergin, 1981). Kosova Türk ağızlarında yazı dilindeki şekillerinin yanı sıra ses değişmelerine bağlı olarak sayı sıfatları şu şekillerde de karşımıza çıkmaktadır:

beşüz kilo toplardım << beşyüz kilo toplardım (24 – 271), bin dertüz kırk altıda kusura bakma << bin dört yüz kırk altıda kusura bakma (5 – 264), bin dokoyüz doksan iki yıllarının sonuna kadar << bin dokuz yüz dosan iki yıllarının sonuna kadar (2 – 4), elli altıda buraya gelmişik << elli altıda buraya gelmişiz (1 – 1), içinci, üçüncü sınıftan sōra rāmetli << ikinci, üçüncü sınıftan sonra rahmetli (4 – 2), on üç yaşlarında << on üç yaşında (21 – 4), bin sekizyüz doksan dertte evlenmiştir < bin sekiz yüz doksan dörtte evlenmiştir (5 – 111), üçüz sene sōra << üç yüz sene sonra (8 – 10), üç cün sōra < üç gün sonra (24 – 173), üçjün kız << üç gün kız (6 – 4), yedi tane < yedi tane (1 – 32),

- b) **Soru Sıfatları:** Bunlar nesnelere soru halinde belirten sıfatlardır ve şunlardır: (Ergin, 1981).

hanci yılda kaçmışlar << hangi yılda kaçmışlar (1 – 16), kaç para < kaç para (3 – 45), nasıl < nasıl (9 – 28), ne zaman < ne zaman (3 – 56), düverdi nereylen cit beligrada < beligrada nereyle gitmem gerektiğini söyledi (24 – 193)

- c) **Belirsizlik Sıfatları:** Bunlar nesnelere belirsiz olarak bildiren sıfatlardır: (Ergin, 1981).

başka çimsey tutamaz << başka kimseyi tutamaz (10 – 139), falan birazcık (5 – 394), filan hocadan (5 – 80), hiç bi zaman (5 – 102), hiç dinglemeym << hiç dinlemiyorum (10 – 315), ō bütüm komplet şporedi << o bütün komple sobayı (22 – 35)



Bu kelimelerden yaygın şekilde belirsizlik sıfatı olarak kullanılanlar.

bazi tarilari << bazı tarihleri (5 – 376), çimi yoladi haca << kimi hacca gönderdi (5 – 585), çok erçen başladım << çok erken başladım (5 – 12), fazla istemem < fazla istemem (5 – 121), başka bi şi << başka bir şey (5 – 163),

**Sıfatlarda Küçültme:** Kosova Türk ağızlarında küçültme eklerinin ses hadiselerine bağlı şekilleriyle beraber kullanımları şöyledir:

anayasaylen birazcık türkiye << anayasayla birazcık türkiye (5 – 383), pek azıcık bi teknesi << pek azıcık bi teknesi (19 – 380),

## 2.2.8. ZARFLAR

Bir eylemin , bir sıfatın ya da başka bir zarfın anlamını zaman, yer, ölçü, nitelik, soru kavramları bakımından etkileyen kelimelere zarf diyoruz. Zarflar, sıfatların veya başka zarfların manasını değiştirmekte de kullanılırlar. Fakat asıl kullanılış sahaları fiillerdir. Zarfların manasını değiştirdikleri unsurlara, bu arada fiillere doğrudan doğruya, çekimsiz olarak bağlanan kelimelerdir. Zarfların pek çoğu isim olduğu halde her isim bir zarf olamamaktadır. İsim olmayan zarfların sayısı çok az olup, bunlar tek başına edat olan zarflar, yani zarf olarak kullanılan edatlardır. (Kalay, 1998).

Zarf olan isimler ya eksiz olurlar veya eşitlik, vasıta ve yön eki almış bulunurlar. Türkçede zarflar:

1. Yer ve yön zarfları
2. Zaman zarfları
3. Nasıllık – nicelik (hal) zarfları
4. Azlık – çokluk (miktar) zarfları
5. Soru zarfları

olmak üzere beş çeşittir.

1. **Yer Zarfları ve Yön Zarfları:** Bu zarflar boşlukta bir yer ifade eden yer ve yön isimleridir ve fiilin yönünü gösterirler. (Kalay,1998). Kosova Türk ağızlarında tespit edebildiğimiz yer zarfları şunlardır:

aşā << aşağı (5 – 531), aşār << aşağı (19 – 52), aşari << aşağı (2 – 146), aşāyi << aşağı (1 – 43), beri (5 – 127), bunda << burada (24 – 1), burya << buraya (19 – 76), ceri < geri (5 – 316), erak < ırak (8 – 113), karşı < karşı (5 – 198), içeri (5 – 649), onda << orada (24 – 50), orade < orada (19 – 151), oriya < oraya (14 – 48), yokā << yukarı (19 – 52), yokari << yukarı (5 – 531),

2. **Zaman Zarfları:** Bir fiilin manasını zaman kavramı ile sınırlandıran zarflardır. (Kalay,1998). Kosova Türk ağızlarındaki örnekleri ise şunlardır:

akşamısi << akşam üstü (12 – 173), berden << birden (19 – 240), bicün << bugün (22 – 65), bucun << bugün (24 – 79), bucuncek (5 – 19), ceceylen

<< geceleyin (24 – 87), cene < gene (20 – 75), cenekse << gene (yine) (15 – 163), cüncek (5 – 189), ebet << ebedi (13 – 38), emen < hemen (25 – 2), evel < evvel (24 – 1), gāri < gayrı (5 – 702), gayrim << gayrı (25 – 356), sefte << siftah (15 – 134), sōna << sonra (1 – 5), sōra << sonra (24 – 18), şindi < şimdi (24 – 43), şindiçi (6 – 74), şindcak (5 – 33), şindcek (5 – 4), şini << şimdi (5 – 195), şinicak (5 – 478), şini (10 – 78), şinik << şimdi (10 – 9), yarıncek (5 – 286), zeman < zaman (1 – 8),

- 3. Nasıllık – Nicelik (Hal) Zarfları:** Bir eylemin, bir sıfatın veya bir başka zarfın manasını nitelik bakımından etkileyen zarflardır. Hal ve tavır ifade eden her isim nasıllık – nicelik zarfı olarak kullanılabilir. (Kalay, 1998). Kosova Türk ağızlarında en çok kullanıldığını gördüğümüz hal zarfları şunlardır:

böle < böyle (6 – 1), busen << bu şöyle (13 – 198), busıy << bu şöyle (11 – 31), büle << böyle (5 – 18), bülen << böyle (13 – 192), cüzel < güzel (4 – 61), fena < fena (3 – 53), hakiki (3 – 55), öyle (2 – 40), ştolayi << işte onları (10 – 85), ştolidi << işte öyleydi (8 – 44), ştoyle << işte öyle (8 – 134), ştüledır << işte öyledir (2 – 110), tüle << işte öyle (24 – 3), tülen (10 – 73), üle << öyle

- 4. Azlık – Çokluk (Miktar) Zarfları:** Azlık – çokluk ifade eden, miktar, derece bildiren kelimeler olup örneklerimiz şunlardır: (Kalay, 1998).

o çarcılar azer oradan << o karcılar azar oradan (24 – 354), biraz (2 – 47), bireraz işleri düzeltma << azar işleri düzeltmek (25 – 609), yaş dā bŭg imiştir babadan << babadan yaşça daha büyük idi (24 – 26), o bŭk bi sorun << o büyük bir sorun (1 – 37), çak yemen << yemene kadar (10 – 65), valla dā iy bilir << vallahi daha iyi bilir (2 – 48), epey bi propaganda var << epey bir propaganda var (25 – 19), iç bi tane açmamıştırlar < hiçbir tane açmamıştırlar (1 – 105), hırbiş polis, candarmari << her bir şey polis, jandarma (8 – 55), pek (7 – 40), ādetler yoktu << adetler yoktu (2 – 41), yok imiş ürenci << öğrenci yokmuş (1 – 36)

- 5. Soru Zarfları:** Fiilin anlamını soru yoluyla belirleyen zarflardır.

nasi dedın << nasıl dedin (1 – 2), ne diym << ne diyeyim (2 – 29), ne deyse < nerede idiyse (3 – 5),

## 2.2.9. EDATLAR

Edatlar vazifeli kelimelerdir. İsimler ve fiiller dilin manalı, edatlar ise dilin vazifeli kelimeleridir. Edatların manaları yoktur, sadece gramer vazifeleri vardır. Tek başlarına bir mana ifade etmez, fakat diğer kelimelerle münasebet sırasında manalanırlar. Edatların vazifesi diğer kelimeler arasında, isimler ve fiiller arasında münasebet kurmaktır.

Edatlar dilin yardımcı kelimeleridir. Asıl kelimeler olan isimlere ve fiillere yardım ederler.

Edatlar kelime yapımına elverişli değildirler.

Edatlar esas itibariyle dilin eksiz unsurlarıdır. (Ergin,1981)

Edatlar üç çeşittir:

1. Ünlem Edatları

2. Bağlama Edatları

3. Son çekim edatları

1. **Ünlem Edatları:** Bunlar his ve heyecanları; sevinç, keder, ıstırap, nefret, hayıflanma, coşkunluk v.s. gibi ruh hallerini; tabiat seslerini, seslenmeleri; tasdik, ret, sorma, gösterme gibi beyan şekillerini ifade eden edatlardır.

İfade kabiliyetleri geniştir. Bir çokları tek başına kullanılıp geniş bir ifade vasıtası olabilirler. (Ergin, 1981).

Ünlem edatlarını beşe ayırırlar:

a) Ünlemler

b) Seslenme edatları

c) Sorma edatları

d) Gösterme edatları

e) Cevap edatları

a) **Ünlemler**

Bir duyguyu, bir düşünceyi anlatan veya bir tabiat sesini yansıtan kelimeler olup (Ergin,1981). Kosova Türk ağızlarında tespit edebildiğimiz örnekleri şunlardır:

ā (2 – 153), ōp (24 – 208), ūh (9 – 50), şā (10 – 51)

**b) Seslenme edatları**

Bunlar hitap edatlarıdır. Hiçbir ifadeleri yoktur. Sadece hitap ve seslenme vasıtalarıdır. (Ergin, 1981). Kosova Türk ağızlarında derlediğimiz metinlerde geçen örnekler ise şunlardır:

adi << haydi (5 – 2), be (5 – 2), hā (7 – 7), hadi < hadi (5 – 292), hayde < hadi (5 – 60)

**c) Sorma edatları**

Bunlar sorma ifade eden, soru için kullanılan edatlardır. Sayıları çok azdır. (Ergin, 1981). Kosova Türk ağızlarında sorma ifade eden edatlarıdır.

hanci < hangi (1 – 16), niçin < niçin (5 – 285)

**d) Gösterme edatları**

Bunlar birini, bir şeyi göstermek için kullanılan işaret edatlarıdır. Sayıları azdır. (Ergin, 1981).

şe << işte (19 – 322), şte < işte (3 – 36), şto << işte o (10 – 29), ştosık << işte oyuz (29 – 7), ştorya << işte oraya (29 – 158), ştu (10 – 139), te << işte (24 – 64), tega (5 - 425), teye < öteye (8 – 83), ştorda << işte orada (15 – 172), tō < işte o (6 – 95), todor << işte odur (24 – 365), toka << işte o kadar (10 – 6), tōni << işte onu (9 – 101), tonon << işte onun (24 – 133)

**e) Cevap edatları**

Bunlar tasdik veya ret ifade eden edatlardır. (Ergin, 1981).

o|ū << olur (9 – 24), olson < olsun (24 – 205), tamam (29 – 60), yane (15 – 258),

Bu örneklerden başka “evet, hayır, dil” ve tasdik ifade eden “dogri, dogrusi” kelimeleri de Kosova Türk ağızlarında cevap edatı olarak sıkça kullanılmaktadır.

## 2. Bağlama Edatları:

Bunlar dil birliklerini, kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri şekil ve mana bakımından birbirine bağlayan edatlardır. Bu bağlama geriye doğru da, ileriye doğru da olabilir. (Ergin, 1981)

- a) Cümle başı edatları
- b) Denkleştirme – karşılaştırma edatları
- c) Sıralama edatları
- d) Sona gelen edatlar

Kosova Türk ağızlarından tespit edebildiğimiz örnekler şunlardır:

### a) Cümle başı edatlar

Bunlar cümleleri mana bakımından birbirine bağlayan edatlardır. Başında buldukları cümleyi ileriye veya geriye bağlarlar. (Ergin, 1981).

belkim < belki (4 – 77), bilçim << belki (28 – 319), ecer < eğer (5 – 425), egerem << eğer (6 – 16), emme << amma (5 – 472), eme << ama (19 – 166), ěr << eğer (4 – 63), fekat < fakat (6 – 80), heme << ama (19 – 380), madım < madem (3 – 57), megerom << meğer (10 – 315), yalnız < yalnız (24 – 139), zatem < zaten (15 – 111), zati << zaten (28 – 278), zatim << zaten (22 – 79)

### b) Denkleştirme – karşılaştırma edatları

Bunlar birbirine denk olan, birbirinin yerini tutabilecek olan iki unsuru birbirine bağlayan, birbiriyle karşılaştıran edatlardır. (Ergin, 1981).

em << hem (24 – 17), ha ben ha hanımım (5 – 109), ne çucugum, ne kızım (5 – 288) ne evi ne üç katlı (2 – 137), içisi ortası (4 – 88),

### c) Sıralama edatları

Bunlar arka arkaya gelen unsurları “ve” manasıyla bağlayan ve sıralayan edatlardır. (Ergin, 1981).

ve (19 – 2)

#### d) Sona gelen edatlar

Bunlar kelimelerin, unsurların sonuna gelerek onları önceki veya sonraki unsurlara bağlayan edatlardır. Aynı zamanda kuvvetlendirme fonksiyonları da vardır. (Ergin, 1981).

bilem < bile (9 – 41), kadā < kadar (10 - 8), kaddar < kadar (20 – 75), vakıtçi << zamanki (2 – 40), ya (2 – 46)

#### 3. Son Çekim Edatları:

Bunlar çekim eki vazifesi gören edatlardır. Sona gelirler. (Ergin, 1981).

cibi < gibi (24 – 83), içın < için (4 – 81), kâ << kadar (1 – 35), kadā < kadar (8 – 71), kadar < kadar (1 – 78), ne kâ << ne kadar (5 – 14),

## 2.2.10. FİLLER

Fiiller hareketleri karşılayan kelimelerdir. Hareket nesnelere mekan ve zaman içinde yer değiştirmeleridir. Nesnelere oluşları, kılışları, duruşları, kısacası her türlü faaliyetleridir.

Fiil kök ve gövdeleri hareketleri mücerret olarak karşılar ve bu halleri ile kullanım sahasına çıkmazlar.

Fiillerin kullanım sahasına çıkan şekilleri çekimli şekilleridir. Bu sebeple kelime olarak fiil demek, çekimli fiil demektir. (Ergin, 1981).

## 2.2.11. FİİL ÇEKİMİ

Fiil çekimi, fiil kök ve gövdesine çekim eki getirilmesi demektir. Böylece fiil kök ve gövdesinin ifade ettiği mücerret hareket nesnelere bağlanarak kullanım sahasına çıkmış olur.

Fiil çekiminde en az üç unsur bulunur.

1. Kök veya Gövde
2. Şekil ve Zaman Eki
3. Şahıs Eki

Fiil çekimi en az dört şey ifade eder. Yani bu üç unsur mana bakımından dört şeyi karşılar:

1. Hareket, 2. Şekil, 3. Zaman, 4. Şahıs

Kısacası çekimli fiil şekle, zamana, şahsa bağlanmış bir hareketi karşılayan kelimedir. (Ergin, 1981).



## 2.2.12. ŞAHIS EKLERİ

Şahıs ekleri çekimli fiillerde hareketi yapan veya olan şahsı ifade eden eklerdir. Tek kelime ile fail eklerdir.

Şahıs eklerinin sırası sondadır. Önce kök veya gövde, sonra şekil ve zaman eki, arkadan da şahıs eki gelir. (Ergin,1981)

Bölge ağızlarında kullanılan şahıs eklerindeki değişiklikleri, şekil ve zaman ekleriyle birlikte kullanılan örneklerde göreceğiz.

### 2.2.13 GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMAN

Bu ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimini yapar. Şekil bakımından bildirme, zaman bakımından görülen geçmiş zamanı ifade eder. Görülen geçmiş zaman demek harekete konuşanın şahit olmuş olması demektir. (Ergin, 1981). Kosova Türk ağızlarında görülen geçmiş zaman eklerinin kullanılışı aşağıdaki örneklerde görülür:

#### 1. Teklik Şahıs :

##### **-dım**

başadım < başladım (14 – 32), cāldım << geldim (4 – 7), çegırdım << çağırdım (14 – 32), çıkartırdım << çıkarttım (24 – 203), debelenidım (15 – 147),

##### **-düm**

büldüm << bildim (10 – 274),

##### **-dom**

doldordom << doldurdum (24 – 207), ojboldom << hoş buldum (24 – 211),

##### **-tım**

aştım < açtım (24 – 207), gittım < gittim (1 – 5), yoklaştım < yaklaştım (21 – 5),

##### **-tom**

kouktom << kalktım (25 – 85)

##### **-medım**

iğrinmedım << iğrenmedim (23 – 49), işidemedim < işitemedim (4 – 32), işleyemeydım << işleyemiyordum (24 – 139)

1. Çokluk Şahıs:

**-dik**

aldık < aldık (2 – 76), bindık < bindik (1 – 29), kaldık < kaldık (5 – 246),

**-tik**

açtık < açtık (4 – 41), baktık < baktık (1 – 13), çalıştık < çalıştık (2 – 3),  
çektik < çektik (5 – 207), ettik < ettik (5 – 155), kestik < kestik (2 – 76),  
yaptık < yaptık (5 – 115),

**-madık**

yapmadık < yapmadık (24 – 337)

**-medik**

cürmedik << görmedik (25 – 514)

2. Teklik Şahıs:

**-dın**

anladın < anladın (24 – 69), dedın < dedin (27 – 196), süledın << söyledin  
(2 – 67),

**-dun**

coldun << geldin (20 – 95),

**-tın**

attın < attın (26 – 127), cıttın << gittin (24 – 215), ettın < ettin (24 – 120),  
kudretın < kudretin (27 – 132), sattın < sattın (24 – 215), yaptın < yaptın  
(24 – 396)

**-madın**

oğraşmadın << uğraşmadın (5 – 252)

2. Çokluk Şahıs:

**-dımız**

aldınız < aldınız (5 – 81), anladınız < anladınız (5 – 219), caldınız << geldiniz (5 – 523), ojedımız << hoş geldiniz (25 – 394), sülenız << söyleyiniz (5 – 523),

**-dünüz**

sürdünüz < sürdünüz (5 – 66)

3. Teklik Şahıs:

**-di**

açoldi << açıldı (10 – 96), cidi << giydi (29 – 129), dündi << döndü (24 – 19), kaybuldi << kayboldu (16 – 222), kayroldi << kayroldi (23 – 98), küverildi << koyverildi (24 – 9), payçlardi << paklardı (10 – 36), satlandi << satın aldı (8 – 80), üldi << öldü (5 – 46),

**-ti**

aşti << açtı (24 – 27), ceşti << geçti (10 – 118), tıkti < tıktı (2 – 105)

**-madi**

kaıumadi << kalmadı (12 – 177)

3. Çokluk Şahıs:

**-tilē**

attilē << attılar (8 – 12),

**-dilar**

derdilar << derdiler (3 – 21), dogroldilar << doğruıldular (25 – 87), düştürdilar << düşürdüler (16 – 234),

**-dilā**

sımarladilā << ısmarladılar (12 – 149),

**-tilar**

yeleştilar << yerleştiler (24 – 19),

**-madilar**

ugurlamadilar << uğrulamadılar (10 – 300)

## 2.2.14. ÖĞRENİLEN GEÇMİŞ ZAMAN

Bu ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimini yapan ektir. Şekil olarak bildirme, zaman olarak öğrenilen geçmiş zamanı ifade ederler. Öğrenilen geçmiş zaman demek, sonradan öğrenilen, sonradan farkına varılan zaman demektir. (Ergin,1981)

### 1. Teklik Şahıs:

#### **-mişim**

uraşmışım << uğraşmışım (1 – 38), üpmişim << öpmüşüm (15 – 146),  
yönetmişim << yönetmişim (2 – 56)

### 1. Çokluk Şahıs:

#### **-ık**

kaybolmuşık << kaybolmuşuz (18 – 27),

#### **-misık**

angılıymisık << anılıyormuşuz (9 – 76), aramamisık << aramamışız (6 – 21), dilimisık << değilmişiz (1 – 43), gelmisık << gelmişiz (1 – 3),

#### **-mişık**

cırışmışık << girişmişiz (15 – 10), çıkmişık << çıkmışız (15 – 13),  
durgutmamışık << durdurmamışız (15 – 38), imişık << imişiz (2 – 52),  
kırmışık << kırmışız (28 – 113), uğraşmışık << uğraşmışız (15 – 13),

#### **-misok**

celmisok << gelmişiz (9 – 9), etmisok << etmişiz (9 – 53),

#### **-mişıg**

yatmışıg << yatmışız (28 – 484),

#### **-mamisık**

kulanmamisık << kullanmamışız (3 – 35),

2. Teklik Şahıs:

**-mısın**

büyümısın << büyümüşsün (13 – 49), ceļmısın << gelmişsin (5 – 151),  
citmısın << gitmişsin (26 – 259), cütürmısın << götürmüşsün (5 – 462),  
çikmısın << çıkmışsın (11 – 145), değıştirmısın << değıştirmişsin (24 –  
400), duymısın << duymuşsun (10 – 191), koymısın << koymuşsun (20 –  
290), okumısın << okumuşsun (10 – 156), olmısın << olmuşsun (13 – 49)

2. Çokluk Şahıs:

**-mısınız**

calmısınız << gelmişsiniz (5 – 650), duymısınız << duymuşsunuz (10 –  
265), okumısınız << okumuşsunuz (10 – 145), yapmısınız << yapmışsınız  
(26 – 337)

3. Teklik Şahıs:

**-miş**

düşetmiş << döşemiş (10 – 99), eğitmiş << eğitmiş (21 – 16), katırlamış  
<< katarlamış (15 – 29), ogramış << uğramış (20 – 62), seumiş < sevmiş  
(10 – 396), sövürmiş << savurmuş (19 – 240),

**-memiş**

vermemiş < vermemiş (5 – 186)

3. Çokluk Şahıs:

**-mişlar**

bilimişlar << biliyormuşlar (1 – 18), gelimişlar << geliyormuşlar (1 – 12),  
yolamaymişlar << yollamıyormuşlar (1 – 37),

**-mişlä**

çefinlemişlä << kefenlemişler (10 – 27), ikamişlä << yıkamışlar (10 – 28),  
yapmışlä << yapmışlar (10 – 26), yugulamışlä << çalmışlar (13 – 248),

**-mişlê**

sülimişlê << söylemişler (7 – 25),

**-mamışlâ**

duymamışlâ << duymamışlar (13 – 140)



## 2.2.15. ŞİMDİKİ ZAMAN

Bu ek fiilin şimdiki zaman çekimini yapan ektir. Şekil olarak bildirme, zaman olarak şimdiki zaman ifade eder. Şimdiki zamanla birlikte devamlılık fonksiyonu da vardır. (Ergin, 1981)

### 1. Teklik Şahıs:

#### **-im**

alim << alıyorum (24 – 80), bilim << biliyorum (5 – 37), celim << geliyorum (24 – 1), çevirim << çeviriyorum (24 – 115), dim << diyorum (7 – 21), doldorim << dolduruyorum (24 – 94), edim << ediyorum (26 – 136), eğlenim << eğleniyorum (24 – 1), uyim << uyuyorum (24 – 3), üşim << üşüyorum (9 – 117),

#### **-ym**

bileym << biliyorum (24 – 8), bekleym << bekliyorum (24 – 2), deym << diyorum (24 – 28), kıkaym << kalkıyorum (24 – 3), kovalaym << kovalıyorum (1 – 27), koym << koyuyorum (24 – 390), okuyım << okuyorum (20 – 333), sımarlaym << ısmarlıyorum (24 – 269), süleym << söylüyorum (24 – 8), şaşaym << şaşıyorum (25 – 165), üzleym << özlüyorum (9 – 62), yeym << yiyorum (24 – 2),

#### **-maym**

anlayamaym << anlayamıyorum (24 – 362), bulduramaym << bulduramıyorum (16 – 64), komaym << koymuyorum << (24 – 56),

#### **-meym**

citmeym << gitmiyorum (24 – 43), seçmeym << seçmiyorum (9 – 5), zanetmeym << zannetmiyorum (12 – 86)

### 1. Çokluk Şahıs:

#### **-S**

cideyS << gidiyoruz (24 – 13), cüriS << görüyoruz (25 – 243), deyS << diyoruz (12 – 208), duyayS << duyuyoruz (24 – 355), eneyS << iniyoruz (24 – 226), güriS << görüyoruz (2 – 140), unudiS <<

unutuyoruz (26 – 160), veriS << veriyoruz (26 – 161), yatiS << yatıyoruz (24 – 315),

**-sık**

anaysık << anıyoruz (5 – 504), celisık << geliyoruz (24 – 355), doyaysık << doyuyoruz (24 – 341), edisık << ediyoruz (20 – 372), gidiysık << gidiyoruz (6 – 76), kokuşısık << kalkışıyoruz (29 – 239), okisık << okuyoruz (13 – 130), tırmanalisık << tırmalıyoruz (18 – 66), yolaysık << yolluyoruz (6 – 66),

**-suk**

uyuysuk << uyuyoruz (20 – 82),

**-meysık**

bülmeysık << bilmiyoruz (11 – 148)

2. Teklik Şahıs:

**-sın**

acısın << acıyorsun (29 – 189), araysın << arıyorsun (24 – 79), hazırlanısın << hazırlanıyorsun (29 – 240), suvarısın << su veriyorsun (11 – 51)

2. Çokluk Şahıs:

**-sınız**

bilisınız << biliyorsunuz (28 – 218), yapısınız << yapıyorsunuz (19 - 239), yısınız << yiyorsunuz (20 – 99),

**-maysınız**

alıştırmaysınız << alıştırmıyorsunuz (13 – 101)

### 3. Teklik Şahıs:

#### **-i**

ali << alıyor (24 – 170), bili << biliyor (1 – 1), cidī << gidiyor (9 – 133), ciri << giriyor (24 – 292), coli << geliyor (20 – 308), deġişi << deġiştiriyor (24 – 350), dondori << donduruyor (24 – 316), edi << ediyor (15 – 89), ġürī << görüyor (2 – 64), kıvrılı << kıvrılıyor (24 – 228), olī << oluyor (28 – 345), sagılı << sağılıyor (24 – 289), süli << söylüyor (7 – 25), tüçeni << tüketiyor (28 – 192),

#### **-y**

dey << diyor (24 – 35), doluy << doluyor (3 – 1), ediy << ediyor (5 – 33),

#### **-(a) y**

açay << açıyor (25 – 188), donay << donuyor (24 – 316), kakay << kakıyor (9 – 112), susay << susuyor (5 – 534),

#### **-(e) y**

büley << biliyor (10 – 148), ceçey << geçiyor (24 – 3), edey << ediyor (24 – 22), ġüçey << göçüyor (5 – 48), üdey << ödüyor (25 – 587),

#### **-u**

oturu << oturuyor (7 – 39),

#### **-li**

aranılı << aranıyor (14 – 95),

#### **-may**

sovmay << soġumuyor (24 – 312),

#### **-mey**

citmey << gitmiyor (24 – 228), çekmey << çekmiyor (24 – 315)

3. Çokluk Şahıs:

**-ilar**

alılar << alıyorlar (24 – 279), korodilar << koruyorlar (25 – 418),  
sügeylar << sövüyorlar (25 – 173),

**-ylā**

deylā << diyorlar (10 – 99), dingleylā << dinliyorlar (10 – 314),

**-ilār**

kalilar << kalıyorlar (5 – 38),

**-ile**

işlile << işliyorlar (7 – 18),

**-ilē**

celilē << geliyorlar (7 – 33),

**-meylā**

bülmeylā << bilmiyorlar (13 – 124)

## 2.2.16. GELECEK ZAMAN

Bu ek fiilin gelecek zaman çekimini yapar. Şekil olarak bildirme, zaman olarak gelecek zamanı ifade eder. Bu gelecek zaman belirli ve kesin gelecek zamandır. (Ergin, 1981)

### 1. Teklik Şahıs:

#### **-acâm**

açacâm << açacağım (24 – 35), çalışacâm << çalışacağım (17 – 6),  
unudacâm << unutacağım (11 – 200)

#### **-ecēm**

celecēm << geleceğim (24 – 382),

#### **-ečekyım**

süleyečekyım << söyleyeceğim (8 – 106),

#### **-meyecēm**

bilemeyecem << bilemeyeceğim (5 – 419)

### 1. Çokluk Şahıs:

#### **-acaksık**

çığıracaksık << çağıracağız (28 – 326),

#### **-acasık**

kuyacasık << koyacağız (10 – 108), soracasık << soracağız (5 – 398),  
yapacasık << yapacağız (24 – 334), yaşayacasık << yaşayacağız (5 –  
119)

#### **-acâz**

koriyacâz << koruyacağız (26 – 132),

**-ecesık**

çেকেcesık << çেকেgeğiz (24 – 334), ekecesık << ekegeğiz (24 – 299),

**-ecēz**

deyecēz << diyegeğiz (5 – 502),

**-meyecesık**

citmeyecesık << gitmeyegeğiz (25 – 13)

2. Teklik Şahıs:

**-acāsın**

alacāsın < alacaksın (24 – 344), çalışacaksın < çalışacaksın (5 – 123),  
dokunmayacaksın < dokunmayacaksın (10 – 213), konuşacāsın <<  
konuşacaksın (26 – 434),

**-ecēsın**

çেকেcesın < çেকেcesın (10 – 207), çüverecēsın << koyverecēsın (10  
– 213), ekecēsın << ekecesın (11 – 50), verecēsın << verecēsın (27 –  
37), yürüyecēsın << yürüyecēsın (24 – 90)

2. Çokluk Şahıs:

3. Teklik Şahıs:

**-acak**

alınacak < alınacak (5 – 224), inanılacak < inanılacak (5 – 235),  
katılacak < katılacak (5 – 12), olacak < olacak (5 – 356),

**-ecek**

düzledecek < düzletecek (25 – 552),

**-mayacak**

almayacak < almayacak (5 – 224), alınmayacak < alınmayacak (5 –  
404)

3. Çokluk Şahıs:

**-acaklar**

kapışacaklā << kapışacaklar (10 – 77), zorlanacaklar < zorlanacaklar (5 – 485),

**-ecekler**

cirecekler << girecekler (10 – 111), okuyacaklar < okuyacaklar (10 – 113), olacaklar < olacaklar (10 – 113),

**-mayacaklar**

çikmayacaklar << çıkmayacaklar (10 – 208),

## 2.2.17. GENİŞ ZAMAN

Bu ekler fiilin geniş zaman çekimini yapan eklerdir. Şekil olarak bildirme, zaman olarak geniş zaman ifade ederler. Bu her zamanı kavrama dolayısıyla geniş zaman eklerinde bir süreklilik ifadesi mevcuttur. (Ergin, 1981)

### 1. Teklik Şahıs:

#### **-arım**

doğrularım < doğrularım (5 – 99), yaparım < yaparım (5 – 275),

#### **-erim**

bilerim << bilirim (10 – 83), dinglerim << dinlerim (10 – 45), giderim < giderim (5 – 287), severim < severim (10 – 41), sülerim << söylerim (5 – 449),

#### **-ırım**

becerırım << beceririm (5 – 275), düverırım << söylerim (10 – 298), egdırırım << eğdiririm (10 – 132), kaldırım < kaldırım (10 – 132)

#### **-mAm**

citmem < gitmem (25 – 151), tanmam < tanımam (5 – 522)

### 1. Çokluk Şahıs:

#### **-ā**

çalkārdık << çalkalardık (3 – 34), kokārdok << kalkardık (9 – 20), korkādok << korkardık (9 – 20), satādok << satardık (8 – 3), yapādok << yapardık (9 – 19),

#### **-ō**

alōdok << alırdık (8 – 5),



**-er**

bileriz < biliriz (24 – 5), bilersık << biliriz (5 – 269), düğerdık << döverdık (3 – 49), silersık << sileriz (20 – 1),

**-ir**

sevinirsık << seviniriz (20 – 8),

**-ir**

edırsık << ederiz (29 – 146),

**-ur**

colursuk << geliriz (23 – 57), konuşusuk << konuşuruz (22 – 135), oturursuk << otururuz (11 – 99),

**-ür**

ülürsük << ölürüz (2 – 119),

**-or**

cetororlê << getirirler (9 – 23), getorordok << getirirdik (8 – 5),

**-mazdık**

atamazdık < atamazdık (13 – 16)

## 2. Teklik Şahıs:

**-ar**

ararsi << ararsın (9 – 3),

**-o**

begenosi << beğenirsın (9 – 3), kalōsi << kalırsın (9 – 60),

**-or**

yorolorson << yorulursun (24 – 4),

2. Çokluk Şahıs:

**-arsınıS**

çıkarsınıS << çıkarsınız (12 – 145),

**-ersınıS**

afedersınıS << affedersiniz (5 – 512), bülersınıS<< bilirsiniz (10 – 266), cidersınıS << gidersiniz (12 – 144),

**-ırsınıS**

alırsınıS < alırsınız (1 – 58), verırsınıS << verirsiniz (1 – 58)

3. Teklik Şahıs:

**-ā**

yakā << yakar (8 – 126),

**-ār**

tanār < tanır (8 – 29),

**-e**

cide << gider (7 – 26),

**-er**

biler < bilir (26 – 208), büler << bilir (10 – 5),

**-ır**

bi|ır < bilir (1 – 30), calır << gelir (29 – 395), endırır << indirir (6 – 58), girır < girer (2 – 116), tutabi|ır << tutabilir (2 – 24), yeliştirir << yerleştirir (1 – 54), zanıdır << zanneder (4 – 114),

**- ö**

alō << alır (9 – 2), celō << gelir (7 – 28),

**- or**

biłor < bilir (22 – 96), olor < olur (5 – 47),

**-ur**

bülebulur << bilebilir (22 – 76)

**-maz**

olmaz < olmaz (5 – 152)

### 3. Çokluk Şahıs:

**-u**

bilulār << bilirler (22 – 86), çalışabiluļō << çalışabilirler (22 – 84),  
işleyebiluļō << işleyebilirler (22 – 85), yoululē << yorulurlar (7 –  
5),

**-r**

derlar < derler (5 – 393)

**-ır**

alırlar < alırlar (5 – 561), calırlar << gelirler (5 – 561), diverırlar <<  
söylerler (5 – 171), geırlar << gelirler (5 – 514),

**-ür**

cürürlar << görürler (5 – 480),

**-ı**

edııa << ederler (22 – 110),

- |

deġā << derler (13 – 219),

**-mazlar**

kurtulmazlar < kurtulmazlar (5 – 411)

## 2.2.18. ŞART EKİ

Bu ek fiilin şart çekimini yapar. Yalnız şekil ekidir. Zaman göstermez. Şekil olarak tasarlama ifade eder. Tasarlanan hareketin şart şeklinde olduğunu bildirir. Kısacası şart ifade eder. (Ergin, 1981)

### 1. Teklik Şahıs:

**-sam**

desam < desem (24 – 45),

**-sem**

kazanırsam < kazanırsam (13 – 185), tanarsem << tanırırsam (5 – 520)

### 1. Çokluk Şahıs:

**-sak**

baksak < baksak (18 – 69), desak < desek (26 – 275),

**-sek**

istersek < istersek (6 – 72), konuşursek < konuşursak (17 – 27),

**-masek**

açamasek << açamazsak (14 – 139)

### 2. Teklik Şahıs:

**-san**

ararsen < ararsan (24 – 101), cürsan << görsen (18 – 117), çıksan < çıksan (22 – 136), yapsan < yapsan (22 – 61),

**-sen**

celirsen << gelirsen (24 – 428), edersen < edersen (24 – 428), istersen < istersen (29 – 269), verirsen < verirsen (24 – 420),

**-masen**

dayanamasen << dayanamazsan (5 – 571)

2. Çokluk Şahıs:

**-sani**

versani << verseniz (5 – 741)

**-seniz**

çeserseniz << keserseniz (26 – 413), ederseniz < ederseniz (26 – 52), edabilēseniz << edebilirsiniz (10 – 340), isterseniz < isterseniz (23 – 149), sterseniz << isterseniz (29 – 116), tepişirseniz << tepişirseniz (12 – 193)

**-meseniz**

bilmeseniz << bilmezseniz (5 – 532)

3. Teklik Şahıs:

**-sa**

çikarse << çıkarsa (5 – 428), olsa < olsa (20 – 1), yasaklarse < yasaklarsa (5 – 569),

**-se**

cüsterirse << gösterirse (5 – 555), gelirse < gelirse (5 – 38), sülerse << söylerse (5 – 98),

**-mase**

olmase << olmazsa

3. Çokluk Şahıs:

**-salar**

versalar << verseler (1 – 54),

**-seler**

alırseler << alırsalar (5 – 354),

## 2.2.18. İSTEK EKİ

Bu ek fiilin istek çekimini yapar. Yalnız şekil ekidir. Zaman göstermez. Şekil olarak tasarlama ifade eder. Tasarlanan hareketin istendiğini belirtir. İstek şeklinde bir tasarlama bildirir, dilek ifade eder. (Ergin, 1981)

1. Teklik Şahıs:

1. Çokluk Şahıs:

2. Teklik Şahıs:

**-a**

kalasın < kalasın (2 – 141), yapasın < yapasın (3 – 56)

**-e**

gidesın < gidesin (2 – 48), giresın < giresin (2 – 35), güresın < göresin (6 – 85)

2. Çokluk Şahıs:

**-asınız**

anasınız < anasınız (5 – 651), duyasınız < duyasınız (26 – 92)

3. Teklik Şahıs:

3. Çokluk Şahıs:



## 2.2.19. EMİR EKİ

Emir ekleri fiilin emir çekimini yapan eklerdir. Yalnız şekil ekleridirler. Zaman göstermezler. Şekil olarak tasarlama ifade ederler. Emir ekleri tasarlanan hareketin emirle yapılmasına işaret ederler. Kısacası emir gösterirler, emir belirtirler. (Ergin, 1981)

### 1. Teklik Şahıs:

**-ām**

kalkām << kalkayım (2 – 124),

**-am**

kokam << kalkayım (23 – 253), taşınam << taşınayım (16 – 107),  
uyiyam << uyuyayım (20 – 62),

**-aym**

alaym < alayım (2 – 12),

**-em**

cirem << gireyim (14 – 99), cülüšem << gülüşeyim (14 – 104),  
diverem << söyleyeyim (15 – 1), dem << diyeyim (16 – 187),  
deyem << diyeyim (1 – 64), dünem << döneyim (15 – 140), verem  
<< vereyim (5 – 638),

**-eym**

deyeym << diyeyim (17 – 10),

**-maym**

saymaym << saymıyorum (5 – 546)

1. Çokluk Şahıs:

**-am**

bakam << bakalım (24 – 408), ceçam << geçelim (24 – 7), celam << gelelim (24 – 7), deyam << diyelim (25 – 195), edam << edelim (26 – 75), koyam << koyalım (24 – 173), küveram << koyverelim (24 – 39),

**-alım**

gidalım << gidelim (3 – 19),

**-eğim**

celeğim << gelelim (5 – 146),

**-lık**

çeselik << keselim (23 – 40),

**-om**

başşayaom << başlayalım (10 – 10), değışom << değışelim (11 – 184),

**-öm**

cidöm << gidelim (11 – 4), çıkaröm << çıkaralım (13 – 266), deyöm << diyelim (10 – 109), edöm << edelim (13 – 129), kıröm << kıralım (11 – 10), yapöm << yapalım (10 – 9),

**-mayalık**

unutmayalık << unutmayalım (22 – 148)

2. Teklik Şahıs:

**-āla**

aşālatırasın << aşāğılayasın (2 – 135),

**-ala**

çovkala << çalkala (10 – 83),

**-dor**

doldor < doldur (24 – 220),

**-ecesın**

yürüyesın << yürüyeceksın (24 – 90),

**-ya**

deya << de (5 – 117),

**-ye**

deye << de (4 – 148)

## 2. Çokluk Şahıs:

**-ni**

alni << alınız (2 – 109), etmani << etmeyin (5 – 147),

**-in**

cidın << gidin (24 – 11),

**-nız**

sülenız << söyleyiniz (5 – 523)

## 3. Teklik Şahıs:

**-sın**

binsın < binsın (24 – 68), cisın << giysin (29 – 129), elekleyesın < elekleyesın (3 – 52), ensın << insin (28 – 469), ilesın << eylesin (24 – 394), ısın << eylesin (5 – 92), ısınsın << ısınsın (24 – 48), patłasın < patłasın (2 – 23),

**-si**

yapasi << yapsın (9 – 113),

**-son**

koukson << kalksın (24 – 130), otorson << otursun (24 – 258),

**-sun**

duydursun < duyursun (28 – 355),

**-sün**

bülünsün < bölünsün (2 – 132), ügünsün << öğütülsün (20 – 123),

**-mesın**

düşmesın < düşmesin

### 3. Çokluk Şahıs:

**-sınlar**

baksınlar < baksınlar (5 – 333), bitırsınlar << bitirsinler (14 – 138),  
cetırsınlar << getirsinler (5 – 562), cırsınlar << girsinler (5 – 169),  
çekılsınlar << çekilsinler (5 – 189), etsınlar << etsinler (5 – 144),  
otlasınlar < otlasınlar (12 – 191), versınlar < versinler (1 – 55),

**-sunlar**

colsunlar << gelsinler (14 – 139), otursunlar < otursunlar (20 –  
229), vursunlar < vursunlar (19 – 250),

## 2.2.20. EK FİİL

Ek fiil (i – mek) Eski Türkçeden günümüze kadar Tarihi Türk Şiveleri ve Çağdaş Türk Şivelerinde farklı ses değerleriyle kullanılan yardımcı fiillerdendir. İsim veya isim soylu kelimelerden sonra getirilerek onları zamana ve kipe bağlı yüklem yapar; ya da çekimli fiillerden sonra getirilerek onların hikaye, rivayet, şart ve zarf fiil çekimlerini oluşturur. (Yayınlanmamış Türk Dil Bilgisi ders notları ŞANLI,2010)

### Görülen Geçmiş Zaman:

#### 1. Teklik Şahıs:

##### -idım

cebırırdım << geberirdim (13 – 274), salıdım << salıyordum (20 – 158), satādım << satardım (8 – 4), umaydım << umuyordum (15 – 150), ügretirdim << öğretirdim (2 – 39),

##### -dom

doldorordom << doldururdum (24 – 272)

#### 1. Çokluk Şahıs:

##### -idik

cididık << gidiyorduk (20 – 371), dügerdık << döverdık (3 – 49), giridık << giriyorduk (6 – 84),

##### -dok

getorordok << getirirdik (8 – 5), kokārdok << kalkardık (9 – 20), korkādok << korkardık (9 – 20)

#### 2. Teklik Şahıs:

##### -dın

cetırdın << getiriyordun (24 – 276),

**-mezđın**

değemezdın << değemezdın (24 – 98)

2. Çokluk Şahıs:

**-dınız**

tanardınız < tanırdınız (18 – 4)

3. Teklik Şahıs:

**-idi**

arbedidi << harp ediyordu (25 – 270), colurdi << gelirdi (20 – 38),  
cürürdü << görürdü (17 – 12), işlaydı << ıslahtı (12 – 11), korodidi <<  
koruyordu (25 – 144), uzadidi << uzatıyordu (6 – 12), zayıf idi <<  
zayıftı (12 – 58)

3. Çokluk Şahıs:

**-idılar**

dağıdidılar << dağıtıyordular (25 – 451), koyaydılar << koyuyordular  
(1 – 6), sünderirdılar << söndürürdüler (19 – 101),

**-idilā**

yağmalaydilā << yağmalıyordular (12 – 179),

## Öğrenilen Geçmiş Zamanı

### 1. Teklik Şahıs:

#### **-imişim**

bilsaymışım << bilseymişim (18 – 30), imişim < imişim (1 – 5),  
yönetimdeymişim << yönetimdeymişim (1 – 38)

### 1. Çokluk Şahıs:

#### **-imisik**

angılıymisik << anılıymışız (9 – 76), dilimisik << değilmişiz (1 – 43),

#### **-imişik**

serbez imişik << serbest imişiz (2 – 52),

#### **-imisok**

zencin imisok << zengin imişiz (9 – 12)

### 2. Teklik Şahıs:

### 2. Çokluk Şahıs:

### 3. Teklik Şahıs:

#### **-imiş**

var imiştir < var imiş (5 – 79), konuşimiş << konuşuyormuş (10 –  
230),yog imiştir << yok imiş (27 – 88)

### 3. Çokluk Şahıs:

#### **-imişlar**

bilimişlar << biliyormuşlar (1 – 18), gelimişlar << geliyormuşlar (1 –  
12)

## Şart

### 1. Teklik Şahıs:

#### **-isem**

evlendirmişsem << evlendirmişsem (6 – 58), isem < isem (5 – 425), tanarsam << tanırsam (5 – 520)

### 1. Çokluk Şahıs:

#### **-isek**

saymışsek << saymışsak (25 – 505), yapmışsek << yapmışsak (29 – 225)

### 2. Teklik Şahıs:

#### **-isen**

akıllıisen << akıllıysan (5 – 270)

### 2. Çokluk Şahıs:

#### **-iseniz**

anladığiseniz << anladıysanız (5 – 219), bırırseniz << bilirsiniz (5 – 56), iseniz < iseniz (28 – 364)

### 3. Teklik Şahıs:

#### **-ise**

dilise << değil ise (5 – 184)

### 3. Çokluk Şahıs:

#### **-iselar,-iselē**

beğendiselar << beğendiseler (29 – 42), kayboldiselē << kaybolduysalar (12 – 82),



Sonu ünlü ile biten kelimeler ulanırken araya bir yardımcı y ünsüzü girer:

- **y- dım**

altıydım << altındaydım (24 – 132), niydım << ne idim (5 – 123), şüpededaydım << şüphede de idim (16 – 14)

- **y-di**

dostudaydi < dostu da idi (4 – 29), niciydi << nice idi (8 – 90)

- **y-mişim**

yaşımdaymışım << yaşımda imişim (24 – 96)

- **y-miştir**

aşadaymıştır << aşağıda imiş (24 – 30), cüreymiştir << göre imiş (24 – 57), çarşambaymıştır << çarşamba imiş (5 – 172), daymıştır << daha imiştir (6 – 9), eymişti << iyi imiş (8 – 42), huylariymiştir (3 – 31), niymiştirler << ne imiştirler (5 – 187), oymiştir << o imiş (24 – 85), toymiştir << işte o imiş (24 – 30),

i- mek filinin şimdiki zaman eki ile, yani bildirme eki ile yapılan birleşik çekimdir: (Ergin, 1981).

-**dır**

bananadır << muzdur (24 – 377), beçimdir << belkidir (15 – 109), eyyidırlar << iyidirlar (29 -11), kapişnitsadadır << kapişnitsadadır (8 – 128), kompıridır << kumpıridir (24 – 72), nassıdır << nasıldır (19 – 245), şedir << şeydir (5 – 128), şıdır << şeydir (24 – 73), tetovadır << kalkandelendir (16 – 55),

-**dor**

odor < odur (5 – 9),

-**dür**

çükümüzdür << kökümüzdür (28 – 18),

**-tır**

büyütürmişlar << büyütmüşler (24 – 114), düşmüşürler << dökmişürler (22 – 88), yeliştir << yerleştir (10 – 384),

**-tı**

okumiştılâ << okumuşturlar (13 – 73),

**-tö**

gitmişötö << gitmiştir (8 – 11), şaşavodor << şaşdır (11 – 3),

## 2.2.22. FİİLİMSİLER

Fiil anlamı taşıyan; ancak fiillerin özelliklerini tam olarak yansıtmayan ve cümlede isim soylu kelimeler gibi görev üstlenen kelimelere fiilimsi (eylemsi) denir. Bilindiği gibi Türkçe’de –(i)msi eki benzeyen anlamına gelir. Buna göre fiilimsi de “fiile benzeyen” demektir. Fiillerin üç temel özelliği vardır: Fiiller, iş hareket, oluş bildirir, mastar eklerini (-mek, -mak) alır, kip eklerini alır. Fiilimsiler ise mastar eklerini ve kip eklerini alamaz. Sadece iş, hareket, oluş bildirmesi bakımından fiile benzer. (Ergin,1981)

**Üç grupta toplanır:**

1. İsim Fiil
2. Sıfat Fiil
3. Zarf Fiil

### 2.2.23. İSİM FİİL

Bir fiil vardır ki, o fiile bu eklerin hepsi getirilmez. İsimlerle kullanılıncaya da onlar fiilleştirir. (Ergin, 1981)

#### **-ma**

büyütürma << büyütme (26 – 97), ekma << ekme (24 – 66),  
etma << etme (25 – 49), kaçıtırma << kaçırma (25 – 423),  
korotma << koruma (25 – 378), oğraşma << uğraşmaya (26 –  
384), süğma << sövme (26 – 355), yatma << yatmaya (27 – 166),  
yürüma << yürüme (24 – 88),

#### **-mag**

açmag < açma (27 – 20),

#### **-meg**

citmeg << gitme (24 – 89), ekmege << ekme almaya (25 – 61),  
ısıtmeg << ısıtma (24 – 300),

#### **-mō**

vermō << verme (8 – 75)

## 2.2.24. SIFAT FİİLLER

Sıfat fiiller nesnelere hareket vasfını karşılayan fiil şekilleridir. Hareket ve zaman ifade ederler. İsim gibi kullanılırlar, isim çekim eklerini alırlar. Fiil şekilleridir, fiilden yapılırlar. Bu nitelikleri ile sıfat fiiller isim ile fiil arasında yer tutan tipik kelimelerdir. Sıfat fiiller geçici hareket isimleri yaparlar. Sıfat fiiller fiillere sıfat fiil ekleri getirmek suretiyle yapılırlar. (Ergin, 1981)

### **-miş**

dolmuş arabası < dolmuş arabası (24 – 108),

### **-dık**

tanıdık bi hoca << tanıdık bir hoca (5 – 86),

### **-duk**

uyduk onun huyuna < uyduk onun huyuna (5 – 530)

### **-dok**

korkādok ondan << korkardık ondan (9 – 19), satādok mive << satardık meyve (8 – 3),

### **-an**

calan insanlar << gelen insanlar (4 – 124), colan << gelen (28 – 115), sorān o < soran o (5 – 543)

### **-en**

cüzügen << gözüken (24 – 317), tanan << tanıyan (25 – 293),

### **-yan**

sorayan << soran (5 – 51), tanayan < tanıyan (16 – 91),

**-k, -mİş**, geçmiş zaman sıfat fiili yerine kullanılmaktadır.

alınık ifade << alınmış ifade (5 – 200), cidık arnūtlara << gitmiş arnavutlara (23 – 220), misir eçık << ekilmiş (5 – 153), kızı var doguk << kızı var doğmuş (5 – 193), düçük << dökük (18 – 55), kızı düzük << kızı düzgün (29 – 110), kalık << kalmış (15 – 257), priştinede verık << priştinede verilmiş (29 – 4), projeler yapılık << projeler yapılmış (5 – 309),

**-g**

üşüg << üşümüş (24 – 417)

**-maz**

kalbınlen inanmaz < kalbiyle inanmaz (5 – 483), çikmaz türk asıllı << çıkmaz türk asıllı (5 – 473)

**-mez**

celmez satışa << gelmez satışa (24 – 58)

## 2.2.25. ZARF FİİLLER

Zarf fiiller hareket hali ifade eden fiil şekilleridir. Bu ifadeleri ile fiillerin zarf şekillerini yaparlar. Çekilmeyen fiil şekilleridir. Ne isim, ne fiil çekim eki alırlar. Kelime münasebetlerinde ve cümlede zarf olarak kullanılırlar. (Ergin, 1981)

### -a

açay << açıyor (25 – 188), donay << donuyor (24 – 316), susay << susuyor (5 – 534), yapasın < yapasın (3 – 56),

### -e

etmey << etmiyor (5 – 236), süley << söylüyor (5 – 73)

### -arak

alarak < alarak (26 – 27),

### -erek

düşünerek < düşünerek (26 – 116)

### -çe

açıklarçe << açıklarken (5 – 47), celōçe << gelirken (7 – 57), cırırçe << girerken (5 – 129), colurçelar << gelirlerken (15 – 109), derçe << derken (5 – 118), diriyçe << diriyken (18 – 14), ederçe << ederken (16 – 202), okurçe << okurken (28 – 144), yazarçe << yazarken (14 – 69),

### -çen

azlanırçen << azalırken (28 – 165), cırırçen << girerken (24 – 29), otororçen << otururken (24 – 4), yagarçen << yağarken (24 – 57),

### -çeS

alırçeS << alırken (20 – 70), dedikçeS << dedikçe (25 – 38),

### **-iceS**

iceS << iken (5 – 155),

### **-içeS**

variçeS << varken (25 – 361),

### **-dıkçe**

bekledıkçe < bekledikçe (24 – 67)

### **-dokçe**

oldokçe << oldukça (24 – 322),

### **-inceS**

bitirinceS (bitirimgeç) << bitirinceye kadar (24 – 185), celinceS << gelinceye kadar (24 – 32), ısıninceS << ısınıncaya kadar (24 – 49), olinceS << oluncaya kadar (27 – 48), tâ bitirinceS << bitirinceye kadar (24 – 185)

### **-maden**

başşamaden << başlamadan (24 – 11), kovmaden < kovmadan (25 – 13),

### **-medan**

citmedan << gitmeden (28 – 408),

### **-madan**

verılmadan << verilmeden (23 – 235),

### **-den**

aşāyayden << aşāğıya kadar (25 – 398), içiyeyden << ikiye kadar (25 – 161), karanlıgayden << karanlığa kadar (25 – 163), üçeyden << üçe kadar (24 – 219),



### 3. BÖLÜM: CÜMLE BİLGİSİ

#### 3.1. YÜKLEMİN TÜRÜNE GÖRE CÜMLELER

Cümlenin yüklemi, ekle veya eksiz olarak yargı yüklenmiş bir fiil veya isimdir. Yüklemın isim veya fiil oluşu, sadece anlamı değil cümle öğelerinin türünü ve cümle içindeki yerini de etkiler. (KARAHAN, 2005)

##### 3.1.1 FİİL CÜMLELERİ

Yüklemi çekimli bir fiil veya birleşik fiil olan cümlelerdir. Kip ve şahıs bildiren bütün fiiller yargı taşır. Bu yargı, emir kipinin 2. şahsı dışında daima ekle yapılır. Her türlü kılış ve oluş, fiil cümleleri ile karşılanır. (KARAHAN, 2005)

o allā rāmet ilesın hanım gitti evine. (5 – 287)

gılanlı, assında babam priştineli elli altide buraya gelmişik. (1 – 2)

tutti bi sāt orda. (1 – 15)

altmış bir yıllarına çevirdın. (1 – 41)

vranya'da savaşa cirsınlar. (5 – 169)

on üçten aşāyi dilimisık. (1 – 43)

### 3.1.2 İSİM CÜMLELERİ

Yüklemi bir isim veya isim grubu olan cümlelerdir. İsim ve isim grupları “i-“ ek fiili ile görülen geçmiş zaman ve öğrenilen geçmiş zaman kipinde çekime girerek yüklem görevi yaparlar. İsim cümlelerinde kip eki taşımayan yüklem, geniş zaman kipindedir. Bu ve diğer bazı kiplerde, anlamı pekiştirmek veya yükleme ihtimal anlamı katmak üzere –Dır eki de kullanılır. (KARAHAN, 2005)  
bin sekiz kırk beşte onun en büyük para finansıya etmesi isviçredir. (5 – 142)

bu gerosova sırp küyi biyanovtisa tren istasyonuna yakındır. (5 – 195)

bu sizde da aynidır. (1 – 85)

o din asa, din asa, din adamıdır. (2 – 67)

ya kuykaym tüle vakıt ceçey. (24 – 3)

televiziyalarda epey bi propaganda var idi. (25 – 19)

bunda raki çüyümüzde yoktur. (10 – 128)

babam dert kızle bi ogliyle priştinede kalmış. (29 – 16)

bızım ayle kosovaya plevne savaşındān sōna colmiştir. (28 – 19)

o vakıtlarda düğüne imiş çok şeref imiştir cidesın düğüne. (28 – 89)

şindi kosovada vıçıtırın sayılır bu üç dört kasabadan en kayıplı kasabalardan birisi. (28 – 104)

bū turnirlarda onlar yazılırlar.(15 – 108)

ā işte zümrüt hanım var imiş. (15 – 65)

kayir dilim bir tıyk çeşeym ümrümde çeştığım yoktur. (17 – 42)

er bi pazarın etrafında evler var imiştir. (24 – 180)

ē o baçecilikte da kısasi evelden yog imiştir. (24 – 42)

o zemanda bu kâ cenç okumiş yokti. (19 – 165)

evlendık colduk burya, burada Şte kaynatam var idi. (29 – 30)

## 3.2. YÜKLEMİN YERİNE GÖRE CÜMLELER

Yüklem, genellikle cümlenin sonunda yer alır. Bu, Türkçe söz diziminin karakteristik özelliğidir. Ancak diğer cümle ögeleri gibi yüklem de söz dizimi içindeki yeri çeşitli sebeplerle değişebilmektedir. Cümlelerin kurallı (düz) veya devrik oluşlarında ölçü, diğer ögelerin değil yüklem yeridir. (KARAHAN, 2005)

### 3.2.1 KURALLI (DÜZ) CÜMLELER

Yüklemi sonda bulunan cümleler, kurallı (düz) cümlelerdir. Cümlenin ana ögesi olan yüklem, genellikle cümlenin sonunda yer alır. Yardımcı ögeden ana ögeye doğru diziliş, Türk cümle yapısının temel özelliğidir. Yüklemi tamamlayan ögeler, yüklemden önce gelir. Yükleme en yakın öge, genellikle belirtmek istenen ögedir. (KARAHAN, 2005)

ē üle Şte yigirmi üç sene oldi. (29 – 35)

üle bi ünemli fabrika oldi. (22 – 25)

Şindiçi cençlere her bi türlü bir kolaylık geldi. (19 – 168)

ē Şindi itât caldi. (5 – 557)

bin dokuyüz on ikide on yedi ekim osmanlı devleti buradan çekildi.  
(5 – 565)

kışlada çafir duşman bayrak bağladı. (10 – 50)

çimki savaş o zamanlarda eme olmiş. (22 – 1)

sırbistân hırbiş polis candarmari vay idi. (8 – 55)

### 3.2.2 DEVRİK CÜMLELER

Yüklemi sonda bulunmayan cümleler, devrik cümlelerdir. Bir anlamı öne çıkarma, belirtme, vurgulama ihtiyacı, özellikle şiirde ahenk endişesi diğer öğelerin olduğu gibi yüklemde yerini değiştirebilmektedir. Devrik cümleler, sözlü dilde yazılı dile oranla daha fazla kullanılmıştır. Şiir dilinde de devrik cümle çok görülür. (KARAHAN, 2005)

Kosova Türk ağızlarında kurallı cümleler pek fazla kullanılmamaktadır. Devrik cümlelerin fazla olmalarının birinci nedeni Arnavut dilinin ve Sırp dilinin etkisindedir. İkinci bir nedeni ise Kosova Türk ağızlarını konuşanların uzun cümle kurmalarından kaynaklanmaktadır.

verdi hüzzet eyle vatana. (10 – 47)

yapmadım çorkadiu arnauçe. (8 – 46)

var var çok az po çok zor konoşulı burda. (8 – 48)

üldi babam evel yigirmi sene. (8 – 50)

şte şimdi bunda yetiştik bulduk kralı. (10 – 84)

babam kucaklay maçınay. (10 – 92)

toplaydi cençleri, itiyarlari. (25 – 84)

çalışırdık çimki fazla zanādi pişirme. (22 – 18)

olmaz derece ne cütürürduk ve da satnaırdılār bizden. (22 – 26)

o zeman autobuslar yog imiştir yolçilari cetırsınlar çüylerden. (24 – 199)

kim edebilirse gündemi alır eınden. (1 – 60)

mesela benim evım küçük biz alırdık komşudan. (2 – 157)

biz sana verırsık oyi se çıkmazdık hiç. (2 – 128)

ē var imiştır biz bi türki sülerdik burada benim çocuklugumda.  
(5 – 23)

māçemesi dey var nası edabileseñız da çabuk çüverin. (10 –  
341)

cirdim veri yedi gün. (10 – 348)

a biraz da ucuzlen o celirdi yavaş. (24 – 173)

bindırmiş vaporlara ingiliz bombay kasabasından tā stambola  
kadar altmiş cün tutmiş. (10 – 25)

mitebimi devam etmişim bin dokoz yüz ottoz seçis ottoz dokoz  
kırk kırk bir. (24 – 8)

şindi ben o kostoylen bare demeyeym yigirmi ema on defa  
mutlaka yakın oturidi bura üç kilometre kũy raniluk kũyi o  
kũyde. (5 – 59)

var imiştır mesela adetlerimiz bücün dā devam edi ama dildir  
eşi zamanlarda cibi. (28 – 79)

### 3.3. CÜMLELERİN ANLAM ÖZELLİKLERİ

Her cümle, yapısında bulunan kelime ve eklerin yönlendirdiği soru, bildirme, emir, istek, ünlem vb. anlam özelliklerinden birine sahiptir. Bir cümle hangi anlam özelliğine sahip olursa olsun, mutlaka ya olumlu ya da olumsuz bir anlam taşır. O halde cümlelerin temel anlam özelliği olumluluk veya olumsuzluktur. Olumlu ve olumsuz cümleler, ayrıca soru, bildirme, emir, istek, ünlem vb. anlamlar taşıyabilir. Burada, temel anlam özelliklerinden olmaları ve kullanım sıklığı dikkate alınarak sadece olumlu ve olumsuz cümlelerle soru cümleleri üzerinde durulmuştur. (KARAHAN, 2005)

#### OLUMLU ve OLUMSUZ CÜMLELER

##### 3.3.1 Olumlu Cümleler

**Yargının gerçekleştiğini anlatan cümleler, olumlu cümlelerdir. Böyle cümlelerin yüklemi yapma, yapılma veya olma bildirir.**

sōra biz cene savunıdık o zaman türkleri, yāni yok çı savunıdık ama doğrisını süleydik. (5 – 12)

ā mesela bunlari ne çağırısık falan çok küylerden ne çağırısık sebepleri onlar gıdeylar. (6 – 40)

ē lāna ekılı mart ayında o dā az basılı, dā kolay halılı. (11 – 52)

biz zannedidık çı ev bizim temiz, payç yok çımse. (12 – 167)

olur olur nasıl bakaym mümçin yok kardaşım oglum mümçin yok. (5 – 218)

ē bana cüre o kayıp dil. (5 – 500)

te onlar bililar te ben bilmeymişim bi şe. (5 – 507)

ekmekten başka hiç bişi çetirmeydilar. (25 – 63)

kışın biz kurumdan başka bi şey yapmasık. (11 – 92)

demirden dincil yok mi. (19 - 32)

sançi yok başka türk mayir yagcılardan mada başka. (28 – 359)

### 3.3.2 Olumsuz Cümleler

Yargının gerçekleşmediğini anlatan cümleler, olumsuz cümlelerdir. Böyle cümleler, yapmama, yapılmama, olmama bildirir.

“-mA-” olumsuzluk eki, “değil”, “ne...ne...,ni...ni...” edatı ve

“yok” ismi cümlenin anlamını olumsuz yapan unsurlardır.

“-mA-“ eki ile kurulan olumsuz cümleler:

-mA fiil olumsuzluk eki, fiil cümlelerini olumsuz yapar.

bayram kuşluguni yememişim. (28 – 108)

ama türkiyaya biz çitmedık. (29 – 18)

dert, beş kuşak ben aklıma tutmaym. (25 – 6)

çarıkçılardan bi kaç çışı işlerdilar belçi da adlarını hatırlamayacağım. (19 – 12)

“değil” edatı ile kurulan olumsuz cümleler:

“değil” edatı, hem isim, hem de fiil cümlelerini olumsuz yapar.

eger kaynarsem satamasem vallay dilidi islá pazar. (24 – 214)

veç o evlerde çaldılar yani asker olan dil. (25 – 33)

bi şiyın farkında dilidık. (25 – 39)

yigırmi bir yaşım veía dilidi. (27 – 35)

“Ne...ne..., ni...ni...” edatı ile kurulan olumsuz cümleler:

“Ne...ne..., ni...ni...” edatı, kelimeleri, kelime gruplarını veya cümleleri birbirine bağlayarak isim ve fiil cümlelerini olumsuz yapar. Böyle cümlelerde yüklem genellikle olumlu anlam taşırlar.



ne kâ ne kaldı. (25 – 21)

bilmey ne olidi ne olmaydı. (25 – 257)

ni korkarım deyem çi sevdi, ni korkarım deyem çi tek korkidan.  
(5 – 361)

ni ofitsirler, ni zarar yanlışlıklar yapmışlar. (1 – 9)

ne mobilyaları, ne evi, ne üç katlı. (2 – 137)

arnaut milletine dil lazım dey ne klise ne cami. (5 – 135)

**“Yok” ismi ile kurulan olumsuz cümleler:**

**“Yok” isminin yüklem olarak görev yaptığı cümlelerde anlam olumsuzdur.**

benm bi zanādım yok. (2 – 124)

yok yok bizde adet yoktor çalma. (10 – 302)

itiharlandın mi yorolorson otororçen yoktor. (24 – 4)

bu üç tâne başka sır yok imiştir arnut yok imiştir. (22 – 94)

### 3.3.3 SORU CÜMLELERİ

Soru yoluyla bilgi almayı amaçlayan cümleler, soru cümleleridir. Soru edatı +mi ile soru sıfatları, soru zamirleri, soru zarfları ve soru edatları bir cümleye soru anlamı kazandıran unsurlardır. Konuşma dilinde vurgu yoluyla da soru cümlesi yapılmaktadır.

**a) Soru edatı +mi, yüklemden veya diğer cümle öğelerinden sonra gelerek soru cümleleri yapar. Soru ekinin yeri, aynı zamanda sorulan ögeyi gösterir.**

ben arardım bi yardım ilke türkiyeden mi. (22 – 229)

var imiştir ne kâ be kaldı yigirmi kusur sene mi, yigirmi beş mi. (5 – 14)

aciba o yaşşadıklarımızı çocuk cibi, şindi baba cibi, ana cibi cenek mi yaşşayacaz. (26 – 17)

sonra dolma büber mi, tava mi, müseka mı. (20 – 16)

**b) Soru kelimeleri ile kurulan soru cümleleri**

**Soru sıfatları, soru zarfları, soru zamirleri ve soru edatları ile yapılan soru cümlelerinde, yüklemi tamamlayan öğeler veya bu öğelerle ilgili bir ayrıntı hakkında bilgi alma amaçlanmaktadır.**

gazzeye yaptıklarını süledi mi anci tane sülemedi. (5 – 346)

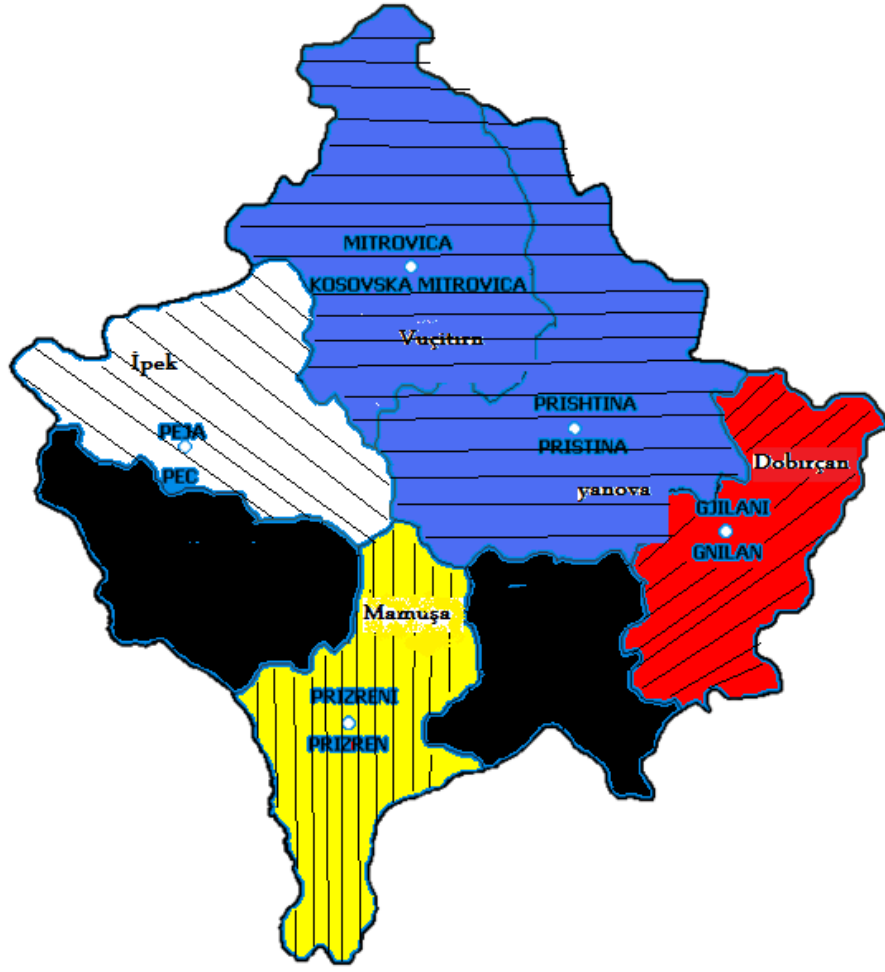
demiş niçin be babacıgım kaptırdın nöldi. (20 – 107)

çim işlesın bāçede, çim otorson düçanda, çim citsın makedoniyaya. (24 – 259)

bizim halk ta sesini yok nerden duydursın. (28 – 355)

açıkçası gene neden oğraşmadın avrupanın alasın projelerini. (5 – 252)

ē Şindcek bi tarafi, bi yoli açık olson bi desteği olson çim  
olacak. (5 – 355)



Kosova Cumhuriyeti haritası



İpek Türk Ağzı (İpek şehri Kosova'nın batısında yer almaktadır)



Gilan ve Dobırçan Türk Ağzları (Gilan ve Dobırçan Kosova'nın doğusunda yer almaktadır)



Priştine, Yanova, Mitroviça ve Vuçitirn Türk Ağzları (Priştine ve Yanova Kosova'nın kuzey doğusunda, Mitroviça ve Vuçitirn Kosova'nın kuzeyinde yer almaktadır)



Prizren ve Mamuşa Türk Ağzları (Prizren ve Mamuşa Kosova'nın güneyinde yer almaktadır).

## SONUÇ

1.) İpek Türk Ağzı'nın kelime köklerinde pek fazla değişiklikler görülmemektedir. Ancak, kelime köklerinden sonra gelen eklerde Kosova Türk Ağzlarının diğerlerinde bulunmayan değişik ses özellikleri görülmektedir. Bu özelliklerden en önemlisi kelime köklerinden sonra gelen eklerde aşırı yuvarlaklaşmanın meydana gelmesidir. Üstelik cümle kuruluşları diğerlerine nazaran kuralsızdır.

Örneğin: alödok << alırdık (8 – 5), ataylê << atıyorlar (7 – 22), celmisok << gelmişiz (9 – 9), celöçe << gelirken (7 – 57), getorordok << getirirdik (8 – 5), oļu << olur (9 – 24), yorululê << yorulurlar (7 – 7) bazı kelimelerin eklerinde meydana gelen değişiklikler gibi, İpek Türk Ağzında kullanılan “evvel yigirmi sene”, “misid bizim mâledeymişto”, “ imişti biraz cüzi imişto biraz kaponok attilê ismi çor kadi” gibi bu bölgede kullanılan cümleler Kosova'nın diğer 3 bölgesinde kullanılmamaktadır.

2.) Gilan ve Dobırçan Ağzları ise Kosova Türk Ağzlarının diğer bölgelerine nazaran daha fazla Türkiye Türkçesine yaklaşmıştır. Özellikle kelimelerin köklerinde Türkiye Türkçesine yakın kelime kökleri görülmektedir. Kurallı cümleler de, devrik cümleler de görülür. Örneğin: agi << ağa (5 – 96), askerlik < askerlik (1 – 4), çucuk < çocuk (6 – 3), gelimişlar << geliyormuşlar (1 – 12), gitmişim < gitmişim (2 – 17), gürdüm < gördüm (1 – 24) gibi Türkiye Türkçesine daha yakın kelimeler olmakla birlikte, “yirmi dört mayıs ben her zaman gitmişim oraya gezmişim bunlari”, ” mesela benim evım küçük biz alırdık komşudan” gibi cümleler Türkiye Türkçesine daha yakındır ve bu bölgede kullanılan cümlelerle kelimeler Kosova'nın diğer 3 bölgesinde kullanılmamaktadır.

3.) Priştine, Yanova, Mitroviça ve Vuçiturn Ağzlarında ise Kosova Türk Ağzlarının diğerlerine nazaran kelime köklerinde önemli ses özellikleri görülmektedir. Bu ses özelliklerinden en önemlisi kelimelerin kökündeki

yuvarlaklaşma, tekleşme ve kalınlaşmadır. Devrik cümleler çok fazla görülmektedir. Örneğin: banım << benim (18 – 169), colurdi << gelirdi (20 – 46), çeselik << keselim (23 – 40), çüçük < küçük (22 – 215), deyelim << diyelim (19 – 8), hepsi < hepsi (19 – 51), işleyebiluō << işleyebilirler (22 – 85), oyunlar < oyunlar (20 – 28), teçesi << tekkesi (19 – 203) gibi kelimelerle birlikte “ bilmem şimdi düşmey aklıma gāri”, “ dey uyki coldi dedeme”, lumutli koçuk cidene”, “umay çi colacak kocasi birden”, “ ayt cit dede işine oglun colsun yerine” gibi bu bölgede kullanılan cümleler Kosova’nın diğer 3 bölgesinde kullanılmamaktadır.

- 4.) Prizren ve Mamuşa Ağızlarında Kosova Türk Ağızlarının diğerlerine nazaran hem kelime köklerinde, hem de kelime köklerinden sonra gelen eklerde farklı özellikler görülmektedir. Kelime köklerinde ve eklerinde en önemli ses özelliklerinden erime, yutulma, türeme, genişleme, daralma, inceme, düzleşme ve ikizleşme görülmektedir. Devrik cümleler çok fazla görülmektedir. Örneğin: bilnik << bilinir (25 – 156), çū << köy (12 – 194), dert < dört (26 – 198), dokoS << dokuz (24 – 9), eppisi << hepsi (26 – 282), er < her (27 – 87), iççinde << içinde (26 – 11), isside << ısıda (27 – 29), isla << ıslah (24 – 116), kolusuni << kolunu (13 – 267), olā << onlar (13 - 261), sōram << sonra (25 – 124), toymiştir << işte o imiş (24 – 30), verōm << verelim (13 – 250) gibi kelimelerle birlikte “biz aştık bi tenesi buçkay plum bunara”, “pampurusuni yakmış, kurumuni yapay, pastırması, tenceresi hanımı yapay rasol edi”, “biz eppımız çocuklar cibi şenlik cideyS evimize ne derlar”, “küvetli aşçer variçeS bunlar ebedi o harba cirmeS” gibi bu bölgede kullanılan cümleler Kosova’nın diğer 3 bölgesinde kullanılmamaktadır.

Bölgeler arasında Şimdiki Zaman Ekinin (– yor) değişikliği “ gel -, cel-,cal-,col-“

Bölgeler	Prizren	Mamuşa	İpek	Gilan	Dobırçan	Priştine	Vuçitırn	Mitroviça	Yanova
	i	i	ō	i	i	i	i	i	i
1. Teklik Şh.	celim	celim	celōm	calim	calim	colim	colim	colim	colim
2. Teklik Şh.	celisın	celisın	celōsin	calısın	calısın	colısın	colısın	colısın	colısın
3. Teklik Şh.	celi	celi	celō *	cali	cali	coli	coli	coli	coli
1. Çokluk Şh	celi - S (sık)	celi - S (sık)	celō - sık	cali - sık	cali - sık	coli - sık	coli - sık	coli - sık	coli - sık
2. Çokluk Şh	celisınız	celisınız	celōsınız	calısınız	calısınız	colısınız	colısınız	colısınız	colısınız
3. Çokluk Şh	celilar	celilar	celōlar	calilar	calilar	colilar	colilar	colilar	colilar

\* Metinlerimizde olmamakla beraber, şifahi olarak bu örnek tarafımdan tespit edilmiştir.

Bölgeler arasında Geniş Zaman Ekinin ( - ır/-Ur/) değişikliği “ gel -, cel-,cal-,col-“

Bölgeler	Prizren	Mamuşa	İpek	Gilan	Dobırçan	Priştine	Vuçitırn	Mitroviça	Yanova
	ır	ır	ō	ır	ır	ur	ur	ur	ur
1. Teklik Şh.	celırım	celırım	celōrom	calırım	calırım	colurum	colurum	colurum	colurum
2. Teklik Şh.	celırsın	celırsın	celōson	calırsın	calırsın	colursun	colursun	colursun	colursun
3. Teklik Şh.	celır	celır	celō	calır	calır	colur	colur	colur	colur
1. Çokluk Şh	celır- ıS (sık)	celır - ıS (sık)	celō - sok	calır - sık	calır - sık	colur - suk	colur - suk	colur - suk	colur - suk
2. Çokluk Şh	celırsınız	celırsınız	celōsonoz	calırsınız	calırsınız	colursunuz	colursunuz	colursunuz	colursunuz
3. Çokluk Şh	celırlar	celırlar	celōlar	calırlar	calırlar	colurlar	colurlar	colurlar	colurlar



## SÖZLÜK – KISALTMALAR

Arn. – Arnavutça

Boşn.- Boşnakça

Ent. – Enternasyonal

Fra.-Fransızca

Hırv.-Hırvatça

İng.- İngilizce

İtal.- İtalyanca

Lat.- Latince

Mak. - Makedonca

Tr. – Türkçe

Sırp. – Sırpça

Slo. – Slovence

## ÖZGEÇMİŞ

Kosova'nın Prizren şehrinde 11.04.1970 yılında doğdu. İlköğretim ve liseyi aynı yerde tamamladı. 1988 yılında Priştine Üniversitesi, Filoloji Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne kaydını yaptı. 2001 yılında Mamuşa Türk köyünde, "Hacı Ömer Lütfü" ilköğretim okulunda 1.5 yıl ve Prizren "Con Buzuku" ve Mamuşa liselerinde 3 yıl Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yaptı. Şu anda Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Enstitü Anabilim Dalında doktora öğrencisidir.

# METİNLER

## 1. Metin

Adı Soyadı: Adnan Emin

Yaşı: 53

Derlenen Yeri: Gilan - Merkez

Derlenen: Tüccar

ne için bu televizyonda mi, radyo mi ne ā dort. nasi soray bili misin kaç  
çucugum var nasi dedın. dort. elli üç. gilanli assında babam priştineli elli  
altide buraya gelmişik. babam tam yerli priştineli belki yüz yıllık dedesi  
dogmuştır priştinede. askerlık çok süper askerlık seksen birde askerliğe  
5 gittim. ā imişim şoferlık bi ... o da kırk gün şofer gibi sōna attılar  
prekomanda beni. ā sremaska kamenitsada idım. sōna bi koyaydılar  
slovenler eski şofer gibi emniyet var idilar çok bende hayt dedilar. ne  
zeman yolaydilar üteye bi ... slovenlere bi kŭyde ordaymiş bütün  
askerler degraduro. ni ofitsirler, ni zarar yanlışlıklar yapmışlar. hepisi  
10 orda. problemleri beni ne zeman yolaydilar orda deydir sen ne problem  
yapmısın, bu kamenitsada. yök be dedım bi şe. siz burda veç problem  
askerleri komutanlar gelmişlar orda. sana yök ne zeman birisi orda bi  
vranyeli vay idi bi komutan dedi biyografiyani baktık türk olarak eski  
şofer komendant seni çağırmiştir ususi veresın, onun şoferi olasın. ne  
15 zeman çağırdılar beni komendant. tutti bi sāt orda. vay idi bi teferi  
ününde soray beni babanın adını, amcalarımın rāmetli hanci yılda  
kaçmışlar. hepsi vay imiş bende, ben bilmemişim biyografiyami onlar ne  
bilmişlar askeriyada kors. ne zeman şe yapaydılar elli altide niçin  
kaçmışlar, soraydılar amcalām. sōna ben yemekteydi problemım takib  
20 etmişlar ben girmeydım mutfagına hiç. niçin yemeysin sen titonun  
ekmegini o seksen birde en küti olayda. dey pati yey, asan yey sen niçin  
yemeysin. yō ben yemem te bu da misliman, sen da misliman girmeydi  
kafasına. piskotlarla, kekslerle bile sütlerle valla ne yemişim o kekslerle

napolitanke şindi gürdüm mi kusacagım celır. rāmetli anam yolardi  
25 mantılar burdan hep mantılar yolardi, getirirdi bunlari ben yerdım. sōna  
geldi zaman emniyeti yok idi vermedılar bana küçük arabay komandanti  
koyalaym, korkti benden tepelemeyem, üldürmeyem. çünkü ben  
biyografiyam hepisi kaçmışlar türkiyaya, niçin kaçmışlar. yök be vay idi  
otobüsa bindık oneste ise, ne bileym ben. imişim. şindi ben esnaf ...  
30 siyasete beni şe yapma karıştırma, bir ikinci ben girmişim bu bişır, bu  
bişır, girmişim yalnız ki benim yüzde yüz bi türk hisedırım kendımı  
benimle kardaşımın yedi tane küçük çocuklāmız vay imiştir ilk sınıfta,  
biz yaşamisık onlari çiko biler poşetlerle, naylonlarla, dayaklarla. dā biz  
istemisık ayakta tutalım. ve tutmisık tā. yalnız çendi çocuklāmızla  
35 gelmisık buraya kâ. te şindi mâlesef duydum ben çocuklardan duydum,  
türk sınıfı açılmay yok imiş ürenci, yok imiş çocuk şindi. aslında var po  
yolamaymışlar. o bük bi sorun ben onun için girmişim yalnız dedım  
benim da tuzum olsun çorbada, ben ūraşmışım, yönetimdeymişim, az  
çok süzüm geçmiştir er şeyim var imiştir. ben yalnız zaman kaybetmişim  
40 ne deym manevi, manevi da yalnız zaman kaybetmişim. türçe cittım. bu  
çevirdın altmış bire neyse. altmış bir yıllarına çevirdın. altmış bir  
yıllarında bizde var imiştir ombes, on sekiz örenci birinci sınıfta ne kâ te  
ben bişırım o kadar vay imiştir. on üçten aşāyi dilimisık. vay imiştir. o  
zamanlarda vay imiştir hocalarımız vay imiştir, rāmetli asim imiştir,  
45 hüseyin, vay imiştir şuko, o zamanlarda hayridin gaş ta verirdi bize ders,  
biytulla verirdi ders, o kadın imiştir posta arkasına neydi magbule mi,  
meyrem onlar meyrem ügretmen. yök o vakıt çok disiplin vay imiştir  
kadromuz. bizim to kadro neymiştir altmış bir, altmış iki yıllarında ...  
orta okulle imiştir öretmenlēmız universite ben atırlayamam kimse ama  
50 kadro vay imiştir, disiplin vay imiştir, sıra vay imiştir. şindi çimse bizim  
... öretmenlēmızı ne var burda lisede orta okulda ilk o alan var mi pite,

var mi pogaça anlay misin. vay imiştir burda fabrikalarda çalışan  
temizleyici üretmen gündem verilmiştir burda hiç düzlenmez. düzlenir  
bu versalar elime bana hiç çimse karışmasın veç tücar yeliştirir bu işleri,  
55 başka kimse yeliştiremez. esnaf hem, ama bana hediye versınlar müdür  
da okula ben en az yedi, sekiz üretmen atardım ay kardaşım eve git. ki  
kalır boş ta ben demişim. on yıl evel to rāmetli maliç şvetla ülmiştir  
dedim ali varimişim. maliç şvetla kalsa boşta alırsınız aylık verırsınız  
60 gündemi dedıklēmi çizeysın dimi hepisini neyse. yok burda çok  
ceryanlar var biraz mālesef. kim edebilirse gündemi alır elinden. burda  
var ceriz kokisi da, var temizleyici da fabrikadan gelmiştirler gündem  
alınmıştır. çabuklarda idim o gece toplantıda. nası karşiladi beni ben  
sordum bi çocuği kim bu belediye için ne zeman dey nası tanmaysın  
cürdün mi çocuği, olmaz üle. çünkü deyim bizim çocuklar büyüdilar  
65 artık bitmek üzere ama mālesef te bunlarda. şimdi, şimdi benim bi kızım  
iki gün evel gitti istambula, istambulda kazandı geçen sene istirāt etti  
kazanamadi ... bu sene bankacılığı kazandı tatildaydı dört beş gün bu  
cumuriyet bayramı vay idi türkiyadan geldi dört beş günlüğüne direk  
direk. hazırlığa yok, citmeyecek hazırlığa. ey problemler bizim  
70 kadromoz, bizim şeyle, bizim çocuklāmız türkiyede aslında savaş  
başlay, şimdi orda gözüki, bizim okullāmız, bizim öretmenlēmız. baba  
hiç bi yerde dılsık, baba çalışacan. ā tücarlığa baba zamani babam benim  
kırk sene çalışmıştır konfektsiyede, emin durak şirket vay imiştir  
napredak nerededir ā biz o zaman küçük idik boş zamanımızı orda  
75 kaybettik. em aldık babamızın zanadını devletın şirketinde çalışmısık,  
şirketın on altı kasım idi o zaman atılar o zaman doksan bir hangi yıla  
doksan bir, doksan iki fenaydı, kötüydi durum orda. babam rāmetli oldi  
ben atladım babamın yerine, çalıştık doksan dokuze kadar şef orda  
konfektsiya napredakın ondan sōna, savaştan sōna ..şükür. yök

80 çocuklugum aman aman aman aman hiç bi burda gezersin çik tã garaja  
kadar kimsey tanmasın, leskovtsaya çikarsın birisi der zdravo be komşo  
kude si. burda kimsey tanmayS çikmam, benim dükkanım var pazar celır  
ciderim evime çikmam çarşıya mázalla. karıştırırsın bulursun dāyısını  
amcasi kim ya, bu sizde da aynıdır, prizrende da veç beni soraysın hã.  
85 prizrende da aynıdır. yök yok tanımayısın çünkü çok çok kabarık oldi bu  
gilan çok. biz her şeyimizi türkiyada alış verişimizi yaparız. burda  
parekenciyiz kendi özel, biz çok eski bi konfeksiyonci babadan kalma  
kendi iş yerlēmız var, parekenciyiz, çalışırız şte. vallayı türkiyayle  
doksan dokuzdan. yok idi, doksan dokuzdan evel ben idim devletın.  
90 harpta idim kırk beş gün burda kaldım. se hepsi kalidilar burda deydilar  
olurse savaş lazım gitmek tımıkıya savaş etmek ben kaldım burda uçıkı.  
banım çucuklari kaçırđım hepsini ben kaldım burda rāmetli annemle,  
babamle. evet anlatırım hã hã. ne anlatıraym ben sana. evım askeriyanım  
yanınaydı. evım rāmetli anamle babam çikaydık çarşıya, çikaydık bazan  
95 üfleden sōra koyaydık bi kaçket bi sakal, çekmeydık sakalımızı  
tanımasınlar, çünkü benim askeriye on metre uzaklığımız. nato ne zeman  
vuridi askeriyede benim regalım iki metre iki gezeymiş kendisi regal  
çikaymış ben oni ben yaşadım. en fazla ne zeman çikaydım çarşıya ne  
zeman deydilar a ye ti ktu be alã ā. ben bilmedım dedım āy bu imzalar  
100 iki gün için, bir gün için bu savaş uzatmaz büle. kırk beş gün sōna  
kaçtım. çök berbat çök berbat. gündüz yine bi türli olıdi komşılar da  
duvarlari kesmişidık yaşanıldı. ama karanlık nice olıdi çök berbat gece,  
uzun gece. o zeman geldilar bize maskayle insanlar. o zaman ben kaçtım.  
rāmetli annemle dedi. bak dedi paran var kaç. geldilar maskalarle dort  
105 kişi bom er bi kapılarımızı kırmiştırlar ayaklarle. iç bi tane açmamiştırlar  
elle. belki düne kadar içmişim kāve onunle, belki bende alış veriş  
yapmıştır o maskali insanlar. nerde bu kapi koyam, nerde bu insanlar

110 türkiyaya düğüne gitmiştir, ne düğüne kaçmışlar, kaçaysınız natodân, ne  
var kaçalım biz natodan üle demişlar. automadi korkaydım, deydim  
araylar para bulmuşlar bi inciler, bi şeyler ... bi altınlar.



## 2. Metin

Adı Soyadı: Arslan İsmail

Yaşı: 54

Derlenen Yeri: Gilan - Merkez

Derlenen: Gilan'da düğünler, oyunlar ve Tito dönemi.

iki yılından bin dokuz yüz seksen bir yılına kadar tekstil üzerine, bizim  
bi dükkan var imiştir. bizim firmanın mesela mladost bir firmaymıştır.  
mladost orda biz çalıştık, arslan ismail. bi şe yök. ē ō bin dokuyüz  
seksen bir yıllarından bin dokuyüz doksan iki yıllarının sönuna kadar  
5 orda bi super markette şef olarak çalıştım yönettim yani ben o markedi.  
ē doksan iki yıllarında ilk türk olarak ve gilandaki esnaflardan,  
tücarlardan beni işten çağrlar kovmuşlardır. doksan iki yıllarında. evet  
işten atmışlardır beni. evet ordan onlar doksan ikide beni sepetledilar,  
doksan ikisinde onlar beni marta sepetledilar. ben martın sonunda bi  
10 dükkan sōna firmam vardı. bi dükkan kendim tekstill üzerine yeni açtım.  
bile ki mallarını printekste beraber şukoyle almışık orda. printekste  
mallarını alaym orda almışım, edipten, ediplen bayagi iş yapmışık  
ediplen. istambula cittim içi sene kaldım. altmış altisinde. şimdi ben  
āltmış altisinde gitmişsem on yıl, on yaşına imişim o zamanlarda ben  
15 çok küçük imişim. çi deyem yāni ne deyem o vakit benim dayılarımın  
küçük evleri vārdı. eyüpte kalıyodular, öyle. ikinci ke valla oni  
atırlayamam ben ne gitmişim altmış alti, yetmiş, yetmiş bir yıllarında,  
yetmişli yıllarında. açın ci dā güzel idi sōra deylar yerleri değıstiler,  
çiktilar resimlere, kendi evlerini yaptılar, başka türlü. evet evet, yök  
20 esenlerde ... ā sōra yaptılar onlar beş katlı ev yaptılar sōram ilk önce  
vardı tek katlı evleri. gilanda biz oynardık mesela var imiştir gilanka  
vardır bizim, gilanka çök güzel oynarım. sōna memmedov var imiştir,  
preşevka var imiştir. bura ağır orolar yāni davul patlasın, davul üstüne

binersin daulci tutabilir mi se, tutamaz mi. ē ondan sōna ŧte bŭle ceyk̄,  
25 falan olmiŧ ŧōtoymiŧ falan imiŧ, ŧuyymiŧ öyle bi. cŭzel ŧukoyle beraber  
orda atlaydık. yāk yāk. ā be ne bileym o zamanlarda bizim benim  
gençliğimde yoktu bŭ felayetler yoktu bunlar. onlar bizden dā önce vardı  
yāni biz bizim bizim bizim ceneratsiyonda bu yoktu. bilemem. ben vafir  
o vakıt bŭ ne diym gençliklen omladinaylen çök alınmiŧim ben. ben  
30 imiŧim bin dokuz yŭz altmiŧ sekiz yıllarından bin dokuz yŭz yetmiŧ  
yıllarına kā imiŧim burada yök yök imiŧim var imiŧtir bizim presedniŧtvo  
presedniŧtvo ŭle gilançe. presedniŧtvoda imiŧim ben ŭyeymiŧim orda iki  
sene çlan de imiŧim. çlan sōna ŧte buranın bin dokuz yŭz yetmiŧ ŭç  
yıllarında bŭ bizim askeri evi bura dom armiyanın ŭyesiymiŧim o  
35 zamanlar karton varmiŧtir, burda brakmazdılar giresın ŭtede öyle ki ben  
burda cuma, cuma ertesi, pazar gŭnleri burda bavullar hazırlardık biz  
gençlik birliği gibi, var imiŧtir evet igrankalar, var imiŧtir bizim bi ŭç,  
dort kiŧi bi iki kiŧi gitaraya vururdılar biz bubnyere iki guvur imiŧtir bi  
arnŭt bi tŭrk. ben onlari ŭğretirdim. öyle ki gençlim öyle gitti ama öyle,  
40 öyle bi, öyle bi dernek kuralım, bi ŧi kuralım o vakıtçi vakıtlarda yökto  
yāni o ādetler yoktu. onun için vardı o zaman her ŧey vardı gençlik  
birliğilen gidilsin bi yere, yapılsın bi ŧiler gençlik birliğilen. tito  
ŧtafetalarına nerde tutulmiŧtir hep gitmiŧim ben başlanmiŧtir yirmi ŭç  
mars, bitmiŧtir yirmi dort mayıs ben her zaman gitmiŧim oraya gezmiŧim  
45 bunlari. tito ŧtafeta için gitmiŧim her zaman ŭteye. ā kınaç olurduk valla  
āō ne ya... nasısın. veç çi otobuzda, otobuzda ben unutmam ō güzelliği  
unutmam ō ŧenliđi. ā ō bilirim ben biraz ama bu ŧarkiy yō bu refiçe valla  
dā iy bilır. gidesın gilana nasıl veli aga gelin alafranga, gelin gugutka,  
gugutka derdi. gugutka kumru. arnaŭça da olabilir gugutka olabilir var  
50 var var arnŭçede da var. ā benim gençliğim için çök güzel imiŧtir tito  
vakti. çök güzel bizim gençliğimiz çök güzel geçmiŧtir iŧim var imiŧtir,

gezmişim bitevi yugoslaviya serbeS imişik, gezmişim, gitmişim. bin dokuz yüz yetmiş dört yıllarında mi, yetmiş üç, yetmiş beş yök yetmiş yedi valla, yetmiş alti yetmiş yedi yıllarında. yetmiş alti yetmiş yedi

55 bence azem vlasi ne zaman ē gençlik birliği yugoslaviyanın seçilmiştir ben üye imişim mecliste o zamanlarda ben. toplantiy yönetmişim türçe, arnūçe, sırpçe, beligratta dom sindikatta. türçe, sırpçe, arnūçe, sırpçe yönetmişim ben. var idi o zaman ā şindi bilemeym. açan ā po vardır bizim bi köy burda malişevo üzerinde derler bugar o taraflarda oturmuş

60 zaten hep var imiş orda bugarlar, bak malişevada da var imiştir var bi köy burda bugar var imiştir. geçlerde ne deym savaştan önce kaştılar. bruno bruno. atırlaydım o vakıt ne zeman ister insan çok akıllım olur. po niçim. evet nerde bunlar şuk gelmediler hā. getirir mi bi şı. nası bi kursun getirmedi. ya bu hoca lazım istifa versın o bizim bozdi kim güri o

65 resimlerimizi hoca ne işiniz var, hoca ne almısınız partiya, iki tane hoca partiya, dinlen parti olur mi yani, dinlen siyaset olmaz. o din asa, din asa, din adamıdır. gelir bana siyaset yapacak orda o olmaz. süledın mi bütün bunlari hā. anlaşmalı bu iş olmuş yā. burda hanci çorba parasi var. olmaz. perişan be, türkiye, gilandaki türkler savaştan önce ve savaştan sōra.

70 şindi bizleri yöneten savaştan sōraki yıl, iki yıl oldu mu biz devire yaptık bunlari bū aldık bunlardan başkan iki yıl oldu mu. iki yıl celal istifasını oldu mu veren ā, bū celal mustafa ō, ō yanındaki var bi doktorlar, bi doktorlar var bi bi akıllı adamlar onlar çök olılar. onlar çete onlar ya bu şuko dedi onlari çete ē anlatırabileym mi ā onlar ne istedilar oni yaptılar.

75 celal kendi evinde iki tane kira almıştır, dernek için kira, parti için kira. işte biz onları kestik biraz damarlarını kestik aldık, aldık başkanlıklarını ama bak şindi bū budur bilimsin ne ne zeman hayvani kesersık buzagi babam ne zeman keserdi bir vakıtlarda son damāri ne zeman vururdi o ayagını koparırdı, o son çıkardı canı, onların son canı çıkay burda

80 vallayi, billayi. son yāni son nefezi çikiyor insanın son hik yaptı mi o  
veç allā emanet oni hazırlarsın defnetmek için. olsun yapmış, defnetmek.  
ē ama bunu, bunu, bunu onlar. bi şı olmaz, bi şı olmaz. gilanda türklerin  
celeceğini hiç bi şe düşünmeym türklerin celeceğini işallā bu gençlere bi  
şe olur yāni umumi bütün durum kosovada türkler için, arnūtlar için veç  
85 çi fena olur arnūtlar için iyi mi olacak ā. bi şı olmaz bizim, bizim çok az  
var ayırımımız arnūtlardan ve türklerden gilanda burda ō, ō ayrımcılık  
kalktı, o ayrımcılık bili misin ne zaman varmıştır burda o ayrımcılık  
varmıştır burda bin dokuz yüz yetmiş dört, yetmiş beş yıllarında ne  
zeman bu dā yetmiş dordi kazanmadan deydilar yetmiş üç yıllarında  
90 deydilar çaurar vi ste pametni lyudi nego şiptari. vi ste kulturni lyudi  
nego şiptari, kako mogu ya da budem pametniyi nego şiptar kad ste vi  
zayedno ā ya sam vas vladao pesto pedeset godine, ti ne moješ mene da  
voliš vişe od şiptara nikad u jivotu. öyleymiştir, öyle dil mi. ē ne akilli  
adam her zaman onu okey demiştir, bunun burda, burda, burda ben  
95 gençler için görmüyorum bi şe ağabeycim. burda olmadan bük reformlar  
kosovada burda bi şe olmaz. reformlar ne, kırk sō, otuz beş yıl sōra  
türkiyede tek bi parti iktidara geldi. tek bi parti meclisi kurdu. otuz beş  
yıl türkiyede ilk parti dort parti koalitsiyon devledi kurmuşurlar... burda  
üle olmasa bi şe olmaz burda. kınaç etmek dil o başka iş ama ki  
100 reformlar millet değıştirdi. düşüncesini değıştirdi. var var demek çi ō  
türklere ō türkler türkiyedeki yaşayan insanlar kafasında çektilar o  
demireli, çektilar o erbakani, çektilar o türkeşi, çektilar o mesut yılmazı,  
o ecevidi. ōp çek koydilar gini ō şindi bū ne karıştırdı türkiyay felaket  
türkiya ne oldu ō olur ki da bunun suçu yoktur, ağır bu kendisi gidiyo.  
105 seksenli yıllarında bizi kim tıkti demostratsiyalara kosovada evropa tıkti.  
evropa evropa kardaşım kalk, kalk sen yap bunu, sen boz bunu, sen  
bunu, sen bunu em, em bitti iş. ē oni türkiyede kim yaşıyor onu ama çok

defa   bu açılım için ne zaman g reŐiyolar telefonum evde direkt büle  
telefonum normalde yok se ben takılırım, siz misal alni yugoslavyay    
110 ayvanlar,   stokolar misal alni bizi, valla. po Őt ledır neyton çok ariyolar  
kosovalilar yugoslavyay ariyolar. ama bizim nası bozuldu yugoslaviya  
nası sırbılar iktidar ettiler bütün yugoslaviyay sloveniyaya yapamadılar bi  
Şe iki gün savaş ettiler, makedonyada gitmiŐlar az kıŐlalardan almiŐlar  
Őoleleri, almiŐlar lavabolari, perdeleri, bi Şi almiş y ni. se orda millet bi  
115 karıŐmase yunanle s na patlar b k savaş r p. katilar   zaten   te büle  
gırır bulgar, yunan brakmazdılar  le sırbiyay nası isterse  le dil mi.  
rejim, valla çok acırım ben türkiyey, türkiyey ben sana d verim  
türkiyede all  korusun olsa bi, olsun bi karma karıŐıklık biz burda ekmek  
için ülürsük. y ni burda ekmek için ülürsük ama iŐall  all  büyüktür  
120 onların d Ő nd g  gibi all  vermez onların nasına öyle bir, dova ederim  
valla, valla dova ederim öldürmek niçin türkiye olmasın, türkiyede bir  
karıŐıklık olson bizim felaket olur işımız burda. ben kendim için dil se  
ben türkiyeden fazla iş yaparım kardaşım ben  l r m burda benim bir  
mesleğim yok. benim bi zan dım yok. ben kalk m Şindi elli yaşına elli  
125 derd kalk m çıkaym sataym kompir patlıcan pazarda yakışmaz  le dil  
mi. more paprika da satarsın ama y k  yle. Şaranlar valla bilmem.  
adayım, valla milletten çok tepkim var diyorlar sen ıkarsen, sen  
ıkaysın biz sana verirsik oyi se çıkmazdık hiç. yüzde yetmiş arn tlar  le  
deylar bana, arn tlar ama bak kasabalı arn tlar. gilanda büyüyen babasi,  
130 dedesi bunlar  le diyorlar bana Çin nekadır nası verirlar sonuçlar  
gösterir. onlar var kırışınlar, onlar birbirine var kırışınlar seksen oyu    
yere var b l ns n.   nası o akşam yanında refie hanım elli kişi oy  
verecek yüz tane davetiye   yer yok kadınlar için. ben dedim ne bre  
lazım ne verisin bu dobiranlılara yigirmi tane ver, otuz ne lazım fazla.    
135 Şe aŐalatırasın k yi Şihiri mi Şindi ayni sistemde öyle, böyle hayat d 

güzel se şihirde se ne konuşuyorsun. asfalt en yeni, suyu cevēr git. ne  
mobilyalari ne evi ne üç katli. benim dā tek katli evim kārdaşım kırk  
sene tüccar. ē brak sen olsun, olsun tamam o ama ona deymesın yāni o  
biraz bizim köylerimiz şehirleşmiştir dā biraz. şehirleşmiş ne demek ...  
140 kardaşım güriz isviçrede çalışmış adam almanyada çalışmış ni yapay  
hali modelini almanya, tepi modeli yapay hayran kalasın ne var ne güzel  
yapmışlar. ā gilanda gibi düğünler yapılmazdı bi yerde hiç, gilanda çok  
güzel düğünler yapılırdı. mesela bi vakıtlarda düğünler, mesela ben ne  
zeman evlenmişim ayri erkekler, ayri kadınlar yapmışık, konak açmışık.  
145 cuma, cuma yapmışık biz kadınlara düğün kına gecesi kadınlara,  
cumaertesı erkeklere diym. evde aşari kurulurdi avluda ō masalār, o  
izgaralār, o yemeklēr, mezelēr, sulu yemekler yök izg, izgara yalnız  
köfte yapılısın. anlatıraym, ā büle sulu yemekler akşamlıklar sulu olacak  
al çorbasındān tā paçasına kadar, baklavasına kadar sulu yemek olacak.  
150 yanisiymiş, dolmaymış, büber mi yağ şto sulu yemekler onlar öyle bir  
şeyler olmuş. bu güzel, ō oynamaklar sıra mesela kalkardım ben  
oynayam, hepisi arkama geırdılar. şindi kalkarse kimse oynasın ne kā  
iki çēt mendili sallıyosun ā yök dur vallā filāni sipariş verdi bu şarkiy. en  
iy orda var var cirdi bize da, cirdi ō şeyler ō ... tala balolar bize da girdi.  
155 ādetler şimdi vallay, şindi restoranda ābim evelden gayriymiştir evelden  
evde, evlerde tām düğünü evde. mesela benim evim küçük biz alırdık  
komşudan. komşu amcam imiş yakında, amcamın evinde yapardık  
anlatıraymiyim. o avlular o şeyler ben ne zeman evlenmişim dort bucuk  
ay yağmur yağmamıştı o gece yağmur yağdı. vallai, billai, tallai bu bin  
160 dokuyüz yetmiş yedi yıllarında. ol be çök felaket kazıdım tavayi, ben  
tabağımı güzēl temizlemesem ben zordayım ... son furdamlen yāni son  
loknam deniyo ya, musafir da geldiği zaman üle var isteym yapsın. ā  
sabāyle alınmıştır gelinler, sabātan önce dā sabā okunmadan gelin

alınmıştır gilanda. üle âdet imiştir, arabamız varmıştır burda beygir  
165 arabasi kırmızı kilimlerle sarardılar orasını. benim amcamın oğlu ne  
zaman evlenmiştir sât beşte em yakın bunların burda evi gelinin evi  
şurda mesela mesai beşüz metre arasında, sabâ namazından evâl oturduk  
biz sabâ kadar mesela düğünde, içmekler, memmekler, muabetler  
çalgılar, ondan sōra araba arkadan karanlık çal çal biz oynardık ündēn  
170 oyunlarla, çalgılar arkamızda sabâ sabâ giderdik alırdık gelini getirirdik  
eve. sōna önceden mesela gilanda gelmiş bi yerde şehir dışında alınmış  
gelin, gelmişik mesela ferzoviç yolundan, giriştan hastanelerden tā  
nerdedir evi muzika arkamızda insanlar oynarçe, ben mesela neym  
merakli oynama oynardım çarşı ... tā evine kadar öyle. bütün arabalar  
175 arkamıza gelirdi. ya bu gündüz, bu gündüz için diyom ō sōna ondan sōra  
namaza kim namaza kim şeye sabâ namazi. sōra namaza, kim ben  
camiya gitmezdim ben rakiymişim bütün cün nası camiya cideym.  
evelden ō itiyarlar giderdi yāni, itiyarlar gitmişler namaza biz sōna biz  
içerdik biz ... onlar namaza biz ... evet. karılar alırdılar celini sōna  
180 küçük çocuk alırdı. gelin önüne alti, yedi yaşlarına kadar sōna geldiği  
zaman eve o küçük çocuk gelinin ayakkabını çekerdi orda bi küçük para  
bi şe koyardılar ō âdetler o şeyler, ... ne zaman soyardı geldi zaman  
gelin eve paralar küçük paralar bulurdi alırdı o küçük, çünçi bu gelin  
amile kalsın ne dērdilar. çocuk yanına yani çocuk kısımedi çekme, çocuk  
185 ō sevdasi erçek. erkek, erkek, erçek erçek.

### 3. Metin

Adı Soyadı: Nevton Ali

Yaşı: 58

Derlenen Yeri: Gilan - Merkez

Derlenen: Bahçıvan

nevtan evet ali evet. ben elli yedi yaşına, elli sekiz doluy. var var iki  
çocuk bi kız. meslegim valla nası deyim topraklarımız da var imiştir  
beraber çalışmışık dayolarle. çünkü ben babasız yaşamışım nası deyim  
ilk ... gilanda babam imiştir. amıcam imiştir nası deyim subay stari  
5 vodnik pırve klase ne deyse başka topola, amıcam beligratta imiştir en  
bük terzi yok sadece ustâ ama şef elli tane işçinin başında. bütün bû ne  
citmiştir priştinenin bû bükleri orda toplandılar beligratta hep bû  
gitmiştir probalari yapmıştır kontrol yapmıştır. öyle bi yüksek seviyede.  
bâçevancılığı bilerim çünkü râmetli dedem çalışmış onlarle nası deyim  
10 annemın babasi, madem ki yaşamışım onlarle onun için bilirim  
bâçevancılığı. bâçevancılıktır şte mesela giderdik burda gilanda hemen  
yakındır nası deyim topraklarımız hep en yakın gilanın göbeğinde  
râmetli babim derdi gilan ovasi altın ovasi. çünkü en birinci fâliyetli  
toprak nası deyim on dakika uzak şeyirden. çünkü o zamanlarda küçük  
15 imiştir şeyir. bi de ne zaman çıkardık nası deyim çalışma orasıdır  
bâçelerle türkülerle insanlar yolda geçerken dururdi dinlerdi, bilmezdi  
tiyatro midir, konser mi dinlerdilar. çünkü hem şarkı söylerdilar, hem  
çalışırdilar bâçede evet, tarlalarda mesela. bâçelerde. valla var orası kalk  
gidalım mori rukiye kuptsa ovasına çünkü biz ovamız kuptsa çağırılmış  
20 anladın mi. var imiş bi beg o zamanda bû tanınmış bi oneste nası deyim  
yusuf aga demişlar. ē sōna derdilar kuptsa ovasi yusuf aganın imiştir bu  
kuptsa ovasi malişeva yolonda pogradaylen ne gidılır o yol, orasi  
demişlar kuptsa ovasi altın ovasi. gelecek amam orasi altından dâ değerli



25 çünkü çok para edey b̄u arsalar için o yerler şimdi savaştan s̄ona,  
eveḷdenolsa nerde istersin satın alma kimse alamazdı o satmazdı yeri o  
k̄a bi nası deyem değeri var imiş o toprakların hayvan tutar. tutardık  
hayvan evelden. ā şimdi, po en fazla manda tutmisık mesela şeyir içinde  
on tane manda tutmisık, manda hep hayvanlardan en ağır h̄üzmeti  
30 imiştir. ama s̄üti, yağı olur. hizmet ağır mesela d̄a iy imiştir bakasın iki  
tane inek nitekim bi manda. ā ağır ūte onesteleri bakması h̄üzmeti şeyi  
yemegi huyl̄arıymiştir çok ağır ē. gezmeyi yavaş ama s̄üti, peyniri  
derdilar çok çok ojgidir. bizde bu alvacılara burda goranlara satardık s̄üt  
illa alırdılar s̄üt yağ için, şey için, yoğurt için çok kalın olurdi s̄āfi  
kaymak. yağdan s̄üti çalk̄ardık yağ olurdi, yağlı mal mesela zeytin,  
35 margarin bu şeyleri o vakit kulanmamisık. çünkü var imiş hayvanlarımız  
onlara para vermeymisık ama ūte bunlari mecbur. s̄ona tutardık ayri  
çōban onlari korusun. var imiştir nası deyem gilanın tepesi bi zaver  
zaver bi bayır yüksek orda ombeş hektar var imiş. gilanın otlatma  
hayvanlari kimin var şeyir içinde hayvanlari hepsi yolarlar o bayırda  
40 otlatm̄a. bütün gün akşama get, sab̄a yolarlar akşama gelir. koyun d̄a var  
imiştir. en fazla ekerdilar mesela domateS, l̄ana, patateS, kaun, karpuz,  
kara patlıcan böyle bunlardan en fazla s̄oram bugday, mısır bunlar hepsi  
var imiştir. yonca var imiştir, çayıra derdik te otluk bulunmaz hepsi  
hayvan için mesela hazırlıklar yem için ema böyle te bugday yollardık  
45 kullanırdık bakmazdık fiyadı kaç para ya ne k̄a cidey un ȳa nasıldır  
fiyatları bunlari hep kendimizden alırdık. h̄att̄a biberi da kırmızı biberleri  
bragırdık madem ki imisık b̄açevanci biberleri bragırdık kurusun  
ayırırdık ortadan, çekerdık toumları nası deyem bütün yapraklı kalırdı  
ondan s̄ona bragırdık kurutmaya ȳansın, onlari dügerdik var imiştir  
50 dübek. o dübek evet evet topurlak odundan imiştir o biber için dügmek ā  
var imiştir demirden uzun bir sopa gibi nası deyem kalın iki üç parmak

kadar onunla dügerdın dügerdın sōna alırdın elekleyesın geçırırdın. ō  
fena şeyler kalırdı kabuklar falan ō tozuni kiverırdı özel biber kendımız  
yapardık. şindi ne alırsın mesela biber çepek midır, mısır uni mi  
55 bilinmez ama adi biber şte. ama o o zaman hakiki biber imiş, bi şeker  
pare bi süt pite yapasın degmiş insanlara nası yemiş mesela hayret eder  
her zaman anmış çünkü bu konuda madım ki rāmetli babam ne zaman  
gitmiş onesteye tē nası deyim kaynanasına, kaynatasına. kaynanası  
demiş te hoş geldın cevat efendi şindi çağırır çöban da, nası olurse hiç bi  
60 dāmatın ikrami yök yāni o zamanlarda var. çünkü okulı var imiş, yüksek  
adam imiş bi de türklere burda ders açıklamış. em kardeşleri birinci  
öğretmen kadınlarda ... kadınlarda birinci öğretmen bin dokuz yüz kırk  
sekizinde ders vermiş gilanda allā kolaylıkla. ā babam bin dokuz yüz  
kırk ikide bi köy vardır rogošta, rogoçitsa bilmem duymısın mi yok mi o  
65 kitaplarda dā dugrusı kitaplarda yazıktır onun tarı. açmış okulları, nerde  
o en bük arnütlerle, en bük politikacı en yakın arkadaş tutturmuş sadece  
gitmiş köylerde ebeveynleri yalvara, yalvara, yalvara koyversınlar okula  
gitsın. orda kalmış, yemiş içmiş, var imiş bi sōna o öğretmenlerin çok  
var imiş bük itibarları. orda tutmuş bi aga var imiş osman agaymış o. o  
70 tutaymış orda oni, verimiş yağ, verimiş süt yapsın balı, çünkü köyde bile  
balı ne demek şeçer pare ya tatlı bilmemişler, ondan öğrenmişler. börek  
yapmış, poğaçı yapmış babam. deymi tē teneke yağle ne istersen yap  
sen ya, bunlar ... bilmez. el işi da alıştırılmış, çorap yapma, kazak,  
cemper onları bilmiş mesela babam. ondan sōna ordan kalkār gelir bin  
75 dokuz yüz kırk sekizinde lipyanda okulı açmış. gazetamda var yedinstvo  
yazar.

#### 4. Metin

Adı Soyadı: Şükrü Şerif

Yaşı: 58

Derleme Yeri: Gilan - Merkez

Derlenen: Dernek Başkanı

ilk önce ilkokulumu gilanda türkçe olarak bitirdim. ondan sōra liseyi  
sırpça, ondan sōra ise fakulteyi şarkiyat bölümünde devam ettim. içinci,  
üçüncü sınıftan sōra rāmetli. şimdi rāmetli hocalarım nedim filipoviç,  
hamit hacibegiç beni türkiyeye önerdiler. ā ama tosoy mu ā ben o zaman  
5 açan maçan bizde tosoy yok, şey yok. valla siz kabul etmessiniz ama  
kosovada türçe en iyi gilanda. neden çünkü sadece bi farkları var ke  
yerine ge yerine ce, cāldım, cittim, geldim demeyS. cāldım dersık, gittim  
demessık. ō mesela arnūça sizde sizde sözlükler motram, kolomoç  
bilmem ne bu şēleri. bizde heralde eski osmanlıcaya bugünkü lazların  
10 konuşması, karadeniz konuşması var. eskiden geldimden önce celdim,  
gittim dememiş cittim, bu konuşmalardır ağızlar. evet valla cittim, cittim  
onlara kara verdim priştinede okumayaym. çünkü bi o zaman priştinede  
üniverzitede yoksun yetmiş bir senesinde zagreb ve lūblānada kaydımı  
ilk önce yaptım en büyük sorunum batıya yemek sorunundan ötürü  
15 sarayevoya geldim. dā önce ben elektro teknikteydim, orda  
başaramadım. ordan kaydımı şarkiyat bölümüne yaptım. yetmiş bir tā  
yetmiş dörde kadar ordaydım. üçüncü seneden sōra türkiyeye bir staj  
gibi gittim, ondan sōra devam ettim türkoloji bölümüne. sarayevodaki  
hocalarım biraz önce dedik ol zamanın devri en büyük türkologlarından  
20 biri nedim filipoviç, hamid hacibegiç onların önerisiyle. istambula  
edebiyat fakültesine kaydımı yaptırdım ama bir yıl geriye aldılar beni.  
sadettin buluc var, timurtaş var timurtaş, abdülkadir karahan, memet  
çavuşoğlu o zaman, o devrin en büyük türkologlarından, en güçlü kadro.

bunlar ise gittiğim zaman nasıl kabul edecek yâ diyor bizim hocamız  
25 ügredermiş demek nedim filipoviç bu kadro sadettin buluçun şeyin  
bunların hocaları muarem erginin hocaları. çünkü bu hocam benim otuz  
altı senesinde nedim filipoviç ankaraya gitmiş, hem politika gazetesi  
muabiri olarak, hem de devam etmiş. kendisi sekiz dil, dokuz dil  
konuşurdu. ama büyük bir türk dostundaydı. türklüğü, türklüğe hayran  
30 olan bi insandı mesela on, ombeş sene ben istambulda da hazır bu  
bilassa sırpaçasını söylüyorum islam, islamska tsivilizatsiya beş sene ne  
hiçbir yerde onon gibi telafuzunu işidemedim. bi oğlum, bi kızım. yaşım  
elli bir doğumlu elli dokuz yaşlarında, elli sekiz, elli dokuz. mesleğim  
şimdi eskiden esnaf, tücardım. dört yıl lisede öğretmen gibi türk dili  
35 öğretmeni gibi çalıştım, dört sene yetmiş sekiz, seksen iki. rāmetli  
babam tücar olduğundan dolayı ticaretle uğraşmaya başladım.  
saraybosnanın satek şirketi vardı, onların temsilcisi idim. ondan önce  
rāmetli babam idi. hastalanınca ben bu göreve başladım. tā doksan  
ikiyeyden bu meslek devam etti. ondan sōra bosna savaşından dolayı  
40 işsiz kaldım. hanımda burda bankosta çalışırdı o da işsiz kaldı. o zaman  
şirket açtık aynı mamulleri, ordaki şeyleri burda da satmağa başladık. ilk  
önce toptancılık yaptık ē şimdi küçük sadece bi küçük esnaf. tuafiyecilik.  
biliyorsun nedir. aynı bu işi saraybosnanın aynısını devam etti. tabi o  
zaman o savaş bütün başka ürünleri istambuldan, türkiyeden. demek  
45 ticaret damarımızda yāni. valla sarayevoyi yaşamak büyük şeydir. orda  
ilk önce fazla bir yabancılık, hiç yabancılık çekmedim. sōra cürdüm  
nasıdır. ā student tabi müracaat ettim, kabul ettiler. burs, bursum vardı  
orda. ondan sōra ama sarayevo halkı beni türk olarak çok iyi kabul etti.  
mesela beş kişi, beş arkadaş, dört kız, bi tek erkek bizde fazla kardeşlik  
50 şey idi. gün bugün ayle dostluğu evlerine ramazanlarda şeylerde davet  
ederdilār. onların, hiçbir zaman beni yalnız bırakmadilār. aralarına

gerçekten hatta ābimin düğününe geldiler, şeyler. ayle bağları oldu. o güzel bi duyguydu mesela en büyük şey kosovadan gidenler biraz bambaşka çünkü biraz farklı terbiyemiz var, farklı terbiyemiz var.

55 mesleğimi yök mecburen kaldım, çünkü öğretmenlik kutsal bi görev ama fazla bi şey yoktu. mesela ben parti insani değilim partiye girmem, komunist olmadım. rāmetli babam beş vakit namaz bi müsliman aylenin çocuğuydu. biz de o o kurallara göre ādetlerimizi örf ve ādetlerimizi... demek fazla bir şey. valla valla bizde tamam kızlar evelden şimdi misit

60 gider, siz misitçi prizrende dersin ... demek celır ondan sōra bizim ādetler başka eskiden çok cüze! bi ādetler idi dā kolaydır, çünkü ēr birbirini gençler beğendi mi o zaman saygı vardır aylelere karşı, sorumluluk vardır. demek ēr pūftenın rizasından söz eden gençler çıkmazdır. mesela ēr ben divermeyi önceden gider ister ... ādetleri ilk

65 önceden hemen verilmez kız. ē biraz zaman isterler, biraz soruştursunlar ayleleri falan filan. ama hoştur bre ama pek nadir bu kuraldan çıkmazdılar. demek o bir formalite ama formalitenın arkasında bizim büyüklerimiz o zaman çalışırdık her şey yapalım sırf babalarımızı, amcalarımızı, dayılarımızı utandırmamak için. bu karşılıklı olurdu

70 saygılı. çök dā saygılı olurdu. onun için fazla būk hatalar boşanmaklar ayrılmaklar olmazdı. şimdi malesef, malesef o geri ādetlere uyan da var, uymayan da var. ama eskiden bir garantörlük vardır bu ayle bağları çok dā saygılıydı. mesela o düğünden şeyden çok birbirini saygı, çok büyük saygıla karşılardılar. sūnet bizde eskiden aynısını bende on iki yıl önce

75 yaptım. ilk önce mevlit okunur, sūnet yapılır, ondan sōra varsa imkanın yapardı. ondan bir de fazla varsa düğünde yapılır. ilk önce bizde eskiden, eşçiden mevlüt yapmadan sūnet yapılmazdı. belkim başka hiç bi şey yapamazdım. bak belki bi şerbetle, bi lokumla, bi çayla ama mevlüt yapmadan şimdi sen allā allā bir nerde yapmış, evde olur ustalar, öyle

80 olur. on iki yıl önce ben de süneti evde yaptırdım rāmetli bi ustamız  
yusuf onu saygıla rāmetliyi anarım. onon için en müyüm gilan için eski  
hocalarımız yoktu. özel olarak prizrenden hocaları getirmiştım. bi  
rāmetli meyzinoğlu şeyin çarşındaki rāmetli bi de arnūça bilen çünkü  
komşular akrabalar demek mevlit tamamen türkçe olur. duasını da az  
85 bazı şeylēr arnūça da onların müsafirleri memnun etmek için, onları da  
biraz karıştırdık, çünkü biz artık beraberiz. bağlılık var, ondan sōra vur  
patlaşın çal oynasın. o ... ē ne yapaym ya senelerce kaldım ortada yā,  
içisi ortasi. işte ikisi deyemiyorum. valla yok tamam evelden gilanda  
bambaşka bi ben hatırladığım kadar evet belki fukaralık vardı. ama  
90 bağlılık çok dā yası, birbirine insanlar akrabalık akraba gibi, şey  
insanlık, merāmet vardı. insanlarda yardımlaşma, birbirine giderdilar  
mesela bi ev mi yapay bilmem ne, ciderdilar, yardım ederdilar her işe,  
ister düğünde, ister ülümde birdik. o ādetlerimiz sıra vardı. her şeyin  
bilassa ha o zaman gilanın heralde on, ombeş bin evet yüzde doksan.  
95 çarşı çok iyi babam tücardı. bu camının altında ilk dükkandır en üç, dort  
yaşından rāmetli babam cumaertesi bi de pazar olarak babam beni  
ayakabılarımı çıkarıp çoraplarla dolaştırırdı ... çünkü çalardilar.  
cumaertesi pazar köyden gelen çalardilar, çalardilar ayakkabılarımızı  
yök, kumaş işla seçeydi ama o zaman gilanda esnaf dili, kasaba dili so,  
100 demek çarşı dili türkçeydi. sıpsı da çauri demeyeym sıpsı arnūtu da  
hepsi hep biraz saygılı olmak lazım. herkesle rāmetli çingenesi de  
genellikle yüzde doksan beş şide türkçe konuşurdi, sülerdi. hepsi türçe  
sülemesini bilirdi. arnūt ta, sırp ta büzbütün bütün kasabalı olan gilanda  
arnūtlar hepsi türkçe bilir. ēr o genellikle şimdi priştinede, prizrende,  
105 ipekte, mitrovitsada nası anlarsık ki kasabalıdır ēr türçe bilirse. türçe  
bilmeyen, türçe bilmeyen dildir. çünkü o zaman mecburen, bu biraz  
sadece prizrende kalmıştır. torbeşi de, arnauti da, bilmem ne. bunlar

genellikle türkiyeye. benim birinci sınıfta eli sekiz arkadaşım vardı.  
benim, banım demeyS, banım priştine ve vuçitırna onon için ben dedim  
110 bizim sülemegımız kosovada en iy sadece ge, ke yerine çe, ce var.  
geldim demez caldım, fazla bi şey yok mümkün olduğu kadar  
osmanlıcaya çok dā benzer. eski ey lafları kullanırız mesela bazen tari  
filmleri seyrettiği çok dā iyi anlarız. bizi de konuştuğumuz zaman  
türkiyede zanıdır bizleri laz karadenizli bize derlar, caldım, cıttım. evet  
115 büleydi zordan kaştılar. tabi sırp çağır zulumu bütün müslümanlar çektiği  
gibi bütün çünkü göç kötü bi şey, ayleler parçalandı. o gitti vesikalar  
kaldı, odur, budur. mesela o zamanlarda bütün tarlasını şeyini ayvanını  
satmış evrakları yapamamış. demek o otpustu alamamış biz otpus derdik  
vesika otpus demek göç belgesi. valla belkim onlar şanslı, kosova  
120 genellikle bedovalı bir millettir. kosovalı bölge bile gidenlere hepsi  
kurtuldu çünkü kosovada hele gilanda türk olmak çok zor. valla fazla bi  
okul doğru dürüst yok, eğitimimiz zayıf, yöneticilerimiz hepsi kendi  
menfātını, koltukçular, mālesef gılanda eskiden hep bizi küylüler  
yönetti, hep çüden calan insanlar hüçümedi elında tutti. ē onon için biz  
125 her vakıt hüçümede iyanet etmedik, hayduk dilidik. onon için fazla  
ilerleyemedik, onlar da okulsuz nobırdalı olsun bilmem ne türklerde  
türklerin da pek hayrını görmedik. değil buradaki yöneticiler  
funktسیونer dediğimiz. ē onların, onlar şimdiki gibi aynen oylarımızı  
alsın ondan sōra ē bütün vadettikleri hep konuşma mitinglerinde kalır ay  
130 her zaman. ama eskiden gilanda çok hoştu hepsi türkçe konuşurdu  
birbirine dā yakındı. ister ramazanlar, ister bayramlar çok şüretli olurdu,  
şindi hiçbir şe. ramazan ben teretenın da programına çıktım  
hemşerilerim benim bana kızmışlar çünkü dedim artık ramazanlar yok  
gilanda. ancak evımızde, evımızde. yok çünkü hiç bi tadi yok eskiden  
135 küçüktüm ben en küçüktüm çocuklardan rāmetli babam ramazan için

ben her iftardan evel çorba taçire öyle derdi kaba çorba tasında yolardım  
harcını bizde pitalka biz deriz siz pitayka biz pitalkaları yapardık  
ramazan şî böreklerimizi pişirirdik. o zaman kasa tavalara bayılırdık. o  
camilerde şeyde dâ fazla insanlar giderdi. biz bütün gece oyna sırf  
140 ramazanda oynayabilirdik. çeşit oyunlar ve her ayle misade eder  
ramazan şenliği için hepimiz çeşit â kaçak bilmem ne odur sabâ kadar  
oynardık. evlerde toplanırdık dışarda demek misade var o zaman  
ziyaretler dâ fazlaydı. iftarlar iftarlardı kusura bakma şindi bücünçi  
iftarlar hiçbir yere yaramaz, yalnız ē gövde gösterisi eskiden bi sofr  
145 etrafında toplandığım zaman harika bir iftardı, bi yemeklerimiz de  
bambaşka, bilirim o zamanlarda bizim evimizde her zaman bi iftarlık var  
imiştir o kıymalı. camimiz yakın rāmetli babamın o orucunu bozardı biz  
derdik orucu bozmak açmak deye eşçi konuşmada o camiye giderdi  
hemen. biz o iftarlıktan sōra çayımızı, kāvemizi geldikten sōra heniz  
150 iftar yerdik o şüret mesela bi ramazan sofrasının gerçekten. o yeni evet  
resim dâ kolay, dâ şey belkim biraz göründük ama eski örf âdetlerde  
yök. mesela ramazanları ilk rāmetli babam en büyük kardeşti ilk akşam  
bize komple, ikinci öbür amca o çocuk böyle, ondan sōra akrabalar.  
ombeş yirmi gün fazla geçirdi birbirini ziyarete, şimdi ise ūf nerden  
155 nereye her şindi bi mesajla mi, bi şeyle mi gönderecek başka. başkadır  
ramazanda gidip el öpmesi gibi yoktur. bi ramazan tebriği, aynı  
bayramlar da eski bayramlar artık yök. belkim dâ sosyete hayatı bilmem  
ne ama eski âdetleri arıyoruz yā, özlüyoruz. mâlesef o da yok mesela  
gilanda bi çayānemiz yök bi yerde yök.



## 5. Metin

Adı Soyadı: Osman (Aga) Sulcevcı

Yaş: 77

Derleme Yeri: Gilan - Dobırçan

Derlenen: Eski Dönemde Türkler

...diym sizin mamuşada var bayagi bizim arkadaşlar tanıdıklar te  
sadigin. yō be sadigin dur sadigin yeyeni be olı neydi be adi çucugun hā  
cafer, caferin da kaynatasini gani haci gani valla haci ganile de varimiştir  
mābedım. ē sōra var şte sizin orda mamuşada eşçi...cene şindcek bük  
5 oldi te sizin belediye başkanınız arif bütüç. dā ottuz sene eveli kırk sene  
eveli arifler bazi caferler ē cürüşürdük çi tefik yugoslaviya hüçümetın  
zamanında bunlar beni bulıdilar boş kafa. ben o zaman savunidım  
türkleri çün benim dayım, erginin dayisi, o çamil isminde odor bizim  
amcalardan odor dayisi te taş ataydilar bize türklere ileştiridilar osmanlı  
10 dünemini osmanlılar ya barbar idilar ya işgalciydilar. te oni istey, aray  
ben bilim nerde agırı. sōra biz cene savunidık o zaman türkleri, yāni yok  
çi savunidık ama dogrisini süleydik...çok erçen başladım araştıraym  
kristiyan ālemından insanların da kristiyanlar sırlardan araştıraym  
osmanlı dünemini. var imiştir ne kā be kaldi yigirmi kusur sene mi,  
15 yigirmi beş mi. ne kā kaldi stane periç naçalnik supun gılanda. ē şini sen  
açıkla naçalnik supun ne demek. ēh emniyet müdürü mi tamam üle celi.  
onon babasi cene imiştir kralın aşçeri. şindi bak ben da aşçeriyım titonun  
askeriydım. amma derçen kral askeri mesela büle. şindi osman gazinin  
askeri hem bucuncek mesela cumurbaşkani şte abdula gül, ē genel  
20 kurmay başkani bū bū neydi soyadi ē farkli bir askerdır o. ē devlet  
kurulunca her bi yoksullukta her bi sıkıntıda çendilerini, canlarını feda  
edeylar yağmurda, çamurda. ē var imiştir biz bi türki sülerdik burada  
benim çucuklugumda. elli sene eveli altmış sene eveli taş yastığım olsun,

toprak düşegim olsun, ağaç yaprakları yorganım olsun, türk olan türküz.  
25 ülümden ürçmeyiz, tüfekten korkmayız türk olan türküz buni ben  
çocuklukta sülerdim bu türçiy. yani yok salde ben bizim bük...ē şimdi  
odur bir fark bük fark var burda yāni bi dünemin aşçeri hem bucunçi  
aşçer bük farklar var. ē o vakıt bu çağure ne dedim babası asker imiştr  
kral aşçeri. bin dokuyüz ombeşinde ne zaman austro hungarska kalkay  
30 bugaristan da müteffigi, bi su bana cetır ē buradan sırları çıkari ...on  
içinci senesinde burdan osmanlılar çekıldilar. ē on üçünden ombeşine  
kadar sırp kraliyeti birinci kraliyet. ē ombeşinde austro hungarska austro  
hungari kalkay işgal ediy bütün yugoslaviyay kraliyeti. ē şindcak bünlā  
bu sırbın stanenin babası kosto o zaman asker olı kaçak ben osoy deyim  
35 em da kaçaylar arnautluklen albanyaylen, arnautluklen italyaya.  
italiyada milanoda yerleşilar. to milanoy da bi kaç sefer idim cürdüm.  
bilim kasabay ā yeter, bıktığım kadar gezdim. üç sene te çadırlarda,  
kamplarda kalılar hazırlık yapaylar dünsünlar te ne vakıt gelirse sırası  
savaş etmek cene sırp kralı dünsün ceriye. o cene olı çabuk üç sene sōra  
40 olı çün onsekizinde ingiltere fransanın yardımilen kralı cetirdilar  
yugoslaviya lozan anlaşmalarilen bin dokuyüz on sekizde anlaşmak,  
lozan anlaşmasilen sırp kraliyeti sırp, hırvatlar ve slovenler sırska  
kralyevina sırbı hırvati i sloveni sırpçeden çevirmek türçeden büle sırp  
hırvat, sırp kralı sırlar, hırvatlar ve slovenler kalan halkların hakları yok  
45 bu üş tane tanıdıklar bu devletın içinde sırp kraliyeti aleksandar  
zamanında. ē sōra o kosto yetmiş beşte üldi. hatta ben rastladım  
türkiyede biraz evelidim açıklarçe bizim bi akraba babamın üz amica  
oglı olur, olordi. bin dokuyüz yigirmi dortte çıkay türkiyeye, buradan  
güçey, evleni ütede üdemiş te. allā veri içi dane kız kendisi rāmetli olı  
50 kari hanımı iki tane kızle sōra hanımı başka birisile evleni. ononlen da  
bir oğlı olı ama kızlar kayıp. arayan, sorayan yok kalan kızlar için. ē sōra

ben yetmiş beşte üle aldım karar hatta bir ocak burdan hareket ettim  
evden. yetmişbeşin hanımlen barabar ē gezdım buldım, buldım gün  
yüzünde salık ocagında çalışırçe beyideymiş doktor kendisi da gün  
55 yüzünü bili misiniz nerde polatlıdan saga ayrılı bi yüz alti kilometro  
uzaklıkta eski ankara yollarında cene ayrılısın dā saga eşçi ankara yoloni  
bilırseniz. biz gezdık onlari. ē o vakıt to kosto üldi yetmişbeşte ben  
türkiyedeçen. şindi ben o kostoylen bare demeyeym yigirmi ema on  
defa mutlaka yakın oturidi bura üç kilometre küy raniluk küyi o küyde  
60 sırf sırp yok sal o bütün bizim burda bu komşilar hepsidırlar sırp. hayde  
be kosto, kosto amca şte sırpçede ayt çika kosto bunlar bililar o sırpçeyi.  
diver sen bana kaç yaşında seni osmanlı devleti brakti. on sekiz  
yaşındaydın ne zaman burdan çekildi onikinci senesi on sekiz  
yaşındaydın. o zaman o devlet içinde. ē senin āgiyın fıko o fıko var idi  
65 yakın...ē nicey ben hat yetişemedım en bük kardaşı ē mitep mitep bu kā  
idi hade şindi diver sen bana osmanlı döneminde siz ne hayat sürdürünüz  
burda sırp olarak. osmanliy diverim ben sana osmanlı devletinden allā  
razi olson em oynaydi yerinden çour bog daga çuva sırp sırp yani onon  
için tariçi olmak lazım çeçmek, bulmak adam sormak. yok sokakta para  
70 koşanlar kazansa uydurur üç beş kelime yalan kelimeler hem tari çitabi  
yazar satar halka para kazanır. cezmesen doksan dokuz kapi bulasın  
doksan dokuz adam ne tām bilir sōra bakarsın o doksan dokuzdan ellisi  
ne taraf süley, kırk dokuzi ne taraf süley o vakıt tarī anlarsın tari odur.  
yāni tek ben duydum osmandan, erginden iki kelime otuz dokuz tane  
75 çendım ekledım elli yaptım hem tari yazdım sat tā sat millede kazan  
yalanci para. kandırıcı para. ē şindcek ondan cideym ...var imiştir bi  
totke o daymiştir ombeş sene kral zamanında bu raniluk küyünde  
belediye başkani. hayde çıkar to torto mile, anlat sen bana ne kā idın  
bukadar idım sen bu degırmeni burda var imiştir degırmen bizim burda

80 bāçenin bitişiginde. bu degırmeni çimden aldın, aldım filan hocadan  
dobırçanlıdan. nāsı aldınız evde iki tane ogli türkiyeye gittilar satti  
paraylen aldık. dautlen mamut ama mertlen sali kaldılar burda ē amedi  
ben çok iy bilim altmış ikide rāmetli oldi amet. ā mola sali kırk dokuz ō  
otuz dokuzda rāmetli oldi. o da ombeş sene gilanda medresenin  
85 müderiziydi mola sali. bu çevrede son hocalardan gilan medresesinde en  
tanıdık bi hoca. ē hade şındek oni cit sōra bul başkasını, başkasını büle  
cene yāni burdaçi sırp lar ne kā met etmiş tırlar osmanlı dūnemini son  
sultan reşadi, memet reşadi türkiyede stambolda yasak imiştir bū ügmek  
o kadar osmanlilari. se ben altmış altıda gittım ilk sefer türkiyeye. altmış  
90 altıda ben gittım türkiyeye musafir, hem da üle cene son cūni çıkaym  
bursada babamın dayılarından iki kardaş onda soraylar būgi isayi şındi  
allā rāmet isın yetmişinde rāmetli oldi. osmanli nāsı sana cüzükti pusto  
dedım osmanlı devleti. osmanli ne deysin şındi nāsı cüzükti sana bu  
türkiye dedım pusto osmanlı devleti. üçünci sefer kardeşi musa o cene  
95 iki bin dertte rāmetli oldi beşte bu beşte rāmetli oldi bursada. agi ise biz  
burda büyüklere kardaşların derdık agi yase aga. abi demezdi buralari  
bu kelime pek kullanılmaz. çünçi osmanlı dūneminde ābey ...bunlar  
hepsi kullanılmamıştır burda çim sülerse yalan süler. celsın benimlen  
herçeS dogrularım. ster hocasi, ster profesori ceļsın bana bulsun bana  
100 süzlükleri otuz dokuzun, kırkın, kırk birin, kırk beşin bakalım ne süz  
burda lehçeylen konoşmış. ē dedi cūri misın ne dey begenmedi ama  
rāmetli beni bu anlamda sormış hayat şartlarında. beni hayat şartlari hiç  
bi zaman ilgiletmedi ben birinci benim borcum imiştir çalışayım ama bu  
bogazdan ne kā ceçer ne ceçer oni ben bilemem. oni bılır tek beni  
105 yaratan. şındi benim terbiyem çucuklugumdan yāni sokak  
süpürcelelerinden dil tefik hoca. benim beni büyüten kapıda cırırçen  
duydum bi doani vela havle vela kuvvete en bük sügmek benim evimde

beni büyüten baba anne dedığınız. şindcek biz nene derdik nene da  
derim ben cene en bük sümegi onun evde bi zarar yaparsak bi şe ha  
110 ben ha hanımın sōra yetiştı çucuklar da altmış ikide o da rāmetli oldi ā  
bin sekiyüz doksan dertte evlenmiştir. bin sekiyüz doksan dertte  
evlenmiştir altmış ikide rāmetli oldi. ē en bük sümegi onun bük bedoasi  
vela havle vela kuvvete illa billahil aliyyül azim. ē ben o aynenin  
çucugiyim. o aynenin çucugi oldugi için hiç ebedi ben te hanımdır o taraf  
115 çıkın te ben oturim burda al çık erginlen sor elli yedi sene evlilik yaptık  
elli sekize girdık, kasım ayında iki bin sekizin yaptık düz elli yedi sene  
evliliğimizi. bir arada yaşaysık. çıkın sorun te ben burda kalım hiç deya  
elli yedi senenin hayatının içinde osmandan deye duydun mi hanci çe  
derçe kū kū param yok, kū kū nāsı yaşayacasık alti tane evlat  
120 büyütürdük. kū kū ē alti tane çucugumuz var hani ne olur yok ben bi  
çocuk dā fazla istemem se büyütüremem idare edemem. yā sen mi o  
canini verisin o çucugun, cani veren rızki verir sen tek borcun  
çalışacaksın, çalış kulum ben da vereym. yāni bunlar hocam bilecene biz  
burda yaşadık. ē niydım sülerçe bulari hepisi sorun herçeS burda  
125 kristiyanlar, kristiyanlar kadar ügünen allā razi olson derçen osmanlı  
devletine bizim beylerimiz demediler. ē neye mi şimdi onların o milleti  
hep üzin var arnaut milletinde. bir var müsliman çoğunluk müslimandır,  
beri yetmiş içi mi, yetmiş üç müdür yüzde arnautu müsliman on yedidir  
ortodoks te on bi şedir katolik dininden. bunların papazlarından teşviçar  
130 cirirçe, bunlar münafıklık yaparçen yazarçen hep sāte çitaplar çim yazay  
çendi dinlerini çendi dinlerine yardımcı olilar batiya hem doguya  
rusiyaya her ikisine hem yunanistana bunlari hepisini ikna ettilar. azınlık  
çoğunluğu yendi. ē bunlar onların çitaplarına cüre se onların bi yazari var  
imiştir te unuttum neydi adi papaz imiştir. te to bikaç cün kraliyet da  
135 yaptı bikaç namaz kıldı arnaut krali kaldi. dey bize dey. arnaut milletine

dil lazım dey ne klise ne cami. arnaut milletının dey dini dey arnaut  
olmalı. neve sna duit as kiş as camiya feya şiptarit oşt şiptariya büle mi  
celi hā bülemdir. budur çok cenç bu ibrayim rugovadır çarığın bir  
yamasıdır. hocam ben sana diverim dā bin sekiyüz kırk beştenlerden  
140 sōra bin sekiyüz kırk altıda ne zeman kuruldi bukureşte rumanya  
devletının şeyırinde komitacılık balkanlar komitalığı ben sana süleym ne  
vakıt kuruldi. bin sekiyüz kırk beşte önun en bük para finatsiya etmesi  
isviçredır. ben bunlari süleym, ben sülemeym şındicek bunlari bunlardan  
bi şe yok. vay...çendi çucuklarını ikna etsınlar ne hanımlarını ā nerde  
145 kalmış bütün arnüt milletini, yok bunlar çok erçen bu olaylar ē on cün  
sōra biz nerdeydık celelım cene konuya biz burada her vakıt büle cene  
savunurçe yapmani, etmani, yapmani, etmani yanlıssınız siz ondan  
ayrılmazsınız. cumartesi var idi bi musafırım o da benim bildığım kadar  
yüksek okuli üşçüpte bütünlemiş ama tari üzerinedır. gani ali dema o  
150 vakıt derdilar pedagoşka vişa pedagoşka şkola. başladı bi şe dedım bag  
beri kusura bakma sen dedım ceļ misın musafır otur musafır ama bana  
sen tari verecen, bilgi verecen olmaz bu iş. ama sen dersen senin  
halkından misir beçi senin aylende var imiştir yigirmi hektar misir eçık,  
ombeş hektar bogday kabul ederdım. ama dem meytep tarafi çitaplara  
155 citma. bin sekiyüz seksen beşlerde benim dedem istambulda icez ettık  
günü yaptı. dedem istambulda icazetlığını yaptı. nice dobrıçanda medrese  
var mi medrese herkeS bili bi ortaokul ama univerzite istambulda. ē  
mecbur oldi dobrıçanda şte bu dobrıçanda istambula gitsın. ē şindi beş  
sene mi alti mi kalmış oni korkarım süleyem ama icazetlığını istambulda  
160 yaptı istambol univerzitesinde...yāni icazetli müderiz istambolda olmak.  
sen düne kadar bilme misın elif elifi te bana meyteb mi verecen  
kardaşım. otor onda işlasın e büle ayt dinleyalım sizden şte buni isteydi  
bu onon için. ā o başka bi şi ya burada çeşit muābetler olıdi ona da rāzi

olamaydık uymaydık. te arnūt der pesçin e pezlet vyet, pesto dvaes  
165 godina sırpli beş yüz yigirmi sene ē beşüz elli sene bizim ahmak türkler,  
sokak türkleri aynı türkler yapaydı bu budalalığı ama osmanli devleti  
burasında bū bizim bu yerde bu kosovada oturmuştır beşüz yigirmi üç  
sene beş ay on yedi cün. ē on yedisinde ekim on yedi, on yedi ekim on  
yedi. on iki karar alındı. vranyada savaşa cırsınlar. sırp lar on yedide  
170 çekildilar...vardır evet, evet. valla cit sor yalancileyi diverır, cit sor  
yalancileyi diverırlar. sadıklara sorarsen büle yok nāsı bakaym ben o  
adami yetiştım. oni da cürdüm bak çarşambaymuştır bin dokoyüz altmış  
içi ombeş mart çarşamba imiştir nenemi cümdüm yere akşam namazile,  
akşam ezanile perşembe cüni ō cuma cüni kusura bakma burda  
175 yanlışladım evetledım, üzür dileym cuma cüni on yedi mart derdik yagdi  
bi kırmızı kar arnūçe derdilar ra bora kuçe sırpçe derdilar pao tsırveni  
sneg. se o vakıt alamançe hem italiyançey bilmemişım. o vakıt bunları  
çingenece bilerım. türkçen, sırpçen, arnuçen, çingenecen bu ...macarçe  
da bi şe bilmişım dā erçenden ama sōra ondan sōra almancaylen  
180 italiyancay ügrendım. o vakıda bilmemişım ē on yedi mart nenemın üst  
amica ogli olan yedi sene osmanlı askeri ondan sōra aldığım süzler odu  
dogri ama nāsı şındcek ē o nāsılı lazım bilmek. ben ne dedım ancak ve  
ancak yaşşayanlar o vakıt çimdi iş onlardan alsın. tam süzler ē hatırlarse  
bilir ise, hatırlatma dilise çimseye akıl veremem, kafami veremem. allā  
185 bana bunı vermiş. te şini benim bu beynimi çıkaray vereym benim  
çucuguma, kızıma veremem allā vermemiş. ā bana allā vermiş oni. onlar  
niymiştırlar osmanli aşçeri kimisiymiştir anadoluda, kimisi burda da  
imiştırlar. dedemın üz kardaşı imiştir binbaşı salim isminde. sınır  
kumutani tā on ikisine kadar. ē ol cüncek ne yürılár çekılsınlar babasi  
190 yalnız bu arsada dil dā yukarda cırışte çüyün arsa babasi orda, anasi orda  
sag. memedle güliye sag. babasının adi memed anasının güliye. memed

anasının güli. celemek anasilen babasilen cürüşma hanımı da var bi kızı  
da var doguk. ē burda ayrıca askerden biyanovtsada, aslında  
biyanovtsanın çıkışında bi küydür sırp bi tane arnüt küyi. bu otlak arnüt  
195 küyi. bu gerosova sırp küyi biyanovtsa tren istasyonuna yakındır. şini bu  
iki çüyün arasında buldılar üli. şindi bir deyenler var çi o zamanda bu  
otların bir aydin isminde...aydin otlar. bu sırp larlen işbirliği yapay  
osmanlı devletine karşı celi. şindi kimselerden te aydin otların takımı  
öldürilar salimi salim bimbaşını çimisi sırp lar. çi ben tamam ne dırım  
200 sırp lar, ne derım arnüt lar tamam alınık ifade yok bi yerde. kimisi vermiş  
bu ifadey, kimisi bu ifadey. ama üşmegi üldi on ikide celemedi eve ama  
çok az yerde burda osmanlı askerilen barabar gittilar çekıldilar  
türkiyeye. anadolda da onlar, yemende da olanlar se yemenden da onlar  
onun da ismi osman preşovalı. bi tane var imiştir ben oni yetiştım seksen  
205 yaşlarında. ononle da oturdum, konuştım, mābet ettim. o da anlatırı her  
şeyi aslında dedi en bük zāmet çekmiş lar ne zeman calmış tırlar siriye ye.  
siriye de bi dere var imiş, bir ırmak var imiş. o ırmakta çüpride çek tık  
çok tutmuş lar dedi pusi y dey çüpride, çüpri ceçer orda dey fazlasi diy  
düş tilar suya bunlari osman preşevadan aldım bu bilgileri. ē şī bunlar  
210 asker olarak dā sırbiya buraya girmeden ne kaldiyse ler asker osmanlı  
askeri onlar hepsi katıldılar ombesinde çanakale savaşı na odor dogridır.  
nerde katılacak burdan yalnız binmiş ise serçenin sırtına atsın serçe  
üte ye başka türlü çare yok. ē şindi taş ır mi serçe insani taş ısın siz diverim  
ben da oturim bakaym sızın len barabar seyredim. yāni bu var tefik,  
215 bilmeden konuy te duyaym ben oni o konulari her şeyi duyaym,  
duyaym. ergini, osmani, çamili biz büleydık, büleydık, büleydık  
kardaş ım sakın üle. bilim bilim, duyaym ben onlari. olur olur nasıl  
bakaym mümçin yok kardaş ım oglum mümçin yok. ben diverdım bi çe  
anladığı seniz anladınız. yā karganın sırtına binmiş atlamış, ya serçenin



220 sırtına binmiş atlamış oraya. bütün yollar kapanık, nerden bu çi gitti  
uçak mi var idi. hudutlar açık miydılar. hudutlar açık dilidi, savaş patlay  
her tarafında birinci dünya savaşı nâsı burda toplandı, nerden gitti, hanci  
vasitaylen gitti, neylen, nerden, hudutlari nerden aştı, bak her şey mantık  
alınacak gibi süleyecen, mantık almayacak şeyi var. ben bizim  
225 çucuklarlen da bu ügrenciler te nedir bitürmişlar fakulte cürisın resımleri  
onların babasiylen bazen tartışırdık. o bük oğlum te ben unuttum neydi  
adi şimdi bazen ...unudim. te bi tane bi türk içi yaşına başlamış okusun  
altı yaşlarına na vakıt calımış te ügrenimış kılıçlen savaş etsın ha ouzkan  
ē yapmış te ata binmiş savaşı kazanmış bu olmuş, şu olmuş, o olmuş üle  
230 sanaylarlen osman tamam. osman üle sanaylen yaşamaz teşekür. yâni  
bunlari be bileym. hadi şındcek kusura bakma senınlen burda tam,  
bunlari bragam çenarda. senın hiç dolar mi aklın üle cene bir güç allâ  
verdi büle insanlara pengamberlerden aşırı bu nice bu nâsı deyem  
pengamberlerden üzerine dışarı bu güç altı yaşına bi çucuk bi o kâ allâ  
235 verdi ona her şeyi o savaşı o kâ becerdi yaptı var mi mümçin inanılacak  
bi şey var mi. hâ çok memnun, akıl kabul etmey, çitap ta kabul etmey.  
şındcek var mi hanci pengamber yigirmi beş yaşından aşarı ne  
pengamber oldi var mi insan, ben bilim yoktur, hepsi kırktan yukari  
yaşından kırk yaşından yukari. evet ē şimdi altı yaşına büle bi şi olmaz  
240 burda aynı o ouzkan efsanesine cüre burdan da gidenler üteye uçanlar,  
karganın sırtında, serçenin sırtında katılmışlar çanakale savaşına o da  
gerçektir. ē taşır taşır cit sen da. şimdi kusura bakma beçi ekmek hazır,  
çok lazım, cezmek, çok cürmek, çok araştırmak az konuşmak, ama  
bizler merakımız bu, hiç cezmeyeğim, hiç gürmeyeğim, hiç sormayalım,  
245 çikalım konuşalım kendimize aldatalım. ē batıran bizi te bu batırdı, şimdi  
mesele bi şey verecem. kaldık biz seneler bragim elliden evel, elliden  
beri alim türkiyey neyle türkiye meşgul oldi, biz avrupaya cirisık, neylen

cirisık mini eteklen, neylen cirisık yüksek topukli ayakkablarilen, neylen  
cirisık türkiye çesık saçlarlen. saçi çesık, beli kopuk, sivri topuk ben  
250 bunlari ügrenmişim otuz dokuzda. bin dokuyüz otuz dokuzda te bu  
doburçanda bir hoca demiştir. saçi çesık beli kopuk. açıkçasi gene neden  
ograşmadın avrupanın alasin projelerini. uçagını yapasın, tenkını yapasın  
ama bil ki bin dokuyüz kırk beşte kuran eylül ayında bin dokuyüz kırk  
beşin ...eylül ayında kuran hüçümedi tito. titodan sōrasın sen elli sene.  
255 sen kurdun hüçümedi bin dokuyüz yigirmi dortte, tito kurdi hüçümedi  
bin dokuyüz kırk beşte eylülde. hem tito senden peşin tenki da yaptı,  
traktori da yaptı, savaş uçagını da yaptı. yāni benim kıskandığım bu.  
çünçi hā benim hanımın baş ürtüsilen hā senın başın çıplak. kurşun  
senın da başını deler, benim hanımın da başını deler. ē ne ograşısın baş  
260 ürtüsilen, ne ograşısın sivri topuklen, ograş kardaşım sen seversen o  
cumuriyeti, seversen o milleti, seversen senın atalarının dünyade  
balkanda, avropada, asyada, afrikada senın şeitlerin var. te atalarımızın  
şeitler var. dobırçanda sekiz tane var, bizim te bu küyde sekiz tane var.  
bin dokuyüz kırk altıda hop, bin dertüz kırk altıda kusura bakma  
265 yanlışladım. sen onların o şeitliğini bi da güsteresın çi sensın onların  
toruni sen buni kosyet, topuni, tenkını, uçagını brak sen saçi çesık, beli  
kopuk, sivri topuk onlar bi şe yapamaz. o senın vatanını korumaz, şindi  
neden korumaz ben burada doksanından beriye kapuşidım te bu küyde  
arnautlarle. ā te bize allā yardım eder, te biz bilersık, bilersık dur be  
270 yavaş, o kā mi sen akıllisen, o kā mi sen tek bi allām kulısın dünyade,  
sen olmuş olmayaydın ne pengamber var imiş doksun bu dünyade, ne  
padişā var imiş dogsun bu dünyade, arnūt milleti olmayaymış dünya var  
emiş batsın. ama allā şüçür arnūt milleti tutmuş bu dünyayı ayakta. hanci  
pengambere dedi allā cit sen otur yat uyu serinde

275 ben senin savaşını beceririm, yaparım. var mi bi tane dünyade, yok dimi  
üle bi Şe ē Şindi onların savaşlarını bile hazırda olmadı sana nerden  
celecek hazır kardaşım. lazım işleyesın, ē Şindcek neden osmanlı, osman  
gazidan, ertürulun çucugi, oğli ertürul beyın oğli, kardaşi dünder  
ertürulun kardaşi dünder... ē neden o tenk yapmadı tüfek yapmadı, o  
280 zaman kimsede yok idi. o zaman kılıç var idi, at var idi. sen fermana  
cüre, Şindcek sen avguztozun otuz sekiz derecede, kırk derecede sicakta  
bu pardüsey giymesın. ama aralık geldi mi giyersın, ocakta giyersın,  
şubatta giyersın. o aynı bü büle cene tefik bunlar büle cene bunlardırlar  
bu işler. bunları lazım her Şeyi ayırmak. ama biz bu lafları sülersek beni  
285 ergin istemey, o birisi istemey, niçın sen doğri süleysın ya nāsıl süleym.  
yalan süleyem mi, ya ben yarıncek ya bücüncek cümdük. o allā rāmet  
ilesın hanım gitti evine. ē o eve ben ne zaman giderim benim ne kalmaz  
ne çucugum, ne kızım, ne celinim, ne torunum, çımse kalmaz ben  
kendim kalırım. burda bütün bucuncek te bu süzlerimi ben bir cün  
290 hesabını verecem. ē valla ben senin çiyfini yapaym ben yarıncek orda  
allāın huzuruna çıktığım an desın yalan süledi senin agzın bana  
yakışmaz. hadi yeyalım ekmek. eşi mābetler .....şte nāsı cürisın sen  
cümbüriyeti falandır. cümbüriyeti savaş zamanında dedım ey yok ey  
dedım oni dedım takdir etsın herkes. ama savaştan sōra dedım dedım,  
295 dedım benim bu ikisine dedım büledır. savaşi her içisini dedım takdir  
etmek. hem mustafa kemal paçay hem titoy. tito yanlışlık yaptı  
yugoslavyay okuma sistemini brakti çenarda oni mecbur idilar. o da bu  
da. çünçi bilmeym ben bu mābetleri ben Şindiye kā konoştom.  
dedikodilari bilim hepisini, māzāllā kraliyeti rusiyanın bin dokuyüz on  
300 yedide, on yedi ekim, sedannestok oktobar ruska revolutsiya  
olmayadı çemal paşa hiç ebedi yigirmi beşine kadar hüçümet  
kuramazdı türkiyada. oni desın çim derse oni biraz lazım bakmak dā

başka türlü o vakit fransa, ingiltere, italya, almanya da yardımcıydı ama  
alamanya saklı ürtüli hesaplar türkiyeye bırakmadılar ayak diksin hiç bi  
305 türlü. nice budur katolik ...da bin altı yüz doksan dokuzun birinci toplanı  
hırvatıski karlovatsta novakit olmuştır. bu batı avropanın se o vakit  
amerika yok idi sayıda ama ispanyasi, ingilteresi, fransasi, almanyasi,  
italyasi bunlar bin altı yüz doksan dokuzda hırvatıski karlovatsta birinci  
toplantı osmanlılara karşı kuran tuzaklar, projeler yapıldı, o vakıttan  
310 bunlar işlemler tã bin dokuyüz ombeşine kadar tã çı ne tamamen çıktı  
osmanlı devleti. ã budur projeler kuruk bin altıyüz doksan dokuzda  
hırvatıski karlovatsta. bana anlatırı burda arnavutlar te mellelye e berlinit  
bilmem ne o berlindir son, berlindir bi kaşık su ama temel kuruluktur bin  
altı yüz doksan dokuzda hırvatıski karlovatsta. ē o vakit şüçür sōra on  
315 yedisinde ruska revolutsiya oldi kraliyet düştü rusların te sovyetler birliği  
kuruldu hem da o düşmanlık rusyanın çekildi türkiyaylen ceri düşmanlık  
batıda rusya, batı bakaydı rusiyay peşin batırsın ondan sōra dünyaylen  
oynasın nice buincek hala amerika aynı projede. çün amerika rustan  
çinden korkisi olmasaydı, ne türkiye kalırdı bucin işgal olmadan ne bi  
320 arap devleti kalırdı işgal olmadan. ama en bük korkisi amerikanın  
rusyadır hem çin. ē aynı bu olayda büle oldi. ē sōra orda sordılar ē dedim  
savaşı dedim lazım takdir etmek her içisini, se bunlar içisi işlemler  
aynı projede. birinci güç alınmıştır rusiyadan ister çemal paşanın, ister  
titonun. her ne kadar halk bilmesey bilmesin, ama gerçektir bu sōra sarı  
325 zeybege lazım bakmak bin dokuyüz otuz beşte atatürk ne tuttu bi nutuk  
navakit iftâr etti, konuştu cendi dilinde dedi yapın ne yaparseniz  
rusiyaylen koparmanın işbirliğini. buni lazım temiz araştırmak, bulmak,  
çürmek. ē şimdi o kadar mı bunlar sanaylar çı o çemal paşa bi şe bilmedi  
çı dedi rusiyaylen budur bin dokuyüz otuz beşte çı koparmanı rusiyaylen  
330 ilişkileri, neden. her vakit katolik dünyasi bakmıştır islam dünyasını

batırsın. ortodoks dünyasi hüçümdarlığı sever çi o hüçümdarlık yapsın  
ama yok ise bi miledi batırsın yapmaz. şindi dersen osman amca sensin  
yanlış tamam yanlışiyim. alsın bi çerecek islam dünyasi baksınlar te nice  
adi türkçeden pod zastavom muhammeda o film çağrı baksınlar birinci  
335 hesapları hicret ne ettiler nereye gittiler. birinci mekkeden habeşistana,  
habeşistan hangi dindeydi o vakit ortodoks dininde, kristiyan ema  
ortodoks katolik dilidi bucuncek etiyopya ē ne dedi kralı o vakitçi kralı  
hem papaz hem kralı o vakit necaşi. dedi bizim aramızda dey bi çizgi var  
imiş çi onlar tek hazreti isaya ne deylar bizim dinımız bütün  
340 pengamberlere inanılar, adam öldürmeği yasak, cene bu sene siz şindcek  
bu yok yok yok yok gazzenın savaşılen beligradın papazi ne dedi, rusiya  
papazi ne dedi bu dedi hiç bi dine uymaz dedi. insan öldürmek suçsuz.  
çucuga, yaşliya, kıymak bunlara dedi yakışmaz hiç bi ...dine. patrik  
ortodoks patriği çıktı mi süledi mi televizyonu tereteden bu olaylar dedi  
yanlış. nerde dünyade kalktı bi katolik papazi bunları süledi. gazzeye  
345 yaptıklarını süledi mi anci tane. sülemedi cüri misin bin dörtüz otuz sene  
eveli sülediği necaşi cene bucuncek ortodoks dünyasi cene bunları süley.  
ē onun için lazım bilmek çok erçenden nasıl citmiş politika, bucuncek  
cene aynıdır o politika. ē onun için ē şindi rusiya dünersen tam alasin  
350 manasilen osman korkar tam versın. niçin korkar çi bilmeysık biz buni  
rusiya o zaman bu desteği ne verdi atatürke verdi mi çi sevdi türkiyay  
verdi mi çi korktı. korkmadı türkiyeden, korktı çimçi türkiye de işgal  
olorse arapları aldılar, batı dünyası aldı, bu taraftan her taraf batı taraf  
hep bütün o mâle sınırda türkiyey de alırseler rusiya ciri halk çembere  
355 ciri, halkaya ciri. ē şindcek bi tarafı, bi yolı açık olson bi desteği olson  
çim olacak. olacak türkiye. türkiye da o vakit azdır cene on yedi, on  
sekiz, yigirmi milyon bi devlet. ne kâ dersek çi cevşeg idi ema cene on  
sekiz, yigirmi milyon bi devlet idi o zaman kuruldi. ē şindi bu içisi

burada var, bu içisine hiç birisine korkarım ta oy vereyim. not veremem  
360 hiç birisine ā bu içisinden birisi ...rusiya bu yardımı yaptı. ni korkarım  
deyem çi sevdi, ni korkarım deyem çi tek korkidan. ama yardımdır  
rusiya. cumuriyetın kurulmasıdır rusiya yardımilen yāni batı için  
kurulamazdı ebedi çünçi batı deyeydi brak sen türkiyay başlı başına bi  
cümbüriyet ceļmezdi içi yüz elli üç bin tane asker şehit kalsın  
365 çanakalede. ē türk aşçeri çiminlen savaş idi çanakalede sırp larlen mi  
savaş ettiler, arnaut larlen mi savaş ettiler, rumun larlen mi savaş ettiler,  
bugar larle mi savaş ettiler. tek yunani aldı avropa nice müttefik aldı.  
orda var idi inciliz aşçeri, fransız aşçeri, italyan aşçeri üstelik dā katolik  
dünyasından yardım te var imiş australiyadan, var imiş amerikadan, var  
370 imiş her yerden ama başta ingiltere, fransa, italyanın müttefikleri bunları  
bu çanakale savaşı. yāni bak şini alırsek sari kamyşları bñ erzurumlari o  
sokukları o tarafına kafkaslar taraf tamam kabul. onlardırlar rusiyada ama  
çanakalede rus aşçeri savaş etmedi türklere karşı, ne sırp aşçeri savaş  
etmedi zaten o vakıtlarda diverdım sırp lar austrohungarskaylen zıt idiler.  
375 almanyaylen zıt idiler. şindi seni soraym bin dokuyüz kırk üçte midi,  
kırk içi de mi, kaşta idi ben da buni unuttum şindi ...unudim bazı tarihleri  
yök. kraguyevtsa çucukları hitler ne tepeledi ügrencileri. bin yedi yüz  
tane, bin sekiyüz tane ne kā idi üle bi şedir o yakın iki bin tane  
ügrencileri ügretmenlerlen barabar tepeley hitler. ē bak lazım çok şeyleri  
380 almak o vakıt çıkmak bi şe atmak meydana ergin büle. ē orda sōra  
sordılar bunları süledım orda. sōra dedım te bin dokuyüz otuz ben  
bilmişim otuz alti ama tam neymiş otuz yedide te ne zaman sōra kuruldi  
bu anayasa çıktı te laiklık, ē bu laiklık anayasaylen birazcık türkiye, türk  
milleti, islam dünyası zararını cürdi bu laiklık anayasasının. zararını,  
385 zararını cüri yāni atatürkün gittiği yasa te budi yanlış bir titonun cene  
yugoslavyaya yanlış üzyünetim samoupralyanye, titonun

yugoslaviyasini yikan, yikti samoupravlyanye. ā islam dünyasını ayıran türkiyedir. ayırdı laiklık ne zaman çıktı laik anayasası çıktı yāni konulardan te bu çok açık ayt dedim şimdi sizden dinleym, ayt cene sızden dinleym yeter. valla başka yok şüçür başka kanal. valla şındcek burda şındcek yok bi şe diverecem bi şe var şimdi toplanmışlar bi odada bi konakta se burda oda derlar bausus bunlar mamuşa hepsi derlar oda konaga demezlar konak derlar oda. ē bunlardır merakli odalar falan birazcik bi şe biraz uymıştırlar o taraf o drenitsanın o tarafın ādetlerinde nāsı diverim more ā biz yok biz ayrı kaldık. çün burda bizde arnūçe çüy yok biz hep sırıp, biz sırplarle hiç bi türli bir olamadık. ē biz tuttuk bizim onlar tuttular onon onlar neyse on içi oni da diverırım. şimdi odalarda yigirmi, otuz çişi, kırk çişi bazen elli olur. aydi ergin seni soracasık bi şe sen cençsin. yase osman seni soracasık bizde o vakıt var idi cenç. alasin 400 bir yaşına bir kuziy, veresın istediği cani yesın arpa, yonce, otama ne dersık içinci biçmek çayırın ot otama mi dersınız siz. ē se birinci biçmektir koyınlar için sert kuzilar için o ot içinci çe dā yumuşak...hem da yem arpadır en iyisi koyınlar için. amma bi sene tutacan hiç bi türli alınmayacak o kuzi aynı kiloda duracak. nāsı yapacan buni, kim bilır te kolay bulacan bi kurt yakın yakına bağlayacan kuziy ver ne kā isterse 405 yesın kurt korkısından hiç bi kilo almaz kuzi çimçi korki yener onon o yemini besini. ē aynı kiloda durur. şındcek bu konulari bu türkiyenın şimdi türkiyenın içinde var bi koyin bi kuzi var hem bi kurt var. ā içinde türkiyenın içinde kurt hem kuzi var. şimdi kurt hep çalışi korkutsun 410 kuziyi kuzi kilo almasın ben her akşam dinleym bazen sāt bir olı, iki olı cecenın bu açık oturumlar bu yorumlar bunlari hiç bi tane kurtulmazlar onon için biraz kafam da yorgon rātsiz olım. şimdi ne var burda burda var şov üdeni parayla, kanal de üdeni parayla, star üdeni parayla ali kırca bir, memedali biran içi, uğur düNDAR üç bunlari yā katolik dünyasi batı

415 besley. yase izrail devleti bunlari para besley. şindi bunlar hiç durmadan  
zıtlaştırılar halki devletlen. ama devlete cene var fena şartlar uyumiş çi  
buni devlet yemiş, yemiş yemiş mi rüşvetlen evelçiler, yemişlar mi  
budalalıklen, yemişlar mi uymiş karısının emrine saçi çesık, beli kopuk,  
sivri topuk yaşatırsın oni bilemeyecem. bu kadar tam bilemeyecem  
420 bunun manasını ama evelçi devlette olan adamlar bu var, yā rüşvet var,  
yā hanımın çeyfini yapsın var se korkay çi hata eder hanımını salmase  
başı, saçi çesık, beli kopuk, sivri topuk allā azab eder cēnnem ateşinlen  
yakar bunlar ok...var idi. yase cüstersınle, şindicak onlar bu yasay ne  
cetirdilar hanci yasay cetirdilar yanlış ne cetirdilar ülüm cezasını ne çesti  
425 yasakladılar devledın içinde. tega hoca nerde ben süleym ecer isem  
yanlış diversın yanlış neyse ne üperım ayagını, ne üperım elni yaşım da  
tutmaz ama olsaydım ondan genci elni da, ayagını da üperım ecer çi  
yanlış çıkarse. hiç allātan pengamberın salauli vesselam bile bi emır var  
mi. zulumçarın hayatını kaybetmeklen bragasın hür yaşasın o nāsı isterse  
430 var mi üle cene bir yerde, ayet mi var hadis mi var. yok. zulumçari diy  
lazım cezalatırasın. hatta unuttum çi hanci ayette de okumişım cendım  
diş diş, cüze cüz, cana can, mala mal ayet var. buni türkiye ne kaldırdı  
bu cezay bu türkiyey bi takım çok zor şartlara var çeksin. se buni ben  
olsaydım orda olmiş olsaydı o benim padişālarımın yasasi orda nice  
435 kavrardı memedali birana, üç kilo bal lazım atasın başın tepesine yaz  
cüni o kurakta, oni da yok bogazına bağlayasın burada kultuklar altında  
bağlayasın esasın tā yerlar arılar balın barabar cüneşte. memedali birani  
eşit ali kırcaay ayaklarına benzin koyarsın sōra birer mum azer azer  
yansın o cani etleri erısın, mum cibi erısın niçin onlar bucun hiç bi  
440 program yapmazlar o milleti birleştirmek, o milleti güçlendirmek, o  
milleti zıtlaştırmak parçelemek. ē ne kā anlar buni tayip erdoğan abdulla  
gül anlay süzleri, bu o süzlerime benim cüre abdulla bu süzleri vermiş



şindcek saudi arabistanda lazım dedi bir olmak hem islam dünyasi, hem  
da filistinler içi bile parti bi araya colmak. buni abdulla gül çok temiz  
445 anlay ama deniz baykal dışardan para yerçen ē şindi deniz baykalın bi  
bakalım da. beni çıkarsaydılar televiziyona ben buni sülerım. ama derım  
bak hazırlarsın tabancay hucum edemezsem yürüma ama tabancay hazır  
ederım. bütün türkiye gazetacilari orda olsunlar eşikten dışari çıkarım  
çek tabancayi ha!a! ederım ā ben süleym sülerım. süzümi bitirdikten söra  
450 serbest çek tabancayi bana bu dünya lazım dil yaşşamişım yaşşadığım  
kadar. deniz baykali cirmek araştırmak derin se bi yerde var bi olay bi bi  
millet vekili yok bre yavaş şindi kaybettım büyükelçi rusiyada osmanlı  
dünemının hanımilen evleni. bayagi bi uzun ümür ceçirilar arada ama  
üle rātli ümür yapamaylar. hep daktursuz, hep bi turli ranza kırık. bir  
455 cüncek şindicek unutmışım adi da neydi se var çitapta var onlayi da  
okumuşım çitapta var. dey be kari dey biz seninle dedi bu kā zaman hiç  
dey üle rāt dey hayadi süremedik dey hiç niça var aramızda dey. ē dey te  
büyükelçim dey sen dey bili misin çi dey beniyım dey slav kani. bende  
dey kaynay dey slav kani. ē slav kani dey hem müsliman kani dey hiç  
460 dey bir olur mi. ama ben bilim seni aldım filan. dane benim dedem slav  
idi, slav kanındaydi. söra müslüman oldi burda derdik biz putur  
cütürmısın bu kelimeleri putur. putur burda kullanılır te başka bi millet  
imiş, yunan imiş, te rumun imiş, ermeni imiş, sırp imiş, rus imiş. ē o söra  
düney te müslüman olı hem da alı aynı türk dinını da alı. onlara burada  
465 derlar putur dünme. ē bizde da dobrıçanda kullanırdi büle allā koroson  
yeniden cürme, çayrdan dünme onlardan allā koroson budur dobrıçan  
süzleri. allā koroson yeniden dünme, çayrdan dünme yeniden dünme  
onlardan allā koroson yāni e te var bi tene başka. dey çimdır dey bu dey  
putur, ē bu dey çindır dey arnaüt bu dey çimdır bu dey türktür. bakay ne  
470 kā ise dey cene dey sal dey puturi dey çes arnaudi. şindi ben çok

korıaym i baykal ni çıkmaz türk asıllı. sımasına bak, hareketlerine bak  
ne taraf bakarsen bak ben yüzde yok yüz emme yüzde dokuyüz doksan  
dokuzim i türk asıllı çıkmaz. hiç bi trli onon o sıfati o sıması o kalıbi  
vucudunun hiç bi trli türk asılına ıkmay, tutmay. ama zarar için vafır  
475 yeter, vafır yeter  şindi onun için dedim bucuñek çok çok çok zordır,  
Çok zordır almak.  ema iall all, all büyüktür all onun güci büyüktür  
elhamdülla i iall halka akıl fikir verir, iall halk bayagi tahsil gayri  
meytep grdilar senelerlen inicak bu otuz kırk seneden beriye te otuz  
seneden  iall biraz halk toparlar endisini hem dogrulur bi yoluna.  
480 gayri sokakta bagıranlar, agıranlar lar oni buni onlara gayri crrlar  
onların bunlardan munafık. munafık şindi hanci ayettedır ayet var. yni  
ağızlen der ben all inanırım der kıyamed cnne da inandım ama  
kalbinlen inanmaz onlarındır adi munafık ayette. y ialla ileri cidi ama  
bi etlik d zorlugu var. imki içinde var bu çürüklükler bunlari  
485 temizlemeden bayagi zorlanacaklar. se ben bunlari slemişim bursada  
da, slemişim d senelerlen evel. am var sebep olsun türkiye var orda  
katolik dnyasilen ayrılın am sebep var olsun. em bunlari siz ister  
inanın ister inanmanın bizim burda eski hocalar eski adamlar d kırk  
lerde kırk beşlerde slerdilar.  on içindi o kadar le bilemem. maksad  
490 ben onlardan aldığım bunlar var. te ben kırk iiden beriye hep yaşılarla  
oturduğum bir benim artlarıım mecbur ettilar beni tefik yaşılarla oturaym.  
ben benim babam rmetli oldi se başı akşam bi şe gece i haberlere te  
kaybetti filani lmiş kaybolmuş, kaybetti anasını, babasını bi şeydi avşar  
mi neydi bi şe kaybetti. biz burda kaybetti bilırsık osman ciderdi camiya  
495 düşti kutisi tsigara kutisi kayboldi bilmeysık çim ne oldi. ama babasi  
lmiş osman kaybetmemiş babasını, babasi osmandan kayıp dil osmanda  
dünya hayatından ayrılmış citmiş mezara. te o kaybolmadi ik bile  
kayboldi imse bi şe bilmey ldi aldilar tertemiz yikadilar cenazesini,

kıldılar namazını cenaze namazını cemâtlên cümdiler mezara ürttilar  
500 braktılar...ē bana cüre o kayip dil. o kadar var imiş yaşasın burda bana  
yanlış celi bu kelime benim beynime vuri bu yanlış. te o hade isa  
kaybetmiş babasını, kaybolmamış ülmiş. ē ona ne deyecez allā rāmet  
eylesın ama allāyi anmamak için te mesela osman kaybetti babasını  
rāmetlên anaysık. tek korkidan katolik dünyasının korkısından allā  
505 kelimesini korkay ansın rāmetlên anardık. te bu açık ergin bu açık  
meydanda agının buni herçez cüri dünyade. zannetmesın çimse çi o kā  
budala çimsedir bu dünyade. te onlar bililar te ben bilmeymişim bi şe. ne  
dagda bitmişim mantar cibi ne hā...açık açık buyurun çay içelim ayde.  
gelmiş rasim hoca ankaradan bişkentin rektori hanımilen buraya  
510 kosovaya, prizrene. ē şini te prizrende kalmışlar. olmuşlar birlikte bū  
nimetula hafızlên, nimetula hafız hanımilen barabar tacidaylên se  
nimetula hafız tacidaylên barabar burada bu evde afedersınız bi üzür  
dileym bi açıklaym hatta bi çetlık bürök yedi fazla tacida onda biraz var  
emiş tansiyoni yüksek hastalandi. çak te bu evde. se onlar bu eve gelirlar  
515 rāt rāt ojeldilar sefa gel herçeze kapim açık, allā çok şüçür celilar  
elhamdüllā allā razi olsun kendilerinden. ē şini o sefer te nimetula  
hanımilen ē rasim hoca da ankaranın bişkentin rektori o da hanımilen,  
hanım idi brusa kızı. ā kendi rasimdir yunanistanın güçmeni. se ben hep  
bunlari inceletirmişim, temiz araştırmışim. ben navakit derim tanaym  
520 ergini, tanarsem her şeyini o vakit derim tanaym ama pazarda gürmişim  
se te ben diverim başka türlü bir konudur bragim pazarda gürmişim yok  
ben o insani tanmam, pazarda gürmişim o insani derim tanmam. ē  
geldiler hayde deym anlatın bi şe sülenız, caldınız. yok deyley şe ev  
sāybi lazım bi şeyler yürütürsün sorson. bu mābedi açsın...açarım ben. ē  
525 dedim bir zaman bizim bi hocamız var idi burda din hocasi. o rāmetli

oldi üldi vefat etti esenlerde. istambulda. te var orda esenlere yakın o yeni cami ne yapıldı orda namazını kıları allā rāmet eylesin...odur dobirçanlı hatta bizim eski evler komşı bize, o başka kabile ben başka. ama mābetımız uymadı belki babamdan da ombeş yaşına dā yaşlı ama

530 şte biz uyduk onun huyuna hem ey çi çıktık. bi cuma vaizesi sonunda ama aşā yokari elli beş sene var bu vaiz ey müslüman kardaşlar dedi, üç şartı dedi soracam size bilır mısınız yok mi. bu şartı dedi bilmeseniz dedi nāsı deyim mutlu hayat, rātli hayat burda dedi biz süremesık. herçeS susay. ē hoca bilmeydik. dedi senden dedi būgi yok mi burda yok dedim

535 var yeter var. benden tā yetmiş yaşına dā uliceler var benden dā uliceler ama hepsi susay. ā ben süle dedim bilmeysık. dedi birinci şart dedi bir sevgi, bir saygi, içinci saygi, üçünci itāt tamam. şindi bu sorguyi yaptım rasim hoca hem nimetulaya onlar dort hanımlari da iki tane adam, iki tane hanım dort. hem şindi dedim sizler dedim bununlen dedim

540 açıklamasını bekleyim. sevgi, saygi, itat. olur mi dedim siz açıklayasınız bana. hā. he bu bizim torun kızımın. ē dedim bunun yorumuni dedim sizden bekleyim. nimetula susay, hanımı susay, rasim susay, rasımın hanımı bursa kızı yā dedi sōran o dedi yorumuni yapar dedi dā ey biz ondan dedi duyalım. şindi sizden bekleyim... ya sizden bekleyim sizden

545 ayde te şindi...sevgi saygi itat. sevgidir birinci. ē sevgide ne çıkar sevgi yürür ilç peşin allā sevgisi, sora saymaym şini teker teker anlayışli olalım. büle dā kestirmeden, dā kısından gider te pengamberımız, anan, baban, akreban falanın gider tā kendi devletine sevgi. mesele sen türksın türkiye devletine senin ļazım olsun sevgin dimi, kendi milletinle kendi

550 devletın. ē saygi, şini bu bitti anlattık sevgi neye kā cider başlar ilk ünçe allāha sevgi olacak sōra sıraylen pengamber ana baba falan tā çi akrabalık hep sıraylen tā devletine gider saymaym tekrar hepisini se yoruldum valla. ē şindi bitti anlaştık sevgiyi anladınız tāmina, anlayışli

oldunuz mi. ē tamam sağol. Şimdi saygi, saygi bütün allā yarattığı kullari  
555 saygili olacan. nereye kadar ne kā o sana saygi csterirse. sen ona saygi  
csterecen. o seni bi allāın kulı sayarse sen da oni sayacan allāın kulı.  
haddini bildirecen. ē Şimdi itāt caldi. burda anlaştığ, saygıda anlaştığ,  
Şindicek itāt kaldi. itat dedim biz burada yaşaysık, itātlen yaşadık bucune  
kadar, bizler bucune kadar burda itātle yaşadık. mola hamidin szleri  
560 dedığı yerli yerinde yanlış olmasınlar. yok çaylari karıştırmasin. dedim  
biz burda yaşadık hem braka calırlar Şimdi alırlar çik be, ergin çik  
cetırsınlar başka yo yo. biz on ikinci senesınlen yok brak brak brak yok  
yok yok yok yok alırlar alırlar acelesi yok. on ikinci senesından biz  
caur altına yaşadık biraz evel dedık. bin dokuyüz on ikide on yedi ekim  
565 osmanlı devleti buradan çekildi. ē on içinci senesından Şu ana kadar biz  
caur altına. ē Şimdi biz mecbur olduk caur devletine, hmetine nāsi  
deyalım itāt edelim. ē hanci devlete itāt edilmez, bir devlet uç tane  
şartına senin unden allā korusun uç bilesi ama unden birisini da  
yasaklarse o devlede itāt edilmez. birinci yk, yok yok yok yok, birinci  
570 bi devlet dinine mani olurse, o devlede itāt edilmez. o devlette  
dayanamasen kaacan hicret, şart bu. içinci bi devlet ırzına namızına  
tecavüz ederse ona da dayanabilirsen karşi celesın cel, celemesen  
kaacan hicret. unci malına ē malsız da yaşayamasın, idaresız  
yaşayamasın. bu uç tane seni hr yaşatırirse bi devlet, o devledesın  
575 borli itāt edesın. vergisini verecen, asker alırsa askerliğini cidecen, ne  
var ise. sen devlede borli itāt edesın. ondan sonra anlat. ē dedim  
Şindcek te bakın bu çşey burda burasi da kundaklandı. patlayıcı madde  
koyuldi. bizim duvarda karşidan binay dedim cri misin. dā o vakit  
atmamış idim çatisini açık idi. bu dedim yandı nato çeldikten sra, neden  
580 yandı, neden dedim ben bu szleri slemışim dā ombeş yigirmi sene  
evel, otuz sene evel. sana bunlar ne dedim yasak sen bunlardan Őikayetçi

olması hiç birisinden devletın. çim bin dokuyüz elli dokuzdan mi,  
altmıştan mi açıldı medreseler yugoslavyada. deym ama deym okulları  
dedığımız burda medrese hala kullanılı o osmanlıca ter termininde açıldı.  
585 bin dokuyüz elli yedide beş tane haciy tito yoladı haca, çimi yoladı haca  
yoladı komunistleri. filanını, filanını, filanını, filanını yugoslavyadan  
yoladı haca. çimçi allā rāmet elesın naserın anlaşmasilen. o dā  
aktırmaylen burda beligratta bineylar uçaga kayırde eneylar, kayırde  
sōra alı te mısır kahire başkanı bunları yolay haca. bunlar komunistler  
590 cıttılar ilç sefer haca cezıldılar, cürdıldılar. hiç titonun politikasına bu hac  
yolcılığı zarar cetirecek mi mani olacak mi olmayacak mi. olurse hacılığı  
açmasıık. devletın politikasına bir zararı gelirse bu hac yoloni açmasıık  
kaparsık. devledın politikasına zarar gelmese bu ...açaysık hem var  
onlar devam etsın. elli sekizde da ema açın idım sōra sıralı çim stedise  
595 cemāttan cıtti. elli dokuzda bizim çüye yakın kimetovtsada birinci hacı  
abaz kalktı cıtti. ema pālı miydi, pālıydi. o zamanda tito ni bilidi nedir o  
dolar, ne bilidi nedir o frank, ne bileydi nedir mark se yuro artık çimse  
bilmeydi o vakıt yok idi ni avropanın çendi yurosi. vay idi sterling  
austriyanın, mark alamanyanın, frank isviçrenın hem frantsanın ama ayrı  
600 değerleri isviçre frangının hem frantsa frangının değerleri ayrıymıştır. ne  
tito dey çim istey cıtsın hacılığa şte steym ben tamam. pasaportını  
yaparım hepsini yaparım sen bana elli altı tane altın para lira tek el elli  
altı birlik lira birlik altın lira yok atatürk lirası bankonot emme altın lira.  
elli altı tane liray yaparsın getirırsın senın her şeyın tamam olur gidersın  
605 gelirsin. tōn içinde pālı için pālı ucuz dil o vakıt elli altı lira yapmak altın  
para bayagi zor imiş. yāni ağır idi o zaman ama var imıştır bi atasüzi  
burda kulanırdık. aşiga bagdat çok yakındır buradan bagdat bi kılometro  
uzaklıktadır aşiga se çim aşig olur gıtsın bagdada ona bir kılometro yol  
cüsterır bagdad. ama istemeyene yüz bin kılometro uzak kalır. ē o vakıt

610 çî hacılara o aşig olan citmek hacılığa çok az bi paraydi, çok ufak bi para  
ama zor idi yapmak. ē büle dedım yürüdi. sōra dedım ay dedım bunlar  
oldoktan sōra ne bulısın sen bu devlete itat etmeyesın ayt anlat. tamam te  
hüçümet içinde olanlar komunistler oruç tutmayacak, namaz kılmayacak  
tamam. aciba salte müslimanlara miydi bu yasak, idi mi krıstıyanlara da.  
615 onların papaz olarak komunist olabiliydi mi olamaydi. çendi dinine  
uygun şartlari ne derlar yapabilidi mi serbeS devlet adamlari yapamaydi,  
o vakıt tama kızma kardaşım. çimçi en ağırdır ben benim için her şey  
yapaym sana yasaklaym odor ağır o taşınmaz. ama navakıt hem çendi  
milleti hem sen aynı seviyede tutar. neydi hep millet bütün milletler  
620 haklarını aştı meytepleri macarçen, rumunçen, türçen, arnūçen,  
makedoncen, slovincen bunlar hepisini açtı okullari hepsinin bir, herkes  
kendi dilne sayıp çikti. herkeS kendi bayramlarında, kendi yerlerine  
kendi bayragını serbeS brakti sallayasın. sōra ne şikayetın o devlede o  
düver çî sen mecbur itāt edesın ergin. yāni bunlari da lazım bilmek. ē  
625 dedım ben bunlari süledıgım için ben dedım kundaklandım hē evum  
yandı ...başka bi şe yok. ē şini ne kâ isem dogri, ne kâ isem egri allā  
benim azābımı bilir, allā bilir. ne kâ yanlışlıgım var ise o kâ beni allā  
beni azāp eder. ne kâ dogrılıgım var ise allā o kadar mukafetimi versın  
ben allātan araym. ne araym ibrayim rogovadan, ne haşım taçidan hiç  
630 birısinden, ne bunların o şindicak olan neydi adi o yok be ariftan, dur be  
bū krasniç hā rifat krasniç olmuş torda hüçümette ne olmuş yök.  
osmangazi belediye başkani to recep altepe mi nedir, ē var idi orda  
bayagi te ...var idi... bi tane bizim da doburçan çucugi babasi birinci  
üğretmen doburçanda olan türçe ne zaman açıldı elli birde. onun da  
635 dedesilēn ben babasilēn da fena dilidık ama dedesilen biraz dā iyidım  
mābette. o çucugun burda neydi zekeriyanın, zekeriya dındar isminde. ē  
onon dedesilen biraz dā ey mābetım. babasi da benden üç beş yaş dā bük

ama ŧte verem çı babası genö ama dedesi hoca olduğı için zaten o zamanlarda imam da idi üpeci camının imami daydı o camiy ne yaktılar  
640 çağrlar. biz o cemādın cemādiyđık ..cemādiyđık orda ŧindcek vermiŧlar  
bi tane arnütlerin te arnütlerin univerzitenin bir tariciya, tari okuyacak.  
bu sultan muradın te olayını savaŧını. cełdı adam konuŧı tariyi bam bum  
bam bum bam bum sonunda hem bi tane bursali adını unuttum bi de  
boyle orta biraz dā dolgun o da denilmiŧ taridan sülesın. ama ŧinik ondan  
645 sōra süleyecek bu peŧin süley bu arnüt priŧtinenin. arnūçe sōra bi tane  
tercūman baŧladı bi çe bi erkek priŧtineli yapamadı, dedilar bi kız o da  
adam akıllı tercūmanlıđı yapamadı ama neyse yaptığı kadar. ē sonunda  
ŧindcek bizi zaten biz yürürçen dā cirmeden türbeden içeri diŧında  
autobustan enerçen çok küti karŧılayacak bizi bi iki tane arnüt baŧladılar  
650 sügmek bađırmak te calmısınız bu bizim en būğ arnaūdun te kellesini  
almıŧtır kesmiŧtır sultanlayı siz calmısınız burda te oni anasınız falan  
derçen zaten biz diŧardan hazır idik cirırçe içeri orda avlida türbenin  
avlisında orda ŧte konuŧma olı. ē sonunda aldı diveri bi austriya tariçisi,  
bilmem çim tariçisi sōra birden orda bozuldum yāni, te demiŧtır çı bu  
655 savaŧı ne tsar lazar sırların kraalı lazar kazanmadı, ne sultan murat bu  
savaŧı kazanmadı. o bursali o tariçi neydi em ...ilahiyat tariçisi o da  
birden bozuldı sōra gāri konuŧmadı veç bi iki kelime mi üç mi çıktı  
süledi, ben dedi bilim te unutmıŧım da ŧindi ben da o vakıt o anda çok  
sinirliydim, çok aşırı sinirliydim. ē te bağladı o akŧam imiŧtır bi kandil  
660 cecesi ema hanci ceceydi regaip mi, mirac mi, berat mi unutmıŧım veç  
üle raslamıŧ idi denk colmiŧ idi. ē te andi çı üle raslamıŧ o cüncek da ne  
ŧehit olmiŧtır burda sultan murat han te büle bi kandil cecesi imiŧtır. ē  
orda ben birden bozuldum benim ısız dimi kazanmadı savaŧı ne murat,  
ne tsar lazar. ē çim idi bu üçüncüsü çı całdı beŧüz yigirmi üç sene sana  
665 hüçümdarlık yaptı. austriya mi gełdı, italiya mi gełdı, macar mi gełdı,



alman mi geldi. onun ŐeitliĐinden sōra Āim yūnetti cene burda bu devledi  
hanci kırıstıyan devleti yūnetti, to sultan muratın Āucugi kaldı yıldırım  
payazit bre namısız nāsıl utanmaysın Āendi azĐından, Āendi dilinden,  
Āendi kulaklarından. sūledıĐı sūzleri agzın, kulakların iŐidımı be yok mi  
670 duyay mi yok mi Āi iĀisi kaybettilar savaşı. sōra Āim kaldı burda Āim  
hūĀūmdarlık yaptı o andan sōra beŐūz yıĐırmi ũĀ seney Āime verısın ama  
rasladılar bi iĀi tane ne tanaylar bursalılar bastırđılar brakmadılar  
kalkaym sōra kalktık celdık. ni yemek sōra yiyemedım adam akıllı ũle  
sinirlerden. ordan sōra Şte unuttum neydi adi tikanın biraz onunlen da  
675 kavga yaptım sōra bi konuda aradım biraz para yanında. dedım bragaym  
bi tari burda doburĀanda dedi ben dedi ũle işler yapamam dedi inanmam.  
aradım para ne yaktılar garaji yapaym alt katını bragaym Āüye Şte bizim  
tũrklerin dernek, dernek iĀin parasız pulsuz canım iĀin hayrat kalsın yũst  
kati yeliŐtirmek ne olurse Āocuklar din dersi tutulurse orda tutulsun din  
680 dersleri. ne kalktı bana efendi tikanın dedi. bũle dedi biz dedi gũvenın  
iŐlerımız dil dedi bunlar dedi te tikanın neydi o iki sene evel prizrende  
neydi o baŐındaĀı adını bilmeym unuttum. beĀi metin aslanbaŐ. dedım  
Āok teŐekkũr ederım dedım ben dedım colmiş bu yaştan sōra tikadan  
alaym yeym o paraları dedım afedersınız orda kırıldım biraz hem da bũle  
685 kaldı...ĀũnĀi bizim kendi paramdan benim māŐım var amma az māŐım  
var idare iĀin var evde bũk masraflar bilısın, alının beş tane, iliyazın iĀi  
tane yedi tane ...hepsi cidilar meyteplere aşari. te Şinik bi tane  
niŐanlanmiŐtır dũĐũn var, burda o vakıt, yok oni tavan te kapi, pencere  
falan dũz olsun Āũn ne kadar olsun Āocuklar celebilsınlar orda ders  
690 alabilsınlar din dersi başka tũrli kabul etmem. ũst kati al kati bragaym  
derneg iĀin her vakıt parasız pulsuz yāni batmasın, bare ne kā ciderse  
citsın da ne kā dayanabilısın ombeş yığırmi sene bu tũrk kũltũri burda  
kaybolmasın ...beĀi sōra kaybulur da ama bragırsen bi tene veĀ beri

695 biraz dā fazla olur anlay mısın. yāni ne kadar ne tutulmuştır şindiye kadar  
beçi tutulmaz bucunden sōra, çimçi biz yaşlılar üldükten sōra bu cençler  
birazcik fazla ümrenilar paraya, ümrenilar kandırmaya kanaylar kolay,  
kandırıcılar var yeter amma hiç olmasa bi şe citsın orda sinirlendim sōra  
diverim. bi kız aşçeriya uniformasilen imiştir o bi içi defa bende burda o  
700 da idi orda ema unuttum o da türkiyenin idi te o tikanın o metin mi neydi  
adi. kız toplani bilmey ne sülesın tamam dedım seninlen bi şeyim yok  
hem da gāri biz da citmedık. ceçen sene neydi cene o toplantı oraya  
gitmedık. dayanamam cideym oraya. ...elhamdülla. ē büle ergin şindcek  
üle toplantılara gārim karışık oldu mi citmem diverim. se çikay çeşit boş  
705 kafa bu farkı te nice diverdım o vakıt te filani yazar filan tariçi dimiş hiç  
birisi savaşı kazanmadı. yāni bunların burda bütün gayesi sonuni  
baglaylar çi türkler ya zulumçar idilar, yā kazanmadılar bi şe  
yapamadılar cene kırıstıyan dünyasına nāsı deyim ünem verilar. ben da  
buni taşıyamaym. ē bülem çi olsaydı hiç karışmaym dā rāt, çimçi sōra  
sinirlenim başım osandıri yorolım. şindicak e pa bak şindi cidersım  
710 konoşmayaym dayanamam konoşmadan. çi haki atamadan meydana  
oturamam, haki atarsen cene haki istemeylar. hā var imiştir şindi  
toparlayabilirsem bi türlü hā dey haki dey istemem, cürmedıgıme dey  
inanırım varlığına, fesadı isterım, haki dey istemem, cürmeden dey  
varlığına inanırım, fesadı dey severım, isterım. şindi kıkay her gün  
715 sōray dey neydi osman amca bu süzlerin büle. haki istemem, şindi  
yorulturmayaym ne sizi ne beni. benim büle manasını anlami ē hak midir  
ülmek evet dey haktır, dey ülümü seven var mı bucune kadar yok. dey  
allāyi cüren var mı, dey yok, dey inananlar var mı dey bol bol dey yeter  
720 dey çi allām varlığına allā birdır dey var. mal, evlat bunlar dey fesat  
midırlar insanın başına dey fesat. var mı isteyemeyen evladı hem malı  
yok dey yok herçeS ister. ē dey oni dey manam dey idi maksadım idi bu

açıklayam dey size. hakki dey istemem, gürmeden varlığa inanırım,  
fesadi isterim. yāni anlam bu çıkar. ē ben fesadi isterim hakki sūley  
savrolamam ama bu halka o uymay ben devletimi severim, milletimi  
725 severim. Şindi başka bi anlam se kalkalım kılalım dey milletimi dey  
nićāmi cibi severim devletimi dey, milletimi nićāmi karimi cibi  
hanımımı cibi severim yok milletimi ayt tamam işla, milletimi cüzümi  
cibi severim, devletimi nićāmi cibi kıskanırım ćimći bir insan hanımına  
bir ćimsey yaklaŐsin ister mi, herćeS kıskanır. ē benim da ćendi  
730 devletime ćimse üst ceŐsin oni kıskanırım se benim devletımın üstünde  
ćimse olson oni kabul edemem, oni kıskanırım. ben isterim benim  
devletim baŐta olson. yāni ben bunlari sūlerćen ben burda kalım suçli,  
yok yok sen senin devletini sevma beni sev. ne aldım ben ne seni  
seveyim, cin mi aldım, kŭltŭr mi aldım, yŭneticilik mi aldım seni beni  
735 ŭğretsın ben nāsi yŭnetećim bi devletlik ya bi bi bi tarafını, bi  
bŭlgesini avropanın mi asiyanın mi, afrikanın mi. sen dŭne kadar kaćak  
ıdın, dag ćucugıydın. ē ben sana kalkaym allāhu ekber deym sensın bu  
dŭnyanın cŭzi tŭvbe istigfar estakfirullā yapamam ben oni be ergin buni  
laŐım biŐsin herkeS. benim ćocuklarım bililar sen bilisin bu ...gazeteciler  
740 da bilirlir buni, buni bana dediremez ama benim rogova mār ne istersen  
ol be ol sana, bana hić ćimsesın. ben senin parana koŐmam, versani da  
almam, ben isteyeydim para alım alırdım titonun parasını. ben Şindicak  
bakın bu anlam dersen...

## 6. Metin

Adı Soyadı: Ziyadin Dobırçan

Yaş: 55

Derlenen Yeri: Gilan - Dobırçan

Derlenen: Evlilik Adetleri

kız ē kız aradıktan sōra eşi ādetlerde böyle imiştir. mesela bir çışı, içi çışı  
yolaydık o evlere, o evlerden isteyici araydı kızını. mesela o soraydı  
çocuk nerde falan çalışı ey midır, bu midır şey falan o zamanda çok  
eglenmek olmazdı. olurdi bir cün, içi cün, üjjün kız, kızı birden veridılar.  
5 biz o ādetleri mesela cideydık işlige onlar da celidılar bize düğün mesela  
istedigi cibi takadın takada güre düğün yapaydık. mesela on çışı, yirmi  
çışı, elli çışı düğün yigidiydık kızı alıdık. efendım em o alan düğün  
yapaydı veren da düğün yapaydı. evet hiç hiç hiç karşılamak çok güzel.  
karşılama kuşluk, çay, lokum falan bunlar bu ādetler, peşin daymiştir,  
10 şindi da üle kālmiştir o ādetler mesela. ē cevap olur çi eglenidi olur bir,  
otuz cüne kadar eglenidi çok yerlerde. mesela başlay kışmed ise olacak,  
olacak, olacak on cün, yigirmi cün bi aya kadar uzadidi. tā çi kız verēlidi  
mesela benim vakıdımda, benim zamanımda. ā şinicak da üle aynı aynı  
nice şinicek üle. mesela kızı istersen gütürecen isteyici bir kişi, içi şı, üç  
15 çışı karşılamak güzel karşılarlar fekat verir, vermez begenir, begenmez o  
da bilmiyorum. bakılır bizde kabile bakılır egerem kabile ise biz kız  
istemeyisik ...bir yolayamaz isteyici yolamasık kabileler. se bizde var  
bū var kabile kazaz adiloglu, dindar, sōra poçinka falan fekat çok  
kuşaklar geştikten sōra şte biz poçinkalarle dayılar cibi çigırısık fekat  
20 kız almisk ya da vermisık. çok kuşaklar geçmiş yedi kuşaktan sōra  
şeriyat üzerine düşey gü ama pek pek aramamisık onlar da  
aramamıştırlar efendım. ē bakılır evet fākir olduktan sōra tabi çi o çendi  
aklarını istiyor. mesela fukaralığı var bakar bir yerde dā dā fakir oldugi

için aynı nıcı mesela çendisine göre zenginden aramaS efendım.  
25 zenginden aramaS zengin da vermez fekat yok çok fakirlar bizde burada  
üle topraksız, işsiz az var türklerden az var efendım. düğünden mesela  
bizde düğünler en fazla yapılır eşçi pazar günü cumartesi pazar. mesela  
burda deysık eşçi pazar ama türkiyada deylar pazar cüni. efendım  
cumartesi yok pazar her zaman pazar günü se peşinden çok isteyici  
30 mesela işçiler var idi fabrikalarda falan onlardan üturi biz her zaman  
düğünleri yapmışık eşçi pazar cüni. ellisinden beriye ben tutamam  
aklıma çi peşembe cüni almışık gelin ya vermişık hep eşçi pazar. e elin  
eşçi pazar alını mesela pazaretesi günü kadınlar gideylar gürmege celini  
pazaretesi günü. a eşçi pazar alırsık her zaman eşçi pazar. herisinden ben  
35 yaparım hiçbir cün ben tutamam aklıma çi almışık peşembe cüni hep  
eşçi pazar. düğün mi düğün tutay içi cün. cumartesi pazar, pazar günü  
akşam üsti bitti hepşi bitey, hepşi daılı. musafir gidey belçi sebepler  
kalı, halalar kalı teyzeler kalı, hala kızlari kalı teze kızlari, dayi kızlari  
kalı onlar kalılar. a mesela bunlari ne çağırısık falan çok küylerden ne  
40 çağırısık sebepleri onlar gideylar. fekat sebepler olan dayılar, dayi kızlari  
tezeler onlar hepisi kalılar. kalılar bir cün, içi cün, bir hafta kalılar, bi  
hafta da kalılar mesela. erçek tarafından kızı almak için hazırlık edeylar  
bizde şındcek çok kısa oldu. mesela dort kat fistan var ise bi cerdanlık  
falan altından, içi tane yüzük, içi tane bilüzük başka hiç bi şı. yok çok. a  
45 düğün için hazırlamak et alırız mesela koç çeserız. yā koyin mi nasıl ne  
var ise evde hazırlık yaparız bir gün eveli onlari yaparız hep. etini,  
pirincini, falanını, heppisini şekerını hep hazırlarsık. hususi kadın var  
gılanda çoklugi var çendileri yaparlar fekat bizim ben çucugi ne  
evlendirdım gılanda hususi kadın var çendi ayak, çendi kablarilen  
50 gidersın arabaylen alırsın o gelir kırk seçiz sāt oturur, bir cün em bir cece  
oturur cene yarındasi cün bütün cün, bütün cece onlari tā çi hazırlar

yapar yikar falan hep o hazırlar. var hususi kadın var gılânda şte unuttum  
ismini valla unuttum ismini. kalabalık içi gün evelki günü mesela ā evet  
cumaertesinden başlarlar hayırlı uğurlu ederlar tā çi bütün cün akşamaya  
55 kadar cumaertesini ā pazar cüni sāt onda oniçi de gelini gidersizık alırsık  
içide gelırsık mesela ol akşam amin dovasi var. amin dovasi hoca gelir  
amin eder hem da eppisi giderlar. ē arabadan endirmek için kaynatasi  
endırır mesela ben evlendırmişem çucugumi benim ben lazım gelini  
endıreyim bir ādet sōra orada benim aylem alır orda gütürür teyzesi, dayı  
60 kızı, dayı karisi, yok kızı fekat dayı karisi kaynatasi hem annesi mesela o  
çucugun gelini endırır taraftan üle ādetler. evet var bizde o gelin endıkçe  
musafi koyarlar başı üzerine mesela birisi tutar içi çişi sagdan soldan  
tutarlar. birisi musafi tutar hem musafilen gelir eve bizde o ādetler imiştir  
hem öyle kaldı. daha devam ediyor ellisinden beriye o dā o devamlı  
65 gider bizde bizde düşmek yoktur. mesela ne istediğim ne dedim mesela  
nāsi isteyici yolaysık, nāsi alısık peşinçi ādetler falan nāsi imiştir içi cün  
mesela düğün olı aynı ādetler bizde öyle kaldı. aynı, bi falan bizde  
nicidir başka yerde satın alırlar kızlar falan bizde alınmaz o iş, bizde  
yok. bizde para istemiyorlar. mesela isteyiciysen isteysin gelin alasin  
70 arnütlerden da alırsen bizde para istemiyorlar aramazlar para, yok, ni  
türklerden, ni arnütlerden bizim yerimizde burda mesela dobırçanda,  
dobırçandan da dışarı bi kaç kūy mesela da istersek...mesela çok çūler  
burda şipaçitsa olsun, obošta olsun para istemezlar yok, gelin tarafına  
para istemezlar, aramazlar ādet yok. peşin, şindi arabalarle, şindiçi,  
75 şindiçi sorarsen şindicak yigirmi araba otuz araba takadi var ise mesela  
arkadaşlari var çok kalabalık giderdik. otuz arabaya kadar gidiysık gelini  
alalım. mesela yarım sāt eglenisık ütede çay falan yok. lokum soklar bi  
şe falan hem içki başka bi şe yok gelini gelince şte nice ne diverdım içi  
çişi endırilar, gütürilar, bragilar hem eppisi gideylar veç dayı kızlari

80 onlar sebepler kalırlar. fekat peşin da arabalarlen almısık üçüz  
arabalarilen peşin kızları almısık...ben nāsı divereym bunların var bi  
amcası haci musa imiştir içi araba beycir at arabaları, içi at arabası var  
imiştir. bir araba kızlarlen kadınlar, bir araba erkekler. onlar güzel  
karşılaidilar ütede içeri giridık teslim edeydilar gelini arabaya, biz  
85 gürmeydik kadınlar ataydilar falan hayrını güresın allā ismarladık başka  
hiç bi şi. fekat şindi yok şindi arabalarle. evet önce bizde hep üçüz  
arabalarile var imiştir çok üçüz arabaları fekat güzel arabalar, yelişik o  
ürtük falan nice gelini ne zeman gidersın alasin. ā şindi yok ō ādetler hep  
arabalarle. on arabadan aşari olmaz gitmek gelini alma yok olmaz yāni  
90 gelirlar arkadaşlar gelirlar giderlar, on arabadan aşari olmaz yigirmi,  
otuz araba gidersık alırsık arabalarle. ne zeman gideysık kız isteyici için  
içi çişı gideysık, çimdır ulıce onlardan ne zeman veri kızı kalkaysın  
bismillayıramanirayim yapaysın sen senin, sen senin kızını aradın filan  
çucuga falan allain emrilen peygamber kāvlılen verdın mi verdım,  
95 verdım üş kere to süzi sülüyor em da teslim eder. evet başka yok.

## 7. Metin

Adı Soyadı: Cevahir Lipa

Yaş: 83

Derlenen Yeri: İpek

Derlenen: Sevgi ve Saygı

â bunda düğün bunda ipekte üf unutmuşım. benim şimdi seksen türçe  
unutmuşım. arnūçe sōra ...arnūçe türçe hiç. tellet e kom taştı. ô bi çeret  
alidasık lutkayle oturmuşım ben çok alida. une ma şum e kom dayt te  
aliya eļle atü. onda var imiştir dayom, ondaymiştir teze diriymiştir o  
5 vakit. imiştir sōra ali te lutkayle otormuşım. eppisini bileym ama veç  
unutmuşım em nice astalanmışım bi şı kreyt unutmuşım. pite ū pite vā er  
cün pite bunda yoğlule peşembelēde. hā hā pite hā türlü türlü lāhnayle,  
papaz sarma biz dersık, manti, pazīle, pazi pite...küeylan kuri pite.  
benim hā terzi, terzi işlemiştir. ô unutmuşım po tübe kam haru kam haru  
10 valla. ben ipekten, ipegin. ū ô, ô biz evlendık celdi en evela celdi  
cürümcem bakma beni kız ...ben unuttum. ayt cirdim mutfaga açın  
cirdim mutfaga. celdi ince rızanın karisi ade dedi celmiştir bakma seni  
oya oya yapayla. yok dedım ben çıkmam o taraf çıkmadım. sōra açın  
celdi başkasi tutti avlida, koysı karisi celdi tutti avlida cürdi beni. dogri  
15 yoladi misidi. misid bizim mâledeymişto, misid verdi babam düşekteyçe.  
yok iç nāso sormamiştırlā, naso sormamiştırlā o vakit iç. verdi babam  
düşekte içine cıttım celin düşekte. onlay cünley yaptile düğün yapmış  
idile açı celdim ben celin pencere yokari onlā aşā işlilē ben bakaym  
pencereden. celin tutaydi kolumdan bi akrebalāyi onlān kolumdan ben  
20 bakaym pencerden ôh ôh. paytonle ...vay idi avli kapsi yanında dere ben  
dim nedir bu büle ebet citmemişım o mâlede dere atteler bakaym ne  
atayla ayaklaga ataylē çuval, ataylē postaçi, kose cibi postaçi usli sele  
celin usli postaçile...durmuşım orda divan açi bakaym pencereden onlā



yapaylā dūgūni mo akşamlogi, yemā açın bakaym cürümcem aglay  
25 avlida süli bi şiy kardaşile onlā sülimişlē kardaşile niçin aldık celini  
şindicak nice kuma celini se cide bayram aşır aşır çağırmiştilē. neyse  
ceçti celdi maydi celdi o cece te dūgūn. citmedi kodilē bi bir ay, bi bir ay  
kodilē citmedi aşır sōra citti ō içi sene, içi sene yaptı sōra celō üç ayda  
oturma cene bi çet ō. ō ben prizrende dā çok oturmuşım se bunda ben  
30 prizrende sefa etmişım pek unutmam ebedi hastalandım. sündüz diy  
masi sefa ettin sen ben da sefa etmişım kōukti citti bayram idi kodi evde  
celini kodi, kızı kodi fena komadi üç akşam oturdi veri allā bi saip ayıp  
adamlā celilē neyise bayram içine...desın çim isterse o da celin kızı  
oturdi üç akşam valla şindi cene istemişlē celma po olmadı. ā oldı çucuk  
35 kız tıstıvırdı celini kaldı sōra cidemedık evde ayt kızı işe ben da üle. ō  
çoktan cideydım şindi yāk şindi yāk edemeym ayaklāmdan yāk yok yok  
edemem cidemem bi yere. yok edemem sündüzde cidemeym, sündüzde  
cidememişım ne milātta yok yok sık sık ...alti seneye ayaklāmdan bū  
tutay kolumdan bu oturu akşamdan sōra benimle komaz yalanız beni. bu  
40 baka celim bol veç bu baka pek, pek baka çocuk sobā dek oturu dün cece  
oturmuştı sobā dek cece yok uyudum biraz. ũ hep baka bu çucuk da o  
çucuk pek dā hakikat da üle çucuk bilmem, ipekte yoktu üle usli çucuk  
üle hakikat çucuk bakma būk anay. ne celulā çadu laflāy ero sok oni  
buni çucuktu ...kapar kolumdan yola abdesanaya çucuk da hakikat kız  
45 da da veç kız işte vermişık o islā yere kızlāy rāttır pek pektır kızlāy işlā  
rāt ō hepsi veç şte bu küçügi dā evel vermişık üç aylā yazın iştedir o  
işte. pektır ey rāttirlē. hepsi evlendiler hepsi veç çucugi şindicak çucugi  
o istemey ...şkolay yok istemey çucuktur hakikat pek işlā maşallā bi çet  
içine pek islā. ũ cidemem bi yere yok tübe yök veç şte bunda cidemeym  
50 ...abdesanaya ayredesın yök loçko yorolma celōdik da pek ince  
bakmıştır şindi bereçat versın. açın üldi bütün cün aglamışım...sefa

etmiştik valla bol bakmıştır...hele bakmıştır lutka cibi anasını pek bakmıştır. lutka āh ne bakmıştır tezemi yok çi kaynanay benim tezemi fatime da citti ŧte cenç...o hastalık dogri çekti, veç çucugi isla çikti 55 ŧüçür celi o. celi sık sık basamakla beri...sabayle...onun da kız rātlāndi bi çucugi işte cirmiş işe, ben sefa etmişim pek sizde ali bakmıştır. lutka kŭ kŭ onlā dā hepsi veç cibi siz...kŭ kŭ celōçe bakma beni nice kŭ cendi çucugum...

## 8. Metin

Adı Soyadı: Reşat Çorkadi

Yaş: 56

Derlenen Yeri: İpek

Derlenen: İpek'te Türkler

reşat çorkadi, çorkadi. kadi anadın mi benim şimdi var elli alti. bũ ne var  
bunda bi Şi sefa etmişim babam imişti ayni bakalci. dũverırım ne var çok  
ey, çok ey. biz ipege, ipekten getiridik ũskũpten. evet satādok mive  
toptanci mive pazarda. mive, mive satādım karpuz, kaun, ōlma, Őeftali,  
5 domateS Şe bunlayi ũskũpten getorordok. karpuzi alōdok strumitsada  
makedonyada, era...ũskũpten bĩ yũz seksen kilometro bu başka Şiyi  
alōdok makedonyadan. çok ey beniyım ũpekli, yediyũz elli, yediyũz se  
sene evvel burdayım. ben ē nice duymişim babamdan bĩ asker imiş  
anadoldan kalmiŐ burda, ačın kalmiŐ ũpekte. o vakit var imiŐtir on yedi  
10 ev ũpekte. on yedi evden on ũç ev olmiŐtirler çorkadi. kadi. sōra ũççũz  
sene sōra çor imiştir bi amcam gitmiŐtō mektebe ũtē frantsaya...bitirdi  
mektũbi geldi imişti biraz cũzi imiŐtō biraz kaponok attilē ismi çor kadi.  
anladın mi se ben çok isla konuŐim se yoktu ičilē. varmiŐtir vallayi  
konuşma Şindi bilmeym o vakit vay imiştir seksen yedide vay imiŐtō  
15 mektũp...ilçokul sekiza kadar sekiz okulda vay imiŐtō tũrk tũrçe ũpekte.  
kapandi altmiŐ bin dokuz yũz altmiŐ sekizinde kapandi. vay imiştir dā  
evel. ē ũgretmen vallayi te unutma se ben imişim arnauçe benim  
kardaşım imiştir tũrçemi okulda. benim kardaşım buradaymiŐtō evel  
yigirmi sene mũdũr...başkan, başkan ipegi. başkan yardımcisi on içi  
20 sene imiştir burda ũpekte başkan, kardaşım, ābēyim, kardaş. sekiz sene  
okodi sōra gitti serpçe se arnauçe yog imiştir burda, māmet çorkadi. sag.  
kaç yaŐındadır altmiŐ ũç Şindi. benim var Şindi kalmiŐtir içi eveli var  
imiştir ũç. çok karıştı bũ bizim dili se ben çok defaydım turkiyede, ē

şindi çok zor konoşim dişsız. ē benim vār amıcam kızı nice deysık biz  
25 ipekte motram...benim bi kardaşım var bi arkardaşı prizrende daver.  
yılđaşı, yılđaşı. ē ben var imiştir çok ey, çok ey ügrenci citti  
fakultede...fakultet citti priştinada beraber arnauçe, sırpçe niceydi o  
vakıt daver, daver perzirenli bir arkardaşı var daver. o çok ey prizrende  
episini tanar prizrende daveri. şindi atmişlä açmıştır bi butik  
30 çarşıda...evel çalıştı müdür farmakos prizrende. ipeğin evel, evel vallahi  
bilmem unutmuşım. var imiştir marşal tita, ramiz sadik, var imiştö  
sedanaest nandori, var imiştö mähârem sâra, mähârem sâra vay imiştö  
sekiz mart. medrese şindi yoktu evel evelsi var imiştir, var imiştir, var  
biraz okunmuş. ē onlar rāmetli ülmiştirler mähmed gāşi, mähmed gāşi elle  
35 mähmed mähmed aci mähmed aci mähmed islami. islami. vay imiştir da vay  
imiştir beçir sâra, vay imiştir haci çamil, haci çamil, evelden yüz sene  
vay imiştir çim başka başka beçir sâra, çamil mähmed islam te ....bi  
boşnyak. oni ismi unutmuşım başka yog imiştö hocalar evel. episi burda  
ipekte derlê bana turk. sordon kaç olgun var evvel vay idi üç olgum şindi  
40 kaldı iki. bi tepeledilê yeni sene için girdi ...kurşum celdi havadan üldi.  
söra kaldı içi çucugum on üç yaşında idi çucugum şindi kaldı içi tâne. ne  
düvermö. evvel çok eymişti deri bin yedi yüz seksed yetmiş beşten,  
yetmiş beşten söra bizim için nesik burada ipekte turk için yok bi şi yok.  
arnaüt oldok altmış dorte beşte. po o vakıt ştolidi, şte ben ismi  
45 degiştirmedım reşad etmedım tı en son harfi reşād ismi türçe çorkadi,  
çorkadi. yapmadım çorkadiu arnauçe. çorkadi kaldı turçe ben kaldım.  
anlay misi, be arnaüt çorkadiu türçe çorkadi. reşat arnauçe reşad türçe.  
var var çok az po çok zor konoşulı burda. niçin bi allâ bilir. açon idi  
babam, açon idi anam hep hep zaman konuşurduk biz türçe evde her  
50 zaman. po. üldi babam evel yigirmi sene. anam da üldi o vakıt başladık  
arnauçe. yok yok cendisi...ayde ben harpta çiktok gittok rojayda bir

rojaydan gittok ulçine de. ulçina da gittim kardaşımle, bi kardaş kaldı  
ipekte. harpta burda kaldı karisile üç ogli vay idi kaldı bende. sōra ała idi  
harp her bi çimle tepeledilē kardaşını yok çocuklāni yok büle üç bi efte  
55 yok yigermi cünün evel harptan burda vardı. sırbistān hırbiş polis  
candarmari vay idi. asker ben aldım karımı oglomi ulçinden geldim  
üpege. açon geldim burda kardaşım idi diri. oglo karisi da çucuklari da  
hepisi oturdum orda on cün sōra celdi televiziyon turkiyanın kombi busi  
cirdi prizrenden geldi ipege. kombi bus radiya televiziyon unutmuşım  
60 anci, anci, anci şey idi geldi bizde. aradi, aradi bi arnaıt demiştir git bu  
taraf var begi ismisi begi reşat adi po ismi begi git var bu yerde geldi  
bizde. dedi olur mi konuşma seninlen burdan ben seni konuşışık burda ā  
turkiyada gurecek televiziyonda dogri. çıktı bi bi dort beş kişi arkadaş  
turkiyeden beni sordi gürdün mi kardaşımı, gürdün mi ābemi, gürdün  
65 mi babami diri mi yok mi dedım vallayı bilmem yalnız bi adam  
gürmüşım ulçında başka bi şı bi çimi gürmedım burda. arpta burda  
seksēn beş yüzdeydi hepsi evler yanık. bi şı yog idi, iş yok evi benim  
buldum ey imiştō benim kardaşım. kardaşımın evi imiştı yanık, benim  
kardaşım ne kaldı burda ipekte citmiş idi almiş idi karisini olā gitmişı idi  
70 benim evde. ē orda oturmuş vay imiştir çok problem askeriyeden,  
candarmariyadan, sırbistandan şte bunlari. ē bizim için şindiye kadā bu  
defā kadā nesık müsliman turk yazmaz turk çi o arnaıt şindi yazmisık po  
çimse bakmaz. açon ...aramış bi yerde çalışma yoktur. ben şindi çalışma  
bi yerde bi işte olmaz ne bilerım niçin. olmaz alülē arnaıtlayı,  
75 arnaıtlayı. yok, çok zor çok zor, çok zor bizi, çok zor. vermō para verma  
çok zor başka türli olmaz işler. bilmeym başka ne konuşam. şindi  
...kadiküyde amcam kızı istambolda o büyüdi üteye burdan benim  
amcam gitmiştir elli birde. bi çe o vakıt bñ sırbistanın niceymiştir git git  
sen turk git turkiyede, git sen turkiyede benim amcam gitti babam kaldı

80 sōra bi beş sene sōra gitti babam bakti. çok ey üteye satlandi bi küçük çekmedi, küçük çekmedi. şindi o vakit yog imişti küçük çekmedi beş on ev en çok yog imişto o vakit. aldı bi ev orda zor içi üç sōra sattı oni kaldı burda. ē benim amıcam kaldı teye o vakit gitti idi bakırkūde benim amıcam vay idi içi tane, üç tane oğli. içi kız bi oğlan. benim amıcam

85 çocuğı üldi kalbindan kırk yaşında istambulda. amıcam da kızı üldi, ē bi amıcam kızı kaldı dir. o idi biz ipekte deysık maneken en güzeli turkiyenin evel sekiz dokuz sene evel unutmuşım kaçın idi, idi istambulun güzeli benim amıcam kızı. ipek toloncay ē şindi üte kalmıştır o şindi yaşar kadikūde...pa o vakit sırbistan kovdı burdan, kovdı. nice

90 şindi niciydi harp doksan sekizde gir gir çik çik çik çik çik. vallayı gitmiştilē şindi dema ben tamam bilmeym veç bi elli bin çeşi gitmiştilē, elli bin çeşi...vallahi o vakit bi on kişi imiştilē turk o vakit burda dā çok var imıştır dā çok. şindi ben tamam bilmeym bi on bin, on bin, on ombeş bin vay imıştır turk ipekte. ipekte ne kā bileym, şindi ben bilmeym

95 benim babam ne konoşmış rāmetli babam evel, evel kırtken, bin dokuz yüz kırke kadar vay imıştır bi yigirmi, yigirmi beş bin turk burda po sōra celdi sırbistan aldı komunizim aldı bu, bilmem ne değıştiylē ismi adlāy çok burda çok az var turk. şindi çok çok çok az var. var ama elli altmış. bunda şindi seninle konuşmā onlā deylā senin benyim turk. başka

100 çiminle yok. başka çiminle yok. ben episile ben benim için fark etmez arnaudim demem turkyım episi şindi çikma yolda şide sōrma buni tanār mısın begi, benim, benim, benim ismım adım po beg konuşurdi. nerde beg episi bilerim evi hepisi biler bakalımı nerdeyim hepisi tanār beni. ben derım turk ya sen nesın ya sen ne olı. kibrikten ne yazsın, yazsın

105 benyim turk. çok teşekkür. bilmeym ya ne sūlema bilmeym, ben bilmeym ne sūlema sen sor beni ben sūleyecekyım. sor buni ben dūverecekyım. buni çi bun içi. var imıştır, vay imişti şnayder terzi, vay

imiştir her bi zanāt vay imiştir burda be. terziymiştir iliyaz imiştir  
mürteza, imiştir isa, o bi zanātlar sōra imiştir ekmekçi raşid. sōra vay  
110 miştir arif, demirci vaymiştir, fişekçi bilmeym valla vay imiştir saraci,  
saraci vay imiştir, her bi zanāt vaymiştir burda bizim mālesi çarşi deri  
ipek çarşi imiştir o zanātçi ...oymiştir bi düçanda ufak. zanātlar kuyumci  
çarşi bizim ipekte benden erak bi üçüzne metro buradan ē çörşiya burdan  
erak üçüz metre dey peki çim celō ipekten, ipege çim celō episi dā ne  
115 stey citma çārşiya nerde çarşi çarşi eski çarşi. eski çarşi citma ben şindi  
çarşiya bakma. po şindi sā garptan sōra yandi hep basadi orda burda  
olmā anci bi düçan niceydi evel elli sene yüz sene. bilırım var kurşumli  
cami, tefterli cami, hamam cami, ...kırımzi cami, taftali cami, pelivan  
cami, deftedar cami, başka yok. ē var dā bi var cūlfati cami. bi isti misin  
120 konuşmā kurşum cami evel bi turk yapmış idi kurşumdan. kırkbeşten  
altmış asker sırbistandan düşürmüş cami sōram yeni başlandi yaptiler  
ayni ismi kaldı kurşum. çarşi camiymiştir bizim sadırvan evel üpekte  
vay imiştir bi cami o şadırvan cami da yaptık çarşi camidan, çarşi şindi  
desık...pelivan bi bük üpekten bi çüy bi adam imiş pelivan mālesi oni o  
125 ismi sōra pelivan mālesi cami kaldı. sōra cūlfati cami bi var bi muzar  
orda. ē erbisim cide o mızarda yakā bire mum atta orya bi para mi, bir  
pışkir mi, bi camper mi orda camidan. ō cami ō mezardan kaldı ismi  
cūlfatin cāmisi, kırımzi cami kapışnitsadadır. ō evel ismi kapışnitsa şindi  
da kapışnitsa deylar kaldı kırk beşte ordaymış olmuş çok harp, çok kan  
130 kaldı ismi de kaldı kurşum kırımzi cami. taftali cami imiş bi ...cami  
taftadan, tafta...bizde ipekte tafta ē biz taftadan cami sōra ismi kaldı.  
taftali cami medrese vay imiştir bi üç tane. hamam vay imiştor evel po  
şte altmış sene hamam yoktu başlandi çalışma. çalışma yaptık biz  
meremet birāz harptan şindi doksan sekizden yoktu kaldı ştoyle. vakuf  
135 var çok ey şindi.

## 9. Metin

Adı Soyadı: Yakut Studenitsa

Yaş: 72

Derlenen Yeri: İpek

Derlenen: İpek'te Adetler, Eski Dönem ve Fıkralar

nimi e nonçin e trillete ştatın nice derlar. otuz yedinin. nāsıl alırlar, bi  
çim alō düğünle, bi çim alō üle nice olorse vakti, nice olorse. arama kız  
bi çe begenōsi sōra arārsi bulmadan cendın şindi badiyava. cendın bi çe  
bulursun. hā benim vaktim o vakıt imiştir verirdilar seçmezdim iç āī  
5 nāsıl. verdilar beni on altı yaşına hiç bi seçmeym çimsey. içi sene  
otordom niçā altına sōram te aldilā seçmeym kocami çimdir. başka  
cürmişim bi yerde ema benim anam o stemez düverma yazmış allā. açın  
celdim çok kalabalık çok çektim. āh çok. yok yok yok kalabalık te büle  
celmisok, kalabalok ...islā biz imisik rizayi ayriymiştir riza. ben imişim  
10 nayleyle çocuklarla te kaynanam, kaynatam hepımız, hepımız. sefa  
imiştir hem sefa, hem cefa ne yapma o kalabalok tosoydor. yok lezetli  
yerdok, zencin imisok, fena dil imisok. ema sōra ayrıldilar kardaşlar citti  
birisi üteye, birisi ayrıldı. onda tosoy kaldık se cittik islā. esçi ipek iç cibi  
çūy ya to yarına türçe başkalar yok yarına yā yarına biz nerde otormisik  
15 bizim evımız, bizim māle yā, bizim māle türçe cikolā, bīz, binaz toto  
onlō türçe, obilēy şindi dolmiştir çūli eppisi, şindi çūli kreyt. şindi eppisi  
arnauçe, şindi bunda da biz arnauçe. nāsıl ādetler koçkmo çayı yapma  
kaynanaya, kaynataya tosoy. kaynanamıza içmezdi kāve veç kaynatam  
vay imiştir kapakli sāni yapādok ...korkādok ondan eppımız kū kū  
20 kokārdok hepte, birden tosoy ādet, eppımız birden duydun duymadın  
kukā ādetler cibi senin anan az mi çekmiştir. hā ā onlā da ne çekmiştirlā  
bi vakıt, bi vakıt, bi vakıt sōra bi vakıt şı oldilar se çekmiştirlar çok.  
işlerdilar evde tonda bilisi sen. yok. ādet var cetororlē to yüzügi nedir,



cetorırlā bi çift komplet ne niça oļu, sōram te o ŧi sinileri verırlar veç dā  
25 çok bizden, dā çok bizden...benım açın cetırdilē naŧidenın bi mintan üle  
bi çif çityan ema altın cetiridilē prizrenden çok bunda yok, ŧindi yok  
ādet nerde ŧindi eveli vay imiŧtir ŧindi nerde alma hane hane ŧindi battık  
hepten nerde. niçin battık cirmemisi nāsol situata harptan yā bizım yandi  
mi dūçānlā henız yaptırdi dūçānlari yigirmi bej bin ero oldi to dūçānlar.  
30 ē ŧindi biz tutayS ya bi türli yapay o yüzüklēyi biraz ...tonda yoktu vela  
o lem çok mali dā bi içi ay sōra yürü çira. işlerdi o yapardi hanci vela  
yapārdi ...yapārdılar opanka, opanka nice deyley türçe bilmeym opanka.  
türçe ā türkiyadasi hā ē ne vakıt cel misı, henız asa türkiyada buldilā mi  
sizi prizrenın kaç yaşınası sen, otuz dokuz nām nām sen dā cenç imisin.  
35 çim biley valla bilmeym iç dedikodılar her yerde cibi, cibi her yerde  
prizrende da ni bunda aynı, aynı bok. içi kaç kardaş mi, obırısı evlendi  
mi yok hā sāy mi evlendi hā çimi āldi. beni almiŧtırlar paytonle  
celmiŧtırlar içi, üç kari bunda celmiŧtırlā yok bi on kari celmiŧtir. bi on  
kari almiŧtırlar dūğünde nice...üç payton ayde niceymiŧtir o paytonlarle.  
40 ē çocoklari islā imiŧtir islā çok islā sünet ettık yaptık mevlüt sōra yaptık  
bi ziyafet. cünle bilem imiŧtir lutka, müfera imiŧtırlar. çimleri akrebalari  
çök toplamısık o vakıt çök çocuklāmi açın sünet etmiŧım çök. ē cavit  
açın evlendi yok üle aldı ayt çimse yok. ē evel cezdirmezdiŧlar ŧindi po,  
ŧindi nāsıl araba cezdirilar av av çok islā. nice yok evel cideydım pek sık  
45 sık ŧindi yok ŧte dort ay kızımı cürmemiŧım. yapardık valla enise hanım  
pek ŧakacıymiŧtir rāmet cānına pek bakmiŧtir çök çok çok severdi bizi  
lutka, müfera. ne mābet bilmeym valla ī. interesant o kuyardi bana bi  
japın tonda ŧide dūŧekte ben isteydım delirmō ū ...hem riza açın imiŧtir  
bi kuyārdi biber ben kose ya bi kari onda tosoy yapardi ŧaka. sōra  
50 otururduk tey üçte ismet oynardi tsulak cüksi ūh more derdım more  
kopil ā tosoy ŧakacıymiŧtırlar çok, çok idilar islā celinleri çok lutkayle

müferay ben te bunlayi seçeym obirleri dā yog imiştir üle, üle bunlarle  
yok çok sefa etmisok prizrende. ā şindi citmiyS tak sirek yok  
başka...bunda da yalnız ...senın motralān evlendi episi hā kaj dane se  
55 birisini cüreyim ne işley tonda ne işliy yapma o şı...naşideyle ya bi çe  
cideydi işe sunay. cavit ta brakmıştır o da içmey bu dünya te büle dolap  
dolap bu biley. bu neydi ādi afrımın karisi ne yapay, işley ā. ne yaptılar  
ülümünü yaptılar mi islá. idınız mi siz ya müfera celdi mi türkiyadan,  
heniz celdi ā türkiyadan. te büle iş...kocalok maskaralok, kocalok  
60 masakaralok. bi vakıt açın kalosi bi üle ni kocalanması...yok be te dort  
ay cürmemişim dā evel ...ema şindi bük çocuklar işlemey kocasi bu  
işley bi çocuğı dışarıda. çocuğı dışarı bi tenesi islatır onun işi ya üzleym  
celır o da celır, celır süler telefonle dün süledım. sülersık dā çok.  
lutkanın o şı müferanın kızıdır üteye hā berna mi. valla ne yapaydı  
65 halam te bu cevo agladı mi ayde. islá miydi büle var seksen kusur yaşı  
yaşı var. benim oldi yetmiş yok çi onun. yetmiş içi, yetmiş bir oлу şindi,  
şindi çerşor. yaşlar cırı benim üldi kardaşım te da bir ay oлу bi sene ne  
üldi kardaşım...çok zor benden dā cenç. po kardaşı ne üldi arabayle mi  
batti o, sorma nanen oldi bayagi gayri, citmiş idım ben baş sagına şindi  
70 çimi var. veç bi kardaşı ya motra motrasi derdane ha. nedir o şide oni  
seçeym başkalani yok şadani biraz salde. epısidırlar kocalānda dimi.  
cavit üteye ya bi çet celi...çok çok çok lutkay cene sevmişık çok,  
lutkay...çoktan cürmemişim...şenaydır o küçük cüzlerle... çok kış bu  
sene. benim başka türlü benim ay dildir cibi prizrende. eşı lagabım  
75 kızlıklain studenitsayım tosoy toprakle mi ne bileym studenitsa  
angilyimisık...ceçmiştir pek islá, babam imiştir çok islá evelden babam  
berber o vakıt çimse takiya her çim takiyaylemiştir, oymiştir takiyasız  
sefali cibi biz çim derdi cürdüm bũ kaynatami bu şahle bunda bunda  
atmışıdi o şami bilmeyim nice, bundaymişlar çüli kũ kũ benim babam ala

80 franga oymıştır baş...yapardi saçlāni. sōra bumar dey bize bili misin  
harp ne oldi biz cittok otordok kaç sene çūde bizim çūy otordok kaç sene  
onda sōra üteden ben sōra amcamdan celdim bunda evlendim. yā benim  
kardaşımı bomba hazır tepeledi kaldı. bunda duvar bunda duvar o kaldı  
ortada bilmem kaç ne kā bi içi sene çekmiştir başından. ā būk nanem  
85 üldi içi motram üldi yā alamanlar sōra çağırtırdılar te büle ...bu birleri  
sōra çūde dogdılar içi dane. on alti be düverdim mi cenç budala olaydım  
akıllı...ben seveydım şkolaya citma miytebe cittom prizrende üç ay kurs  
ne var imiştir ...kurs..olmadi küverdilar sōra. kışın kış būk ne yagdi  
kırımzi beyāzi biraz çoktān kaç sene. ne kā var ne celmişim celin çok vā.  
90 elli beş sene. ū dogrim vela olmadi bi sene nayle ince sefa ediy biler  
nanen dogri yapardım pite ramazan içi, otuz pite dā bi bayram içi, dā bi  
baklava pek çok işledim. nice yok işleydom, yardım edōdom kocama  
yapma papuç, sandal yapadok tezca, çülüm çülüm yapādom bi nane ne  
yapardi dokuma ben da dokuma, dokurdum. çülüm yog imiş pürüncük  
95 hem çülüm yapardok. satardık pazara eveldene hep karila çekmişirlā  
çok ema var imiştir iş biraz. yok pürüncük biz işlememisik çülüm çülüm,  
çilim işlesik nanen işlemiştir pürüncük. çilim dokuma, yok dā ya bi  
başka sōra seccade yapardık bi vakit bununle seccade duvārda, duvārda  
seccade te büle ya bi iş valla yapmışım pek çok herçeze yapmazdım  
100 parayle parasız budala...parasız yapaydım niçin budala yog imiştir  
aklım...bitti bitti. oy toni düverim imiş üç kardaş, üç kardaş sōra  
citmişlar motrasına yatma, açın cidilar onda motrasi şindi saygi ediy  
bilmem ne. diy kocasi diy yap buni, yap buni, se celmiştir kardaşlām, o  
yapay, pitey tatlilār şeyler açın oturlar sofrada bi lokma çekey, bi lokma  
105 çekey, celilar āç kārdaşi birisi būgi cidiy evine açın cidiy eve dey ne  
celdim mori bu kā tez ne o pek sefa etmişim. dedi celsın içinci kardaşın  
citma motraya. cidiy çendisi ona da yapay te büle yap motrama hep

şeyleri yesın, yap kardaşına, eppısını yapay açın şî oli bitevi çekey.  
üçüncüsü ā ben cidecem, açın cidiy üçüncüsü yapay ona da tosoy aynı  
110 yemeklēy aray çekmā diy yok yok çekma siz doymışisenız kōukon ben  
yeyecem āla. o oturi yema yiy oni, yiy oni yiy eppısını yiy em ne kālî  
kakay çüpeklere stop çüpeklere atay. sâbîlar aç kocasi nerde kōukay  
motra yapasi bi kaçamak bana se dā açyım. kōukay bakay onda kaçamak  
yapma bu diy ā motır ne yapaysi onda, hiç kaynatırım bi çif don  
115 kocamın aldıyımda ūf kaçamağı bozay. açın cene yapay bi kulaç kōukā  
be yapa bi kulaç tonda pişıram tonda çülde ...kuyay tonda o kulaci o  
cene yapay ne donaym diy tutay sıtma pek üşim. donay çekey oni da  
açın kōukay sabāle yema o şî lāna çikay āç yok ne yapsın bu çikay diy  
kuş po han çim yey benim, çim yey benim o şî benim motramın lānalāni  
120 bame bame dügey. ē dey sen beni stedın koma āç, komisi kārdaşlāmi se  
beni nāh kosi ali motrasini koy kocasını yalnız cidiy.....masal masal  
matlasın içi siçan patlasın hadi. bilmem gayri vala çok bilmişim  
evel...düşmey aklıma...üç motra imişlar sōra anasi demiş bak sülemani  
se birisi süleymiş peltek sülemani dey celırlar arama sizi. o būk motra  
125 çikay bi siçan. ā dey bak bi siçalak bu başkasi dey anasına ne dalak be  
çāfir o küçügi dey ben şüçür tumbalak...kısadır. po citmiş evine demiş  
eppisi onlā yaramaydı ne bi kız citmiş eve hem almamış ne bi ...em  
şüçür tumbala...annem düverırdi buni imiş bi kız bayagi çağli. bi kardaşı  
anā celdi cüvercinlē, cüvercinlē ne dedilar, dedilar babam de diveralım  
130 anan de divermeyalım bok yemiş koca papaz anam biler işımı. ē  
demişlar üle masal cibi diverordı ...kısa. çok bilmişim ema unutmışım.  
neymiş dogormiş sagi cibi senin babo imiştir. o demiş şî sōram o  
dogormiş, cidî düverma kocasına çi dogormiş çocuk alma müjdey, koy  
çocuguni onda açın cidiy ütē diy benim olmiştir çocugum açın celi  
135 bunda çüpek yemiş sâbisini. yemiş yemiş çüpek demiş kocasına bi şî ben

yapmamışım vally hiç bi Ői ema kuto celmiŐ ĄlmiŐ benim sĄbımı yemiŐ.  
yoktur demek bağırma üpege se ben hor etmişim üpegi yoktu ne çıkar  
sokaga. ā evel imiştırlar budala Şindi var mi budala Şindi. ben unutmiŐim  
anam.

## 10. Metin

Adı Soyadı: Abidin Morina

Yaşı: 76

Derleme Yeri: Mamuşa

Derlenen: Eski Dönem ve Köy Hayatı

eysık eysık. nazminın ügretmeni a ayt da bi çe kucaklayacām. nası kabul  
etmem diverdi nazmi, diverdi nazmi. meraba nasōsonoz, iy misınız.  
çoluk çocuk, çim var ana, baba kardaşlar epsi iy, şüçür allā. siz da  
iysınız, şüçür yarabbi. elamdürilla epımız iysık, e isla şüçür, elamdürilla.  
5 bucune kadar cenek şüçür dema allā bi çe, bucunden sōra allā büler, allā  
büler çok islāsık şüçür. asa celebüldünüz mi, dane çok işlā dane, eh toka  
toka. ā şindi harpın mi aradın, tamam. benim da yaşlarıma düverecesık  
ya, ne kadā ne cürdük, ne kadā ne duyduk onlari düverecesık ya.  
düverecesık onlari da. ē eh ne yapōm, ne yapōm. şinik hangısından  
10 isteysin başşayaōm, başşayaom miyım ne yetiştım benim, ā āh asa şindi  
odor babamın. ē dane sōra obırısını düverırsık cenek. şindi ben  
babamdan ne duydum, babam dogumi bin seçiz yüz doksanda. ülümi bin  
dokuz yüz yetmiş altıda babam. ben rüstem aganın oğli, ben yetmiş alti  
yaşında. içi dane bir kız, bir çocuk. çocugumun var unukalā, alamet var  
15 vafir. ē şindi o ne zeman ilk savaş olmiş, babam harba citmiş.  
ingilizlerlen harb etmiş. içi sene bu üç sene harb etmiş, üç sene esir  
olmuş. üç sene başında bunlar araylar ekmek, bunlar yolaylar çarap.  
bunlar araylar fişek, onlar yolaylar sapun. murtatlık, murtatlık cirmiş.

yigirmi bej cün babam ot yemiş. otlən tuz yemiş babam. ē ne zaman esir  
20 olmişlar, almiş ingiliz cütürmiş indiyaya, indistana cütürmiş. bombay  
kasabasında, onda üç sene, esir olmişlar, ama çok bakmış. yollari  
işletirmiş ama her cuma ceceleri pilaf, halva vermiş. hem da cuma cüni  
istirāt, cumayertesı istirāt, pazar istirāt, üç cün istirāt. doktorlar çok  
bakmışlar, çok bakmışlar. ne zaman olmuş rāhatlık onlari hazır etmiş bir  
25 ay, aylene hazır etmiş. bindirmiş vaporlara ingiliz bombay kasabasından  
tā stambola kadar altmış cün tutmuş. ne yapmışlā bir ay başında, bi  
arkadaşı ülmiş vapor için. almişlā oni çefinlemişlā, atmişlā suya,  
demek ikamışlā, atmişlā suya. ne zaman celmişlā stambola içi aylene,  
altmış cün, nice celsa mamuşaya babam. şto busoy ema oradan alti ay  
30 tutmuş sōra tā celmiş mamuşaya. tā celmiş çağıtlā, şeyle te şto busoy. ē  
şindi, şindi düverecem dogumuni tabi düverdım, ben da rüstem aganın  
oglı düverdım onlari, şindi onun ne zaman ben anam üldi. kaldım üksüz  
kaldım babamlen. erçez aglaydi ō kũ kũ ana, ben ō kũ kũ babo aglaydım  
babom için. şindi süleyecem ben onun o şiyīni şirlerini. ama pişin  
35 süleyecem hocamın, sōra annemın, sōra babamın. ē ben miytebe ne  
zaman giderdım, her peşēmbē anam ikardi, tarardı, payçlardi peşembe  
cüni hazırlanma cuma cüni gezmeye, gezmeye. ē bak şindi ne dey  
mektebımız dey ne güzeldır, bir dũnyanın evidır, biz bu eve gideriz, seve  
seve isteklen, cece cün çabalar, derslerini hazırlar, oni sever hocasi,  
40 annesilen babasi da. afferimler aliyor, ōh ne memnun kalıyor, anneciğim  
ben seni pek çok severım, tatli babam senden isem ayrılamam, cel  
kardaşım sensın benim ancak eşım, ben küçükyüm sizleri pek çok  
severım, siz da beni okşayınız. yeri cüki yaradan, ağaçlari donadan, bir  
allātır bir allāh, allā her yerde hazır, ne yaparsen o cürür, ne sülersen  
45 işedir, vardır, birdır, büyüktür, ben allāyi severım, her emrini dinglerım.  
şindi annem. annem beni büyütürdi, bu yerlere yoladi, al sancaga teslim

verdi hüzmət eyle vatana. sana sütüm halal olsun, ay küçük asker sen nereye, ben gideyorum evime, üç cünlük çi abaplarım kan damlar yüregimde, işettin mi dünçi zabıtlar ne süledi. kışlada çafır duşman bayrak bağladı. camılarda her yerde, cel tutunalım el ele, atılalım dag tepeye, patlatalım bombalari şā verelim her yere. bu annemın bu, anne çucuguni askere yollamış. ē şindi sırası babamın. çanakkala içinde sıra sıra sügütler, oturmuşlar bimbaşılar asker ügürtler. çanakkala içinde sıra sıra kavaklar, oturmuşlar bimbaşılar askeri sayar ̄ cençlığım eyvār.

50 çanakkala içinde bir uzun selvi, çimımız evli, çimımız lişanlı ̄ cençlığım eyvar. çanakkala içinde bir zincirli bunar, içmanın din kardaşlar zehirli sular ̄ cençlığım eyvar. çanakkala içinde yan basa basa, cigerlerim kopti kan kusa kusa ̄ cençlığım eyvar. çanakkala içinde vurdılar beni, canım çıkmaden evvel cümdilar beni ̄ cençlığım eyvar.

55 çanakkala içinde bir yeşil testi, anaylerde, babaylerde ümidi çesti. alma yaptım ezılır mi, tabur yolda dizılır mi, vay benim kara yazılarım çak yemene cidılır mi. yemen yemen şanlı yemen, toprakların kanlü yemen, ben yemene dayanamam validemden ayırlamam, borozanlar çalınıyor, bimbaşılar darılıyor, darılmanın bimbaşılar can cigerden ayrılıyor. çıktım yemen düzüne, çizmey çektim çak dizime, gürdüm araplar geliyor,

60 devlet manzeri aldım elime. yeşil çadır yaş mi tutar, devlet manzer pas mi tutar, var mi soranlar valideme, benim için yas mi tutar. begendin mi ā, ā çok cüzel. ē şto busoydur, babam ne zemanda ütede harpta çok gazep çekmiş. ilk savaş, birinci dünya savaşı, ilk savaş ingilizlerle barabar, ingilizın yarım dünyayı ne zaman çanakkala harbi oldi, yarım dünyayı kaldi onda. babam imiş harpta o zemanda harbedirçen. ē şindi o düverıdi rāmetli yigirmi bej dane arkardaşlari celmişlar fronta anadan dogma. ne oldi, arap kardaş soydi. arap kardaş soydi. ē tülen cenek ne zemanda celmişlar bũ stambola onda babam çikaymış cezma galata

65  
70



75 çüprüsi yanda onda. bir ingiliz em bir türk cideylâ ününde, o ingilizlen  
türk süleylar, deylar. ingiliz dey bu içi çori vay imiş içi dane çor onda bir  
üteden bir beyiden, kapıştırabüler miyim. o türk demiş nası kapışacaklâ  
onlâ içisi çor. ā demiş şini cürürsün. ali o çori bu bi çor yanına yaklaştıri,  
ben dey verecem size pare. olâ uzadilâ ellerini ne ona, ne buna vermey,  
80 demir pare saray cendi eline ting ting türk bakay. dey şindi hayt  
ayırın, o dey yok sana verdi, yok sana verdi tu bokslarla tak tuk tak tuk  
alakan içinde olilar. bu arkardaş türk dey āh ingiliz ingiliz havada  
çövkalâ kapışırsele bilerim çi senın şerındır. te bu kadar. ē şindi harpta.  
şte şindi bunda yetiştik bulduk kralı. babam mi ne cürmiş harpta. şte  
85 babam düverdım de ştolayi cürmiş hā unuttum onlari babamın. babam  
imiş o ağır maçinalen. at maçinasilen. üç çışı babama yardımcı, bi tene  
ati otlatıri, içi dane cetirilâ babama, babam lişanlı atay. ē üj dane  
arkardaşı şeid olilâ. biri ridvan, biri iliyaz, biri nazmi. komıştır o adını  
râmetli üç kardaşı onlar şeid olilar. duşman cüri buni nerden atay, aydi  
90 çüveri topi büm, bunun ayāklayi altına ciri top cülesi, ama allâ stey  
kurtarma patlamay top. bimbaşisi dey rüstem evladım, buyur efendi, kaç  
oradan şini celır obırısı. babam kucaklay maçınay. tekilēni biraz da üte  
celi obırısı içi dane patlaylâ, babami ürtey toprak. celi bimbaşisi dey  
rüstem evladım diri misın, diri diri. açay, ürtey, payçlay olayi çıkari  
95 babami. çekililâ bi çenara başka saklanilâ şto busoy. efendi soracam bi  
şe, sor evladım. nasol oldi büle cenek bu harp ne açoldi busoy. bak  
demiş ā, ingiliz düşünmiş, düşünmiş, düşünmiş, düşünmiş ne türlü  
bozmag için turkiyay. alti dane hükümet çigirmiş onon ülkesine,  
düşetmiş bi şini deylâ tepi, babam derdi çülüm, düşetmiş bi tepi, yakmış  
100 bi mum ortasında hade demiş bunlayi şindi buni sünderecesık. onlar  
basaylar, ā yok yok, dünün ceri, dünün ceri, dünün ceri, dünün ceri,  
düneylâ ceri. büler misınız nedir bu mum, yok, büley misınız nedir bu

çülüm. yok, bu mumdur başbakani turkiyanın, basarsen çülümi bu yakar  
seni, nası yapma. veri eppisine bire çift makas. bire çift makas veri  
105 eppisine, alti çift alti makas, eppisi çeşeylâ bire fitil, kıvrılâ, kıvrılâ,  
kıvrılâ, kıvrılâ yaklaşılâ. şini dey üfürün, üfürila fû, südürilâ. işla dey  
biz anladık bu şeyi ama bu makazlayi ne verdin, nedirlâ bunlar. ē şindi o  
turkiya çimseden korkusi yoktur, biz şindi kuyacasık çocuklarımızı  
bizim deyōm on yaşında, on içi yaşında yazılacak asan, üsin, iliyaz,  
110 zekerya, yaya, davud, musa, yakub, muāmed, ismāl, abbas, misliman  
adlarını yazacaklar. o aramayacak, taramayacak, cirecekler şkolalara, biz  
onlara yardım yapacasık. ne zaman cirecek meyteplere, onlar  
okuyacaklar, olacaklar memur, olacaklar zabıt, olacaklar milits,  
olacaklar hoca, olacaklar eppisi. ne zaman o başbakan ülecek, çocuği  
115 başına binecek, o vakıt sōra biz. babam düveirdi şto ōsoy yērtmişler. yā  
babo nası cirdi çanakkalanın içinde hep o yarım dünya, murtatlık  
çocugum murtatlık. anlaşmaklen te bu kadar ben da üte bilmeym şindi. ē  
şindi benim zamanım da ceşti çocuklukta, çocuklukta o zamanlarda pare  
etmezdi. kral çimseden alış veriş yog imiştir kalem. ştonda olordi  
120 bogday, onda olordi kolomoç, onda eppisi paremız yog imiştir. bogdayi  
agzımızdan satardık, pare yapardık, yok porezi, yok çibrit, yok gāz, yok  
odun oni, buni satna alırdık. babam satna alırdı, bogdayi agzımızdan,  
bogdayi agzımızdan satardık. bi pare yapardık. alış veriş yog imiştir  
çimselēn kral zamanında. kral düşünmiş bu yerleri beğenmiş çok zencin  
125 bu yerler, cetirmiş ne selaniklayi, sırplayi cetirmiş, tutmuş bu yerleri  
bizim. ē ama bunda ne zaman celmiş bizim mamuşaya tutma bu yerleri,  
celmiş bi cenç rus babam demiş bi tsigare, içmem, demiş babam ya sen  
tsigare içmeysin. bunda raki çüyümüzde yoktur. raki da demiş içmem,  
seninlen ne türli mābet yapacasık. demiş stersen mābet yapma benimlen,  
130 manda yogurdi, manda yogurdi merakliymiş yema o, manda yogurdi

alamet. yogurt verimişlâ yeymiş. ne celmisin sen işlema işlersin sen  
zakonlen. o etmiş parmakle zakoni kaldırırim, egdiririm. hâ babam akîli,  
demiş bu aray yema kaçın siz alti dane mâle, alti mâlenin nası deysınız  
siz müftari, alti dane müftari mâlenin, onlari iraklatırmış üş çışı kalmişlâ.  
135 yapmışlâ pazarlık âltmiş lira âltın pare verecesik tutma bizim yerimizi. â  
tutmam demiş, altmış lira altın pare verin ben sizin bu yerleyi tutmam.  
babam vermiş tamamiyle besay toplayacasık, verecesik. bu tutay ali bi  
toprak kırmızı bi toprak en zayıf toprak. mamuşa imiş deyöm bin nufus,  
yazay üç bin nufus. ştu bu toprak başka çimsey tutamaz bu toprak,  
140 demek bu yere cetiremez başkasi. âlmış pareleyi kurtulmisık biz, to  
busoy. ne zaman celirdilar bunda meyteb yog imiştir ne arnaçe, ne  
türçe, salte dinimizin meytebini dokunmadi, medreseleyi, şeyleyi  
dokunmamıştır kral vaktında. o zamanda sırpçe okumıştılâ. ben da  
citmişim biraz ema az, az sōra. ē ondan sōra ne zaman allâ stedi,  
145 kurtarma bizi, hitler kōuktilâ ayaga. buni okumısınız siz onlari. hitler,  
italiya, şipniya üç hüçümet celdi buraya, üç hüçümet celdi buraya. ē ha  
unuttum o zamanda derdilâ bunda mamuşada akşam celdi politsiya  
demek bi itât etmeg için dobro vreçē, dobro vreçē sen büley misin ya  
biraz, bülersın dobro vreçē ā maykuti tu ştakaō şamari demek sen  
150 yapaysın beni çuval ā. dobro vreçē çuvala derlâ. ā dobro veçe deymey,  
dobro vreçē ştakaō, hayt da bi çe süle, o cenek süley, bu cenek başka  
türli deymey mamuşali ştakaō da bi şamar hayt anani tā kaç çekil.  
sügey anasını kaçay. ema meyteplerimize dokunmamıştır, başka meyteb  
yog imiştir. ondan sōra te hitler kōukti ayaga, onlar eppisi kaştilar,  
155 cittilar sırbiyaya. bunda mamuşa doldi kral aşcerleri, te bu ne  
vurmuştırlâ, ştoni bülersın, okumisin onlayi. ē onun baş. ne zaman o citti  
buradan, çikti bitevi o ne celdilâ o macerlê, celdilâ mamuşaya, doldi  
cenek mamuşa sırp, sırplar almiş çoluguni, çocuguni kaçmış beriye tek

neyçen yogururçez hamūri almiş kaçmış buraya can kurtarma şini  
160 cerman celi, hitler celi, şiptarlardan kurtulma. yigirmi bej cün oturdilā  
bunda, yigirmi bej cün sōra attilā sırbıyeye cittila onlar. bunda üç sene  
hitler, italiya, şipniya. şindi biz kral zemanında imisik opştina demek  
belediye. ē şini bize lazım bi krüetar, krüetari yok. arnauçe yok, arnauçe  
165 lazım bi krüetar. cittilā alidilā kuksta, granitsa yok, bi şe yok, açık  
granitsa. sōra cittilā alidilā o toskay, onon adiydi mecit toskanın  
krüetarlıg için, babam oldi krüeplak demek ne deylā onon zamenigi,  
yardımcısı babam. üç sene onde biri topladilā, büler misın nedir onde  
bir, porez. on demet bi demet alidilā. on vagon bogday olidi veyidik o  
şiye şipniyaya. o zemanda benim var imiştir kasabada bir halamın kızı.  
170 ben cideydım halamın kızında on içi yaşında ben. onda bi çocuk benim  
eşim dey abidin ā ceçey hitlerin aşçerleyi, dey kaldır elleni, kaldırım  
deym ema ne dema bülmeym be salaydin. dey deya rnoft hitleri. ben  
kaldırım ellemi rnoft hitleri onlar silālī başlen demek çi teşekkür, başlen  
ne deydilā, başlen teşekkür. celi o bi aşçer abidin kaldır elni, ne dema be  
175 salaydin, de rnoft duçya musolini siz bunlari okumısınız. duçya musolini  
onlar da başlen. celidi şipniya askeri kaldır elni abidin ne dema be  
salaydin şindi bunlara, de rnoft flamuri kuç e zi. olar da aynı başını  
kaldırıldilā. onlardan üç sene, üç sene başında celdi tito. yok yok on  
vagon toplandı çūde. on demette, bi demet bogday alırdık. yok yok biz  
180 çüy toplaydık ona veridik. nice porez o, nice porez, nice bucun poreznik  
celi mi alma. evet de, on demette bi demet alidilā, toplaydilā. bi demet  
onde biri alidilā, toplaydilā ona deydilā üşün. on vagon olidi bogday  
teslim edeydik şipniyeye. yok onlarlen işla çök. çök işla, dedım mi  
muamedan cermana nice cendısının olsaydi. yāk yāk hiç dokunmamıştır.  
185 zay niçın vay idi dostlugi türklen, ne büleym, oni bülmeym ne için, yāk  
oni bülmeym, ya bülmemişim o vakit soruşturma ne için. ben cenç on içi

yaşında o zamanda, bilmemişim sōrma ne için. ama dedın mi  
muammedan. ā mazallā kucaklardı alaman. ē italya, şipniya. biz türçe  
sülerdik daima, hiç bi şi aramaydı o te düverdım sana. tabi de titoya  
190 karşı, bu şiye krafa karşı, krafi kovdi buradan. krafi kovdi buradan ē  
efendımın biri sōra o cirdi büle rusiyaya da, beçi duymısın, okumısınız  
siz, cirdi rusiyada, rusiya açın cürdi çi yeyecek oni da, citi rica etti çok  
ingilize hem amberikaya beni yedi ama sizi da yeyecek. ola kouktilā  
ayaga sōra, cüstermezdi cüneş balonlardan ingilizın, amerikanın, rusun  
195 üç üçümedın. üç üçümedın. ā çok işla yok ne olur da işla yāk mazallā.  
cece cün yürü tasalanma çimse ününe çıkmamıştır. busey aydutluk  
olmamıştır, mazallā o zamanlarda. ē şimdi ise celdik titolen. sōra on üç,  
on dert, on beş yaşında oldom. açın celdi tito, sōra onlar bindi te  
komunizma, komunist partisi bindi. o komunist komadi meyteplerimizi.  
200 komunist, komuniste yok inanç allā. inanca yok allā komunist  
inanmayanlaysın. o sōra meytepleyi kapadı, medreseleyi kapadı onlar. ā  
ama sōra iş ne zaman celdi tito bindi beligrada, çigirdi rus titoy üte,  
titoya ingiliz hem amerika dedilā citma sen yola kardedı. kardedı citti  
rusiyaya, celdi. açın celdi kardedı, sōra citti o şi tito o şiye amerikaya.  
205 onda konuştu onlarlen, da amerika dedi bak titoya. senın dedi var bi  
sandık ovman, o sandık ovma var çürükli, var sağlam. o çürüklerini  
çekeceksın, evdeçi hapslik olacak onlara. evden senden izınsız  
çikmayacaklar, aylığını vereceksın onların. o çürük çim başka parti,  
başka parti çim ise, olara çürük övma deydi. ē açın cidersın şimdi var  
210 senın adamlān dagdan kaçmışılā. o kaçaklar nedirlā dagdan, o vakıt  
televizyon yog idi, radyon. radyonlen haber verırsın onlara celın  
evınıza çimse sormayacak handasınız, handaydınız. onlara üle  
çüverecesın, onlayi dokunmayacaksın. ē şimdi ne zaman cidersın üte,  
erçezın hakını vereceksın. erçezın hakkını vereceksın. açın celdi bunda

215 bi çeten radyoylen haber verdi onlara, onlar hepisi celdilar kaçaklar  
evlerine. ondan sōra verdi hepisine haklarını, meyteplerini şeylerini. sōra  
tito çok yardım eti. ā bi zeman otkupoydi. ilk cirdiği zeman otkupoydi  
ema rusa cideydi o teneçeler, bogday, bogday, ekmek, kolomoç, bogday  
ne oluse alidi hep. et ataydi vergi et veresın ē hep ne oluse topladi olayi,  
220 ola rusiya şeyi ema sōra ingilizlen amerika manalatırdilā o işleyi, çok  
yaşatırdi sārıp titō. verdi meytepeyi, şeyleyi. bunda var imiştir bi fadil  
hoca. ē bi fadil hoca var imiştir. o fadil hoca beligratta bindıri bi koca  
adam elli altida aktsiya. ama titonun kabadi yog idi obırısının, unuttum  
adını hā rankoviç. o verdi elli altida topladi tüfekleri bunda. çımın vardır  
225 versın, çım vay idi verdi. ya vay idi se sıkıştırırdilā şipniya zamanında sat  
inegi al tüfek. tüfekleri aradi se şipniya zamanında deydilar sat inegi al  
tüfek. benim kardaşım otuz üç yaşında vulnetar citti titoya karşı, titoya  
karşı ayni alamanlarlen vulnetar onlar ayri tsivil. tsivil onlar. ē benim  
babam şte şinik celi unuttum o laflayi o zemanda, benim babam  
230 konuşimiş çok bu o şeylen, çok konuşimiş o mecitlen. demiş ā tsivilın  
tüfegi harbi tutmaz, fronti tutmaz, asker tutar asker. demiş emrımızdır  
osoy satma inegi o zemanda ne topladi tüfekleyi vay idi hak için bitevi  
miletten vay idi tüfek. her bi evden içişer, üçer. büle bi mamuşali şto  
bundu ne bozdilā evini odur şini turkiyada mitiriyoz da aldı. mitrolyoz te  
235 maçına o aldı masus harb etmeg için da şto busoy imiştir o zamanlarda. ē  
şindi celdi, çektırdi, çektırdi. ya şindi çımın yog idi rankoviç, çımın yog  
idi tüfekleri onlardan araydi. onların yok tüfekleyi sōra dayak veridi.  
sōra dayaklen. ama şte açın celidilā üteden üte kara kırpa cibi olidi, bitivi  
vucudi, ā sōra koma onlara sogan, efendımın biri tuz stav etmeg için  
240 efendım ısıtmeg için par etmeg için, vafir doktorla da başkaydi. ē onla o  
zemanda çektırdilā türkley için. ya tabi sen, ben o cendisi yok, bizim  
cendi şiyımız. çımın vay idi biraz marangalayi çektırdilā, bizim buranın

mamuşanın dil çi o üteden. yok yok, çimin vay idi veyidi teslim, oturidi  
evinde rât dokunmaydi çimseye sōra. şto bu kadar işler. ē evet de, ya çok  
245 ya alamet bülmem ne kada kaştilā ē kaçmak imiştir elli altıda aktsiya  
tüfekley için. elli yedi, elli seçiz, elli dokuz āyt üte şini aĺla da cideyla ya  
bi tene. o zamanlarda çok cittilā, çok cittilā. ştondan üturi onlar kaştilā  
dā çok, dā çok onlardan üteye kaştilā şto busoy. ē şini ise sōra  
rankoviçtan râtlandık, râtlandık sōra. a sōra râtlandık niçin, celdi çok  
250 zora bizda kaçacagıdık. anlaymısın şto bu zemanda şindi. sen duymısın o  
mamuşada hazır olduk celma turkiyeye, onlari atti o şeye bŭ şipniyeye,  
biz kaldık celma turkiyeye. ama allā tarafından bir kasabanın birisi çim  
imiş bülmeym oni, haber etmiş turkiyaya, turkiya koncoloza bizi istirāt  
etti. salt bizi mamuşayi dokunmadi. ē miloşon vaktında şindi biz  
255 mamuşa cibi bizi dokunmadi, bize çektiirmedi mamuşa. bülmem kaç bin  
nufus celdi bunda mamuşaya can kurtarmag için harpta, evet bu kosova  
harbi, kosova harbi bülmem ne kadar doldi her bi evlerde elli, altmış çişı.  
veridila yardım mare un da veridi ingiliz mi, amerika mi, çim veridi un  
da, yardım da veridilā. bizim da yeydik içeydik, çestım büle bi dana  
260 fırşk. bi inek ta çestım te dana çestım yedık, yedık olarlen bi yerde.  
yedık, işık olarlen bi yerde. açın celdi cüni atti hepimizi ulitsaya, te bu  
şey de kosova harbında sırpılar atti tabi. mamuşa nedir ayrılın, ā çim  
yabancı ayrılın. ayrıldilā hepisi yabancilā. o bi taraf, biz mamuşa bi taraf.  
ē mamuşa siz ayt evlerinize, onlari ayt atti şipniyaya. onlari atti  
265 şipniyaya. sen ī duymısız beçi televizyonlarda ī o şeylen, miloşlen bi  
mamuşali sud oldi onda, bir mamuşali duymısız olayı ī bülersınız. ē şte  
bu kadar ben şindi başka bülmeym. ā şte nası kutulduk ben düverdım.  
nası kurtulduk, onlar cittilā biz kaldık yappa yalnız, hazır olduk şindi biz  
da citma o şıye turkiyeye. ama araysık çıkış şini, çıkış yok, anlaymısın,  
270 anlaşma bi türli kasabadan birisi haber etmiş üteye, turkiyeye. turkiya

başbakani mi, çim imiş o, haber etmiş telefona koncoloza, koncolozlen  
sōra bizi istirāt ettilā. dokunmadilā, sōra biz heppımız sōra şeylerimizi  
kuyduk içeri. ē şindi harptan sōra ne oldi şini bülmeym başka celmey  
aklıma. ā şini bülmeym oni pek isla bülmeym. ē şto kada büldüm, başka  
275 bülmeym. sōra rātlik oldi sōra rātlik oldi ō şini yok bi şı. yök şini bize bi  
şı dokunmadi arnaıtlā, cenek ta dokunmaylā yok yok, bi şı yok islatır  
şini çok isla, isla dostluk şini. bendedır arnaıt celini, biz dostluk  
onlarsık. süle ā ben cenşlıkte tā biçıldilar bogdaylar toprakle, ā çifçi.  
sōra nice kuyardık bogdaylayi içeri maystorluk işlerdik. yapardık ev,  
280 bunda neprobiştada, tırniyada, novakada, somayçta, sırbitsada, piranada,  
medvetsada, buralık mamuşada ev yapardık. benim babam ustaymiştir,  
maystor dizerdi duvarlari da. bu işlerlen oğraşidik. ā çifçilik evelden  
bāçelerımız yog imıştır, ni büber, ni patlıcan, ne lāna ne bi şı, salte  
bogdaylen kolomoç ekerdik, baglayi ekerdik, bostan ekerdik şto bularlen  
285 çifçilik. ya kasabada sataydık, kasabada. yok başka yere ben  
cütüremeydım se üçüzlerlen, başkasi cütüridi priştineye, da iraga. ā ben  
üçüzlerle çimin vay idi beycirleyi onlar cütüridilar priştineye, büle  
rāmetli babo ekti bi otuz ari yer, bostan ekti. o bostan o sene çok oldi. ē  
efendımın biri to bu süleyman evladım küçük idi. celdi cüni sünet olma,  
290 o sene pare etti çok karpuz, pareımız oldi. çocugumuzi sünet ettik. yaptık  
bi düğün, sünet ettik süleymani. ya düğünü yapaysık bunda nasi vay ise  
insanın takadi, daullarlen, çemanelerlen, çigırısık çimi demek  
yakınlarımızı, dostlarımızı çigırısık. yaparsık düğün. evel yapardilar içi  
cece, şindi bi kuşluk verilā alilā celini ayt eve, dagılilā. niçin ne bülmeym  
295 ben da şte cirdi modaya bu, modaya cirdi bu. modaya cirdi ben da  
bülmeym ne için şte. şini dā çok var asa kısalatırdilar. evel pite atardilā  
dügüncilere, şini verilā bi lokum ayt isādile. şto busoy düğünlerde. ē bela  
tsrkva banatta asker. ya düverırım. asçerlğımızi o bilen çışı biraz dā



zāmet çekerdi, bülen çışı meytepliler. ben meytepsız bülmeydım yazma,  
300 okuma da işla yaşşadım, da isla yaşşadım. yok ugurlamadılar celdi poziv.  
olān arabalarilen yok more bizde adet yoktur çalma, ā kasabada  
çalardilā. yok yok bizde adet yoktor çalma. biz aglardık, sızlardık adet  
yok çalmak. aldılar beni babamlen amıcam prizrende cetırılar. babam  
dedi, abidin dedi vereym sana bi yigirmi dinar pare. dedım ver babo. da  
305 istey mısın, yok on dinar toplandı. verdilā elli pare yüz pare, on dinar  
otuz dinar vafırdır. kardaşı dey, kardaşım ya zay tarla satna alacak, zay  
tarla satna alacak üte abidin. yok dedi kardaşım, tarla satna almaz, ama  
dedi paresi vay ise, işi vay ise tasasi yoktur, tasasi yoktur. işler  
tasalanmaz, paresi var tasalanmaz. se tarla satna almaz üteye. bindık,  
310 cıttık üteye. yaptık talim, şindi alti ay talim yapacasık kasımda. yapaysık  
talim alti ay başında hıdırlezden evel bir ay o sene sueşki kanali  
bombarduman ettilar. o sene hem bizim da buradan asker citti yardıma.  
bi yerde benim zabıt yüzbaşı tutay miting mi dersınız, nası dersınız tutay  
nutuk, nutuk süley, nutuk süley onlar heppisi dingleylā, benim  
315 egdırmışım başımı hiç dinglemeym, tāk. o megerem cürmiş beni, dedi  
morina, ben izvolte druje kapetane, ay ştosom govorio do sada. druje  
kapetane bio som kod kuçe, ō asçerle viū cüldilar. işettın mi ne dedım.  
biosom kod kuçe onlar heppisi cüldilar, sedi morina. sedi, sedi. şindi  
onda ononlen anlaşıacasık işlā. onlara hepısine istirāt verdi bana yok.  
320 isınıtiri mi benimlen şindi ī. çevirdi arnauçeye o megerem tsırna gorli  
arnauçe süleydi. pır şka ye kon dedi şpi ō şini bunlardan vururum yulari.  
dedım şok kapetan jim kon şpi e kom lon ni bab, ni non te şpiya pleç yon  
ata e kemi dü hektera, tri hektera me myel kalamoç kta rumunat po  
myelin. onlar hep rumun celirse kafana tak, kçüre kta po myelin neve  
325 toka yet batal. o vakıt araydilā olsun. ā dedi morina dedi smuy met lişu  
une. dedi edemem dedi ben o şey çüverma dedi. ama dedi ben ügredim

seni, sen ügret babani. õū naso olacak ştüle dedi. hā yazasın bir parçe  
meytüp babana citsın matiçara, matiçardan düversın işini nasıdır, nası  
dildir, matiçar sōra yazar maçinalen ştak ştak ştak ştak ştak yolar dedi  
330 bizim ştaba bunda. sōra ştabdan dedi celır bana dedi o. o dedi büler ne  
türli matiçar. babam da rāmetli ali bi çaydanlık sütlen şeçer ciri içeri  
matiçar imiştir arnaūt, adi mica rüstem adi, içeylā sütleyi. şini o babami  
büley çi var bi ağır şı ne celmiş. ā mica rüstem ne var, var demiş benim  
bi çocugum asker, var toprak kalacak batal yok çimnlen işleyeym, yok  
335 çimnlen soyaym nası edebilersen bi türli cetirebilersen sen bana. õū  
içmişlā süti isla almış ştak ştak ştak ştak ştak benim türçe süleyemem  
şezdeset devetnēyst kroz dva. şini arnauçe süleyemem türçe da bülmem  
numresi benim ütē ştabda. yedinitşanın içi numre sezdeset devetnēst  
kroz dva, o kroz dvayi hiç vurmamış. dogri ştaba yazmış onda çi morina  
340 abidini nası edabilēsenız çüverın se var o şiy sucenye nasi deylar türçe ā  
māçemesi var yā. māçemesi dey var nası edabileşenız da çabuk çüverın.  
o con biraz yagmur yagmış idi, kapetan düveri sabālen celdi o şiyın  
ştabın kurili, verdi telegrami. açın verdi telegrami o bakti zabit bana ben  
da cürdüm dedi morina ā izvolte kapetane dey cideysın eve, o aşcerler ū,  
345 deym druje kapetane şto ima, da ne mu umreo mayka, ne ne, da ne  
umreo otats, ne ne. po şto imaş, imaş sucenye u tsivilstvu. demek çi var  
māçemen tsivilstvoda. kapandi aşcerın agzi neyse olā cittelā hepisi talima  
ben kaldım onda. cirdım veri yedi gün. fazla vermey, more şok kapetan  
deym pır ştab dit deym kurco smuy me punu bre, ē türçe edemem deym  
350 işlema yedi cün, o dey fazla veremem aşcer dey ek hep hektarlarını  
çimse seni cezalayamaz, to cezadan korkaym ben. o çüverdi beni yedi  
cün, ben ombej cün, içi efte bunda. bi amica oğlom benim okurdi  
meytüplerimi o büley benimlen ne var, ne yok. ēy dey taralula bana,  
benim adım abidin, o dey taralula, ne var, ayt cid dey cezalanırsın, ayt

355 deym ayt. ayt açın doldı cün içi efte cıttım açın cıttım, zabıtlen buluştuk  
ayt ne cezala, ne bi şe yok. sōra tekrār açın celdi cüni da on dokuz cün  
çüverdilā silāya. ē şini becerdik o o şeyi talimi dagılacasık işe. celdi bi  
zabit aldı, ayırdı yarısı çetay çenara aldı işe. negotina cütürdi işlema, o  
haritalayi eski haritalā zabıtlā okumişlā tazeletirilā haritayi. alti asker bi  
360 ofitsir, bi zabit ona hüzmət ettik alti ay nası dedi o biz osoy işledik ona  
ema pare oldi alamet. içi dinar verirdilā kasarnede onda veridilā on derd  
dinar ay alamet. yemek, içmek badiyava, hep badiyava ā içi sene yaptım,  
yigirmi dert ay doldurdum, bej cün evel çüverdilā. yigirmi det ay  
doldurdum. yok yok ya ben ne düverim benim nafakam da işlaydi çi  
365 dilidım bülümlı. o bülümliler dā çok çekeydilā, olari ügürtleydilā,  
ataydilā. beni strajaya da atmadilā, o şıye nübede granitsaya atmadilā  
beni. se niçin benim kulāklāmdan idım bi içi sene çüverdim, çüvirildi  
mayına mi nası deylā içi sene istirāt kulāklāmdan. sōra içi sene başına iy  
oldi kulāklām aldilā. ben çok işlā ceçirdım asçerlıkte āh ā. yök çok işlā  
370 ceçirmişim asçerlıkte. allā razi olson yök yök. açın celdım eve yüz dinar  
pare cetirdım. yā çünçi o arkadaşlar tütün içeydilar, yeydilā çok, ben  
yemedım. azer azer azer nice karanca. hā cıttım içi çet ā ilk valla çümbili  
hangi seneydi unutmuşım. işlā çok, çok işlā celdi ā birinci cıttık, birinci  
çok mābetler, çok şeyler yaptilā. oturduk bir ay mi, bir buçuk mi tüle  
375 oturduk. salilida amicalāmız var, amicalāmız var. sōra bildir idik biz bi  
kardaşım oglilen, oturduk bir ay bildir da işlā çok allā razi olson, turkiya,  
turkiya yok ne deyesin. oh ō lumutli ona ē allā razi olsun şüçür çi bizi da  
demegım çi aradilā, buldilā, şey ettilā allā razi olsun çök, allā razi olsun  
çok. yök turkiya ā turkiyadır babamın efendimi taburi turkiya şaka mi. ē  
380 şindi ben sōraym, bu fırka ne demek, fırka fırka çanakkale içinde toplar  
sakli süledım miyim. unutmuşım oni asa cüri misin. çanakkala içinde  
toplar patlayur, on içinci fırka hucuma da kalkayor. on içinci fırka

hucuma da kalkıyor ̄ cençligim eyvar. bak oni unutmuş imişim. şinik mi  
snima ettin ama şini ceç, ā sen yeliştir ā, sen yeliştir. ha citmemisık āla  
385 işalla tekrar olur. ̄ hū allā cetırirse işalla küvetlisik cidersık da ştü büle  
kardaşım. ē te buni cüri misin o şey ettim ama stersen da çi tekrarlaym.  
tabi şimdi hiçaye, hiçayeler evel biz otururduk odalarda, oynārdık on çişi  
toplanırdık, on dane takya, biri çekerdik, oynardık cici cider, cici cider,  
cici cider çrap birisi kalırdi. ona ne kalırdi turaylen elene tak tak  
390 vururduk, oynardık ononlen. ē şto var imiştir. ē şimdi bunda var bir, bir  
adamın bej dane kızı bi çocuği. o çocuk ümür için atmişlā yola. komişlā  
adını ali. hem bir altından çüpe kulagında. o alının bej dane motrasi bi  
kardaş. babasi cidey pazara ali eşa, nice ali eşya buli bir çift çizme da  
sari ayaklārına. anasi ikay, payçlay arfe cüni, bayram cüni çikay cami  
395 ününde oynama, oynay. o taramış saçlāni cüzel çocuk, bir koca kari  
cürmiş seumiş çok. sormiş demiş nedir adın senin ali. o alının evi  
çardaklilen, çardaklen. o koca kari aykırmiş dog cüneş dog dog, ali begin  
çardagina altın çüpe kulagina, sari çizme ayagina dog cüneş dog, dog  
cüneş dog. aykırmiş o koca kari. hem çok seumiş oni. şto bu vardır. ē ā  
400 bu deydır masal. ē şimdi ben şiye kadar düverdim, hem işlāklāyi, hem  
da fenāklāyi da fazla bülmeym, yoruldum, yoruldum. allā razi olson.  
budur babamın süledıği süzlēri. tan zamanında tan ne zeman vay idi.  
bülmeym ben onun süzlerini bülemeym

## 11. Metin

Adı Soyadı: Hamit Taç

Yaşı: 34

Derleme Yeri: Mamuşa

Derlenen: Çiftçi

biz niça olduk dayomon bi çucuk sami var aynı evden niça olduk o zaman. aco kızlayı. ē aber yolay sami, karī samiyın dā dercüz biraz, benim biraz dā şaşavodor cendi halinde. ben pek yanaşmaym çıkma buluşma. samiydi çağırdı beni, bu akşam dey cidecesık, ne cidōm açın  
5 cıttık rāmetli bi acosi vay imiştir kurto, kū kū lē lē biz cir cirebilersen eve. cıttık ya bi on içi bir ciremeysık içeri ne kapi açık, nerde bulmuş bi dēlik komamiş kapamaden. yok te dayom cirma, atladık duvardan, duvari problem yok ev eşçi da, şul mi yok, bi şe mi yok, şindi deyecesık boj celdi iç bi şi cüremeyecesık. onlān üstüne komişlā buçkalā eşçi  
10 buçkalā. ne yapōm be sami, kırōm buçkalāy ne yapōm. şer şindi em cirma osoy. biz aştık bi tenesi buçkay plum bunara. ya sabāylen onlā karışmazmilā evde buçka ne oldi. çok bu unutmaym buni iç. babayı cürdük. cirdik maf olduk. yok sōra bulā aldilā korki atık buçkalā cidey. vay bi buçka citmesın sōra koydi o bi yoli. buçka ayran ne yapalā evde,  
15 evde ayran o vakıt yog idi bū struyaylen şeyle. yigirmi kusur sene oli bu, a şinik buçkala struyayle, biz o vakıt dā yog idi nafakamız bizim ya çok zor idi kariyi cürmek maşşānın yanına da kolay ciderdın sayı valla. şinik  
ō niça olila o akşam

20 25 30 35 40 45

çocugun anasi, babasi cütüri kıza nişanda telefon cütüri ò loçko. adamlā  
cetırmişlā kızın maramasını, cüvegi onda yok, citmiş karının yanına, ò  
hō süper. ē biz çok zorluk çekmişik. acim cençlığını maf oldum valla.  
şindi zaten anlaşmalı bu resmen nişandan önce evlilik. bu kada ē gzim  
biz citti senelēmız boşuna. telçiyi anlatayım. dogmadan evelden çifçi.  
babomoz çifçi, babamız çifçi, biz çifçi baba zanadi devam edey. sabā  
kçukarsık kışın tarlada iş yok pek, dā fazla evde, ayvani bakarsık. çüliye  
her şey var. būk baş hayvan, bazısının koyunlayi var, şini son  
zamanlarda koyun kalmadi pek. ē şinik şubatın sonunda çifçiyın  
yapacağı tek iş daglayi çesma. bi yol var ondan sōra zamanlen oni  
çapalar ē sōra mart, martın ombeşinden sōra lanāsini tarlaya eker, ondan  
sōra içi ay sōra patlıcanını eker, uyani iş yavaş yavaş, atık celdi mi  
yedinci ay paçasını bülmez nerdedir. anlatırırım busiy anlatırırım. ē episi  
harap, бага ilaç lazım atsın, lanāsına ilaç lazım atsın, lanāsini su alması  
lazım, patlıcanını bağlaması lazım, çapalaması lazım, hepısını mecbur  
celi belli bi cüne hepisi arayla hüzmedini. onlar çüli olur bırtsiya, berbat.  
açın yetişemesin hep işlere, şaşırır cibi çurka duman için, hangısına  
cideym pişin der ya be manyak miydım ben ekma bu kā çok. biraz dā az  
eksam da ne kā yetişebilerdim. ā kışın açın iş yok bu sene var ekeym  
fazla, pampurusuni yakmış, kurumuni yapay, pastırması, tenceresi  
hanımı yapmış rasol edi. kurum oturursun pampor yanında meraba  
oturursun, tsigareni yakarsın kaveni içersin, kar yağmış pencereden  
bakarsın vay bē işte kurum budur cerılırsın islā. bu sene ekecem bi  
hektek patlıcan açın çıkamaz işin içinden der ulan manyak kurumi  
yapmaklen, iş yapmak bir deyimiş osoy. onlari sōra celi vakti pişey  
pazara cütürisık, bi efte pazarda iyi pare alısın, bi efte sōra bi bakaysın  
fiyat düşmüş, ne yapacam ben bu patlıcānlāyi ayt voçaraya. çüli işler  
kasabali yer. ē bizim bi çüliyımız var der çi biz mamuşalilā çüliler der

bizsık kasabaliyın memuri, bizsık memur çobani der, çüli işler memur yer. devamlı kullanır buni. kasabali telçi, çüliyi yeylâ onon için telçi. tarlay azırlaysın süreysın pişin, haledisın, ekilecek duruma cetirisın, atık ne ekeceksın, lana mi ekecesın, büber mi ekecesın, patlıcan mi ekecesın. 50 şini spanak ekersen kurak avada islâ basaysın, su lazım ise suvarısın. ē lāna ekili mart ayında o dā az basılı, dā kolay hallılı. ama yağarse yağmur siçilmiş maykan. ateş yakaysık, tabi toprak cendisi kuri, vurısın bi tanıraça, tanıraça vurısın, tanıraça traktorlen e o ali avasını biraz, 55 avalandıri. hangi süreçten ceçili ekeysın bi efte sōra celmiş sinek yey onda ilaç ataysın, üç efte bir ay citmey sulaysın bi çe, sulaysın da bi çe, cenek ilaç ataysın atık yetişi. kırk beş elli cün için yetişi lāna. bu sene ektim on içi plastonik sera, on içi plastonik ektik bu sene ayaklāmız dikine kaldı. niçin iyi fiyat vay idi hep voçaraya cütürdük. o voçaradır 60 çüliyin düşmanı, olur olur hem da nasi oli. benim en sevmedığım şey bu voçara. pazarda satacagına voçaraya cütürisık, o da ali çok ucuz bi fiyada ali. beş tsent ali, yök beğenmem yigirmi tsente, olordi dostom kırk beş elli tsent alsaydi o zaman dostum olurdi. karşılamay tabi nerde karşılayacak. ya bu sene manyak çıktık cepten pare kattık, ya yazlığa 65 cirdik cirdik, ver buni, ver buni, ver buni açın oli kasım bi şe yok. nerden olsun dostum. adi batsın ononda nası naylonlaydi valla. verdi bi kuruluş bize olayı bedava kosem, tika miydi, neydi ē bedava dagıdılacagidilâ onlâ, biz cene pareylen aldık. ondan sōra ag için kaldık. naylonlâ paralandilâ, sezoni kapadamadık, pare citti, naylonlâ çürük çıktı, bozok 70 çıktı, paralandi naylonlâ. alacagidık seçiyüz kilo naylon aldık, beşüz dedi, alti yüz dedi, ne kâ itiyacın var ise dedi verecesık, ondan sōra yarısını velay vermedi. içi yüz kilo verdi, yüz elli kilo verdi. şinik bu sene işleysın, arttırısın pareni, mecburen arttırısın, ya işten artacak, ya dışten artacak. ē mecbur bi şekilde oni karşılayacasın, kredide da cirenler

75 var. kredide cirenin yemiş cambal halini. kredidi da üdeyemedi, şinik  
bizim bi koyşilā var hała uflay, pişlay. üdeyemedi kredidi ceçen seneçi,  
ta da kısasi eşçiden derdilā da işlā üli se çüli, işte bu zaman celdi o  
zaman cenek. çok islaymıştır ante markovicın zamani hatırlarım. ē o  
vakıt uçaydık biz, uçaydık o vakıt. ē lāna her zaman ucuz, banana her  
80 zaman pālī, o vakıt idi da pālī lāna se banana. celidi bi kilo lāna içi kilo  
banana cetiridi. şinik bananay ruyamızda cüremeysık. osoy bi duruma  
celdi çüli. eşçiden devlet vay idi, hüçümet vay idi, çüliye kolaylık  
sāllaydi. ucuz kredi veridi atta krediyi hiç almaydık ey, emen emen iç  
almaydık, şini son zamanlarda milet kazanamay bu yüzden kredi alacak  
85 yok ne yapsın başka. ē fiyat islaymıştır pazarlarda, her zaman islaymıştır  
atta biz topraklen işleya işleya toprak alırdık. şindi topragımızı sataysık.  
ceçinmeg için topragi sataysık, çok zor durum. bag vay miştir, şini baglā  
hiç kalmadi. almısık er bi şı almısık üzüm asmasını almısık, stubuni  
almısık, telni almısık, traktor almısık, açın olmiştir üdema iç bi şı  
90 üdememisık. ē celdi tito zamanında verdi kredi, verdi kredi ondan sōra  
çok uzun vadeli kredi verdi, enflasiyon oldi heppısını cütürdi. bi paçet  
tsigareylen, yarısı paçet tsigareylen atta hiç ta benim dayom aldı kredit  
citti üdema bi kredidi dedi da işlā ben çekeym bunlayi se dā pālī oli  
işlem ne yapaym se senden ne alacam o parey. sildi kredidi sıfırladi.  
95 şinik alırsen kredit yok sen da çucugunun çucugi üdeyemez vela oni. çok  
biney, kazanç yapamaysın enflasiyon devizlen iç baş kaldıramayS. kış  
sebzesi bi spanak, kış lānasi, başka bi şe yok. kışın biz kurumdan başka  
bi şey yapmasık. hiç emen emen hiç. emen hiç. spanak eken spanagini  
toplar satar, odalarda oturursuk, arkadaşlā toplanır. mābet yaparsık,  
100 ramadan çay kaynatırır. bana cüre ne fark var şini mābet olmay hiç,  
toplanısık arkadaşlar mābet çok az. eşçiden televiziya yog idi, uyun  
oynardık, bati balık oynardık, dā tsitsi mitsi oynardık, dā panturce



oynardık. şinik ne yapaysık çüşeye bakaysık. çüşede televiziya bakaysık,  
haberlere bakaysık, dizileyi bakaysık. çok farkle çok değışiklik oldi.  
105 kışın mābet yapardık, bakardık koyşi nekada bük pastırma çesmiş mare,  
mare cāsi işlemedi be o benden dā çok pastırma çesmiş, ben bütün yaz  
soyuldum, arttıramadım ā dā pastırma çesma. ē çüde beşüz ev bütevi  
hangi ev ne kadā bük pastırma çesmiş ise herçez bülerdi. o koyşidan  
koyşiya falani çesmiş üççüz kilo, falani çesmiş beşüz kilo, falani çesmiş  
110 dertüz kilo. o mābet olurdi kışın ama yazın ābō o çok ekmiş, o ekmiş  
buni dā çok, bu ekmiş buni dā çok. o vakıt çağırırđık hep māley, şinik  
koyşi cürmesin. çimse çağırmay çi, çimse çağırmay işte zamanın  
değışmesi, değışi zaman. eşçiden pastırmaya, pastırma deyi da sançi  
dügün oli. kışın to zevki vay imiştir. her cün dey o senede bir oli zaten.  
115 şinik nerde yakın bir buçug aya kadar her cün oli, bucun ben çesmişim,  
yarın koyşi çesmiş, obürçün dayom çesmiş, başka koyşi çesmiş, kabile  
bük cendımız çeserdık, cendımız çeserdık pastırmay, mālenin onda  
toplanırdık on, on içi, ombes çışı çeserdık pastırmay. şini çağırırđık  
kasabi, alır deriyi, hiç çimse ne cüri ne çimse. ā mecbur olsun kan avli,  
120 çucuklā bekleyemeylā o cüni celsin pastırma, pastırma içi efte eveli  
babasının kulaklāni yey hade pastırma ne vakıt çesecesik, ne vakıt  
çesecesik. āū oynamiş miyim efteylen tutardım puarkay elimde, biz üç  
çucug idik aynı yaşta, çim kapacak puarkay, o bana, o bana, o bana  
tutuşurduk. sōra yapardık sıralen, sende bi cün duracak, sende bi cün  
125 duracak, sende bi cün duracak, bi efte oni kururduk. sōra da tutuşurduk,  
paralardık puarkay, puarka su kesesi ayvanın. araymısın çay. ā ondokuz  
ocak bin dokuyüz seksen dokuzda çağıt celdi bana aşçer cideym. dert  
çışı çıktık mamuşadan aşçer citma, kalabalık sançi dügün var. çim olimiş  
derdane aşçer cidey. ne kā dersen galiba bütevi çū çikmiş idi miydana.  
130 buluş, çiminlen buluşursen eline bej dinar, on dinar pare da veridi o

vakit, aşçer cidene. anam evde pişirmiş taük çim oli hamit aşçer cidey,  
çocugi cidey aşçer. biz tasalanisık o torbada ne yok, bi ziyafet onda var,  
torbalān içinde ama biz tasadan yemeysık iç bi şı cideysık aşçer. açın  
cittık teslim oldık bölüğe, onda, buradan daullarle prizrene kada cittık.  
135 prizrende, prizren çevresinde ne kâ dersen cidey aşçere ā yediyüz çışı ā  
beşüz vozlen cideysık, vozlen cideysık akşam yedide başladı voz, sabā  
beligrada cittık. ama biz tasadan yemeysık o cüzel yemekleyi onda  
tasalanisık bi sene nası çececek vay vay vay vay. dersın çi çok uzun. açın  
yavi oldok onda, o ali torbalayı bakay, mare dey siz manyak mısınız, deli  
140 mısınız, niçim yemedınız bu taugi bunda. taük var, bumbar var, her şey  
iççinde var biz sabaya kada aç oturmisık. yok de tasa heralde ya biz  
yigirmi yaşına kadar çıkmamisık mamuşadan dışarı. benim dayomon  
dayosi var. yapaysık biz onunle mābet. dey bana dey sōrsa bi alaman  
nerdesın be sen, mamuşada. çıkmış mısın ya bi yere dışāri, iç bi yere  
145 derdi bana sen imisin hapsanede yā. çıkmomış hiç, yā nereye çıkmısın,  
çitmişim likaya, lukaya eve citmişim üç yere salde citmişim tarla. ā  
cirmisık biz onun yerine aşçere citmisık. sırpçe bülmeysık hiç az bi laf  
bülmeysık sülema sırpçe. aşçeriyede süleylā sırpçe, ha biz cideydık, ha  
bi beycir onda, almişlā bizi yularından onda hadi cel beri, cel beri. ē içi,  
150 üç efte anām be sāyi vayit dey bizim hakımızı yemiş bu taükla nereye  
cirdık. tā başlayacasık alışma dili. cittık kikiında cittık biz. ha handadır  
o kikiında, o kikiında voyvodinada. onda allātan bana bi kasabali, bi  
şevirli onda türçeli o konuşi türçe em cüzel da süley sırpçe, o telçile,  
uyanık ō, onla otlatırılā bizi, onlā bizi yerlā cüzel. ē ondan sōra açın  
155 cürdüm ben onda süley türçe, büley sülema sırpçe, peygamberi cibi  
cüsteri o. osoy bana oturdi o, a şte bu kada bi boyi çi yok neresine  
bakasın cāsının. ē ondan sōra biz ononlen bi on cün tā ayırdilā bölükleyi  
ya, sen buraya, sen buraya, açın ayrıldık biz ononlen da bi üzölmek ben

160 onda, ema aynı kasarnede kalacasık, salde o başka bülük, ben başka bülük. ē granitsada biz bekleysık granitsay on içi ay aşçerlıg, hırvadi mi var, sırbi mi var, cideysık beklema granitsada, biz yini aşçer bi tene hırvad, o bizden da koca aşçer, biz cideysık s̄ara altına uyısık alti s̄at bizim görev onda, cirısık bi s̄ara altına de babam de alti s̄at ağır bekleysık granitsay ağır. ben deym ona valla biz nası bekleysık burasını

165 bunda yok insan da voz bile ceçer bizim haberımız olmaz. efendım ē şini düğün var bizim çüde, bana bi meytüp celdi evleni acon çucugi. ben o kadar alıştım ciderçe o kada tasalandım da şini çok alıştım istemeym eve celma. biz İayla üçüzi ya çıkmamısık hiç şini alıştık orasi var eve istemeym celma, bizim bu acom çucugi evleni celi meytüp var düğün

170 düveri datay falan filan düğün var celebülersen. ben celmeym düğüne kaki bre bakraç kaki düğün. bak çeyfine onda. bizim bi komutan müsliaman citmez mi yapma kaza motorlen celi yakın bizim karakola motorlen onda. cider yapar motorlen kaza c̄asi ni ayak kor kırmaden, ni kol kor kırmaden. üç ay biz cendımız komutan, cendımız aşçer

175 başımızda çimse yok. cel babam cel, istediğın cibi yāt, istediğın cibi kōk. yataklayi hiç yeliştirmeysık, hep kara bizim yataklā. yōk ya ne milliyetçiligi, yog idi bi şı, hiç belli olmaydi hem aşçerlıg cüzel ceşti ya, cüzel ceşti. yani ben hayatımda s̄orsan senın ne var bi hatıran, bi aşçerlıg derım, başka bi şe yok çı. ē on içi ay tamamladık celdık eve, cenek eşçi

180 tas, eşçi hamam. ayt hamit tarlaya, ayt hamit бага. değışen bi şı olmadı. valla da islāydi aşçerlıkte ben o cün çıkaym celim eve aşçerlıkten, bitirdım aşçerlıgi, bi mamuşali aynı yere celi aşçer. ben üzülüm, o cün celmiş, o üzülü ne celmiş onda ā ben çıkaym celim eve o cün ben üzülüm. mare sen dey deli misın, manyak misın eve cideysın. asa deym değışōm

185 sen cit, ben kalim bunda senın dā on içi ay. o kadā alıştık o duruma alıştık. celdık oturduk eve tatila celdık ya, şindi ben açın dündüm

tatildan ceri, bi tene hırvat ben ne kâ cirim onda teslim oldum, banyomi  
yaptım, cirim uyuma şindi. ya be dey hamit dey sen uyumadın mi evde  
da celdin bunda uyuma, şini benim üj cün boş görev yok bana, üj cün  
190 boştayım ben. ben cerilim onda üj cün kokuymaym iç, açın kokuptom  
üçüncü cün arkadaşlâm benim ya dey sen de dey uyuki hastalığı olmasın  
be dey bu kâ çok ne uysisın. ben üjjün hiç kokuymadım yataktan. niçin ne  
bileym ben da niçin, alıştık o duruma heralde ema o demegi bana bu lafi  
sende uyuki hastalığı olmasın, ben sōra galiba bi üjjün dā cüldüm. çok  
195 celdi komik bana onun şeyi çok mare bu adam dedım doktor midır nedir  
da beni a ben sāyi seveyim uyuma. şinik te bu senelerde üç ay unudacām  
yürümeği ya, evde otura, otura, otura, on cün eveli çıktım bu kar ne var  
idi, çıktım yürüma açıldı hava cideym salınım. otura, otura yürümeği  
unutmuşım dedım galiba. cibi yini çocuklâ başlaym yürüma yini yini.  
200 ya bana arkadaş dedi ya, senin vay imiş uyuki hastalığın hem ala devam  
eder esa benim uyuki hastalığı vay imiş ta benim haberim yog imiş. o  
anlamş beni o vakıt o arkadaş. sana bi şe düverim ē bu son savaş  
kosovada, sardilâ bizim çüyi. sırp aşçeri sardi çüyi, bizim evlere yakın  
baga bizim evlê. benim merak edeym koşiyi karşıda çüy yanay, ben  
205 merak edeym araym cürma nası yanay o çü. yavaş yavaş, yavaş yavaş,  
yavaş yavaş çıktım бага. onda bi bag evi var ben saklandım onun ardına.  
deym çi bi kameram olsa da ben buni çeksem bu yanan evleyi da savaşta  
belçi çimse çekemez, çimse cüremez ben dünyaya cüsterim bu olaylayi.  
sırpla bakaylâ bana lişan almış beni cüzel anlıma ya allâtan bi on, ombeş  
210 metro benim ceri bagın stuba, ya ben deym ne oli ya bana bunlâ lişan  
ataylâ. ben içi dakikalık bi mesele hayatım benim kurtuldi onda. bu bag  
evinin bu çüşesinden ben bakaym, bi yerimi değıştirdım. buradan bunda  
içi metrolog bi aralık, bi baktım bu duvar yıkıldı içinci atışta. yıkıldı ulan  
hamit dedım bunla bana ataymışlâ kaç eve. ya bi yüz eli metro var oralar

bi aralık bana o yüz elli metre ombeş santim cibi durmadi. o kadā çabuk  
celdım eve, açın celmişim eve anām, babam.

## 12. Metin

Adı Soyadı: Kazım Mazrek

Yaşı: 34

Derleme Yeri: Mamuşa

Derlenen: Tarımcı

lise mamuşada eğitime önem verilmezdi çok az önem verirdilâ. biz başladık şte ilkokul, ilkokulda yetmişe yakın ügrenci bitırdık ilkokuli, seçizinciyi bitırdık. mamuşa haci ömer lutfi ilkokulunda. ondan sōra verdık karar citma prizrene liseye, liseye. lise yog idi bunda, cidecegidık 5 prizrene. prizrene ciderçe, o kadâ eğitimımız düşüg idi eğitimle ilgili bilgımız yog idi çi, ben ne zaman araydım citma liseye bülmeydım hangi liseye kayıt olacâm. nereye baş vuracâm hiç ononlen bile bilgım yog idi. aldı bi arkadaşım cıttık onon bi alasının eniştesi cüvegisi biz dersık, o bizim bakti notlāmızı, bakti şâdetnâmda notlāyi. ā dedi siz imisımız çok 10 işlâ ügrencilē em bizi yazdırdı sâlık lisesine, baş vurumuzı yaptık sâlık lisesine. başarımız işlâydi o yüzden emen kabul edıldık. ondan sōra yini başladık prizrene citma, o ortama uyum sallama. yetmiş mezundan ilkokul mezunundan üç arkadaş liseye başladık. bunların içisi bi dönem devam etti, bi tek ben sonuna kadâ cıttım, mezun oldum şte lise mezuni 15 oldum. liseye başladığımız dönemde dedim ya ortam dağınık idi eğitimle pek bilgımız yog idi. başladık zar zor okumaya, en çok zorlandığımız şeyler, bizim bunda mamuşada sâde türkçe işte o yerel dillē eğitim vay idi. o dönem resmi dil sırpçaydi bunda yugoslaviya,

eski yugoslaviya dönemi. en çok zorlandığımız ders sırpçaydı, sırpça  
20 dili. atta hiç aklımdan çıkmaz ne zaman celdi ilk öğretmen, sırpça  
öğretmeni şeye sordi bize çimdır bunda ne bülmez hiç sırpçey, biz  
kõuktok üş tane mamuşali sâde diğeryi prizrenli arkadaşlarımız idi,  
onlar çevreden dâ bileydilâ bu dili. tabii be bizim dönemimiz idi  
problelerin başladığı dönem, tabi basedığım o olaylar seksen bir,  
25 seksenli yılların sonları, sonona doğru. problemler çok idi bizim lise  
hayatımızda en bük sorunumuz idi ulaşım. o dönemde eşçi  
yugoslaviyanın dağılma dönemi idi. toplu taşıma araçları altobuslâ ne  
deysık biz, onları cütürdi devlet idilâ. devletin onları başladilâ yog  
olmak, kaybolma devlet dağılıdı, biz başladı yabi özel bû privat firmalâ  
30 cütürme. alidilâ altobuslâlen. onların da belli bi sâtları zamanları yog idi.  
onlarla cideydık celidık arasıra. içi sene bûle devam etti yolculuk  
yaptık. içi sene sora arıatlar okullardan ayrıldı, özel okullara citti. biz  
türkler olarak devlet okullarında kaldık. o zamanda yurtlarda şans  
bulduk kalmag içine. çünçi arnavut öğrencileri çekildilâ yurtlardan,  
35 yurtlar boşaldı. biz türkler fırsat bulduk cirma devlet yurtlarına. bu  
dönemde biraz dâ rât ettik öğrencilê olarak çünki hem zamanımız dâ  
fazla olidi ders çalışmag içine, hem ortamı biraz dâ iyi tanıdık. bu arada,  
bu üçüncü lise yıldönümü idi bizim. celdi birkaç arkadaşımız da gılandan.  
çünçi gılanda lise kapanmış idi. celdilâ bize prizren lisesine. orda işte  
40 onlarla beraber yurttaki kalıdık, dâ iy zaman ceçiridık ve bu zaman  
içerisinde başarımız da arttı lisede. arttı çünkü zamanımız olidi ders  
çalışmag içine, ortam dâ iyiydi ilk iki yıl, ilk iki senede dâ çok zaman  
arcaydık yollarda, nice kaç ders çalışdık. bu yurttaki kaldığımız dönemde,  
yolda arcadığımız zamanı ders çalışarak ceçiridık tabi bu başarıyi  
45 etkileydi. ondan sora lise dertte başladık yapma mâbet işte üniverzite  
içine, başvurmag içine üniverzitelere, nereye cidecesık, nasıl yapacasık.

tabi bütün yugoslaviyada olduğu gibi, kosovanın er yerinde olduğu gibi burada da bir cençleri temsil eden bir grup mi deyim, tek partili sistemin bir etkileşimi mi deyim, mamuşa cençler birliği diye bir kurum idi heralde

50 onun bir temsilcisi vardı idi. benim o dönemde şte tanıdığım dönemde, çocukluğumda doğrusu tek partili sistem idi. o sistemde mamuşa cençlerbirliği mamuşanın cençleriyle ilgilenirdi. ama benim bildiğim ve

55 zaman kürdüm cendimi orda nait bütüç idi cençlerin başkanı, başkan sâde işte temsili bir başkan idi onda. nereye lazım olirdi ya bir imza çüy yöneticilerle beraber işte cençler bu yerde vardır. o, o konumdaydı. dağınık idi ortam organizasyonu çok zayıf idi. ilgi de pek yok idi cençlerden. şeye cirdik benim idim düverırçe lisenin zamanını sizin

60 sorunuz üzerine cençlere cirdik. ben onı düşündüm biraz dâ sora, celma oraya. aldık karar şte cidecesık üniverziteye, izin çıktı o dönem tıdıbi vardı idi türk demokratik birliği vardı idi ama bizde ne başladık cürma cendimizi tıdıbının içinde o korse bütün türkleyi temsil edeydi, ama bir bakaysık, bir oldi prizren şübesi, bir oldi kosova şübesi dağıldı bilemeydın

65 nereye baş vurma. başladı o dönem tükiyeye gitme öğrenciler, biz de baş vurduk oraya çı cidecesık tükiyaya. e ben kabul edildim cidecem ama benim o tıdıbi de çok sorusunu cevabını bulamadığım bir olay ceşti başımdan onı da isterim vurgulama bunda. vardı idi cideym ben tükiyaya ama evraklarım yok idi, belgelerim yok idi. pasaportum şte yok idi, bize

70 demişidilâ çı cetırım evraklarızı, paşaporti birlik alacak. em biz kütürdük seçiz arkadaş idik ne yok idi o evraklar kütürdük temsile teslim ettik tıdıbi ye. açın oldi gitme tükiyeye dâ içi cün ben idim o cün prizrende, oturirdim aber celmiş bizim eve. ne zaman oldi sabâ hatırlarsın, sizdeydık doğrusu hocam hatırlarsın celdi amcam gızım dedi çı kazım kaybolmuşlâ



75 evraklan, senin yok evraklan. o seçiz evragın içerisinde benim evraklām  
kaybolmuş. da içi cün cidilecek türkiyeye üniverziteye benim evraklām  
yok ortada ama o dönem işte dedim yā savaş dönemiydi, ne olup ne bitti  
belli olmayan bi dönem idi. özel çabalarle o cün içerisinde ben kimliği  
em pasaporti aldım emniyetten. ama tanıdığım vay idi, çevrem vay idi  
80 şeyde yoksa cidemeydım to pasaport yüzünden. o evraklar ben türkiyeye  
cittikten içi efte sōra celmişlā eve. bulunmuş idila tedebe de, nası  
kayboldiselē. ondan sōra işte kabul olunduk cittik oraya basettığının  
soriya cençler mamuşada mamuşa cençler birliği olarak ben cürdüm,  
buldum. ondan sōra bi savaş dönemi yaşadık, savaştan sonra türk aşçeri  
85 celdi mamuşaya kosovaya. cençler vay idi da pek bi kordinasyon  
olduguni düşünmeym ben şte özel cendi çabalanlen. zanetmeym çi büle  
bu organizasyonlen işin içindeydilar. ben şāsen dedım ya içi yılım  
yurttaydi, yurttta yaşadım çünkü arnaut öğrenciler çekıldilā. ā benden  
önce ve benim içi senemde, benim içi senemde çok pālıdi çiralā ve çiralā  
90 da oturidilā ügencilē. ya yolculuk yapaydilar yautta çiralarda. priştinede  
üniverzitede fakültede ne okidilā o dönem dil ve edebiyat bölümünde  
çiralarda oturidilā. özel evlerde oturidilā. tabi maddi imkanlar sıfır idi,  
zar zor ceçnidilar işte bi şeyle yapmaya çalışıldilā. ne zaman celdi  
gilanlilar dedım ben da evel celdilā prizren lisesine onda olarlen beraber  
95 oturidık yurttta. hem şindi prizrenliler her cün yapaylar jurkā, cideylā  
çağirilā bizi biz cideysık, oturisık olarlen, onlar saygi yapaylar bize. bi  
cün toplandık biz içi mamuşali vay idık, em derdane gilanlı. deysık biz  
nası şey yapōm, bu prizrenlilē her cün çağirilā bizi, biz hiç çağıramaysık  
bulayi. aldık bi cün cetırdık mamuşaya. ō mamuşada yaptık bi,  
100 mamuşanın özel bi pitesi var fuliya dersık o fuliyay yaptık. çimenlerde  
dolaştık, dolaştırdık çüyi, bindilā beycirlere, traktorlen dolaştık çüde.  
ondan sōra dündük prizrene. bi içi ay sōra, kara verdık biz da yapma bi

jurka, parti. o jurkay yaptık tutuk bi çirali yer, çağırdık bütün arkadaşlarımızı, öğretmenlerimizi o arkadaşlarla karşıladık prizrenlileyi.  
105 gilandan ne celmiş idilâ o arkadaşla bize, yetmiş kilometre prizrenden mamuşaya dâ yakın hafta sonları, er hafta soni alidik şeye mamuşaya biz. onlar hem sınıf arkadaşlarımız idi bizim, hem oda arkaşımız yatak beraber kalidik ev arkadaşlarımız. celidilâ bizde, ne beraber oturdık, bizimlen beraber celidila, çüde yaşadığımız için işimiz kırdâ olidi. hafta  
110 sonlarını, sonlarını celidilâ, ceçiridilâ bizimlen. hem sohbet edeydik ayle ortamında yaşaydilâ, hem celidilâ yardım edeydilâ bize tarlalarda, patlıcan ekma, büber ekma, bülmem hiç te çocuk işi ne yapabilelâ çocukla o işlerde da, yinlik işlerde yardımcı olidilâ bize. buydi bizim lise dönemimizde ne yaşadık. ā mamuşada arkadaşlarımızla toplanırdık.  
115 ceceylen akşamdan sōra dâ çök vā odalâ bizim dersik oda onda erçeklê ne oturlâ erçek arkadaşla celirdilâ şte akşamdan sōra oyunlar oynanırdı. çağıtlâlen, var ō ortada oyun birkaç çeşit oyun işte, o oyunları oynardık. savaş bizde seksen seçiz, doksan seçiz sonlarında yaşşamaya başladık aktiv olarak savaşı. ilk ne cürdük biz raotsaya saldırmış idilâ.  
120 raotsa var bizim çü yakınında bi ilçe. oraya saldırmış idi sırpla, oradan bize celdilâ raotsalilâ te millet halk çüye. çüy merkezine yerleşti bünlân içinde yakın otuz binden fazla insan vay idi. bunlar paylaşıldı ayrıldı çüde her bi familiyaya bire tene, bire tene. kaçır insan düşeydi. bazı ev aldı kırk çışı, elli çışı. ā otuz bini aşkın kırk bine yakın izbeglitsa deysık  
125 biz kaçak, mülteci yerleşti mamuşada. bunlâ mamuşada üç efte kaldı, üç efte mamuşalılar her ihtiyaçlarını karşıladı bunların. savaş devam edeydi orda, bütün cece top atışları, her şeyi duyaydık. çüye celidilâ sırp polislayı cünlen, aşçer cünlen. cecelen oldi akşam karanlıklandı mi hava celidi uçıka aşçerleyi sōra yabi yemek ihtiyaçlâni karşılamak içine, yabi  
130 ilaç takviyesi içim celidilâ çüye bunlar akşamdan sōra cecelên, yarısı

cece on içiden sōra celidilā çüye. raotsa olayi içi efte yakın kaldilā bi çüde. onlar ondan sōra içi efteye yakın onlari aldık aylelēmize, evlerimize. hepimiz ne vay idi erzak, yiyecek, içeceklerimiz paylaştık onlarlen. bazı aylede elli çışı vay idi, otuz çışı vay idi, on çışı vay idi. 135 durumuna cüre aynen. aldı o yabancilayi, onlar sōra citti. o mamuşada birkaç çere tekrarlandı. çünçi çevre çülere saldırı yapıldı. saldırı yapıldığı zaman mamuşaya celidilā çevre çülerden, raotsadan sōra bi ara samadraca çüyi var bunda, onda uçekalilā yerleşmişidilā vay idi punktlayi deydilā onlā. olā ondan sōra samadracalılar da celdilā oturdilā 140 kısa bi dönem. ne zaman vurdıla bütün çülere çevre çülere, mamuşaya dā saldırmaydı sırp aşçeri ve polislayi, toplandı o cünlerde bülürüm yakın elli bin mi, yüz bin mi ne kâ dersin insan çüde. hem celdi haber çi çıkma bütün millet merkeze çüyün merkezine. biz cençlē dolaşidık te çikaydık, bakaydık ne oli, ne bitey. celdilā polislā, dedilā cidersınız her eve, 145 çikarsınız bütün çoluk çucuk heppiniz merkeze, yabancilayi da. biz merkeze ciderçe tanaydilā, yabancilayi attilā bi yöne, bu mamuşalilayi bi yöne. bi yandan tuttılar bi sokakta mamuşalilā, bi sokakta yabancilā, hem şimdi o yabancilayi, yabancilayi dedilā çimın var arabasi, sınırladilā mamuşalılara alsınlā o yabancileri arabalalen çikarma 150 mamuşadan. biz bülmeydık nereye cideceklā onlar. söylentiler sülenidi milledin arasında yok cütüreceklā üldürma, yok cütüreceklā kamplara oraya, buraya sonuçta anlaşıldı çi onlari cütürdilar şeye arıutluk sınır kapısına arıutluga attilā. mamuşa boşandı, mamuşada kalmadı sāde mamuşalilā kaldilā. ondan sōra savaş devam etti. ben ne yaşşadım o cön 155 o yabancilayi, çiktılā ayrıldık. ne zaman dündük eve bi acomun benim evine bi yabancı kaçmış aşçer miymiş, neymiş bülmeym, kaçmış evden polislā koşmışlā ardına, atmışlā silālen. hem yaralamış idilā, vurmuş idilā bi seksen yaşında babamın amcaōli, amcasının ōli, acosi oli. vurmuş idilā

o koca adami, biz ne zaman celdik eve benim babom idi diri ala. o o  
160 zaman ben acom hem babom, verdik karar citma şindi cümma o şeyi, o  
acomun çucuguni. açın çıktık yola ceçeydi aşçeriya tenklēlen. o  
çüvermedilā olā biz dündük ceri, ne zaman dündük ceri celdik eve, evin  
ününde vay idi polis, milislē, yürürçe silālālen maskeli. biz durduk cirdik  
eve, onlā atıştilā sırlā birbirinlen. çüyün o bi çüşesinde vay idi bi ekipa,  
165 bizim evin yanında bi ekipa. onla zanetti çi uçeka aşçerleyi olā üte. em  
kopukluk oldi aralānda, atıştilā çok uzun bi zaman atıştilā biz kaldık  
evde kapanık, çikamaydık iç bi yere. biz zannedidık çi ev bizim temiz,  
payç yok çimse. ne zaman cirdik eve, evin içinde cenek vay idi bi otuz  
çişiye yakın, heppisi yatmış idilā yatık vaziyetteydilā sobalarda. hem biz  
170 cirdik sorduk onlara ne oldi size, yok dedilā çi bize dünün cēri siz siz  
ciddin çüyünüze. ama o çüye citti aşçer basti tekrā o çüyi, ne bulmuş idi o  
çüyde insanlayi, üldürmüş. bunlā kalmış idilā bizim evde ondan sōra  
akşamisi cittelā evlēne. biz mamuşalilar olarak çüde üç aya kadar kaldık,  
arnaıtlayi boşalttilā, cütürdilā arnaıtluga. bunda savaş bütün cece cünlen  
175 vuridi nato cecelen vuridi nato. sırlā ataydilā, polislā kaldi kapanık.  
bütün cün oturidık bıçaklālen, artlaydık ağaç, yonaydık yog idi ne  
yapma, kaıumadi iç bi şe, ne yeyecek stoklay azlandi çünçi çok zaman  
tuttuk yabancilayi, mültecileyi. yiyeceklē azaldi, düçanlar da kalmadi iç  
bi şey yaıumalaydilā, cençlē bütün cün oturidilā sokaklā içine korkaydın  
180 çikma. çikarsın dişari saldırıdilā polislā, evde içeri oturma korkaydın  
oturma, araydın çikma alma ya bi haber, ya bi şe. bi ara ceçtikten sōra bi  
bir ay sōra celdi bi haber çi anlaşılmış, anlařmışlā işte sırp polislayi bi  
şekilde mamuşay da atacaklā sınırdan, hem bize sülendi çi cütüreceklar  
bizi türkiyeye. atacaklar elezan sınır kapısına, işte türkiyaya şey  
185 olacasık. biz heppımız çok sevındık sançi cidecesık ya bi yere çümbili  
nereye, sāde cüzümüzi hiç bakmadan ardımıza topladık bikaç şey

yeyecek, içecek ucuklayı barındıracak kadar bi Şeyler kamyonlara  
yükledik, azırıldık gya ıkacasık. ama oymış bi söylenti ama o savaşta  
o kadā önemli o sz da ne celi i biz sülemiş birisi bi sz biz bütün   
190 dertüz ev hepimiz azırıldık, toplandık er Şeyi topladık hayvanlayı  
avırlardan verdik ovaya işte otlasınlar kalmasınlar avırlar içine  
kapanık, susuz, yemsız. hazırlandık bekleysık Şindi haber komple olarak  
ıkacasık. ama ertesı cni söylendi i sakın tepişmanın, tepiŐrseniz aşer  
size saldırır ve kaldık de. bu zaman büle ceşti.  yabancıla cıttıktan  
195 sra  olarak tā biz merkezde toplandık.  beş ayle bi arada oturidik.  
biz mesela biz bu evde nesık Şindi oturmaydık. amcamların yn dā  
merkezinde bi evde kalidik. ō o evde dert odalık bi ev kırk beş çişi mi ne  
oturidik onda. bizim yemeklen, imeklen işte hep beraber yidik, içeydik.  
nası bi Şekilde işte cenidik. bu savaş  ayı aşkın bi süreyi ceşti, çok  
200 olaylay yaşadık. cençler durmaydık, benim başıma celdi, çıkaydık cıtma  
tā bi yere, tā merkeze, tā komŐuda haber alma ne hareket edeydi bi Şe  
her yandan idik sarılı aŐerlelen. hemen saldırı yapıldı, ōzellikle mi,  
tutamaydilā mi bikaç metre ileri yaıtta bi kaç metre ceriye düşeydi bi  
fişek, kaaydık ekınidik. tutarım aklıma da bi e oturidik var bizim eşi  
205 bi okul, eşi Şkola dersık, onda futbol oynaydilā cençler. celdi bi balon  
natonon dndi bi e, ondan sra attı bi füze, o füze Őansımıza düşti ovaya  
yumuşak bi yere patladı ama çok bk bi crlti yaptı. biz ne oldi, nereye  
vurdi deyŐ, çok yakın vurdi dŐnre, baktık i ovaya düşmiş idi. ama  
bizi o kada etkilemiŐ idi savaşta o savaş durumu psikolojimizi hiç  
210 ekınmeden bi baktık ıkti millet toplandık o fzenın başında bakayla o  
füze nereye düşti, ā uçak, balonlar, uçakla üstümüzde dneylā millet  
bakay o fzey em cıttılā bikaç cen aldilā o fzey oradan, ıkardilā. o  
patlamış idi yarısı, yarısı ne cirmiş yumuŐag yere kalmış idi onda. aldilā  
cetirdilā onda yn merkezine, yn merkezinde onda vay idi bi

215 kodilâ şindi celilâ millet bakay. ā uçaklâ dünyedilâ üstümüzde onlâ  
natonon idilâ uçaklâ. dünyedilâ üstümüzde bakaylâ ne yapay bu millet  
normalmidir diye. vay idi baktilâ biraz ondan sōra front vay imiştir şte  
yerel birliĝinin aldıĝı yer biz mamuşada front derdik. onun bi yerini bi  
içi binasi boş binasi vay idi onda kuydilâ. kaldı bi dönem onda o füze.  
220 buni da yaşamış idik nato tarafından. çevre çūlerde dediĝim cibi  
uçekalila vay idi, onlar celidi ya bi çe, ya bi yemek itiyacını şiyini alidik,  
ya bi haber olidi. cūnlen sōra celidi politsiya denetleydi. te büle ceşti bu  
tam savaş. savaş ne zaman anlaşıldı çi bitti savaş artık da başladı olaylay  
celdi nato, natonon celmesiyle celdi çūye türk aşçeri. ne zaman celdi türk  
225 aşçeri biz millet olarak, türk halkı olarak özellikle çok sevindik, çok bük  
kutlamalar yapıldı. ve başladı bazı olaylâ celişma. biz cençler olarak  
savaştan sōra toparlanmaya başladık bire tra. işte o mamuşa gençler  
birliĝi dediĝim o kuruluş vay idi onun da bi toparlanmasını yaptık. orda  
bi yönetim seçtik oraya. mamuşadaçi bütün halkta katılım oldu, bi  
230 yönetimi başkanı seçildi. o mamuşa cençler birliĝinde cençler dâ aktiv  
olmaya başladı bire tra yerleri yog idi ama ya okulda, ya odalarda  
dediĝim cibi, çū odalânda toplanidik. çabalanidik bi şeylê yapma. ō bi bi  
sene kadar sürdi o olay, ondan sōra bu mamuşa gençler birliĝinin ismini  
deĝiřtirdik ve bir yer yaptık. bū dönemde üç toplantı yaptık ve derneĝin  
235 mamuşa gençler birliĝinin ismini deĝiřtirmeye karar verdik. on seçiz  
mart iki bin bir tarihinde dernek ismi alperenler gençlik derneĝi oldu.  
yerimiz oldu, onda fâliyetlere başladık. mamuşa alperenler derneĝinin  
açılışı çok bük bi katılım oldu oraya, orda tabur komutani ne vay idi, dış  
işler bakani vay idi, her alandan temsilciler vardı. ā anadolu kalkınma  
240 vakfi maddi yardım yaptı bize o yerin yapımında yardımcı oldu. dernek  
kuruldu ve dernekte fâliyetler başladı. ordaçi hedef ve biraz önce  
konuşmamın başlangıcında bāsettım ya bizim eğitim çok daĝınık idi atta

bi őrneklen verdim i liseye ciderçen hangi liseye cidecem diye bűlmeydim. oni ařılamag içine cençlere bi eđitimde katkı sállamak içine o derneđi kurduk ve o yűnde çalıřmalari.

### 13. Metin

Adı Soyadı: Ramadan Taç

Yaşı: 27

Derleme Yeri: Mamuşa

Derlenen: Öğrenci

adım ramadan taç. bin dokoyüz seksen içi dogumliyım. şu anda eğitim  
fakultesinde okim, mamuşada, ilkokuli aci ümer lutfi ilokulunda  
bitırdım. lisey. mamuşada türk aşçerının yaptığı lisede okudum. fevzi  
karamuço tari dersini veridi kordinator cibiymiştir o zamanda lisey  
5 kontrol ederdi, şı yapardi da fazla lise sorolordi fevziden. yaya mazrek  
ders verırdi, yaya mazrek matematik dersini verırdi. ingilizçey vermiştir  
mualla vermiştir, diğer dersleyi türçe derslerini ergin jable vermiştir.  
coğrafya dersini resmiye, bilgisayar dersini vermiştir. ügretmenlerlen  
sorunumuz pek fazla yog imiştir ema var imiştir kitap eksikligımız  
10 celmezdık pek fazla. ben ügretmenlerde da fazla kabāt bulmaym  
mamuşanın ügrencilē çok disiplinsız imiştir. disiplinsız imiştir ayleden  
celırdi, ilkokuldan celırdi atta aralarında iç okuma, yazma ne bülmezdi  
mezun olmiştir. şiden da liseden mezun olmiştir. atta ilkokuldan mezun  
olmiştir. hep ceçerdilā bence bu yanlış bi şey. sabalen kqukmazdilā  
15 celırdilā derslere ceç celırdilā. işlerdilā tarlada beter pek fazla  
ünemsemezlā okuli. yok ya tarlaya suçı atamazdık ema olsun başı boş  
cezerdilā. korkmazlā, ügretmenleyi ciddiye almazdilā, evde da ciddiye  
yog imiştir. disiplin yog imiştir o yüzden. babalā ilkokula nası celmiştir  
cirmişim, bi çe okula celmemiştir bakma çi ne yapaysın, ya ne edeysin.  
20 okulda hiç bi zaman celmemiştir bakma çi bu çucugun beter. çocuk nası  
büyi, ben çocukluktan fakirlik bi aylede büyümüşim. tē beşinci sınıfa  
kadā babam göçmen olarak kaçak citmiştir alamanyada çalışmıştır.  
geçimsizlik şey, citti alamanyada çalıştı ayleye yardımcı olmag içine



ekonomi tarafından. tē altıncı sınıfa kadar babam yog imiştir yanımda,  
25 anam dā fazla ilgilenmiştir anam büyütürmüştür. ondan sōra babam celdi.  
babam celmiş ise da pek fazla iç bi şeyini cürmemişim bi çe demesin.  
derdi ō çalış cendine yaparsın, çalışırsen cendine çalışmasen cendine,  
çalışmasen cidersın tarlada çalışırsın çapaylen beterlen, cüneş altına. ē  
egerem okursen derdi olursun bi ayrak saibi beter, az çok cendin  
30 ceçinırsın yaşarsın insan cibi yaşarsın. cürisın cendın ayle kalabalık şey,  
ceçim ceçinemeysin, cendine yaparsın. ilkokulda açın cütürmüştılā acom  
çocuğı yazdırma o cün bi sāt, içi sāt tā aglamışım kırş yapmışım bitevi  
evi istemeym citma okula, korkmuşım bi çe cürmüşım bi kitapta vay idi  
bi sayılā, bi karışık bi şeylē beterlē, ne büleym küçük çucug hakli  
35 korkaydım istemeydım. ama sōra açın yazıldım, ilkokula seylan mazrek  
imiştir. şu anda mamuşanın belediyede çalışan asbaşkan şini cene değışti  
oldi meclis başkani ilokul ügretmeni seylan mazrek imiştir. işlā alıştırırdi  
şey yapardi ama bi çere ebet unutmam mamuşa ilkokulunun aci ümer  
lütfüyün arkasına bāçesi vardır. bāçenin arkasına mevsim yaz, müdür  
40 dolaşı bakay sınıflari nasiyı nası dey, seylan veri ders o cün türçe  
ceçeydik ders. seylan ügretmen müdürlen konuşti dündük ceri ders  
yaklaşmışıdi bitma ben da seylan ügretmene dedım ügretmen dedım  
verecemisin buni akılda verecem verecem dedi, müdür citti. müdürden  
sōra seylan ügretmen bana salte çi şamar vurmamıştır. sen nası olur  
45 sorasın çok mi çalışısın, albuçi sınıfta en çalışkan ügrencilerden  
içincisiymişım. içinci ügrenci, birisi vay imiştir yusuf mazrek vay  
imiştir, ben imişım içinci. obirleri bi çok kızla zaten çalışmazlā  
mamuşada yedinci oldi mi baba çüvermezlā, yok niça ederlā, yok  
evlendirırlā, olmisın, büyümisin çüvermezlā en çalışkanlāndan  
50 içincisiymişım bu gerçek bi çere. dündi bana nası olu çalışısın çok mi  
çalışısın beter. sen bak ününe da bi çe bana sormayasın, ben bülerım

benim sen bana kalmamış alıştırasın ben sana veremem akıl da yapasın,  
vermez miyim. bu iç bi zaman hayatımda unutmayacağım bi o şidir.  
ileriçi dönemlerde çok ügretmen değıştırmisik. müdür ders vermiştir,  
55 müdürün çucugi, onda abdül, faruk ders vermiştir. ügretmenlê ciderdilâ  
yok çimisi te ya bi üzürli, ya bi şeyi vay imiştir ola. çok ügretmen  
değıştırmisik. iç bi teneye dâ isinememisin o başka, bu başka anlatırı.  
liseden bi anı düverim. erol morina şu an matematik hocamız, matematik  
hocamız bize fikret kırkul verirdi matematigi, bi çe o vermiştir. sōra  
60 vermiştir bi fikret kırkul vermiştir. sınıfta tūlay şala şinik cavit şalanın  
kızı şu anda cavit şaladır, türkiyadadır. onun kızı yusuf mazrek em ben  
vay imişim. üş çışı sınıfta çıkarırdı bizi tablaya te bula bire ödev işlerdik.  
o bilene vela yaklaşmamıştır bi çet bakma sadece defterini vela  
yaklaşmamıştır bakma, dema çi dur bakaym yazdı mi, ya yazmadı mi.  
65 yapardı senenin ilk yarı yılın sonunda yapardı bi sınav bize atardı bire  
üç, dert obilene atardı bire içi neka ceçsınlâ beter. ayaktaşlām vay imiştir  
toplama bülmezdilâ hiç hiç toplama, çıkarma bülmezdilâ. biz ona salte  
biraz düverirdik o vela bakmazdı hep bülen citmiştir. ā aynı türçe  
derslêni da. lise açıldı, türk aşçeri lisesini yaptı. lisenin yapılması pek  
70 fazla derin bülmem ama türk aşçeri taburdan, türkiyadan mi yardım  
celdi. yapıtlâ onda şu anda lisenin yerinde eşçi mamuşanın bi okul vay  
imiştir oni bozdilâ. te buni yapıtlâ ama lise açılmadan evel mamuşada,  
mamuşa tariyında içi kız salde citmiştir, prizrende ne okumıştılâ. birisi  
seylan mazrek, birisi ümran mazrek, ümran mazrek er içisi tıp lisesinde  
75 okumışlâ. komutan mamuşanın bi içi üş çışilen da oturmuş idi nedırlâ dâ  
ālim dema cıttılâ babalān evine eppısına kapılāna citmiştilâ, çüverır  
mısınız kızlānızı mamuşada açılacak lise bak te bucune kadâ açılmadı  
mamuşanın tariyinde bük bi olay olacak lise açılacak. komutan hem da  
çüden da müdür olsun şey olsun citmiştilâ evine babaların çüverır

80 misınız kızlânızı lazım kız mecbur olacak on, ombej dane da lise açılsın.  
babalardan süz aldilâ dedilâ çi çüverırsık sōra çüverdilâ mamuşa lisesi  
bülen açılmıştır ilk mamuşanın birinci sınıf lisesi, ilkokulda aci ümer  
lütfide birinci sınıfı onda okumuştılâ bi sene içinde lise okuli yapılmıştır.  
85 ondan sōra ceştilâ liseye ceştilâ lisede madam çi sınıflâ boş diğər  
arnaıtlar doldurmasınlâ diye şey yapmasınlâ ilkokuldan da ügrencilē  
lisede okumuştılâ. içinci sene sōra ben, bizim sınıf kaydımızı yapmışık  
üç sınıf imisık. ilk bizim sınıf seçiz bir, seçiz içi, seçiz üç vay imiştir.  
senelē ceçmiştiılâ üj dane sınıftan toplam doksan çişiden bi sınıf toplam  
olmamıştır, bi sınıf açılsın. çimisi brakti, çimisi kaçti, çimisi türkiyaya  
90 citti, çimisi sınavi ceçemedi kazanamadi en sonunda doksan çişiden ceri  
kaldi yigirmi beş çişi. bi sınıf te bizim sınıf açıldı. altmış beş çişi, altmış  
beş çişi fıra verdi. lise açıldı bizim sınıf üniversiteye azırlık vay idi. ilk  
bi çere birinci sınıftan bi çişi salte kazandı, içinci sene da sıkı bi çalışma  
oldi on yedi çişi kazanmıştır. bölükten cittik aradık o hocalar celsinlâ  
95 mamuşada ders versinlâ türkiyadan üniversite hocalari ders versinlâ  
sınavlar cirecesık, bize yardımcı olsunlâ. mamuşa alperenler gençlik  
derneğinde dersleyi tutmisık sqıkta, karanlıkta mumlen dersey tutmisık  
on yedi çişi kazanmıştır. aşerler ders vermiştiılâ. aşerlerin ders vermesi  
başlamasınlen ügrencilerde başlamıştır displinsizlik olma, te başladilâ te  
100 cibi biz cürisık aşerlerden ders olâ alıştırilâ işlâ şey beter. siz pek işlâ  
alıştırmaysınız, derslere celmey da, yok var cideym kursa, yok şey  
olidilâ problemlē olmuştır. şu anda biz prizren eğitim fakültesi, oraya  
cirdık da bi sene bi arkadaşımnen bekir mazreklen da bi sene bekleğik  
ayt kazanmayam bu sene türkiyada en çok, çok aradık, çok vay miştir  
105 çeyfımız okuma atta ne kaybetmişim sınavi o cün bi afta, o cün ne  
celmiştir sınav o cün sadece bi çay içmişim, bi afta bi çay bardağınlen bi  
afta oturmuşım. anam more çucugum cendini hastalatrıcāsın, yine

dünyanın soni deyidir. ne olacak asa bunda da okursun madam çi sen  
çalışkan ügrenci şey bülen bi takım laflarlen veridi gayret beter. bi afta  
110 aglamışım, buni çimselēn sülememişim, çimseye sançi deli cibi oldom  
evde bülmeydım ne yapaydım. üniversiteye citmeg içine ilk prizrende  
şeye vurduk mitat blatsiya, onda kayıtle içine. cürüşma õ sınavlayi ne  
kaybettık sōra vardila arkadaşlām adlāni bülmezdilā yazma olā nası  
yaptılā, nası ettilā kazandilā, cittilā. ama bizim o cün sınavda terlēmız  
115 akaydilā bülmeydık ne yapaydık terleydi dert tarafımız, çünçi ayle  
kalabalık, geçimsizlik çok araydık kazanma türkiyaya ben, hakan  
vaymiştir, bekir vaymiştir, nuhi şala, nüsret mazrek sınıfın çalışkan  
ügrencilerinden, bu arkadaşlā imisık ilkokuldan liseye kadar epımız  
beşlen ceçmisık. araydık çok kazanma, istemeydık araydık ilerde  
120 değıştirma iyi bi yerlere celmeg içine. ama olmadı kismedi deyidi. cittık  
arifa arif şu anda mamuşanın belediye başkani, arif bütüce cittık. arif  
bütüç dedi yok dedi te arkadaşlānız citmiştir. õ yok ben yapamam bi şe,  
bakaysınız, boşverın te bunda da okursunuz insan istedi mi okuma şey.  
ya başkan dedık te egerem istesan arkadaşlāmız var ne bülmeylā adını  
125 yazma var dünsünlā ceri iç birinciye cirmeden, var dünsünlā ceri  
yapamazlā ama biz araysık citma okuma, yok yapamam. çevirmiştir o  
ceri nice çüpegi çevirmiştir bakmadi vela çeremize. rifada cittık, rifatta  
te yapamam, edemem beter. albuçi pişinden deydilā te salte cırın sınava  
beter var yardım edōm bilmem ne. ama olā sadece süzde kaldilā. oldı  
130 kaldık bunda prizrende eğitim fakültesinde şu anda okısık alla kismed  
ederse bitırma düşünısık. bu da fena bi meslek deyi atta mamuşanın en  
çok ihtiyac duyduğı, en çok ne lazım mamuşaya bi meslekte okısık,  
işalla bitırırısık. cençlerle şu anda çok az sayıda okumak isteyen cençler  
var. ama son içi seneden beri var ne okuma ama var ne okumak  
135 istemeyenler da okumagın tadını almamış. iç bi çere anasından,

babasından elinden tutup da okula cütürüp okula cütürülmemiş, babasi tarafından okula cidıp bakılmamış dema çi bu çucugum ne yapay, ya ne edey. yada citma babasına baba desın bi çe babasi more çucugum senin derslên bu sen çalışi misin, çalışmay misin iç bi şe bu çocuklâ iç bi çe

140 bülen bi laf duymamişlâ babalândan. ě tabi çi bu çocuklâ çimin ne esey aklına oki, çimisi esmey okumaylâ çok fazla ekonomik şey hep bunlayi dışari kaçak olarak başka üçümetlerde dış avrupada kaçmaga yönlendiri, citma başka yerde işlema pare kazanma şey, çok var ügrencilē atta şu anda lisede oturanlâ bile var ügrencilē okilâ lisede ama aklında ülen bi şe

145 yok. ayt cideylâ sadece cezma dolaşma, kızlâlen başka bi şe yok. mamuşa alperenler gençlik derneği içi bin bir senesinde, mamuşada on seçiz mart içi bin birde kurulmuştır. mamuşa alperen gençlik derneyi bucune kada halı kursu, ingilizce, arnauçe kursu, bilgisayar kursu. mamuşanın yüzde altmış, yüzde yetmiş cençleyi, adamlâ bi takım olgun

150 insanlâ mamuşa alperenler gençlik derneyinin sayesinde bilgisayar kullanmasını ügrenmiştilâ. beş, altı dane kızkardeşimiz var halı dokuma, hoca seviyesine celmiş ügredecek kadâ seviyeye celmişlâ ne ügrenmişlâ akeve cetirmiş idi türkiyadan halı dokuma hocalayı ügrettilâ. şu anda mamuşada var ne ügradabilelâ. da fazla mamuşa alperenle gençlik

155 derneyi lisede okiyan ügrencilere ep eğitime destek amacınlen ilerlemiştir. bucune kada hiçbir belediye olsun yada başka bi yerlerden yardım almamıştır. hep onda okiyan, orda oturan yönetim kuruluna olan insanla hep cendi ceplêrinden çikarmıştilâ orasını açın yapmıştilâ cecelen hem işlemiştilâ orasının badanasi, tavanını ne yapmıştilâ,

160 kapiyını penceresini. cençlê insanlâ hane bi şe olsun, çüde şey olsun açi açılmış ocon kurban çesmişlâ, prizrenden iç bi zaman mamuşada çok sevilen ergin jable vaymış, er türlü destegini yapmış cendisi prizrenden celmiş arkadaşlânda kalmış onda yeter çi bi şe olsun sadece, mamuşada

da, batmasın cençlık bi şe bi fâliyet cüstersın. rüjdi kruezi, ramadan taç,  
165 sami taç, hamdi taç, bayram mazrek, emin morina, selami şala, gzim  
kâzım mazrek, benim büldüğüm bu kadar. büran mazrek. biz seçimlerde,  
seçimler olmadan evel propaganda yapıldı. oni yapacasık, buni  
yapacasık. rifat olsun, şey olsun ama sōrami çıktı bağımsız aday cemil  
luma çıktı. çüy içiye bülündi, çüy içiye bülündi te olmaz biz mecbursuk  
170 kadetepe kosovada tek türk partidir, olmaz biz azlıksık, egerem  
bülünürsük içiye bi milletvekili mamuşa olarak çıkarmasık. ane bize  
bucune kada iç bi yardım celmemiştir, celmemiştir. bizim ane nerde  
bizim cendi adamımız açındır mesela parlamentoda nerde başkasi bize bi  
şi. rifat yapaydı propaganda, seçimlerden evel mamuşanın cençleyi  
175 nafronda surekada yemek verilmiştir o cün yakın bin çışıye altobuslâ ne  
cütürmiştilâ yemek verildi kadetepeyi çim desteklemiştir, şey yapmıştır.  
o yemege rifat cütürdi dâ mesela paresını çim üdedi çim şey yaptı oni  
bilmeym. seçimlerden evel çesıldı inek bi içi dane sanaym, bi içi dane  
bilmeym ne kada inek çesıldı, dağıldı fakirlara, şeylere dağıttı buni  
180 inegi sanaym çı rifat salte cendisi osoy tek başına çesti şey yaptı.  
seçimlere yaklaşa yaklaşa o çüy bülündi içiye. bi cece cetirdilâ cemil  
lumay bağımsız adayı mamuşaya cetirdilâ. onda bu toplantı alperenler  
gençlik derneğinde olmuştır. o toplantıda dedilâ, cemil luma tanıttı  
cendini, size bi takım süzlê verdi, şindi hatırlayamaym. dedi var  
185 kazanırsen ügencilê te bakın ceçen sene kazanamadilâ ügencilênız az.  
var ne cirmiştılâ türkiyadan okula yazdırırım üniversiteye, şey yaparım  
ügencilênız okula şey yapalâ. o kōukmuştır mustafa kruezi kōukti te  
benim en işlâ çalışkan ügenciyim dedi, ben dedi hayatımda kitap ne  
okumamışım, benim kızım o kadâ kitap okumuştır ama cenek  
190 kazanamadi türkiyaya cidemedi. bulâ ane bizim bizi ne yönetilâ çüyün  
ilerde çüyün belediye olsun, şeylê olsun. bi şe yapmadilâ bize lazım

okunmuş adam te bak bülen şeyle oldilā. atışmalā oldilā, olā ülen, bulā  
bülen. seçimler oldi, o cün seçimlerde evde ben cittim açın oldi, ben  
cittim cemil lumanın bağımsız adayın şeyine cittim toplantısına. hem  
195 deydım ben evde babam olsun, acom çucuklāna beterlere deydım te bu  
arif, te bu rifat deydım birbirlēni deşecegidilā, vurulacagidilā. şini bucu  
birleşmişler te şı yapaylā bulādan yoktur bi şe, bulā sadece cüz cüzlēni  
insanlāyın boyaylā. busen deydım size cüsteri hep islā yini dışarısi  
yaglanık ema siz cirin deym içerden o evın içerisine, bakın bi çere  
200 içerden bi bakın siz bakaysınız sadece dışardan. bulādan iç bi şey yoktur,  
bülen deydım sadece ben araydım anlama ne deylā, ne düşünilā evde ne  
yapacaklā. ā te sen peşmerge çağıridilā, te siz altmış üçlerlen, beterlēlen  
ayt te. olidi aygare cibi tartışmalā olidi evde. seçimler cüni o cün en  
erçen deybilerim çi en erçen, oy kullananlardan birisiyim. cittim oyumi  
205 kullandım açın cittim oyumi kullanma orda delegeler, orda çim ne vay  
idi, ne kontrol edeydi, bana cüstermiştir yetmiş üçi dedi al dedi te dedi  
akan cüsteri o şiyın yetmiş üçe kadetepeye sonunda vay idi mesela  
kadetepe mamuşa kadetepe şubesının çim nerde onda onlā da komiştırlā  
o şileri, baskınlā çim ne aray alıştırıdi. açın alıştırıdi ben cene neyise  
210 madem çi kosovada tek türk partidir cenek attım oyumi kadetepeye ade  
ayrılmak olmasın, şı olmasın. hiç istemedıgım halde, hiç içımden  
ceçmeseda verdim kadetepeye oyumi. ondan sōra oturıdık yollar çenari  
oturıdık, bakaydık çim nereye cidey beterle, şı zaten madem çi oldi  
bağımsız adaylā da, altmış üçler da millet bakaydilā birbirine hī. çim  
215 nereye atay, çim altmış üçe, çim o şıye. bulamadi oldi tartışmalā, beterlē,  
hep araydilā. olidi ā te filaniymiş altmış üçte bak beter, anlaymısın en  
islā adam, en yakın adami te beter bak bu bi taraf atay. çū da dogrusı  
içiye bülündi. seçimler akşamısi açın bittilā, cittim mamuşada fronta, ne  
dela parti binasına cittık onda otirisık. ō mandalinalā, portokal, içkilē

220 dagıdılā çim ciderse kazandı akşam açın bittilā seçimler, beterler.  
sayımlā başladılā olma rifat cidey ileri bayagi oylā çıktıilā citti ileri.  
kazanma derecesine celdi. sōramin, ā rifat yūzi cūley kazanmış,  
normaldir, çıktı garantiledi oylara bakarak, sayımlara bakarak  
garantiledi. salonda sadece mābet şey çimse ha kazandı çıktı. tsigare  
225 içeydilā. ā aşada erkan köftecide vardır onda kāve yarım sātta bir, ombeş  
dakikada bir makyato, koka kola yema, içma ne ararsen. ondan sōra ben,  
arif tsigare dagıdidi frontta, yukari içinci katta, oturidi bi yerde belli dey  
onda çim oturidi. ben oturidim o şide bilgisayar vardır internet ben  
oturidim internette. şini rifat yakın cibi var mābedımız şey, cirdi dedi  
230 bak ne var ne yok. ben ciridım kosova habere, ciridım başka şilere, ne  
olmuş kosovada seçimlē. çim ünde, çim dey beter. bi yerde dobırçanın mi  
vuçitırna mi nerde, bi yerde yakmışidilā o şiyi seçim kutilāsını ne oylayı  
ne atarlā o şileyi olayi yakmışidilā düveridım. cūleydi çerese şey  
yapaydi, yarındasi cūni açıldı konak açıldı, kazandı rifat bitevi o şı açtı  
235 konak, millet hayırlıya cideylā rifada beter. konakta arif baş çüşede oturi,  
tsigare dagıdı milede to arif to rifat deşilecegidilā, parçe olacagidilā. o  
cün celdi intereS davasi normaldir, düşünim çim olsa ayni şeyi yapar.  
oturi tsigare dagıdidi, çay ne kā dagıdabilesele. ā yema, içma ne kā  
ararsen. ā o cece bi cece evel, bi cün bi cece evel seçimlē ne bittilā o cece  
240 mi, se bi cün sōra yok bi cün sōra cittık o şiyi rifatta hayırlıya. ramadan,  
ben topladi cendısi ramadan cittık, celdi o rifat nası ne var adedi cülma,  
ō dedi cūler yüzlen yalan cūlmeği sāde düz ema o şı būley çı ondan attık  
oylasını ona. şey her türlü destegi ona esirgemedık. rifat ne yapaysınız  
cençlē nasısınız, o bi taraf bagırı cetır cençlere çay. onda nasi  
245 karşilandık, arif celdi bizımlen buluşti, kōukti o cençlē ne yapaysınız şey  
beter, bizımlen buluşti. oturidık onda, o açın her içi üj cün citti, konak  
kaldi açık, ō oldi dava ettilā mi, nası oldi ne yaptılar. rifadın oylayı iptal



olundilā, kaç cizlin mi oy kullanmışlā, yugulāmişlā mi oylayi ne  
yapmışlā. rifadın oylayi iptal olundilā. evde açın cittim ben, ō lazım idi  
250 akan senin partiya biz da verōm oy. beni āla bileylā evde çi ben altmış  
üçe attım oy. ben kadetepeye attım oy ama da büleyle evde çi altmış üçe  
attım. sōra akan lazım idi senin biz da atam senin partiya te bak rifat  
kaybetti, şey yaptı, nası atmadık biz da. o ūi çıkardı beçi te ūini kaldık  
hiçsiz, iç bi o ūi yapıtlā ne ettilā. propagandalā açın yapıldilā rifat  
255 çikaydi bagıridi ilk düveridi mayırım numresini, ondan sōra düveridi o  
ūiyın cendısının em plus em degiştirldi vay idi on çişiyeye akın kullanasın  
oylayi kullanasın. sayaydi rifat kullanın enis kervana, kullanın müferaya,  
kullanın sulçevskiye, soyadı o ūiden katıldı dobırçandan ne katıldı  
seçimle içine, sanaydi bunlā da verisin se verisin da ane biz te bunda  
260 azınlıksık, ane çıkarōm biz bi aday, ne var çi türklerin o ūi olmaz verin  
olā da oy olā kardaşlāmız beter. ama ilk ne yapaydi ne edeydi veç mayiri  
kurtarōm, illā cüzi kurtarma mayiri ne vay ise aralānda atık ūi oldi. ō  
açın düūti to rifat ne araydi kurtarma mayiri kaybetti seçilmeyi, düşman  
sırbiyalen kosova cibi. rifat o kadā çi bozuldi cendısını kaybetti heralde  
265 kani mi düşmiş ne olmuş, düşmiş bi cün o ūiden merdüvenlērden düşmiş.  
vurdi, kırdi ayagını mi koluni mi kırdi hastānede yatti, koluni kırdi,  
kolusuni kırdi mi se bacagını mi bülmem atırlamaym ūindi ama neyise o  
o kadā normal sayı da bana da aynı desaydilā çi akan kazandın türkiyaya  
çi o kadā nası çeyfim vay imiştir okuma türkiyada ne kā aramışım  
270 sadece te bunda bu ūu anda mamuşay ne yönetilā o aydutilā mamuşanın  
başında ne araydık arkadaşlā celdik mi, dündük mi ceri bu cençler veç  
yetişma, ben da desaydilā akan kazandın em citma dema içi cün sōra ō  
akan kaybettın sınavi ben da aynı onon yerine düşerdım. ben da ya  
delırdım, ya cebırdım çünçi bütün umutlam. ya şey kültür evi vay idi  
275 olson, yigirmi.

## 14. Metin

Adı Soyadı: Erol Zekeriya

Yaş: 53

Derlenen Yeri: Mitroviça

Derlenen: Asimilasyon

komşilari biraz deginim. türk miymiş, dilimiş mi nāsı konuşmuş odadır  
müyim bence. tuttumga, coldumga, cürdümga bizde bunlar  
...kaybetmişik. tuttumga, buldumga ben buldumga oni. coldumga,  
cürdümga, vurdumga tepeledımga sırpçeden. da dogrısı buni türkçede  
5 bak şimdi bizde burda ben nāsı duymışım başkalarından, o ünümden  
ceçti inada almişidim o kadar fena baktımga çi vuracagıdım. mesela,  
mesela buydi. buni bize derlar baynska türklere cetürmiş. on seçiz  
kilometre burdan bi türk yoktur orda artık. bu sırbıyaya kuzeye, kuzeye,  
ibreye cidersın sōna ayrılır ibreden sola. şimdi bak odur türkçe ad  
10 balaban gde çeş da staneş kod balabana, hiç kimse bilmez nedir balaban  
burda. cirmeden baynskaya yerın ismi, yerın ismi. orda yok ama  
baynskada yaşamışlar. vardır dā bi kadın ne dogmuş baynskada bunda dā  
yaşay ama o bir kalmış. onlardır başka baynskalılar ama bu baynskalılar  
yok idi onlar desın biz baynskalılar. ben bin dokuyüz elli alti senesinde  
15 mitroviçada, mitrovitsada kalabalık bi ayleden en ufak çocuğı olarak  
dünyaya coldum. en ufak dediysem en boyda dilde ama sonçi çocuk  
olarak anlatmaktayım. babam luksta çalışmıştır tücar cibi yada düçanci  
biz derdik. beni türkçeye aşıl原因an meytepten madaçi okumuşum türçe  
babamdadır burda. türklüğü aşırı derece severdi, penziyaya çıktığında  
20 yani emekliye çıktığında dā türk tarihi çitaplarını okurdi, türk edebiyatını  
okurdi. türkçey orda sōra tartışırđık bulmişim ben ceçlerde o çitaplarda  
onun bazı yazılāni baktım çi aynı şeyleri çendi yazile da niçin baba, dedi  
da tez tutaym aklıma ne zaman yazaym. yedi yaşım ne zaman oldi var

25 imiştir bizim bi cakovali komşılār derdik abraşlar onlardan birisiymiştir  
üğretmen arnüt üğretmeni abraş bu türçe süzdür ama arnaut malesef  
şindi. hem ben bi āvlida yaşaydık amicamle birlikte. içi ev bi avlida,  
sāğda amicamın evi sōlda bizim ev imiştir. anam citmiş idi amicam  
karısında otursun muābet her cün birisi birisine ciderdi çay içerdilar.  
colmiş idi üğretmen soray bana hem türçe hem arnūçe orda mi anan,  
30 dedim orda ne isteysin dedi isteym seni yazdıram arnūçe meytebe. bazi  
bi şileri insanın kalı hatrında inanılmaz bi şeyler bu bi nokta bende çi  
hayatımda silinmez. dedim başadım aglayam çegırdım anami dedim  
istey beni yazdırsın arnūçeye, anam dedi hadi kōmşi buyrun. anama  
türkçeye ne çevirdi çünkü anam arnūçey bilmezdi. dedi coldum yazdıram  
35 çocuđı arnūçeye, dedi valla kusura bakma bizim adamlar çocuklari türçē  
yolarlar miytebe. o da arkasını çevirdi çıktı hem bi daha colmadi okul  
içine bana. hem ştüle oldi beni türkçeye yazdırdilar altmış üç senelēnde  
galiba. imişik on üç üğrenci o zaman ne yazıldık. ama ombir çışı  
bitirdik, bu seçiz sene arasında içi çocuk, içi üç çocuk değıstırdilar alti  
40 seneden sōna çeştilar arnūçeye. üle çi açan buluşıdık sokakta onlarle  
epey da biz dokunıdık onlari nerdesınız bre arnūtlar. onların agrına  
colidi ama gerçek idi. komşılare belkim da hepisi türk dilimiş ama bi  
türk dili eseydi mālemızde, mālemız bük pek dilidi ama çok başka bi  
yandan da karşı çok işlaymıştır var imiştir bi dere ününden ceçerdi. şindi  
45 da burda ama ürtüktür şindi beton yapıık, altından dere ceçer.  
kanalizasyon bunlar hepisi cerizler biz derdik sokak üstünden ceçerdi  
üle. bu dereye akardılar ama çok pāç imiştir zamanında belediye işçileri  
da bazen oni temizlerdilar büle hep cübreleri da atardık zaten oriya ama  
çok kalinti yog idi evlerde. naylon çeseleri ne bileym şişeler bunlar yog  
50 idi. az bi şey içi aftada, üç eftede bir çıkardık çendımız da o cübreleri  
sōra suya atardık su taşırdi, yolardi. bazen da delırdi bu derecik alırdi

bitevi evleri. yeni türkçesiyle o vakit deydik aldi poplava. özellikle buni kasım aylarında olıdi sonbaharda. şto mâlede oynardık arkadaşlarla top ama dedim de neydi se fazla türkçe konuşidık orda süleydik ister arnüd.

55 var imiştir komşılarımız votsollar hepisi onların analari türk imiş üle kalmış idi onlara türkçede aralarından var idi bi cüvecin vitkacini neydi adi saçır vitkacini. bazen olıdi onunle problemlerımız cüvercinleri vitkalari uçaydi bizim saçaklara õ atıdıdık taşlarla onlar için kırılıdi bazı hanci cām hanci bi şey, vitka güvercin. bu vitka sadece mitroviçada

60 kosovada kullanılır hiç bi yerde kullanılmaz. buni da şindi zamanle çocuklar eğitim alırçen türkçeye başlamışlar biraz değıştürsınlar. ama babalarımız, analarımız vitka önemli sözlerden birisi sanınle bir defa türkiyede neydık yok doksan ikisinde sanaym. cideysık otobüsle bir gün dolaşmaga kapadokyada o şey başladı güneşli avada yağmur yagsın,

65 hem çıktı bi gökkuşağı şindi bir arkadaş dey bana bak erol gökkuşağı ben dedim hā tamam elegım sagma, elegım sagma içi türk hocasi yanımızda ya erol ne dedım dedi bu süzi nāsı kullandım ben dedim elegım sağma, nerden sana bu söz, dedım vallay anam babam banım bilmez ne desınlar gökkuşağı derlar elegım sagma işte büle mektübi babam yazarçe

70 ihtiyarlıkta bazen harflari unudi yazsın dey bana al yaz sen mektübi deym ben yazaym ama sen konuş o alırdı dā eşçiden deym buni sevcili teyzezāde o zaman anlamaydım ben nedir o teyzezāde cenç idım. bilmeydım. baba nedir teyzezāde nāsı be çocuk dey sen meytebe cideysın bilmeysin nedir teyzezāde. ama biz meytepte kullanmaysık buni

75 teyzezāde. alıcı teyze çocuğum anlamına cetridi. ē sōra şto seçiz yıllık meytebi bittikten sōna türçe açılmadi lise dört çışı sadece kayıtlandı. açılmadi mecburen başka dilde orta okulumi bitirim. az üğrenci dört üğrenci kabul etmedilar. benden bi sene peşin var idi türkçe lise, benden bi sene sōna açıldı türkçe banım sınıfıma yarım sād için dört çışı

80 kayıtlandık. açılmadı ben de teknik okuluna yazıldım o vakit. ama çok zorluk çektim orda lazım çünkü beklerçe yazılam liseye ceç kaldım yazılam teknige. ē sōna tanıdıkle adam bilmemiş yolamış arnūçeye beni. belkimde biraz inattan, inat bana yapılmıştır içinci sınıfında içinci senede neydım sınıf ügretmeni arnūçe veridi. içi efte ceçmedan cirdi

85 sınıfa dedi siz burda hepimiz misiniz arnūd yoksem var karadagli, boşnak, türk velam anmadı. hepsi sınıfta bililar neyim ben yō yō var. çimdir o, ben da kōuktom ayaga, nesin sen türk. vardır dā bi arkadaşım vıçıtırnlı şener gaş adında arnūt asıllı ama türkler için çok sever evde türkçe konuşurlar. o da brakmasın beni yalnız ona da sordı nesin dedi

90 bendayım türk. em allā verdi içimiz üçüncü biri sınıf ügretmeninden aldık kaybettik sınıfimizi. ē şimdi nāsı ben çendimi kaybedebilerim o cünlerdeni. a benim da babamdandır budur aşılama türklük içine bana ştüle. ē sōra yazdırdık yüksek okuli burda teknikay tanda açılmış idi konkurs ügretmenler içine burda, yaklaştım okula, soraym var mi hanci

95 konkura katılan yok, ne aranılı matematik ügretmeni ben vişada açın idim. yüksekte vermişidim matematik dersini bulari. yaklaştım biraz danıştım ābeyimdi biraz demi çekti, var ise niyetin çalışasın ders veresin tam nāsı buyrun yok yok yanlış para içine cirme çalışasın. ....istemem cirem, istemem büle, istemem üle, istemem üle tamam kabul ettim tā

100 doksan dokuzune kā meyteplerde çalıştım. burada çalıştım seksen dokuzun sonuna kā, doksanda vıçıtırnda on yedi sene sōna bi ara verilmişidi türçe meyteplere açtık ben hem kera ebeveyn, necmedin kera. çağırdı beni evine dedi büle büle duydum, kabul eder misin işleyesın vıçıtırında, korkar mısın, başladım cülüšem dedim sen

105 korkmasen çocuklarını yolayasın türçe meytebe neye ben korkacağım. ē hayırdettık birbirimizi orda o bulmuş idi peşin okul müdürlüğünü meytebi açtık orda tā savaştan sōnuna kadar, başlangıcına kadar. savaştan sōra

orda açılmadı meytep, mitrovitsada devam etti kadro var idi ne çalışı ben  
da aşari yukari sokaklarda işte birlikte biraz partida büle sürdürisık. işte  
110 bu sene ben da yigirmi alti haziranda kadetepe oluşan saydan deyim bi  
demokratik seçimlere örgütledık burda. adaylar aradık burda her kim  
isterse türklerden aday olabilir. otuz üç belçim unutmadisem aday oldi.  
bunlardan yigirmi üçi meclise ilç sıralamayle üle oylar sıralamasiyle en  
çok oy ben aldım, içincısından on oy kaçtım, ordan mecliste seçtik  
115 yigirmi üç çışiy bunun ilç ombiri yönetim kuruli gerçekleştirdi. başkan  
içine aday birkaç defa sorduktan aday var mi, aday var mi kimse  
adaylığını cüstermedi. tek ben aday kaldım ē onlān destegile devam ettık  
bu işleri. bir şeyler yapmak mecburiyetinde kaldık. aldım arkadaşlarle bi  
polis, türk polisi kontenjanın birliğidir. onların da birkaç çocuk vardır  
120 burda ana okul seviyesinde. onlarle birlikte ombiş çocuk topladık, şimdi  
o polislar bi alti polis citmiş onların işi bitti burda yani görevleri. bi  
sekiz, dokuz çocuk kālmiş bunlarda da öğretmene bilim çı var çok güç  
heme heme demeyeym bunların da yüzde yetmiş, sekseni evde arnūçe  
konuşilar. demeym bitecek ama inşallā bitmez diyorum. işte buni  
125 çalışmak lazım...birlikte, arkadaşlarle birlikte. öğretmeni temin ettim,  
bilisin çok aylelere cittim. bak be dedım örnek aldım çendimi ben  
yazdırım çocugumi, yazdırım niçin bilim çimdir ügretmen, çim bunlara  
terbiye verecek, çim bunlarle işleyecek. üle birkaç çışı kandırdık. var bi  
türk kızı da ama adi türk dil kocasi arnūd, da yarım yıl sōna dedi erol ābi  
130 bi şey sōram dedım buyrun. aciba birinci sene sınıf açılacak mi nice  
ceçen sene dedım o bana, sana ve diğerlerinedır bagli. var midır kadro  
dedım kadro bulunur, lazım ise priştineden cetitırırısık. dedi ben cürim  
burda ügretmen nuray nāsı işley, ne terbiye veri çocuklara, dey severdım  
kızım devam etsın türkçe. dedım ben veriim, sen verısın ama içi çiçekle  
135 de olmaz. dā bi kaç çışı toplayalım birlikte biz üle mi olsun bi alti yedi

çişî bu sene biz başlayalım nice ceçen sene. celemek sene hem ana okuli  
tekrar açmak hem birinci sınıf devam edirse özellikle deym şimdi imçani  
var çocuk türk çocuklarını da bitirsınlar seçiz seney burda. ecer lisey  
açamasek burda biraz saydan zor citsınlar priştineye colsunlar. ama sōna  
140 var türkiyeye okul bakınız ne kadar çocuk citti burdan hem sadece  
türklerin yok arnūd çocuklari da boşnak çocuklari da citti. şindi biraz  
türkiyede dā kullarını açsın belirli sayıda almasın bilassa dedığım zaman  
baksınlar mitrovitsa, gilan, vıçitırın ipekte yok şindi ama bu çocuklari  
kontenjan dışı alsınlar. bunlardır mitrovitsanın eğer yapaselar büle bi şey  
145 var idi burda emel kandi sen dedın bitirmiş o ilç sene kayd olamadi,  
başaramadi ancak içinci sene te bu sene kaydoldi. o biraz hazırlanmış  
idi dā iyi bizim da bilmeym ceçti mi elimızden bi yardım süle o taraf,  
süle bu taraf kız bi yazıldı izmire. te şindi sekretar da türçe buni almışım  
māsus burda.

## 15. Metin

Adı Soyadı: Necat Baliç

Yaş: 55

Derleme Yeri: Mitroviça

Derlenen: Mitroviça Türklerinin Kültürü ve Tarihi

çizme bi çet. ben sana edebilerim diverem mitrovitsa, mitrovitsadaki  
nice hem siyasetçi, hem spordan, hem kültürden çünkü hep üst dalda her  
bi, her üç koldayım o kadar bagli çi bilmem ne kâ, ne kâ düverebilirim  
anlay misin. benim mi elli beş, benim dört cocugum va iki kız, iki erkek.  
5 benim telefonist santrallarda çalışırım. belediyede santralında çalışırım.  
kültürden her şey bilirim, kuruyucusuyum, kültürün kuruyucusuyum.  
ayni zamanda birlik derneğın kuruyucusuyum, birlik futbol kulubu  
kuruyucusuyum, mitrovitsada, mitrovitsada, mitrovitsada. tamam de işlâ  
ben şini bin dokuz yüz yetmiş beş yıllarında, yetmiş beş yılında neyse bû  
10 benim initsiyativimle em rāmet olsun canına benim babamın a cırışmışık  
bi işe birinci kuralım birlik futbol takımını. orda türk türk se orda  
oynamıştır sırlar hem arnūtlar hem türkler. a vakitçi zamanlarda  
üleymiş. tito zamanında, hem biz o kadar ugraşmışık çok çıkmışık  
kapidan kapiya evden eve aramışık para. bi çimse vermiş, bi çimse  
15 vermemiş ama yapmışık bi türlü, yapmışık bi ...yer satna almışık, satna  
almışık şte toplar o tarafta. birinci yardım a ne na vermiş bu desteyden  
beytulla beytulla o vakıt imiş direktor zveçanda kurulmuş o vakıttani. ayt  
ayt ayt te cidım beş sene sōra, beş sene sōra nē oynamışık biz en az, en  
ufak todur burda poçarezle bize, poçarezle biz beş sene içine yetişmişık  
20 cirmışık kosovanın içinci ligasına, o vakıt imimiş sali ābey başkân. içinci  
ligada yugoslaviyanın imişık hem bi en bûk ne başarımız varimiş birliğin  
çi biz imişık finalist kupın yugoslaviyanın kosova çapında ne beklemişık  
dinamo zagrebi oynyalım malesef edemedık tutalım on ise vlaznimidan



kaybettik birle sıfır cakovanın vlaznimsındān hem ...bizi dinamo  
25 bekleydi. bizim var imiş çok bük başarılarımız. ama ayt ayt ayt ayt ayt  
ayt tā çi olmuş savaşı işlā. bizim klubumuz çok güzel imiş. var imiş  
ilerlemek. hā savaşıta da, savaşı zamanında da biz bağlanmışık bū kosova  
cumhuriyetının klublariyle ne oynamışık sakli çüylerde oynamışık  
çüylerde ovalārda, nerde oynanılıdi ā her yerde nāsı katırlamış militsler,  
30 sırp polisleri bunlar hā en son oni da bizim ne ölmüş en oyini da ....sōra  
burada imiş biz imişık oynarçe priştineye karşı, bu bizim priştineye kārşı  
yō skenderaya kārşı afediniz skenderaya kārşı orda basmışlar bizi hemen  
içi yüz, üçüz polits, nerde çok aramalar kırılmış, çok oyincilār yemişlar  
dayak derim bizim oyincilār, bizim antrenör necat tarak ō en fena ceçmiş  
35 orda, hem bu vıçıtırnli sudiya neymiş unudim adını türk türk yō  
dubovtsi dilimiş po başkasi imiş ō en fena ceçmişık biz orda sırpıldani.  
orda cene biz yapmışık ne yapmışık cene devam etmişık biz topa  
durgutmamışık nice durdi bi çe futbol priştine hepisi durdi. biz kurdık  
mitrovitsada bi ...biz birinci ben kurmuşım cene bū yuniorların ligasını  
40 ombeş yaşına dek, on alti yaşına dek çocuklarla nası oynaydık şe büle  
mālelerle, bayırda stadiyonda. ordan sōra savaşı patladı, savaşıtan sōra  
açan cürdük birinci cene cirdık içinci ligaya, o içinci ligada çok işlā imiş  
şartlarımız em var imiş başarılarımız bük coldi şantsa cirelim birinci  
ligaya bücün priştineyle bunlarla yog idi arkamız, yog idi paramız,  
45 lazım idi çekilelim durdık. koştık aradık her taraf para nice bizim bu  
kültür merkezinde priştinede bū spor ve kultur bakanlığında. orda dedi  
başkanımız dedi başkān o vakıt yerinde yardım ettin birliğe sürmesin  
cendi klubi. a cideydi bambiya veridi para. bambi basketbol kulubi o  
veri basketbol cıurlara dey ilerlesin a beriden cüley. ā orda ama şimdi  
50 malesef šte bi sene biz durmuşık bu yarışmalardani, vermişık ocalara  
istenen karnelerini. çim edebilmiş nerye citmiş bilmeysık ama bi çet, bi

çet içine birliğin yog imiş parasi yog imiş bunlari, yog imiş insanlarımız,  
var imiş insanlarımız istememişlar yardım etsinlar hem birlik sünmiş. hā  
şini kültüre ceçerçe bizim nice beçim ne kadar bũ duymışınız se ben  
55 bilmeym mitrovitsada birlik dernegidir bin dokuz yüz elli içi yıllarındani  
şindiye dek elli içi yıllarında. elli içi yıllarında o zamanlarda birlikta  
hamuri bu birlik dernegini bunlari kurmişlar genelde işte türk mitrovitsa  
türk eski insan bizim babalarımız, dedelerımız bunlar kurmişlar.  
ordaymış her ababın, ābeyın babasi rasim sali imiş durmuş kırveş imiş  
60 eçrem soyadi nası idi bũ eçrem nezir. isak doynak bunlar kurmişlar birlik  
dernegini. birkaç yıl orda çalışmışlar o dernekte açın olmuş zaman bitevi  
bizim bu takım kırveş bũ muzik takımı ceçmişlar radiyo priştineye  
işlesınlar rasim sali bunlar. orda var imiş bũk bizim mitrovitsadani çok  
çikmiş yetenekli insanlar. var imiş ā zinep ramacik. ā işte zümrüt hanım  
65 var imiş. neyse bizim bu rasim bunlar udle bunlar hepsi imişlar radiyo  
priştineye ceçmişlar. bizim var imiş yeterince burda şarkicilar da,  
orkestarımız da, çadan durmuş nice citmiş rasim bunlar ē şto sene aynı  
zamanda açın kurulmuş birliğin futbol kulubi aynı zamanda biz  
kõkuşmışık bizim yerel toplulümüzdan sitnitsa yerel toplulümüzda orda  
70 erolfe bunlarle biz bizi bũ bũ genellikle bu kırveş mālesi burya genellikle  
türkler yanardi genellikle türk māleleri bũ o başkasi bunlar sırp  
zamanında kumanovska imiş, bu imiş zelengora var emin durāku var  
bunlar. hā hama genellikle yedi mālede kırveş mālesi yedi mālede, yedi  
sokak kırveş mālesidir. ā merkezde o merkezde genellikle türkler en çok  
75 yaşardı burda ama elli içisinde, elli dördünde, āltmış dördünde çok bizim  
miledımız burdan güç etmiş. rankoviç zamanında baskınlardan  
bunlardani hem kaçmışlar çoğı. ā yetmiş beş yılında o vakit bu sitnitsa  
yerel toplumunda orda bizim cençler bunlar ben erol, nergin dā imişık  
reşko bunlar kurmişık cene birlik dernegini yeniletirmişık. o dernekte

80 bizde var imiş orkestarımız bŭk orkestarımız var imiş, var imiş folklor  
oyunlarımız, var imiş türkŭcŭlerimiz ama o vakit imiş hem tŭrçe, hem  
sırpçe, hem arnŭçe, hem çingenece her tŭrli karışık se tito zamani  
bratstvo yedinstvo aramışlar bizdeni. a birlik adi da imiş ama o vakit var  
85 imiş destek belediyeden, var imiş finantsi, var imiş para, işlaymış o  
vakit işımız edebilmişik çalışalım. ē şini nŭli biz dŭrt sene sırayle seksen  
ālti, seksen yedi, seksen seçiz dert sene sırayle doksanına dek her sene  
burda tutmuşik festivali genellikle mitrovitsada festivali ilkbahar  
tŭrkŭcŭsŭ kangtari pranverıs arnŭçe deydilār. ā orda imiş bizimle her  
zaman imiş letsi bŭ çumili bŭ nāsı çağıridilar prizrenen ne imitira edi  
90 tŭrkleri prizrenın luan daka bu hep bizimle imişırlar hep o nerde biz  
vermişik kontsert onlar bizim cibi se bizde var imiş para, biz  
doldurmuşik salay ālti bin çışı yarısı ŭç bin çışı anlay misin var imişıtr  
ŭle bi kuvetli dernegımız bizim. ayt doksanında son çe yigirmi bir martta  
doksanında imişik hazırlanırçe yarın için kontsert içine colmış imiş  
95 ...kapamışlār dernegımızı, almişlar instrumentlerimizi, almişlar  
eşyalarımızı hepisini, hem gāri orda çalışılmamış içi bin içiye dek. içi  
bin içisinde savaştan sŭra kadetepenin sayesinde hem işte ergin da var  
imışıtr, ergin ābey bunlar imişlar burada, hem taburun yardımıyle  
coldilar aşcerler burada dedilar kuray dernegi cene kuralım. tamam  
100 dedım ben ama onlar colmişidilar bi ŭmŭtle hem colmişidilar  
prizrenleler dogri yolun çi biz mitrovitsalilar olalım dogri yolun koli.  
çağırılı dogri yol yok biz kabul etmesik oni, kabul etmesk burda dolı idi  
mecliste var imiş hemen elli çışı hem aşceriye burda idi hepisi burada.  
biz kabul ettık bizim biz kuraysık ama bizim adımızle nasıldır hak.  
105 tasdiçın alma bizim adımızdır birlik mitrovitsanın. nice sportta nice her  
yerde birlik, nice ufak futbolda şte tŭrkler mitrovitsada toplanır bizim  
sayemizlen çıkay anlay misin. privatno ciderlar oynarlar klub. bŭ

turnirlarda onlar yazılırlar. nice birlik. çendilerinden anlay mısın... he içi  
bin içisinden şiniye dek vallay düverem beçimdir ayip sülemek ügmek  
110 bi çendimizi bizimdir şini şimdi içine çok dernegımız kuvetli. dernek  
nice dernek folklor nice folklor ne var bizim ā zatem bili bitevi hem  
tabur hem kosova hem bitevi nice prizrende, nice gilanda, nice  
priştinede, nice prizrende viç yakmışık nerden ceçmişık se var kuvetli  
folklorlarımız bizim çok....var çok ama proseyonalno biz hep  
115 proseyonalno imisık burda, muzikamız da var saz bağlama takımı var  
bizde var orkestar ama bu küçük kadetepe sayesinde ne yardım edey  
dernege en çok kadetepe niçin dernegin yok nerde gāri yok neyē citsın,  
yok nerden toplansın cençleri sābilari onlari yok nerde. burda kivermiş  
yeri çekerlar sandalyalari bunlar, Şte bu dar yerde alışırlar hama düşünim  
120 te kaç cece. bi zamanlarda içi bin içisinde coldilar içi üç ay çalışıtilar o  
dogri yolun Őenol bunlar yardım ettilar sagolsunlar, yardım etmişlar  
edemem deyim çi yok. onlar citti coldi gerçeğin bülent ribar işledık bir  
buçuk sene içi sene priştineden. o da ...yardım etti ondan sōra bizim  
çocuklar başladı yalnız biraz sōra coldi bi çocuk ta türkiyeden burda  
125 çalışıdi nicē diş doktori mi dentist teknik teknigi. o başladı onunle,  
onunle çok ilerlemişık, çok olmişık orginal tamam oyunlari nāsı ne,  
lazım se biz oynamışık beçim türçe ama oynamışık ō bizim falts türçe,  
falts türçe. ā Şini veç cirmişlar ne derlar o en bük kapatsitede oyanaylar  
çok işla çocuklar. Şini bu belediyeden bunlardan derneklere, sportlara  
130 bunlara yardımlar yoktur nice tito zamanında. o vakıt imiş ayri bucet  
dernekler bunlar Şini cideylar hep projektlerle çimin varidiyse tanışığın  
var bi Şey, yogidiyse yok bi Şey. tanışıksız yok canım bi Şey. ben mi ā  
ben citmişım çok istambula, ilk çeret ben citmişım seksen birinde. vallay  
bakın şimdi ben düverim dogri istambula citmişım ticaret içine sefte.  
135 sefte anāmle citmişım se biz ticaretlen uğraşirdi anām rāmet canına

olsın. o zamanlarda seksen birinde baş ne olıdı o bük demonstratsiyalār  
burda o vakıt citmişim ŧte sefte biz kalıdık içi üç cün hem benim  
akrabalarım hepisi türkiyede, ā benim yok vaktım cidem akrabalarım se  
ben bütün cün çarşılarda. ceceyle yorgun lazım hazırlama eşyalār  
140 bunlari lazım dünem altobuzle birden. ordan nerden cideydım işte çok  
işla ama çok çışı inanmaydı türkiyede açın soraydılar bizim için burda  
nāsıl. ēy dedi budala olmanız işla zamanınızdır üteye ŧini titoyla, mare  
öldi tito yok yok more. ayt ayt ayt ayt ayt ayt vafir sōradan ticarete masi  
bāğlandım anamle bunlarle. evet hū hū ben diverem biler erol da bunlar  
145 da ben açan citmişim birinci kapikulede ben enmişim autobuzdani  
üpmişim topragi, üpmişim topragi hem orda hepisi cürmiş ben yapaym  
orda, cürmiş debelenidim veç hēy dey delırmışın mi, delırmışın. üp üp  
topragi üp ā cüleydilar banımle ol ne yapaym orda. sevinmişim çok valla  
benim için. ē çok sevmişim türkiyay mare. ē açan cirmişim içeri ben sōra  
150 umaydım çi yokyum bi yerde vallayı po. açın colmişim ben burda  
...kaldırıdım kollarımı deydim ēy türkiye allā bir po çok sevinırım  
benim için oymış bük hayal cidem bi çe türkiyeye. ŧte benim kızım ne  
citti ŧindi kocaya ayni ayni o dereceye colmiş kızım ā citmiş almanyaya  
kocaya benim kızım ama colmiş citmeden almanyaya biler erol bunlar  
155 o da imiş ayni zamānda burda ...folklorda da her yere nazandır adi. hā  
dey baba citmem dey kocaya citmeden türkiyeye bi cürem bize. hā  
hesabi cetırdi mi allā hem deydi işallā hem deydi işallā allā alır canımı  
kalırım orda ülürüm. cenç kızım yigırmi yaşında ama o bi türlü bilmem  
ben ne deyem yok türkiye için edemem süleyem se. ou bizim  
160 çocuklugumuzda orda bak bizim bu kırveş mālesinde bin dokuz yüz  
yetmiş dördüne dek, yetmiş dört senesine dek orda çimse bilmemiş az bi  
laf türçe bū arnūçe sülesın. hiç. yetmiş dördüne dek. çimse bilmemiş bi

laf sülesin arnūçe, as sırpçe, as arnūçe. cenekse sırpçe o kadar bu kadar  
se sırplarle bizim mâlede var imiş üç dört ayle ā onlar veç türçe sülemiş.  
165 ā onda bitevi bu kırveş mâlesinde biz orda veç türçe ā mustafa mi ne  
istersen nice açılırdı sāt beşte kapilār ...orda kapıcıklar var imiş bizim üç  
tane ...musafırlar horti cürmiş kōukmasın celin ya bi çe süpürsün sokagi  
onlari. biz sâbilar yerdık sabâle altida ekmek, içerdık çay anamız  
cünderırdı meytebe, musafırlari viç biz cüridık yolce colurçelar otursun  
170 karılar ama orda bizim o esçi âdetler var imiş esçi ne derlar saygi var  
miş bizde birbirimize var imiş komşılık, var imiş kârdaşlık deysın fena  
te hâ ştorda sōram biz çocuklar her akşam allā çendisinden toplanırdık  
burda bandera sıra bizim toplanırdık yapardık cümbür, reşât bunlar  
colurdılar yokari mâleden, colurdılar dolı her bi mâleden colurdılar  
175 bizim mâlede orda. yapardık ceceyle muzika, oynardık kaçak jandar,  
karabinyer, oynardık bütün cün o âlti taşle çifte, kuyılar oynardık ama  
var imiş bi şey o hayat imiş ne hayadi imiş hâ yetmiş derdinden sōra,  
yetmiş derdinden sōra yavaş yavaş başlandılar birâz bizim da insanlar  
yavaş yavaş, yavaş yavaş yok tepelensılar, yok dembel olsunlar, yok  
180 cirir bi korki birâz aralarına se ben o vakıt yetmiş dördünde da cirmişim  
işte, ben bilerim nâsı cirmişlar işe. se benyim şto belediyede yetmiş  
dördündenim, yetmiş dördündeniyim ben en esçi işçi şindiyim ben  
opştinada. ē orda başladı o filozofiya titonun politikasi hem arnutların  
başladı açan araydılar işçiler konkursle yok birode, yok orda deydi  
185 konkursta aray belediye on içi işçi. âlti arnüt, dört sırpli, içi ostali. yok  
yer türklere, orda çingene mi, karadagli mi anlay misın ne araym deyem,  
her türklerin adi sigura etmemiş. da başlar insanlar yavaş yavaş cirsın o  
ştosa cirsın arnūçe yazılsın arnūçe çi olsun çocuklari yarın cirsın işe,  
kālmasın sokaklârda. se başlar bi bi sistem bi ne derlar o vatikanın  
190 politikasi arnütlerle ne başlar bize kârşi, türklere kârşi bi politika. fena

politika oynasın bize kārşi. ama o ştüle ciderlar başlarlar ayt ayt ayt ayt  
ayt bizda birāz ne dedi po duydum sali ābeyi peşin. bizim da  
insanlarımızdır birāz tuhaf korkunç besa. dogri diverim korkunç anlay  
mısın, biz veç çim çim edebilir tutsun tutar. hadi bizim çocuklar  
195 evlenmiş arnūt karilarile biz da cirmişik arnūt olmişik. arnūçe çingili  
mingili, çingili mingili kızlarımız bizim citmiş kocalara nāsı arnūt kızları  
çevirilar bizim erçekleri arnūt olsun ā bizim kızlar edemey çevırsın arnūt  
çocuklarını türk olsun, anlay mısın ne araym deyem. içi taraf arnūtlar  
derlar hüp se te vrava, jdrüp se te vrava. bizim milettir biraz hem  
200 korkunç hem korkaylar azınlık o tarafta bi şe şte büle biz kaybedisik  
cünden cüne ama şini biz biraz ugraşısık şte bu dernekle şte bu partiyle  
totalım bizim türklüğümüzi burada ne dedım ben bu kırveş mālesinde  
bizim kırk yedi ev var kırk yedi evdeni dokuz ev türk evlerden ne kalmış  
hepsi citmişlar türkiyeye hem o dokuz evden beş ev süler türçe yoktur.  
205 fiko ben, naser, diko bū nacidın neyse nacidın evi türk dil yākup kırveşın  
hem erol macir idi. hem onlar da başlamış şindi onlar da arnūçe başlamış  
ā burada bu beş evde türçe sülenır. ā kırk yedi evdeni o kadar az var yāk  
mare kalmamış o lezet, kalmamış çikaysın sābilari duyaysın veç arnūçe  
süleylar yok gāri türçe bizde orda çimse bilmemiş sābilar ben  
210 evlenmişım bilmemişım arnūçe. beni karim alıştırmış arnūçe ama  
edememiş yapsın arnūt beni, beni edememiş yapsın, karim olmiştir. ē  
torunlarla karıştırim. celinler colmiş arnūtlar ama celinler da türçey süley  
ā çüydeni anlay mısın, çüyden almişik celinleri ama türçey anlay mısın  
ne araym deyem ştodır. şto situatsiya çi bizde çi biz çok çok kaybetmişik  
215 bizim dilımızde da, adetlerimizde da her yerde kaybetmişik. niçın  
korkidani veç korki, niçın yog imiş insan bizi desteklesın. ū ramazan,  
ramazandır bizim en işlā hata orda ramazanlar süfüre dek bütün akşam  
yakardık ateş bizim mālede orda bük ateş ciderdık evden eve çalardık. ā

tama ā odun ā her şey kumalar yakārdık bütūn akşām. ā o kā şenlikler, o  
220 kâ oyunlar yapardık süfüre karşı cidedik hepimiz sâbilar toplanırdık  
ştüle grupa...cideydik alıdık satna alıdık pitalkalār, ...bunlar da alıdık  
cetırdık süfüre veç ...a bizim babalarımız analarımız cidedilar her o  
komşıya, her. ō ebet bi yerde bi çimse oturmamiş o vakıt. hepisi  
citmişlar bi çet deysık açın cideysık erolda citmiş yigirmi, otuz kırk çışı,  
225 orda oynamişlar çağıtlarla. babalarımız bunlar oynamiş çağıtlarla  
oynamiş bunlar. var imiş bi şi karılar başka tarafa, adamlar başka, biz  
çocuklar sokaktaymışık. sokaktan dışari çıkmamişık çarşılara yok yok  
yok yok. onlar bilmişlar, ebeveynlerımız bilmiş çi çocuklar ştorda ateş  
būk ateş yanaydı...yukari, sōra colidi kaynaşdıık biz türkler o vakıt  
230 kaynaşmışık birbirimizle çok nice yukari māleden, nice mācir  
mālesinden nice bū kaçamak mālesinden colurdılar birbirimize ā en  
genelde şte en anılık māledır zaten mitrovitsada, istersen cit  
mitrovitsaya, istersen priştineye, istersen prizrene türkiyeye cit çimi  
sorarsen nereddir kırveş māle bitevi mitrovitsa bilir. em yokari māley  
235 hama kırveş māledır genellikle, genellikledir kırveş māle. o nāsı yök  
teravilara nāsı yok teravilar bi çe citmişlar teravilara sōra dagılmışık  
cāmilar tıklım tıklım dolardı. vallayı ben o eşçi hocaları tutmaym  
aklımda tutmaym aklıma. var imiş bu selimın babası, selim, selimın  
babası bunlar var imiş eşçi hocalar bunlar. ā hocalardan bir var evde  
240 neymiş müderiz dil hoca benim dedem mulali benim dedem hem ilç  
mitrovitsadaki medresey açan benim dedemdir. türkiyeden geldiğin  
zaman burda bin sekiz yüz doksan yedisinde açmış medresey burda hem  
oni o pāpos nereddir şindi akumulatorska orda imiş medrese birinci benim  
dedemın mula ali, ali bayram, mula ali bayram. hā o türkiyeden açın  
245 colur açmış burda meytebi orda imiş ügrencileri celadin deda cüz doktori  
bunlar neymişlar ününük onlar onun talebeleriymiş dedemın. ama



sōradani orda çekerlar medresey hem bũ kominterna bi vakıtçi cıurlar  
şte vakıfta var zaten yazık bitevi dedemın o ceçmişi anlay mısın. hem  
ben bulmuşım aksarayda da dedemın bitevi aksaray camisinde fatida  
250 orda bulmuşım bitevi resimile hepisiyle, kuşagile. bũ oni kominterna atık  
udba atarlar dedi vakıftan se kabul etmemiş çeksın fesi başındāni ā çim  
cirmiş içeri yog imiş çāresi çekmedan fesi. ā babami ordan çekmişlar  
ordan sōra orda kurulmuş mezarlıklar ölmüş hem ā zaten imiş mezarlıklar  
papozda. ē mezarlıklar imiş orda, sōra vakıf yazmışlar bu tarafı burda  
255 ben vakıfı tutarım biraz aklımda, tutarım aklımda bũ merkezde hem nice  
medrese, hem vakıf imiş orda nice papozda neymiş. yā yāk tutarım ben  
aklımda biraz içinci kattaymış. dā ama içinci kati imiş kalık, kalık  
bilerım yane sōradani ramazan imiş tıklım tıklım burda po bũ lezzet imiş  
mitrovitsada ramazan. hā var imiş hamamlarımız mitrovitsada, onlar  
260 yıka bũ hamam neymiş türk osmanli tarihinde kalma hamam o kālmiş  
nice muzey. ā var imiş bizim dā bi hamam burda bu ibre çüprisi taraf bũ  
nerde orda sportska sala orda imiş hamam bũk orda ciderdik ikanırdık  
parayle o vakıt kalarımız evde yok imiş ciderdik ikanırdık ua  
toptāncılar yikanırdık orda, o da düştı sōra yapıldı yeni yapılar, yeni  
265 bunlar moderno türçe bi okul imiş orda muarem bekteş hem topalalar  
ordaymış o cün spor merkezi orda okul orda muarem bekteş imiş arnūçe  
se bizim okulumuzda türçe neymişık biz burda bitirmişık türçe meytebi  
orda veç dört sınıf var imiş arnūçe, em dört sınıf sırpçe var imiş. hiç yok  
ama sōra dā ceç oldı dört tāne arnūçe, dört tāne sırpçe, yog imiş bizde  
270 orda veç türkler okulda var imiş. ama her bi sınıfta var imiş otuzer örenci  
al sen akıla otuz yigirmi yedi o anlay mısın. şindi yok gāri kaybıldı  
sündi okullar, sündi bunlar kaçıştı millet citti. bi çimse ne güç etmiş, bi  
çimse korkidani yo valla çocugum yarın bulamaz iş. yo valla anlay mısın  
ştodur iş. şindi kokuştuk biz bũ cene savaştan sōra bũ nice ügürtlendi

275

biz yeni yönetim partinin burda yapalım yapalım her şey var yapalım var açalım. açtık şte bu anaokuli biraz yardım ettiler da se polislar bizim neydiler burda türkiyanın onlar da yardım etti.

## 16. Metin

Adı Soyadı: Remzi Zekeriya

Yaş: 68

Derlenen Yeri: Mitroviça

Derlenen: Mitroviça'da Türkçe Eğitim

ben remzi zekeriya mitroviçada doğumlu kırk bir yılında yani savaş yıllarında, mitroviça ağzıyla konuşmaya çalışacağım ama yapabildiğim kadar çünkü eğitim gördüğümde yani anadili dersini verdiğim için tabi biraz bana güç olacak mitroviça ağzıyla kendi düşüncelerimi anlatayim  
5 ama elimden geldiği kadar şimdiden sonra yani bu sanelerden sonra çalışacam mitroviça ağzıyla çünkü ağız kentler arasındaki bazı konuşmaya bak yine eğitimle karıştırım. altmış iki yıllarında prizrende yüksek pedagoji okulun mezunu oldum ilk nesildik biz o zamanlarda yani gençliğimin en iyi hayatımın dā doğrusu en iyi günlerini işte  
10 prizrende eğitim çalışmakla geçirdim deyeym. işte prizrende altmış dört senesinde işte çalışmaklarımı bitirdim burda vlado çetkoviç adında bir okul türçe çocuklar türçe öğrenim görürdü, cürürdü. işte ben de öğretmen olarak okulda başladım çalışayım. aynı zamanda lisede da ombes, onaltı öğrenci vardı, işte orda da ders verdim. hatta onların bū öğrencilerin  
15 dokuzu. birinci sınıfta şükriye deday çenan dedanın hanımı. arnūçe o vakit türçe yokti, yalnız evlerde elli birinde, hayır ondan önce de tam işte demek elli yedisinde, seçizinci sınıfı bitirdim, bitecek. sōna industri okuluna zveçanda üç yıl sırpçe tabi çünkü hep mitroviçada türçe bitirenler devamını sırpçe da yapaydık, niçin arnūçeyi sokak arnūçesini  
20 bilidik ama tabi hiç olmasa dil bilgisi işte bazı şeyleri bilmediğimiz için sırpçe yüzde doksan dokuz sırpçe eğitimimi devam ettim. ondan sōna iki yıl çalıştım zveçanda trepçede sonra işte prizrene cıttım. prizrende ise kayıtları yaptık, içi yıl sonra mezun oldum. ilk okulda ve lisede işte ders

vermeye başladım bu da kırk yıl sürdü, tam kırk iki, kırk içi yılım var  
25 tecrübe. o zaman şte biz bay cafer, sedat, banım ilç müdürüm zehra,  
zehra jup zehra zayle odur ilç ben ne bilim ülenlerden evet en bük payını  
o vermiştir. evet. zor colı bana süleyem bizim o şeyle e tabi kırk senelik  
bir alışkanlık kolay kolay unudulamaz ama mitroviça. ama anayle ne  
zaman senli, benli süzler yapmakta o vakit insan yok, güçlük çekmey  
30 fekat ne zaman lazım bazı şeyleri açıklayasın, anlatasın veç kırk yıllık  
bir o şeyden sonra başka türlü yapamasın. ancak ...bizim usta dedi bu bi  
çam nāsı tutacak, nāsı çeşecek, nāsı biçecek o ne alışmış başka türlü  
yapamaz. isteseydi de yapamaz. bu. evet, öğrenciler bizim öğrenciler tabi  
ben öğretmen olduğum zaman dā farklı dā ayrı bi konuşma vardı çünkü  
35 çocuklār hemen hepisine ....çi var. onlar türkiyē citmiş, colmiş. ē tabi  
üteden bi şiler cetirmiş konuşmalarında da büyük fark var. mesela şindi  
çocukların konuşması bakıyorum benim kızım hiç türçe eğitim görmedi  
şenay. ama türkçe mitroviça türçesini konuşamaz. londonda beş yıl kaldı  
işte londonda da işte bir türkle orda alışmış. aramızda az fark olduğu için  
40 biz konuşurduk hiç kuşkusuz konuşidık mitroviça ağziyle. coldun mi,  
nāsı, uyudun mi, kālktın mi nerdeydınız, ne yaptınız falan nāsı deym. ē  
şindi selamlar o zamanlarda moda halini günaydin merhaba yoktu.  
selamın aleyküm, aleyküm selam ve rāmetullā ve berekatū ben bilim  
bunlar için bana da bunlar biraz zor. çocuk olara günaydın öğretmenim.  
45 bay biz deydik em bayan sōna geçti öğretmen türkiyede hoca diyorlar  
falan. ūh çocukların sayısı ben altmış derdinde ne zaman başladım  
çalışayım, o zaman er bir sınıftan ikişer, iki beş, iki dört, iki alti, iki yedi,  
iki sekiz yani öğrenci sayısı çoktu. ombeşten yirmiden fazla dā sonra tabii  
yavaş yavaş çünkü bizim okulda yalnız dört sınıfa kadar arnūçe vardı,  
50 dört sınıfa kadar da sırpçe diğerleri türkçeydi. iyi ama sonra yavaş yavaş  
azalmaya başladı. sebebi devamı nerde, priştineye gitmek zorunda ya da

55 sırpça gitmek zorunda. ē Őimdi ne zaman cideydın sırpçaya orda tabii adını, adından belli ki sırpli dilsın hem Őimdi sen bir geçiŐli not almak için biraz dā çok çalıŐacaksın. tabii çok çok engellere çok çok rastlaysın onun için çokları da arnūçe devam ettiler ya da doğrudan doğruya sırpça bilisın bütün kardeŐlerimiz hepimiz biz sırpça da devam ettik. kārdeŐim da, kızkārdeŐim da se benim ablām çünkü benden bir yaŐ dā büyüktü, o ise arnūçe bitirdi ve arnut öğretmeni oldi encik sınıflara...

## 17. Metin

Adı Soyadı: Sadık Saraç

Yaş: 83

Derlenen Yeri: Mitroviça

Derlenen: Savaşta Yapılan Zulüm

banım mi, cevdet çanda bir, cevat ayakkabici aynı o caddede cidersın var  
imiştir dışarı sol tarafta sōna faik var resmim bittevi o grupe ben yalnız  
mitrovitsadan. ben az bi şi, seksen üç, yigirmi beşinde doğumlu o kâ mi  
düşey. benim sunayın babası tanardınız mi sunayı şarkıcı. vallayı beni  
5 sorarsen rāmetli hanımım se olsa diri sorardım hanımı. bizi soraylar mi  
kaç çocuğun ilç soraysık karılarımızı, karılarımız en isla cevabi bililar  
versınlar. o zemandan aynı şto türçey ne konuşurduk biz kasabalilar yani  
sülemeyelim çūlileri, eşçi kasabalilar şto türçey ne konuşurduk o zeman  
şindi da konuşisık yalnız biraz karıştırdılar şindi cakovalilar, arnūtlar şey  
10 çok biraz bi karışmak oldi. zira bizim bende şeyleri şte sali bunlar  
hepimiz biz aynı şto türçey konuşuruz. o zemançi türçey .....da büle. po  
be hancisiydi o içinci şey kırk birden eveli. o savaşın alamanlar mi ne  
zeman geldiler kırk birinde. ne anlataym ben bir zanātliymişim her  
dayim düçanım saraç imişik her dayim babam diriyçe saraçlıkla  
15 heppımız şto zanādi şey ettik. būk ābeyim işte oni tuttılar priştinede ali  
şüçri tutti kurşuma dizdi būk ağabeymi rāmet canına olsun ...priştinede.  
ē oni hatırlarım hem şte büle. saraç zanādi kasabada mitrovitsada banım  
babam rāmetli numre bir saraç ustasiymiştir ondan sōna çıktı kalfalar,  
şeyler zanāt alışti, ügrendilar onda. babam abdulla saraç anılır  
20 zanādımız. ondan sōna bize taktılar soyadımızı saraç. biz kadri,  
kadriymişik biz. abdulla, bilal, kadri, dedemiz bilal, bilal ne ezan ne  
okumuştir. ne anlatıraym sana şindi diverırsem benim zanādımı sen da  
alışırsın bana ekmek kalmaz. zanādımı ben anlatırırçe ona buna bana

25 kalmay hiç bi şe ne anlatıram. banım ünemli konuşmam ben biraz yetim  
gibi kalmışım karısız hiç en evele odur. bũk yaram duri burada afedersin  
sen var arkadaşlarımız dā Şte bizim remzimız de dul insanlari kusura  
bakma ne konuşursek hiçbir sãbi ne zaman konuşur kaybolmuşık. var o  
koyunlar çoban ne zeman koyunlarla cidır hayvanlari otlatırmaya,  
otlatırmaya ũle biz de kaybolmuşık hepten bilmeysık Şindi nerdesık. siz  
30 asıl prizrenli he. çok se açın bu resımı bilsaymışım cüsterırdım o resımı  
prizrenlilerle. alamanlar vallay bizim o kadar kasabalılar alamanlardan  
gürmiştir. alamanlar celırdi aklına Őehirde sokulurdi evlere cirırdılar  
ama çimsey vursun vurmamiştir bi şe fena yapsın yapmamiştir. ama  
onlari degdın mi o zaman koron zira cirsın zulüm yapsın evlerde allã  
35 vermesın onlara. ē o onlardan sōna celldi burda Şte ruslar, bulgarlar,  
bulgarlar için yazardılar kapılarda turska kuça, muslimanska kuça  
kapılarda biz kaçmış idık kutlovtsaya burda harp zamanında, dā ne  
zeman dũndük buraya ne bakasın bittevi evler eletrik tellerini  
çıkarmışlar oni buni eşyalari bittevi düçanden aletleri maçınayi Şeyi  
40 hepisini yükletmiş aldılar bugarlar. dedım olsaymışım cenç allahi dova  
ederdım aşçer olaym onlara karşi savaşa cideym bilmezdim ne  
yapardım. kayir dilim bir tıuk çeseym ümrümde çestıgım yoktur. tıugi  
ama onlari çeserdım nice nice bugarlari dā pis millet Şey nice makedonlar  
Şte ne yaklaşmış onlara komşidir onlar...her türlüdırlar. ũh ũh ne kã  
45 istersen. siz deysınız burda mi yokse bunda mi, bunda prizren türçesi.  
bunda mi. prizren mi yokse pizren derdilar. çogi var pizren derdilar bazi  
prizren bazi Şeyler Şte dā ne deym. o zaman ben türkiyedeydim, bayram  
paşada yaşadım beş alti ay ablamda. yok dilimişim burdan sunay  
amerikadan bana çocugum ütede baba dedi hemen dedi al sedadi  
50 kardaşımı çocuklari ablaya cütür ben da oni dinledım braktım orda se  
sunay dey nãsı brakacaksık ev yeni içi tane araba garaj Şey. hepisini

baba dedi brak baş kurtar oni günderdim aldım familiyay stambolda bayram paşada cittim. bayram paşada oturdum beş alti ay savaş bitti. ...o zaman dündük. nāsıl berbat berbat bilmeym nāsı anlataym sana yandi, 55 düçük eşyalar yok hepsi alınık o kadar bi de kapılardan eksik var şeylerden numrelerle, bilmem nelerle ne zaman oldi yardım verılsın burda burda opştinada vardı onlar yardım versınlar evleri yapalım cittim bñ şeylere vitaklara, vitaklarda neydi aslan mi nedir o, aslan oydi bipte o tarafta işleydi evlere yardım veridi yazıldım. sunay da cełdi, bir ekser ne 60 derlar ufacik yardım etmedilar, vermedilar. ev yanık, eşyalar alınık hepsi, cittim burda ustam ne veridi binalar şeyler arnüt yollar işindi ne yapay ganiya cittim. gani deym kuş o ganiya ktu, bir bakti dedi uneyım, dedım yım arı kştu kştu elle kini şenu anlay misın, pe kçürim, isteym deym bi yardım olmadan bil ne kadar aldığım yok, vermediler. evde 65 eşyalar saglık, saglık. banım çalışısık biz türkler ne derllar nice maçka ne zaman çalışır binsın bi citsın alsın bi şe yokuşta, biz da tırmanalısık şte büle türkler türkten çalışısık şte büle tutunalım bi türlü işalla olur bi şe da birazcık bi kanat alırsık. bi yardım o ümütle yaşaysık o ümütle, zira dā çogi çogi ne zaman kāvede şte nerde ise oturisık türçe konuşı 70 misın nice en bñk düşmaniyım. bu çekılmez bunların ne şindi ne ebet yok çekılsın, bunlardan allā vermesın bunlar ēh şte üle. şindi serbeS miyım buni içeym. işlemişım elli üçünde etfayi subay meytebını beligratta bitirmişım etfayi. ordan sōna vazifeli cełdım zveçanda, fabrika zveçani bilırsınız evım idi kırveş mālesinde burda beçiri bñ onun 75 anasi sadiye hanım o da çıktı büle bana ştüle. ben meytebi bitırdıktan sōna burya...aldı beni vazifeden orda idım komandir...o zaman sōna ordan imişım fabrikada teknik direktori teriterın barede orda yakındır stari tırgın yukarda orda idım direktor tehni zanāt şeysinde iy ama partida dilimişım hiçbir zaman komunist partisında. o zaman ben zanātli



80 fabrikay açaym ügredim onlari zanādi şeyini ama partida dilisen ne  
bū...o baygorali ne üldi şindi halit tsırni bik direktor autobusların  
istasyonda onunle işledim hem o cün ...yapaydım düşemeler  
autobuslara. o zeman o ceļdi üteye şef cibi parti...ben partida dilimişim  
kabul etmedim zaten deydim ben onlara siz kārdaşımı banım şey ettiniz  
85 ...benden. o zeman zveçanda kapıldım bi komunistlerle onlari  
bakamaym. ben çalışdım da nāsıl meytebi bitirmişim beligratta o  
vazifeyle kovalayam demek iş neye. ey ama o zeman onlar anladılar çi  
kardaşımı patara etmişlar bana ne yapsınlar ti imaş sina nepriyatelya  
boyiç...neyse şte bana baktılar çir koysunlar atsinlar beni ordan. ben  
90 dedim vuka bayagiç sekretar ben dedim me nay şkol şkolo i nalogom  
beograda ya sam zapoşlen ko komandir takve yende velike fabrike  
kuştoye ...neyse şte türçeye çevir sen. meram lüzümi yoktur anaysın  
hem oni, hem oni. anlamasan sülerdim. ē şte nerde kaldık bana dedi  
olmaz dedi sen vazifeni bragacan cetirdilar bi sırpliyi. neyse ben da  
95 ordan şindi dāv ettım suda vurdum pravoviç. cıttım üteye beni ....ben  
dedim vazifeyi bragaym sōna alını çimi isterseniz. ordan beni işten  
çektılar evi da begenmiştilar o zeman, ne zeman aldım vazifeyi zveçanda  
evi da aldılar...zveçanın onda evım var idi. beni boş attılar dün burya,  
burdan ...çalışdım açaydım düçan. çalışdım babam cibi olaym ama  
100 olamadım. ne hakta sorarsen, dili yazmışınız dimi dinleysınız dimi. bir  
şeyimde kaldı çi babamın bayragını düşürdüm. babam dört defa evlendi  
ben bir sefer evlendim o da üldi onsuz kaldım hem babamın bayragını  
yani düşürdüm. olamadım nice o olaym zira baba sever evlat onun yerini  
tutsun da ştüle bi takım şeyler. şte büle çalışısık bu dernege celisık bāzı  
105 çe burda ben da bilmem nesık şindi ne partida. hayde dernek bizim  
burda baksan burda celi mi bi yardım barem. ne bū olmaz lazım arnūta  
da verim şte bilmeysık biz arnūda mi ceļmiş. bize türkçe olanlara mi

ceľmiş, yukse ne yapaysınız nasıl o var haki arnüt. işlā dedım niçin  
demeyle var hakki sırplında. var var sırplar. valla bilmeym da oni  
110 bakaym şindi karışmışık verecegine bizimçilere olmaz lazım arnūda da  
verilsın, lazım oni buni karma karışık olmuş, inşalla dā ceç olur, ümitten  
ümitte her şey...arkamız kuvvetli yaşasın turkiye, yaşasın türkiye biz  
şindi burda aldanısık, eglenısık, eglentirisık onlari onlar da eglentirilar  
bizi, onlardır ştüle mābet yapaysık. cececek hiç şüpesız arkamız  
115 kuvvetlidir şte öyle. cüni şindi çocuk çiktıktan amerikaya şte verayle  
karısıdır vera oruçi ama onlara allā verdi bi erçek dogdi seven ismi.  
okuli klavir piyano cürsan onun gaztasını, talenat nyuyork şiptari  
kosovıs seven saraçi. dā onlar citti üteye ben kaldım çocukle içincisiyle  
sedat isminde nedir. ne iş bulur, ne iş vermeylar kaldı ştüle vardır beş  
120 alti ay norveciyeye gitti. norveciyeda kız kardaşı var bi kızı var. ümüt  
edey iş bulsun evlendi burdan bi kızı var bi erçegi var.

## 18. Metin

Adı Soyadı: Salih Zekeriya

Yaş: 63

Derlenen Yeri: Mitroviça

Derlenen: Her Yönüyle Mitroviça

arkadaşlar mäle çocuklar burada falan büle var idi çok sırlar doġi. hepsi onlar ...top oynardık futbol falan çeşit oyunlar oynardık. pā bi vakit derdik kaçak candar, bi vakitçi oyunlar kaçak candar, kaçak ve candar birileri kaçar diğeri kaçan kaçar jandar kovalar tamam. saklambaç var idi, saklambaç biz derdik sayardi beş ona kadar tā bubirleri saklarlar falan kaçar obirleri koşar. te büle, var idi var idi gliska maşka derdik, çelik maşka bazi çere bizimçiler kulanırdi biz gliska maşka, niçin ne var degenek mi bi sopa onunle tam kaptırsın vurısın, oni ataydın. ben sali hangisini, hancisini isteysin içi soyadım var, birisi zeçiri, birisi zekeriya eskiden eskiden zekeriya ā sōra zeçiri. bin dokuz yüz kırk alti, altmış üçe bastiri yok orda allahın işi başka bi şe bilmem ne deyem. maalesef bi tanem var idi o da üldi başka yok. mitrovitsa ne deyem benim çocuklugumda şindi anlatayım hatırimda kalanlari elli yıllari, elli yıllarından zaten ilç okuldan birinci sınıftan şüpededaydım o dönemde mitrovitsa idi çok ufak kasaba, ufacik. var idi birkaç tane nehiri var idi deresilen üle çok çok yeşillik, her tarafi yeşillik ben hatırladığım kadar her bi evden burda bu komşılıкта yada her bi evde beş alti tane ağaç var idi. en çok dudlar var imiştir bizim o vakit dut ağaçlari bizim evde üç tane var idi ufak bāçe ama üç dud agaci dört tane ayva agaci, ē içi tane erig agaci ne var idi başka üzüm asma üzüm biz derdik asma üzüm. var idi yorgovan o kā ufak bi bāçede hep bu ağaçlardan. hem her bi evde bak dil yalnız bizim evde her bi evde üleymiştir. erikler, cenerikler ā bak o zamanlarda, o vakitlarda armut az var idi interesanttir armut az var idi,

armut az var idi, alma da az var idi ama en çoğunda biz burda derlar bi  
25 vakit canerik. cenerik derdik zaten canerik lazım olson. onlar çok var idi,  
mülver ağaçlari var idi mülver bir çiçektir ağaç cibi mülver ağaçlari ne  
dedik da dud ağaçlari çok var imiştir. kara dudlar, beyaz dudlar üle  
çeşidi. bahçivancilikle millet uğraşirdi po bu bizde burda bu kapi  
ünümüzde bi burda yapmişlar bu cürdügünüz burdan bir dere akardi  
30 lušta adında lušta, lušta çünkü lušta köyünde kaynay yakın. yok yok  
burda yakındır lušta yok on kilometro falan yok. orda sōra var idi ibriden  
alınan sular Şte büle fazla çi sırpe potoklar yapmiştirler çünkü yokarda  
degirmenler var idi onlardan sularını almag için ibreden suyi almag için  
degirmenlere suyi cetirmeg için ...potoklara su büle...onlar dolı her  
35 tarafta mitrovitsa bitevi su altındaydi büle Şeyler. stari tırg biz dersık  
büle turney falan var bi yer burda ordan bir dere akar ayni yukardan o  
hala var. o hala akar yazın da kurur ama kışa oldukça suyi var. dolı dolı  
her Őey, bŪ derelerde biz derdik Őotkalar Őotkalar demek ördekler falan  
anlatırabilim mi, kazlar guskalar bi vakıt var idi. her bi evde eh aşari  
40 yokari demeyem her birisi de hayvancılık var idi. inek bi kimse tutar, bi  
kimse keçi koyun falan bile çok var idi. ama bŪ pislik bŪğünki pislik  
yog idi. bu çöplük yok, o cün o vakıtlarda hepisi var idi, hemı fakirlikta  
var idi çok. bak Şindi biz o zaman ā kardaşım fakirlik, ilk ünçe içinci  
dünya savaşında açlık var idi, işsizlik ē kosova nice kosova her vakıt  
45 kālmiş arkadan bi türlü onlar ne deyem Şte bizim ayleden babam bir tek  
çalışirdi. alti evlat büyüsün bi de anasi yatakta fakirliğın tā soni o. ama  
her bi evde bak, her bi evde fakirlik var, yok komşilikta ayni komşuluk  
ta ayni üyleçi viç biraz onlar bazilari çok bizden dā dā fakir idilar çünkü.  
onların çimse çalımıydi. te babam çalışidi burda deylar sotsiyalno  
50 sotsiyalno pomoç derdilar o vakıt biz hep sırpe kullanırdık ē ononle  
yaşaylar. Őte bŪ bi komşim andık ā evelden Őaçir votsa votsolar beş alti

kardaştırla onlar her zaman, her vakıt bildiğim bildiğim biroradada da  
ordan sotsiyalno, oradan da zaten penziyaya çıktı. ũle. ama beş alti evlat  
yetiştirdiler bũcũn onun evlatlari yetişmiş. bi tane bũk kızı banımla  
55 boydaş o profesordur fakultede ders verir, şu anda tetovadadır o. içinci  
erçek evladi var idi mustafa o da priştinede ekonomi fakultesini bitirdi  
mũdũrdũr galiba rilindyada, ũinci kızı o da arnũd dilini fakulteryi  
bitirdi. em dũrdũncisi o kaldı bi ...neye o zanāt bitirmiş falan şte bũle.  
işte ufaklıktan sŕra ne kadar ilerledilar bir ayle, başka başka bi şey ama  
60 umumi açın var idi hepimizde fukaralık hepimizde fukaralık hepimiz  
ekmeydik bi parçe ekmek biraz tuz, bũber yokardan sokaya. biz  
ikardık oni ...kardaşım tatlı tatlı oyardım. ema dā sŕra il okuldan sŕra  
neyse benim zanād okuluna cittim o zaman, o vakıt sıre. maşın bravar  
biz o vakıt derdik, şindi tũresini tam bulduramaym. niçin o vakıt her  
65 vakıt sıre sũleydik. ē ibre bizim ibre sŕra colurum ibreye se ibrenın. hā  
il tũrke sekiz yıl tũrke bizim mitepler. řũpede, řũpey ũnki řũpeye  
ilki gittim o anaokuli dil de řũpe derdik ilki, řũpe derdik şube e o ilk yıl  
orda okuma yazmaya falan bi şe alişmazdık ama işte bŕyle. ē oni biz  
şindi baksak muzik mitebidır orda...orda şubede. karşıda ne deylar  
70 imaletane ...yediğimiz yer falan, mutfağımız var idi. sŕra cetik vlada  
etkovi isminde bir eskiden en eşiden orda tũrk hatta ondan eşi  
kosova okuli yok tũrkiyenın tũrkiyenın inřāt ettiği okullardan ondan eski  
yog idi kasabamızda en eşi bin sekiz yũz yetmiş içi, yetmiş içi mi dŕrt  
mi neyse ...ondan eşi okul cibi inřāt edilēn bir bina yoktu. orda kaldık.  
75 ē ordan sŕra işte orda seiz sene var imiştir bi bayan fikriye eşi  
ũđretmenım fikriye soyadını unutmişim ama kasp...fikriye prizrenlidir  
der raif prizrenlinın kızı. bũle ũle onların tanılık imiştirler raif  
prizrenlinın kızı fikriye onlar tũrkiyeye ciktilar. var imiştir hatırımda  
kalan avni krũeziu almane verirdi bir de matematik verirdi. em

80 hatrında kalan, hatrında kalan zehra jup, zehra zaymi ema verılıgi jup  
türkçe dersinden harika bi hanım. ē o zamanlarda biz bi yerde otuz, otuz  
iki ē elli birinde yazılan bak elli birinde hamdinin ceneratsiyasi onlar  
imişlar ilç sınıf açın imişlar yüz dört çışı ama türçe yazılılar. ama orda  
biraz vakıtlar idi üle se cideydilar türkiyaya hepsi ...olan da olmayan da  
85 boşnyak ta, türk ta, arnüt ta çocuklarını türçeye yazdırmış çi fazlasınlar  
türçe türkiya için. cürdüm çok, citti akrabalarımız da dolli bizim üteye. o  
cünler mi, süleysık büle šte otormiş olay amıcam çocuğı çendisi onlān  
šte vaktında yeni pazara çıkmışlar. onun çocuk burda amıcam çıkmamış.  
sōra orda amıcam çocuğunun emin hasan o šte yeni pazardan dey yok, o  
90 burya coli. ē burda kaldılar bizde bi on, ombej cün bizimle kaldılar,  
kaldılar, ē ordan sōra çok zordaydık ayrılık çok zor, şindi tanayan da,  
tanamayan da tren stasyonuna çıkmış. hem hepsi bakarlar ağlamak içi  
taftan, hem onlar aglar, hem giden aglar, hem kalan aglar zor anlar,  
çok zor anlar. türkler da çıktı, arnütler da çıktı, boşnyaklar da çok çıktı.  
95 her çimsenin burda bak her çimsenin o zaman, o vakıtlarda büleydi biraz  
bū işler ē sırpçe euforiya kavradı. çim nāsı āū çiksın, çiksın, çiksın illā  
çiksın. hep ō bak erol şindi konuşısık büle bi çimse çıktı mi sen umarsın  
çi o işla yaptı anlay mısın. bi çimse deyām maddi durumda deyām po  
yok parasi şey sātmiş evini zaten advokatlar bitevi paralarını üle da  
100 yeydilar, üteye allā, türkiyeye çıktıkları zaman hiç bi bi metelik kalmış,  
meteliksız. ē bilmeym sordok nāsıl, çim nasıl bulunmuş burda da hayat  
ştüle çim nasıl buluni. akrebalar yardım eder, yardım etmez bulunmuş.  
çocukları var su satar bilmem ne yapar, hepsi eh, hayat çok zordur  
başlangıçta şindi süleysık real biraz...mitrovitsadan priştineye cidesin  
105 değişik olı hayat yetmey...ceçen sene dil üte sene sidedeydım antalyada  
tatilde. neyse muābet te odur ıdır takmaydım niçin ..an bile hayat çok  
güç kosovada šte bū taşınmaysınız türkiyeye nası taşınam türkiyeye bu

yaşta mi yeni hayat kuracağım āyt allā aşkına brak o işi. ē şte şe büle  
şiler ā burda ne dema ibre için andi bayan. bu ibre suyi altından  
110 kıymetlidir buni lazım bilsınlar her çimse ama onun suyi her şeyle  
ölçülmezdi. prizrendir yok prizrende da vardır temiz, ipekte da vardır  
temiz. ibrenin var başka kimetleri ama bak beçi süleyim o ceçmiş mi, şte  
burda cāna var sizin evin bu tarafında arkada, orda bir yer vardır cāna  
burda strugara odun fabrikasi ve orda şindi odunlari bu odunlari bük  
115 odunlari yok bük odunlari rojaydan suya atarlar, suyle burya trans olur.  
skele burda skeleymiş nerde durdutmışlar odunlari koymışlar büle üç  
ayakli skeleler çi odunlar aşari citmesın, orda dayanırdi. ē o sulari da  
taştırırdi beriye sōra olurdi denizcik. orda ne kadar yikanmaklar, ne  
kadar şeyler yaz oldi āh balıklari da şey ay. bütün gün çocuklugumda  
120 oltay alidım hem balıga. ne yapacaksık çocuklukta. çok balıkçi var imiş  
mitrovitsada ē çok balıkçi var mitrovitsada niçin üç nehir dā büle ā başka  
...her yerde balıklari. biz şto burda luştada of of ben demeyem donlarla  
çikardım orda balıklar ah. kardaşım yüz dört tane seçiz sene, seçiz sene  
seçiz sınıf kardaşım beş sora elli birinde dogumlu bilmeyim kaç coli yaş  
125 elli yedisinde, elli seçizinde elli yedide elli seçizde. orda birinci sınıf  
deyalım yüz dört e şindi içincide ne kā var imiş, üçüncide ne kā var imiş,  
dördüncüde ne kā var imiş birer sınıfa alı bunlar birer sınıf, birer sınıf.  
bir ortalama alırsek seçiz çeret üç içi yüz kırk bi da yüz üçüz, dört yüz  
ürenci var imiş. oldukça yeterli türk türk öğretmenleri, sırp dilini veren  
130 var idi, muzika afedersın muzik dersini da sırp verırdi bizim oto oni da  
sırpçe verırdi ema bunlari türkçe verırdi. ēh çimler var imiş bak aylece  
şindi konuşalım. burada var türk sayılmayan türkler çok. burda ...bū  
vakıflarda bilerim birkaç ayle şte sadik ābey da aradi sadik saraç ne dey  
saraç hem kadri. onlar bir kardaş saraç onlar kendi çendilerini türk  
135 sayarlar zaten türktürlar. bu daha kalabalık olan kardaşım oğullari onlar,

onlar hepsi şeyleri atmıştılar. bükleri bilirlar türk olduklarını ema  
çocukları torunları artık eridi onlar hepsi. var deyalım baliçlar, ama  
baliçlar has dedim mi öz has baliçlar, onlardırlar türk. var muykolar  
onlarda ama baliçlarda artık kendilēni türk saymazlar. aslında tüm  
140 dedeleriyle ben konuşmuşım ben mābet olmuşım. muykolar zaten biraz  
ben onlarla bağlisık şte büle dayim kızidir onlada. onlar da hepsi artık  
arnūçe konuşur arnūt bilirlar çendilerini ema aslında arnūt dildir, em bile  
çok var. ama var bi şey başka da şindi türk olmayan da türk sayan  
çendini var. ē sordunuz elli birinde elli sekizinde dokuzunda o kadar  
145 türk. onlar da süleyelım büle dogri beçim yüzde altmışi yetmişi türk  
dilimiştir. ne var deyalım şindi var. pepiçler onlar boşnyak bi takım  
votsalar onlardan peşin vardır türçe bitirdilar banımle onlardır arnūt.  
dedalar da arnūt cakolidır, dedoviçtır boşnyak. ā dedalardır var  
dedoviçler hem dedalar. ē dedalardır arnūt hemde cakovali ā  
150 dedoviçlardır boşnyak. var çok var te şindi, onlar hepsi türçe okula  
colıdi ema onlar bilni çoklugi coldukları vakıtta bi laf türçe bilmeydi  
sülesın. sōra ordan işte çi bu bikaçten babaları şey cetridi çünkü aklında  
türkiyeye çiksınlar. ōh var zayımlar var, zayımlar var, şindi sātte düşmey  
zayımlar onlar bilmeym başka. çoroglular var bak şindi çoroglular onlar  
155 da galiba bilmeym tam ayrılilar biraz o taraf biraz bu taraf. aslında ne  
olduklarını onlar da tam bilmezlar. çoroglular. zanātçılar po bi vakıt  
zanātlılar var imiştir saraçlar çok, terziler var imiştir, ama terzilerin da  
çok bi hem terzi çūli terzi elbisesi çūy elbisesi ē onlar cakovalilar onlar.  
var imiştir demirciler deyem kovaçlar bi vakıt bunlar, bunlar da en az  
160 sırp çingeneleri çalışırdi onları. burada var imiştir çok sırp çingenesi  
dedim var imiştir hem neydi adları bunların bū sırp çingeneleri dedik te  
tsintsarlar, tsintsar onlardır yunan çingeneleri, onlardır yunan çingeneleri  
tsintsarlar. ā sōra başladilar kasabaya dağılsınlar kolaşının bu çoumlar



deym çourlar sırplar. ē Şte türkler burdan cittikçe onlar kasabaya colilar  
165 hem bizim çöliler çok endilar kasabaya. arnüt çüyleri hey ben müsliman  
hesapladım hep bir kalıba koyarım. ē üledır o Şindi bizim kalmış...bizler  
bi vakıtta arnaıt dedım mi burda çölıye aklın çölıye başlangıçta dedım  
türkçe konuŐurum ama düşünürüm arnaıçe düşünürüm ya da sırça  
düşünürüm. banım beynimde öyle bir cümle kurarsa türçeye  
170 çevırdıgımda biraz güçlenısık biz. benim dil bitevi mitrovitsanıdır tüle  
alı aklım hem dā yasi bir alanda Őtülesık hepımız. bū yerlerde Őte büyüık  
...ıtiyarladık. ē ō azlandı yetmiş dörtte. āh propaganda bi vakıt yaptılar  
propaganda arnütlerin propagandasi buni azalıtı. sırpların propagandasi  
türkleri o zaman hepisi bu politika istemeym bu politikaya cirem. ō  
175 politikay nerde anlama ben o politikay politsiyalar anlamay ya ben  
anlayacagım. politika o vakıt arnütlerin ne kā dā az sayıda olması için  
sırplar türklerin sayısını kaldırmak isteydılar. o türk mi, arnüt mi  
kasabaliya hepsine türk deydirler Şindi kasabada yaŐayana türk deyler  
bunun için hepisi türçe süleydi. kasabada hepisi, vuçıtırnda hepisi hem  
180 sırplar, arnüt... mitrovitsada sırplar dā az var türçe süleyenler dolıı var  
ıdi ama dā az sayıda, vuçıtırnda dā çok sayıda. o arnütler da hepisi türçe  
sülerdılar kasabada burda bilimık bi Şi mālede bitevi türkçe sülerdılar.  
ema yetmiş dörtte biraz degıŐtı o hesaplar. yetmiş dörtten sōra  
propagandalar Şey sen türk, arnütsun sen dilsın arnüt. sen nerden türk  
185 oldun, süleme çingenece se bilmem ne Şte büle Şeyler.....yetmiş dokuza  
kadar çok cürmişim. türk dersın çendine onlar hepisi bakardı. süleyesın  
türçe hepisi nāsı dem hironiyayle bakardılar anlay misın kıskançlıkle dil  
o bilmem nāsı deyem bi türlü sevmezdirler. tiksınerek bilmem tam nāsıl  
ema hiç hoş bakmazdirler, türçe konuŐana ā bi tepki verirdılar. nē sen  
190 türçe, ne konoŐısın türçe nedir ō hep arnüçe bunlar bileymısın odur var.  
Şindi bilısık bir zamanlarda burda bizde açıldı lise da türkçe dilinde. ē



220 izin verdi o iş için niçin ondan sōra birden çendi ev yaptı. izin almak için  
izin vermek lazım anlay mısın bu değışmekler oldi. üle bi eser türk eseri  
kaybuldi onların sayesinde başka yok onların sayesinde yalnız kimsenin  
başka. onlar biraz bu türk subaylariyle her zaman dā bagli işlerçen  
deyebilerim evinde onlari musafir davet ederdi hep bu mābetleri çendi  
225 evlerinde yapardılar. çendi evlerinde demek ki dışari bi şey yok bir  
subay mayor fedai, fedai şindi kusura bakma soyadini unutmuşım. çünçi  
bizim dā kahve tutaysık dā tutaysık ama peşinlerde işla işımız idi şindi  
orda bitevi türk ister polislari, ister askerler gelirdilar bize ziyaretlerde  
kāvede türk kāhvesi sayılırdi orda şey coldi buluşsun bizle vedalaşsın  
230 bizimle yalnız, yalnız dil da dā bir mayor mi neydi o. ilçere ben onunle  
biraz dāyım çünkü kāvede yalnızidim cirdik biraz dā derim muābetlere  
büle safta. biraz ben çıkıştım ona zaten onun döneminde okul düştü, o  
burasi için mitrovitsa için oydi sorumlu türk aşçerlerinden dedim nası sen  
bu işi bakaysın türk okuluni düştürdilar ā mi yerinde deym yeni okul  
235 kalkti türk eseri kalkti kardaşım deym oni biraz sen bir mayor gibi  
kendine deysın okulısın tahsilısın türk eserleri kalkay buradan ey.  
ortodoks klisesi şindi bilmeym ama vaktında hep aşçeriya araplar  
korudidi, yunanlar korudidi, yunan aşçeri korudidi bunlar hepsi, hepsi  
aşçer korudi, niçin bizim türk aşçerleri korumasın, çendi eserlerini  
240 kardaşım, türk eserleri o açık ne eserdir onlari lazım korusun ben ona  
dedim o fedai coşkun mayor, ā dedi bizim o vazifemiz dil ē vazifendir  
senin buraya gelmişin, biz sizi istey mısın bi şı konuşam sanınle büle o şı  
biraz da türçey konuşuracağım, konoşam sanınle bi şey dedim. bi türk  
aşçeri burada celdi mehmetçik celdi ve dedi biz sizi nāsı kabul ettik  
245 burda ben dedim neyse biz kāhve açık orda çaylar şeyler onlar küçük  
şiler. dedim biz sizi ne derlar türkçe ona akıncılari gibi pak bekledik.  
nerden çıktı dedi bu akınci, dedim tarihi hiç mi bilmeysınız türk

hakkında osmanlıların zamanında bir hüçme başka bir topraklara dedım  
saldırsınlar ilçi akıncıları gönderimişlar. ilçi akıncılar onlar fet etmek  
250 için onların gücünü şeyini akıncılar girimiş ondan sōra osmanlı askerleri  
mehmetçik anlay mısın dedım sizi üle kabul ettik. cüc belayle yüz yıl  
hazır geçey deym cüç bāle vakıtle bekledık mehmetçik yine burda  
olsun. ama siz bizi...evet cirdık biraz aşari yokari dā büle. dedi niçin sen  
o kā sevmeyısın bñ kārdaşlarını karşı sen hancı partidasın, dedım hiç bi  
255 partida. dedi istedin mi sen olasın biraz şaşırđı dedi istedin mi sen olasın  
başkān demokrat partısının, dedım yok bre ben siyasede karışmam ā olur  
olur dedım bu partının başkanı olur. ne dedık bak cürü mısın dedım  
ellerimi bu partının bñ sülemeym bozkurt işareti evet ema budür türk  
simgesi bak şindi bu türk simgesidir bozkurtların, dedım burda milliyetçi  
260 halk partisi olurse, kurulurse bil ki benyım başkan belki de kosovada  
anladım mi.

## 19. Metin

Adı Soyadı: Ali Spahi

Yaş: 63

Derlenen Yeri: Priştine - Merkez

Derlenen: Priştine’de Zanâtlar, Camiler, Tekkeler ve Çeşmeler.

evet şimdi birazcik konuşmamız olacak eşçi zanatlilar ne var idi, konuşmamız olacak o zanatlilar ne var idi ve şimdi ne yok. evelçi zanatçilar var idi kazancilar, kalaycilar, abacilar, çarıkçilar, ipçiler, çubukçilar, nalincilar, suraka yapanlar, hasırcilar, fes kalıpçilari, plisçiciler, gobeleciler, fuçiciler, çerkciler, mutfakçiler, bıçakçilar, prugcilar, sırmacilar, bozacilar sokakta ne satardilar, halvacilar sokakta ne satardilar, salepçiler sokakta ne satardilar, tüfekçiler, çümürçiler, katrancilar, eşekçiler. evet şimdi bu kâ deyelim, bu kazancilar ziyade hırstiyanlar işlerdilar bizim şiler işlemezdilar. var imiştir hristo, var imiştir yordan, var imiştir ayni nice kalaycilar var imiştir bir hristonun kârdaşi var imiştir. abacilardan rasim abaci var idi bi kaç tane dâ abaci var idi. çarıkçilardan bi kaç çışı işlerdilar belçi da adlarını hatırlamayacağım. ipçilerden ziyade bunlar celırdilar gılan tarafından. çubukçilardan emin çubukçi var imiş ve diğerleri da var imiş hatırlamayacağım adlarını. nalincilar ve sureka yapanlar hamdi aco var idi ve bi kaç tane dâ var idi. hasırcilar onlardan mâda her bir şeyne bunlari çalışırdilar ziyade kırıstiyanlar. fes kalıpçilari onların hatır etmeym yani isimlerini şeyini. plisçiciler ziyade bunlar cakovalilar şeyler. gobeleciler haşim gobeledi var imiştir ve bi kaç tane dâ başkalari, fuçicilardan haçif var imiştir, kurteş var imiştir. çergeçilerden bunlar hristiyanlar dâ fazla eşçi çalışırdilar. çerçiler o zemanda sobalarda çilim yok bi şe yok o çerçeler yapanlar. mutfakçilardan ayni bunlar ona benzer zanâdını işlerdilar, yapardilar ecbeler yapardilar başka bi şeyler dâ

yaparlar çüçük çilimler yapardılar ayni nice onların. bıçakçılar bunlar  
25 ziyade celırdılar bize prizrenden hem bunlar bıçaktan mādā taraklar da  
yapardılar. prugcılar var imiştir bunlar işte sırlar dā fazla yaparlar.  
sırmacılar ayni onlar dā. bozacılar sokakta satanlar onlar hepisi  
goranlardan ne celırlar. halvacılardan sokakta satanlar onlar da goradan  
celırlar. salepçiler ayni goralılar. tüfekçiler anlattığım cibi demek ziyade  
30 sırlılar yapardılar. çümürçiler romlar satardılar. katrancılar bunlar  
sırbyadan katran cetırdılar ve bu katranın kullanmagını o zamanda  
arabalar başka dincil yok. demirden dincil yok mi. arabalar dedığımız  
evelden gogeleciler bunlar her zeman odundan dincilini de yapmişti,  
arabasını da yapmış ve bu katran cetırdığı zamanda yani bunlarla  
35 yağlardılar. her bi arabada birer kuti var imiştir demek katran çi sebeple  
ne vakıt hani bi curulti yapardılar hanci takımette o zamanda anlay mısın  
yağlardılar. eşekçiler o zamanda ne cetırdılar odun üle şte ne derdik biz  
anlay mısın metro odunları. işte bu zanātlar bücüncek hepisi yok oldılar.  
belçi bundan dā fazla da zanātlar var hatırmadan çıkmıştır benim şimdi  
40 birden bile hatırmada dıldır bu zanātlar dā fazla ne ülmişler. belçi çok dā  
zanātlar benden evel da ne var imiş ne çalışmışlar fekat şimdi onları ben  
hatırlamaym. evet kazancılar o zamanda bir sokak var imiştir sali  
goglanın kāvesi derdiler ve o sokaktan dogrı boycaya orda kazancılar  
sokagi var idi. o zamanda bu kazancılar kazānlar yapardılar bük  
45 bakırcıklar yapardılar ondan mādā tepsiler yapardılar ondan mādā  
çendileri ne kullanırdılar o raki kazānlarını yapardılar yani büle bunları  
işlerdiler. kalaycılar evet onlar da ayni nice kazāncılar fekat bu  
kalaycılar ayri imiştir istediğimiz zamanda ciderdık. büle hatta ramazana  
cirmezdık herçez çendi sānını tepsisini ne lazım ise kalay kalaylasın oni  
50 peşin kalaylardı o şeyleri. abacılarımız dediğimiz şimdi onlar yani üle bi  
çakşırlar çimse kullanmay. onlar hepisi evelden kullanırdılar ve evelden

bir çift çakşir yapmag için aşar yoka belçi da ombeş, yigirmi cün devam  
etmiş. çarıkçılar bunlar bi kaç tane ev var imiştir burda şeyde ne çarık  
yapardılar, çarıklar dā kuru deriden çarık çeserdilar ve onlari bi dā  
55 yumuşatırdılar ve onun etrafında deriden ip ne yapılmış onunle beraber  
şey ederlar. ipçiler bunlar ziyade dā fazla celırdılar gılan tarafından onlar  
dā fazla çalışırdılar çünçi onların dā fazla topraklari var imiştir bunlari  
eçerdilar ve o şey ederdilar. çubukçılar evet o zemanda anlay misin emin  
çubukçi var idi bi dā kaç tane çubukçi var idi bunlar yapardılar  
60 tsigaralıklar ve ondan māda tabii ō kaçlari onlar için çūliler cetırdılar  
çeşit çeşit degenekler, çeşit çeşit uzun çubuk yapmag içine. nalıncilar  
bildığınız cibi bi sürü nalınci var imiştir ā en mühim en ne yapardi temiz  
nalınlar hamdi aco yardılar. ve surekalar bunlar ayni yapardılar ..odun  
işlerini hepsi bunlar bu mesleklerini cüreşırdılar. hasırcilar onlar çendisi  
65 deyişimiz bunlar ziyade anlay msın bū hıristiyanlar yapardılar bi üş tane  
düçan pıştinede ben ne kā hatır edeym bunlari şindi. bunların  
yerleriymiştir bi tāne hatırçez řindī ibuş sātçının düçanine yakın orda  
içi tāne hasırci düçani var imiştir ve aynice bu kazāncilar sokagında da  
bir hasırci düçani var imiştir. şindi deysık anlay misin fes kalıpçilari, fes  
70 kalıpçilari bunlar imiştirler dā fazla. ciderdik derdilar anlay misin mācir  
mālesının tarafında orda var imiştir içi kalıpçılar. plisçiler orta kasabada  
var imiştir ziyade bunlari hepsini işleydilar cakovalilar. gobeledi  
dedığımız gobeledi o zemanda demirden bi şe yok hepsi nice başlardın  
arabay yapsın tekırleginden arabasını, dincilimi hepsini odundan. bir dā  
75 çoklari çeyf için şeyine tekırleklerin etrafına birer şina koyardılar  
diyeçidir dayansınlar dā fazla. onlardan bi kaç tane, bi kaç tane zanātli  
var imiştir işte hatırlamaym yani çok seneler ceçti. fuçicilar var idi halit  
fuçici, kurteş fuçici, halitın anay misin babalığı, hatır etmeym adını anay  
misin yani bunlar fuçilar yapardılar. boçkalar yapardılar büle şeyler

80 işlerdilar. çergeriler bunlar çergeriler Şte anlattığım cibi sobalara  
çergeler çendi luzumune cüre ne kadar lazım sana çerge bu kadar bu  
kadar bu kâ metrosi lazım bu kadar Şey ne. mutfakçiler ayni anlay misin  
ip yapardilar ve bu iplerden kullanırdilar dâ fazla yapsınlar hecbeler çok  
bi başka Şeyler yapardilar demek lüzüme cüre nasıl. biçakçilar ve  
85 tarakçilar bunlar da var idi priştineliler biz o kadar kullanmazdık bunlari  
ziyade prizrenden prizrenliler kullanırdilar ve prizrenliler celırlar.  
prugcılarle işımız prugi bileysınız sürmeg için topragi bunlari evelden bi  
kaş tane onlari yani hıristiyanlar işlerdilar buni onlar yapardilar.  
sırmacılar ayni onlari Şey ederlar tabi sırmacılar o zemanda ciderdın  
90 ismârlardın ne yapacak sana, bir kolân yapacak, bir çiçek yapacak, bir  
baş ü baş titregi yapacak Şe Şte büle bi Şeyler yani yapardilar istediğin  
cibi bi Şeyler. bozacılar sokakta satardilar bütûn kış zamanında  
sokaklarda boza boza bagıra bagıra üle satardilar. halvacılar sokakta  
havla satardilar armutli Şeçer horozlar, tan halvası Őunlar anlay misin ve  
95 çüçük tatlilar yapardilar başına atardilar onlar da Şeyler sokaklarda  
satardilar. ayni ondan mâda cevrekçiler var idi, cevrekçiler da ayni bi  
tablasi var idi o tablada cevrek satardilar sokakta hatta bi tâne var imiştir  
def def çalardı milletın dâ fazla ilgisini çeksin yani cevreklerini satsınlar.  
salepçiler ayni bunlar anlay misin ziyade goranlar salep sokaklarda  
100 yapardilar. tüfekçiler bildiğimiz cibi yokarda ne anlattım çimler işlerdilar  
onlari. çümürçiler bunlari romlar cetırırdilar çümür sünderırdilar ve  
teneçelerle çümür satardilar. katrancılar bunlar ziyade katrancılar  
sırbiyadan celırdilar ve katran kullanmag için Şte anlattığım Şeyi  
gobeleciler yani o arabalar ne olurdi onlari tekırlekleri yağlamadan bu  
105 arabalar her zaman yani çabuk çabuk kırılırdi zincirler niçin  
dayanamazdi ayarlandıgi zemanda birazcik dâ fazla sürerdi. eşekçiler o  
zemanda romlar idilar. romlar priştineye odun pres pres Őekline anlay



mısın yani bir çeyrek metre yautse on santim, yirmi santim odun  
cetırırdılar ve millete satardılar. e de onları herçeS şey etmezdi tabi  
110 insanın yoksuzluktan, fukaralıktan bunlardan odun alırdılar. demin şimdi  
bunları ne konuştuk, şimdi bunlardan bu zanātlılardan brakınız zanāt  
öldiler ve brakını ondan māda zannetmem çi hanci zanātçi bücünde  
hayattadır bile, hepsi bunlar öldiler, öldükçe çendileri çimse devam  
etmedi bu zanātlara hiç kaçındılar, çendileri bu cençler şimdi devam  
115 ettiler meyteplere, şeylere hiçbirisi bu zanātlara üle önem vermediler. ā  
bu zanātlar ebedi yani her zaman için iş var imiştir ve var da bücün da iş  
fekāt bunlar cendi şeyleri. bu zanātlar bücünden deye serbest  
deyebilirsık çi hepsi ülmiştir. evet şimdi konuşmamız kaç tane cami  
priştinede varmış. ben ne kā hatırlarım priştinede on dert tane cami  
120 vardı. on dert tane camidan da māda üş tane mescid var idi ve şimdi de  
yeni medresede kılınıyor oni da sayabilirsık yani bir kılınmış yerleri.  
evet bu camilar en ünçe loka camisi şimdi o cami yok yıktılar. on üç, on  
dert sene eveli oni bilmeyeceğim ne kadar ne olmuş anlay mısın belçi da  
yirmi sene var bu şeylerden. ondan māda būk cami var idi, var paşanın  
125 camisi, çarşı camisi, hasan priştine dert lülede cami ahmet hacı ahmet  
kıldırırdi orda. mācir mālesının camisi, alladin camisi, kirnaz camisi,  
buzagi camisi, emin efendinin camisi, mehmet beg camisi, lap cami,  
hatuniye camisi, sudi efendinin camisi bunlar on dert tane olacak ve sudi  
efendinin camisi. mescidlerden evet topānede bir mescid var idi. oni  
130 yıktılar. içinci mescid bücünçi nerde tombola oynaylar o da mescid  
imiştir bi zamānda. aynı de şeh meydi efendinin evinde orda da bir  
çüçük mescid var orda hatta cumaları bile kıldılar. ā evelden devamlı  
beş vakit namāzi kıldılar orda hafızlık yapārdi süliman efendi tupilerin.  
şimdi de yeni medresede kılınıyor buni herçeS bili şeyde. evet şimdi  
135 anlatıracsık yani loka camisi, loka camisi şimdi çĩ hotel bojur ora

orda o yıkıldı şindi. b̄k cami tabi duri o, paşanın camisi duri, çarşı  
camisi duri, hasan priştinenin dert lülede haci ahmedin camisi da duri,  
mācir mālesinin camisi duri, alladin camisi duri, kirnaz camisi duri,  
buzagi camisi budur derlar varoş mālesine ciderçen ordadır o buzagi  
140 mālesi o da duri, emin efendinin camisi buna hatta derlar anlay misin  
ban kılıcın degırmenine karşı bir camidir, mehmet beg camisi bu şindiçi  
kovaçlık camisidir hatta oni yerleştirdilar çok cūzel çok dā şüretli oldi,  
lap camisi o da evet duri, hatuniye camisi budur pazarın arkasındaçi  
cami, sudi efendinin camisidir tarihtan derler çi mola maliçin camisidir.  
145 niçin mola maliç o camida kıldırmiştir. mescid dedığımız mesciddir  
topānede mescid var idi o da şimdi topānede kalmadi. mescid ondan  
māda var idi şindi ne tombola oynaylar orda imiştir bi zeman mescid  
anlattığım cibi demek şeh memed efendinin cūn bücūn duruyor o çendi  
mescidi a şindi yeni medresede da tabi orda da kılını. bunlardan māda  
150 her bir cami avlisında orade mezarlıklar var idi. çimi zencinler  
cūmūlmişlar, çimi kasabanın ilerleri cūmūlmişlar, ondan māda orade  
cūmūlmişler okunmuş adamlar mola cibi, yahota hafuz cibi, yahota  
müderiz cibi. cibi şindi o camilarda hepsi bu mezarlıklar yıkılı, onlari  
hepsini yiktılar, seyrek hanci camida kaldı hanci mezarlık. evelçi  
155 zemanda ne zeman camidan çıkardılar hepsi bir fatiha ruhlarına  
okurdılar. o zemanda cençler o kā camiya citmezdilar ne kā şindi. ne  
sebebi belli o zemanda arapça okuyduk ve ne okudugumuzi bilmeydik. ā  
şindi her bir sürenın tercümesi var ister arnūçe, ister türçe çeşit çeşit  
küçük hoca çitabi celdi. şindi isteyen herkes kolay kolaylığı var. nasıl  
160 abdeS alsın ne lazım okusun, hanci süreyi okusun işte bence bu sebepten  
cençler dā fazla camilere devam edeylar hatta şindi cenç isterse çendi  
ülilerını sevındırsın yasinlar okuyabiler se lüzümü yok arapçe bilsın. her  
her bir sure yahotta fatihanın tercümesi var. bausus küçük hoca çitaplari

ne cetirdilar türkiyeden hatta buni deyeberim. o zmanda bu kā cenç  
165 okumiş yokti. se herkeS çendi evladını bir zanāda vermişler çi bir parça  
ekmek çıkarsınlar. bu sebepten okullara kimet vermemişlar. eme bence  
bunlar sebepler niçin cençler o zmanda okumamışlar. şindiçi cençlere  
her bi türlü bir kolaylık geldi. her bi türlü çeşit çeşit supanalar çıktı, çeşit  
çeşit hüca çüçük hoca çitaplari ceştilar ve bunlardan anladıkçe, her bir  
170 cenç anladıkçe, her bir surenin tercümesi olur nedir bu sebepten onlar  
anladıkçe bu dā fazla bunlar se ne okonmuşlar o zmanda pek cençler  
ünem vermemişlar o kadar meyteplere. şindi cibi ne kadar vermişlar,  
şindi her bir cenç kolay kolay her bi şiyi çimse lazım dil anlatsın her bi  
şeyi okudunda var tercümesi. ne sure mi ne anlatiri, ne sevabi var ne  
175 önemi var, ne lazım okusun abdeS aldıktan sōra kılmak zamanında ve  
abdeS aldıkları zamanında ne lazım kılsınlar. yani bence bu sebepler  
arada var idi. belçi da başka sebepler var imiştir yoksuzluk o zmanda  
çok var imiştir. ve bu meyteplere citmeg için bu çendi türçe  
meyteplerine citmeg yani arapça okumak o şeylerde, o zmanda birazcik  
180 sıkımız var idi ve o zamançi devlet yani pek hoşuna citmeydi yani biz bu  
meyteplere cidelik. biz ne ciderdık, okurduk sırpçe meytebını bunları  
büle hatta çokları brakmazdılar bize cidelik. kovalardılar, polis celırdi  
biz bilmeydik hanci taraftan bakalım mi bu taraftan türçe meytebinde  
falakay yeyecesık yok çi sizin zmanda sırpçe meytebe cidecesık  
185 ellerımız şişecek yani degenekle dügerçen. yani bu sebepler var idi, çok  
şeyler var idi o zmanda dā fazla itiyarlar camilara ciderdilar, fekat  
bücünçi ne kadar cideylar itiyarlar, бүcünçi ne kadar cideylar cençler o  
zmanda bu kadar camiya hatta citmezdilar. ben o zmanda sayabilirdim  
bir camida ombeş, yirmi çişi en çok bük camida her zaman anlay mısın  
190 bausus cuma cünleri dā fazla colurdılar kazadan dā fazla celırdilar niçin  
bük camida cuma namāzını kılsınlar. бүle cünlerde üle camilarda çok

çok kalabalık olmazdı. işte sebepleri anlattık neden cençler anlay mısın  
arapçeden başka bi şe anlamazdı yani ne surey okumuş, ne o surey  
anlatırı, ne istey anlatırsın o surede, bücüncek hepisine kolaylık celdi,  
195 hepisinde tercümeler var, kolaylık oldi ve benim içine şindi bu sebepten  
dā fazla ister itiyari ister cenci camilara devam edeylar. evet şindi  
camilari konuştuk ve sebepleri anlattık bence ne kadar ne ben bilirım.  
bunlardan māda priştinede teçeler var idi. divan yolunda teçe var imiştir,  
adem bozacının yani onun düçanına yakın teçe var imiştir hatta onlar  
200 kızlar teçesi derdilar. şeh mehmed efendi teçesi cün bücün duruyor.  
danel teçesi aynı duri, kirnaz teçesi aynı duri, aziz baba teçesi duri, gelin  
teçesi derdilar o da köylüler teçesi bunların ō abduşun emin efendinin  
evi yanındadırlar bi yerde. çarşı camısının teçesi yine durilar, eski  
vakıflara karşı teçe da var imiştir. divan yoli teçesi anlattığım cibi şe  
205 şindi o ordadır kluz düçani onun ordaymiştir teçe veç arkasında da bir  
çeşme var imiştir ve bir bunlari hatta dā fazla bakardı bir bojonon annesi  
var idi, ona yakın var imiştir onun tsigara trafikasi ve o fazla çiçekler var  
imiştir ününde o dā fazla bakardı. adem bozacının teçesi bunlar aynica  
priştinelilerden çimseye kapanık teçe imiştir orda bi üş tane mezar var  
210 imiştir allāh rāmet eylesın annem sık sık ciderdi orasına yani süpürürdi,  
payçlardı, yeliştirirdi tabi o çendi okunmuş şeylerini oni da okurdi. bu  
teçe imiştir şindi nerde oblaçni odbor orda yani yıkıldığı çarşıda  
ordaymiştir kazāncilar sokagında birazcık dā bitiminde ordaymiştir bu  
teçe. şeh memed efendinin teçesi bildiğiniz cibi orda dā cün bücündür  
215 deym ve şeh memed efendinin teçesinde her zemān dervişler  
toplanırdilar başus cuma cünleri ya çi başka cünlerin şeyine bunlar ziçir  
yapardilar semanede yokarda anlay mısın biz binerdık cençler bakalım  
nasıl bunlar yani ziçir edilar. bu bi cecelerde ziçir olmazdı şēler  
toplanmazdilar. tabi o çendi şeh neymiş o teçelerin ne biliy onun kimeti

220 neymiş onlarda imişlar. daniyal teçesi budur çeçilerin sokagından  
birazcik dā nice o sokakta dā derin e şindi bi muzeane yakın orasında.  
şindi daniyal teçesinde yani bu rivayet anlatırmişlar ben duymişim  
itiyarlardan o zemanda bir çireç kuyisi var imiş ve o zemanda o çireç  
kuyisine bi mānda batmış ve millet çalışmışlar o māndayi çıkarsınlar,  
225 çıkaramamışlar millet kalabalık olmuş be iplerle, be şüle, bununle hiç bi  
turli çıkaramamışlar, o zemanda daniyal baba yaklaşmış yanına demiş  
nedir nedir bu, evet demiş çekılınız çenara veç çendi elini uzatmış o  
mānday dışari çıkārmış ve bu insanlar ne çeramet cüstermişlar bunlar  
pek yaşamamışlar, hafta başına ülmişlar ve bücüncek onun teçesi yani dā  
230 duri o zemanda var idi naciye ānim yani o en çok bakārdi teçesini.  
bunlar o zemānda türkiyeye mi cittilar çim kaldi, çim kalmadi oni  
hatırlamaym. şindi çim bakay orasını vela hatta bilmem pūlnaz teçesi  
buni bakaydilar onda yakında bir evler var idi onlardan ciderdık arardık,  
bunlar bū musanın kız kārdaşi bile hatta bakaydi ordan ...haci baba  
235 teçesinde bi koni komşi onlari bakardilar, aziz baba teçesinde bunun da  
bi bi bi çerameti var imiş. o zemanda sokakta çocuklar taşlar ataymişlar  
niçin top yok, bi şe yok, radiyo yok, televiziya yok o zemanda çim ne  
kadar dā fazla taş atacag imiş. ne zeman aziz baba yaklaşmış demiş ne  
yapisınız işte taş atasık demiş çekılınız çenara kocāmān bi būk taş almış  
240 veç sōvurmuş o taşa o taş düşmiş ve onun yanında berden hefte başında o  
da yaşamamış fazla hefte başına orda yapmişlar teçe. yani ben bunlari  
itiyarlardan duymişim ne kadādır tam ne kadardır dildir oni  
bilmeyeceğim. yani buni büle duymişim şindi. gelin teçesi derdilār  
bunlardır anlay misin emin efendinin sokagında ştordadır bi yerde hatta  
245 derler oni duymişim nassıdır nicedır bilmem derlar orda pehriler teçesi,  
pehriler her zeman var imiştir. çarşi camısının teçesi bildığınız cibi cūn  
bücün duri oni bir kasabalı mi, bir çūli mi bakay işte her cece tutçi yakay

birer mum orda çeramedini ne cüstermiş oni bilmeyeceğim oni derlar  
anlay misin bi zemanda ne zeman harbetmişlar türkler ve bir düşmanın  
250 topi o zemanda hazır olmuşlar türk aşçerine vursunlar, bu da orta camida  
cuma cüni ayagını kaldırmış ve demiş dur çāfir ve ceçmiş o cünü ve  
devam etmişlar miled bakmışlar camida ne oldi bu şindi anlay misin  
değişti devam etmişlar namazına aylardan ...ceçtikten sōra celmişlar  
üteden aşçerler şeyler yaü demişlar anlay misin işte bi cuma cüni falan  
255 cüni büle cüni bir düşmanın topi patlamış biz kurtulduk buni şeyde. ā  
çim imiş o çim imiş oni almışlar o adamın şto teçenin yani o babanın  
ismini bilmeyeceğim, oni veç bakmışlar ayagında, bakmışlar ayagında,  
ayagında bir siyah var imiş, çim imiş oymış ve orda ülmüş, orda da onun  
da teçesini yapmışlar. eski vakıflara karşı teçe var imiştir oni hatır  
260 etmeym hanci babanın, hanci çeramet cüstermiş oni bilmeym. şindi  
konuşulmuş olacaz kaş tane priştinede çeşme var imiş. ben ne kâ  
hatırlaym aşā yokā kırk içi, kırk üş tane çeşmey bilim. benden evel bir  
konuşmakta bi yerde konuştilar dedilar çi priştinede altmış üş tane çeşme  
var imiş. ben onlari hatır etmeym. şindiçi çeşmeleri ben ne zeman  
265 yetiştim ve hanci çeşmeleri hatır edeym onlari süleyeceğim. bük caminin  
şadırvani, çarşı caminin şadırvani, orta çarşının şadırvani, hüniler  
çeşmesi, çeklik çeşmesi, bayram aga çeşmesi, ofitsirski dom çeşmesi,  
sudi efendi çeşmesi, bitli çeşmesi, tophane, kaçamaklar, lap cami, şevki  
aganın çeşmesi, ismāl çeşmecinin çeşmesi, kandilli çeşme, pōzderkanın  
270 çeşmesi, varoş çeşmesi, faik alçagın çeşmesi, mācir māledeçi çeşme,  
lokaç çeşmesi aslan degirmencinin derdilar, dert lülede osmanlıların  
çeşmesi, pūlnaz çeşmesi, vuk karacın meytepte şindi o çeşme, alladin  
meytepte çeşme var idi, divan yolunda çeşmesi, byeluşa hasim  
yanovalının ona derdilar tuzli çeşme, kartsaların çeşmesi, haci seyfinin  
275 çeşmesi, ak çeşme, klise çeşmesi, kaynak şopların derdilar anlay misin

onda da bi cüzel su var imiştir. yahudi çeşmesi byeluşanın kıyında var imiştir, loka çeşmesi ibrayim alvacinin, birkiç kâvecinin evine, kâvesine yakın, yahudi çarşı çeşmesi haskuli vuçinin çeşmesi, parkta çeşme, cami çeşmesi lokaçta oldugi çeşme, taktak baba çeşmesi aynica ofitsirski domun bu bi tarafındaymiştir taktak baba çeşmesi, şükri begın evinde şadırvan var imiştir, haci cemal aganın çeşmesi ve şadırvani avlisında vardır. belçi da hanca çeşme var idi bunlar da hatrımdān çıkmışlar. işte şindi konuşacaksınız yani bük cami çeşmesi şadırvani dā duri, çarşı cami çeşmenin şadırvani dā duri, orta çarşının çeşmesi nāmi nişāni kalmadı.

285 orda zanātlıların ve bük tücarların çeşmesi var idi ve şadırvani var idi. hünilerin çeşmesi tabi o dā bücüncek kapandı, çeklik çeşmesi ayni o da kapandı, bayram aga çeşmesi bu bayram aga çeşmesi bük caminin bu bir tarafında şindi onda bi zanātlılar, bi garaja olmiş şı falan şeyler ordaymiştir o çeşme bayram aga çeşmesi derdilar. ofitsirski domun çeşmesi bücünçi sātçi ibuş sātçinin altında o da çüşede çeşme imiştir, sudi efendinin evinde evın arkasında ve çendi evinde içerde çeşme var imiştir. bitli çeşmesi bu da kapandı, topanenin çeşmesi o da kapandı, kaçamakların çeşmesi bücünçi orada bi furun var ve bi kaş tane ev yeni yapılar ve bi servis yakında var bū araba servisleri orda çeşme var. lap

295 cami çeşmesi o da bücüncek kapandı, şevki aganın çeşmesi o da kapanık olı, ismāl çeşmesi o da kapandı, kandilli çeşme buymiştir pozderkanın çüşesinde caminin bitiminde ordaymiştir. pozderkanın çeşmesi buna derdilar cemal pantolinin evine yakın çeşme imiştir. varojdaçi çeşme orda idi bir furun hatta orda bir sırpli o çeşmey tutay. o furuni tutaydi onun bitiminde var idi faik reçagin evine yakın karşısında şindi orda trafo stanitsa bilmem ne orda şindi orda çeşme var idi. mācir mālede ayni çeşme var idi hepsi bunlar, lokaç aslan degirmencinin ayni onlar şey, dert lüle çeşmesi o da kapāndi, osmanlıların çeşmesi bunlar şindiçi

300

penziyonerlerin karşısında orda var imiştir, pülnaz çeşmesi bu da  
305 kapāndi, vuk karacicin meyteple bilmeym bana kalsa o dā duri, alladin  
çeşmesi bana kalsaydi o da dā duri. divan yolunda çeşme o da kapāndi,  
veluša hasim yanovalinin tuzli çeşme derdilar bunlar şini şey nası  
anlatayim o şeyle azim aco furununun aşarisında çeşme var, katsaların  
çeşmesi var imiştir. o da imiştir azem aconun furuni o şeyde, haci  
310 seyfinin çeşmesi bunlar çendi haci seyfinin evinde karşısında çeşme var  
imiştir. ak çeşme bildığımız cibi o dā cün bücün duri, klise çüşesinde  
çeşme o da kapāndi, kaynak şopların şeyinde bunlar idilar bankovicin  
degirmeninde arkasında ordaymıştırlar çok çök cüzel suyi var imiştir.  
yahudi yakın veluşaya çeşme o yakın bir derenin bitiminde çeşme  
315 imiştir, loka çeşmesi ibrayim halvaci birkaç kāvecinin yanındaymıştırlar bu  
çeşme, bu şte şindi deyişimiz bu çeşmeleri ne anaysık bunlar hepisi  
avalaya ciderçe o yollardaymıştırlar. yaudi çarşı çeşmesi bunlar imiştırlar  
bizim mescide yakın orda çüşede var imiştir şeyler. hasko yogurtçının  
çeşmesi evet bunlar anlay misin dere boyunda var imiştir, bankovicin  
320 degirmeninden dā aşari, parkta çeşme o ceçlere kadar var idi o da  
kapāndi. cami çeşmesi lokaçta o da kapāndi, o da abdeS alırdilār. taktak  
baba çeşmesi ofitsirski domun obir tarafında var imiştir nerde şe şindī  
cirış kapāndi onda kavaklar dā duri orda var imiştir, şükri begin evinde  
şadırvan var imiştir, o şükri begin evi dedığımız şeyle katsaların  
325 tarafında eşçi evi oni yaktılar bitevi çeşme bitti, haci cemal aganın  
avlisında şadırvan var idi ve dā dā çok bi takım çeşmeler var idi belçi da  
anlay misin yani hatırmđān çıkmıştırlar. dedığım cibi yani bunlar altmış  
üş taneden ben bu kırk içi kırk üş taney bilim fazlasını bilmeym.  
dedığımız cibi bük cami şadırvanda o zemanda yalnız bir lüle var  
330 imiştir fekat şadırvan doldukçe çok çeşmeler etrafında yapıldilar. çarşı  
camısının şadırvani var idi o zemanda aynı onun da bir lülesi var idi



fekat doldukça o şeyler bi kaş tane çeşme de artmış idi. orta çarşının çeşmesinde yalnız bir lüle var imiştir, hünilerin çeşmesinde içi tane lüle var imiştir, çeklik çeşmesinde içi tane lüle var imiştir, hatta birisinden dā  
335 fazla akardı bunlardan birisinden dā az, bayram aganın çeşmesi onda da içi tane lüle var imiştir hatta onun teknesi bi bük oyuk taştān imiştirler ve ziyade aşçeriyada bazen celirdilar orda suvarirdilar çendi beycirlerini. şindi anlattığım cibi çarşı camısının buydi bittevi mermerlen sarık ve betondan yapık imiştir şindi, hünilerin çeşmesi aynı bi oyuk taştān  
340 imiştir onların teknesi, bayram aga teknesi dediğimiz bunlar içi lülesi var imiştir bir imiştir sağdan bir imiştir soldan bunlar hepsi betondan, çimentodan yapıktır. bayram aga çeşmesinden yani bunlar dediğim cibi bunların bük teknesi var idi orda oyuk taştān var idi ofitsirski domun sağdan soldan var idi bir lülesi bunlar betondan yapık. sudi efendinin  
345 evinde aynı oyuk taştān bük bük tekne var imiştir, bitli çeşmesinde bunun velam teknesi yok imiştir tutçi bi bi enerdik bi beş, alti basamak aşarısında bunun için ne bi dā cibi lezeti yok imiştir neden kalmış bitli şeyini o çeşmede onun suyunda ziyade bubaçkalār çıkardılar her halde ondan kalmış bu bitli çeşmesi. topāne çeşmesi bunun aynıce oyuk taştān  
350 imiştirler bi tarafında da var imiştir şeyler, bi tek lülesi var imiştir. kaçamakların çeşmesinde aynı oyuk taştān yapılmıştır onun da var imiştir oyukları cüzēl teknesi var imiştir. lap camısının çeşmesinde teknesi bi çüçük tekne var imiştir fekat bunlar ziyade betondān. şevki aganın çeşmesinde bunlar şevki aga bin dokuz yüz yigirmi dokuzunde çendi bile hatta kārdaşi çocugunun ādını komiş idi ismāl cafer yazardı  
355 bin dokuz yüz yigirmi dokuzunde o çeşme yapılmıştır ve teknesi oyuk taştān imiştir ā çeşme bitevi betondan imiştir. ismāl çeşmecinin çeşmesi var idi o zemanda ismāl çeşmecinin çeşmesinde teknesinde odundān imiştir. kandilli çeşme var idi bunun da çendisinden yalnız betondān bi

360 çüçük teknesi var imiştir. pozderkanın çeşmesi aynı bi çüçük taştān var  
imiştir, oyuk taştān şindi. varoşun çeşmesinde büle hatta bunun teknesi  
pēk çüçük bi tekne var idi ziyade sular yokariya çıkārdi, faik raçagın  
çeşmesinde aynı bunun çüçük çüçük osoy teknesi var idi oyuk taştān.  
mācir mālesinde aynı çeşme var idi bunun da oyuk taştān şeyde. lokaç  
365 aslan degirmencinin çeşmesi derdilar orda var imiştir dā būcek ve dā  
derin bi tekne se aşçeriyede orda celirdi beycırlerini suvarsınlar. dert lüle  
çeşmesi onların dört tane lülesi işlerdi ve hatta o dört lülesini bi zamanda  
ayırdilar niçin dā alçak yerdeydi dā ortaya attilar ve bi çeşmeden içi tane  
çeşme yaptılar ve bunların anlay misin bi tanesinden içi tane lüle akardı  
370 bi tanesinden dört lüle akardı. ve bu sebepten dört lüle çeşmeleri kalmış.  
osmanlıların çeşmesi deyişim cibi şindi çi penziyonerlere karşısında  
onda bir tekne var imiştir dā derin var imiştir niçin hep bu sokaklarda  
nerde ne aşçeriyeye yakın imiştirler bu tekneler birazcik dā derin  
imiştirler. pūlnaz çeşmesinde aynı oyuk taştān imiştirler ve dā ufacık  
375 imiş dilimiştir o kadar şey, vuk karaciç meytebinde o zamanda yeni  
bunlar imiştirler dışardaymiştir bū çeşme ve bu çeşmey anlay misin koca  
koca dişlerin çeşmesi derdilar buni aldılar meytebe sebep çi meytepte  
olsun çeşme. alladin çeşmesinde aynı meytepte bi çüçük var teknesi var  
emiş o da oyuk taştān. divan yolunda çeşme olduğunun onun tekne  
380 mekne yok imiştir hiç heme düz var imiştir şindi pēk azicik bi teknesi  
var imiştir bazen bi çimse çi gelecek suvarsınlar şı de. veluşa hasim  
yanovalının tuzlu çeşme deyişimiz bilim çī azem aconun furunundan  
birazçik dā aşari orda onun da bi çüçük teknesi var idi ve bu teknede  
oyuk taştān idi. katsaların çeşmesi aynı oyuk taştān şey idi. haci seyfinin  
385 şeyinde pek azicik bi tekne var imiştir burda ziyade odundan imiştirler.  
ak çeşme deyişimiz bunun şindi sātta üş tane çeşmesi var o zamanda bile  
hatta dā fazla çeşme, dā fazla suyi var imiş fekat şindi birazcik kısılmış

cene vardır demek üş tane ondan mādā onun etrafında çok sular çikay  
işte boşuna cidey çimse bu bu çeşmelere önem vermemişlar çi dā fazla  
390 yapsınlar hancī betondan, hanci bi şeyler yapsınlar önem vermemişlar  
bitevi etrafından su çıkarlar çimse büle şeylen. kaynak şopların çeşmesi  
dedik dedığımız buydi bi kaynak çok cüzel suyimiştir, bu imiştir  
bankozun degirmeninin arkasında, yaüdi yakın çeşme veluşanın bu da  
tek bu var konuştuğum hepisinin teker lüleleri var imiştir buymiştir orda  
395 şindiçi duvansko preduzeçe onun kārşısında orda var imiştir dere  
bitiminde orda çeşme, lokaç çeşmesi dedığımız ibrayim halvaci var  
imiştir ve bi birkaç kāvenın kāvesine yakın çeşme var imiştir. bunlar  
hepsidırlar ştorada bücünçii apoteka bojura karşı ondan birazçik dā ileri  
aşāya kā ştoralarda imiştir. yaudi çarşı çeşmesi deyişimiz buymiştir  
400 medreseye yakın burada bi çüçük teknesi oyuk taştān imiştir. vuçının  
çeşmesinde bundan bi odundan bi teknesi var imiştir, parkta çeşme bi  
dedığımız oni çok ceç yaptılar oni da betondan hem. cami çeşmesi  
lokaçta oldugi için ordaymiştir cüzel bi çeşme orda abdes alırdılar onun  
da teknesi yani oyuk taştān. tak tak babanın çeşmesi deyişimiz ofitsirski  
405 domun cırışından o kavaklar tarafından orda basamaklarle enerdın aşari  
orda içi tane lüle var imiştir. bazen birisi işlerdi dā fazla, bazen birisi dā  
fazla var meram içi tane. şükri begin avlısında şadırvan var idi onda bi  
kaş tane lüle var idi tabi o şadırvan doldukçe ō akacak bi tarafta, aynice  
haci cemal avlısında şadırvan var idi onun da bi kaş tane lülesi var idi.  
410 bundan mādā anlattığım cibi çok dā bi kaç evlerde var idi çeşmeler, var  
idi şadırvanlar fekat hatırlamaym yani ben onlari hatırlamaym. şimdiçi  
bunlarlar sōna çok var imiştir priştinede, bunarlari dā fazla pek azicik  
yani bunarlari kullanırdık. bu bunlarlar da anlay misın ziyade kablar için  
veya hayvanlari suarmak için bunlar için bu şeyleri kullanırdılar. ē  
415 yakın yok imiştir demek çi ne yok imiştir onun bir bunari bi bunar içi

kullanmıştırılar. eveldeçi bunardan almıştırılar su suvarsınlar çiçekleri, kablari yikasinlar, çamaşir yikasinlar bu çeşmelerden anlattıgıma cüre yani bu çeşmelerden pēk seyrek hanci çeşmeye yakaşirdilar bi çimse çamaşir yikasinlar. niçin her zeman bi hayvan su içerdi, bu sebepten sular sabunli olmasınlar, bu sebepten çimse brakmazdi çeşmelerin o teknelerinde çamaşir yikasinlar.

## 20. Metin

Adı Soyadı: İsafet Türbedar

Yaş: 70

Derlenen Yeri: Priştine - Merkez

Derlenen: Priştine'de Gelenek ve Görenekler

nice ramazan bayramı için az da olsa kireçleriz evi, silersık, süpürürsük, bayram evela bayram gecesi bük bi gecede halva yaparız ve bayram için kimin var ise baklava yapar, kimisi da revâne ya da başka bi tatlı yapar. ertesı gün sabā erken kalkarız, erkekler camiye sabah ve bayram namazını cider kılsın. daha önceleri bayram namazından sonra bayram yemeği yenilirmiş. şimdi ise ülende yenili bayram kuşlugu. ē bayramın namazından sonra çogi kabristana cider ziyarete. ülen akrebalarına bāzilari daha geç. bu bayramda hepimiz sevinirsik ama en çok sâbilar. çünkü bu bayramda yāni şeker bayramında bayramlaşmada ādettir para verilsin küçüklere. peşinden bāzi adamlar sevindirsin diye bir şeçer verirdi bize ama o neşemiz gibi yok imiştir. şimdi ise bu çocuklar bekleyemezlar gelsin kimse hem begenmezlar az paray. ziyaret, ziyaretten, ziyaretler priştinede bayram kuşlugundan sōna başlar ve üç gün sürer. kadınlar evde oturur, erkekler ilk ziyaretleri tamamlar. bayram kuşlugu için bi çorba, paça, tatar büregi, yahni. sonra dolma büber mi, tava mi, müseka mı. ne var ise yāni güzel yemekler yaparız. ē unuttum bunu söyleyem bayram namazından sōna var çalgicilar dolaşır mālē mālē, kapi kapi toplar para, çocuklar koşar ardından. peşin da var imiştir o darabukacilar, gırnatacilar, hem daha büyük şūret imiştir. şimdi bu 5 10 15 20 millet daha üsten üsten kutllay bayrami. erkekler dedim dolaşırlar, ziyaret ederlar akrebalari ē biz da ne ne razgelmişse bir lókum suyle veya meyve suyu ikram ederiz misafira. ē sonra var ise baklava ya da bir tatlı başka atarız. baklava hep daim bi māsus bildiğimiz gibi bayramlar için

yapılır. ramazan bayramının üç cününden sonra biz kadınlar ziyarete  
25 çıkarız, çocuklar bayramda ne toplar on parayı çimse gürmez harcedırlar  
nasıl isterlar. ünçe, ünceden da ben hatırlarım var imiştir ādet satın  
alırdık koz hem oynardık. alırdık kupāça, isiler ise dondurma alırdık.  
şimdi ise çok oyunlar kalkti. unuduldi işte büle geçer priştinede bayram  
günleri. meşur tellerden o düzerdi, ō altınlarla celidi, onun var imiştir  
30 altınları zinetiyle, şeyiyle, hepsiyle cełırdi. ondan sōna işte cidırırdi  
dallı rubalar, sırmali, o zeman var imiştir sırmali rubalar, tō cakova  
mintani, ō düzerdi, ō olurdi devreli büle celinin. entari veç entari yok  
imiştir, açan tā cider celin entari yok imiştir hep çityan. ē çēyf içın hanci  
antari götürürselar. hep alaturka ruba. o zeman anteriler yok imiştir. ben  
35 cütürdüm bi kaç anteri kaynanalarım cidıtırmedi. ayiptır, ayiptır, ayiptır  
braktık hem citti ştülen o. cuma cüni celin kalkardi ...sız soyi celinin  
akrebaları kocasının tarafından da, çendi tarafından da açılırdi cuma cüni  
kapi kuşluga kadar colurdi adamlar. çime çıkacak celin, çıkan insanlara  
onlar çigırılmişlar gelirdilar, çigırılmadan yok. çimi çıkarırse kocasi ē şte  
40 verirdi çendi halki altın mi, para mi. kocasında tüle verirdilar altın mi,  
para mi celine. ē cüma biterdi üle vakti, biterdi gāri adamlar kapanırdi  
kapi o vakıt dünerdi insanlar colurdi kadınlar cümaya, akşamaya kadar  
cümbüş, çalgılar, her bi türlü cene colurdi ō rukiye tellēci düzerdi celini.  
colurdi arabayle çeyiz. celin ol cün ne colurdi peşinden, perşembe  
45 alınırdi celinler yok pazar, sōna bir gün sererdilar çeyzi. ol cece cerdege  
cirirdi cüvegi çeyiz altına, sererdilar hısım akrebalar çeyini celinin. ē  
sōna bi efte dururdi çeyiz, bi efteden sōna çekılırdi çeyiz enerdi.  
akrebalara çim var ise hepsine bōçalık verılırdi. kocanın halkına, alırlar  
çityan, hep çityan anteri yok imiştir hep çityan, gülmek, çamaşır bez  
50 dokunuk, o vakıt dokurdilar tezca. biz kız citmezdi kocaya tezca evinde  
dokunmadan. çarşafırlar cakova çarşafırları, kımızlı tireler o sofranın

etrafına peşkirler, evelden imiştir üle bi sofrta kurulmazdi peşkir  
konulmadān būk rota imiştir üleymiştir. kendileri hep, babalari, çendileri  
o zeman işlemezdi kızlar iş yök yök ne erkeker da işlemezdi beçarlar, o  
55 zeman gürmişlar ceçirmişşar. bi baba besleydi kaş tane evladi bak şindi  
kaç evlat bi babay besleyemey. o zeman başaydi bereçet bolluk, yemek  
bolluk bizım türbede amicamın bizım bi tarafı onun mālî, bi tarafı bizım  
malımız nice başlardın türbeden tā gazimestana kadar bizımdır  
topragımız. açan cirimiş ırgatlar çapaya yüz tāne ırgat bi çeretten. benim  
60 annem bir gün peşin içi çuval un eyilirdi. bir cüncek bütün cece onları  
pişırırdi ırgatlara içi çuval un. çok çekmiş anām eziyet orda. en sōna bir  
akşam ogramiş, yāz isicak imiştir būk türbede mutfagımız. ama var  
imiştir şte bu kadar camlar çayıra, camlari dil konuk hava alsın, camlar  
açık bu tutmuş ekmeklerini pişsin, çatsın tutmuş ekmekler bekley pişirsın.  
65 ēh demiş almiş içinci elden ekmekleri bekley çatsın, yaksın ateşi demiş  
tā çatar ekmekler yatim bi damla uyyıyam. bu yatır biraz uyusun o uyur  
uyumaz çim bilırsın bi şe olur ya resulallā korseçi cün bu demiş ō çū çe  
benim için kālmiş ekmekler pişmeden. çabuk çıkar türbeden imiştir  
hafuz paşanın mezari onun yanına odunlar imiş. bu kōukar çıkar alır çim  
70 bilsın navakit cecenin ne sabā dil, ne bi şe çıkar alsın ordan odun alırçeS  
odun düney ...bi çimse kaptırı ayaklarına arkadan pat ē put ē pat ē  
kanıtlarlen bu da akli celi duymışım çi fenātır bakasın arkana. ben aldım  
odunlari çabuk çabuk cirdım içeri ama nasıl çendimi kaybetmişım, bar  
ekiver odunlari da cir sobama, cirmeym cirim tekrar mutfaga. yakar ateşi  
75 pişırır o kaddar ekmek cene sabā bi yerde yok. sōra bu korkidan kaldırır  
ā sofralar mi dayatmaz. ā tatarlar mi dayatmaz o camlara, açık camlar  
korkay açan sabā ağarmış olur ełtisi çarşafıdan demiş. ā nolmısın more  
teko ō boşnakçe sülerdi. aman demiş aç benim soba kapimi ben cirem  
içeri ülim zere. ū olmiş anam mum cibi sari açar kapi ombej cün

80 k ukmay yataktan. o kadar korki ne çekmiş. açlıktan biz  lisık annem  
kaynatırı bi çocuklar ufaklık annem kaynatırı misir, momoroz yotta  
bogdayi k ukaysık oni yeysık dayanisık Şe büle uyuysuk,  . vermiş all   
kıŐi k r  rtmiŐ türbe kapılarını ciren çıkan yok. e tisile anam bir o ılar  
buluŐamaylar.   m barece  imse  ıkamay mum yaksın içine, kap nmiŐ  
85 kapılar smet b k smet. all  all n adi nolacak alım büle, nolacak büle  
hızır aleyisela m rüyasına ciriiisık biz, biz  i     yatisık k ukaysık. k ukar  
o m bare  o   yde yoguturur ekmekle mazdure o da arpadan  
mazdureler. atar ecbelere atar arkasına gelir o m barece yok yol kapanık  
yok, celır vurur anamın kapisına dang dang. anam dey aman dey çimdir  
90 bu dey ciren çıkan olmamiŐ te bir ay, çim olabilir korkay açsın kapiy. o  
cene vuri kapiy a  demiş korkma a  korkma demiş. aman demiş  
korkaym a am  imsin sen, dayi kapi a ılmamiŐ ka i elin rezede o kadar  
b k Őiddet squk. esab et var imiş t uz kuŐlarımız bütün ceb rmiŐlar t uz  
kuŐlari, k ukar anam açar kapiy açan açar bakar itiyar bi adam ecbeler  
95 arkasında.  ldım dedi cirdi içeri demiş sen nasıl coldun demiş, ciren  
 ıkan olmadı, nasıl sen colabi dın bu yollardan, demiş geldım geldım  
demiş, r y ma girdi çocuklar demiş,     yatılar kalkaylar. al bu ecbeleri  
a  kaldır çocuklari yesınlar ekmek. aldım dedi ecbeleri ney dedi va a  
ekmekler isicak atmiş torbaya. kaldırdım dedi sizi uykidan nası yisınız  
100 kap kup kap kup kap kup. yattınız dedi, ben onunle dedi sab  k   
oturdum. o bi Şe diver, ben bi Şe diver, o bi Şe anam Ő pelenmiŐ valla  
dedi bu hızırdır.  endi  enliğine dey. bak demiş isteym bi Şe sana s ram  
ne demiş, sen benzeysin hızıra, h  c lmiŐ adam yok demiş ben hızır  
dilidım ama çocugum idi hızır. s na.   s na dey bir cüncek dey çocugum  
105 uz nmiŐ orta sobada c reŐi dedi c k yüzüne dogri ayaklarle elerle,  
ayaklarle elerle ben da kaptırdım bi tepne. demiş ni ın be babacığım  
kaptırdın n ldi. demiş nası dedi ben cirdım içeri babamıyım bok miyım



sen nası olu k ukmayasın ayaga. ne yapaysın sen büle, sen ne bilisin ben  
ne c rim demiş, nasıl sen kaptırırısın bana, çocugum idi. dedi bi şe dedi  
110 sab  dedi başladı agarsın demiş ben  lim bi abdes cideym türbede kıl m  
nam zımı. demiş ciremesın içeri, demiş te biz bir ay   m barece mum  
yakmamısık ciremesın içeri. cirırım demiş cirırım. aldı dedi abdeS ben  
dedi cittim camlar dedi türbe camlardan açan dedi bakaym yanay  
mumlar türbede cirmiş içeri...priştineye   demiş ciderım, cidemesın se  
115 yol açık yok ne insan yok ne bakım. demiş gidecem, gidecem demiş. bak  
demiş cidecegım var orta ovada bi bunar cidecegım priştineden alaym bi  
kofayle ipini bragacagım o bunarda, y lcılar su i sınlar. yok nerde  
i sınlar su, all  all  demiş em demiş bak demiş yarın üfleyecek bi  odos  
bu k rl r her bi taraftan eriyecek su gidecek her tarafı, akşama karşı bi  
120 güneş açılacak, senin  uval e unun degirmeninden gidecek.   demiş ne  
aray bende un demiş çim atacak bana un. var var demiş senin un  
degirmende halbu i  if iler c t rmişlar anama bi çuval momoroz uni  
 g ns n, taş d nmiş d nmey k lmiş un orda. h  açan dedi k uktum  
sab le kiverilmiş o sular  odos  fley yarebbi cidey şakır şakır sular,  
125 akşama karşı onun dediği bi c neş çikmiş şte b len dedi yetişti un  
 uval e dedi. şimdi ne vardır ya nerde var bi şe bizde yok.   ne zeman  
 arşaflari şte geldi bi odborka çigiri beni odbora, toplantıya. benim da  
kocam kivermedi, dedi sen ne araysın cidesın, dedim more  igirmişlar.  
bu anan da matur ben dedi gidecem, seni dedi istemezlar. k ukti gitti.    
130 sokagın karile citti bu da karışti orda. açan citti s lemişlar ne s lemişlar  
bu da dey ben da demiş süleyecem, ama bindırın beni masanın üstüne.  
buni bindırırlar masanın üstüne neleri yapmiş, orda dey molim tito  
molim tebe, day i mene yednu  antu i yednu mantu, day i mene noldur  
tsipelitsa, day mi mantu, day mi rukavitsa, nemam dedi neyle cidem  
135 sokaga, yok nası  ıkam sokaga. aray mantoyle çorap aray em ayakkabi

aray. onlar jivō kapida şamarlari bu binmiş masanın üstüne allā neleri  
yapmış neleri çündermiş çim bilisin orda. ben bekleym yok annem, yok  
annem açan bakaym kōukay sokag ayaga. kāvramişlar odborkalar  
kollarından cetrilar banım evime. anam hem cülüşilar. ā demiş o  
140 odborka biz bilmemisik toplayalım büle itiyarlari po alısık cençleri, ā  
itiyarların kafalaridir dā islla, dā çok bililar. endırırdi kocamın var ise  
hanci akrebasi en yakın bi akrebasi kucakta endırırdilar arabadan. beni  
taşıyamadilar braktılar kapılar altına. mecbur kaldırıdilar kollarımdan içi  
çişi cütüridilar tā çi eve kadar cürmey yoluni o vakıt bitevi yüz telli idi,  
145 dil nice şindi şe büle. bir efte peşin çimin avlisına var cüller, bir efte  
peşin cütürüdük nişanlāmızı atardık o çüpe, doldururdılar su çüpi, ben  
verırdım ya bi yüzük, siz verırdınız ya bi tarak. ya hepsinin nişānlari  
orda hısım akrebalarım. koy adlarını cünlen altında ürterdilar bi şeylen ē  
hedırlez çimlerin ne var ise orda nişānlari, onlar çıgrıldilar, colurdılar  
150 hedırlez cüni. hatta bi kız çikārdi ortaya atardılar bi kırmızı māfes  
yüzüne, sokardi çüpünü elline karıştırırdi onlari, sülērdiar martifal, bi  
tāne çıkarırdi içinden. çiminin çikaydi işlā martifali çiminin çikmaydi,  
hep ştüleymiştir. cüllen dolı o çüp. salıncak yapārdılar ōh hō hısım  
akreba çimin evinde var imiştir koz kurardılar. şe ben en peşin kurardım  
155 elimde koz, var idi kurardım, toplardım hısım akreba kızlarını ādet  
imiştir. evden çiktım kızlar hedırlezde toplamiş idım kızlar üle sōn  
hedırlezde gāri bozuldi zaten o vakıt, hısım akrebalān kızlāni toplaydım,  
yapaydım salıncak salıdidım. yapılırdi hedırlezde kopriya pitesi, sōna  
çıgırıldilar hanci çimse akrebaları, koyardılar para ününde, bi bi lira mi,  
160 iki lira mi altın para dil bizim liralari ben diverim. yigirmi beş kuruş mi  
koyardılar bi yerde, çim bulurdi açardık pitey, çimin ününden çikārdi oni  
tutārdılar igballi. bilmeym işlā buni. yeşil mangalda ateş yetiş efendim  
yetiş, benden gayri yar seversen sādığın cece tutuş. sen bir salkım

üzümsün ben...yüzümsün, süleyenler sülesin sen benim içi cüzümsün.  
165 ayna yaptım çayıra şefki vurdi bayıra, işitsin agalar, beyler işim dündi  
hayıra. bilmeym...ele girmez, kavun karpuz, demir topuz ele girmez, en  
kadi din kadi, kadının papuci ipte tutuşur mi nası valla unudim. kaldılar  
colmadan kızlar çendileri toplardi akebalarını dā celin olmadan.  
yapardılar, aykırırdılar, cülerdilar, toplanırdılar bir efte eveli. cümbüş  
170 yapardılar dā kız citmeden, yatırdilā kōukardılar çeyiz verili. onlar  
evlerine citmeydilar orda kalidilar. hazırlaydilar. var idi dā teller her  
vakit var imiştir ama oya en modaymiştir, pırlantalar giderdi nice  
onların, pırlantasız bi çeyz serılmezdi, mafessız yok imiştir bu kırık  
taşlar. o vakit onlar en çok dantel da evet her vakit var  
175 imiştir...cümlekler kara kıyili, kırmızı kıyili üle cümlekler, büyük  
cümlekler pürüncük, erkek cümlekleri hep degirmi yakā hep çifte oya  
yakalar. o donlari uzun don cimezdi erçekler da kısa don, bu çemerler  
bütün nağış klobodanli hep nağış çemerler üle çeyzler imiştir.  
başkaymiştir o vakit çevreler, tireler, uçkurlar aman budalalık bu. çok  
180 budalalık. şüret idi şimdi bambaşka o vakıdın, o vakıdın bilmeym deyem  
çimse bi kair çekmemiş, ne erkekler, ne zeneler nerde bi cümbüş orda,  
nerde bi def patlay orda, nerde bu dıql patlay orda çok neşeliydık.  
kairli dilidık, canımız haşlanmamış idi, bi ölüm olmamış idi. hepımız  
idik neşeli, çok bekleydik nerde toplanti olsun biz orya cideylim. ā şimdi  
185 başka şimdi sündük heple. acim şimdi bu cençleri çi hiç bi şe cürmedilar,  
kairdan māda bir cün cürmedilar. ufaktan çalışılar evin idaresini, ufaktan  
yigirmi evin kafasi, gaylesi başına. bi cün cürmedilar, yök benim babam  
memedali türbedar. yanında kızı detuş, yanında amicam kızı naciye,  
kardeşi onun cülko başka bi kimse yok orda. hafuz paşanın mezari  
190 üsküpten getirmişlar. aramış orda cümülsün onların yanında, onon en  
bük mezaridir yapık üsti bitevi mermer onun. hafuz paşanın, yazık taşları

en güzeldir onun mezarı. ā benim babamın yapmamışlar ne madenin ne  
bi şe se çocukları yapmamış çi. onların da babaları çocukları onun  
mezarını yapmadılar ...nasıl yapmış üle bulmuş. te büle anlasınlar onlar  
195 da çi süledim ben, anlasınlar çok gaylem. nası yapmış üle bulur. te be  
çocukum peşin bize işlerdik şindi dā kolay yaşamak ama peşinçi  
yaşamak dā eymiştir, dā sağlığımız var imiştir, yakardık ateşi, koyardık  
suyi, eyilerdik çüli, kaynatırdık, sızdırırdık şeye çüplere koyardık. cene  
sızdırırdık tekneye alırdık sapuni ovardık, alırdım mutfagımı ikārdım  
200 bitırırdım. kuşlugtan sōra yogururdum saçle pite saçle, süpürürdüm,  
silērdim o sevda yok imiştir çok ey, ā şindi cene başka sevda ē ama  
peşin dā sağlığımız var idi. şindi ne kā rātlık var. ne var ama dāv  
hastalık var ā biz peşin dā yaşamisık. ekmek, pogaça, pite her şey  
yapaydık kār burya kā dışırdı odunları cetırırdı adamım, bragırdı avlida,  
205 bragırdı avlida ciderdi dolaşsın ben alırdım pilay çeserdım yagay, üfley  
komşılar deydılar kū kū ürperi üstümüz ben bi şe duymaydım. çeseydım  
odunları, alırdım, yakaydım hep hiç duymaydım cenç hepisini yapaydık.  
başka kadınlar da çim imiş çimin kocasiymiş bāçevanci yapmış çeşidi  
var, çeşidi. hā ben çocukum üle yapmışım. şindi başka. yök bre çocukum  
210 alırdık bunārdan, bunārlar var imiştir. banım var imiştir bunarım avlida,  
suyi bitti alırdım komşıda, alırdım taşırdım kofalarle, ikārdım işlerdik  
hep kofalarle alırdım komşidān bunarlarle. yok idi detercan şte çül suyi,  
yanaydı odunlar, alırdık, olıdi çül eyleydi, eyleydık ona cüre kaynatırdık,  
üle ikaydık. sapun var idi ā bu detercanlar yok idi. temizlenidi ünceden  
215 da ama şindiçi bu gençlere dā iy şindicek, şindi onlar yapamaz bizim  
yapmagımız peşinçi. şindiçi bu gençlere da iy bu zaman. kızlar  
bitırırdılar işlerini akşam zamanı yerdılar yemegini, yogururdık  
momoroz ekmegini, alırdık ļānay ekşi ļānay dogrardık salata yapārdık  
sogān, momoroz ekmeği haşli, otururdık o şūret akşam için hem kuşluk

220 yapma yapaydık bazı çere yemek hanci çere, oturdık o şūret peynir  
yeydik, ne zaman babamız yatıdı, biz alıdık ışımızı yakaydık lambay,  
oturdık koyaydık lambay çeldef işleydik globodan işleydik, māfes  
yapaydık üreydik akşamdan sōra hep işlerdik. yaşlı kadınlar egırırdı  
yapagi, çorap ürerdi onlar işlerdilar yekele, patikalā, çoraplā ...ā  
225 cenç kızlar yapardilar nağış globodanle oya yapardilar bunlar işlerdilar  
cenç kızlar. var idi bre çocugum işleydilar ama peşin imiş adamlar dā  
yavuz, dā ...ē kivermeydilar, çikaydilar içi, üç sāt ombir oldi mi evlerine  
gelidilar. o zemandan sōra, ombirden sōra yasak imiş çikılsınlar sokaga  
babalar haz etmeymiş, evde otursunlar gelidilar eve, yemegini yeydilar,  
230 alıdilar el işlerini işleydilar, oturdilar on içi, bire kadar, lambayle  
aletrikler yok imiş, lambalarle işleydik. yok idi ne televizyon, ne radiyo  
var idi diveridım iş yapaydık, ne zaman kalıdi vaktımız biraz o zaman  
masallar, beş taşçik oynaydık, bilmeceler oynaydık şto kā bi şeyler ne  
zaman kalıdi vaktımız. yok ben gürmemişim banım yaşıma kā  
235 gürmemişim, şindi televiziyoni bakaylar, radiyolar bu gençler yok  
şindiden cürmemiş evellçi zemani nasıl biz yapaydık. deydık nası,  
nolıdık peşin celidi bi musafir oturdık, mābet yapaydık, şindi televizon  
bi, içi laf yapamaysın musafirle, veç diçeysık cüzlerimizi televizona,  
çimseyle bi mābet yapamaysık. ā peşin var idi lezet konuşıdık, oturdık,  
240 işleydik cene masallar, bilmecelē o kā. yapardilar çocugum, yapārdım  
kuşluk içi kızım var imiş alırdı babası üni sıra, ciderdik yapardım, yerdık  
yemek ciderdik bāçeye. yā eçerdık paprika, yā toplārdık momorozi,  
paprikalari toplardık, pasulay, ne zaman orda toplardık gelirdık evde içi  
sāt, üç sāt uyurdum. kōukardım sabale erçen, akşamle bagla magdonoz  
245 üç sāt uyuydum. beş sābim var imiş komay yogurma komay işlemek  
cene baglāydım magdonozları koma cene üç sāt uyuydum cene saba  
onlari ikā, pāçla cene pazara çikarmak, zarzavatlari çikarmak o zaman

ştüle işleydik. ē sōra kızlarım da işleydilar babalarile alıdi babaları  
yanına bi sāt mi ne biraz çikaydilar sokaga babasi brakmaydi alıdi üni  
250 sıra ova işlerini işleydik. çimin var imiş gideydilar, çimin var imiş nası  
yök, çimin yök imiş gitmemiş, çimin var imiş gitmiş. banım beyım  
imiştir bāhçevanci hüçümet işinde dā işlērdi. hüçümet işinden gelirdi  
evde şalgarep, magdonoz ō cıurların ō şeylerini hep cümerdi onlari o ne  
yey o cıurlar ā şalgarepi bilim o birlerini bilmeym nāsı deyler. alırdık  
255 kış, yaz biz işlerdik. bilmemişim nedir kış, nedir yaz hep ikamişim  
onlari, hazır etmişim erçen hep kōukmisık. yoguralık, işleyelik bāzi  
işlerini pazara hazır edelim. beş sābi büyütesin hepisini yapmisık.  
bücünçi gençler yapmaylar biz ne yapmisık peşin, kōukmisık erçen  
adamlar gelmiş, kōrkmisık vaktiyle kuşluguni, vaktiyle akşamlığını  
260 erçen işlemisık, yapmisık ama şimdi başka gençler, başka zemānlar  
yapamaylar nice biz ne yapmisık erçen kōukmisık vaktiyle, ününe  
arkasına yogurmak, ayvan sagmak, kuşluga yapmak adam yavüz vaktile  
aramış, ne zaman gelmiş adam kuşluga ününe dakikta sōrmamiş sen  
varmimiş işin sābin varmimiş, o sōrmamiş bana çi var sābim. ününe  
265 atasın hem bi tamam yogormagile, ekmegile, yemegile hepsiyle, bāçe  
işlerle da hepisini bitiresin üleymiş. nāsı giyinimişlar, giyinimişlar valla  
peşin da ey giyinimişlar nāsı var imiş. banım adamımın yok imiş o kadar  
içi anteri, içi anteri alıdi güzel biçtidim, giyinidilar ey, getiridi nāsı var  
üle ciyimidik. ā şimdi dā moda, peşin yok idi üle moda bizim  
270 zamanımızda ama şimdi dā modalar. şimdi peşin dā az idi ama dā lezet  
var idi, şimdi dā çok var giyemeylār, yuvarlanilar. ā peşin dā lezet var idi  
giyeydik, cüleydik, süleydik neşe var idi, iş var idi neşe more çocugum.  
çocugum kōukardım sabāle, ciderdik degirmene, alırdık sügütleri, alırdık  
su degirmenden gelirdik eve annem uyurduk kōukardık erçen annem o  
275 suyle kaptırirdi yüzümüze kaldırırdi. kōukardık kalın kaba koyardi, ne

zeman ciderdik amicama martifal atardık, toplanırdık amica kızlari dōli  
atardık, atardık martifal o cūlmekler, o sūlemekler kuşluga kā, kuşlukta  
yerdık fuliya yapārdık yerdık cene kuşluktan sōra toplanırdık bittevi  
çüşkte, būk avlilar diverırdık martifalı, brakırdık martifalı ciderdik  
280 salınırdık, būk kozda salıncak yapaydık. salınıdık kōzda. var idi, var idi  
şārki da hedırlez hele cūrmez, kaun karpuz demir, demir topuz şārki  
sūleydik oni hem sevınidık kalın kabagi koyaydık, cūlmek, sūlemek,  
neşeler. ā şindi çocugum bu cençlerin kabātlari yok. se gayleler,  
meytepler dalaylar meyteplere, telaşeleri, ā bizim yok idi meytepler, yok  
285 idi telāşe veç nāsı yaşayālık nereye cidellım. eftelerle cidērdım amicama,  
tetelerime yatilara cūlerdik, sūlerdik kınāç olurduk peşin. ā şindi bu  
cençler hiç kınāç olmaylar gayleler çok gaylelerden. bi araya gelidık  
amica kızlari alti amica kızlari akrebalar bittevi toplanırdık dōli, sūleydik  
māni, māni misın cevır taşı misın, yoladıgım emaneti cepinde taşı misın.  
290 sen sūleydım o çıkarıdi martifalda ne koymısın yüzük mi bi şe hay okam  
okam cümüştür tokam, allahdır arkam, çimseden korkmam. mavi yelek  
mor yaka, bayıldım baka baka karşidān, cünül olmaz buyrun hanım  
yataga. hay okam okam cümüştür tokam, allahdır arkam çimseden  
korkmam. taze yar, kabuguni çim sayar, içi kumri bir olsa, ayırmaga çim  
295 kıyar. sinida on alma, beşini al, beşini brak, azrail celmiş kapiya canımı  
al eşimi alma. mavi yelekli yarım, herde ciyekli yarım, beni bragırsın  
cidersın...ver allaim ver bücün bir ay başında. sandıklara basarım ya o  
yari alır, ya cendimi asārım. yapılırdı çocugum biz yapardık fuliya sūt  
pitesi, ā çingeneler çeseylar kuzilar, cideylar gazimestana, şey bizler de  
300 evde yapaydık fuliya, sūt pitesi ūle bizim zamanımızda ō çingeneler  
kuzilar, etler, ā bizler ē derdilar yapasın et et olursun, ā fuliya dā eymiş  
fuliya yapasın, ā et et olursun. ondan deylar çingeneler et ōli niçin et  
yeylar. gitmişık, toplanırdık arabalar tabla arabasile, şārkiyar o türçiler

ciderdik yapardık fuliyalar, otururduk cümbüş bu tā tabla arabasile  
305 giderdik. karşılarlar arfe gelir üç aylar geli, arfe geli. başlaysık çelimeler  
üç ay okuysuk, ne zaman ceçey üç ay çimi tutay üç ay oroç, çimi tutay  
çim edebili tutay üç ay, ā çim edemey pazaretisi peşembe tutay. ē ne  
zaman coli ramazan aylari hazırlıklar hade kōukaysık süfüre yapaysık  
sütli pirinçler, yemekler, o hazırlıklar o şüret. ceçey ol cün yārındasi cüni  
310 o iftarın şüreti yok hazırlıklar, iftarlıklar başka cene onlar bitey, cene  
akşam yeysık, çaylar içeysık, o şüret ramazanın yok çok ey. yok  
çocugum bi şe degışmemiş banım evimde hiç çocuklarım, celinlerim  
hepımız biz tutaysık. bizim evde bi şe degışmemiştir aynı, nice evelçi  
zeman nice şindi hiç degışmemiş. valla be çocugum geçey çok ey,  
315 kōukaym sabā kılaym, bütün cün kılaym okuym, hāzır edeym iftari  
yeysık, içeysık koma süfüre kā ebet yatmaym süfüre kā ...bir āy ceçey  
nice bir cün çok ey ceçey çok işlā bizim için. yapaysık sütli pirinçler,  
çocuklar kōukay, celinlerim kōukay hepımız tutaysık çok ey ceçey. nice  
evel, nice şindi gideysık ziyaretlere, ramazani kutlaysık gelilar, gideysık  
320 aynı nice evel zaman nice şindi gideysık gelilar kutlarsık ramazani.  
geçirisık çocugum şte yeysık iftār, geli çimse gideysık, ne zaman gelisık  
eve gelinlerim yati çocuklarım ben oturim, işley e! işi kılaym, okuym,  
olı içi dakikta olı tā hazır edeym tā olı üç kaldırım hepisini yeysık, o  
zeman yatisık birāz. üle mi, peşin çocugum biz oturisık akşamda iftardan  
325 sōra tā süfür coli merak uyumam ebet, ramazanın merakından. ā şindi  
cençler uyuyalar, ā biz meraktan uyumamisık mazallā tā süfüre kadar.  
süfürden yeysık sōra yatim cene kōukaym kılaym, okuym cene eglenisık  
akşamdan sōra şte bu kā başka bilmeym ne deyim. oynardık, oynardık  
manilar, sülerdik biribimize yok iş işleydik, yok konuşıdik şte bu kā. o  
330 zamanlarda ciderdik camiya, ben ufak imişim ciderdik camiya ā şindi bu



zemānda edemeym, camiya citmeym evimde kılım, evde kılaym, okuym  
evimde tarāviy kılaym, colı çımse yeysık iftar onlar gideylar, olı on içi  
sāt bire kā, bir buçuga kā kılaym, okuym olı üç, yeysık süfuri yatisık.  
yok valla o kūş indi gençler okumaylar, orda burda, peşin dā çok  
335 giderdik meytebe. hocamız nerden nereyeymiştir degenegi alırdı  
okuturudi çım bilmezdi kaptırırđı kafasına, ügredırdı kuran din meytebi  
için. ā şindi orda burda seyrek, ne okuylar gençler ā peşin dā çok  
okumuşlar. hatmelēr okumuşlar, yāsinlēr, ben da çocugum citmişim ama  
büle sureleri bilim ama yāsinlāri bilmeym ama az neçi çendime kā  
340 bileym ne kā teraviy kılaym, yatsiy, akşami, teraviy, sabāyi bilim  
çendime kā bilim, o kā bilmeym veç citmişim biraz meytebe bilim. neler  
tāze pitalkalar, peşinden açan imişim genç yogururdum mazdoreler,  
yapardım tāze mazdoreler sarardım. paprika ya bi cene yumurta  
pişırırđık, zeytin tānesi ne bulūnmiş iftarlık yapārdık ē büle iftardan sōra  
345 cene tavalar, yemekler başka ne bulunmuş ama iftarlık başka, çaylar  
içerdik sofrada, iftar ederdik çaylar şte bu kā. anlatırım çocugum bütūn  
cūn hiç vela duymaym ne iftar vakti duymaym, şindi da ne tuttum arfede  
duymamişim cene allā veri sançi bi şe cüzümde dil, hiç namı nimesi  
olsun o kā sofrada gaylem dil, allā veri kuvet, allā veri sabır her bi şe veç  
350 açan olı iftar, iftar yeysık gaylem dil hepisini sabredim çok ey ceçiriz,  
çok ey gidey cūn. çok ey o okuysun üç kulivallay bi elām niyet ettim  
niyet eyledım allā için, allā rizasi için bücünçi orocumi ne tutaym allā  
için, allā rizasi için ben peşin süfürde niyet ettim ama şindi hastayim  
başımđan korkaym se niyet etmeym peşin açan iftar edeym o zeman  
355 niyet edeym allā kabul eder. nāsı vucudun var ise, nāsı edebilirsin. üç  
kulivallay bi elām niyet ettim, niyet eyledım bücünçi oroci ne tutaym  
allā için, allā rizasi için, allā verir kuvet. kadir ceceleri çocugum, kadir  
cecelerinde yapārdık havla bük cecedır. yersık iftar, yersık süfür,

süfürden sōra sabā kā kılarısık. kaç cünlük namāzi kılarısık, çimdir cenetli  
360 cürür ağaçlār ne kılar, ağaçlarda kılar çim cürür okusun üç kulivallay bi  
elām müradi olur ama çimdir cēnetli o cürür. būk sevabi var çok būk.  
şeker bayrami için bayram ceceleri ol cece da yaparsık halva, kurbanlar  
çim çeser, sabāle koçkar kılar içi reçat nemaz, çeserlar kurbanı, yaklaşıp  
okur allahūlar allāhü ekber allāhü ekber üç çeret sōra kasap çeser,  
365 kurban çendisi teslim olur. nice okursun allāhü ekber allahü ekber  
kurban teslim olur. okursun sōra onun búbregini alırlar tutarsın tā  
kuşluga kā onun búbregini alırlar sabāle onile iftar edersık kurbanın  
búbregile. bayram cecesi oturursuk, ütilersık, ikārsık, pāçlārsık yaparsık  
yarındasi için piteler yazarsık yufkalar. paça yaparsık her bi şe sabāle  
370 erçen ne zaman cider adamlar camiya düner camidan gelırlar o zaman  
üle cididik, ne zaman gelırdilār camidan sofralari hazır ederdık yerdık. ā  
şindi adamlar işte dā ceç hazır edisık üçte, içide yemisık ā peşinçi  
zemanlarda nice gelırdilar mezarlıktan birden sofralari kurardık ā şindi  
başka zemanlar. şindi içi, üç yenilmey. baklavalalar ne vār ise kudretin  
375 pāçlānırsık, çireçlenırsık colur musafırlar beklersık o şūret yok.  
çireçlersık kaç cūn peşin evleri çireçlersık, pāçlārsık o şūret kokay, ā  
ramazan, ā bayram şūretler, ne zaman ceçey ramaza bayramın ceçey üç  
cūni kōurluk yagay acim çi ceçey ramazan. başka ramazanda akşam  
şūreti o iftarın o şūret ne zaman hazır edisık. açan ceçey araym o akşam  
380 şūredini yok acim ne ceçey bayram o ramazan. çocugum türkiyada  
gideylar erçek kadın. ā bizde burda priştinede bizde ādet dil, veç  
adamlar. kadınlar evde bekler musafir bizde ādet dil, ā türkiyada  
gideylar adam kari, ā bizde bunda yok. bizde evde beklersık, gelir  
adamlar üç cūn kapi dışari çıkmasık, biz beklersık musafir. üç cünden  
385 sōra kadınlari beklersık, gidersık, gelırsık biribirimize ā tā adamlar için  
bi yere çıkmasık yok. ramazan bayramında hazırlanırsık şte yersık,

390 içersık ne zeman gelır adamlar bragırlar para sâbilar sevinırlâr, o şũret  
şenlenırlâr, ne zeman idım ufak gelırdı var imiştırdı bi akrebam en zengin  
sevinırdık çi o geli en çok para bragi, o şũret yog imiştırdı, sâbıların  
bayramı, alırdık o parayle ciderdik alırdık koz, oynardık kozcik,  
bekleyemezdık olsun üç cün bayram ceçsın da o bayramçi paralarle  
oynayalık kozcik, oynardık kozcik, kınâç olurduk neşelenırdık. ā şındı  
yok onlar, şındı yok, işalla ne zeman ceçer ramazan işalla herçezın allâ  
kabul eder, makbul eder orocuni nice bizım nice herçezın, allâ kabul  
395 etsın. ünümüzdeçi ramazan bayramı herçezın kutli olsun, bizım da.

## 21. Metin

Adı Soyadı: Salih Reca

Yaş: 85

Derlenen Yeri: Priştine - Merkez

Derlenen: 1938 Atatürk'ün vefatı

adım sabri reca yaşıım oltnmiş yedi priştinede, dogum yerım priştineden  
ataturki atırlarım nice dün cibi olmiş olsa ...aberini ne zaman bin dokoz  
yüz on kasım bin dokoz yüz otuz sekizde. o zaman ben idım on içi, on  
üç yaşlarında. okula aldım çantami başladım okula cidem. ne zaman  
5 celdım eşçiden derdik çarşı bayiri haci hüsenın kâvesine yoklaştım bir  
grup insanlar toplanmışlar, radyo başına binmişlar yoklaştım ben da  
orda o şeyden çi bakam ne toplanmış bu heyet...onların heme verdım  
kulak radyo anlatır içi atatürk vefat etmiş hatta ..şeyleri anlatırdi fakat  
hatırlayamaym sāt kaç oldi vefat etmiş ordan başlandıım okula. cıttım  
10 okula okul kapilari kapanık bayragi kivermişlar. sırp bayragını türk  
bayragi zamanlarda yog imiştir sırp bayragını, okul yok çünkü ...idi  
çocuklar ceriye dünerler okul çalışmay bücün. ben dündüm o şeye eşçi  
hapsanalar ününden çecerçe belediyeye yakın tecvidler başladı. ben da  
ciderçe okuym nerde yâklaştım orda bir ara kapıcılar durdum bekleyim. a  
15 be çime okudun bu tecvidi baksan ziyat amica oturmuş o çüşede camının  
egitmiş başını aglay toçklar elinde. aga ne yapaysın āh dedi bu müizin.  
ne oldi be aga dey duymadın mi, deym duydum ama nasıl ne oldi dey  
bizım için bük o şey oldi dey atatürkün ülimi dey oltnmiş kusur milyon  
türkün bücüncek kara içi olmiştir. zemzehırdır dey baş oydi bayram üsti  
20 bayram idi yakın. şte çıktım bu toçklari aldım...çocuklara cütürem bare  
ya bi şey yapınlar hanci yemek o şeye demiş idi. cütürdi doktora para  
dedi onlar hocalar inerçen camidan çikaydılar hocalar. onlara paray  
verırçe heme bi belediye polisi yetiştı tāp ne oldi dey çim üldi. dey

25 atatürk, çim okutırdı orda o tecvidleri ya celdi cügüz cerdi dedi ben okuturdum. ā hadi cel banımla. aldı cütürdi belediya başbakanına polis orya. başbakan şte dey bu adam tecvidi okuturan atatürke cetırdım. o da vaşam presendik derdilar ona tam adını bilmeym ama vahşam imiştir adi. dey çim seni sokti okuturasın temcid, dey çimse sokmadi. ben çendi istegımden okuturdum dā bük şey da atatürk için yapārım. yog midır 30 mümçinım dā bük şey ama kudretım şeyım yok. şe bu kā fukaralıkke şto bu yerden yetiştım te bi temcid okuttım ne oldi. dey nasıl okuturasın sen temcid, çimdēn ızın aldın. hā çimden ızın aldım soraysın da, a dey çimden ızın aldı bizim kasabanın türklere ne zamān karacorce aleksandar üldi. ona temcidler okundi mi, evet ona o temcidler okundi, klisenızde 35 çan çaldi ā atatürk için yapayS...hem cenç cenç imiştir...o şey başbakan dey cit eve, yoluna lazım oluse bi şey çağirtırırısık. ceçmey üj, dert cün çağiri bu şey türkiya hatta türkiyede bunun o şeyleri basılmış, radiyolarle ilān olurmuş şey türkiye koncolosi hatta ankara o şeyi haber vermiş o şeye üşçüp koncolosa. üşçüp koncolosi tefik doktor vasitasiyle 40 aray ziyadin tıkkçı çimdir cürsün aray koncolos. telefonda o şey eder o tefik doktora. tefik doktor der tanarım ben çimdir tıkkçı ziyā beyi priştineden temcid okuturān atatürke evet dey tefik doktor tanārım. olur mi o adami bulasın, cünderesın bana, olur. o zamanda da devami o şeyin bū tefik doktor idi bi ziya adında bi delikanli ziya dey. cit ziyadini bul. ē 45 cit şindi evine, evinde yog ise bak dedi bi yerde bul cetır bana de evladım ziyadin bana. o da kalkar cider. tagtaga kapi kakalar aynı dey ziyadin çikār çim o der. ben der tefik doktoron nehādi rica edeym, rica etti tefig doktor ziyadin, ziyadin onda mi der hayır ziyadin çikmiştir ekmege citmiştir çalışsın. namaz niyazdır eve colur birden haber olsun 50 tefig doktora, tefik doktor dedi lazım ziyadin...o ziya cider yetiştir eve heme cider eve karisi der, aylesi der adam aradilar seni, çim aradi dey

tefik doktor yolamiş idi bi adami kapiya aray idi cidesin birden...o da  
kalkar cider koşarçen tefik doktora açın cider tefik doktora tefik doktor  
der doktor beni aramişın ē ziyadin dey işälla hayra çıkacak sanın okuttun  
55 ne temcid şälla hayra çıkar. türkiye seni istey, üşçüp türk koncoloS  
vasitasiyle cidersın koncoloza dey birden üşçübe. tamam doktor dey ben  
dilimişim üşçüpte ebedi üşçübi bilmem, konuşam istilayi bilmem. dey  
konuş nasıl konuşursen, nasıl konuşi ana baban o dilden konuş dedi  
onlara fekat cidecen cürüşecen onlarla, ō koncolosle, tamam ciderım.  
60 yolun cidesın paran, şeyın var mi hayır dey bayram yarın param yok,  
çikari doktor paray. var elbiselerin şey ciyinesın şey olasın çi eşiyādan  
üle citmeyesın er türlü dey var. hade dey cit eve ciyın bi sād için bana  
yetiş burda olasın. bu cider o da merakli, cüzel alır ciyer kulakli  
pantollar, buruşuk çizmeler, kolçakli mintān sedef pullarla, o şubara  
65 atardi şubara der başında o pigler kulaklara kā o kara pigler  
imiştırlar...cider pap pap pap pap cırır, o şeye dogri doktora, doktor oni  
cürür pü bre dey yaran yakışmış be bu elbiseler be sana, atatürk yerinde  
veç cüzlerin sanın kara, mavi cüzlerin olsa o rāmetli dirilmiş olurdi. dey  
işlä mi duri, cüzel mi duruyor bu elbiseler, çok bu elbiselerle üşçübe  
70 koncolose üşçübe cidecen. verır parasını, yoluni cider. dert tarafa cider  
ceçer tā bi paytonlen şte türk koncolosi bilir misın nerededir, der bilırım,  
olur mi beni cütüresın o binaya. atla arabaya, atladım arabaya cütürdi.  
colduk koncolosa bakay bu karşıdan şanlı türk bayragını amman allā dey  
ümrüm, ümrüm artay, çıktım, çıktım sançi o caddeye ...cendımden o  
75 şeyden aştan. tır dey çıktı memur paytonci dey cetirdim birısını heme  
cürdi o, ō ziyadin bey hoşceldın allā allā dey nerden bili bu, dedi ebedi  
cürmemiş nerden bili vārdım mi da nasıl bilmey ...cürmiş onun resımını  
dā, adını da hepisini buyurun içeri, cirdi içeri oturturdi salonda. kōuktum  
tāk dedi biraz lazım bekleyesın ō koncoloS dā uyuy şindi celır. ben orda

80 k ve cełdi ben k ve içtim uteden uyki almiř koncoloS coli, durmiř  
Önümde b kay beni zar kiyafedimi şey. tamam aradıgım adam buymiş  
ciri koncoloS içeri dey onun o memuruna dey ayıltın o adami...coldi dey  
bana bu yaklaşı yavaşle ziyadin dey, ziyadin dey ayıl ayıl ziyadin dey  
açtım c zlerimi dey ayıl, coldi dey koncolos aray dey buluşasın...nerde  
85 koncoloS dey odada...o kapılari, o saltanat, o halilar şey döşeme dey  
all  all  açın dey izmelerimi ekeym koncoloS dey c l çekme  
izmeleri, soyma çizmeleri rica ederim y r  dey  lece, hayır dey demiş  
hayır atatürkün ilimlerini ben ayakablarile basmam, çizmeleri  
mecburim ekem, o memuri tutay çizmeleri vırt vırt ekeym. o ciri birden  
90 koncoloza çevrili atatürke veri bi selam hem başlay poro povi yaşlari  
cidey. s ra d ney koncoloza kucaklanilar, kucuşilar, şey olılar, o agla,  
bu agla aglayılar bayagi aglaylar. oturiılar, k veler yetişi m bede cirilar.  
koncoloS dey ziyadin dey çim seni o şi onda sormiş sokti mi imse  
okuturasın ya temcidi. var idi çeyfim benim bi fakir adam yanıkym  
95 atatürke malım yoktur, bi şey yoktur te varlıkle idare olım t uklarla.  
ime sataysın o t uklari, aman dey doktorlara, zabıtlara şey şe büle  
c t rim evlerde ıkay bereçat versın bi ekmek parasi, ıkay. kaş tane  
ocugun var, beş tane. var mi hanci toprag, d anın elinde. yok yok yok  
yok bi şey yok elimde bi şey yoktur beş çocugum vardır sagolsunlar,  
100 hem bi eşegim. eşegin evet. niye o eşeg ne lazım o eşek. eşek dey  
kışlık oduni irayle verim eşekilere ona bir, bana bir taşilar odun şte o  
odunlarla ısıdim sabılarımı...

## 22. Metin

Adı Soyadı: İskender Bikliç

Yaş: 62

Derlenen Yeri: Priştine - Yanova

Derlenen: Yanovalı Türklerin Zanaatları

o da duymış ki bizim gelme hep akıskadan. çimki savaş o zamanlarda eme olmuş. kalmışlar askeriyede mesela orda. ē onlarda mesela novobırda, dobrıçan. yanovada ē şto akıskadan gelme asker mesela gelmiş kalmışlar mesela novobırdada hem da yanovada iki kārdaş derlar

5 daima geldi ki askerlik mesela savaş zamanında şindi hangi zamanlarda bilemeym da onlardan kalma mesela çenne akıskalardan, akıskalardan türkler kalma burda hem şamdan, şamdan evet türkler celmişlar. ben şindi kırk yedisinde dogum āltmış iki yaş, āltmış iki yaş ben beş çocuk, benim kalıpçılık imiştir. evet ben āltmış üçünde o zamanlarda hem okula

10 gidiyordum, giderdik mesela giderdik o zaman okula da çimki o zaman komunist zamanında em okul var imiştir em zanāt. üç ay zanāt dert ay okul imiştir. üç yıl gitmişik, citmişik mesela o okula, becermişik o okuli, okuldan sōra biz eme cirdik işe devam ettik, devam ettik. o işten biz da çok memnüm olduk. o zamanlarda ey bi nici fabrika çok bi istemişirlā

15 yürütürsünlar o işi em okutursunlar bu cēnçleri em da zanādi pişirmek. zanādi pişirmek ilki mesela biz makinalar var imiştir vār imiştir torna makinesi, var imiştir frez maçinasi, var imiştir mesela pruz maçinasi o maçinalardan hepımız her bi maçinaya giderdik. çalışırdık çimki fazla zanādi pişirme. āltmış altisinde nici işçi başladık çalışalım. o

20 zamanlardan āltmış altisinden tā çim bin dokuz yüz doksanına devam etmişik o işe o bazi yerde. savaş oldi ona cüre kaldık şindi mesela işsizlik birāz se o zamanlardan āltmış üçünden ta çim bin dokuz yüz doksan yılına hemen işe orda metalats yanovanın çalışmışik burda. orda



imisık iki yüz işçi, iki yüz işçiden yedi yüz işçiye geldik. üle bi önemli  
25 fabrika oldu. düküm fabrikası orda her şey imiştir bütüm yugoslavyada  
bizim. olmaz derece ne cütururduk ve da satnalırdılār bizden. bizim  
fabrika imiştir kosovada bi önemli fabrika, bülümlü fabrika ki hepisi  
yanovay tanmıştırlar nice düküm fabrikası. yō nice fabrika düküm çimki  
fabrika burda kurulmıştır bin dokuyüz kırk altısında o zaman beş kişi  
30 gelmişlar ikinci savaştan sōra, kurmişlar bi beş kişilik bi grup  
başlamışlar bu işi düküm fabrikası. o zamanlarda düküm olmuştur kaşık,  
alumin kaşığı, sānlar bū yemek için, tencerelēr yemek için, tepsi alumin  
tepsisi yemek için o zamanlarda düküm yapmıştırlar. o zamānlarda sōna  
başladık cūrdük, mesela başladık bū el kapıları, şporet kapıları, şporet ō  
35 bütüm komplet şporedın, eşya makineler için bu arabalar için parçelēr  
mesela arabalar için bloklar yeni kol mesela bu motorun yüz birin  
onların zamāni yugonun o bloklarını yapardık biz o zaman. em da üle çı  
yedi yüz işçiye geldik biz yanavada o fabrikada. valla çok ceçinidik,  
marşlarımız çok bi temiz imiştir marşlarımız o zamanda, bi sevda var  
40 imiştir o zamanlarda o işlerde çok bi sevda, çalışmıştır milēt, yanava için  
çok bi önemli iş imiştir, brak çı veç fabrikada o zamanlarda mesela aynı  
yanovada da çendi merkezi burda ticaretçiyimıştır. yanavada her bi  
demiye üçüncü ev, ikinci ev var imiştir makinaları ne çalışmıştır. o  
makinalardan mesela var imiştir plastik makinesi ve da düküm makinesi  
45 dükümlerdiler. büle düküm kalıpcılık mesela büle yapardılār kaşığı.  
kalıpcılığı mesela ilk pişin var o demirden o ploçalar var, o ploçaları  
alırdık var imiştir kesmek bū makinayle keserdik el işte dā ince mesela  
keserdik elle bonsekle mesela makina var imiştir. o makinay parçeleri  
alırdık çizgiyi ilk pişin yapārdık ne kalıp isteysin mesela isteym bū  
50 cūzlükleri, bu cūzlükler için mesela şindi yapacam çizgi o çizgiden  
kalıbi veç büle yapmayacağım çok mesela ise ombeş santin ben

yapacağım kalibi yigirmi santin olsun. o kalibi çizgiden sōra başlar  
mesela frezde açmak o delikleri orda o işleri ve da brusta temizlemek  
çimki o kalıb eme koyulur prese olmasın egri po bŭ olsun düz. eme  
55 yaptırır çi bozmasın o kalibi orda mesela, ondan yavaş yavaş becerılırçe,  
becerılırçe mesela o kalibi hemen prese, presten sōna saç var imiştir. o  
saç var imiştir başka makina çi keserdi o koyardık kalıba o kalıp mesela  
presle de çeserdi bāçeleri mesela. en çok kalıplari biz yapmısık dŭkŭm  
kalıplari için yapmısık ferzovicın, yapmısık bŭ eletrik bŭ kek için  
60 yapmısık en sōra, hep çok çok yok imiştir şey ne mecbur mesela dŭgŭm  
yapsan bi şe mecbur yapacaksın kalıbını ki o dŭkŭm çiksın nası ne  
lazım bu parçeler, evet evet biz yapmısık o zamanlarda. evet isimlerini  
mi ā var imiştir çok şeyler sayabilırım. bi çirimotiç franyo var imiştir  
mesela bŭ arnŭtlardan var imiştir bŭ nemci gaytan mesela onlar tepsiler  
65 yapardılar, dŭkŭm yapardılar halıā bicŭn da yapar fazla tepsileri var. o  
franyo çirimotiç onlar da plastik mesela ivan baliç ō dŭgŭm makinalari  
var imiştir plastik makinalari. onun var imiştir hemen dert, beş makinesi  
var imiştir, var imiştir bŭ karamatiç nikola aynı onun da makinalari,  
burada var imiştir mesela deyem yüz ev çi çalışmışılār ama sŭn  
70 yanavada va imiştir toptāncilār mesela űj dert toptancı. bunlar ne  
çalışidilar evlerde gŭtŭrŭrdilar toptancılar, toptancı degıdırdi bŭtŭm  
yugoslaviyadan gelirdilar alsınlar mal yanovada. çimki bŭ yanovadan bu  
milet bŭtŭn millet imiştir dışarda, nerde var imiştir, duymiřtŭrlā ki bi yer  
yoktur yanovali gitmiştŭrlar mesela sloveniyadan, hırvatistandan,  
75 sırbistandan denizler nerdeymiştir, ultsında nerdeymiştir herkeS  
bŭlebuřur çi ā gŭrmiş mesela satarçe tezgada dışarda mesela zincir ya  
bŭle zincirler, yŭzŭkler, alumin misir yŭzŭkleri bunlari hep bu zincirler  
bu gençler ne taşırdilar, hep bunlar onlar yanavadan imiřtŭrlar. yŭzŭk da,  
yŭzŭk zatim çok yŭzŭkler bunlar hep yanavadan çikmiştŭrlar. mesingten,

80 alumından kaynak var imiştir burda. onlar yanovada bunlar hırvatlar.  
burda yanavada onlar da çok bi eski millet. evelden zatim tarida tā  
imişim türkiyede venedikler imiştir burda venedikler. bunların bunlar da  
bi kutlama yapmıştırlar mesela bū hırvatlar gelme dubrovniktan. niçin  
geli dubrovniktan bunda gürmişlar kendilerini çi çalışabiluḫo burda,  
85 işleyebiluḫo burda maden burda, burda yanavada kişnitsa, novobırda  
bunlardılā bi bagli bi zincirdır burda. burda mādēn zatim herkesi bilulār  
çi mādēn burda çalışmış yanavada, ...tā imiştirler da mesela paradan  
düçmiştırlar burda kaynak yapmıştırlar bū alumndan paraları  
düçmiştırlar burda, kaynak yapmıştırlar. düküm, düküm yapmıştırlā.  
90 burada var imiştir tā çim bin dokuz yüz doksan yılına tak eme bej bin  
nufuz var imiştir. burada bütüm nufuz var imiştir sekiz bin nufuz  
yanavada, sekiS bin nufuz imiştir burda yanavada, burda en çok yaşayan  
var imiştir yanavada hırvatlar ve türkler imiştirler hem çingeneler. bu üş  
tāne başka sırp yok imiştir arnūt yok imiştir. ama bizim türk millet elli  
95 yedisinde başladılar çiksinlar türkiyaya, çikmiştırlar on içisinde da  
yigirmi birinde çikmiştırlar, yigirmi sekizinde çikmiştırlar türkiyeye biḫor  
burda bi mamut aga burda evle neymiştir, oymış bi varlıklı bi insan o  
çikmiş idi hemen on içisinde birden turkiyeye çi bi eziyet o zamanlarda  
sırpalarda bunlarda. sōna kırk yedisinde rankoviç sebep o zamanlarda  
100 müimat araydılar, tüfek araydılar mesela, o zaman elli yedisinde hemen  
elli beş ev ayle ne çikmiştilā bi çereden bi beş ay için yanovadan  
türkiyeye. ē yanovadan ne çikmiştilā yen çok çimki bunlar biraz zanātli  
da bilār em da çok ayrını cürmiştırlar türkiyeden zatim o zaman eme  
çikmiştırlar, bizim yanovadan almıştırlar kalıpları başlamıştırlar  
105 çalışsınlar kaşık düküm kaşık yapmıştırlar türkiyede hem çok yürütmek  
bu işleri yapmıştırlar yaval. o zaman türkiyede de yok imişidi kaşık  
şaşmak üle çi veç işle tepelen veç düğüm yapmıştırlar, satmıştırlar üle

çok. o zanāttan çok hayrını cürmiştirlar yanavalılar ütede türkiyede.  
yanavalılardan var türkiyede bicün istambulda var, izmirde var, ankarada  
110 var, bursada var, inegülde var em da aynı bu işleri devam edıla şindi  
nici toptamci duymışım. mesela imişim bi yerlerde imişim bursada,  
emişim inegülde, imişim izmirde, imişim istambulda aynı bücün da bu  
işleri devam edılar şindi fazla mesela makinalarle eveli düküm  
yapardılar büle kalıpçılardan da ā şindi veç otomatik makinalar  
115 yaparlar. o kaşıklari, o tepsileri onlari hep ne lazım sacda yaparlar. o  
dükümleri. burasi çok bi biz da bilmeydik ne olacak ben da iskender  
bikliç mesela babam çalışmıştır o vakıt belediyede veç ne çalışmıştır  
belediyede mesela askerlıkte biraz imiştir nici referent kivermedilar bizi.  
banım bütüm sülalelerim ütede bögüm vardır hemen otuz ayle ütede biz  
120 kalmisık dert beş ayle şindi burda o dert beş ayleden mesela ben, en bük  
te nazmi bikliç ābi ā bütüm sülalelerimi bizim ütede türkiyede. onlar  
bücün hemen otuz ayle olmiştir, onlar büle hemen yüz kusur iki yüz  
nufuz var ütede em zatim biz her sene, her beş ay, her sene gidersık  
türkiyeye üte, onlar da gelırlar bize. o nufuz valla ovada bugün, yarın  
125 nāsı nāpacaksık, nega ama bi vakıt biz da ne derlā adapte oldok o  
sisteme cidēlık, cidēlık mesela citmek ştodor çimki burda bizde  
yanavada okul yok imiştir, biz bu süzler ne konuşısık osmanli  
zamanından konuşurduk kālmiş o citmek, celmek, ne yapaysın, ey misin  
mesela coli misin, cidey misin bu süzler fazla kullanırır yanovada. burda  
130 okul imiştir ombesından sōra mesela türk zamanında burda yen  
medreseymiş türçe arapça o zamanda konuşmışlar vedat bilicin bu  
yanovada var imiş o zamanda as priştinede yok imiş as burda yanovada  
meyteplen burda din tarafına medrese okumışlar yanovada. ondan sōra  
savaştan sōra mesela ikinci savaştan sōra veç arnūçe burdaymiştir türçe  
135 eğitim yok imiştir. yok imiştir ebedi em da kalmisık, türçe konuşusuk

her yerde m leyle çıksan mesela ben eme gitmişim birinci sınıfa okula  
arnue ben arnue bilmemişim mesela. hiç bilmemişim bana lazım  
imiştir d  bi içi sene devam edebilem t  i ne alışmişim. bizim m lede  
Çimse o zamanlarda arnue yok imiştir, imki bütün m le türçe  
140 konuşurduk.   ama şimdi degişti biraz o sistem degişti mesela eğitim yok  
idi burda bitevi bizim çocuklar evlenmekle d  fazla arn tlarla şimdi aynı  
odadır din tarafından kardeşlarımızdır ama eğitim hep arnue burda.  
bizim çocuklar itiyarlar b c n mesela d  hepsi türçe konuşurlar   şimdi  
işte bi yigirmi yıl beyiye önce mesela şimdi ve bizim çocuklar da  
145 başlamışlar unutsunlar türçey. imki fazla şimdi okul da açıldı. mesela  
okul var imiştir ama fazla evlenmek t , çocuklar da okula cideylar  
arnue em beni biraz degey i biraz nasıl biz da alışsık şimdi cibi  
anaokuli açalım bu türçey unutmayalım, bu dili unutmayalık yanavada.  
inanim i k lkar ama biraz fazla lazım alışalık nice biz ama bize bi  
150 yardım lazım olsun çimseden. bize olsa bi yardım olsun şimdi bizim biz  
fazla zannedisik h  prizeren merkezımızdır. şimdi prizren bay  valla  
lazım biraz alışsin bu türk şimdi bütüm kosovada şimdi hepimiz dersik    
prizrende var, mamuşada var türkler fazla. şimdi bizdasık çok benyim i  
türk bi türk belediyesi oldi mamuşada. ben  le çok memn yım i  ldi  
155 bi türk imki ne k  ise bi belediye kosovada açılsın türçe çok bi  nemli  
işler olur. yok nici türkler için em kosova için em da türkler için ol  bi  
 nemli işler olurdu. imki fazla gitmek gelmek dostluk, kardeşlik fazla  
bi m bet açılır. her işte insan gidersin gelırsın d  yakın olursun ecer  
citmesen colmasen bunlar hep sizden millet uzaklanır. t rkiyeylen ey  
160 aramız aman biz şimdi burda yanavada bi az millet burda bizi lazım çok  
cetırsınlar çimsey türkleri burda tanışsınlar mesela cürsünlar ne var  
yanavada. i var türkler yanavada bak burda bi yanavada bi bi  le bi

yerçidir çim celirse şindi bakaym şindi var musafirlar başlamışlar  
gelsinlār elçillikten, polislerden, askeriyeden burda nici bi karadenizli  
165 mesela üle bi yer çok bi temiz yerdir büle, milletadır burda temiz. bak  
burda yaşarlar hırvatlar, türkler, arnūtlar, çingeneler, boşnaklar mesela,  
burda bi problem ebedi yanovada olmamıştır. nici birinci savaşa, nici  
içinci savaştan, nici şindi üle bize yanavada olmamıştır. birbirimize  
ebedi üle bi çok zararlı olmamıştır ebedi. evet, evet var imiştir burda var  
170 mesela çok bi eski bi kule var orda düz durur mesela o kule baş osmanlı  
zamanında yapılmıştır orda yaşamıştır bū ispayi ispayi bū ispayilerden  
bunlar eşçi türklere aynı onlar celmiş şamdan onlar ē onlar bi kule var  
orda da bücün durur temiz. cāmi burda cāmi yapılmıştır içinci cāmi, bir  
cāmi derdilā bin üçüz kırk yılda yapılmıştır ufak cāmi bak şindi o  
175 zamanlarda şindi bin ölti yüz elli sekizinde taride var bende de burda  
mesela şindi. bin ālti yüz elli sekizinde çüprili memet paşa imiş, o  
zamānlarda yanovada bi cami. o cami da bücün haladır bücün bük cami  
o zamanlarda üçüz elli bir sene ne yapılmıştır o cami, üçüz elli bir sene  
mesela o zamanlarda bak aynı şindi biz kulanisık o camiy o demek o  
180 zamanlarda bük cami imiş o vakit sığmış miledi o kadarçı şte üçüz elli  
bir senelik camidir o. o zamanda çüprili memet paşa yapmış bi kale,  
yapmış bi cami, yapmış bi küpri, yapmış bi degirmen degirmen ügütmeg  
için bogdayi bunlari yapmış. o zamanlarda var tari em türkiyede em biz  
da almisık şindi o tariy çi yapılmış. o kaley veç temeli birāz cüzükmeS  
185 kalmamıştır, çüpri aynı bozulmuştur, degirmen bozulmuştur, ā cāmi bücün  
da durur mesela. dā cāmi bi eski cāmi yet cāmi eski burda. evet evet o  
cāmiy bilmiyoruz derlar ki o ufak imiş o zamanlarda sōna yapmışlar bu  
cāmi fazla dā bük cāmi yapmışlar. ondan evel, ondan evel imiş bi cami  
ufak ama çok ufak mesela imiş burda yerini yapmışlar. ē sōna o zaman  
190 miledi sığmamış eme nolmuş mesela memet paşa cürmiş çi miled var

imiş burada çok türk var imiş çok burda yapmış bin ālti yüz elli  
sekizinde. ē buni da düverem mesela priştineye bak, bizim eveli, evelden  
mesela tā çim eveli yigirmi yıla tā ünçe bizim yanovadan, şindi bizim  
priştineylen daima var imiştir çimki priştine bize dā yakın burda  
195 evlenmek bizim kızlar priştinede māde priştineye ve da dobirçana  
evlenmek var imiştir gilana başka yere yok. burada yanovadan mesela  
daima hanci çülere hanci beri tā çim eveli yigirmi yıla, otuz yıla az bi kız  
bizim citmemiştir çülere mesela citmişirlar priştineye, dobirçana, gilana  
mesela evlenmek olmuştur biribirimizle aralığımızda bize ve da vıçitırna  
200 şindi sōn zamanlarda vıçitırnle da olmuştur evlenmek. valla bizi  
brakmamiştir türklük mesela brakmamiştir. çimki priştinede zōr imiştir  
türkler aynı bizim da istegımız bi mentalite uymiştir bize türklerde  
mesela uymiştir. ne kā ise odur türk, benim türk citmek, colmak bi  
uyymiştir bi mābedımız priştinelilerle ve da dobirçanle ve da gilanle.  
205 çimki bi insana bi muābet evi uyār orda da fāzla ister citsın. prizrene,  
mamuşa biraz uzak imiştir, büle yok imiştir bi bağlantımız yok imiştir  
bizim, onun için birāz uzak kalmısık. aman işte bi üj, dert yıl aynı bi  
kārdaşlık bi dostluk aynı prizrenle, mamuşayle var imiştir dā eveli çimki  
onlar celirdilar bunda satma paprika, damatez, kompir bunlari. ādetlerde  
210 yok aynı aynı ādetler her bi şey, her bi aynı, vally bülmem, bülmem bi  
şey üle celmey bi şi yoktur. belçi olur bak isteym deyim başka onlar  
priştineliler tutārdilar çendilēni nice kasabali, kasabali. ā yanova dā eski  
se priştine imiştir yanova evelden eme celirdilar tutarım aklımda neye  
cideysın cideym çüçük stambula çimki yanovay çok derdilar priştineliler  
215 bunlar çüçük stambol mesela. çüçük, çüçük, çüçük stambol mesela  
çüçük stambol, çüçük stambol derdilar yanovada. ā hepsi bilular çi  
yanovada türk eşçi türkler var burda, burada evelden celirdilar millet  
şalvarlarle, o taççalarle mesela türçe. bücün hırvatlar eski hırvatlar

mesela onlar hepsi türçe bilmişler burda çimi konuşsun mesela  
220 hanci eşçi dā yaşli mesela bi bi insan bi hırvat konuş serbeS türçe  
konuşmuşlardır şu kadar. ē cençlerimiz için şimdi olsa biraz zatim  
başlamışık şte bi iki tâne bi kadro çıkaylar bizden yanovadan, bir doktor,  
bir polis akademisyen o da yarın birden dünere işe türkiyeye götürmüşik,  
hani çıksınlar bi beş, on kişi burda, burda türçey biraz canlandırıldılar bũ  
225 bũ gençler. em da biz da itiyarlar yardımcı olursuk bunlara da. çimki  
benim üle bi, üle bi çok çok nası deyem çi yanovay unutmayalım ve da  
üle bi eşçi tarili bi yer çi yanovay canlatırmak bu türklugi unutmayalım  
burda, bu gençleri biraz bi bi eğitime bi yardım olsun türkiyeye bi nerde  
olurse olsun. ben arardım bi yardım ilke türkiyeden mi. bũ çimdir başta  
230 mesela türklerin mesela biraz cessenlar bũ türkler nerde var çi anlaşmak  
olsun biraz bi kardaşlık olsun nerde var kârdaşlık var ragbet de orda var  
benden şu kadar.



## 23. Metin

Adı Soyadı: Nazmi Bikliç

Yaş: 68

Derlenen Yeri: Priştine - Yanova

Derlenen: Dökümcü

benim nazmi bikliç yanavali banım var ältmiş seçiS yaşım, var içi  
çocugum üç kızım, dükümcü zanādını işledim veç kırk dokuz buçuk  
sene. on üç dērt yaştān girdim işe, diverırım hep nasıldır bu zanāt. bu  
zanāttır vafir ağır zanāt veç paralı zanāttır. kalıplari, kalıplari po ben  
5 dereceleri var, dereceler var, toprag var, ele var hepsi onlār, lazım  
haziredesın peşin, sōra başlayasın yapasın bi kalıp. sōra lazım yapasın,  
ocagi lazım yapmak, ocaga lazım pota kazanını kuyma, kazana lazım  
kuymak eritirirdik alumin, eritirirdik bakır, eritirirdik tsing, eritirirdik  
mising, hepisini eritirirdik. türlü kalıp yapardık, orda ne işlemişim ben  
10 var imiştir üççüz elli artikla ne işlerdik. o zamān, o zamān imisik hep  
hep dört tāne türk imisik, em içi tāne nici şegert, biz imisik içi tāne  
şegert ben bir em bi tāne teçeden bi arnūt bi sait ā dört tāne imiştirlar  
türkler orda ne işlerdilar. imiştir necmi hoca, izzet hoca, ibuş hoca o  
vakitçi onestelēr neymiştirilā em sami hoca. onlar bücün hepisidirlār  
15 turkiyada veç necmi hoca ülmiştir burda, onlar ütede ülmiştirilār hepsi  
turkiyada. ē o zamānda benle sait imisik şegert, şegert idi o vakit üç sene  
nice orta okul. dört sāt işlerdik, dört sāt ciderdik meytebe okula, oni da  
sırpçe okula. dört sāt işlerdik, dört sāt okula ciderdik sırpçe. beni tuttilar  
nice şegert cibi ottuz üç ay, üy peşin kiverdilar doldurmadan üç sene  
20 sıkış için birāz dā islayım, ..dā erbāb idim. em nice cirdim ispide, ispitte  
var idi dört çişî içi tane priştineden, içi tane buradan verdilar ne kalibi  
yapam, onida coldilar aşari işe beride hazır edisik hep ne lazım colilar  
işe aşāri, aşārda da işte aynı kalibi yaptım. aldım diplomay nice

ortaokul diplomasi. ondan sōra devam ettim ayni işi, bērde yetmiş  
25 içisinde cittim yüksek diploma için nāsı derlar, vişa için. cittim obiliçte  
oni da aldım o vakit latenlar imiştirlar yüz seksen tāne, burda imisik  
banım ev yanına imiştir fabrika a biz heple hep ālti çiši türkler. sōra  
yavaş yavaş, yavaş yavaş onlar yo üldilar, yo çekıldilar, çekıldık aşāri  
fabrikaya cittik nere bunun evi. ordan sōra büyüdi fabrika ordaydım nice  
30 argat işledım, veç on seçiS sene argat cibi işledım. sōra idım nice  
kontrolor cibi bi kaç sene, sōra nice poslovoca bi kaç sene oturdum orda.  
veç heple hep kırk dokuz sene buçuk bile işledım orda. orda büyüdüm,  
orda kocalāndım, ordan oldom emekli hiç degiştirmeden orasını.  
yanavada hıdırlez imiştir peşin deyim ben nice sābiymişim o vakit  
35 cideydık ot toplaydık hayvanlar için. süt atsinlar derdilar bi alır toplardık  
bi kukurekler, bi si otlar, bi kabaklar yabani kabāklār cibi cetırdık  
sabāle dogrordok hayvanlara yemle atārdık niçin sıkı olson  
hayvanlarımız yaz için büle olmaz veç. ben düverim o vakıtçi. hıdırlezde  
koyardık salıncak hıdırleS cüni ben şte ol cün bücün kuzi çesmeden  
40 hedırleS için ben brakmam kālık bana şto hedırleS için kūzi çeselik, em  
nice çingeneler şte. sabāle kōukarsık erçēn anamız pırska ederdi  
koprivayle. hayvanlari küverırdık erçēn sabāle otlaturalım dā cetirelik  
atalık yemlerini yesınlār, ē ondan sōra yerdık kuşluk kuşluktan sōra  
kurārdık salıncaklari. salıncakta vozederdilār bitevi māle kızlari,  
45 çocuklar işte salınırdilar, haykırırdilār hem hedırleS için mānilar  
yapardilār. māni bilmem biler misin nedir māni ē var ayt sen sūlerım.  
baga cittim ırmaga, sügüt dalı kırmaga, başı kınaalı sarmaga altın yüzük  
takmaga. çök var, çök var büle kocalānmişim valla. mānti yedık  
ıgrınmeden, reçellenır ciyinmeden bana bu dertler düşti ombeşime  
50 girmeden. bilmem şindi düşmey aklıma gāri, onlari kuyardık  
salıncaklara, salıncaklari açan üç cün dayanırdi o salıncaklar ştüle, üç

cünden sōra dagılırdılār hepisi. ā ramazan bizde yanavada olur. doql  
çalar, iftar için süfür için, iftarlār hazır olurdi nice her zaman yērdık  
bizde da iftarlar, iftarlār çığırırısık komşılari akrabālari iftar için iftar  
55 edersık, cidersık cāmiya kılarısık teravilari, onlar şto bütün ramazan  
ştoyle sōra colur bayram. bayramda cidersık bayram kuşlugini yersık,  
cider sabāyi kılarısık, bayrami ondan colursuk cidersık māleyle hep  
māleyle komşilarle, akrabalarle bayram için bayramlaşālım. ondan sōra  
colursuk yersık kuşlugini. kuşluktan sōra cene cidersık neye citmemisık,  
60 cidersık akrabalara, cidersık dā irak yerlere miglere, onlara, bunlara şto  
büle bayramlar için. migler dostlar mi nası deysınız tamam. banım  
babamın mamuşalilarle imiştir amıcam kuşeri imiştir amıcam imiştir bi  
mamuşalile asker, asker dosti, sōra o celirdi orya, ondan sōna obirleriyle  
tanıştık colurdi sōna halim aco bizde, burada pazārda satardılar nası  
65 cetırirdi onesteyi muammed cetırirdi arabayle er bi şesini ne lazım ise,  
cetırirdi paprika, patlicān, bostān hepisini cetırirdi burya lānasını  
hamamını hepisini burda satārdi em burda akşāmle kapamazdık ebedi  
düçani, ştordaymiştir bi baraka, kalırdi üte, dışarda malı. o vakıt deym  
eşe şindi bragırsen malı gāri bulamasın o vakıt kantor imiştir burda asık  
70 colurdılar o hırvatlar ülçerdılar, bi bostān, alırdılar o bostani ciderdılar  
eve yarında si ne colurdi cetırirdi alım almişim bu bostani, bu kā kilo şte  
parani, peşinden. ē cetırirdılar bi şe çuvallarle burda paprikalari, colurdi  
alırdılar paprikalari top, büber mi paprika mi nāsı deysınız siz alırdılar  
bup bup bup bup hepisi taşırdılar paprikalari yok dinar, yok bi şe. üç  
75 yerde verirdi, üç yerde verirdi, üç yerde verirdi açın celurdi bū  
cütürürdılar evinde boşadırdılar, cetırirdılar çuvalı kaç kilo idi bu kā şte  
paran. burda çalmak yok, burda bi çānta kaybolsın ya cüturuludi camiya,  
ya cüturuludi kliseye. burada yok imiştir çalmak. dostluk şte dā oldi bi  
şte var ottuz sene mare kırk sene mi var, kırk sene var. colurdılar onlar

80 burya pazara colurdilar bizde halim aco bizde veç ombes sene oturdi, her  
üç ay , älti ay mi yāz otururdi bizde hiç citmezdi eve, ciderdi mi eftede  
bi çet, on cünde bi çet yokse mi yok mi yok mi. ciderdi arabayle ciderdi  
arabayle ceırdi. beycirlerle, atalarle beycirlerle ciderdi beycirlerle  
colurdi. arabalar burda otururdilar burda oneste olurdilar hep. ben da  
85 gitmişim bi kaç çeret arabayle o vakıt düğün açın evlenmiştir oneste  
yusufle şevçet arabayle kquktom bizim var imıştır o vakıt atlār, beycirler  
burdan binerdık bindık ütede endık. ütede oturdık içi cün üteden cene  
coldık eve atlarle o vakıt. ē ne yapām şindi hayat imıştır o vakıt. banım  
poslovocam imıştır ben āldım yüksek kvalifikatsiyay onun argadiydım.  
90 idi bir, coldi bir direktor prištineden açın patsa corcoviç çigiri beni dey  
nazmi, dey sen turk mi, ben türk, dey ne var ben deym ona, dedi istey  
mısın olasın poslovoca sanın pogonda, dedım yök. niçın, dedım bu tā  
çim şindi beni onesteya te çi şindi ben almişim oni yüksek okuli em de  
biri çiksın ben cirim dedım yök. dedım colur vakıt onun da çekersık.  
95 hırvat ordan beni citmedi bi içi ay atti nice kontrolor, istey kontrolor cibi  
işledım bi içi sene, ondan fabrika büyüdi, ...büyüdilār, banım  
pogondaydi veç elli tāne argat bi smenada. o gāri bilmeydi naloglari  
doldursun, onlari, bunlari hepisini o da kayroldi kiversın se ben  
dolduridım ben yardım edidım ona o vakıt. bi vakıt çigiri çikālsın em  
100 beni, em oni dey dey mısın verim nazoy orda sana alimi endırmeym sen  
kalacaksın nice modelār yapasın modeller ā nice poslovoca cibi bragam  
nazoy. dāne de brag dedi nazmiy nice poslovoca zatim dey o bana üle da  
üle yardım edi. sōra ben kaldım nice poslovoca orda ....bi kaç sene  
ograştık tā çim, tā çi ne attılar işten. bi yerde seksen dokuzunda mi,  
105 seksen dokuzunda çıktık galiba işten, seksen dokuzda, seksēn dokuzunda  
attılar işten, çıktık işten. niçın o vakıt coldilar cıurlar araylar oneste  
yapsınlar, em biz kiverdık hepımız işi bi çeretten kiverdık grupno işi

hepımız. beni bi kaç çe nice türk cibi çığırdılar işleyem. masi küverdik  
hepımız ben gāri dünmedim işe. nice türk cibi cıurlar çağırdılar işleyem,  
110 ben dedım yök. çim su napustili svi ya vişe neçu da se vratim, ma ti si  
turçin bre, nema veze ako sam turçin, ya jivim u kosovu. ē šte büle tā  
çim o vakıda kadar. ondan sōra otırdık bi on ne kā dokuz sene mi, dokuz  
sene, ben idım alamanyada bi dört sene oturdum çocuklāmda. ordan  
coldum burya, coldum burda içi bin yılında birden dündün burya doksan  
115 altisinde cıttım. a içi bin yılında dündüm burya masi savaş bitti. em var  
baim bir mikım burda dostum karının kārdaři citmiş fabrikada  
başlamışlar fabrikada işlesınlar, coldi bana dey nazmi dey coli mısın  
işleyelik dey se direktor dey almay beni sensız, açālık bi pogon šte,  
işleyelik. ben da yok ben dilım zorda şüçür elamdulla çocuklar bi şeyler  
120 var bi şe. vāfir işlemişim dedım ben gāri colmaym, allāyse çi colursun,  
aylem da dey cit be dey cūnātır dey avni kalmış parasıS, kālms aylıksız,  
çocuklari meytepte cit dey ya olmaz. po cidilmey işlem gāri doldurdum  
āltmiş yaşına hazır. ayt cene cıttım, ol cece karimle kārdaři cıttım coldi  
cūnāma bragam işsiz oni. cıttık açtık bi bi pogon, bi repart açtık ordan  
125 düçeydik mising, düçeydik bu spomenikleri bu onestenın, onların o vakıt  
ne vurmişlar insanlari onlar yapaydılar bi spomenikler misingden,  
bronzdān sōra onlari düçeydik, işledım dā beş sene savaştan sōra, açın  
doldurum āltmiş beş yaşına deym direktor deym une caşte pez vyet pi  
muşi, veri mısın dedım istirādımı dedi verim veç dey üdemeyem, sakın  
130 bre deym on sene işledım burda. yō valla dey üdemem se yok paramız,  
yok mi paranız yok deym ālti efte mi istirādım, pō, bücündür dedım içi  
bin beş yili yedisinde yedinci ayın doldurdum tamam āltmiş beş yaş,  
dedım bücünden istirādımı veresın. açan biter istirādım ordan küveresın  
reşenyemi, vendimımı küveresın penziya için em ordan açan oldi ōlti  
135 efte başına bitti banım onestem kiverdılar banım vendimımı işte o listede

açın coldi vakıt bir buçuk ay ne var istirādım üdemedilar büle onestemi  
ben da çıktım. ama otur dā içi üç ay yok deym oturmaym hiç gāri vafır  
idi gāri işleyem. üç ay başına sōra ...oldi kapāndi bitti işımız. emekli  
oturim evde şe şindi var bagım, var tarlalarım, var onestelerim, bagi  
140 işleym, tarlaları işleym...ben işleyem bi şe işlemem argatlar işlerlar,  
argatlar çapalarlar ben veç çesērım bagi çesērım dicaları çī dica üzüm  
ne yapay ē oni çesērım şto ve şto işimdir banım bi hal için. çapalamak,  
pırska etmek ne pırska ederlā o bagları bunları hepisi argatlā yaparlā  
cübreni da atmam, oni da atmam ben atarlar argatlā veç ben ne işlerim  
145 bagda ştoni ne çeserım hem çikārım çeyf için, çeyf için veç çikārım  
baga, o taraf hava alām nice nice emekli insan var çirez, var armut, var  
üzüm, var şefteli, var hepisinden bagda. bagdır heple hep otuz dert ari  
būk, var kolebam bagda, var şiltelerim bagda var hepisi. alırsık bāçe  
cügümleri çikarsık bagda ē buyuruni nākıt isterseniz. içersık çay,  
150 oturursuk ekmek alırım evden çikarsık orda ..yersık. sābilāmız onlar  
hepisi dişārda, açan colurlar istirāda onlar colurlar çikārsık hepımız  
üteye. rankovicın tutārım nice bücün eveleşinde açın cirmişim işe.  
hepisini anlatırırım o zaman ne bilerim. imişim nice sābi cibi elli  
altisinde, elli beşinde āldılar işe yok idım ombeş yaşına. masi yok idım  
155 attilar ombeş cün işledım attilar işten. açın doldurdum ombeş yaşına, on  
altisinde yanuarın elli altisinde girdım işe. o vakıt coldılar burada  
dügeydilar insanları, nice üçüzleri, nice hayvanları dügeydilar. colidilar  
işe latinlar biribirine korkāydilar sülesınlar. niçin akşam colacak bekleye  
bekleyecesık cidelik yokari cene çigırılar. klisedeymiştir ne çigırıldilar  
160 onları imiştir stanitsa klise yanına politsiyanın sōra çigırıldilar yokari ā  
meytep var klisede, orda dört tane soba doldurıldilar insan. onlar nāsı  
diverıldilar latinlar korkaydilar yavaşle süleydilar hey yedva çekamo cüç  
belayle bekleysık dey kapıda açın colurlar çimi çigıracaklar şe şindi. ne

yapaydı dügeydilar, dügeydilar ataydilar kar üstüne uzunsun trap colsun  
165 cendine se tepelemişlar dügerçe. ā burda var birisi ne açan der var bu  
cece colasın veresın lazım veresın tüfek araylar o vakıt bu kavray tagari  
būp kafasına umay çi tagarle tepelenecek ateşle bilir misin ne tagarlar  
ateşli. ē alı tagari biraz ē biraz ē cenekse akşam lazım citsın orya, tüfek  
aramışlar ne bilim ben niçin o vakıt imiş rankoviç partisi ne bilim ben  
170 niçin toplamışlar tüfekler veç dügsünlar insanlar ise yok başka onlara dil  
lazım imiştir tüfekler. neymiştir niyetleri kovsunlar cütürsünla turkiyaya  
cütürsünlar o vakıt yanava boşandı zaten. elli altisinde nice başladı tā  
çim āltmişinde hep yanava boşandı citti. hepsi yanava bizim akrabalar  
hepsi cittilar biz ne kalmısık bunlar üç yavaşle orda, biz üç ev yokarda  
175 başka çimse yok hiç, bikliçlerde bizim bikliçlerden var başka bikliç ama  
bizimle akraba dillar, başka çimse yok burda. onların yerlerini  
doldordilar arnütler, satnal bu evi, bu cidey satnal bu evi, biz alamaydık,  
ben alamaydım içi, üç tâne ev o vakıt alâm akrabaların evlerini po colidi  
şevirden, colidi üle şindi oldi arnütler burda dā çok, şindi türkler içincisi  
180 arnütlerden, sōra colur hırvatlar, sōra colur çingenelē em goranlar  
ştonlar. var da bi içi yüz nufuz, içi yüz kusur nufuz başka yok. nufuz  
burda şe şindi var bi yerde dert yüz seksen bi şe, nası çıkardık yazıldilar  
hepsiçidırlar türk burda yerlidırlā, bunlar nedırlar yerli bunlardır türk  
hepsi. po desın bütün cūn çidır arnüt po bizsık türk. açın cidersın pazara  
185 bi sefer açın olur çimseyle koy ti ye yanyev venali venali er latin der ya  
türkiye başka demezlar sen bütūn cūn de çiyim arnüt. biz say evlenmisık  
arnütlerle laf yok po ben evlenmişim türkle, komşi kızımle olmuşim ama  
bunlar hepsi evlenmişırlar arnütlerle banım sâbıların hepsi bişular  
türçe, banım sâbıların açın citmişlar meytebe bi laf arnūçe konuşmamışlar,  
190 hep nice alışmışlar şips konuşurlar da işlā se hepsi. se alışmışlar  
meytepte yeniden. banım babam üldi, citti arnūçe bilmeydi, amicası üle,

veç te kardāşlari üş tane bi tâne ülmüştür içi danesi. banım sâbilam  
banımle arnūçe konoşmazlar ebedi. telefonda da büle da ebedi, ağabi ne  
oldun, ne yaptın, nasısınız, ey misınız hepisini bunlari konoşmazlar  
195 arnūçe. niçin alışmışlār ufaklıktān bana, po yok imiş meytep o vakıt  
türçe se ben hepisini meytebe yolārdım türçe. ama yok imiştür okul, okul  
yok. masi yok mecbur bi yere yolayacaksınız becersın bi okul.  
becermeden okul işe giremesın, se banım içi kızım, bi kızım bi oğlum  
alamanyada barabar işlerlār, barabar bi universiteden. bi kızım, bi  
200 oğlumdurlar isviçrede barabar işlerlā barabar oturlā. bi kızım da  
liplanda cidık o işler sudda. episodırlar dagılık veç benle ailemsık evde.  
napasın büle. ileriligini türklerin yanovada olsa çimse dā birāz yardım  
etsın bize. dā birāz yardım etsın se biz bi yere kadar başlantırdık anlay  
misın se peşinden çimse sıkamazdı desın çiyım türk. po biz başladık  
205 bizim, bizim zaten bunların evi her zaman türk, babōm dedem hepsi  
yazılmışlar ama ...nedır biz türk be kārdaş elle gotovo. baim babāmın şe  
ştüle kafasiymiş türkim em yok başka. şindi ā po bilmem ben niçin  
konoşmazlar ve o vakıttan sōra bu türkler yavaş yavaş evlenirçe  
arnūtlarla, evlenirçe onestelerle çekıldilar, çekıldilar, çekıldilar tā çim içi  
210 üç sene peşin ne başladık buni o vakıt henıS canlān canlāndilar biraz  
valla ...benim türk o birisi valla benim yanavali benim türk kaç  
kuposunuz bu kadar siz bu kadar, bunlar bu kadar, bunlar bu kadari  
çikārdık şte şte bu partiy şte ne kürduk şe şindi. bu partiy açın kurduk idi  
kırk ālti tâne ev şe şini olmuşlar seksēn bi şe ā seksēn içi ev olmuşlar. şe  
215 büle dā devam edisık bu partiy. banım mi yok ebedi, baim unutmaz  
ebedi, banım unudamazlar se banım konuşular türçe tā çim ne, em  
banımdır çocuklār, ā bunlardan sōra ben ne bileym ne olurlār. oh  
olsaydilar burada beçi bilırdım ne deym ama dışārda ne bilim şe şindi  
naparlar. şe dışārda onlar hepsi büyüdilar dışārda hepsi şte banım



220 kızımdır burda cidık arnūtlara liplānda işler kocasile gazetār cendisi işler  
onestede, sudda banımle açın süler o süler türçe nice em nice türk cibi o  
demiştir kocasına da nice türk cibi orya almiştırlar işe. ē onun için  
koyaysık meytebe arnūçe birgün otururdi dā çok burda alışti türçe  
konuşsun hep şe şindi cürim biraz büyüdi birāz colmiş cendine dā seyrek  
225 coli deym apo di bre turçışt yo bre dey gāti kom hāru valla, pse bre ā bre  
atye halku po yepin pāre me msu. diym halk veri parā alışsın bi dil fazla  
deym sen oturasın. yok dey veç masi ayāктаşlari cidey sülemey ne  
yapma şüyledır, başka istey misın bi şe. kırk dokuz buçuk sene var mi içi  
ay bolovanyem yok mi ebedi dilidım bolovanyede, ebedi dilidım hasta.  
230 babām rāmet canına olsun dedi bāk sinko cideysın işe dāne nedir dırjava  
işi dey yiysın sağlam, colısın dey alısın bolovanye cideysın cendi tarłani  
işleysın, dedi haram o paray ne alısın besleysın sābilārını. ben ebedi oni  
yapmamışım veç açan imişım hasta bi yerde yetmiş beşinde bi içi ay var  
imiştir bolovanyem se ...bile knyijitsam nice ol cün kālmiş hiç ni o  
235 verilmadan bile. şte şindi ā yok bre ben idım harptan peşin var idi banım  
...arkadaşım ne düverdım harptan sōna var idi ...arkadan po bunlar  
demokrat be kardaş, ben kayroldum küverem dā erçen se pse e lolle sot  
po kadal be se shkoy neser, niçın buni küverisın dey beni küvermeysın,  
niçın buni. ben işledım elli sene çimsenin premiyasını kaybetmedım orda  
240 işte. colidi içi sād için ne verir dırjava sana içi sād için a senden çeker  
yigirmi yüzde. senden çeker yigirmi yüzde sanadır vafır yigirmi yüzde ā  
dırjavaya nedir o on euro yase beş euro yase beş bōnka. işleyemesın po  
ben sana düverim harptan sōra çök bir millet bana coli çi bozulmiş millet  
se yok çi ne çekmişlar tabi ben çekmemişım ben imişım alamanya da ben  
245 çekmemişım harpta masi yeliştı ben colmişım ama diverilā ne çekmişlar  
burda onlar lazım çok para baglasınlar, çok kārdaşlık olsunlar. çok dā  
ülerlesın ā şte şini dā çok bozulmişlar. bana cüre ben tamam bilmeym

veç burda bi finatçılık cirmiş, bi inâtlık cirmiş niçin sende olsun benden  
yok, niçin bunda var fazla bende yok fazla, niçin o işley, niçin ben  
250 işlemeym, niçin ben işlemeym o işley şto bû onestelik hep şto burdadır  
bû onestelik bû bû işsizlık, işsizlık bunlari yapar hepisini. se olsa iş  
çimsenin düşmez aklına çimse için lazım işleyem yarın cidem işe.  
kokâm sât seçizde mi yedide mi cidem işe işleyem tâ çim üçe kay, dörde  
kay çıkarım bi içi üç sât dolaşırım, dünırım yerim akşamlık yatam  
255 uyyıyam yarın lazım cidem işe. ā burada şe şindi ne bilmesın ne vakıt  
yatırsın, ne bilmez ne vakıt kuykar, ni ne vakıt yer, ni ne vakıt içer, ni ne  
vakıt cider işe yök. em şte buni yapar hep onesteli karışmaklari. açın  
cittim mamuşaya ilç çeret hepisi bi eşçi evlerle bi eşçi onestelerle, bi  
sokaklarle, bi beycirlerle, bi çok ban coli çi fukaralık yanova o vakıt  
260 derdın çi parizdi mamuşay o vakıt deym. ā şe şindi mamuşa olmuş ā  
çüçük stambol ne dersık biz bi vakıt yanovaya cüre, yanovada yanova  
ülmüş, yanovada yok bi şe yanovada iş yok, oneste yok, nice yok iş. o  
vakıt begendim mamuşada bi kârdalık ne var idi, birisi ciderdi, ombeş  
çişi, yigirmi çişi, ottuz çişi colurdılar şto odaya laf mâbet ekmek, mâbet  
265 etmek kınâç olmak şe şindi galiba cürim mamuşada da galiba se  
bilmeym tamam se dâ seyrek cideym se mamuşada da cürim çi nice  
burda olmuş her bi tarafına mamuşada da olmuş se peşinden colsun bi  
insan, colmış yusuf aco hucum bitevi akrabalar, bitevi komşılar, bitevi  
onlar colsunlar ayde mâbet etsınlar, sülesınlar. var po bizde kâlmamiş  
270 insanlar gâri se bizim insanlar dagıldilâr. cençler çıktılar hepisi dışari,  
bunlar neydilar bu kocalar bunlar çıktılar turkiyaya, cittilar onesteye ne  
kaldın sen. orta bi insanlar ni çok koca, ni çok cēnç. onlar da hep az  
kalmisık, hep az kalmisık. se mamuşaya açın ciderdim ben peşinden  
alim aconon yaptığı o oday bilmem ālti ay işledi bi cıur alim aconun  
275 odasında ālti ay işledi o odada ben cideydım, sōra cami ne yaptı bi zayıf

bi oneste cami ben imişim mamuşada çok ciderdım peşinden. colurdılar  
buraya dernek cüni, işlemezdık cuma cüni ciderdık dernek eşçi pazar,  
pazartesi colurdi onlar liplana beni cetırsınlar, biz colurduk cene onlarle  
ben em ciderdım işe. ama mamuşa o vakıtle şe şindi bük razlıka var. şe  
280 şindi ne umaysın ne begenem şe şindi, bi şe begenmeym şe şindi  
kocalāndım gāri yok ne begenem. olsaydı, olsaydım dā cenç begenırdım  
hanci bi şe ama şindi gāri kocalanmışım. şe şindi bakarım banım  
namāzımı, bakarım banım sefami, bakarım banım onestemi hem başka  
bi şı yok. bakarım banım cendi idaremi, en sōra çendi işımı bakārim  
285 çimse intereS olmaz gāri var mi, yok mi çimin. edebilirsem çimseye  
yardım edem var çeyfim çok yardım edem, oni var çeyfim, bi dinar  
ararım olsun cepimde çi açın cürürüm çimsey çi arar vermeden  
bırakmam. se yer beni o çi cūnātır yok onun lazım verem. elamdulla  
çekmeym çocuklarım işleylar. para yolaylar, var arabalarım, idarem var,  
290 evım var, hepisi var, içi tane evım var, bi tane liplanda var, bi tane  
yanavada. liplanda çimse oturmay se yok çim otursun. o vakıt açın  
kapaydılar yolı burda çırlar colamaydık yanavaya, o vakıt āldık biz bi  
ev liplanda. çi citmeyelik bi yere bılırız çendi evımız, oturursuk. āldık o  
vakıt em aldık pāli o vakıt o evi ancak yolı kapadılar dobrotında  
295 ciremesın gāri yanavaya çırlar o vakıt tā çim neydi miloşeviç, sōra açın  
citti miloşeviç onlar da sündilār gāri, ē o ev ol cün bücün oturur onda,  
yeliştirir ve ne sülemez, yok çim otursun benle ailem. deym aileme cit  
sen otur orda, ben burda po nāsıl üle, po deym yapālık bi şe.

## 24. Metin

Adı Soyadı: Abdül Çerim Çakal

Yaşı: 77

Derleme Yeri: Prizren

Derlenen: Manav

düçanda biraz eglenim, celim evde te bunda kuşluktan evel ne var ise ya  
bi çiçeklerlen ograşim, kuşlugi bekleyim, kuşlugi yeyim, zemana cüre ya  
uyim. ya kôukaym tüle vakıt ceçey. ben da te ey, ya yorgonlok yok ema  
itiyarlığın vardır yorgonlogi biraz. itiyarlandın mi yorolorson otororçen  
5 yoktor. ah kaçamasın oni bilerıS, yani itiyarlığımızda ne celirse derıS oj  
celdi sefa celdi. ağır celmesın ülüm celır oj celdi sefa celdi ema uzun  
tutmasın, yani yenlikliklen. celam ceçam dünyadan ben te bu kadar  
bileym te bu kadar süleyim. mitebımı devam etmişim bin dokoS yüz ottoz  
seçıS ottoz dokoS kırk kırk bir. küverıldı mitepler yani mart ayında  
10 mitepteeyçen biz yani ügretmenımız bizi topladi. yani dersimizi  
başsamaden dedi çocuklara siz cidın evınıza. şindi bikaç cün istirât  
martın sononda mi tam cünlēni bilmem ne zaman çağırırız siz celırsınız.  
biz eppımız çocuklar cibi şenlık cideyS evimize ne derlar evımızde  
otororçen ne derlar içi efte, üç efte bir ay ne kadar sürdi, tüfek patladi  
15 duman kapladi sırbıyay ne derlar. buraya alamanlar celdi kırk birinde ne  
derlar, aprilda ema cünleri tamam bilemem ne derlar martın sononda mi,  
aprılın ilkinde mi to cünlerde celdilar em bunda kaldilar. sırbıya aşçeri  
citti, alaman aşçeri kaldı. alaman aşçeri devamlı kaldı. bi sene sōra celdi  
italiyanlar, italiyanlar yeleştılar buraya o vakıt alamanlar dündi ceri,  
20 italiyanlar kaldı bunda bi sene, senesını bilmem, ayını bilmem ne derlar  
ne kâ ne kaldı. bi sene sōra te arplar nasıl ne ruslarlen alamanlar  
devamınlen devam edey bi vakıt celdi bunda kôukti titonon partisi. titō,  
titō deydir, adi çikti e dagda yaşayan insanlar da arp

yaptılar. dagdan daga, bagdan бага yani te celdilar nası celdilar dert  
25 sene. dert sene başına ne cürdük işledik bāçeciliklen, sōra kırk içide da  
kısasi kardaşım yani benden yigirmi yaş dā būg imiştir babadan as  
anadan ügey yani o aştı bi kāve. kāve dedığımız meyāne mi, kāve mi e  
oraya beni çağırđı kırk içide. oraya cıttım nası deym yardımcı ne  
yapacam. bogoslaviyaya cirırçen var mi o kantarcilān o çüşe onda  
30 toymıştır. aşādaymiştir kāve, yokarda var imiştir üj dert soba yatak  
odalari ne derlar. ē tüle kullandık ne derlar, bi üj dert sene ne derlar  
celinceS partizanlar kırk beşte, kırk dertte, kırk derdın sononda, kırk  
derdın on dokoz kasımda yani celdi partizanlar. ē sōra tuttuk da bi kaç ay  
maksat sonona kadar senenin sonona kadar küverdık epten. var imiştir  
35 onon sāybi bi sırpli o dey ben açacām, çirasını verirdık, ē açın aradi  
cendisi açma o vakıt biz küverdık. ondan sōra düştük bāçelere cendi  
zanadımıza. yōk ne yapasın şindi mecbur bāçe, yini senede küverıldı atık  
kāve e on yedi kasımda yani ne cirdilar yani senenin sonona kadar o  
aradi kāvey küveram biz da küverdık, devam ettik bāçelere yani. yini  
40 seneden sōra o vakıt er bi azırladığın yani başlarsın martta zemana cüre  
nasıl ise. ē tüle sōra devam ettik bāçeciliklen. ē o bāçecilikte da kısasi  
evelden yog imiştir. yani erçen yetiştiren yani da rasat, ister būber rasadi,  
ister patlıcan rasadi. evımızde var imiştir şindi citmeym derin düverma  
yani süzüm yabana avırlarda yani cübreleri at cübrelēni yani satna  
45 alırdık başkalān eve cetırdık. evde yapardık nası desam kupa mi derlar  
nası derlar kupa yapardık kocameti yani ombeş yigirmi arabalık yani at  
arabasi olari kordok bi içi üç sefer er içi üj cün takla verirdık,  
karıştırırdık ısınsın yani isi çıksın dışari, soğı cırsın içeri tā ısıninceS o.  
ısıninceS, celinceS o temperaturaya ne kā lazım, o vakıt var imiştir  
50 avlımız ev ününde ne derlar, ē onda açardık kırk santin derinlikte  
topragi, e sagdan soldan ceçırirdık tatalari anladın mi, kazıklar içinde

tatalari ne derlar, ortasında dükerdık o isi cübrey, isi cübrenın üstüne bi ombeş santin, yani ombeş on yedi santin toprak atardık üstüne çi o cübrenın ıssılıgi topragi ısıtsın. üstünü ürterdık camlarlen, sarardık epten  
55 nefes çıkmasın sagdan soldan da o bi efte on cün içine bitışirdi o rasat. o rasati ekerdık yani nası desam içinci ayın ne derlar cününi komaym şimdi fekat tüle birilen, beşilen, onilen havaya cüreymiştir yani yagarçen beyazi ekılmezdi. yagarçen yagmur da ekılmez lazım o bulsun açık hava çi o yaşolmasın o cübrey ne atacaz, o topragi ne atacaz yaşolmasın. ya  
60 açık ise hava oni biz bi cün içinde ekerıS em ürterıS, ürttükten sōra problemi onon yoktor yani var imiştir o ramlar bir yigirmilikten ne derlar uzunlukta üle nası derlar kulumlu ne derlar anladın mi akardi suyi saga sola, sızılırdi düşmesın maksat içeriye, yaşolmasın o toprak e tüle yetiştirirdik. te dediğimiz aprilin zamanına cüre tayin cüni olamaz yani  
65 ombeşinde, seçizinde, yigirmisinde. maya celırdi o ep bağlanırdi nası kış celmiş, nası ceçmiş. eger beyazi var ise daglarda korkardık ekma zere celır bi cün o beyazının soğı yakabiler o büber rasatlani e bekledıkçe erısın kocameti yani temperaturasi binsın bunun on, ombeşe yigirmiye anladın mi, o zeman çıkarırdık o cam açanlardan bāçesının evlerından  
70 ekerdık bāçelerde, ister büberi, ister patlıcani. ē o zeman var imisık biz içi, üç çışı yani esnaftan üj dert çışı yani bu büle bu ekışı bu cam açanlari ne derlar. ema biz ekseriyetli da çok ē sōra ondan sōra o kompiridir, başka bi şidir, soganidir, o var mişitir vakti mart ayında da ekma havaya cüre ne derlar. a rasatlari, büber rasadını oni beklerdık hıdırlezden sōra,  
75 niçin kompiri ekersın o kompir yer altında bitişmeS içi efte, üç efte, onon yog imiştir problemi korkasın o soğugundan, kragısından. ē yaıtse soganın ona zarar etmez kragi. te büle biraz cendi topraklarımız var imiştir, biraz bazi topraklara çıkardık, alırdık senelik çesim. ne kā araysın bu sene senın toprağın kasıma kadar yini seneye kadar, bu cun

80 alim yini senede küverim senin topragini işleym işleym kasıma kadar  
küverim. yani fazlalatırmak için yani masûlumi ondan bundan yani  
begenilecek topragi alırdık. bak ülçi veremem sayı da veremem, niye  
yani yaz uzun da kısasi biz üç kardaş. bi kardaşımız o nice bi ulice cibi o  
celırdi bakardı bâçeleri, ya bi akşama bi konoşmak. içinci kardaşım  
85 oymiştir deym ayib olmasın aslan parçesi yani korkmayan işten, cün  
midır, cece midır korkmazdı. ben da ne zaman yetiştim ben da  
korkmadım ne cüni ne cecey. nası celırse iş, cün iş ceceylen yol  
yürümek, nereye yol yürüma ya otoz kilometro, otoz beş kilometro  
cakova, otoz beş kilometro yani dragaş ep yokoş, dragaşa citmeg içine  
90 dokoz on sât yayan yürüecesın degmeg içine, dokoz sattan eveli yök. ē  
şindi nasimiştir, nası celmiştir. nerde istirât edecem ne kâ istirât edecem  
ben onon dakikası yoktor. fekat dokoz sattan eveli yetişemedim ben  
üteye. bütün cün işleym ülleden sōra sât üşte, dertte anladın mı toplaym,  
doldorım arabamı ne derlar ē devam edeym at arabasilen. at arabasilen  
95 yok motor arabasilen. em oni da tek beycir tek yok çift. yigirmi, yigirmi  
beş yaşımdaymışım. ya şindi ben otoz birinde, elli birinde aşcer cıttım,  
elli üşte celdim. elli beş, elli alti, elli yedi, elli seçiz sōra say seneleri  
bagla biribir arkasına. tek beycirlen dokoz sātın eveli degemezdim.  
oranın çok kimetliymiştir pazarı, onda eppisi gürbetçi dedığımız gora,  
100 dragaş semti. onlân insanları eppisi gürbette bitevi yugoslaviyanın  
kasabalānda ya tatlıcı, ya bozacı, çimi ararsen gorali ararsın e onlar  
celırlar tüle istirât zamanında yani te büle altıncı, yedıncı ayda, seçizinci  
ayda celırlar evlēne istirât. sōra onda yoktor bi şı ne olur o gora dagında  
iç bi şı veç ne aşādan cidersın prizren nayasında, ister etrafında, ister  
105 kasabalānda bitevi yemişini, müvesini, ē o müve celebilerdi dışırdan da  
o sōra nası desam o büber, patlıcan celırdi dışırdan makedoniyadan. bi  
zaman cetırdi çim cetırdi firmalar, sōra biz da başladık cetırma.

zemana cüre cirdim aldım bi araba, bi araba nası desam nice taksi dolmuş arabasi anladın mi. fekat oni çevirdim, çevirdim dolmuştan mal taşısın ne derlar anladın mi e cendi malımızı içine, ē sōra to arabaylen ciderdım, 110 yüklerdım. ē o araba oldoktan sōra cirdim manavciya. bāçecilikten çıktım manavciya ayrıldık kardaşlarlen. o bük kardaşım ayrıldı, ben kaldım bu içinci kardaşlen. sōra itāt ettım ona ben küçük kaldım üç yaşında bakmışlar beni, büyütürmişlar beni, ben da dedım onlar bana vermişlar. şindi onlar yaşlandı ben şindi çevirim onlara ne celirse 115 elımden bi islālık. tüle bi dert, beş sene beraber işledık yani manavcilıkken sōra onon çocogi yetişti aylıga cirdi. ē bi vakıt benim da çocoklām yetişti biraz cene okuldayçen on dert, ombeş yaşlānda, o kaldı ovada, ben kaldım düçanda. o düçanım benim çok küçük imiştir yani adi düçan, a işyeri orta, orta nice şadırvan tarafında. o ümüd ettın mi çi onda işleyecem islā iş ne derlar, atta sinan paşa camısının temelindeymiştir 120 düçan, düçanın temeli içerde, a satışı dışırdı. insan ümütlen dünyanın ucuna cider ümüt ema orasiydi sebep sōra aştı yol bana yani orasını begenmedım ben cendım sōra verdi üçümet bana başka bi arsa nice garajda cibi elli metrelik bi baraka yaptım. o barakada da fazla māsulat 125 da büg idi ister yaz içine, ister kış içine, ondan sōra celdi urbanizam plani ondaymiştir garaj autobuska, ē yaptılar yini garaji o eşçısını kaldırdılar, kaldırdılar ondan sōra açıldı da meydanlık cürsün karşıdan insanlar biraz da içerde dirsekteymiştir. ē onda da iş oldi fekat açın celdi 130 da kısasi e urbanizam kōukson benim da o dediğimiz barakamız yani yapılacak idi yini barakalar o ştrumflarda dediğimiz. ē sōra ben çıktım yolon altıydım sōra çıktım yolon üstüne yani dediğimiz o liriyanın var mi onda düçanlari, tonon çüşede bilersın be aksaray firma onda, e onda çok iş yaptım. ne cibi çok iş yaptım,ya onda yol em cirış kasabaya, em 135 çıkış kasabadan, ister kasabalılar için, ister çüliler içine. ē o vakıt da çok



iş yaptım, da çok pare yaptım. te oradan sōra yaptım evlēmi ema o evleri yapmak için sattım topraklarımı da zere düçanlardan salde ev yapamaydın, te düçanlardan biraz, topraklardan biraz, topragi işleyemeydım atık, çim işlesın yalnız, çocuklar miteplerde em biri mitepte, biri düçanda te büle ceçirdık bu cune kadar celdi. sōra doksan birde aldım da içi düçan o ştrumflarda bi tene altmış metre katre bi tene yigirmi, bi tene benim içine, bi tene çocuk içine. sōra açın bozoldi ben çıktım yolun ütesi onda iş yaptım. sōra bi vakıt doksan birde oni da kaldırdılar, sōra düçanlarda işledım biraz dedıgımız tekstil düçani, tekstil mallari, üşçübün mallari celirdi. voyvodinanın celirdi yani şirketlen tüle bi işler yaptı çocuklar ne derlar ben yok. sōra ondan sōra, arptan sōra o düçanlar kapandı. doksan birde yemişçılık durdi. a sōra beride işledi o tekstil düçani işlerdi çocuklar, kızlar işlerdi. da sōra atık celdi doksan alti, doksan yedi karıştı takiyalar bak başına çare ne derlar. te büle toplandık tüfek patladı duman kapladı. ciden citti kalan kaldı. bak en pişin benim cendi malım oldokten bunda dedıgımız büberımız, patlıcanımız bundaymiştir. üle ganılık çi olmaz derecede gayri. satış olordi ema pare kazanamazdın, pare toplanamazdı. kasabamız küçük, bāçecilik çok, yetiştiren mal çok, da kısasi beni atan dışarıdır yani ciderdik cakovaya kadar, ipege kadar büber patlıcanları cütürürdük bazı defa s̄rek ema kasım aylānda o priştineye. ē celdi sıra bizim arpacik ekesık oni ekerdik da çok. ekerdik yetmiş seksen kilo onon tōmoni yani arpacik tōmi dedıgımız. o tōm seneye baglardı, bereçetine baglardı, havasına baglardı. ē yani bereçetli olordi beş, alti bin kilo. sōra bunda satılırdı bi vakıt, bi vakıt satılmazdı da ne derlar anladın mı. var imiştir bunda nice tōm şirkedi semenska biley misin. o alırdı toplardı zadrugalar var imiştir şirket yani. ē ōlar toplardılar, cütürürdiler dışarılara. sōra açın satardılar islā, açın satamazdılar sōra bizim da kalırdı bunda yani celirdi

bragılmaga. hıdırlezın ombeşine kadar o dayanır, hıdırlezın ombeşinden  
165 atık o dayanmaz o issiliklen bitişir cendisi em o bitıştikten sōra celmez  
satışa em o kimedi yoktor o celır bragılmaga. ē sōra bulduk bosnay, e  
bosnaya sōra devamli senesini nası düverim ben şindi, nası bulduk  
bosnay, kardaşımın kayinçesi onon bi arkadaşı şofer, ōlar da ekerdilar  
arpacik. o şoferlıklen ciderçen üteye yani bosnaya cürmiş pazarlarda  
170 arpacik satışını ne derlar. cürmiş islā fiyatlar, neyse celi eve ali te büle  
içi arkadaş şofer em riza tadamın kayinçesi doldorilar voza neyse em bi  
cün içine celırdi nereye isterdın yani ekspreslen biraz da pālī üderdik. a  
biraz da ucuzlen o celırdi yavaş. içi üç cün sōra. neyse oni koyam. ē tüle  
o satış islā satmışlar kimetli celdi düverdi bize. fekat o yaz ceşti, niçin o  
175 aprilin cünlende şindi oni da yalan sülemeym anladın mi fekat o yoli  
cürmiş. ertesi seneye açın celdi martta o vakıt bana dedi abdül dedi celi  
mısın benımlen, ya kardaşlāma sordilar ya küveri mısın abdüli benımlen  
celsın satışa, nerde satarım ben, o da satar onda problem yoktor iç. neyse  
ben da azırlandım ōlarlen beraber trene attık arpacıkları üç cün başına  
180 cıttık biz üteye celdi arpacıklar aldık. er bi pazarın etrafında evler var  
imiştir. evlerin birer odalari mi ya podrumlari mi ne küvermiş ya bırısı  
citsın kapanık ev. ē kodok arpacıkları onda sōra çuval çuval taşıdık. bu  
cun sataym içi çuval üç çuval bunda, obirleri onda, ē yarın cideym başka  
pazara alim cenek oradan ataym başka pazara trenlerlen te dolaşidık  
185 eftede üç, dert pazara dolaşirdık tā bitirinceS. bitirdık mi cenek celirdık,  
haber ederdık telefonlen azır etsınlar mal cenek celirdık alırdık, cenek  
celirdık. ē sōra e ertesi sene mālēmızde var imiştir aşçeriye ombeş,  
yigirmi çışı dedığımız bi küçük ev cibi var imiştir nerededir te bunda şı  
pazar biley mısın şindi cırışte onda var imiştir sōra nerededir komuna  
190 orasiymiştir ep aşçeriyenin boşlok, o toplardi samanlari ne tutardilar  
alırdilar. neyse cami yanında bi çeşmemız em mālē ali onda su, em o

aşcer onda ali su. ben da sordom ne derlar nerelisın dedi tuzlali. dedım  
nerde celır tuzla. e düverdi nereylen, cit beligrada, da bi kasaba  
vinkovats, vinkovatstan celırsın şıye tuzlaya. ne vakıttır pazar düverdi.  
195 em peşembe, em cuma. peşembe başlar kuşluktan sōra, cuma kuşluktan  
sōra biter. ben da te büle sefte çıktım martın te ilk cünlēnde. açın çıktım  
üteye degdım sāt on içi vakti peşembe cüni vozlen oraya on içi, bir şindi  
atık yalan sülemeyeym. bakaym pazar kuruk, masalar kurulmuş. niçin. o  
zeman aıtobuslar yog imiştir yolcilari cetırsınlar çüylerden. üte beri, ya  
200 çımın var imiştir at arabasi, ya inek arabasi celırdi pazara bu cun, yatırdı  
bu cece tuzlada yarın da si cün alırdı aldığını, satardı sattığını em cider  
cenek çüyüne. ben ümüd etmedım hiç çi çabuger satacam ben. ayt dedım  
çikarım pazara bi çuval, içi çuval. neyse çikartırdım ben pazara mart  
eppisi bekleylar yaz cececek alma bi kilo, içi kilo, da ekma evın ününde  
205 ne derlar o soganıni olson tazelik çüde pazari yok var ise yer, yog ise  
kalır em çımseye bi şı. ben sattım içi üç çuval islā pazar yaptım  
peşembeden. cuma oldi aştım pazarımı erçen cenek doldordom  
masalāmi. bi başladılar alma satıšta öp öp öp öp ben o con bitırdım. içi  
üçeyden bitırdım malımı. toporladım çuvallāmi dündüm eve. o cece  
210 bindım voza yarın sabaylen degdım eve. ne zeman degdım kardaşlām  
dedılar abdül ojeldın, ojboldom. ne celdın, deym sattım. ema  
düvermedım onlara çi cidecem ben tuzlaya, ölar bileydılar çi cidecem  
banyalukaya. o banyaluka da uzaktır. eger kaynarsem satamasem vallay  
dilidi islā pazar. çımseye bi şı, a islā ise sōra er dayımlık beriye düner ne  
215 derlar. ya dey sen ne vakıt cıttın banyalukaya, ne vakıt sattın, ne vakıt  
celdın, nası celdın sattın. yok dedım banyalukaya citmedım, nereye  
cıttın, deym cıttım tuzlaya, tuzlaya mi, tuzlaya. nası cıttın. dedım sōra  
sōra buldum, sōra sōra sattım, em cenek sōra sōra eve celdım. başladılar  
dema aşkolson. şindi düver nası fiyatlar, düverdım fiyatın padişayini.

220 mallar da azır idi. cenek doldor çuvallari yarın da si cün bi çetten ben  
voza mal da voza biraz da pāli ū beklemeym ben içi üj cün ceşın da  
ucuz bi fiyat ne derlar. voza buradan voza atarım ben, a sōra kalan kusur  
işleri yani nası desam da tüle sōra cenek onlar taşılar hepten. yani  
buradan cütürürdük trene yani magazaya, vagaya ülçerdi malımı, ülçtün  
225 mi malını sen atık dokonmasın. onların işleri taşırdılar, vagonlara  
yükledirdilar. hangi vagona açın ciderdık biz deyam beligrada biz eneyS,  
malımız da eney. o voza ne lazım ben bineym ben ilk tren ne başlayacak  
citma yani zagreb tarafına, sōra zagrebe citmey o kıvrılı yani bosnaya  
tuzlaya e bi çetten o trene atardılar, o ekspres voz cidey mi var mi  
230 vagoni onon ekspreslen bazi mallar ē tüle ep ben enerdım, malım da  
enerdi. malım endi mi yani statsiyonda o vakıt onda beklerdi arabacılar  
yani at arabalarınlen tutardım. ē sōra cütürürdüm pazarıma. a sōra o sene  
islā çimse duymaydi nerdeyım ben, ertesi sene anladılar eppisi sōra. sene  
de sene sōra en çok en bük satış onda olidi tuzlada. etrafı çok, zencinliği  
235 çok, fabrikalānda, rudniklarında em ben bilmem ne dema atık ema  
varlıklı insanlar imiştirler onda. bak tuzlada zemana cüre yani sene sene  
ne zeman atık doldi insanlar, tuzladan ceçmişim vişegradlen, sarayevo,  
visoka, zenitsa dedım mi. ē ondan sōra var da küçük ne saymaym doboy,  
dobodydan sōra kıvrılırıS saga banyaluka, tuzla, var sola kıvrılırıS sōra o  
240 cider banyaluka, var imiştir priyedor da bük kasaba, var imiştir nice  
bizım bunda suareka, rautsa, sagdan soldan bazi şiler. celmiştir citmişim  
bi kasaba var imiştir mırkoviçi, sōra citmişim yaytsaya, o çüşelere,  
banyalukada satamaydım kalidi çok malım sōra cideym te nice buradan  
āyt cakovaya, āyt dragaşa, āyt üte beri. sononda raz cetirdım bi yaytsali  
245 o dedi büle satış nedir pazarlarda benim vaktım kalmadı atık verdım ona  
toptan dedi parem yoktor bunda celırsın dedi yaytsada em bi kuşluk  
yersın, em pareni verırım evinde. ben da ononlen bi kuşluk yedım,

parelēmi verdi, aldım çuvala celdim te büle. sōra ondan sōra atık celdi  
büber patlıcanlar, o cenek zamanını tutaydı er sene mart ayi yani  
250 arpacıklarlen ema sōra açın celdık şıye aynı yani dedığımız ağusta,  
septembarda yani te bu aylarda büber patlıcanlen tuzlaya, atta satardık  
vagonlarlen mal. ep bosnada, sırbiyada satmamışım, sırbiyada bi çet  
satmışım kraguyevastta bi sene üle, vurdi bi dolı anladın mi  
patlıcanlarlen. ē sōra o sene cittık yani bi içi, üç tura cütürdük biner kilo  
255 patlıcan e başka yok. makedoniyadan cetırdık nereye cütüresın, bizım o  
vakıt cendi patlıcanlāmız, cendi bāçelemızden. ya bak beri şindi, düçani  
ne aştım, o vakıt bāçeleri kodom atık. niçın, ayrıldık kardaşımın ē  
çocuklar küçük. çim işlesın bāçede, çim otorson düçanda, çim citsın  
makedoniyaya. yok, bi şı ne yeyemesın uzatmasın elini, yani bi şı açın  
260 çıkarmasın o topraktan cirmesın çalışma atık. kodom topragımı, ē  
ekerdım bi kompir, martta, aprilda bekle kasımda çıkar te to bi senelik bi  
masraf. ē büle makedoniyaya sōra lazım idi er cün citma, zamanına cüre  
sene de sene. küçük arabaylen idım, sōra celdım bük arabaya, sōra o  
vakıt cirdım da derine, evelden küçük arabaylen bi üşçübe cideydım, bük  
265 araba oldoktan sōra üşçüpten dışarı çıkaydım o titov veleslere, o ştiplere,  
o bitolalara, ē resneye üteden cetırırdık kasım mallarını, almasını,  
armuduni, a titov velezın yazın karpuzuni, şeftelisini, yazlık armuduni,  
bostanlāni, kayisilāni, da kısasi açın celırdım yani üşçüpten yüz  
kilometro üteye patlıcan zamanı toplatırdım patlıcan, sımırlaym  
270 telefonlen toplanın patlıcan celim. ya cideym ben sabaylen cimın var  
patlıcanı topla ne kā var ise içi yüz kilo, beşüz kilo toplardım,  
doldorordom, ondan sōra onda onlān bostanları, onda kayisilari bilmem  
nası düverma atık doldorordok arabay celırdım. akşam başlardım yani  
üteden berilere, celırdık ombir, on içide ep yollarda, bazı cün evde  
275 kalırdım ema ekseriyetli yani dert cün, beş cün yollardasın bi cün evde. ē

üle o oldi sōra iş, açın cetiridin çok mal da ucuz veridim sataydım bi  
çetten. da kimetli mali seçme mali bileym çimındır islā mali onon alidım  
yani almaydım er nasıl. ister şeftelisini, ister kayisisini toptancılığa sōra.  
ema o düçanda beride işley aksaray, sōra bunda alılar toptancılar, da  
280 ufak ufak düçanlar yaıtse pazarlarda ver bana yüz kilo, yüz elli kilo te  
olidi o alış veriş te büle. uyuki uyumzadım üj, dert sāt, beş sāt yok uyuki  
yigirmi dert sāt içinde ep yol, ep yol. ya o vakıt aşçeriyede yapardım bi  
üç aylık tälimini anladın mi, sōra sorardılar ne zanadın var. alırdı erçezi  
cendi zanadına var ise o zanat yollardılar o zanada. bana açın celdi sıra  
285 şta si po zanatu, nedir bu senın zanadın ben bāçeciyım, bāçeci sırççe  
vırtlaç, a vırtlaç ben bilmeym nedir o vırtlaç. bir efte, içi efte, ombir, on  
içinci ayda attılar beni nası desam aşçeriye toprakları var idi. onda ne  
ekılı büberi, patlıcanı, kompiri başka māsuli aşçeriyeye yani mutfaklara  
attılar beni üteye. var idi onda inekler bi üj, dert inek, o inekler ne sagılı  
290 o sütler biz içeydik ep aşçeriyada ne kâ istersen iç sabaylen akşamaya  
kadar. ē kasım ayıydı var idi onların bi bāçeleri nası desam bi seçiS  
metro yasilıkta tonda yatmış idi to yini evleklēni, sagdan altan ciri  
seksen santim yasilıkta, borıları yanacak yani ünde brakılacak borıların  
saglen ē işleyecek da uzuna yigirmi, ottoz metro uzunlukta. sōra  
295 üstünden onon evlegi tatadan yapmış çi ekilecek onda büber rasadı,  
patlıcan rasadı çi yetişsinler da erçen. nise ne zaman celdi yini seneden  
sōra vakti komaym bilmeym, çağırdı usta başı onda neymiştir aşçer o  
ombaşı, yüzbaşı, oymiştir tsivil fekat aşçeriye memuri cibi. dedi ade  
ekām, ade. azır ettik evlekleri neyse, ade ekecesık cürim şindi odoni  
300 cetirdi yakmag içine biley misin isitmeg içine çi orasını sōra onda var idi  
bi içi metrolok bi boşlok onda nerde yanacak da sōra issiler cidecek  
üteye isinecek o toprak ne kâ isinecek cürmedim ne derlar. ē aldık ekma  
rasad aldı atay tōm pişinden ben kusura bakma deym begenmeym deym

çok atili tōm, çok sık sōra olmaz çokloktan yetişmez nası lazım. ya dey  
305 nası atılır, aldıkçe, attıkçe parmagımlen, elimlen o begendi benim atışımi  
da islā, da islā dagıdim, citmey dert, beş tōm bi yerde. dey benim biraz  
ışım var dey ben cideym kasabaya sen at tōmi. yō be dedım ben almam  
başıma, dedi problem yok iç bi şi. almam, alırsın, alırsın. āyt ben dedım  
agır dil yenlik atacam topragi ürterim. attım tōmi ürttüm, ürttükten sōra,  
310 bekledık tonda bir efte on cün, yakaydık em cünlen, em ceceylen, yani  
biz imisık ombeş, yigirmi aşcer onda, sōra bi tene ne kalırdı onda nice  
dejurni atardı onda ya bi çet o cünlen da ceceylen da o sovmay orası sōra  
onda islā celi o isside otorma. bitiştilar açın celdi beş, on santina bizim  
bi poryaz issi biraz soğı düşürür, üşüdi, ceceydi, epımız uyukıda, onda  
315 yatiz ema o soğuktan çeviri ocak, çekmey. o çekmeği için o pampurlar  
yanmay. o soğuktan, o camlar donay, o camlardan aşā dondori bitevi  
rasadları açın koğuktok sabaylen ne bakma donmuş rasadlar. ya cüzügen  
çüye kalabuz lazım dil. bunda bizim o dedığımız ombaşi, yigirmi başı,  
ellibaşi, ē o zabıtlar ne derlar cürılar çi çekmey, yok ne yapsın o aşcer.  
320 atay dumanlāni. islā açın celdi o bāçeci cibi ne var ne yok, deym  
donmuşır rasadlar. niçın dondi rasadlar, deym akşama kadar yok, ondan  
sōra ceceye ne zaman cirdık, o fazla poryaz oldokçe ocaklar çekmemiş,  
çekmedıkçe o soğuktan celi soğuk onlar zatin taze enız dogan şi dert, beş  
cünlük nedir o rasad epten ince. neyse o yok ne yapsın, ne bana desın.  
325 onda o dedığımız ombaşi, yigirmibaşi o aşcer nedir o da dedi benim şāit,  
dil çi benim şāit, fekat şindi siz da şāit olon te yakın bak çeker mi ne  
derlar o ocaklar. fazla küvetli poryaz var idi. ē tüle oldı olmadı, bitti  
celdi sōra komisiya da bük başbakanlar ne derlar anladın mı. çağırdılar  
beni, çağırdılar o ustay da, çağırdılar o vodnigi da oranın aşcerının  
330 ombaşi, yüzbaşi. epımız düverdık sebebi, sōra onlar cendileri da cürdılar  
o con çi o soğuk, insan dayanamazdı nerde dayanacak bi taze ot. sōra

oradan ceçti bi ay, içi ay sōra fazla beni attılar başka bi yere aldılar  
çektilar korsēm başka bi yerde yapaylar bi bāçe. anlattılar te o  
bagremleri çekecesık, bunda ūi yapacasık, ekeriS onda, ekeriS bunda,  
335 onda bi bazen ikanmak için. ne bāçe yaptık, ne bi ūi kaldık onda ceçirdık  
yazi. sōra yazdan sōra bitti, atıldık başka yere da kısasi ceçti, bi sene  
ondan kaldım bir buçuk sene. sōra bizi da evel yapmadık içi sene  
küverdilar yigirmi bir ay. o sene sefte küverıldık içi sene imiştir. celdi o  
aşçeriyenin o umumi yani yigirmi bir ay yaptım. ayıramam ben  
340 cürmemişim türkiyanın ūiyini, bakalını cürmişim, ep cürmemişim ne cibi  
yani bildığın cibi cideyS türkiyaya, akrabalāmız, otorisık, doyaysık,  
doymaysık, çikaysık nereye, ya kapali çarşıya, ya mısır çarşısına alma  
eşyadan taraf nice sen ne derlar altincılara, ya altından, ya çüpeden  
alacasın. te büle ceçerdi cünler yani varamazdım ben onların ūiyine,  
345 cürmemişim ben onlān baçelēni nası yetiştirilar, ya nası yetiştirmeylar.  
ne kā bereçetleri var, ne kā yoktor oni bilemem deyemem bi ūi da iç.  
onlān cüridık yok yolda ceçerçen küçük çekmecede cürürdük kapi  
ününde onda bakali, onda yagcısı, onda meyvacısı, onda salatandan  
ufagından, defegından dogri. sōra o bu efte bunda, o bi efte ayt nereye  
350 cütürürse cidey suarekaya, cidey vlašnaya degişi. ē sōra düçanlāna  
cirmemişim, o düçanlani cürseydım bunlān pazarlari alısın ne derlar içi,  
üç cünlük ucuz mi, pālī mi nasi ise zemana cüre. ā o māsullar ep  
stamboldan dil ep celma ya. o celma nereye celi alla, allā cidey beriden o  
çarcılar azer oradan, buradan uzak içi yüz kilometro, afrimlenim,  
355 yükletmisık iş derd bin kusur kilo elma. celisık ceceylen neyse duyayS  
kırtslay bi ūi deym bu arabanın ağırlığından mi, ese var mi ya bi  
cevşekliği ya bi ūiyi, ya bi bozoklogi, o da bozolor. neyse yürüdük ne kā  
yürüdük, bi on, ombeş kilometro celdık büle bi üç yol bogazına ne  
baglardi o yol üşçüp cevceli em üşçüp te semt çekerdi bitolaya. te nerde



360 ne alırdık o almalāmızı. çağırdık atır etmeym lutfi celmiştir arabaylen.  
almış idi aletlēni, ne bozoklog çıkacak, celdi küçük arabaylen celdilar.  
açın bakti deym kırtslay bi şî arabam, anlayamaym ne kırtslay. neyse  
bekledık içi üç sāt, açın celincez da ayt dedi yürü biraz arabaylen,  
yürürçen arabaylen dey cevşemiş ştrafların tekileklerin. deym işallā odor  
365 dey todor todor. aldı sıkıti, cürdüm çi sıkıti em anladım çi onlar cevşemiş.  
onon kırtslamagi ondan. açın sıkıldı epten tekillek ayt dey şindi başlān.  
şindi başladım kırtslamagi yok, kucakladım bi çet üptüm yanaklāni,  
kurtardın be dedım lutfi be. ey deym allā razi olson be ne yapardım ben  
yanlız bunda da onda kalmışım ben içi, üç sāt. sōra da bi çe cene  
370 kalmışım, çok sorma düverırım gazepleri zefkleri düvermem. üşçüpten  
bin kilolok arabam odadır yani yıl başından eveli tüle o aylarda. onda  
kikiriktır, onda üzümdür, onda bananadır, portokaldır, mandalinadır doli  
te bin kilolok bi araba ağırlıkta. megerem rezervarda ne zaman çıkay  
benzin onon derdane deligi o ştraflar, o delikler kapanmış üj dane, içi  
375 dane kapanmış, içi dane üle büle yokoşta zorona çekey. o üşçüp  
yokoşlāni atladım, açın celdım firzoviçtan beri tsırnalevaya, ştimyada  
durdum bi ustaya cüsterdım, aştı bakti o karburatori, paya be dedi ābey  
biz anlamayS şindi o dibden şindi, buradan celi beriden benzin beriye,  
oradan dagılı motora, oradan çekmey üteye besleyemey motori ne kā  
380 lazım. neyse bi ustaya aştım bakti dedi payç be, ben da aldım düzde  
priştineye ciderçen vurdum bi yüz metro, içi yüz metro bakaym çekey.  
fekat şindi celecēm yokoşa beri tsırnalevaya, dulaya binma. açın neyse  
verdım paresini başladım yoloma celim ben beri, açın celdım tsırnaleva  
çeşmesinden berisi atık ep yokoş atık, açın bi vakıt cürdüm çi çekmey  
385 cenek aynı dereceye celidık neydi yani bi sāt eveli, ben da kaştım bi  
parkinga cirdım onda, durmayaym orta yolda şindi üle sürüklendım  
cirdım. şindicak o cecenın sāt oni, ombiri, çıkaym yok iç bi kamiyon

celmey, küçük arabalar çimse durmay, erçeS bakay evini kasım squk. ne  
yaparım abdül ne yaparım, yandı araba çimse durmay çi olsa bineym  
390 onon arabasına koym arabay da, oni da çimse durmay, cece squk ombir  
cecenin. aldım mum ştimyede onda dedim bulunsun mum yakarım onda  
otororom, ısıtmek içine yok fekat otorim bi şevkte, otormaym karanlıkta,  
kaldım onda sabaya kadar. sabā sāt alti, yediye kadar ceceylen. allā  
rāmet ilesın aci mazlum çocogidir mustafaylen, cideylar yola nereye  
395 cidey bilmem. açın cürdilar seçeylar arabami. cürdilar ben da cürdüm  
oni, dey abdül ne yaptın, ne oldi. deym büle büle kalmışım defek,  
çekmey benzin, kaldım sakat, yok çim çeksin çimse durmay, cece squk.  
dey üşümeysin, dedim üşümişim biraz ema ne yapaym. mustafa  
sagolson aci poştada ne işler, çekti kuntralāni ver dedi senin kuntralāni al  
400 benim kuntralāmi ıssıdır, ısınır ayaklān. onda değıştırmısın soğ idi o  
cece ne derlar, bi sāt sōra beri celi bi araba pıştineden, bi araba alma  
raıtsada bi şlep o arabalari biley mısın ne taşırlar. açın cürdüm kaldırdım  
elimi, durdi. deym nereye cideysin, dey cideym raıtsaya. deym var mi  
mümçin bu arabay çekesın arabanın üstüne prizrene defeklık var. vardır  
405 yaklaştırdı arabasını, bagladı saylasını vır vır vır vır çekti arabanın  
üstüne. celdi evde endirdi, küverdi yavaşer. neyse o mallari cütürdük  
düçana, sarf oldi mallar. açın ustalara ade çimse bulamay bak oni, bak  
oni, bak oni, bak oni. bi ustaya razceldık dey dura bakam bi çe çekey mi  
bu benzin ne kā lazım. açın bakti çikardi o şeyini dedi abdül bundaymış  
410 bunun şindi bak derdane deligi, üç dane kapanık bogaz bi tene kalmış,  
nerde idaret etsın. onda bulundi sōra onon kusuri em tamamladık tüle.  
yorgonloklar var imiştir squklar ceçiridik. çok cürdük ema ne kā cürdük  
celmey düvermege şindi zamanlar. rātiyim şindi çocoklām ayridırlar,  
bügi ayri, küçügi da ayri ortancısıdır benimlen. mutluyum hamd olson.  
415 ağlaşmagım yok, onlān da evleri, bunlān da düçanlari var, aç cüzünü

oyandır canını. çalış kulum vereyim, çalışmadan olmaz bi şi te büle  
ergin. der misin üşüg idim ben bi içi, üç cün eveli bi şi râtsiz oldom,  
cittim doktora da kısasi. bi şi cürdi kanım biraz da yüksek idi ē verdi bi  
420 aplar, bi şuruplar şindi da iy, ema çok arama, çok ararsen az bulursun. de  
allaim sen ne kâ verirsen ver benim razi ona. salde yatıtırmasin uzun  
zeman sakat kalmayaym, müftaç olmayaym çoğa, se aza vardır, çoğon  
uci yoktor. kardaşım ceçmiştir ameliyattan, kapanmadi yarasi açık yara  
cürisim çeşit şi var idi. yok ne yardım edesın, ameliyada cütür ameliyat  
425 priştinede. kapanmadi küverdi doktorlar. celidilar astanadan  
payçlamaga, o payçlamak yerine kalmış biraz er cün sora ayde ayde  
ayde ayde açıldı da fazla, cüsteridi bitevi cigerleri mi, bübrekleri mi ne  
cüridi, ne cürmeydi. sıkay cüzleni yok nereye atık te bu kadar. demem  
cel, ema ne vakıt celırsen kabul ederim. ema ne kadar yardım edersen  
ona da malum derim bereçat versın teşekür. te bu kadar da ya bi şi arar  
430 misin.

## 25. Metin

Adı Soyadı: Adem Tatli

Yaşı: 49

Derleme Yeri: Prizren Merkez

Derlenen: 1999 NATO Harekatı ve Kosova'da Savaş

ben adem tatli kırk dokuz yaşındayım. üç çocuk babasıyım, çifteci çalışırım yetmiş dokuzdan beri, emen otuz sene çifteci çalışırım. şimdi beskada çalışırım allâ çalışırım, zati beş altı yıl beskada çalışırım. evet prizrenliyim, eşçi prizrenli, bi içi yüz, içi yüz elli sene prizrende yaşadığımızı belgelem var demek içi yüz, içi yüz elli sene. dert, beş kuşak ben aklıma tutmaym. çünçim erçen ülmiştir babolarım, babomon babosi onlar çok erçen ülmişlar ben onlari atırlamaym ema düverdıkları kadar biz bunda bi içi yüz, içi yüz elli sene, to evde nesık şimdi yüz yetmiş, yüz seksen sene arasında to evdesık, aynı evdesık. bi çe bu evi satmışlar benim dedelēmın dedeleri çauş imiş gostivara taşınmışlar. bi beş on sene onda işlemişlar ondan sōra aynı evi satın almışlar o zamanda cene tekrar almışlar. doksan dokuzda harp oldu, biz üle bi karar cetirdik çi bizi kovmadan biz buradan cıtmeyecesık. hem üleydi karar hem üle kaldı cidemedık. kovma celmedilar, zorlok var idi. kurban bayramının ilk cünü saba bombardumana başlamışlardı. bayram namazını kılamadık, tek bi camıda ben neka bileym, tek bi camıda bayram namazı kılınmıştır. bu da toska camısında kılınmıştır bu bi camılarda kılınmamıştır. tabii bilnik idi çi bombarduman başlayacak, bombardumanlar kurban bayramının birinci cününde prizrende başlamıştır. ya televiziyalarda epey bi propaganda var idi. yani propaganda televiziyalar sırp televiziyası, propaganda cendi leyine yani o bize. bunda biz çok şenıldık açın vurdılar, çok şenıldık. o ilk cece struyaları çesmedilar, içinci cece struyalar citti ema biz prizren halki cibi müslimanlar cibi arnautlar olson,

türkler olson bütün müslimanlar olson çok şenildik. ya bu sırp teroronon  
25 bitmesının başlangıcıydı, biz oni çok iy bileydık ve o bi başlangıçtı ne  
zaman bitecek bilmesık. zorlok var, katledeceklar, vuracaklar,  
yakacaklar, yikeceklar biz oni çok isla bileydık em onon için pek  
kafamıza takmadık, karar cetırdık ne olorse olson. benim evımda  
tussuzda yani en fena yerde tussuzun biraz alti astananın onda biraz  
30 tussuzun alti tussuS bizim üstümüzdeçi yer. burasi en teliçeli yer e en  
fazla oraya baskınlar yapaydılar. bombardumanın ononci cününde.  
sırpililar ilk cünde belli evleri bastılar, bunlar bikaç evi belli evleri  
bastılar. veç o evlerde çaldılar yani asker olan dil. çünkü bunda aşçerler  
da var idi, paramilitarlar da var idi, hırsızlar da, rusyadan celenler karışık  
35 bütün ortodoks milleti ve bunlar belli yerlere dalaydılar. astanalari biçe  
astanay bizim evımız astanada onda yeliştirler. snayperistta yelişti,  
türkiyede çeskin nişancı bunda snayperist derlar, onlar yerlêne yelişti ve  
bu ilk cünde biz alfa, biz dedikçes bütün miledi kastederim. bi şeyin  
farkında dilidik. çok serbeS idık, çok insanlar. kurulada o kadar serbezlık  
40 var idi ki, savaş var mi yok mi bilinmeydi. ema bikaç cün soram  
bombardumanın yoğonlaşmasının etkisinden dolayi insanlar bitakım  
şeyin farkına vardi. sırpililar da fazla zulüm etmesi, evlere basması,  
hırsızlıklar çoğaltırması. biz o cece bilmeyS çarşı basıldı mi ema muakak  
bi duygular var çi çarşıy da basmıştırlar, bitakım düçanlari da çalmışlar,  
45 yakmışlar. biz bikaç eve cirdık ne bileyS, o insanlara zulüm ettiğini da  
bileyS ema ölüm olmadı onlar kurtuldi yani mal kaybı oldi em o kadar.  
yetindilar o kadarlen. e cün be cün bizim daglık bölge evimiz dagda ev,  
kısa bi zaman içinde sırpililar bi planı ortaya çıkıti, sırpın bi planını  
anladık. ne plan yapmışlar sırpililar, prizreni o cece yerlen düz etma yani  
50 ne kâ zulüm yapabilerselar ve üle bi plan yapmışidilar çi cününi  
bilmeym ema akşam hangi cünidi bilmeym ilk eftelerde yani ilk on

cünlerden bi cün idi bütün sırpilari ve sırp yandaşlani başka milletlerden yandaşlani prizrenden alıp reçanaya cütürma. o cün prizrende serbeS yani gez, yak ne istersen yap reçanaya. reçana prizrenin çüyi tabi o  
55 brezoviça yolona cütüren çüylerden bi çüy orda da çok boşnaklar e onda yelişmişidilar. oraya cütürma bu plan kesinlikle plan var idi oni biliyoruz. çünkü sağlam insanlardan aldık bunu ama allanın içmedi neise bu plandan vazceçtilar. bu plani cakovaya taşıdilar, prizrende uçeka ..... yok cakovada var bu plan cakovaya taşındı em o zulum citti, kaydi  
60 üteye onlara şı yaptı ama her cün svilenden bombarduman var idi. kasarnay bombardıva edeydilar. her cün ekmege çıkaydık sıra bekleydık sabā, ekmekleri büle sabay kıldık sıraya ciridık. bizim oraya ilk on cün ekmek cetirdilar ilk on cün em çok az cetirdilar. ekmekten başka hiç bişi cetirmeydilar. ekmek cetiridilar. hem ne var idi o düçanda ne var imiş  
65 önceden yani da evel ne var idi tonlar başka mal cetirmeydilar. bizim oraya hiç cetirmeydilar on cün sōra, ya ben cendim şasen biz biraz evelden hazır oldok, biraz evelden unumuz var idi şecerımız var idi, tuzumuz, kavemiz odor, budur evelden aldık ünlemi hazırlandık. bi hazırlandık yaptık iy oldı. se çok mal eksikliği var idi, ekmek on cün var  
70 idi on cünden sōram bize çestilar siz uçekali bizim oraya, ekmek var idi başka yere bizim oraya ekmek cetirmeydi. ema bizim o māleye çok yerden celidi insanlar, çok zorda ekmek, fakırlık bilmem ne, yoksollok se bu ekmek yok. ē saba erçen beşte çıkaydık sabay kıldım çıkaydım saraya, içişer ekmek, insan başına içişer ekmek fazla vermeydi ema ille  
75 var yani olidi. ē ondan sōram başka furuna cideydık se biz kalabalık oldok biz, dert var ben cendim beş, ben seçiz annem plus motram da celdi çocuklanen, kocasınlen onlar da dert oldok on içi tezem celdi onlar da beş oldok on yedi, o bi tezemin çocogi celdi bi çocogonlen karısınlen yigirmi çışı oldok. yigirmi çışı biz bi on içi cün ceçirdık. çok

80 zor idi ekmek bulma. tezem kocasi em tezemin çocogi korkaydilar  
ıkma, te buldilar bi beyāne işlemisik biz lıdıkiylen bilmem ne  
korkaydilar çıkma almasınlar. ondan sōra baskınlar var idi, insanlari  
cençleri rov açma alidilar yani ekmek bekleren sırada alidi insanlari  
cūtüridilar. toplaydi cençleri, itiyarlari. imi cüzüne estiridi toplaydi  
85 alidi. unutmam bi cün sabā koktom beşte, beş idi saba. namazi  
bitirdikten bi cürülti duyaydım, o meger kamiyonlar ceey, o otobuslar  
ceey, tussuza dogri bizım bunda durmadilar. tussuza dogroldilar cittilar.  
bittevi evleri basti. evlerde bütün erçekler ne var ise saglam ne  
işleyebilir yüzde seksenini aldı, çim kati kati, imi tuttılar hepısını  
90 aldılar sabā beşte namaz ne kā kıldım nafaka te ema bizım onda  
durmadilar. o iy oldi bizım için iy oldi. bubileni aldılar bütün çarşıda  
ekmege çıkan bana da celdi sıra ama kaştım nasıl kaştım elhamdülla alla  
yüzümüze bakti kurtulduk. bu işte bi allām hiçmedi kurtulduk. bi  
cünlerde otoridık bi yerde polisler celdi bakayS koşının akşam idi  
95 otoris bi koşı bakay çıkarmış başını ema unutti i astanada  
snayperistler var. bi kurşun içi parmak başının üzerine celdi o rāmetli  
oldi şindi. üldi o mustafa isminde adam çabuger ya deym mustafa kapa  
bileysin sen, yaşlı adam yaşlı dedımse altmış, altmış beş vuramadılar ya  
istemedilar vurma. muākak vurma istemedilar yoksa vururdi yakın üni  
100 mesafe çok yakın içi yüz metro uzaklıkta snayperlen vururdi birden ema  
istemedi zay vurma çimbilim ne bi işaret verdi. biz tebüle otororçen üle  
bi bombarduman başladı svileni bombardova edeylar, çim bombalay  
bilmeyS ema maksadlari neydi da bilmeyS biz sanaydik o antenay  
televiziya antenasini araylar ema bi türlü vuramaylar, deviremeylar da  
105 deviremeylar, biz çok onda şakalaşıdik ya büle olor mi mori bāk bāk bāk  
bombardova edeylar ō ka en azından belçi bi elli ere bombardova etti,  
hibırısı bu antenaya vuramadi, ya vurmadilar şindi o sebep var belçi,

çok şaşaydık bu işlere. bizim bi koyşının var idi bi dürbini onilen etrafı  
bakaydık hazırda olma. cünlerden biri çok baskınlar yaptılar ema evlere,  
110 o cün belçi dert çe, beş çe baskın yaptılar. türlü türlü. aşçeriya celdi,  
polislar celdi. bileym bi grupalara demek bi tene sırbiya aşçeriyasi  
yugoslavyanın eşçi aşçeriyasının kalıntısı, bi de polisler karışık polisler,  
sırp polisi ve bizim bunda kalan mürtatlar, bunlar da çok boşnaklar hem  
çingeneler var ya evimize bize geldilar ben bunlari bilerim hepsini,  
115 bizim koyşidan kapıciktan cirdilar se üle gafil e tuttular ema oldi.  
bunlardan biri abazdaydi bileysin sen adami seçeysin sen boşnak onlar  
reçana o tarafı. onlar celdilar baktılar var mi yabırısı başka yok cittilar.  
onon arkasına frenki adlanda bi grupalar var idi frenkiler onlar ruslar.  
ruslardan ibaret ruslar onlar. onlarlen pek õ ka bakti üte beri cittilar.  
120 ondan sōram celdi bi paramilterler onlar başka onlar çetnik cüsteridi bük  
sakallari şileri veç kokardalari yok zay yasak etmişlar mi ne ema onlar  
paramilitar. o cün bayagi yoğon idi çok aldilar mi insanlari bilmeyz,  
yaptılar mi yabırısına zulum yok buni da bilmeyS. bi şiyımız demek bi  
bilgımız yok. ondan sōram bu anlaşmalar başladı mābetler. bikaç cün  
125 sōra tussuzda içi dane polisi üli buldilar, sırp polisini içi polisi üli  
buldilar. saba seçiz, yedi, seçiS vaktında sırplilar bi ofanziva yaptılar.  
ofanziva ema onda hiç çimse yok hep tsivil alk. evlere cirdilar, onda otoz  
seçiz otoz dokoS insani katlettilar. çok ilginç bi olay onda oldi, çok  
ilginç bi olay. terzi māle müezini onon evi ondadır, onon adi sefo biz  
130 çigırırıs sefidin olması lazım sefo çigırırıs kısa. o karısınlen çikmiş üle  
çikmiş, nası çikmiş allā biler. e nası allā allā bilmeym ben dey çiktım  
çimsey cürmedım çimse da beni cürmedi, o çıkarçen rāmetli damkaya bū  
hayrula damkaylen buluşi, alaydin alaydin damkaylen, o alaydin damka  
bi dosti celimiş. ya dey sefo nereye nası çikabıldın vala bilmeym nası  
135 çiktım ade benımlen. ali oni bunun evine bunun evinde içiyüz insani



toplamişlar, paramilaterler, polisler hepisi içiyüz insan te bu sefonon  
evinde onon avlilari büktür. içi üç evi bük ev bitevi maledede o koyşılar  
hepisini toplamişlar içi yüz çışı onda, anasi da, babasi da, kardaşları  
hepisi onda içi yüz insan, damka mayor çinlen mayor damkada onlarlen  
140 celi oraya bunları kurtarı nası kurtarı kurtarı, çünkü bu onda da yüksek  
çinlen da yüksek bubirleri zay da alt yabi kapetanlarlen bula bula bunları  
küvertiri nası küvertiri ali kurtarı onları. kısa bi vakit çeşti benim bi  
koyşının bi damadı var idi. o çüse sokol, çüse sokol celdi korumalarlen  
oni çağrlar korodidi çağrlarlen oldi. buni duydum em bu bile çok idi. bak  
145 dedi celdi em onlar türçe bilmeylar sırpli sırbiyanın bak dey cetirdim  
korse bu ekmekleri bucun yarın buradan kaçın, terzimale camısından  
beriyeye ne olorse çimseden bi şi aranmaz ne yaparselar yapsınlar. o zaman  
biz karar verdık başka tarafa çeçma prizrende. prizrende ema ben  
motramda, ailemi karımı çocoklami cütürdüm babasında, anamlen  
150 babam karar cetirdilar kalma, em kaldilar, rāmetli babam büle dedi  
cetirdim karar citem üldürsün üldürsün. ema allānın içmedi onlar  
tussuzda yaktılar epey bayagi epey yaktılar belçi yüz on kusur ev yandı  
otoz seçiS insan evlende vurdilar. çaldilar, çırptilar plus o yardımlani  
çingeneler sōram çok çalmıştırlar bunda. çingeneler adam da tepeledilar,  
155 çaldilar da çok bük zulüm yapmıştırlar. buni cürmisik ep budur belgeli  
yani bilinik. ondan sōra ben cittim motramda. motramın o semte, o  
binalarda çok sırpli da var idi. ema o sırplilardan bi tene da bayagi bük bi  
yüksek ema polis, bu kaştı duşanovada evi da var idi onda çok ters ben  
mecbur oldom kaçma oradan cittim ben da babalıgıma. oradan em  
160 buradan ferki anlatma çok zordor. bunda nekā var bi kilometro ferk  
uzaklık yok mesafe. biz bizim evde saba on içiden içiyeyden sokaga  
çıkabilerdik çok teliçeli yer çeçit yok, ep onda polislar ep bunda. açın  
celdim sabā seçizden tā akşam karanlıgayden çocoklar topçeS mi

165 oynaylar, basketbol mi oynaylar sefa mi pinir piyatsasının onda, levişa  
nedir tumba eşçi tumba. ya adem dey ne bakaysın, deym şaşaym size siz  
ne adam siz hiç mi cürmeysınız ne oli, allā allā ne, mare be kardaşım  
celın bi çe cürün onda deym içi sātın fazla çıkamasın, çıkamasın o  
zamanda çok zor teliçeli çok onda. ema onda nerdeyse sefa kurıla da  
ayni da serbeS kurıla da organizovan. o alaydin damkanın sayesinde  
170 kurıla çok organizovan hem çok islā kullanmıştır. alaydinın iy bunda iy  
gürevi. veç oradan ben çok novoseloy bunun balkoni tam karşı tutay. çok  
hareketli oralari ama insanlar harekete savaş mavaş onda yok, çünkü  
onlar sırp yandaşlari. bucun onlar sügeylar bi takım insanlari ema  
cendileri sırp yandaşlari onlar zaten zulüm cürmedilar, çimse da  
175 dokonmadi, şindi da dokonmadi neyse biz zulüm cürsünlar çimsey  
istemeyS. otoridım ben rametli babalığımın şakalaşidım ben.ya deym  
be isa aga isa isminde allā rāmet ilesin siz bunda sefa mi yapaysınız ya,  
bak sefa, çimse evinize celmey rāt bombarduman devam edey, devam  
edey, bu iş hep devam edey durmay bombarduman. bu o cünlerde ben  
180 onda açın idim türklere celdi bombarduman sırası, türkler başladı  
bombardova etma türkiyanın askeri yani natoda. onda biz cürdük cirdik  
çayciya türanın çaycisi var otoriz onda, onda allā rāmet ilesin buluştum  
bu pişmişlen, türanın babasının buluştum. unudim adını şindi düşmey  
aklıma, babası şecer hastası içeyS çay yök yök dedi at şecer doldor yā  
185 deym şecer hastasının, yok dedi kalmadi şecerim. ayrola ne oldi onon  
karısı suarekali. onon karısının aylesinin en az, en az yigirmi dert çışı  
katledilar, çeseylar, paramparçe yapaylar. em onlar kaçırçen celilar  
buna, tabii bu açay oni onlar düverirçen bu kap korkay eri şeceri,  
komaya düşey, çabuk doktori açın bakay şeceri kalmamış. çabuk şecer  
190 verin, celidi düverdi sōram bana dey alla rāmet ilesin otormisik. düverdi  
bunda dedi onda çok çesmişlar suarekada, suarekada. em bunlar

anlamışlar bileylar çi var bu kurulada, karısı onlardan celmişlar em  
tondan bayagi korkmiş idi. onda bu mābetten atıldık ceçeyS, yüris  
bikaç altobus ceçeylar ema bu altobuslar dolı aşcer, ema aşcerler episi  
195 yarali, çok yarali, bikaç altobus deyam beş alti altobus, onda en az, en az  
yüz çışı var. yarali aşcerler. sōra anladım çi türkler bunlari bombardova  
ederçen bu yaralilar oldi. obirleri bombardova ederçen düverim bi  
antenay deviremedilar. onlar ep sâte anladık biz sōra çi sâte şilerlen em  
da var idi bi frantsuS. o cünlerde bi frantsuS gazetaci unuttum adını bi  
200 cenç uzun saçlı, ben otoridım pinır piyatsanın çaycida onda var imiştir bi  
kurilali arnaıt ramadan samadraca. celdilar buna bi ši sōrma, sōrma yani  
bombalarmilar, o bi kırın boynonozi dedi madam bombalar düşmey  
kırılın yaklaşmani yanına se ep bu bombalar sizin sayenizde sizin pisler,  
kaştı itiyar oldogona bu dokonmadi ya var miydi, ya bi ši ne snima  
205 edeydilar dokonmadilar itiyara yoksa adami tepelerdilar ema yaşlı  
korkmaydi a çi tepelemişlar. o ciderçen aynı cün reçanaya ciderçen tunel  
var mi, o momentte bunlar ceçerçen tuneli bombardova edeylar ema erif  
kurtuldi onda üldi bi kapetan sırlıların vuruldi em tunel batti. açın  
celdım otordom ben bi efte babalığımda açın celdım ben eve aldım  
210 aylemi dedık da güvenli dil ema cürdüm çi hesaplar da islā evımızde  
cene ne olorse olson istemedım aci babami, em anami yalnız koma  
çevrıldık eve ondan sōram da bir ay arp sürdi. ema o bir ay içinde er cece  
bizim daglarda uçkıylen bu sırlıların harbi duyulurdi. struyalarlen çok  
interesant bi ši düverecem. struyalar cünlen var idi ceceylen yog idi.  
215 agardi mi akşam birden cideydi demek dert beş vakti karardi mi cideydi  
struyalar. ema ne allānın hiçmedi cüni unutmisık se çoktan bu olaylar, o  
cün bu struyalar o cece küverdilar, bize aber verdilar perdeleri kapanın  
struyalar var ne malum ise o cece turnike türkiyanın bi emisiyasi var idi  
güner ümid veridi onda ne bakma türkiyada, cidenler. onlarda prizrenden

220 cidenler türkiyaya prizrenden türkiyaya cidenler kaçak harptan kaçan.  
onlardan biri etem baymak, altay suroy bubilēni nası citmişlar bilmeym  
ema etem baymagi em altay suroyi duydugumuza cüre sadik tanyol sırp  
asçerlēnlen, sırp politsiyasının koromalānlen bunlari tā makedoniyaya  
cütüri yani türkiyaya kaçmasını saglamlaştıri. etem baymagın em bũ  
225 altay suroyon aylesınlen beraber citti. biz bunlari cürdükte bilmeydik  
sōram anladık bu olayı çı bũle ceryan etmiş, bũle olmuş. ya sōra sordok  
niçin mi. televiziyada cürdügümüz zaman biz biçē şenıldık, şenıldık  
sandık çı bunlar dur deyecekler ya türkiya durun burda türk kardeşlēmız  
var. bizi biraz bakın bişiler yapın. mālesef çok fenamıza celdi çok, o  
230 kadar bozoldok çı, bunlar onda bi reklamlar cendilene yaptı etem  
baymak resımını sattı, bu arabay aldı cendi reklamlanı yaptı bizi bunda  
üle brakıp unuttılar. angmadılar iç. onlar türkiyada bileydılar arnaut  
sanaydılar hepimizi, ele türkler kaçmış biz rātsık. bunlarda türkleri  
angmadi resımını bakti reklamira etma beride altay arabay aldı, er şiy  
235 düzende, prizrende ne oldi yanan biteni şı oldi, bunlar çok çok fenamıza  
celdi çok kāroldok. ya çünkü bunlar kosovada türkleri temsil edeydi  
bunlar. parti üyesi türkler içine lazım idi nası deym intereS Olson biraz  
da islā davransın yani türklerle zor olasıñ sülesın en az angasıñ çı türkler  
var bunda çok çok var türkler. şindi biz cüriz türkiyanın bunda bukā türk  
240 var oldogoni bilmeydilar. şindi biz cüriz, o zaman bileydılar, bilmeydilar  
bilmeydik. ema şindi biz saglamlaştık çı onlar bilmeydilar, çı bu kā türk  
var, bu kā türçe süleyen var, bunda bunlar var. hiç bi şı bilmediklerini  
şindi biz cüris çı türkiya bunlari bilmeymiş, bunlar da hiç bi şı  
anlatırmadılar, te ona çok kāroldok, çok fenamıza celdi. e o cünden  
245 sōram struyalar var idi akşam, perdeleri lazım idi kapama. çünçim bütün  
cece bombarduman var. valla biz cendımız cendi adıma sorarsen ben  
şenilidım, açın duridi bombalar o vakıt üzüldık biz, korkmaydık biz o kā

bombalardan çünkü bunlar bombaladıkçe bu sırpililar da fazla  
sinirlenidilar, biz da oş bize celidi, şasen bize. biz azırlanmışidık bu  
250 işlere vakıtlen kafamıza koydok em hazır idık. rāt idık onlar açın  
bombardova edeydi islāydi. ema açın duridi biraz endişeye kapıdık.  
çünkü bizim çocoklāmız küçük, benim o zaman en bük kızım dokoS  
yaşında, en küçük oglom dert yaşında. en çok onlar içine düşünidık se  
cendımız içine problem yok, silāmız yok, koruma yok, çimse bizi  
255 yūnlendırmey. cendi başımıza koşılilar toplanıdık, bi danışma yapaydık.  
onda beş alti da cenç neydık toplanıdık, bi içi üç sat yapaydık. evlerde  
nübet yapaydık, tutaydık, mecbur. bilinmey ne olidi ne olmaydi. mecbur  
idık. toplanıdık arkadaşlarlen, sığınak yapmışidık kaçaydık, koronıdık,  
saklanıdık tavanlara, kulumlara nerde var idi yerımız yaptık büle, ema en  
260 çok ne korkaydım çocoklāmdan çünkü bu sırpiliları bileysın e, bunlar er  
şiyi yapabilecek bi durumda insanlar, zulüm celdi mi iş bunlar ilki. ē bu  
koşılilarlen çok danışidık mecbur. bütevi koşılilar da kapticik var imiştir.  
bu kapticiklardan tā oça māle dagına cideydım. başlardım benim evden,  
oradan çıkardım daverın evinden, daverın evinden māremın, māremın  
265 evinden oça māleye. oça māleden sōram cene var bogazlar bu bi evler,  
ema bu var imiştir çestırma oça māle camısından daga. ema daga çıkma  
epten da teliçeli. o vakıtlarda dagda bütün bir ay savaş ep arp. bi olay  
otororçen anlatırım bu savaşlen. sabay kıldık beş, beş buçuk vakti bi  
kamiyonlar, bi kolona kamiyon beş, alti kamiyon sırp aşçeri aykırı  
270 stevan sincelicın şarkısını em savaşa cideylar o vakıt onda oca arbedidi,  
oca lagabi var o uçkının, arba cideylar aykırilar, aykırilar, saruş mi,  
drogıraş mi ne dersen de. ema sāt neyse içi, içi buçuk vakti ben aci  
fıatlen evimde otorıS, benim üle sobam imiştir çi cadeye karşı, bütün  
oralani cürürdüm. ema biraz camdan da uzak cürürdük çi onlar bizi  
275 cürmesınlar. ben bi kave azır ederçen bi piska kū dey ā ne oldi be aci

allā allā cel beri cel bak bak bak bak bak bak nedir be, bu kolona celi  
çevrüliler, ema sıs mīs pūs. bi de kalmış biraz bi yerde açık biraz bi  
tserada, onda bikaç cesed cürdük ema cesed sırp aşerının, onon için  
onlar o şarkilani çesti, o neşesini zay vurmuşlar o, tabi çi savaşa  
280 vuracaklar. bakaym şaşım allā allā cel cel cel cel ne oldi, ne oldi  
şindicak biraz, ben da endişelendim ben o bi tarafta azır ederçen kâvey, a  
dey ne oldi be dur be dur dur dur cel bak, cel bak allā allā, bakā bakā  
bakarçen ne bakma cürdük bikaç cesed, kaç cesedidi bilemeysık  
kamiyonda ne kâ cürebildık bikaç cesed var idi. bu bikaç büle cürdük bu  
285 işleri ema soni celırçen o kumanovada o anlaşma olorçen, da bikaç cün  
da şı olorçen er cün başladılar evıımıza celma, insanlari yazma, bi takım  
insanlari alma, bi takım insanlari vurma. bi olay te bu düverırçen  
düverim bu da aklıma celdi. bu insanlari ne aldılar rov açsınlar cakovada  
duyduğumuz kadar esa mi dil mi bilmeyS, cakovada alan insanlari  
290 epısını vurmuşlar. prizrende küverdilar, küverırçen biz bi ekmek  
bekleydik alma, sabā kara sabā bi adam celi tussuzdan çok fena  
cürüntüsi fena adamın. korkmiş, ağlay. cürdük yaklaştık ne oldi, adami  
tanmayS, tanan onda var ben tanmaym, ne oldi, çok bozoldom, dey  
çocogomi küvermişırlar dün cece bucun var mi onda o bazen tussuzun  
295 üsti bazen var mi, dey çocogomi em kardaşımın çocogoni onda çesmişlar  
buldum. megerem bu citmiş kurulada yatma var imiş bi dostlari, bu içisi  
kalmışlar evinde tussuzda, se tussuzdan erçezi kovaydilar, tussuzda çimi  
bulidilar kovaydilar.e biz da azır oldok yani azır ettık torbalāmızı ne  
alam, celırselar kovma cidecesık, celmeselar citmeyeceksık ne yaparse  
300 yapsın. ē buni cürdük bu içi adami çesmişlar onda bazende bu adam  
cendisi babasi verdi bi çocogoni e bu olayı te cürdük. ē bu baskınlar her  
cün da çok artma başladı. bilmeyS nerde cümıdi em alabildi mi oni da  
bilmeyS. ema o çocoklar şındi bucun bunda o otoS seçiS insani ne

vurdılar tussuzda onlarlen cümüktür. ema alabildi mi, cidebildi mi  
305 bilmeydik se komaydılar. üle vakalar açın olidi içi çışiden fazla ocaylen  
üç çışı cütürebileydi cenazey, em oni da ombirden içiyeyden, bu aralarda  
cümebilerdilar. başka izin yok, başka izin yok. evlere cirdilar aşerler  
cendi silalâni bogazlarda, evlerde bi kuyaydılar. açın nato başladı vurma  
nerde vardır bunların silalari bilmem ne, bunlar silalâni, cepanalâni  
310 kamyonlara yükletti, bütevi bogazlara kuydi. islâna, gimnaziyenin alti,  
yini mâlede bogazlara ė mâcir mâlesinde, bitevi bogazlara kuydilar.  
ortakolda da em insanlari, tabanada da bi takım bogazlara da kuydilar,  
supun onda o bogaza em onda insanlari evlenden kovdilar, epısını yok  
begendilar islâ evleri cirdilar. insanlari sokaga, cirdilar. islânada râmetli  
315 esad haskuka profesoron evine cirdilar, kovdilar oni, evden kovdilar  
attılar dışari. onda üç efte mi, dert efte mi onon evinde kalmıştırlar. hem  
esadi ceri çigirdilar, ema açın esadi çigirdilar ceri onlar evine cirdilar  
bilmeydilar çimdir. açın evine cirdilar esad profesor çitaplari çok  
anlamışlar esad çimdir. evine bi cirdilar esadi aldilar. esadi aldilar  
320 cütürdilar supa işkence yapmıştırlar parmaklarını aramıştırlar çesma ema  
esadın nafakasi çi cüvegisi spayi kurtardi nası yaptı bu spayi buni. onon  
var bi koşılari sırpli onların em o sırplilar dert kardaş kalabalık em  
onlardan biri adını ben unuttum, unuttum o sırplinın düşmey aklıma  
komandant imiştir. ali oni çabuk anlay esa çi oni tepelema araylar.  
325 çabuger o çurlen cideylar supa. hem esadi kurtari, kurtari. hem esad  
kurtuldi se anlamışlar ne adam tepelerdi, zatim aynı ukşin otiy apsanada  
kırdilar, vurdılar nası vurdılar, buni da profesor büle adamlari nerde  
bulidilar profesorlari birden vuridilar, onda em çimseye ne sual ne sori  
birden yapaydilar. em sırplilar bunlari mâsus yaptılar bogazlara, çi nato  
330 bombardova etmesın yani vurmasın o kamyonlara se çok dar, evler çok,  
insanlar çok bük zarar olordi. vurse tsivillere evlere onda epısı o kâ silâ

var imiştir çi bütevi o mäle yerlen bir olordi, tonlen munitsiya,  
granatalar, toplar er bişiyi yeliştirdi, er bişiyi. bombardova ederse da o  
mäle orasi da yerlen bir olordi. dümdüz olordi bütün insanlar ülürdi. o  
335 taktiklen yaptılar bu işleri büle evlere bastılar ema da bi olaylar bizde  
oldi. var benim bi koyşom bayruş boşnaktır, boşnak deyS o gorali. bagi  
var idi, o celidi martlen cideydi çileklēni bakma. celdi çok sıkıntılı,  
ufunetli. ya deym bayruş ülle vakti ne oldi, çok deym ufunedin var, ne  
sıkıntın var nedir, dey bişiler oli ema ne oli bilmeym. ne oli be. cittum  
340 dedi bağımın da ütede var imiştir tenkleri cürmiş idilar. tenkler onda yok  
veç çukurlar kalmış. asa, oli bi şiler bilmeyS çok sıkıntidayım, bilmey ne  
oli. megerem o kumanovada bu anlaşmanın en sona celmiş. o sona  
celmeklen tussuzi içi cün eveli sırplilar kaçtilar tussuzdan ema bizim  
haberımız yok. karşı benim evın üsti o bogaz ne cütüri tam tussuza içi  
345 yüz metro karşıda bi punkt kurdi sırplilar. oradan kontrolisa edey dert  
bogaz, beri taraftan da sarmışlar demek içi adamlen, ütede içi, beride içi  
bitevi o semti cüridilar. bakayS onlar da yok. allā allā nedir bu iş.  
bakamayS anlayamadık haberleri o kadar televiziyalar yok bitevi  
antenalar bommbardova oldi, niayet oni da devirdilar o antenay çesildi,  
350 bakamaydık hiç bi şı. en çok başladık sōram bakma entiviyyi. satelitlen,  
çanak antenalarlen baktık türkiyanın entivyyi, fuad kozlukluyi en çok  
takib ederdik. em onda anladık çi bi anlaşma var. ema anlaşma ne vakit  
uygulamaya başlayacaklar, ne vakit başlayacak işlema o iş bilmeydik,  
çok endişeye kapıldık, çok korkma başladilar o cün. vala açın denilidi  
355 kara harbi zor işler düşünidık. biz o cençleri rovlara açın cütürdi, biz  
düşünidık çi bu cençler gayrim ceri celmeS, üle bileydık. o zatim üle  
oldi. onlar rov açti işte bu kara harbına karşı celmeg içine rov açti.  
bunlar kara harbına karşı celmeg içine rovlari açti ema biz kesin ve kesin  
bileydık çi bunlar kara harb içine hazır dildırlar. bize karşı po, bize karşı



360 hazırdır, biz silâsız yok problem. ema ününde bi küvetli ordu ya bi  
küvetli aşer variçeS bunlar ebedi o harba cirmeS. bunlar mazlumlari  
buldi mi, silâsız insanlari buldi mi katletma biler em çocoklari bu  
bosnada da ispat oldi. bosnada bize bi bileçeden kaçan bi abap düverdi.  
onların içi dane lovaçkasi var imiş, bu içi lovaçkaylen yigirmi evi  
365 kurtarmışlar. nası yapmışlar, bunlar dey ataydilar ataydilar açın  
başlaydilar celma biz biçer avaya atayS yok çok fişegimiz, bi çe atayS tak  
avaya onlar dey duridi korkaydi celma, bak o kadar cesur aşeri. biz buni  
bileydık ema biz yazilar, bi takım te büle ne varidi çukurlar açmışlar azır  
etmişlar bizi katletma bütün prizreni topli mezar alti, yedi yerde çok bük  
370 çukurlar açmış idi. emen her bi mâle bilnıg idi nerde ne cümecegimişlar,  
nerde ne katledeceklar, nerde ne çececeklar yapacak toplu mezar. ema  
bunların hesabi tutmadi, nası tutmadi hesabi. bu anlaşmaylen bizim  
bildığımız kadar almanlar bi cün mi, içi cün mi evel cirdilar, cirdilar  
kosovaya, cirdilar prizrene.o akşam idi, o cece ne cirilar ayni dedığımız bu  
375 bayruşun anlatıgı cün o cece. biz cürdük bi şı bunda dil yani islâ işler dil,  
bu aşerler birdenbire toplar, şiler hepten ortadan kaybuldi, birdenbire  
kıkıktok yok. e endişeye kapıldık, sıkıntıya düştük tabi ne oli bilmeysık,  
cendimizi da korotma hiç bi şiyımız yok, elimiz boş, yünlendiren yok,  
çimse yok. akşam ram isminde bi haci var şindi olmuştır onon dürbinleri  
380 var idi. biz cakovadan celen o yoli bakayS, yüksek bizim bina, bindık  
nailın binasına bakayS çeremitlerden dürbinlerlen cüriS. bük bi  
kolonalar aşeriyanın, bi ütüş var, ütüşü duyayS şindi, tena er bi tarafı,  
ütüş var ema anlayamayS uzak. megerem kurulada reçananın onda,  
kurulanın otoz derdın o taraftan bu alamanlar şini nası celmiş insanlar  
385 çıkmışlar dışari tabanaylen em şadırvanlen o şilen çıkmışlar ema ütede.  
bizim insanlar millet çıkmış, şenli alaman celdi kurtulduk, alaman celdi  
kurtulduk. onon için şenli ema onlar onda bileylar bizim beride aberımız

yok. ütüşi duyayS çok bük bi kolona cüris dürbinlen cüris. niçin bizim  
evler yüksek o yüksekliklen biz cüris. kolona ema kolona ters cidey,  
390 kaçay cibi anlayamayS demek, biz anlamayS ne oli şindi. onların bi  
kolona cidey alaman celi ema biz alamanlari cüremeyS bilemeyS uzak  
anlayamaydık bu onda biraz ters. yarındasi cün saba açın kaçtıktık ne  
bakma alti, yedi vakti uçukının aşçeri kapımızın ününde allā allā oni da  
tanayS bizim mālennin çocogi. dey biz celdık, ojeldınız. em anladık çi  
395 alamanlar celmişlar biz oradan tabanaya ben cıttım bük coşku. onda,  
oraya açın cıttık çok kalabalık māşer, biz cıttık supun oraya, ben cıttım  
oraya bileydım onda çi var en çok aşçer. bu iş tā bajdanadan pod  
kalayadan tā aşāyayden insan dolı māşer. erçeS bu kadar insan çi  
prizrende var alamazdık akıllen en az en az yigirmi, ottoz bin çışı  
400 kasabada var imiştir en az bi tamina. bunlar üle bi neşe, üle bi şiye  
kapıldılar çi, karşıladılar alamani çok islā ema o zaman bu insanların  
allānın hiçmedi o ka bük çi kalbindan o korkiyi allā celleşanuhu aldı, o  
topi, tüfegi olan sırplının kalbına sokti. o vakıt bu millet taşlarlen bile  
atay korkmaydi. onon elinde tüfegi da, topi olorçi o zaman korkma  
405 başladı. bu allānın hiçmedi te o korkiyi alimiş mi alimiş. nasıl alimiş allā  
biler. ē biz oni cürdük yaşadık. üle bi olay, üle bi coşku. bu millet  
alamanlari çiçeklerlen karşıladı ilk celmeginlen. daullarlen, zurnalarlen  
bük şi. oynaydılar orolar, ema en önemli şiler bu oyondan mada çok  
saldırdılar, sırplılara saldırdı millet bizim millet, çünkü arabalarını  
410 çalındılar, arabalari cürdılar, arabalari ellēnden kaptılar. ē bi arb ne  
derlar oldi. ayni anda bize celdi bi aber celdi bi kari torbeş o kari ema  
apsanada işley kari. celdi dey apsanada erçezi kaçırdılar ema da bi kaç  
çışı var dokoS onbir çışı var. içerde mi var, içerde, niçin bunlar bütün  
apslari almişlar sırbiyaya kaçırmışlar. zatim onların çogoni tepeledılar,  
415 çogoni pareylen sōram küverdılar. var mi var, em onda dolı sırplilar tek

bi alaman var idi, bi aşçer. o o kâ kalabalık onda en az en az üj dert bin  
insan var imiştir. üle allâ verdi o küvedi o cesuri eppısı sırpilinin üzerine  
çikarma apsanadan, onda doğlı sırpil dil bi tene doğı var, bunda supta ā  
korodilar se onlar da azır olmişlar onlar da taşını citma ema almiş te bu  
420 ombir çışiyda mi dokoz mi araylar cütürma onlari da. bu kari düverdi  
bize. biz ucum ederçen, o alaman şindi soray biz alamana bilmeyS nası  
düverma, hasli bi çülü çikti ben dedi bilerim. biler misin alamançe  
bilersın, düver bu alamana te büle, te büle, te büle. ombir çışı bunda var  
imiş bunlar araylar kaçıtırma oni, sakın üle mi üle. telefoni var  
425 kulaklıklen haber verdi birden uzatmadi bi beş, on dakika bi tenk celdi.  
mayor bi alaman em da üj dane aşçer alaman. alaman celınce biz da bi  
ucum yaptık, ema biz ucum ederçen silây dogri çevirdi bize bu sırpil  
ema korkay atma biz cesurlaştık gayrim, korki citti. vururse da vursun  
çimse korkmay gayrim. neyse o alaman tutti o çauri aldı, anlatırdık o  
430 mayora da te büle, te büle var bunda dokozdan ombir çışı deylar var.  
neyse cirdi veç dedi siz durun, biz durduk ema yoli kapadık. cadde nası  
açık idi ne cideydi kamyonlar, biz yoli tamaminlen kapadık. şindi ne  
ciden olson, ne celen olson. tâ anlarız var mi yok mi. bi yarım saat  
kırkbej dakika arasi araştırdılar, araştırdılar. biz onda o coşku beride  
435 devam edey bubirleri oynaylar, neşe, şenlıkler tabii insanlar o ka kolay  
miydi, arptan çikaysın kurtulisin sen. zor. uzatmadi bi kırkbej dakika  
dedim bulmişlar alamanlar bunlari eppısını kamyonlara dizmişlar.  
kamyonlara birer bura atmişlar em bağlamışlar. tam dokoS çışiydilar.  
onlardan biri bizim mälennın abo, abo deydık o da onda. o oni satmişlar  
440 oymiştir eçrem drininin yardımcısı. nası yardımcısı, yok komandant ona  
aber vericisi vezist işley o. o afta bu buradan nerde nedırlar bütün yerleri  
anlatırırlar radiyolarlen o yugoslvyada beçim bi numara. bütün yerleri  
nerde nedırlar sırpililar ne düşünilar, se vojni odsekte işlerdi o da aber

verimiş. e buni birisi satmış tutmuşlar, bu olay bu kurtulmaktan üç efte  
445 evel, üç efte evel tam esadi ne tutmuş idilar o cün, o cün bunida. em  
cürdük tanımadık biz, tanımadık o kadar eziyet çektirmişlar da sōra  
tandık, epısidır tandık bunlari epısını prizrenın bileydık, kurtardık  
bunlari, bunlar kurtuldi bu olaylar yaşandı bu şilerde. ē ondan sōram bu  
olaydan sōram türk aşçeri celdi. celdi alaman kurdi kontrolay. bizim  
450 onda kontrolalar yetmeydi, nası sanay insanlar yok, biz cendımız bu  
işleri bileyS. onlar aldı o yerleri ne var idi alsın, insanlar eve birden  
yarındasi cün celi, bize celdi yardım cetıridi alamanlar dağıdıldılar.  
bunların yardımı bir efte belçim sürdi. o da çok yardım ema bir efte sürdi  
mal celmedi iç bi yerden ema bizim millet erbab açık cüz tücarlāmız  
455 cesur makedonyaya cıttılar, tetovadır makedonyada, makedonyadan  
patlicanını da, büberını da veç başladı onlar da erçen, ununi da, tuzuni da  
üle çabuk celdi çi eppımız şaşırđık. çımın var idi paresi var idi alsın ema  
bu bir efte on cün sōram oldi. bu bi cünlerde celdi te o humanitarna o  
şiler, dağıdıldılar ekmek, un, ya yok çok dil, dil çok. niçin onlar  
460 yapmışıldılar bi plan bu bikaç sene sōram onlar üteden dünsün. onlar bi  
ay için episi dündi bu bikaç seney esab edey, bi milyon insan ne güç etti  
kosovadan. arnautluktan onlari esab edey içinde gelecekler, onlar bir ay  
olmadi episi celdi. ya onlar bu milledi bilmey çi bu millet devletten bi şı  
beklemez, cendi işını cendisi cürür. e onlardan beklemedi bu işi sōram  
465 ispatladılar, onlar cürdılar, nası cürdılar, nası ağırlarlar, nası esab ederlar  
bilmeyS. ē biraz verdılar ekmek veridılar un insan başına içi, üç kilo  
kadar un verdılar, birer kalıp sabun verdılar eftede bi kalıp mi, içi kalıp  
mi, biraz soda cissi sodasi e zeytin bi ayleye bi şişe, içi şişe kalabalık  
nasıldırlar, pirinç başladılar verma em te bunlar başka bi şı yok. e zatim  
470 bu işlen becerđık bu demek to vakum neydi boş, to boş şiyi doldordılar.  
bizim tücarlar sagolsonlar celdılar, biz cendi işimize çabuger adapte

oldok başladık işlema em şî oldi. e ondan sōram yavaş yavaş bu millet  
zatim bu sıray biler eşî sıray. biz eşî sıraylen devam ettık başka sıray  
bilmeyS todor. alamanlar çok celmedi çîşî ye to bi takım yerleri tuttılar  
475 uçıkî da celdi. ekrem drininin celmegınlen bi takım işler dā sıraya cirdi.  
ne kâ kontrolisa edeydi alamanlar uçıkî da çok kontrolisa edeydi.  
uçıkının kontrolisa etmesi da iydi bizim için. çünkü uçıkî ırsızlığı,  
soysozlogi durduridi. ya yapaydi var idi celidilar arnaçtluktan, celidilar  
var ırsızlık çalma ema uçıkî bunlari tutaydi. ema uçıkının tutmagi  
480 alaman küveridi, alamanlar uçıkîya vermeydi o yetkiyi bunlari  
yapmasınlar. meger onların istegi yapsınlar yani, olsaydi kalsın uçıkîya  
bunda o hazırsızlık bilem olmaz, olmaz burasi, var idi bir sıra bük bi sıra  
oldi, bük bi ditsiplina var idi em oynayamaydilar em sōram aldilar bu  
yetkileri alamanlar, aldilar cendilēne em aldilar em bitevi işi yarım  
485 parelık yaptılar. türk aşçeri açın celdi alamanlar çok kıskanma başladı.  
biz bi mesaj verdık türk aşçerine em türkiyaya bük bi mesaj. mesajın  
anlami bak üle bi beklenti oldi, üle bi beklenti oldi çî biz düverdık bak  
biz amerikay en çok seven bunda amerika oldi, çünkü biz bu işi  
amerikanın yaptığını bileyS üle bize azır etti em üledır zatim amerikanın  
490 şiyi. ema amerikay bizden saymadık, alamani da bizden saymadık  
bunlara da saygi cüsterdık ema türkiyaya bi mesaj verdık, siz  
bizdensınız, biz sizdensık bu mesajı anladılar cibi bana celi.  
kalabalıklen saygıylen, duruşlen, sevgilen, hürmetlen. o cün bize aber  
celdi çî gelecek türkler, türk aşçeri gelecek ema sâdi belli dil, o cün biz  
495 sabatan bütevi insanlar, bütevi halk bütevi o ana caddey kasabanın o yol  
bütevi yol sıra dizıldık, bekledık. çiçeklerlen mi er bi türlü oni yaşayan  
insanlar onlar biler çok islâ. ema onlar ilk celen aşçeri da olson, insani da  
olson onlar da iyi insanlar idi, da büle yardımcı oldılar, da dürüst  
insanlar idi, da süzünde duran insanlar idi. ema zamanlen son

500 zamanlarda ep bi adamlar celdi çi süz verdi süzüni tutmadi. yardım dedi  
ters yapti buni anlayamadık ema ilk celenler mütiş insanlar idi. bizim o  
sevgimizi beçim onlar anladi, biz onlari bizden saydığımızı da beçim  
anladi, ema bu celenler şindi çi celenler yani zaman cittıkçe ep da yanlış  
adamlar buraya yollaylar. o adamlar da az işleylar, onların maksadi iş  
505 midir nedir bilmeyS, ema işleri ne cüsteri onlar bize az iş yapaylar.  
başlıkta ne kâ saygi saymısek alamanlara bucun alamanlara, olson  
ingilzlere, olson frantsuzlara, olson italyanlara olson bütün bu natonon  
aşçerlene saygi yog gayrim. biz üle bekledık o türk aşçerini çi dünyada  
çimse beklememiştir beçim türkiyada da bu aşçerlere büle saygi  
510 yapmamıştırlar cendileri türkiyadaçi türkler. ema alal olson üle bi içi  
dane komutan yolamiş idi, bi tene mamuşaya, bi tene dragaşa, kızılıya  
da bi emekli, bi de bi doktor yolamiş idi, bu insanlar bu dertbilesi, üle bi  
insanlardi çi, üle işini seveydi, üle biz begendık, üle cesur, üle işçi  
cürmedik biz. ele o dragaştı olan o komutan cengiz kan onon yanında  
515 celebiler mi yani çimsey sormaden prizrene cirdi. üle bi ders alamanlara  
verdi çi buyrun gücün var ise buyrun gel cengiz kan. e bize üle bi insan  
lazım, buraya zatim üle insan lazım. ne natoy sordi, ne çimsey sordi  
cendi cesurlugunlen buyrun celdi. ē biz üle adam arayS, dragaştan  
prizrene. ne natoy sordi, ne çimsey sordi. celdi adam cibi adam buyrun  
520 yap yapabilirsen e biz ona yaptığımız o saygilari, bekledığımız içine bin  
kat alal olson, bize zatim üle adam lazım. ondan sōram celen adamlar da  
fazla sefasını bakti, istedi otordi yatti. ele diplomatsiyasi bunların  
diplomatsiyasi zamanınlen belçi bi takım adamlar celdi, ondan sōram  
episi biz onlari pek o kâ begenmedık. çünkü aşçeriyanın yaptıgi işi  
525 bunlar berbat etti. işleri yapmadılar islā, işleri bilmedilar mi yapma,  
diplomatsiyay mi bilmey, nenın nesi yok, ema aşçeriyasi bu adamlar  
aşçeriyada bük iş yaptılar, mütiş iş yaptılar türk aşçeriyasi tabi başka

asçeriya dil türk asçeriyasi. olson dragaştacı komutan, olson mamuşadaçi  
komutan. ele dragaştacı komutan prizrene celmesınlen cendısını üle bi bi  
530 yer aldı çi ebediyen oni unutmaz bu prizren, işallâ o da bizi begenmiştir,  
işallâ o da bizi unutmaS. se biz oni cengiz kanın yerine bile tuttuk, üle bi  
cesur adam bize zatim üle insan lazım. millet türk asçerınlen alaman  
asçerini çok farklı bakar. içisi natoda, içisi güç ema türk asçerini bizden  
sayayS. türk asçerini biz bileyS, alaman asçerini bucunçi cünde onların  
535 saygısı sıfırdır bucin saygı sıfır. başlıkta bi saygı var idi, bi simpatı var  
idi ema zaman ceştıkçe, çok saygisız davrandılar bize. bizi çok altan  
aldılar bizi içinci sınıf insan saydılar, çünkü patrola ettikleri zaman biz  
cürdük insanlari, üle cençleri tutaydılar hırsızlari bragaydılar, ceçen  
insanlari çok maltretira edeydiler, şahit bikaç çe şahit olmışım. bi içi  
540 cençi tuttılar yere yatırdılar iç bi şi yapmadılar, hırsızlık yapmadi  
yolonlen ciden cençler. bu yapmaklarınlen insanlar onlardan nefret etma  
başladı. onların celdıkları, bize bakışlari da bizi duşman cibi cürilar, biz  
oni cüriS o farkındayız, ema biz da onlara gayrim atık iç biri ne  
simpatımız var, ne da onlarlen konoşma itiyacımız yok ema türk asçeri  
545 farklı çok farklı türk asçerini bizden sayayS. işallâ onlar da bizleri  
onlardan sayar. evlere da kabul etmişik, her bi yere kabul etmişik, her bi  
yere kabul etmişik, bizim evımızde nübet tutardılar asçerler, ilk  
celdıkları zaman benim kapımda nübet tutardılar, eve da çağırdık, er  
sabâ çay da verdık, kâve da verdık, saygı da yaptık işallâ memnun  
550 kalmıştırlar o asçerler. onda nübet tutaydılar yigirmi dert sât nübet  
tutaydılar ema o asçer bizim sayılır. ya millet birden bük euforiyaya  
kapıldı arb bitti, evropaya inandı, bunların süzlerine taptı ya bunlar er  
şiyi düzledecek, oni yapacak, şuni yapacak, buni yapacak ondan söra  
dayanırçen hazır sandi yema gelecek, er bi şi düzene cirecek, içi, üç sene  
555 içinde kosovanın statusi belli olacak, ayt ayt ayt beş sene uzadacak

ondan sōram refa, iş er şey var. ep bu cençler üle kapıldılar, üle inandılar  
onlara o coşkuyla başladılar se pareleni çabuk çabuk harcettılar, ay  
babam ayt ema zaman çeştıkçe onların yalanları ortaya çıkma başladı. üç  
sene çeşti bi şi olmadı, derdinci sene celdi, beşinci sene celdi te seçiS  
560 seneye celdik bakam olacak mı. em millet yavaş yavaş bizim političarlar  
olson kadetepe türklerden, olson boşnaklardan, olson arnavutlardan atık  
millet bunlara inanmay. son seçimde bunlar cüsterdi, cendi  
politīçarlarına çünçim bizim politīçarlar da onlar cibi olma başladı,  
yalancılıkken, hırsızlıkken, dolandırıcılıkken er bi şilen yapmıştırlar. struya  
565 yok, su yok er şi pāli. struyalar yok, arptan önce var, arptan bu yana çok  
çesili. cünlen dert sāt var içi sat yok, başlıkta dert sāt yog idi içi sāt var,  
şindi bi takım yerlerde son zamanlarda üç sāt var, üç sāt yok. fiyatlar  
ekstra, evropadan da pāli, işsizlik yüksek, politīçarlar sefalani sürey,  
fabrikalar kapandı tamamen natonon celmesilen tamamen bütün  
570 kapandı, nato aldı epısını, nato bir yıl beklim fazla da kullandı  
fabrikaları. iş brakmadı çünki bizim kadro var idi. onlar braksaydılar biz  
fabrikada işleyen insanımız var idi, malzeme da var idi, maçınalar da  
var idi, her şey var idi brakmadılar. bunların ekonomik bi batırma bizi  
ekonomiden batırma onların bi taktigi biz buni yavaş yavaş cüriS  
575 ügreniS ügreniS, yini yini cüriS. se bunların ep yalanlana inandık,  
kandık üle coşkulara kapıldık çi o hō hō refa celi bize biz paşalar cibi  
yaşayacaksınız. aylıklar millet zor vallaay fukaralık çok, aylıklar çok az  
doktoron aylığı içi yüz yuro şindi, bi ügretmenin aylığı yüz yigirmi, yüz  
kırk, yüz elli ayt ayt ayt şindi bindirmişlar içi yüz yuroya ema struya  
580 celdi mi elli evro üdeys, su pasesi beş evro, on evro arcedırsen, şindi ev  
bū porezi ekstra super da super yüksek fiyatlar. mallar yüzde üççüz,  
dertüz, üç misli, dert misli pālilandi. cün be cün insanlar ep da fukaralığa  
cidey, se bunda pare var idi em çok pare var idi, ema insanlar bi coşkiya



kapıldı onların yalanla uydu, yalan dedim unmiğin yalanlana unmiğin.  
585 dolandırdı da dolandırdı o kadar zarar unmik yaptı kosovaya çi  
sırbıyanın yüz sene yaptığı zararı ekonomik bakımdan, bunlar içi senede  
yaptı. bi celdi bankaları veri para da para ema faizi üle bi uyduri çi yalan  
süley açın alısın çim ne oyandı cürdi çi yüzde yigirmi faiz üdey.  
üdeyemesen malını ali, çok kolay evni ali ne yazmısın onda malın  
590 cidey. çok insanları borca kuydılar, üle aldatmaklen, üle aldatmaklen  
resmen aldatti. çünkü da az faiz dey sononda esab edeysın cürısın çi faiz  
yüzde yigirmilen bitey. bunların episi arptan sōra içi binından beri episi  
bu işler oldu. unmik çok zarar yaptı, mitepte üle bi plan program yaptılar  
çi haos, mitepte, sātta haos iç bi şı. üretmenler işinde tamamınlen  
595 işlemey, doktorlar işini tamamınlen işlemey, er bi yerde işleri üle  
soktilar üle bi adamlar cetirdilar çi rüşvetçi mi olson, soysoS mi olson,  
çalsın mi, çırpsın mi, aldatsın mi ep bu işleri yaptıri. en fena adamları, en  
koruptıran insanları oraya cetiri en fena, en koruptıran. ne milledı ne  
çımsey düşünmey yalnız nasıl çalsın zencin olson. çok partılarda büle  
600 adamlar var. zatim partiya cirdi mi oraya cenişlendi da cenişlendi, ne  
isterse yapay unmik bunlara izin veri, unmik bunlara izin veri çünkü  
onlar da çalay e sōram sonı nasıl celemek allā biler, allā biler. ya millet ya  
da inani te te bu statusı ne verecekler, da bukā dayanır. bu statusı dedılar,  
bu statusı vermeselar bu millet gayrim dayanmaz. bu millet da bu sene  
605 dayanır iç fazla dayanmaz, bu seneden sōra veç esaplar değışır a statusı  
verırselar bireraz işleri düzeltma cıırselar millet cürürse o zaman belçim  
bi şı olur

## 26. Metin

Adı Soyadı: Cemil Luma

Yaşı: 59

Derleme Yeri: Prizren Merkez

Derlenen: Esnaf – Siyasetçi

cemil luma, evliyim, derdane oglom var. bin dokoyüz kırk dokoS prizren  
dogumliyim. baba tarafından seit veren ailelerin toroniyim. şindi ben söz  
konusu oldi mi, harptan sōrayi kısa neler ceçirdik, neler başardık, neler  
kaybettik bunlari bazen cürüşme firsati oli, bazen olmay, olmamasının  
5 da sebebi, aramızda hiç itiyaci olmayan ufak şāsi çıkarlar, dedikodilar.  
en çok ağırlık ünem verdigimıS, savaş sonrasında, kosovanın artık ceriye  
dünma şansi yog idi. şindi ceri dünma şansi madem yok, o da kosova  
meselesinde ne derlar kosovaliların isteklerinden dil, madam arnautlar  
çoğunluk, arnautların da çifinden üturi dil. belli güçler, onların ottoz,  
10 kırk sene evel planlaştırmış olan hedefleri, gerçekleştirmek içine  
kosovada yini bi düzen, ha bu yini düzende kosovanın iççinde yaşayan  
arnaut dışında türkleri ben kastetmiş idim, zaten bizim sorunumuz  
türkler. benim yaşım belli, biz eşçiden ayni buk bi milliyetçi rankoviçlen  
baş başa kaldık. elli yedilerde, elli seçizlerde çoğunlukla türkler bu  
15 darbey yedi. bu harp sononda bin dokoyüz doksan sōrasını kast edeym,  
heppimizin iççimizde bi şiler var idi. aciba o yaşşadıklarımızı çocuk cibi,  
şindi baba cibi, ana cibi cenek mi yaşşayacāz. cenek mi türkiyaya  
kaçmak mecburiyetinde kalacāz. etrafta var olan arkadaşlar, dostlar bir  
araya sık sık celidık. o bir araya celmekler ne yapacāz, hangi adımlari  
20 atacāz, yarınımız ne olacak, bunlar esnaf iş adamlari, esas türklügi  
ayakta tutabilecek insanlar idi. parti var idi tedebe ema yipranmış bi  
parti, harcolmış bi parti. parti iççinde yipranmanın sebebi, ani tutumi  
olmayan insanlar yünetidi. tutumi olmayan insanların zaten kolay dünüş

yapma şansı olidi. o da o rejime yakınlık cüsteren bazı insanlar var idi.  
25 bazılarımız o rejime karşı tepki veridik, başımız derde cirmeye başladı.  
ema allâ şüçürler aylelerde, maddi kayıplar dışında, başka bi kayıplar  
olmadi. onlari cüze alarak, bazı adımlari atmaya başladık, bazı  
girişimlerde bulunmaya başladık. aşçerin buraya celmesi insanların  
kafasında kosovayi brakmak en azından yavaş yavaş çıkmaya başladı,  
30 durmaya başladı türk aşçerini kast edim. harptan sōra bazı çevrelerden  
zaten türk toplumuna selamlar celidi, caurların işi bitti da yavaş yavaş  
sıralar bakam çimlere gelecek. bi takım selamlar bunlar ince mesajlar.  
bizim arnautlarlen ilişkimiz kardeş ilişkileri var idi. niçin, savaş  
enasında da, savaş ünçesinde da, kosova bizim kosovamız. kosova  
35 benim dedelerimin kosovasi, her ne kadar bi arnaudun kosova havasına,  
toprağına, suyuna haki var ise bunda bi kosovalı türkün en az onon kadar  
haki var. o düşünceyle biz başladık bi çalışmalar yapma. bu çalışmaları  
yapmag için bizim beraber birliğimiz yetmeydi, aşçerin ortaya cirmesi,  
aşçerin el koymasi, o dünemde adlari verma ne kadar uygundur  
40 bilmeym. gerçekten bi cengiz kan cibi bi komutan celdi. türkiyanın  
ağırlığını kosovada issettirdi, bayrağı dikti, o bayrak etrafında  
toplanmaya başladık. em bi temsil kurulu kuruldi. temsil kurulu madam  
parti yiprandi, parti atık türk toplumuni temsil etma şansı yog idi.  
seçilmiş aydinlardan temsil kurulu, bütün kosovadan. bu temsil  
45 kurulunun bi geçici vakit içine görevlendirildi e türk toplumuni temsil  
edecēz, zaten belediyeye prizren belediyesinde geçici bi başkan  
amerikalı asilli, önceden bunda eğitim cürmiş, yani hazırlanmış burasi  
içine, biz da onda yer alidik mark baskin. o temsil kurulunda hazır ilk  
adımlar atıldı. ema o temsil kurulun da ümri yetmedi. biz temsil  
50 kuruluna katıldığımız cün, hatırlarım dogri yolda toplantı var idi. temsil  
kurulu kurulacak, bu işleri biz yapacāz denildi, ben o dünemde iş üzere

atelyede berbat orasi, burasi. katıldım eger beni davet ederseniz seve  
seve katkımızı savaş sōrasında vermek mecburiyetindeyiz. aynı zamanda  
ben esnaf işadamlari derneği başkaniyim. ema dedim bi şartlen ben  
55 katılırim buraya, niřin řindiye kadar řok tūrklere cūrduk. ema eger  
kosovada kalmayi dūřınursek, o vakit sadece tūrklēęe katkı sunmak  
mecburiyetindeyiz. temsil kuruli ūyeleri pare alamaz, em iē bi yere  
seēilemez. tamam dedik. yola ēıktık iyi ēalıřmalar elde etmeye başladık.  
ēimler seēildi prizrenden, ben var idim, altay, zinel, ferat, rāmetli ibiş,  
60 iskender da var idi. bi kaē ay sōra ortaya benim beklemedığim bi iē  
yūzler ēıkmaya bařladı. meger bazı arkadařlar onda ēalıřmalar iēin  
masraf adi altında pare bařlamıřlar alma. ey ema bu pareler būtūn yani  
bu būtūn temsil kuruli ūyelerine verilmiřtir. senin da paren bunda duri  
ema dedim bilersiniz siz tutumi, buni ne deysiniz benim iēine kabul  
65 edilen bi adım dildir. o pareleri bařka tarafa aktarin, yini dūnem gazetesini  
ēalıřmalarını bařlamıř idi, dedim o pareleri yini dūnem gazetesine ediye  
olarak verirsiniz, bu cūnden sōra ben temsil kuruli ūyesi dilim. da řok da  
yoğun olarak, esnaf iş adamlari derneğinde fāliyetleri hız kazandırmaya  
ēalıřtık. onda bi ēıkıř cūrduim. gidiřlerimiz ūst dūzey yūneticilerle  
70 başkan olson, başbakan olson, bakanlar olson, parti başkanlari olson. o  
dūnemde arnaē partilerinde da bi takım ēekiřmeler olmaya bařladı.  
onların arasında biz de var idik. ha onların arasında biz var idik derēen,  
bizim savař esnasında ceēmiřimiz tūrklere bi endiēe var idi. řadırvanda  
tūrēeyi konořmaya cesaret edemeyen bi sūri arkadař var idi bunlari  
75 lazim kabul edām. ne yapabiliriz, rambuyede kosovanın kaderini belli  
etmeg iēine cūrūřmeler olmiřtir. rambuyede kosova tarafından  
akademisiyen universite rektori katildi. onunla ilişkilerimiz şok iyiydi.  
ya dedim hocam tūrklere būk endiēe var. bakansın cel esnafta bi  
toplanti tutam, bi dalgalanma var, insanlarda korki var. hazır et toplantiyi

80 dedi, ben dedi celırım. esnafta yetmiş kusur çışı toplandı. esnaf üyeleri,  
halk, aydınlar, heppisini çağırtırdım. çağırtırmamın sebebi da korkiyi,  
tansiyoni indirmeg idi. o dünemde içi binin ilk aylarını kast edim. allā  
būk dalgalanmalar var, sokaklarda hırsızlık var, insan kaçırması var,  
tehditler var, elektrik yok, arnautluktan insanlar düney, dayreleri kırar,  
85 türçe süleyenlere küfürler olur. esas şindi bayrak salanlar ortalıkta yok.  
bazilari türkiyada otoror, bazilari bunda kapanmış. o resmi dil doksan  
dokoz sononda, kuşner düneminde, onlar da o dalgalanma içindeydi. bu  
esnafta çi o toplanti bakanın hayatında ebet unutmam süzlerini, dedi  
benim bu cun prizrene celmemin sebebi sızınln cürüşmektir. bana bi  
90 takım bilgiler verildi. endişelisiniz sakın endişeli olmanın, kosovada her  
vakit türk var imiştir. bu cun da türk vardır, er vakit kosovada türk  
olacak. siz türklükten korkmanın, türklükten lazım gurur duyasınız.  
profesor doktor musa limani buranın bakani, arnaut bakan. yavaş yavaş  
sakinleşme süreci başladı. ondan sōra aşçerin destegilen esnaf  
95 örgütlenmesi başladı. cençleri toplamaya başladık, cençleri içi bin bir  
yılında türkiyaya cündermeye başladık mesleki ara eğitimi düşünürçen,  
hem türkiyanın kosovada imajını yükseltma büyüürma, hem türkiyay  
kosovaya tandırma. ne kadar istersek biz derıS çi kosovalılar arnautlar  
türkiyay yüzde doksan beşi türkiyay tanmazdı. yüzde doksan, doksan  
100 beşi türkiyay bilmezdi. türkiyay bilenler akrabalıklen. biz kçukardık  
buradan arnautlarlen beraber ciderdık istambulda onda bunda otorordok  
akrabalarımızda. aksarayda ciderdık pazarlık yapardık, cürürdük o gaba  
gubalıklari av uv av uv celırdık buraya sōra türkiyay sügerdık. niçin  
buranın durumu türkiyadan farklıymiştir o dünemlerde, ema buradan  
105 çocuklari türkiyaya cündermeklen, türkiyada o müsafir perverlık, o  
sıcaklık kosova çocuklarını em bilasa buradan da çok arnautlari  
cütürmeye gayret edeydım. hastanadan doktorlari cünderdık, hastanada

türçeyi, türçeyi arnautlar kosovada o dünemde türçeyi yasaklamaya  
kçkti. prizren astanasında dedilar türçe konoşmak bunda yasaktır. o  
110 yasaklayan arnaut doktorlari türkiyaya cünderdım. ā eleştirıldım mi  
eleştirıldım. benim akımda ankaraya yazi yazıldı. bu arnautlaştıracak,  
oni yapacak, buni yapacak. esas olarak onlari türkiyaya cündermeklen,  
türkiya nedir, türkiyanın güci nedir, türkiyanın kosovaya bakışı, türk  
halkının arnautlara tavri, sıcaklığı, kardeşçe kabul etmesi hastanada bu  
115 cun alti sene içine durum yüz seksen derece için dünmiştir. bütün bu  
etkinliklerimiz sadece bizi düşünerek dil, çocuklarımıza nasıl zemin  
yaratabilerıs. çocuklarımıza zemin yaratabilerıs derçen türklüğü ayakta  
nası tutabilerıs. kosovada türklük kavga yapmaklen olmaz. türk temsil  
kuruli bir büyük sene sōra bitti. ondan sōra yini partinin kurulmasına  
120 cıriştık. yini partinin kurulmasında, onda ilk kırılma noktaları başladı.  
çimlerle, eşçiden partiyi ayakta tutma isteyenler, em büz bütün bi  
yenilenme süreci, o yenileme sürecinin ün saflarında yer alanlardan biri  
benim. etrafta da arkadaşlar var. o süreci başlatmaklen, bazı insanları  
karşıma almaya başladım. türkiyadan da bük tepki cürmeye başladım.  
125 türk temsilinin bitme sebebi kosova türk halkını temsil edebilecek güce  
saip olmadığı ortaya çıkmaya başladı. onon iççinde ufak defek şāsi  
çıklarları da attın mi atık o temsil kurulunun görev yapma şansı kalmamış  
idi. neydi itiyacı, halktan destek alan temsilcileri ortaya koymak. halktan  
destek alarak, kosovanın geleceğinde hangi etaplarda ne beklememizi  
130 tespit etmemiz lazım idi. onda da bazı ters cürüşmeler oldu. benim temsil  
kurulunda bi önerim var idi. dedim celın biz bi karar alam. alınacak ilk  
karar dilimizdir. dilimizi nasıl koriyacāz. o vakıtta da resmi dil kuşner  
düneminde zaten resmi dil atık koukmaya başladı. şindi o cengiz kanın  
üle bi tavri var idi durduridi çok şileri. bizim iççımızde yeterinceye  
135 kadar adamlık cüsteremedık. türkiyanın sivil temsilcileri da pek o kadar,

türkiyanın kast edim. türkiyanın sivil temsilcilerini dışışlerini kast edim, bilmeyerek yada bilerek, işallâ bilmeyerek, bizim beklemediğimiz bazı adımlar atılmaya başladı. bazı guruplaşmalar başladı. buna destek verılır, buna destek verilmez denildi. yenilenme sürecini nasıl başlatırsın, eger  
140 yenilenme sürecini başlatırsın partinin adı değışirse o zaman bi takım şileri kabullenmiş olisinız. mutlaka kabul edecesın atalar hatadır. sırbistan atık ceri dünma şansı yok, beligrad himayesi altında kosova atık olmayacak. a bu bunlari biz bileydık, a bazilari bilmeydi. bazilari belçi aılla o üzlemlen yaşaydi, işallâylen yaşaydi. oni biz o dünemde kabul  
145 etsaydık, viziyonomoz olsaydi, em esas olarak türklük içine taş altına eli da, başi da soksaydık, bu cun durumumuz farklı olordi. biz türk toplumi olarak bu değışmeleri azırlıklı bi şekilde bekleyemedık, hazır dilidık em pişmemiş idık. seçiS sene sōra aynı şilerde da pişmemişiz galiba. içi bin bir, içi bin içide atılan adımlar, yapılan hatalar faturasi bu cun çesili. o  
150 dünemde siki bi karara bağlanarak ema süz birliğılen, beraberliklen, birliklen başladığımız cibi hareket etsaydık, aramızda dağılmak olmasaydi, a bu dağılmakta türkiyanın büyük katkısı vardır. bazilari celdi, bi takım insanlari tavlamaaya başladı. istedikleri ifadeleri, istedikleri raporlari elde etmeg içine cüzi bi desteklen elde etti, ortamızda yavaş yavaş parçelenme süreci başladı. içi bin bir, içi bin içi, içi bin üçe kadar parti içi örgütlenme var idi. partiya kurulan yini partiy kast edim. tedebecitti kadetepe, kadetepe yöneticilerini biz seçtik. ün saflara yini kadro cençleri atam dedık, destek oldok. nedense kanımızda midır, huyumuzda midır koltoga celdık mi arkada verdiğimiz süreyi, verdiğimiz süzleri  
155 unudiS, yeterinceye kadar katkımızı sunmayS, koltog kavgasi, çıkar kavgasına veriS. içi bin üçten sōra, içi bin dertten sōra türk temsilciler arasında mücadele eroziyonu ortaya çıkmaya başladı. birinci dünemde bilassa içinci dünemde, cendimize aydın deyenler bazen toplanıdık.

dernekler ortaya çıktı. dernekler arasında bi anlaşmamız var idi. sık sık  
165 dernekler, dernek başkanları, dernek yönetim kurulu üyeleri cürüşürdük.  
türk problemlerini ortaya atardık, türk sorunlarını ortaya atardık. onlarda  
da bi dalgalanma oldi. içi bin dertte, içi bin beşte ortaya bazı başka  
problemler çıktı. bizim tutturamadığımız bi şey var. her vakit bi öneriler  
ortaya atılırdı. ben o önerilerin arkasında içi bin birinde, içi bininde, bin  
170 dokoyüz doksan dokoS sonundaydım, şinidayım. kosova türkleri  
kaderini iç çimsenin merâmetine emanet etma lüksü yoktor. ema hiç  
çimsenin. kosova türkleri bi biyin oluşması, kosovada kalabilmek için  
beraber olması, kaderini cendi eline almase, karşısına çim çıkarse çıksın,  
ben varım deyecek, itiyac duyulduğunda destek isteyecek. ema al benim  
175 kaderimi sen ne istersen yap derse durum buna celır. bu cun kosova  
türkleri o duruma celdi. içi bin yedide ortaya çıkan bi paket süz konusu  
oldu. arnautların tavrı belliydi. arnautların tavrı zatin yüz sene evele  
dayanarak, her vakit mücadele ettikleri bi yerde bağımsız kosova.  
cumuriyet kosova. arnautlarındır kosova. arnautlar kazanacak kosovay.  
180 kazandı. kosovanın ilk savaş sorası adımları her ne kadar net sağlam  
dilise hedefler belliydi. normal dışırdan da bayagi destek var idi. hep bu  
harekette türk toplumu olarak cendi ağırlığımızı koyamadık. koskocaman  
türkiye devletine râmen. türkiya devleti yanımızdaydı, devleti ben kast  
etmeym bazı temsilcileri kast edim. bizim buni ben biraz eveli dedım,  
185 benim derdane çocogom vardır. benim dedelerim, babam, ben türkiya  
içine boynomoS kıldan inceymiştir. endişem bu. benim dert çocogom,  
benim yaşadıklarımı cürdükten sōra, acıba türklük içine hiçbir saniye  
düşünmeden başını verir mi, o düşündürücüdür. bizim derdımız buydı.  
bin dokozyüz doksan dokoS evelçi hayal ettiğimiz, bildığımız türkiyay  
190 ben düşünim. doksan dokozdan sōraçı bazı olaylarda normal olarak  
siyaset içine cirırsen, a bu durumu yani içi bin beş, içi bin altılarda



kosova türkiya arasında çim ne isterse desın şindi, şindi üstlenırlar  
karaman ne kâ istersen parti üstlenır, o üstlenır, bu üstlenır. ema esnaf iş  
adamlari derneği bük işler yapmıştır. kosova arnaıtlarını em türkiya  
195 türklerini kosova türkiya arasında bük işler kurmıştır. bük dostlog  
çüprileri kurmıştır. bunlari da edirnededen başlarsın, adapazarından,  
samsuna çıkarsın, ankaradan izmire çıkarsın, salilidan neresine  
türkiyanın istersen cidersın dert yüze yakın, on seçiS yigirmi beş yaş  
arasi cençleri mesleki ara eğitim için cündermısık. bunların yüzde  
200 sekseni arnaıt citmiştir. a bu arnaıtlari cündermemın sebebi da türkiyay  
bunlar kosovada cürdükleri cüzlen anlatırmiştir. vatikanın yazdığı  
yazilarlen dil. bunda bi yini hava estirdik. yüz yetmiş doktor citmiştir  
kosovadan. cenek da çok arnaıt citmiştir trakya universitesine. süliman  
demirel universitesine, istanbula, doktorlar türklüğe karşı olan doktorlar,  
205 türçe konuşmayı hastanede yasag eden doktorlar türkiya hayrani olmiştir  
bu cun. a bu cun zaman değışti normal olarak ilişkiler kuruldi,  
bakanlıklar cidey ema ilk zemin yaratan işte bizim girişimimiz imıştır.  
biz bunlari yaptık, türkiya da buni bilir, türkiyada çi dostalarımız da,  
arkadaşlarımız da, türkiyada belçi kurumlar da buni bilir. bizim  
210 aramızda bu etkinlikleri türklüg için, millet için, allâ için yaptık.  
çocuklarımızın sofrasından lokmayı ayırarak, hiç çimseden beş kuruluşluk  
destek istemeden, almadan bitevi bu etkinlikleri dokkoS sene yaptık.  
ombinlerlen kilometre yaptık. bunlari yaparçen arnaıtlara sadece destek  
olmak dil, arnaıtlari yakınlaştırarak, türklere bunda zemin yaratmag idi  
215 sevdirmek. biraz evel mâbet ettik bu türkleri arnaıtlara sevdirmeklen. bi  
şi lazım bunda ayırma. aramızda bazen kıskanşlık olabilir, dedikodi  
olabilir, var çok dedikodi bizde. dedikodi da kıskanşlığı ya bi çet ta  
deyebilirsın fakirliktır, odor, budur insanlar bi yere kadar celmeg için  
yanlış yöntemleri kullanabiley. ema bi şiyi lazım bilâm bitevi yaptığımız

220 fâliyetler arnautlara sevdirmeklen türklükten taviz vermekten dil, benim  
hem benim arkadaşlarımın bitevi bu etkinliklere katılanların bi tek  
hedefidir kosovada türklüğü ayakta tutma. a türklüğün nasıl ayakta  
tutulacağını yollari vardır. e bu yollardan biri kosovada kosovalı  
arnautlar lazım bilsin türkiyayı türkiya nedir. bunun bi parçesini  
225 başardık. cendi aramızda birliği ne kadar başarabıldık o cenek söri  
işareti. neden. sen bi güç sergilemesen karşı tarafa istemlerini net  
düvermesen, em onlari savunmasen o vakıt senin da var olman söri  
işaretine celi. şimdi kopma noktası büle. şimdi sen alısın bin dokoyüz on  
içisini. bin dokoyüz on içisinden evel kosovada türklerin durumuni,  
230 sayısını, eğitimini, sermaye gücünü. kırk beşe celısın, bin dokoyüz kırk  
beşe içinci dünya arbindan sörasını. kırk beşten altmış seçize ya da elli  
yediye, elli yedide biz o türklerden en bük darbeyi yaşadık. kamyonlar  
dayanidi sokaklara, bi kardaş türkiyaya cidey, bi kardaş ayleyen kali, o  
bayılmaklar, o vakıtlarda e şimdi meditsina ilaçları şileri yok, o  
235 vakıtlarda pamuk. küçük çocuk imişim çok küçük çocuk imişim, e  
halamın burnuna pamuk yakardılar ayılsın, anam bi taraf, acom cidey,  
aco çocukları, o bi tamamen bi hayatımın en fena ruyalarımından biridir.  
ep dova ettik allâ onlari yaşatmasın. ema bin dokoyüz doksan dokozda  
üle bi dalgalanma bi endişe oldi, bu da mi olacak. e bu olmaması için  
240 elimizen celeni yapmaya çalıştık. ne kâ yaptık cenek o söri işaretidir, en  
azında en iyi niyetlen bi takım şiler yaptık. esas kopmaklar arada çi  
kopmaklar içi bin dert, içi bin beş. içi bin beşte oni normal insan lazım  
idi bilsin. oni aydın lazım dil Olson insan, siyasetçi da lazım dil Olson.  
biz ne deriS okonmuş tâ lazım dil Olson. eşçi yugoslaviya bitti. sırbistan  
245 da bitti. kosova ne olorse Olson atık sırbistanın altına bi da cirma şansı  
yog idi. neden. amerika bin dokoyüz kırk yedide karar vermiş bi baza  
kuracak gilanda, alamanlar bunda arnautların dedikleri dugacın

düzlüğünü kullanacak, kontrol edecek. bunlari biz istemedik kabul etma,  
istemedik kabul etma cendi çocuklarımıza zarar verdik eğitimde,  
250 eğitimde zarar verirken, dil konusu ortaya başladı çıkma, arada farklı  
düşünceler başladı çıkma, bi bilgiler aliS o bilgiler yarın ters çıkay. içi  
bin beş, içi bin altıda imzalamalar ortaya çıktı. temsilcilerimiz mâlesef  
imzaladı. halka verilen bilgiler farklı, bilinmeyen hareketler farklı. hiç  
unutmam genişletilmiş toplantı prizrende tutulacak. bitevi kosovadan  
255 celenler olacak. o cün ibrayim rogovalı. toplantı iptal edildi. içi efte  
sõra toplantı tutuldu. o toplantıda bazı kararlar alındı. petersenin  
himayesi altında bi takım adımlar atıldı, bi takım kanunlar ortaya çıkmaya  
başlay emma petersen da erçezden fikir ali yazı ali. bizim  
temsilcilerimizde bir buçuk sayfalık sançı bakalda citmişin pazarlık  
260 yapaysın cibi, bi takım yazılar, ya bunlar ne, bunlari petersene verdik,  
petersene verilecek yazıların bin dokoyüz on içiden bucune kadar  
türklerin geçmişini anlatacağsın, bucununi anlatacağsın, en az da bi yüz  
senesini hesaba atarak yazı vereceğsın, türklerin durumu bir buçuk  
sayfaylen dil, yigirmi, ottoz, kırk, elli sayfaylen lazım yazılsın. kosovada  
265 bitevi kadroyi bi yere cetiremedik. biz ne aradık ya da bizim  
temsilcilerimiz ne aradı, fâliyetler içine bu kadar pare ararıS, oni ararıS  
biz bilerıS esas olarak, bizim bilmediğımız proje üretmektir. geleceğımız  
içine proje üreterek kısa vadeli, orta vadeli, uzun vadeli, nasıl türkler  
bunda, türklük bunda altiyüz sene kalmış. e altiyüz senelik sermayeyi  
270 altı çışı altı sene için ne haklen harcedecek, harcettılar, harcedilar. ha  
buna dur koçkmaya dersin bi çetten türk düşmanı ilan ederlar. sonunda  
bunlar ortaya çıkmaya başladı. türk dilinde imzalanan tavizlen her şı  
kopti. takip edebildiğımız kadar bazan viyanada, bazan selanikta, bazan  
antalyada hiç bi zaman halka gerçek bilgiler düverilmedi. benim  
275 kıskanmak dersem, dinımızde kıskanmaya hakkın yok, imrenim desak

bin dokoyüz doksan dokozda müslimanlar, goralılar, bizim dedığımız torbeşler ya epsi kaştı be. reçanada bej bin euro içine bragaydi dert ari, beş ari, on ari yerini, evini bragaydi. çimi bosnaya kaştı, çimi türkiyaya kaştı, çimi sancaga kaştı, kaçmayan kalmadi, korkilari var idi. bizden destek isteydilar, siz türkler ürgütlüsünüS, iyi çalışmalar yapaysınız, koskocaman türkiya devleti arkanızdadır bize da biraz destek çıkın. buacun celdi sıra o boşnaklar eppisi, o torbeşler dündi evlerine, mütiş ilerlemeler yaptilar. yuvarlak masa her ay örgütlerlar, bosnadan hocalari çağırırlar, oradan çağırırlar, buradan çağırırlar, dilleri içine konoşorlar, varlıklari içine konoşorlar, kültürleri içine konoşorlar. en az örgütlenen kosovada türk toplumdır. başaramadık buni, ha bazilari der bu eleştiri, eleştirmeg ise, hayır gerçekleri konoşmaklen eleştirinin arkasında bük fark vardır. bu eleştiri dil, bizim dilimizi deyam, buni erçeS okodi prizren belediye başkanının çocogi gazteye yazi yazay türklerin dil hakkını aramaya ne istey, türk dili amazoniyada içi yüz çişilik bi kabile var, onlar parmaklarlen süler, yüz dane kelimeleri var, anlaşır, türk dili da benzeri bi dildir. biz yeterinceye kadar tepki cüstermedık, biz ayni insanlarlen üçümet ortagi oldok, ayni insanların düşüncelerini kabul ettik. halk bi defa ortaya celmedi, halka esas bilgiler vermedi, ha bu imzalamak meselesinde parti yöneticilerine hiç çimse, cit sen dil içine konuş demedi. senin hakkın imzalamaya var demedi, halk bu konuda eminim yüzde doksan beşin üzerinde hem fikir dildir, em dil konsunda verilen taviz tarafında dildir. bizim kopmamız ondaydi, partilen ilişkiler çoğunlukla çesildi, ema partiyi destekleyen da var idi. yavaş yavaş partidan halk kopmaya başladı. halka ise başka bi yöntemler başladı parti yöneticileri tarafından. teditler, bazılarına vādılar, bazılarına bazi destekler, seni işe buraya alırıS, senin çocukların türkiyada vardır düşün ne yapaysın, sen buni yaparsen biz buni yaparıS, e onda onuri olan,

gururi olan, esas türk olan büle şileri kabul etmez. o imzalardan sōra  
305 cenek bazi yerlerde bu tavizlari dili, varlığımızı kabul etmekten sōra  
bizim başarılı çalışmalarımız bellidir demek insani çıldırtır ya.  
parlamentoda şindi büledır, biz bazi insanlar parlamentoda dildir, ben  
başta olmak üzere, fakat parlamentoda bulunan bakanlar,  
milletvekilleriyle bizim aramız çok islâdır. benim hem ben parlamentoda  
310 değil de, benim bazi arkadaşlarımın parlamentoda bük itibari vardır.  
onlar gilanda yaşar, priştinede yaşar, vıçıtırnda yaşar, türklerdir, has  
türkler, tam türkler. ha bu türkler eppısı uzaklaştı, uzaklaştırdılar. biz  
bazi toplantılara katıldık, bakanlardan bi toplantıya bunda sivil,  
türkiyanın sivil temsilcilerini bile davet ettim, beraber cidam biz bu  
315 toplantıya içinci katta grand otelinde unutmam, bakanlar, parti  
başkanlari, başbakan hepsi ondaydi. dil problemi var, içi bakan yaklaştı  
bana, cemil biz türk diline destek sunayS, destek sunduk. dedim destek  
sunsaydımS türk dili bu darbey yemezdi. sadece bizim suçumuz dildir  
dey, sizin da suçunuzdur. sısmaklen taviz vermeklen bu iş olmaz, arnaut  
320 bakanlari buni bize dey. benim bildığım kadar, benim hissettiğim kadar  
yüz yigirmi milletvekilinin arasında bizim sayımız gerçekten azdır, bi  
gerçek var. dünyada atık bu küreselleşmede yada bu dinamikte sayı  
önemli dil, etkin olacaksınız, sayı az da olsa yollari onon var. lobıcılık var,  
arkanda koskocaman bi güç var, ema biz ne yaptık. bazan celenleri da  
325 yanlış yünlendirdik, yanlış bilgi verdik, birbirimizi karaladık, bazi  
celenler da hoşlandı o bilgilerden. onların da hesabına uyaydi. durum ne  
oldi, dilde taviz verildi, imzalandi, ünümüze geleneksel bi dil atıldı.  
geleneksel dil, ne demek bu geleneksel dil, raporlarda şindi işte  
mitrovitsada türk dili resmidir, vıçıtırnda, mitrovitsada türk dilin resmi  
330 olması bi tek adamın başarısıdır. o adam mitrovitsada otoritesini  
kullanarak belediye çapında, belediye başkani, hem belediye meclisine

dayanarak belediyede o dili resmi kullanıma sokti. o adami partidan  
attılar. gilanda benzeri Şi oldi. resmi kullanım dil hakkın vardır,  
geleneksel dil belediye resmi kullanımında eger senın anayasanda garanti  
335 altına alınmase, bucun ben belediye başkaniyım türklere bi simpatim var,  
tamam türkler bu belediyede resmi olarak kullanabilir dersın, yarın  
başka biri celır nedır bu hatay ne yapmısınız, kaj dane türk vardır bunda  
sil bu dili der, ortadan atar, onon garantisi var, bunun garantisi yok, onon  
arkasına mi biz saklanıS Şindi, ya bunlar hepsi sadece iyi niyete  
340 dayanarak bi takım belediyelerin girişmeleridir. esas olarak resmiyet  
anayasaya dayanaraktır, anayasa çerçevesi iççinde eger senın dilın resmi  
dilise o dile ben kosovada türçenin resmi dil var deyemem. bunda kopti  
her Şi. bağımsız aday olmamın sebeplerından biri budur. neden. partidan  
koptoktan sōra parti ben cibi, ben cibi düşünenleri dışladı. oni normal  
345 olarak kabul edeyS, onların cendi çıkarları var. zatim onların atık gayrim  
bi takım insanların türklüklen, türklen, ononlen, bununlen ne kadar  
ilgilendikleri belliydi. a ben ne kadar yapabilerım o da bi soru işareti. en  
azından dedım direnecem ya. partidan aday vermezlar, partidan  
dışlanırsın, hakkında dedikodilar yaparlar, iftira atarlar, çamur atarlar,  
350 hoş olmayan Şiler ortaya çıkar. benim geçmiŐim bellidir. hayatımda hiç  
çimseye borcom yok, hayatımda hiç çimsenin beş kuruluşluk bi kâvesini  
içmedım, en azında hayatımda türklüğün kâvesini içmemiŐim, ne  
türkiyada, ne kosovada. ben türklüğe sadece verenlerden biriyım. benim  
geçmiŐim bellidir. ben kosovalı hiç bi türkün hakkında ankaraya citma,  
355 ankarada dedikodi yapma, sügma, rapor yazma hayatımda oni  
yapmadım. ben hayatımda bi türkün hakkında ankarada bi rapor birıesine  
vermedım, hayatımda oni yapmam o benim konuşma tarzım, yaşam  
tarzım, tutumum dildir. ben birıesine karşıma almadan ona karşı  
düşüncemi ben sülemem. mâlesef buradan bi türli yanlış raporlar,

360 yalanlar, iftiralar türkiyaya benim hakkımda aktarıldı. benim bu raporların aktarılmasında üzüntü duymadım. üzüntü duyduğum koskocaman türkiya devleti bu dedikodılara nasıl inanır, bu dedikodularla nasıl hareket eder, neden böyle tavır alır, onda bende bi kopma oldu. bağımsızlık adaylığımı ben tek başıma vermedim.

365 arkadaşlarla, halk arasında konuşmakla, halkla beraber hareket ederek adaylığımı koydum. niçin başka birisi bağımsız olarak adaylığını koymadı. kosovada türkler arasında biri bağımsız adaylığını koymak için gerçekten ona hem cesaret lazım, hem destek lazım. niçin çimsenin arkasına saklanmaysın. e neden parti demedi cel bizim yanımda ol

370 beraber hareket ederis. endişe var. ne olur bu, bağımsız aday olur, bağımsız aday olur da ne yapacak. onda mâlesef türkiya da karşıma çıktı, dur denildi, ben bağımsız adaylığımı ilan etmişidim, bazı görüşmeler oldu, ankaraya da çıktım, bazı merkezlerle da cürüştüm, ankaradan döndüm, bunda da bazı gelenlerle cürüştüm, benim tutumum

375 adaylığımı verdiğim cünden sora değişmedi, bi milimce yardım atmak niyetinde dilidim, hakkım oldogoni çok iyi bileydım, o hakki kullanarak dil, içimde kaynayan, içimde var olan o isyani dedim ortaya atacâm. sonuç ne olursa olsun türkiyadan bazilari dedi sakın bu olabilir, ne olursa olsun dedim, bazilari başına bu celır, bunlari karşına alırsın,

380 bunlarla karşılaşırısın, rezil olorsın belçi sandıktan içi yüz oy çıkmaz, her şeyi dedim cüze aldım, o benim için rezillik dildir, içi yüz oy alırım hem cemil luma olarak çekilirim, ben içi yüz oylok insan imişim derim, em sıсарım. ema yola çıktım, bu yoldan ceri adım atmayacâm, o seçim esnasında inandığım bi tek şeydi. benim siyasetle uğraşma itiyacım yok,

385 ben iş adamiyım, ben fakulte mezuniyım, benim üretimim var. idarem var. yani hiç çimsenin destegine hiç bi itiyacım yok. kosovada kalmayı isteym, ema kosovada kalmayı isteym derçen, ben em benim çocuklarım

onurilen, gururilen tam dimdik ayakta hiç çimsenin yardımına ihtiyaç  
duymaden türk cibi ister yaşama. benim derdim, benim unukalarım,  
390 torunlarım aciba bu dimdikliği elde edebilir mi. eger dilde, eğitimde,  
bilasa ekonomide başkalarına bağli kalırsen ne kadar bu gurur, onur, bu  
adamlık srebiler. o hırslen biz da variz ortaya çıktık. bu türklere  
meydan okoma dil, bunda arnat partilerine da, arnatlara da, herçeze  
meydan okomayan türkler bunda, heppisi tamam tamam diyebilecek  
395 türkler dil, bunda onurilen, gururilen hakkını arayabilecek, trklği  
savunabilecek, herçeze karşi celebilecek türkler da vardır. bu  
dşnceylen ortaya çıktık. her cn etrafımda birer birer, tek tek sayısi  
büyümeye başlamaklen gerçekten hem onur, hem gurur, hem moral  
verici bi ortam yarattık. seçimler oldi nice oldi. seçimler sonuçlari belli,  
400 partinin dokoS bin oyi var imiştir, parti bej bin oy aldı. ben meclise  
ciremedim, niçin,  bin kadar oyomi yok ettilar. ben o oylari kazandım.  
kazanmama rağmen susmayi terci ettim. susmamın bi tek sebebi trklğ  
hasar crmesin. biz türk olarak gerçeği ortaya atsaydıık, bucun kosova  
parlamentosunda beş milletvekili olordi. bucun kosova parlamentosunda  
405 biz olsaydıık, yemin edeym yog imiştir o el trklği teslim etmeye imza  
atacak. resmi dili teslim edeyS da el ortada çıkamazdı o imzayi koyson.  
mlesef meclise ciremedik, pişmanlık hiç duymaym, ihtiyaç olsaydı  
aynısını bucun yapardıım, hem çim ne dşni umrumda olmazdı. bitevi  
bu davada kaybeden cene trklğ kaybetti, türkler kaybetti, neden, sırf  
410 , dert işinin inadından dolayi, kapristan dolayi, dedikodi, iftira,  
yalanından dolayi. beni dinlemeysin ben seni bitiririm. e dinlemeym,  
dinlemeym derçen kalın kafalığ dil, inad dil, hata yapaysın, ben buyum  
ya sen ne olorsen ol, yanlıştır, hata yapaysın, yolomi esersenıS trklğ  
kaybedır. bragın yol esilmesin, parti bi taraftan oy kazanır, ben bi  
415 taraftan hem partinin imajını ykseltebilirim, hem türklerden oy alırım,



ema hem cendilerini arnaut yazan türklere sempati duyanlardan da oy alırım. yani türklern oy potansiyani büyür, o düşünceyle biz hareket ettik. yanlış anlaşıldık, o yanlış anlaşmada bazı haksızlıklar oldu. seçimlerde bazı türkiyeye yakışmayan hileler oldu. seçim sonuçları bitti.

420 seçim sonuçlarının takipçisi agitti, amerikan ofisiydi, bütün olayların iççinde ne oldogoni bileylar. mamuşadaçi bû toplu iptal edilmenin sebepleri bilini. āh sebepler nedir, oylama sırasında oy pusulaların kullanılması, oylama bittikten sōra sandıklara müdahāle etmesi, benim oylarımın bozulması, deste deste sandığa oyların atılması, yani o kadar

425 acamice davranmanın türklüğe gerçekten büyük zarar verdi. neden, bizim bilmediğimiz takipçiler etrafta dolanidi, agit temsilcileri onda, amerikan ofis temsilcileri onda, çekimleri yapmışlar, fotograflamışlar, sandık başına gitmiş, hangi sātlerde gitmiş, ne konuşulmuş. komisyon başkanlarının ifadeleri, her şey var bende. beni basın toplantısına davet

430 ettiler, peki dedim o basın toplantısından ne beklentiniz var, dedilar biz senden sadece basın toplantısı örgütlemeni istiyoruz. bizde bilgiler var, mamuşada yalnız dil, nerde oy kullanılmış ise senin oyların bozulmuştur. çim bozulmuştur, biz bileyS, sen basın toplantısını kabul et, biz sana bilgileri veririS, sen o bilgiler üzere konoşacasın. biz süz veriS

435 mamuşada senin oylarını çıkaracāz em sen milletvekili olorsun. mamuşada resmi oylarım yalnız bir merkezdeçi oylarım beni milletvekili yapay. malzemeleri, dedim hangi malzemelerden basedisiniz, dedi bizde malzeme var. çimler sandık başına celmiştir, hangi sātlerde celmiştir, hangi telefonlarla konoşulmuştur, çim çağırılmıştır, çim tedit edilmiştir

440 bizde var, düşün. dedim düşünürüm. yarındasi cün priştineye cittim. ne deysin, dedim seçim sonuçlari bellidir, benim seçimlere hiç bi itiyacım yoktor, bunlari oldogi cibi kabul edeym, basın toplantısı yok. basın toplantısı oli, ben çikacām da türkiyaya karşı süleyecēm, türklük için

mücadele verim, ben nasıl temsilcilikte türklerin sayısı artsın düşünerek  
445 hareket edeym, basın toplantısına katılacam da, milletvekili olmuşım ne  
olmuş, dedim ben bu defteri kapattım. o bi sefer dedim yüzde yüz  
kazanırım dâ tecrübeli oloroS em bu bağımsız milletvekili adaylığının  
defteri benim için kapatıldı. zararlar belli, üzüldüğüm budur. benim  
türkiyede gerçekten çok değerli dostlarım vardır. biz türkiye hayaliylen  
450 büyüdük, bucun da türkiye hayaliylen yaşayS, biz bu türkiye varlığının,  
türklüğün varlığını çocuklarımıza aşılama, torunlarımıza aşılama isteyS.  
bu dünemde atık içi ana hedef dil bizim bu alanda da başarısızlık  
yaşadık. kosovada bi özelleştirme süreci başlandı. özelleştirme sürecinde  
başbakanlen defalarca konoştom. cemil türkleri çağır, ilişkilerimiz çok  
455 iyidir. biz devlet olarak bunlari süleyemesık, endişemiz var şübeli  
sermaye kosovaya gelecek. türk iş adamlarını cetır, türk sermayesini  
cetır, mecliste, tobda, itoda

## 27. Metin

Adı Soyadı: Şabaz Nazmiye Mamzi

Yaşı: 73

Derleme Yeri: Prizren

Derlenen: Prizren'de Düşün ve Ölüm

māmet militstır şindicak. şindi sorma ya bi şı demek çıkmasın ya bi televiziyaya. ünemli dogrilik, evde sāba kōukma erçen oradan mi başlaym, sāba kōukardilar erçen bizim zemani mi, şindiy mi, ev kızı biz arardık, bizim zamanımızda, ev kızı itāt kaynanaya, kaynataya, kayınlara

5 cürümcelere, eltiler var imiştir demek da birlikte, biz eġlamdüġla çök bir imisık. biz bizim zamanımızda yög imiştir kız, çocuk begensın, kaynana çimi begenmiş, as anasi bir dil vela cürmemisık hiç biribirimizi, açın o cece cürmisık, celmiştrlar arama bizim nanemi, nanem benim nanem eşimında nanesi celmiş, onlar imişlar koyşı kızlari eşçiden sōra kardaşım

10 aşçer idi allā rāmet ilesın te aşçer, üksüS imisık nanem bizi, anam üç yaşında komiş, babam on yaşında komiş, nanem yigirmi yaşında niça olmuşım sōra ülmıştır nanem. ē sōrami ügdilar eşimi kılımış, okimiş, nanem da benim çok imiş dindar hocaymış, osoy bi insan aray, kılı, oki ema selam etti ayşe anım dey araym unukani unukama dey, benim var

15 idi bi ayaktaşım düvermişidilar onlara, ben çok evde kalmışım demek üksüS, ev işlēni bileym, a kaynanam benim cenek o da müftaç nasi bana, onon eşi ülmüş bunun kızı yok tarlalarlen işley aray demek tüle bi ev kızı, e benim nanem dey, onon nanesine dey verdım dey, ben anladım çi çocuk kılı, oki yeter bana bi yasin okoson. anlaymısın çi ülim mi ne. ne

20 evlenmemiş beçar beçar derlar kızlara, kismetlerini açmag için biz valla iç bi şı yapmamisık, yapaymişlar, ahā buluşturma o zeman yog imiştir. biz dert kardaşsık te deym şindi deyalım çi otoz beş sene evel ne evlendi küçük kaynım, o da vela ben cıttım cürma inandi bana. dedım benim

kadar boyom kaynıma deym. ā kaynanamlen cıttık bir bakma. benim  
25 kadar kara cüz, kara kaş ilk cün düverdım, yalnız dedım bak biraz zeyrek  
dişleri zeyrek cenek bunda s̄rek nedir biz sirek dişlerdir onlar okonmuş  
demek, ceçeymiş beşlen te üle biz derdik. çok issiydi dedım bi  
ayaktaşım dedi dedım kaynıma sen da cit bak dedi çi cüsterırım. dedi bu  
isside cüremesem kızarım da islā ben inanim sana. ya büle sōradan  
30 cürüşma yok hiç. şindi benim çocuklarımda deyalım çi cürmişırlar  
cendileri. biz ne cürmemisık nice çor cibi, ne çıkarse şansına. aynı aynı  
ne beni benim eşım cürmiş, ne ben. bi da kaynım benden sōra aşcer idi,  
ben oni da begendım bi ayaktaşımı çıkardım kaynıma, dey bekle bi çere  
celim aşcerlikten sōrami sen. ben vallay yigirmi, yigirmi buçuk yaşına.  
35 yigirmi bir yaşım vela dilidi. on seçiS buçuk niçā oldom, bir buçuk sene  
niçā altına otordom. evlendirilir ya bi on yedi yaşlānda on seçiS, on  
seçiS yaştan evel vurmazdılar niçāyi o vakıt şāsene evlenmiştir çazim ne  
almıştır, telli o vakıt benden evvel evlenmiştir o. oni çevirmişırlar a ben  
valla yigirmi yaşında evlenmişım. te misiçi celır allāın emri, pigamberın  
40 kavli kızını yase çocogona, ya aco, ya hala celırdi, ya dayo celırdi tüle bi  
insanlar bi tandık celırdi. cideylar bakma isteylar o sōra sōray sōroştori o  
da begeni. süzi celi misiçi demek bi ādet kodok üç cün sōra yase bej cün  
sōra yade bi üç cün, bej cün sōrami, sōrami bi havli verılrđi, havli büle  
nası dema havli yade bi havli süzde te buymiştir. sōra içi ay sōra biz  
45 lişan değıştırdık o zeman atta benim eltilēma da tüle yetiştırdık, bizde  
şindicak süz lişan nedir şindi ben atta içi celinime yaptım süz lişan,  
benim celinleme şindicak. a bizim zamanımızda süz içi ay sōra lişan  
hazır olinceS yavaş yavaş lişan demek ciderdi bi on kat eveli ciderdi.  
çüzüli atta benim unukam kavrandi, da o şi begenmişlar biribirlēni  
50 almışlar. familiyalar valla üç ay sōra biz barıştık niçın kız pişman  
anlaymısın anaylen, ana istemedi karışma baba, sōrami o şi yaptı çok

deyalım çi yanaydi, biz yalvardık celine çocoga çi birleşsinlar citsınlar  
çocuk begenmiş, yakınlar barıştırma ciri. bizim zemanda beşikten  
evlenmeler yok. ben deyalım te yetmiş üç yaşımıdayım. lişan hazırlıkları  
55 demek varlığa cüre. biz nası üksüS imisık te birer havli vermişim ben  
eve, a eltilēm bayagi, celinlēm halıa biraz da çok şindicak, da çok şindi  
da zay zaman mi da çok. lişanda bi halka taktık mi, şindicak yüzükleri  
takaysık biz celinlere bi halka. eveli yog imiştir son benim bi celinim  
celdi eve takma yüzükleri se o bi celinlerime yog imiştir. tâ çi takardık  
60 biz yarındasi cün ne alırıS bucun. üle bizim âdet yarındasi cün takma,  
açın alırıS. lişan olor çağırırıS bi çe en yakın insanları istersen yatıya  
nası istersen bi cün evel çağırırđık. ā yarında si cün bayagi çağırırđık bi  
dert, üç sofrı, dert sofrı deyalım bi elli altmış çişi kari yalnız, ā adamları  
po kardaş, kardaş çocukları deyalım çi yakın insanlar akşamlığa demek o  
65 con lişan cidey değışi sōrami akşama. lişan demek lişan anteriler te  
çityanlar ne ise eveli çityan ciderdi, ā şindicak anteriler, şindi atta hazır  
heppisi hazır cidey şindi, şindi cidey dogrı demek kızlen, demek kız  
evından insan çocuk evından te büle. bizim evden benim zamanımda üç  
kat, bi süzi, bi kat kuzi, bi kat lişan. içinci eltime da aynı üç sene sōra  
70 celmiştir, üçüncü eltime on kat demek anteri, çityan, cümleler şiler on  
kat demek. çök çök zefkler yapılır, dayrelerle, aykırmaklarlen çök zefk  
imiştir. çök oynarlar nası yok dayreyle karılar. bizim zamanımızda yog  
imiştir te ne dedim biz dert elti hiç cürüşmemisık o cece cürüşmisık,  
aynı ben evlenmek cecesi te to ne alırdık celini hiç cürüşmemisık.  
75 estakfirullā bizde olmadı osoy ayrılmak olmadı, olsa yakınlardan  
insanına cüre var insan ne çeviri, var insan ne çevirmey tüle. ben nası  
evlenmişim demek otoz, elli altıda yok benden evel belçi kurban  
yolamıştırlar. o vakıda kadar duymamışım, bin dokoyüz elli altıda  
evlenmişim. elli dokozda o bi kaynım üç sene sōra aynı ema kurban yok

80 kurban yog imiştir. ha kuzilari hıdırlēzde onlar var imiştir. cani isteyen  
içi kuzi akşama kaymak, kaymak üç kilo kaymak odor sımarlanırdi içi  
üç ay eveli. ā içi kuzi odor hıdırlēzde. bizim zamanımızda başlık paresi  
yok em var beçi ya bi çimseye yardım ne yapardılar. ā bizde yog imiştir  
ādet pizrende. çūlerde yardım üle sülemezdilar demek araysın yardım  
85 etma cizlin ya bi pare verim demek kız yapsın çiS, odor. yok başlık  
aranmazdi. celinin familiyasi çiS ne var ise demek ne lazımdır, benim  
hiç o kâ fukara dilimişim er bi ši cütürmişim. erçek tarafına mi ne verir.  
ā yok o vakıt yog imiştir yalnız cendıme, mi sābaylen kōukacām işleme,  
papucundan şiyinden, ne degışecem kuşluktan sōra, ne cidecem bi yere  
90 cenek, cütürürdük biz deyalım ya bi bluzalar o zeman havlilar, bizim  
zamanımızda bakşış dernek bōçası derdik biz, dernek bōçası, kaynanaya,  
kaynanaya, acoya, dayoya, kayınlara onlar tēzelere. çiS defteri yok.  
demek kız evinden yog imiştir eveli çağırılısın demek erçek evinden kız  
evine karışmazdık. yalnız efte başına cidılırdi düğüne. ne bakşış eveli  
95 bizim zamanımızda yog imiştir evlenmekleri kıza deyalım yüzük, lira,  
putli, ne var ise nası ise vakıtlara cüre. ā büle ya bi kablar şiler benim  
zamanımda yog imiştir a zencinler cütürürdilar deyalım. po de nası yok  
paça, müseka, sarma ā da cani isteyen paça, tāva, sarma demek içi türli  
var imiştir hem o, hem o. o ciyinmekler ne var ise ciyılırdi, degışılırdi,  
100 po de düğünde degışılırdi, bi kaç çeret o celinler. ā bizler da orta yaşlılar  
yok. yalnız celinler degışirdilar. po nası yok kına cecesi, kına cecesi  
bizde yog imiştir kına takalım, biley misin kına cecesi toplardilar ā bi  
kına cecesi ema nasi türkiyada ne takaylar o şal takma kına cecesi yok.  
zefk kızlar bi kırk, elli kız ne kadar birleşirdilar da benim zamanımda  
105 var imiştir ekmek yemek bayagi yenılırdi sōra akşamdan sōra sabaha  
kadar otorolordı bütün cece, ya bi te büle kuri yemişler yenılırdi bütün  
cece sābaha kadar ema dayre aykırmaklar var imiştir. ā eglenceler

sābaha kadar bunda. benden evel beçi celin hamami var imiştir ema  
benden sōra yok vela. en islā, çarşida en islā rubalar to vakit alınır  
110 cendilēne da. celin benim zamanımda çityan, mitan var imiştir. içinci  
eltimi ayni ā üçünci, derdinci eltimi te fustanlar ne çıktı. erçek tarafi beni  
paytonlen almiştırlar, var imiştir bi beçi duymisin bi paliçkonon koçosi  
ema benden eveller, benim zamanımda elli altida payton çıktı, koçi gayri  
bati, koçiymiştir deyalım bi araba çilimlen sarık dert bi taraf, dert bi taraf  
115 otorordi te onda, ā celin cene ya bi yalnız celin paytona. erçek tarafi  
ayakta celırdi alma evine kadar ayakta, bi on çışı konak açılırdi, ya  
bunda celin te karşı kapıda konak, şindicak nası ayni beklerlar, kāve mi,  
çay mi, lokom, şurup verılırdi te te bunlar. şurup, lokom verılırdi ya kāve  
çay yok. celin açın cidılır celin en ilki bal kapıda sürülür, celinin elilen  
120 korlar bal, bal cibi cirsın celin ballen, sōrami, bi yarım sāt sōrami mi nası  
ise şı cüvegi cirır, bi bi sāt mi yarım sāt sōrami nası ise, a pirinç cüvegi  
atar celin açın cetiri avlida o baldan eveldır o baldan evel cetirilar  
kapıda, pirinci bereçetli olson atay. bal tatlı olson tatlı mābetler. sōra  
cirırdi to eşyalarlen açın çıkardı cüvegi celin değımiş başka eşyalar,  
125 tiganitsa bizim ādet vardır, bi bi sāt sōrami, yarım sāt sōrami nasi  
süleşmişlar demek sōra yok cirır kaynana tēze bi, hala bi, motralari bi  
dert çışı sōra tiganitsalari kuyarlar te yemeg için. dişiler ayri erçekler  
yog imiştir biz birlikte düğün, şindi banketler şindi, şindi bir hepisi ā  
eveli ayri adam, ayri kari birleşmezдық biz. düğünde de to yemekler e bu  
130 şı şurup, lokom, bakşış celine te bucun aldım celini yarındır celinyani  
cene ya bi yüz kari, bizde olmiştir yüzer kari, en küçük celinime bi yüz  
kari var idi benim, bakşış te nasi ise kudretın, halka, yüzükler, cerdanlar,  
çüpeler tosoy bi şı, erçeklerden pare verılır, erçekler deyalım aco, dayo,  
dayo çocuklari, odor, budur celine pare verırlar, deyalım almamiş ya bi  
135 yüzük ya bi şiler altından taraf, pare da verılır, altın da verılır. bak şindi

bizim zamanımızda yog, ē var şindi benim en küçük çocogom, şindicak  
o şindi deymişlar adem belçi duymisin deyalım ne kā verecesin, şindi  
benim çocogom ne ne var niçā olson, o düverecek deyalım benim  
kudretim beş bin evro mi, ombin evro mi te te buni demek allā irag etsin  
140 demek uymamiş mābetleri çevırma o parey lazım imiş üdema, bizim  
zamanımızda ben, ister neriman deyalım biz, bizim takım ya eltiler  
citmisik bi içi ay sōra niçāy vurmisik opştinada. miraS almazdik se  
olorse ya bi tersinelik evin sāip çıkardi tonon için almazdik, hepimizin  
tosoy, bizde opştina imam niçayı yog imiştir, bizim camilarda var  
145 imiştir, celin celmeden üç cün evel imam niçayı var camida, celinlen yok  
erçekler yapar, erçek cüvegi da yok, cüveginın babasi, acosi yase dayosi  
hem kızın da tüle dostlari, içi ya en çok üç insan cider, içi çışı. bi cün  
sōra te celin yani deym mi ben celinyani, yemekler, çalgılar ayni, ē  
üçüncü cüni ügredırıS kaynanaya em kaynataya nası çağırır. çağırırıS ya  
150 yatiya misafirlari danışık içi üç cün eveli yase içi üç cün sōra otorson,  
yase bir efte sōra otorson, otoror te bunda te süz celi efendi baba çağır,  
anım ana mi nasıl deyalım çi diverırıS cendımız osoy çağırılar. efte  
başında akrabalarlen buluşurlar, efte başında te çağırılır ister dişi taraf,  
ister erçek taraf dayolar, tezeler, halalar kocalarilen barabar, acolar,  
155 dayolar, tezeler, halalar, te büle çocoklari demek nasi var ise kalabalık,  
mümçini demek. ilki cider kız evından, kızın evından demek cider hala,  
teze hepsi o da alır ayni hala teze, bi sofrā mi cider, içi sofrā mi nası  
kalabalık dostlari var ise tosoy cider. efte başıdır to havale bozma bizde  
ne derıS, karışma kari adam biz imisik birlikte, açın imişim benden  
160 sōraya kadar hep tüle, yok şindicak çıktı karılar ayri, adamlar ayri anlay  
mısın. ā eveli var imiştir kari adam içi efte başına erçek tarafından cider  
dişiler anlay mısın. ayni halalar, tezeler ciderdi. ay başı var imiştir, sōra  
ay başı deyalım erçek evinde çağırır to evi yalnız, ā yog ise yase çağırır



celinlen cüvegiy yolay ayt anlay misin. alti efte başi var cene celinin,  
165 celin üç çe cider, içi efte başına, ay başına, alti efte başına, sōra gayri  
ayda bi çe cider yatma. bizim zamanımızda var ise çocuklar demek  
çocuklari celinin kalmış bir içi. ā koca ülmiş, demek nası ise bagli  
insanlarlen, insanlarlen nası ise bagli yog imiştir çevırma, ya kaynına, ya  
oni, ya buni yok. bizim bunda yok, yade anlaşrselar tutarlar,  
170 anlaşmaselar celin cider çocuklari ya kor, ya alır. celin ülürse aynı tüle  
yapılır. ondan sōra evlēni erçek evlēni, ā celin kaynatada kalırse  
evlenmez celin. aramızda dost dosti alma yog imiştir, bizde dost dosti  
almaz, yok evlenmesık ādetımız yok, yök, yök, bunda hā, hā islā  
aramızda bi dost evlenmiştir, nasi babanın tēzesi kızı, em babanın  
175 çocogilen evlenmiştir ema ayip deym çi olmamıştır maksımlari te tondan  
istemesık. ā te tondan istemesık. çok islā ceçinmiştirlar halladırlar sag  
onlar, yaşlanmıştırlar benden da bükürlar ema yoktor çocuklari, ema  
ceçirmiştirlar çok islā. madam yök maksımlari ne bileym celmiştir üle bi  
siyrimize niçin yakın yog imiştir ādetlerımız bizim yakın insanlar  
180 birbirlerini alsınlar. valla bize cüre ben begenmeym şindiçi ādetleri.  
niçin begenmeym, cürüşilar, yase çabuk ayrılilar kaynanadan,  
kaynatadan yase ayrılilar birbirlerini bilmeym ben bunlari şindi  
begenmeym o kā. niçin benim zamanımda o kaynana, kaynata ne  
büyütürmiş, ne yetiştirmiş o çocogoni biraz itāt şı cürsün onlarlen ē  
185 unukalarlen da unukalarlen yaşasın da cüzel, da islā, em da birlik.  
celinler birbirlerini cürilar bizi da itiyarlari hiç sormaylar, çok islā  
yaşaylar, şüçür çok islā yaşaylar, ā kaynana, kaynata. bizden da islā  
yaşaylar, niçin yok onlara kaynana, kaynataya izmet, cendilēne, cendi  
başlarına izmet edeylar. yok o valla yok karışsınlar da yap oni, yap buni  
190 te tosoy. ā bizim var imiştir. ben otoz içi sene kaynanamlen imişim, nice  
ben sevmişim ana cibi, o sevmiştir kız cibi, asa biler anan sor anana. çok

ceçirmisık islā, açın ülmıştır aglamışım nice cendi anami seçmeym, nice  
o anami aglamışım çök, çök ceçirmisık, ben imişım būgi ema, sōra  
benden sōra da üj dane celdi. e tüle bi tene ayrıldı alti sene sōra  
195 kaynanam astalandı, cirdi astanaya çok demek o şı, çok fenalıgı var idi  
ema o aradı ev nası şındıcak ne araylar ev yapma, em dedın ben kaynıma  
biler, allā rāmet ilesın üldılar, çi ben ononlen dokoS sene otordom,dokoS  
laf yog imiştir. eltimlen alti sene hiç bi laf yog imiştir ya neden ayrılısın  
efendi abi, neden ayrılıım dedi araym ev yapma, em oldı evi şüçür, a ben  
200 kalmışım tonda hallāyım onda. aynıyım onda. hamd olson islāyım, hamd  
olson. çocuklarımı evlendirdım, bi tenem ayrılmıştır karısından çok fena,  
benım içine çok fena, odaydı çok rāt çok islāydi, ema duşman komadı,  
yedi sene yedi laf yog imiştir ema açın celdi ayrıldık çok, islā  
çocogomdor. ononleniyım em bi beçarım üç çocogom ayridır. hamd  
205 olson. ne kavranılar şındi imrenmeym yok, benım için yok a cençler  
içine po islā onlar içine, a biz uliceler içine yok. o vakıtçi celinler da çok  
işlerdılar evde. ē şındi çi celinler valla da çok onlarda işte işleylar,  
deyam tondan da çok yalnız araylar. şındi o vakıtçi da pare ne cetırmey o  
celin bulurdi bi iş biler anan biz çok işlemisık el işi, şındi hallā bu el  
210 işlerine da imrenim ema yok takatım em yok vaktım. ben işlerdım  
çiçeklerlen, duvaklarlen, ladenlerlen ya, var imiştir eveli laden takardılar  
duvak, to bunlari yapmışım evde, ev idaresını toradan idare olordok.  
kaynanam satardı ipekleri, yapardık ipek, iplik, ipek bitevi familiya  
işlerdik, eşım, çocuklām asa şındi kayınlām da kaldılar demek satmaklen  
215 te üsin brakti zanādını, mustafa brakti zanadını deyalım çi, işleylar dimi  
çarşı işlerilen da kolay al sat, al sat da kolay. ā biz el işi evde işlerdik  
satardı kaynanam. erçezde celinler var imiştir, kaynanalar var imiştir,  
tezcalar var imiştir, oya var imiştir, var imiştir el işi da ne işlerdılar. kab  
yıkamaklen sorma ne çekmisık. çok, çok deyalım var imiştir būk

220

haranilar, avlida, var imiştir mutfak çimin yok mutfagi avlida yakardilar  
ateş, bizim zemani diverim bizim zemanda çüf çesesi atardık kazana  
anan da yetişmiştir sabun, fırçaylen yikardık.

## 28. Metin

Adı Soyadı: Agim Müfti

Yaş: 58

Derleme Yeri: Vuştri – Vıçitırn

Derlenen: Vıçitırn Tarihi ve Türkler

adım agim iki adleyim kurteş ta çağırılar, çağırılar burada soyadımdır müfti. bin dokuyüz elli bir dogumliyım. vıçitırnda ilk okulu türçe bitirmişim. yedınci sınıfa kadar, yedınci sınıftan sōra türçe okul kapandı ondan sōna devam ettim arnūçeye, gimnaziyeye liseye. ē kapandı çünkü o vakıtlarda üleydi siyaset türçe okullar biraz var idi müdāle ettiler bū arnūt milliyetçileri karşıydılar türçe okullara. lise gimnaziye arnuçe devam ettim vuçitırnda aynı. ē univertzitey priştinede başladım zagrepte tamamladım ekonomi fakultesini. umumi genel bülümde. evliyım dört çocukum var, da dogrisi üç çocukum var, içi çocukum içi erkek çocukum bi kızım. būk çocukumdur evli içi torun sāibiyım. da başkalaridir talebe, içinci çocukumdur mimar. kızımdır içinci senesinde ekonomi fakultesinde. çalışma yerımdır üle privat özel çalışma vaktından işte yigirmi kusur yıldır. ottuz kusur sene çalışmışım yönetici olarak çeşitli şirketlerde. bi dört buçuk sene çalışmışım zagrepte müdür olarak, üç buçuk sene çalışmışım beligratta. bi ombir sene çalışmışım kosova postānelerinde imişim bi sorumlu bi sektorun em agrokosovada aynı vakıtta da bi kaç sene müdürlük yapmışım. ben vuçitırnli dogumli eşçi vuçitırnlilardān sayılırsık. çükümüzdir türkiyedeni, izmir çeşmedeni alacatli, urla, ılıca çūlerinden. bizim ayle kosovaya plevne savaşındān sōna colmiştir. aşer olarak bin dokuyüz on içisine kadar kalmıştırlār. on içisinden dünmiştırlar yine türkiyeye şte izmire, şindi kaldığı yerlerde şte bu andığım az ünçe yerlerde. dedemdir müftilik yapmıştır. bin dokoz yüz

yigirmi yedi senesine kadar bin dokuz yüz yigirmi senesinde ölmüştür  
apandisten şte çor bağırsagından ösküpte gazibabada. babam ve amcam  
25 burada kalmış biz da devam edisik burada, yüzde doksanıdır  
akrebalarımızdır türkiyede. vuciturn sayılır kosovanın en eşçi  
kasabalarından biri. banım dogdogi cünden bücüne kadar vuciturn bayagi  
degışmiştir. altmış, yetmiş senelerinde vuciturn çok bi cüzel  
kasabaymıştır. o vakıtlarda vuciturnda çok türk yaşamıştır. yüzde doksanı  
30 vuciturnda türçe konuşmuştur, ister türki, ister arnūdi, ister sırlar da,  
çünkü mecbur imiştir uysun kasaba şartlarına çüyden colanlar. ama bin  
dokuz yüz yetmiş birinden sōna bin dokuz yüz seksen birine kadar türk  
hakli bayagi kaybolmuştur, asimile olmuştur. bin dokuz yüz elli yıllarında  
bilisimiz buradan türkiyeye çok güç etmiştir türkler. üle çi şindi şu anda  
35 vuciturnda aşāri yokari ortalama yüz seksen içi yüz tane hane vardır.  
türçe konuşan vardır biraz dā fazladır. bizim bi araştırmalarle ne  
yapmışık üç bin kadar vuciturnli ne türçe konuşur ama türk dildirlā,  
başkalaridir arnūttur. bizde vuciturnda çok karışık ayleler vardır. almış  
türklerden, vermiş türklere onon için üle bu türçe dili dādır  
40 kullanmaktadır vuciturnda. vuciturn o zamanlarda dā fazla esnaf kasabasi  
sayılmıştır çocuklugumuzda. vuciturnda bayagi osmanli tarī eserleri var  
imiştir hem kalmıştır. osmanli tarī eserlerinden en ünemlidir osmanli  
türk taşli çüprisi biz dersık burda. biz, biz bi vakıt çüprinin altında  
sitnitsa nehiri ceçmiş şindi susuz kalmıştır, kurumuştur. yatagini  
45 degıştirmiştir nehir. onon dışında türk eşçi hamami vardır bin dokuz yüz  
yıllara kadar kullanılmıştır halka halk şte temizlenmiş, yikanmış orda  
hamamda. bi de kale var bunların dışında üç tane cami osmanli camisi.  
camilardan birisidir en eşçi balkanlarda camilardan gazi ali beg camisi.  
buni araştırmaklarımızda ne yapmışık, evliya çelebının üçüncü  
50 baskısında çitābında osmanli tari, rumeli osmanli tari eserlerinde yazar

bin dört yüz altmış senelerinde kurulmuştur. evrenez paşa o çocuğuna bu  
camiyi hediye etmiştir. kosova savaşından sōna bosna seferleriyle  
ciderçe burda aynı zamanda hem cami yapılmıştır, hem hamam  
yapılmıştır. bunlardan başka vardır karamanli camisi. karamanli  
55 camisinin hemen yanında vardır karamanli hem türbesi. biz türbeye teçe  
dersik burda vüçitirnlilar. orda o vakıtlarda teçenin yanında kabristanlık  
imiş. şimdi teçenin içinde da vardır karamanlilardan savaşta kalanlardan  
şeytler ne yati. bunun dışında vardır dā bi camimiz o camidir çarşı camisi.  
o cami bi sefer yanmış yıkılmış, osmanlılar zamanında aynı zamanda  
60 hem cami, hem klise aynı taştan yapılmıştır. demek çi osmanlılar o vakit  
cüstermiş ne kadar demokratik bi hürriyet var imiş millette. ayrımcılık  
yapmamış, herçezin hakkını vermiş. buna rāmen o kadar dā zaman  
balkanlarda uzun kālmiş mesela yüz yıllarca. bunların dışında vüçitirnda  
büle tari eserlerinde bayagi çok çeşmeler var imiştir vüçitirnda. aşari  
65 yokari on altı tane çeşme var imiştir şimdi bücün sırf içi tane çeşme  
kalmış. içisidedir tari eseri olarak birisini biz dernek olarak çeşmey  
koruma altına almışık. burda medrese da var imiştir ama o medrese şimdi  
yıprānmiş, yıkılmış. benim çocukluğum zamanında vüçitirın tam bi  
osmanli kasabasi olarak cüzükmiştir. osmanlılardan bayagi evler,  
70 osmanli yapımında, osmanli mimar şeklinde, e o evlerdeni mālēsef sırf  
yalnız bi ev kalmıştır bi tāne. son harpta çok evleri sırpilar yaktılar tari  
eserlerini, en çok kasabalilari yaktılar. hem bize, hem camılarımızı  
bombaladılar. camılarımızın üç bile caminin minaresini yaktılar. ā çarşı  
camisini temelden büle sildilar, yaktılar, yaktılar. ne deyem o vakıtlar  
75 için çok da şühret imiştir o vakıtlar bizim için beçim bū çocuklukta  
neyçin çok dā yakın imişik komşilarle adetlerimiz imiştir çok, çok da  
işlā. komşi, komşilar hane bi ayle parçasıymiş, akrebadan çok dā yakın  
imiş. citmeg colmaklar. var imiştir mesela adetlerimiz bücün dā devam

edi ama dildir eşi zamanlarda cibi. mesela vıçıtırnda çok şindi nasıl  
80 deyim üzümler çok şühret imiştir. nasıl deyim ufagi bŭgi māhalede ne  
var imiş, ne yog imiş koŝmiŝ yardıma. aynenin çok az var imiştir işi  
ülümle ograŝın aynenin işi imiştir cemādi karŝılasın hem baş sağlığına  
colanlarle var imiştir. başka işlerle komşılar, akrebalar cüreŝmiŝtirler.  
mesela mezari açmiŝlar, temzidi okumiŝlar, cenaze yıkanmiŝ bilmem ne  
85 olmiş hāzırlanmiŝ bitevi, bunun dışında bi efte ülüm nerde olmiştir hiç  
ocak yanmamıŝtır. akrebalardan ve komŝılardan yemekler colmiştir.  
müsafırlar karŝılamıŝım. başka bi o şey vardır vıçıtırnda mesela  
vıçıtırnın düğünleri çok meŝŭr imiştir. o vakıtlarda düğüne imiş çok şeref  
imiştir cidesın düğüne. düğünler cüicile beklerdik sabi cibi cidelim  
90 düğünlere. muzika hazırlamak bilmem ne bunlar hepisiymiŝtir tarafsız  
metava şindi cibi mesela dildir yok çalgıcılara para verın, neyin halkta  
var imiştir birāz dā fazla destek, dayanıŝma, halk imiş dā yakın, bir  
şeyde vardır o vakıtlarda hep fukaralık biraz dā bŭg imiştir, kaba dā  
yakın birbirimize imişik. çalgıcılar o vakıt citmiş düğüne yalnız halva  
95 yesın, halva imiş değerli mesela ya bi yemeg için yemeg vermişlar. şindi  
başka para isterlar, dā zevkli sabālamıŝlar düğünler dilimiş yalnız bi  
akşam, düğünler imiş bi hafta. bir هفته düğün devam etmiş, şindi başka.  
halk arasında imiş çok yakın birbirisine bađliymiŝ. şindi bŭ sosyal  
problemler, işsizlik, yoksuzluk herçeS çendi derdinde, herçeS çendi  
100 gaylesiyle, ayrılmış. ama harptan sōna, harpta ben harbın bi eftesini  
burda çeçirdim. bi efte burda çok çok çok çok zor hem çok fena imiştir.  
o biyerlere şindi bilmem biler misınız, bilmez misınız vıçıtırn yüzde  
altmiŝ alti yanmiŝtır harp vakti. kasaba, çŭlerde çok dā fazla, insan kaybı  
dā vardır. şindi kosovada vıçıtırın sayılır bu üç dōrt kasabadan en kayıplı  
105 kasabalardan birisi. mesela cakova en çok vermiş insan yanmiŝ, ipek  
ayni, mitrovitsa, hem vıçıtırn bu dōrt kasaba en harab olmiş, yanmiŝ,

yıkılmış hem insān vermiş. bayramın birinci cününi mislimda  
ceçirmişim. bayram kuşluguni yememişim. tez tez aylemi toplamışım  
nasıl çıkmışım ben da çendım bilmem türkiyeye bayramın içinci cünü  
110 cirmişim. valla bir eftey çok korkiyle ceçirmişik, hep kapanık, şevkleri  
kapamışidık, Áambalarle, erçen sātte kapanidık eve sıkamaydık çikalım.  
bi efte hiç sokaga çıkmamışık, evde ne rastlamış, ne var imiş yemişik,  
içmişik. duvarlari, kapıcık nerde yog imiş duvarlari kırmışık komşidan  
komşıya şte ceçelım. bütün mesela üç dört tane komşi bi evde ceçirmiş  
115 korkidani banım evimde çok kalabalık var imiştir. drenitsadan colan  
mesela birinci ofanzivadan sōna aşari yokari yigirmi çişiden ottuz çişeye  
kadar alti buçuk ay var imiştir ne tutmuşım arnūtlari ne tutmuşım burda  
evimde. zorluk imiştir ne vakıt çıkmışım sançi dā bi çere dogmışım.  
savaştaymışım, harbın te bi beşinci mi , altıncı cünü mi. harptān, ne vakıt  
120 dündüm harptan burya, burasını perişān buldum. bir kasaba bittevi  
yanmış idi, camilar düşmiş idi, millet dagılık. ben dogma, büyümeym  
vıçıtırnli ne vakıt coldum harptan sōna burda yüzde doksani milledi  
tanımaydım. çok çūylerden, başka taraftan colmış idi millet. harptan  
sōna türkler uzun bi vakıt sıkamamıştır türçe sülesın, neçın. idi o  
125 euforiya idi harbın, bizi türkleri başka türli bi bakaydılar dā ama yavaş  
yavaş, yavaş yavaş, yumuşarak, yumuşarçe, yumuşarçe şte allā razi  
olsun dernegımız var, parti şubemiz var. o evler ne yandı bunlar dışardan  
yardımle bi vallayı şindi bana üzülererek deym türkler çok az yardım  
etmiştriler bu konuda. hem bizi kullandılar arnūtlar, çok ev yapılmıştır  
130 türklerin adına ama arnūtlara yapılmıştır. türklerle çok az yardım  
yapılmıştır. bunlari yaptı valay bunlar avrupa birliginden ne colmış idi  
yok karitas, maritaslar bilmem ne dā fazla katolik o şeyleri. en bük  
yardım vıçıtırna yapandır birleşmiş emiratlar, emiratlar ama onlar dā  
fazla yardım yaptı camilara, ama camilara yardım yaptılar ama biz



135 vıçıtırnlı olarak eşı vıçıtırnlı olarak üzıldük. çünkü camının osmanlı  
şekilini kaybetti, çendi arap mimarina bağı yaptılar. yeni arap stilinde  
camıları. evler da yaptılar ama evlerde çok yaptılar evleri ama bize cene  
türklere çok az yapıldı evler. biz biraz dā fazla huzur buldık ne vakit türk  
aşçeri coldi. bi uzun zamandan sōna başladı cezsın prizrenin dışarisına  
140 çiksın ve colsun vıçıtırna, mitrovitsaya, türk aşçerinden çok çok çok bük  
yardım hem çok çok bük destek yapmıştır. bu yanlış olmasın bu  
propaganda dil ama budur dogri bi şey, gerçek bi şey. aynı vakıtta türk  
kızılayı da yardım etmiştir ama tabur vasitasiyle. banım zanadım meytep  
idi, meytep başka zanadım, ticaretle. meytepte okurçe hocalarımız var idi  
145 mesela ben çendi hocalarımı, ügretmenlerimi ben hatırlarım mesela şüçri  
ügretmen, mustafa ügretmen. şüçri lapaştitsa, sādık lapaştitsa, zehra  
ügretmen, yaya ügretmen bunlar hepisi maalesef ülmiştirlar. ondan sōna  
yavaş yavaş o vakıtlarda türçe okul bayagi bi isla derecedeydi, yüksek bi  
derecedeydi. çok mesela banım vaktında içişer sınıf var imıştır türçe,  
150 içişer sınıf var imıştır. vallay kalabalık otuz kırk çişiymiştir sınıfta bi  
sınıfta. ē ama yavaş yavaş erırçe asimile olurçe. şimdi mālelerin adları  
üleymiştir mesela karamanlı mālesiymiştir, kruşka kruşka mālesiymiştir,  
çarşı mālesiymiştir, ondan sōna şte hanelerle sayılırdı badivukların  
mālesiymiştir, keraların mālesi üle bilmisin bük hanelerin adı üzerine  
155 vıçıtırn büle çok yaklaşık, toplanık bi kasabaymıştır. dağılık dil imıştır  
kasaba. o vakıtlarda vıçıtırn altmış, yetmiş senelerinde nufuzi çok az  
imıştır vıçıtırnın. on, ombej bin yog imıştır fazla ama vıçıtırn çok hızlı  
başlamıştır büyüsün ne zaman başladı çülerden colsunlar, ensınlar. ben  
hatırlarım bi süz o vakıtlarda arnūtlara ciderdın sorardın nesın, derdi  
160 elhamdülillā türk. bu itiyārlar üle çocuklukta kōukardi ayakta ayaga hem  
derdi elamdülillā türkyım. şimdi onlar türklüğü üle saymıştır, bağlamışlar  
biraz dā fazla dine. o vakit altmış senelerine kadar türklerin var imıştır

bayagi bi itibari var imiştir. ama yetmiş senelerinden doksan senelerine kadar yavaş yavaş başlamıştır biraz o Şi olsun, ne zaman Şte altmış  
165 senelerine kadar başladı çıksınlar, citsınlar türkiyeye orda azlanırçen türkler biraz başladı kaybulsun. ne deyem başka vüçitirn için vüçitirn en fazla esnaflikle alınmıştır. esçi zanāt vüçitirnda Şindi saraçlar var imiştir, bakircilar var imiştir, nalbantlar var imiştir, berberler, terziler, abacilar var imiştir, boyacilar var imiştir, Şindi bu biz vüçitirnle ne deysık bu te  
170 kapi, pencere ne yapmişlar marangoz var imiştir çok zanātlilar var imiştir burda ama yavaş yavaş, yavaş yavaş çebapçilar da var imiştir meşür yemekçilerimiz imiştir. osmanli yemekleri burda uzun bi zaman yapılmıştır yemekçilerde. neyçin biz yemekçilere açici derdik yemekçiler açicilar var imiştir, tanadık mesela açici var imiştir çok  
175 senelerde hüsen çel açiciymiştir, hayrula çebapçi, ramadan çebapçiyemiştir. ē kasaplar da ayniyemiştir büle bunların soy isimle adlarını da hüsen abaz çel derdilar, hayrula muni çebapçi, ramadan bülük emin çebapçi, avni hem zudi muniş kasap bunlar imiştirler. bu ticarlar da var imiştir tücarlar da mesela banım babam esçi tücarlardan  
180 biri vebab imiştir, hüseyin tücar imiştir çok senelerle bunların adlari kullanılmıştır. esçi tam büle fabrika, mabrika çok ceç başlamıştır vüçitirnda, vüçitirn büle ekonomi tarafından imiştir çok zayıf, yetmiş senelerinden sōna açılmıştır tekstil fabrikasi konfektsiya. var imiştir bi zadruga burda bi yerde terzi zadrugasi oni o sōna oldi polet fabrikasi.  
185 konfeksiyon fabrikasi, çavra fabrikasi açıldı bi boya fabrikasi ekstra bundan sōna açıldı Şte teneçe fabrikasi Şte bu oluklar için bilmem ne için Şte büle bu fabrika orda teneçe aralandi. hem var imiştir bi firma var imiştir burda ne alınirdi inŐatle Şte büle yapılarla, binalarla ne yapardilar orda. yakın oldugi için trepçeye hem obiliç vüçitirn insanları dā fazla  
190 vüçitirnin dışarisında işleymişler. yok madencilikle uğraşmışlar, yok

şte obiliçte çeşit branjada çalışmışlar. onon için vıçıtırnda cürmemişlar biraz dā unutulmuş vıçıtırn büle bu politika tarafindani. vıçıtırnda yog imiştir bizim vıçıtırnın halki çok ceç başlamıştır meytebe büle kimet versın. neyçın esnaf işleriyle alınmış çendi derdini, çendi işini bakmış o

195 kadar meyteple oğraşmamış ama cençler yetişirçe, meyteplenirçe başlamıştır fakultetlere bilmem nelere. üle da çi politikayle bizim, bizim cençler alınmamış o kadar milletımız da. birāz imiştir, biraz var imiştir korki da bu politikadani, niçın osmanlılardan kalmıştır bize büle bi deyım. devledın çeşmesinde su içme se her zaman borçli kalırsın. onon

200 için çok halkımız da kreditleri da kullanmamıştır mesela bankalarda büle korkmuştır hüçümede kalmasın borç. ē yavaş yavaş, yavaş yavaş başlamışlar şte işlere cirsınlar bilmem ne kurtulsunlar, şindi onlar çok şüçür cençlerimiz türkiyede okuy, priştinede okuy, her yerde okuy vardır çok fakultetli cençlerimiz. ama şte işsiz da var çok cençlerimiz. başka

205 bilmeym ne süleyebilerdim vıçıtırn için ceçmiş için. vıçıtırnın ceçmişidir çok zencindir ne kadar konuşsāk yetmez. vıçıtırnda buni isterdim süleyem, vıçıtırnda din tarafından çok bük büle saygi var imiştir hem ünem verilmiştir dine eşçiden, çok eşçiden. vıçıtırnda bayagi bi bük alimler var imiştir din alimleri. onlardan birisi hafız sabit imiştir. ondan

210 sōna var imiştir ibrayim hafız ibrayim mācun, bunlar tanadık o vakıtlarda ben okumuşım bin dokuz yüz yetmiş dört senelerinde haci selim efendi var imiştir. o çok yüksek o arap hüçümetlerinde bitirmiştir fakultedi din için. o sayılmış o vakıtlarda yetmiş senelerinde kadar sayılmış altıncı ülemalardan eşçi yugoslaviyada. o yazardi preporod

215 gazetasi bin dokuz yüz yetmiş üçünde mi, dördünde mi bilmeym hatırlamaym oni, bu bulanabilirse sarayevada. yalnız banım mālemde nerde imişım ben se banım da dedem müftiymiş istambulda müftiligi bitirmiştir ilahiyat fakultesini şte din için müfti bilisınız ne demek. bizim

mālede yigirmi dört tāne hafız var imiş yigirmi dört tāne. camilar imiştir  
220 tıklım dolı. bizim hafızlar ramazan vakti hepisi çūlere dagılmış imāmlık  
yapmış se çūlerde bilisınız camiār çok, çok az pek nadır var imiş  
camilar büle çūlerde. ē ramazan için teravileri citmişlar kıldırmişlar  
çūlerde, evlerde normal her evde birer hefte bittevi bizim māledeni o  
hafızlar neymiş citmişlar çūylere. onon için işbirliği hem yakınlaştırsın  
225 türkleri bizim bu hafuzlar vasitasile çok yakın çūlilerle imişik. çūlilerle  
dā yakın işbirliğimiz var imiştir, dā bük saygımız mesela bin dokuz yüz  
kırk beşinde, kırk dördünde ne zaman olmuş şte ne vakit harp alamanlar  
çıkmiş şte bombalanmış bilmem ne, bizim bittevi vıçıtırnli aylere  
çūylerle citmişlar, kabul etmişlar, oturmişlar eftelerle oturmişlar tā harp  
230 bitmiş hem cene çevrilmişlar. ama o çok tez unutuldi, çok tez unutuldi.  
onon için şindi bize biraz kalı nice yük, biraz dā yaşlılara, çençerimizi  
biraz yol cüsterelim, çalıştıralım, yaklaştıralım bizim kaderımızdır burda  
biz mecbursuk türklüğümüzi burda tutalım, devam edelim hem  
kaynaşalım. bizim vardır atasüzi der taş ağırdır çendi yerinde ne vakit  
235 durur. başka şindi bu vakit için sülesam bu vakit bayagi değışmiştir allā  
tarafından. şindi yetmiş senelerinde, bin dokuz yüz yetmiş senelerinde  
bin nufuS sayımı olmiştir kosovada. o vakıtlarda veç yalnız o vakıtlarda,  
yetmiş senelerinde vıçıtırnda aşāri yokari içi bin, üç bin civarında türk  
var imiştir ne yazılmıştır. seksen birinde olmiştir içinci sayım ama  
240 yetmiş birinde bayagi bi baskın var imiştir bi zorlama var imiştir  
arnütlardani o yidi bi politika üle arnütlarda çi deydilār yazılasınız arnüt  
siz da kazanırsınız, biz da kazanırsık beraber sırlara karşı şı olalım o  
yanlış politika idi. o vakit ister türkleri, ister çingeneleri, ister hepisini ne  
bileym neymiştir arnut şeylerinden çalıştılar yapsınlar. hem başka bi  
245 kayıp bizim için imiştir, kaybetmişik, meytebimizi da kaybettik o  
vakıtlarda, yetmiş senelerinde. seksen bir senesinde bilisınız burda

kosovada var idi Şte o demostratsiyalar bilmem neler o vakıt tutuldi,  
nasıl tutuldi ama türklerin sayısı bayagi düşti. düşti bine, son sayımdır  
bin dokuz yüz seksen birinde ama biz Ğendi aramızda ne yapmışık  
250 araŐtırmıŐık, saymıŐık bilmem ne yapmışık o taraf, bu taraf dedım cibi  
sayı pek az düŐmıŐtır, demek Ği cenek bin civarında seĞiz yüz kırktanı  
bine kadar türk lazım olsun. korki olmase, se türkler bayagi asimilasiyon  
olmıŐtır, erimıŐtır dā dogrusı se bu asimilasiyon türĞe laf dildir erimıŐtır  
türkler. neyĞın erimıŐtır korkidani. ne korkisi var idi, var idi korki türk Ği  
255 yazılırsın işe ciremesın, meytebe devam edemesın, neyĞın meyteb yog  
imıştır türĞe kayboldi. ilĞ okul var idi, lise, lise o Şey lisey meytep  
gimnaziye de yog idi. gimnaziye yog idi mecbur olıdık gimnaziye  
cidelim arnūĞe ondan sōna gimnaziye var idi yarım yurum bi sınıf  
mitrovitsadan bi ara kapandı sōna cene aĞıldı, gimnaziye lise Şte  
260 priştinede var imıştır hem bilisınız prizrende başka bi yerde yog imıştır.  
ē Ğocuklari taşıdık o taraf, bu taraf, sōn generatsiya gimnaziyenın  
neymıŐtır ben ũgretmenlik yapmışım mitrovitsada bin dokuz yüz yetmiş  
dōrt, yetmiş beş, yetmiş beşten yetmiş altısında veĞ bitti. kapattılar yog  
idi talebe da yog idi hem kapatti. onlar ne kaldı başka sınıflarda veĞ  
265 vuruldi citsınlar priştinede devam etsınlar o vakıt biz ders cünũlli veridık  
ben Ğendım cünũlli vermiŐım se ĞalıŐıdım başka yerde da ama paresıS  
vermiŐım ders türklũĞ için yapmışım oni. bũcũn, bũcũnĞi cũnde cibi dil  
Şindi mesela bũcũnĞi cũnde her Şey para, o vakıt var imıŐ türkölük peŐın  
imıştır dā kimetli se Şindi. Şindi Ğoklugi bizim halkımız türklũĞi kullani  
270 Ğendi menfāti için, Ğendi Ğıkarları için. türkölük millet için hiĞ olmay. Şte  
da iŐlāymıŐtır mesela az imıŐık ama pāĞ imıŐık, temiz imıŐık, Şindi cibi  
bũcũnĞi cũnde mesela pislık yok. var imıştır mesela dostlarım prizrende  
ne var imıştır dostlarım ciderdım iĞi cũn, ũĞ cũn yatırdım nice Ğendi  
evimde. colurdılar prizrendeni bizde burda otururdılar yatırdılar mesela

275 gilana ciderdik se bizim prizren biraz uzak imiştir dā zor ciderdik  
prizrene. ama vıçitırn, mitrovitsa, priştine, gilan aynı ādetlerimiz imiştir.  
biraz dā hem sülemegımız imiştir biraz dā yakın büle nasıl deyem  
diyalekt olarak birbirimizle. pa ne var imiştir gilan hem zati peşin  
demişlar gilana gilan hem viran ne var imiştir içi kāvesi, bi meyānesi.  
280 üleymiştir halk imiştir ama bagliymişık çok. şindi yök şindi var ise hanci  
ışın selam süle yog ise ışın vela hiç ni ni buyurmaz hade col oturasın,  
mābet edesini, ni tanmasın. bu cençler bücünçi cünde birbirısını tanmaz.  
onon için bizim biraz, biraz ışımız onun için imişık çok dā bagli, çok dā  
dürüst imişık, dā cesürdaymişık mesela cesürdaymişık. dā az korkımız  
285 var imiştir. şindi halkımız büle bizim nasıl toplanisık bi araya. içi bin beş  
senesine kadar vıçitırnın halkını yarım yurum parti yürütiydi. ama  
partida o vakıtlara kadar büle meytepli insanlar cirmedi. var idi korkıları  
neyçin te büle se ayiptır sülemegi bildirçi urmalar bogazını tırmalar.  
şindi ē şindi peşinçi politika ne yapmış bizim türklēr harptan peşin, buni  
290 hiç korkisız sırlarla işbirliği ne yapmış bize bayagi yansıtmiş türklere.  
itibari kaybetmiş, bizi bakmışlar nice arnüt duşmani, nice cıur işbirliği  
yapmış. ama cürürse çi biz bizim halkımız bitey tüçeni, kaybolı,  
korkidani biz mecbur idık müdāle edelim. biz univerziteli bi kaç çışı  
toplanalım hem halka cüsterelim nedir, nedir dogri nedir yanlış. hem  
295 cirşelim islihalık yapalım arnütlerle barıştıralım halkımızı. se cıur  
politikasi brak çi arnütlara fena yapmış, ne kadar yapmış fena arnütlara  
bize çok dā, dā çok yapmış. ben konuşim vıçitırn içine, mitrovitsa için.  
bizi onlar her, her ayleden mesela almışlar içi, üç çışıy koymışlar işe yā  
kullanmışlar bilmem ne büle cıur politikasi hayt hayt kārdaş, kārdaş,  
300 kārdaş bu taraf kuyuni kazmış ā atmış kuyiya onun için, a biz şindi bizim  
aracılığımızle halk biraz oyanmış, başlamış siyasede da, politikaya da  
cirşmiş partımız kuvetlenmiş, dernegi kurmuşık, dernegımız türk

dernegidir ama karışiktır var arnūtlar da colur, boşnyaklar da var. çok  
çok ilerlemişik çok hırsle, adımlarle. vallayı bizim ilerlemegımız bir bir  
305 bismillayirrahmanirayim allah yardım ile, allah çok yardımcı bulunmuştır.  
niyetımız imiştir halkımıza olalım destek yardımcı olalım. halkın  
yardımile biz bu derneği yani kurmuşuz kurmuşık yani kurmuşuz. sagdan  
soldani aramızda toplarçe beş mark, on euro, beş evro bilmem ne ütē  
berē tutmuşık çiralamişık şte budur üçünci yerımız ne değıştirisik. çira  
310 parasi eh ondan sōna citmişık şte müslüman severlere, türk severlere,  
arnūtlara, donatorlara, halka toplamişık hiç ayrımcılık yapmadanı  
ayrımamişık. ni türkleri, ni arnūtları hepisine aynı normal çı türklerle  
birāz dā fazla vermişık se türklerin dā fena, dā fenaymiştir o şeyi  
vaziyeti, durumu üle yoksuzlukle. vermişık yemek, içmek, cimek yakını  
315 odun, çümür. ondan sōna şte almışık halkımızı dolaştırmışık yok  
prizrene, yok burya çocuklarımızı üş tāne festivala başlamışık şte  
dernekte kurslar tutalım. yok şto bu kompyuterler kursı türçe kursuni  
hazırlaysık, oni da tutacaksık te başka incilizçe bilmem ne e şte büle halk  
biraz cüven kazandı halk. şindi bilçim bizim bu kuzey tarafımızda en  
320 fāliyetli derneksık, biraz bilçim olur ügünmek ama elli senelik dernekleri  
ezmişık işımızle. var folklorumuz, var orkestramız, var çeşit alanlar, var  
sālık. sağlık için şte doktorlar colur tarama yapar burada. ondan sōna var  
şte meyteb için yapaysık çalışmalar, isteysık açalım şte bi çocuk yuvası  
cibi ana meytebi üle hazırlık yapalım sınıf açmag için he allā kısmet  
325 ettiyse kosovada en bük projey belçim biz adım atacaksık, yapacaksık  
birinci festivalı balkan festivalını, folklor festivalını çigiracaksık on  
hüçümetteni türkiyeyi başka derçen şte bu bulgaristan, rumuniya,  
yunanistan, makedoniya, arnutlar nerde var türkler toplayacaksık bitevi  
balkandani dā sırbistandan şte sancak tarafını, karadagi, bosnay hepisini  
330 işallā allā yardımcımız olur hem dā bi şı madam bize tanatmadım

çendimi dernek başkanıyım şimdi şte bu vazifemi ne yapaym, partiyle da  
ugraşım ama dā būk kuvedimi vermişim dernege. ē şimdi cürim çi  
dernekte halka var dā fazla ihtiyacı var fazla halkın dernekle. dernekte  
dā yakın halk coli ha büle politikayle biraz dā halk kiverılmemiş. niyçın  
335 politikanın ceçmişteni şimdiçi hatalarından o kadar partiya inanmaylar.  
şindi çi hatālari diverırım şimdi çi hatālari mesela vardır cene ben her her  
her vakıt kullanırım halkın süzleriyle degımleriyle büle demeyem ata  
süzleriyle balık baştan kokar. şimdi mesela bizde burda son seçimler ne  
oldi partida en çok oldi. ottuz kırk çışiden parti üyelıgını yetiştırdık içi  
340 yüz çışiye budur bi būk mesele bizim için. partinin hatalari mesela  
temsili olmay şübeler, kasabalār. vıçıtırnda meseledır türk olasın,  
prizrendedır çok kolay türk olasın. prizrendedır çok kolay partiyle  
politikayle alnasın. burda var yüz bin tāne parti burda kurtlar yutar ama  
akıllı adam ne demiş o akıllı kuzu içi anay emiyor ē biz da halkın  
345 çıkarlari için lazım olı bi siyaset yapalım yaklaştıralım başkalarını da  
yanına. en ilçi sön seçimlerde benyim çēndım merçez yönetim kurulunda  
prizrende kadetepede. genel başkan sançi bi kralı bizde üle var mega  
türkler degışilmez türkler vardır bizde mesela nice bizim lazım ise adını  
da anarım mayir yagcilār ne tutar dört koltuk ben son çe toplantıda  
350 dedım ben da beşinci koltugi var verem sana büle. parti başkanı, millet  
vekili, şte ministar bakān hüçümette, çeşit komisyonlarda mecliste orda  
ē şimdi bi federasyon istedık kuralım sivil toplum ürgütü dernekleri parti  
karşı çikti niçın korkay. içincisi başkan yapay çendi atamalarını sançidir  
kralı sen var olasın burda, o var olasın orda var olasın. bizim halk ta  
355 sesini yok nerden duydursın. buni destekleyen şimdi buni destekleyen  
türkiye cumhuriyetidir. dā dogrisi buni destekleyen kosovadaki  
priştinede bükelçilik. niçın, vaktile yanlış adım atmış, yanlış insanlarla iş  
bulmuş onon için çendi yanlışlıklarını ürtsün büle insanlari destekley.



sançi yok başka türk mayir yagcılardan mada başka. şindi kosovada dā  
360 çok var türk mamuşada se prizrende, pazarlıklar olı büle insanlarla onun  
için halk cüvenmey bu işlere belçi budur yanlış zayıflık. ben buni resmi  
yerlerde da konuşmuşım, onun için bu ne demek bu patlamagımdan buni  
süleym büle se yok çi o şeydeni. ben buni demişim başkana da herçeze  
365 da türklüg için var isenıS yanında hepimizin allā korusun insanlara karşı  
mesela, insana karşı dilyım, aylesine karşı dilyım niçin odor benim  
kârdaşım. iş içine karşıyım, işlerine karşıyım. ē bizde bu işi edemeylar  
ayırınsınlar. sen banım cibi düşünmesen banımle dilsın yanlıştır o. herçeS  
çendi düşüncesini atacak masaya, herçeS çendi tavrını atacak ondan sōna  
bi karar çıkar yolomozi. biz içi bin yeddi senesinde en bük sivil toplum  
370 ürgüdünü topladık vıçıtırnda bittevi kosovadan ne var idi, ne yog idi türk  
dernekler, sivil toplum temsilcilerini topladık sırf bi parti katılmadi. hep  
bizi nice duşman sayaylar şindi, bülücü sayaylar ayır, ne var ayıram ben.  
allā razi olsun çimse banım işime mani dil olamaz çimse de, e burda  
pazarlık yapaylar seni atarım burya, sen banımle olursun, seni orya sançi  
375 babasının mâli ha bilmey çi mesela halkın develeriyle colmiş orya halk  
vermiş ona o teney başka çimsenin o şeyiyle colmamış orya. nasıl  
olabilir mesela parti başkani yüz tane tene almiş prizrende, prizren  
vermey çendi insanını cidey başka taraftan tarlalarle coli mamuşalardan,  
bilmem nelerden politika yaparçe, başka çimsenin destegile seçili o  
380 dildir dogri allahlandır cüna büle işler. onon için biz çok var çekeşim  
büle işlerçe. biz çok çekersık bizde mesela partinin insanlari colur der  
veç ne zamandır seçimler. colur oy toplansın başka hiç yok hiç. yüz  
fâliyet yapmışık burda allā razi olsun türk aşçerinden hem türk  
polisindani hiç bi zaman eksik kalmazlar. her vakıttırlar yanımızda, her  
385 vakıttır yardımcı parayle yardım etmeselâr, bare büle ne derlar cünülle  
yardım ederlar. colurlar ziyaret ederlar hatrımızı sorarlar onlar var

paketler bilmem neler bitevi onlardan colur bu yardımlar a partidir,  
partidir bilmem nasıl deyem veç edebilirse alsın. hiç bi şey versın onon  
için biz hiç bi vakit yok, sön seçimlerde en islâ ürnektir sön seçimler ne  
390 oldi şte meclis için nasıl bi parti çikamadi karşı bi insana, bi insân idi dâ  
kuvetli se bitevi bi parti. oldi nasıl oldi çikti bi cemil luma bi türk sever,  
bi insân türklüg için ne çalış idi çikti kazandı içi bin kusur oy, bittevi  
parti dört bin oy kazandı. beni baskın yaptılar zorladılar de cemil lumay  
desteklemeyem, yok çi cemil, cemil luma banım babam dildir ama aynı  
395 düşünceğimiz türklüg için aynı işi çalışısık yapalım, türkleri isteysık  
biraz dâ yüksege kaldıralım nası ne kaldırdık, se budur bu türklerin bu  
şindi vaziyeti burda bizimdir işımız dildir partinin işi, parti bizim işimizi  
kullan içendi çıkarları için ama yok partinin çıkarları için po insanın,  
insanların çıkarları için individler için. ē çiktilâr yaptılâr a bozdılâr  
400 seçimleri bilmem ne oldi e şte büle bozuldi bu işi. e çiksaydi başka aday  
ne olurdi. ya kurulsa dâ başka parti ne olur, bu halkın o şeyi demek,  
demek biz lazım tam demokratik kafamızle lazım düşünelim mâlesef biz  
hiç bi alakamız dinle yok, dinle. neyçin, biz dini lazım temel olarak, türk  
hakli olarak lazım kullanalım. din şartlariyle mesela bizim dinımız ne  
405 der bir ilim ileri cidelim, biz birbirimizi ileri cüstermeysık, biz kıskanısık  
bi çimse bizden çi çıkar meytepli. bizim mesela haklarımızı partida şte  
mesela magistratura için, doktoratura için bilmem ne başka çimseler  
parayle satmışlar arnūtlara. türkler kalmış magistratulara citmedan  
bilmem nelere türkiyeye. içincisi yardımlaşma, bizim din der din  
410 kârdaşına yardımcı olacaksın. biz yerindeçi yardımcı olalım çendi  
halkımızı mesela işe koyalım bizde vardır burda örnek bilçi prizrende da  
çeşit çağıt vermişik dokument kivermişik arnūtlara, goranlara, bilmem  
nelere hüçümet işlerine cirmişlar polis, molis bilmem ne kullanmışlar  
bizim oni, dil mi dine karşı bu şeyler. içincisi mesela dinımızden lazım

415 meytepli olasin ikre, biz meyteplere hiç ünem vermeysık, mitrovitsada  
var imiş meytep parti ilgilenmey, kapanmış meytep umrunda dil sançı  
başka hüçümettedır. vıçıtırnda var imiş meytep kapanmış umrunda dil,  
zati prizrende da bu sene cürisınız ne oldi prizrenle yüzde yigirmi  
meytepte azaldi. bu iş için lazım imiş biz bittev ufagi bügi sorguya  
420 çekılsın. bittevidır kabāt millette. tā çi millet almaz sopay elıne  
kovalasın bittevi bu yöneticileri her zaman, her vakıt te büle var çeksın  
millet. e bu milledın ştodır bizim dinle yok hiç bi baglantimiz. bu din  
için sorarsen bu taraf çok az var mesela parti yöneticileri ne kılar ya ne  
oruç tutar demeyem bilmem ne belçim bu sene birāz yeleşmiş. belçi bu  
425 sene birāz yelışmiş ama cünden cüne lazım biz yerindeçi deyelim  
elhamdülillā türksük, müslimānsık biz tērsine çalışısık. ne vakıt yaptı  
parti dinle ilgili bi oturum mesela. şte sivil toplum ürgüdi olarak içi sene  
peşin stedık, içi sene mi, üç sene peşin bilmeym hatırlamaym stedık  
yapālım mevlananın yeddi yüz yılını anı. ni destek oldi tika, ni eşgüdüm  
430 oldi destek, ni parti destek oldi ni çimse oldi. neyçin buna da cevap  
versınlar, hazır bunlar proje hazır imiş teklif verlmış dört tarafa. bi  
insanle bitmez işler iftar herçeS yapabiler bi iftar. ramazanda lazım  
yapılsın oturmaklar, açık oturum olsun, yuvarlak masa din için  
konuşulsun, halk colsun o şeye üle halk yaklaşılr yok ben ne dersem  
435 başka çimse e büle buna. ondan sōna colur mesela türkyeden colur çeşit  
heyet colur, colur a bakanlar a bilmem neler çimse bi alem hiç çimse bi  
şe bilmez ni ne olı ni bi şe hiç hiç hiç. satılır mi türklük, satnalınır mi  
türklük, türklük için ne konuşuli ne mābet olı çimse hiç bi şe bilmez hiç,  
hiç hiç hiç. içi, üç çışı cidēr te en en üzüci bi iştır mesela arnūtlugun  
440 coldi şte cumhuriyet başkani neydi o bamir topi, bittevi azınlıkları  
topladılar bi araya hemi azınlıklar cittilar delegatsiyalarle beraber cittiılar  
beş, alti çışı. bizim başkan dilidi citti arif bütüç allā razi olsun karşı hiç

bi şiyım yok. citti nice fakir fukara yalnız onon heyedıne karşı ne  
deyebiler bi insan ne cevap verebilir. yok mi türklerde akıllı millet,  
445 türklerde var ne disantasiyay ne bitirmiş, var çeşit magistar, var çeşit  
doktor, çeşit injinyer, çeşit var ekonomist, çeşit hukukçi var, advokat var  
çeşit bilmem ne var. bücün bi çimse çalışırse türklüg için bi şe yapsın bi  
adım atsın birden der ā korki cirır niyçın değıştirmesın seni,  
değıştirmesın buni, değıştirmesın. ā çi beraber hiç bücün yoktur çok çok  
450 çok çok nadır vardır mesela kosovada üç ya dört çışı ne düşünür türklüg  
için türk türk türklüg için hem oni, hem oni bilmem prizrende ya vardır  
içi çışı, üç çışı bizde bi çışı burda, mitrovitsada yok hiç çimse, priştinede  
vardır bir, gilanda da bir bunlar başka alasin topi o şeyi alasin heppisidir  
bi hamur, bi çamur. onon için bizim halımızdedır büle, ben çekmenur  
455 olım açın duyaym cençlerdeni coli mesela heyetler, bizim kosova  
türklerinden mesela coli araştırmalar yapay bilmem neler yapay. mesela  
colur nasıl, türkiyeden colur hocalar çendi iş için colur univerzitede e bu  
ceçen sene içi bin seçizinde ege univerzitesinden cöldi bi kadın mi  
bilmem ne deyim hoca araştırma yaptı. bizim çocuklara imkan  
460 vermeylar. bizim çocuklar cider buradani mesela prizrenli, vuçitırnli bi  
şe sülemez vuçitırn için, vuçitırnli bi şe süleyemez prizren için biz lazım  
aramızda kaynaşalım, biz çendi ādetlerimizi lazım bilelim, biz çendi  
kükenimizi lazım bilelim, biz çendi kültürümüzi, kulturamızı lazım  
ādetlerimizi koruyalım. biz olmasek bir bizi çimse birleştiremez, biz  
465 lazım çendi hamurumuzle, çendi çamurumuzda, çendi yağımızda,  
şeçerimizde kaynayalım. ballılıgi, acılığı beraber lazım. ben dilyım bak  
yanlış anlamani ben çi konuştum. türkiye cumhuriyeti olmasaydi biz  
belçim unudulurdık, tükiye cumhuriyeti lazım halka destek olsun. yok  
insanlara kişisel insanlara, türkiye cumhuriyeti lazım lazım ensin  
470 milledede, temele ensin, tabana ensin, tabanle konuşsun, baksın

düşüncelerini. olsun bi bāmsız hiç büle, tarafsız olsun bi anket halkta  
cürürsün ne çıkar, ne sonuci çıkar... biz unudısık bizim bilimisin ne var  
telaşelerımız, sayım olacak biz nasıl koroyacaksık yerindeçi harbedelim  
çalışalım türklüğümüzi büyütürelim numremızı, biz alınısık  
475 dedikodilarle, bilmem nelerle neme lazım şeylerle. biz seçimler olacak  
mesela şte belediyelerde seçimler uyusık uyukidasık, yok mi bizim  
kapatsitedımız mesela vıçıtırnda çıksın bi adam ya, içi adam çıksın olsun  
nasıl deyem bũ millet temsilcisi bilmeym vekil neyse vekildir bu başka o  
şeyde...ama belediye meclisilerinde. bize coli arnũt partilarından teklif  
480 hade col, hem garanti çıkarısık, satılmasık üle biz kolay e bu bizim  
eksikliklerlerimiz. biz lazım harbedelim nasıl mesela açalım ilç okuli  
açalım vıçıtırna için, ilç okuli açalım mitrovitsada, gilanda bakālım  
durum nasıldır, priştinede nasıldır durum ştoni düşünelim nasıl ortaokuli  
açalım, gimnaziyeleri, liseleri bilmem neleri, biz yatmışıg yigirmi içide  
485 uyusık õh õh ben da belçim olsam belçim yanlış olur, ben da alsam  
dört bej bin yuro para ben da belçim başka türlü düşünürdüm ama cene  
düşünmem üle. niçin hamurum, samurum dildir üle. unutmasın bizim  
liderler açarsek eşçi tefterleri harptān peşin hem harptan sōna insanlar ne  
yüneti bu partiy cõurlarle açarsek pişlığı o vakıt say çıkar pişlık  
490 miydana, o vakıt çok israf çıkar ama biz lazım, bize di! lazım şte biz  
istedık şte tad bi sene isteysık bi federasiyon kuralım, türk dernekleri  
federasiyonu. o kadar var zorlık, o kadar var engeller buni bir parti  
tarafından, içi hem eşgüdümnden. neyçin olamasın sen, olamam ben,  
olamaz o birisi, seçeylar çendileri. olsun bre federasyon çim sterse olsun  
495 bana ilgilenmey, federasyon olurse o partinındır, partinin temeli bilmem  
nasıl deyem nasıl çimentoya atarsın demir kuvetlenır hem istemeysık  
parti kuvetlensın şte bunun için korkaysık. büle işlerdeni, hem niçin  
çıksın dā başka çimse sorulsun bu işler için, lazım hep bi insan. büle bu

işlerdir bizim, biz işällā allā yardımcımız olur bir, içincisi allā akıl verir  
bu türk milledine birleşir, yaklaşır birbirisine dā sık sık cürüşürlar  
aralarında. dertleşirlar, yardımlaşirlar se valla beklersek biz yardım  
dişārdan bizim halımız bitmiştir. dil mi cūna prizrende bilçim var içi yüz  
tāne univerziteli ne bitirmişlar ne mezun, sokaklarda, kâvelerde içeylar  
makiyatolar, bilmem neler, bilmem neler.

## 29. Metin

Adı Soyadı: Fitnet Kera

Yaşı: 71

Derleme Yeri: Vuçitırn - Vuştri

Derlenen: Maniler, Örf, Adetler ve Yemek Çeşitleri

düverim ufaklıktan. biz anamın, banım yetmiş bir fitnet baki ama  
priştinede ā şindi kera. beş tane evladım var, dert oglum bi kızım. dert  
bile oglum evli, torunlarım on dert tane var. dert kız on çocuk, kızım  
priştinede verik, celinlerım hepisi buradadır. bi celinım prizrendendir, bi  
5 celinımdır mitrovitsadān, içi celinım vıçitırındān. ne yapmak şindi hayāt  
büle lazım olı. banım kızkāşlarım heppisi kalmıştırlā priştinede. şindi  
būk kızkāşım rāmetli oldi, içinci kızkāşım isveçe citti. ştosık üç sene  
orda isveçte. en küçük kızkāşım türk okulunda okurdi, okutururdi, ama  
oni işten atılār, otuz üç sene işten sōna iç bi suçsuz atılmıştır. çok agrına  
10 citti. hemen güç etti citti bursaya. bursadadır te yedi sene. evlatlari episi  
okulda okudilar, eyyidırlār. çendisi islāhtır e şindi de de dēr. ē ben burda  
kalmışım kardaşımle beraber, kārdaşım priştinede, ben vıçitırında,  
kārdaşım o da işsiz kaldi. işlemiştir tānda priştinede tanda, o işsiz şindi  
oturi. çocugi citmiştir amerikaya, çendi karısile, hanımile birlikte. ben  
15 burada çocuklugum, bilmeym nazı dıverem çok islāymiştir. bütün  
aylemız türkiyaya güç etmişlar. babam dert kızle bi ogliyle priştinede  
kalmış. bizsık bāki aylesi priştinede anılıktırlar onlar. ama

türkiyaya biz citmedik. se hepımız kızlar idik, kārdaşım idi en küçügi.  
priştinede kaldık, priştinede dert lüle mālesinde oturmuşık. ben dert  
20 lülede, dert lülede. ē ben orda meytebe cittim. dert sene cittim arnūçe. ilk  
dert sene arnūçe cittim, ordan sōnna açıldı zanāt meytebi. ē zanāt  
meytebine yazıldım arnūçe, türçe yok idi o zamanda. ben mecbur oldom  
sırpçe cidem. sırpçe cittim, diplomay aldım sırpçe. ondan sōnna on dert  
yaşım olmadan, o vakıtta on dert yaşım oldı. dayım var imiştir, dayım işe  
25 sokti. on dert yaşına işe sokmuşır. on dokuz yaşına kâ işlemişim beş  
sene. beş seneden sōnna şte vardım vıçıtırna. vıçıtırndayım şte elli içi  
sene. vıçıtırnın ādetlerine çevrildim, süle. vıçıtırnaya cōldum kocāmle  
bir işleydik. bir işlēydık, o begēndi beni, ben oni begēndım, āldık  
biribirimizī. on dokuz yaşına ben, o daymışır yigirmi beş yaş, yigirmi  
30 dert yaşımıştır. evlendik colduk burya, burada şte kaynatam var idi. beş  
tane kāynım, bi cürümcem, alti çocugi kaynanamın var imiştir. hepımız  
bi yerde mişik. çok islā ceçirmişık, çok sevmişık biribirimizi. ben kayın  
onlari tutmamışım, veç kārdaş hem dā dādırlar ştüle veç şindi bikaç tane  
vefat etmiş, içi kaynıma kalmışık. bile banım da beyım vefat etti. ē üle  
35 şte yigirmi üç sene oldı. elli içi sene tabi vıçıtırnın ādetleri çoktur. tabi,  
tabi vıçıtırında navakıt ciderlār, bakarlār hanci kız, şte şindi fazla şey  
begenilār birbirini alılar. peşin elli sene eveli ciderdi karılar,  
toplanırdılār, mābet ederdılar filan kız nası, filan kız nası, biribirine  
dertleşırdılar çi çocuklarını evlendırsınlar. ema filan yerde bu cece kına  
40 cecesi var, o kına cecesine cidelim çi cürelim orda kızlari, hem  
begenelim çocuklara. ē orda kına cecede begenidılar kızlari, cideydılar,  
araydılar. eger çi begendiselar aylesını niça edeydılar. ecer çi begenmese  
aylesını, allānın iznile, pigamberın kovlile cidey hanci dayi karısı, hanci  
tete üle. kadınlar bi çet açar, sōna erçeklere cirır sıra. bi çet kadınlar açar  
45 bu mābeti ē sōna ciderlar şı ederlar, ararlar yeniden adamlar begenirselar



ayley se derdik eti koldan, kızı soydan alalım. ē arardilār soydan kız  
olsun, ē Şte bñle verılırdı kız vāki ederdi iēi, ũē ay iēin alını, vāki ederdi  
dā yok ēeyfi, dā hazırlanmamıŐ ana baba kıyamay versın dā, dā ceē  
alınırdı. alınırdı o kız ciderdilār svaēalar alsınlar, en peşin ruba ciderdi.  
50 en peşin niŐanlar ciderdi. niŐan bi Şe cũtũrũrdilar anasına, babasına bi  
Őecik, hem kıza. ē o kız da verir o misitlere, se başka ēimseye yok. ēim  
ne cōlmiŐ steyci, steyci derdik. o steycilere verirdi kız hanci mintān,  
hanci avli varlığına cũre kızın. verılırdı hanci avli mi, hanci mintan mi e  
Şte alālım gāri kızı yeter oldı. colurdılar haber edirdiler, bunlar  
55 anlaŐırdılar ciderdilār, cũtũrũrdilar bi efte peşin almadan rubay, kızın Şte  
Şeyi elbiselerini. ama bi cũtũrũrdilar orda, orda da cene bi hediye o  
insanlara ne cũtũri. cũtũrũrdı iēi ēiŐi, hem bi dā bi ēocuk ciderdi, ēi  
ēocuk dũnyaya cetırsın, erēek. ē o erēegi cũtũrũrdilar Şte alırdılar rubay  
bıragırdılar hefte başına svaēalar ciderdi alınsın. haber edirdiler filan  
60 sātta colısık. svaēalar onlardır po tamam dũgũnciler, dũgũnciler. ē  
ciderdilar fazla svaēa dersık. dũgũnciler ciderdilar ũteye alsınlar heppisi  
hazırlanırdılar, kari adam bi yerde. ēimisi Şte paytonlarle peşin, peşin  
araba yok imiş. yā araba dert tekırlekli nası payton dā fazla. yok yok yok  
yok onlardır prizrenin ādetleri, priştinede, vıēıtırnda o ādetler yoktor,  
65 yoktur yok. veē ne cũtũrũrdilar Şte Şeyi svaēalar ciderdilar alırdılar  
celini. cirmek iēeri yok imiştir celini alsınla, paytonlar sıralanırdı,  
beklerdilar kapı ũnũne celini atsınlar arabaya. a babasile kardaşı atar  
arabaya yok ise babası amica, dayı atsın arabaya, ē orda tasle atardılar  
Őerbet, heppisi ağızda alırdı biraz Őerbet yutardılar Ştorda, o tasta. ē  
70 binerdılar paytonlara ēevrılırdılar evlerine, cetırdılar celini. na vakt  
cetırdılar celini iēeri, brakmazdılar cırsın ēimse iēeri en peşin celin  
bassın iēi ayakle sag ayakle eve. cırdı celin iēeri atardılar ũnũne  
kaymak, bāl hem iēi pogaēa koltuğı altına sokardılar celinin. verirdilar

baří yaglasın ellerini beşigi atlarçe yokarda musafle degdırdılar,  
75 musafle degdırdılar. atları eve cırdı ordan cırdı kayanayle kaynata  
verirdiler içisine birer sandaliye otururdılar. o sandalyede oturdılar mi  
celin yaklaşırdı, üperdi kaynatanın e ilç elini, sōnna kaynananın, sōna  
yaklaşırdı cetitirdiler bi içi kız. birisi şerbet cetırdı içsın celin  
ballansın, birisi kāve cetırdı, kāvey celin alırdı, verirdi kaynanaya.  
80 kaynana için o kāvey ā şerbeti celin içerde. celini sōnna otuturdılar  
kaynananın kucagında. kaynanaya şey, oturdi mi kucagında bi erçek  
çocuk colurdi çorabını soyardı. soyardı çorabını, çorapta para çikardı.  
ondan sōnna para alırdı sābi, ondan sōna cetirdila dā bi çocuk atardıla  
kucagina celinin, çi çocuği olsun dünyaya cetırsın. o çocuği dā kucagina  
85 atardılar, biderdi ara dagılırdı ol cece akşamlık, şte cerdege var sokalım.  
toplanırdı bittevi hısım akraba, çağırırdilā bi hocay, hoca şte okusun.  
cerdege cirecekler. o cerdege cırsınlar ne var idi ol cece ceceyle,  
bardakle su bardagile kapının ününde su bardagını koyardılar. cüveği  
açsın cırdı kaptırsın bardaga korkutsun celini içerde. yaklaşı bittevi  
90 arkadaşları o çocuğun ne cırı cüveği. arkadaşlar, akrebalar hep erçekler  
kapi ününde beklerlar cırsın. heppisi ne edebilir kaptırırlar cüveğiye tā  
cırdı cüveği içeri. o kaptırır bārdaga cırdı içeri, o bārdak kırıldıse korkutti  
celini. ē şte bülē. celin içerde bizden ne vardır yanında celinin ē şte  
ügreğir ādetleri, cütürür akşamlığını verir, yesınlā, içsınlā kari koca orda,  
95 kapar kapi. sabā kā olar orda cüveğile celin. sabāle kōukar celin,  
düzerlar, yerleştırırlar bittevi akrebalar toplanır. ne var ne yok kaynana,  
cürümce, çim var ise kōukar yapar sabālık hazır. o sabālık ol cün var  
verılsın, o misafırlar ne var orda heppisi bire bir var versın hediye o  
celine cumālık hediyesi. şte ilç cüni üper e! heppısının sıra alır cumalık  
100 hediyesini yatıtırırlar celini uyusun. insanlar burada ne var cene  
müsafırlar kalır ne kalır, kuşluktan sōnna cuması olur ol cün. cüma ana

baba cüni cüma ilç cümasi celinin colilar cürsünlar. aykırırlar deflerle  
çalarlar aykırırlar dā fazla defle, darbukayle çalardılar se bu radyolar bi  
şeler yok idi o vakıtlarda. ē cümasi bitti mi, akşama karşı anasından  
105 colur bi, içi kız. cetırır anteriler kıza, celinlik anteriler hem baklava. ecer  
çi yolar baklava anasi aray üçünci cüni colson ana cene, anasi colsun  
burya. ecer çi yolla baklava. ā yolamase baklava stemey üçünci cüni anā.  
ā colurse baklava var yarındasi cüni ana cetırsın soyuni bittevi kızın. o  
soyunda colur üçünci cüni, bittevi akrebalari kızın. navakıt colur  
110 çıkarırlar kızi düzük, yeleşık el üpsün. bittevi akrebalar cene hediye var  
kıza versın, çimisi yüzük, çimisi çüpe, çimisi hanci cerdānlık, çimisi  
hanci elbise, her çimin nası ne var ise, hem bittī. efte başına cüvegi cider,  
cider cüvegi ilç. cider sabāle, sōnna bi dā akşama karşı haber olurlar,  
çığırırlar şeye akşāmlıga. cüvegi cider, orda cüvegi ne cider yaparlar  
115 akşamlık bitevi soyi cüveginın cider akrebalar, çim isterse. onlar haber  
edir çi fazlanız, nası stersenız var sırası yok, var sırası. o cüvegi açan  
cider yerlar akşāmlık. o sofranın kıyında, var sofrā, sofranın kıyında para  
koyar cüvegi. epeyci bi para koyar çi o masraf üdensın cüvegiden ne  
harcetmiş kaynana. şte anasi kızın babasi. o paralar koyulur, otururlar ne  
120 otururlar çevrılırlar evē. sōnna bunlar çığırır onlari efte başına cene  
bunlar çığırır. navakıt colurlar bunlar, kız kızi alırlar, ana baba alır kızını  
evine, üteye se çocuk evine şindi cidılır. colur alır çendi evine kızi,  
oturur kız bi efte, var üccün oturur, var bi efte ema fazla üccün. üccün  
oturuldi mi orda bittevi akrebalar cene nice dügün için ciderlar alsınlar  
125 celini yatidān. hem bitti bu meselesi celinin şte bu kāydi. ilç navakıt  
cider cüvegi, ilç navakıt cider cüvegi bakarlar, yaparlar bi cülmek havasi  
olsun. çimisi koyar kuntra yumurtasına banım cüvegime koymıştır  
celinim o prizrenka igineler, igineler kuntralarına, cüveginın. çimisi  
banım cüvegimdir bi tane. alır cısın cüvegim iginelerle ştüle cidi inad

130 için iginelerle cidi tā arabaya kā. ā bizim enişteme, banım eniştemi  
dayanmış büle diçmişlar. o dayanmış dālmiş mābete kıskanmış kocasını  
diçmişlā yastıga navakıt kōukay yastikle beraber. ā bi enişteme cene idi  
kış squk çizmelerle colmış idi, varımış peşin o şınlak çizmeler,  
çizmelerle doldurmuşlar su içini, alı cısın nice bunara ciri ayakları  
135 cülmek olson. ē çeşit, çeşit. ā ben şindi ełtımın kızını ē aldılar ben diçtim  
şeyini, bagladım valla diçmedım bagladım paltosuni, bagladım yenini  
isłā aldı çocuk cısın, kaldı. şte büle. sünnet düğüni şindi bikaç cün eveli  
haber edersık birbirbirimize çi var çocuk yetışmiş çağına cōlmiş. işte  
biraz büyüdi mi uymay dā ufak, dā ne kā ise dā ufak ama ādetdir bizde yā  
140 bir olsun, yā üç olsun. içi dā şey, bi çimsenin sābisini alırsık çi üç  
yapālım. hanci fakir çi yok sıvası sünnet etsın, alırsık dā bi fakirin  
sābisini, cōlsun üç sābi sünnet içın. ecer çi bulamaysık bare bi tōuk  
çesersık çi üç çişi olsun. ē sünnet edersık sābilari ştüle ama brakmasık  
büyüsün fazlalık, sābi tam yaşında olsun. alti, yedi dokuza kā, on ombir  
145 o vakıt ceçey, korkayS ā bi şey edey. ā büle dokuzuna kā tam sagına.  
altıdan yedi ştüle. sünnet yaparsık navakıt hazır edırsık en pişin toplanır  
karılar. hazır edırsık çarşafılar, yastık bezleri, hep klobodanlı işlenık  
yaparsık düşegini o sābinın. o sābinın düşegi yaparsık bilmesık nası  
dilberletirelım o düşegi. sonunda alırsık asarsık bi ip, ipın iççinde  
150 kiverırsık sarımsak, çi nazār degmesınlar. ō sarımsaga şaşırsınlar nazār  
degmesınlar. ē şı edırsık bitti mi düşekler, sābiy colur berber bakar.  
colurdi berber hususi baksın. alır sābiy cütürdi hamama peşin hamamla  
var imiştir. hamama cütürdi sābiy. sābiy orda hamamda ikārdi bakardi  
nası, nicedır var sābi dā rātsıS, çi dā zor olur, dā şey olur. hamamdan  
155 cōldi mi birden cetırırılar içeri, sünnet eder. sünnet eder, toplanır bittevi  
hısım akreba ē mevlüt yaparsık. sābi sünnet oldi mi mevlütle, e dur de  
dur şindi. ē sābiyi citmeysık şindi kurtarma damda hamamli ştüle ikanık

pāç cütürdük o türbeye, türbeye sultan murat türbesine. ē ştorya rāt, dā  
yenlik kurtulsun sābi, e üle te ādetımızdır. ster priştineliler, ster  
160 vıçıtırlılar heppımız cütürürsük türbeye, türbede korsedir mecbur.  
cütürürsük türbeye valla bilmeym mitrovitsalilari. ā priştineyle vıçıtırn  
hepımız sultan murat türbesine orda cütürürsük bittevi saf süfiyan ne var  
ne yok arabalarle atarsık cütürürsük. coldi mi türbeden birden sünnet  
eder, colur. peşin imiştir berber sünnet ederdi. şindi olmiş doktorlar,  
165 berber sünnet ederdi, o berbere verılırdı hediye, hem verılırdı şte para,  
berber bikaç cün sōra colurdi o berber berber baksın sünnet oldi mi sābi.  
yapılırdı akşamlıklar, düğün sünnet şte büleymiştir. evet yok ne başka  
sünette. o çocuk vardır cūmasi pazaretisi bikaç cün da colurlar bi hısım  
akreba colur çocuga kutlasın biz dersık. kutlasın sābiy çimi para, çimi  
170 hanci hediye altın fazla altın verılır sābiya, ama para dā, para da verılır,  
epey. o sābi alır dayısı para için bekleyemey sābi, bup olurlar arkadaşlari  
yanında heppisi otururlar çocuklar, toplanırlar arkadaşlari sābinın ē şte  
büle ceçırır. hususi āçi tutārdık peşin, hususi āçi tutārdık yemek yapısın  
se ev insani şaşırırmasın, şı olmasın müsafiri çok. açi cōlurdi yapardi, en  
175 peşin koyardi yāhnisini, yāhni, paça, paça yapılırdı, dolma, çorbasi. hem  
baklavalar yazılırdı. ama şindi fazla yazılmay da, niçin cetirili çok  
hediyeler, çok coli hediyeler baklava. vardır celinin anasi, babasi onlar  
cetırır, te teteyi hep akrebalar sōnna çocugun tarafının da vardır  
babasının tarafı onlar da cetırır. hele o kā ballılar yapılmaz, fazla colur  
180 hediye. ā yemekler yapılır, yemek ē şte en peşin yāhni koyulur, paça,  
paçadır baklava yufkalari yazılır paça için, altına koyarsık tepside  
baklava yufkalarını, yaparsık paçay atarsık o yufkalari üstüne, sōnna  
üsten eklerle tellersık o paçay o bi şe fazlalık işlā olur. prizrende o paça  
yoktur. ē sōna paçadan sōna dolma yapılır, paprika dolmasi, piteler,  
185 yapılır piteler, peşin yapaydılar fuliyalar beterler, ama fazla pite da cider,

190 pite, ŧto baállılar ŧtoka yemekler bitti. ē baklava, yok fazla baklava verilir.  
sünet düğünde baklavalara, dedim de akŧamlıklar yapılır cümbür, ē dedim  
de cümbür. ŧindi hasta midir, çalıŧırsık hasta filan insan de iŧte mecbur  
olısık cidelim hanci kurban çeŧelim cani çıkmaymıŧ çekey çok, acısın,  
hanci kurban çeŧeysık da rāt cani çıksın. ē kurban çeŧildi mi o sōa birden  
195 vefat edir. vefat etti mi toplanır bittevi hısım akreba, uzadırsık o  
cenazey, haber edırsık nerde soyi var. vardır bi çimsesi gurbette, vardır  
ŧey toplanırsık ise cünlen birden cümersık ne kā dā tez cümersın çok dā  
sevap derdilār. biz cümerdik dā tez ama çi vardır ceç tutay akŧam  
edemeysın cümesın, bütün cece ol cece beklerler. adam ne var adam ise  
adamlar oturur ol cece, bütün cece. ā kari ise karilār oturur bütün cece.  
200 beklerlar tabi aglarlar, sayarlar, vardır bizde o kā pek saymasık ama  
sayarlar da, ceç. saymak aglamak uh vay bana anacığım braktın büle  
filanını filanını cürmedin, doymadın ceçliğine doymadın. çimbili nāsı  
ülmiŧ. var ise hanci kazadan ŧte hepisini sayarsın. biz dersık saymak. ē  
ŧte büle. ā ol cece sabāle kōukarsık hep hazırlanır, ısıdırlar suyuni.  
colurlar yakarlar ateŧ, ısıdırlar suyuni, colur ise zenne, zenne colur  
ikasin, dilise zenne erçek ise erçek colur ikasin. ikarlār çıkar bikaç çıŧi  
yā kızı, yā celini, ya bikaç çıŧi yardım etsin o kadına ne ikay. ē atarlar  
205 suyuni ikarlar, alırlar, cütürürlar, cümerlar yedi cün, yedi cece, say  
camiya dogri cütürülür cenaze bizde. camida namazi kılınsın, ister içindi  
vakti içindi kılınır, ister üle üley kılınır, hele ŧto, vāki edir akŧama karşı  
da cümülür ceceyle, cece dil baş akŧām namazında vāki edir o da. bi  
cümse sever dā tez cümsün se ādettır dā tez. ē camidan sōnna cümülür,  
210 colurlar toplanırlar, ol cece akŧamlık verilir. hem halvasını yaparlar,  
bütün hısım akreba o halvasını tatsın lazımdır çi okusun ona. üç kulıvalla  
bi eállamdülla ē sōnna akrebalara çim ne cōlmamiŧ, çinilere dagılır  
halvasi tatsınla koni komŧi tatsın halvasını çi okusun. o yedi cün sōnna

215 orda müsafir bütün akrebalardan colur sofralar biz dersık, o sofrada  
yānisi, çorbasi, pitesi ne cetırırıla akrebalar. ev halki bi şe yapmaz. se hep  
akrebalardan colur yedi cün, yeddi cece. yedi cün başına ise zenne,  
zennelerde okuturlar mevlüt. ise erçek erçeklerde mevlüt erçeklere  
yeddi cün başına. sō kırkında da cene bi mevlüt allā rāmet eylesın citti.  
bizim ramazanda ādetlerımız vardır hazır olursuk ramazan coli.  
220 hazırlanırısık oldi mi ilç iftar, iftar vakti, en peşin alırsık paşa çüfteleri  
yaparsık, paşa çüfteleri. o paşa çüftelerından sōnna zeytin tanesız  
brakmasık masa, soframızı, hurmasız rātli lokumi hep için düzersık  
masay iftar için ilç cüni. sōnna bir ay otuz cün sōna aynı çeşit var olsun.  
o iftari yedık mi, iftardan sōnna içersık çay. çaydan sōnna heniz kurulur  
225 ekmek, şte ne yapmışsek ne allā vermişise dolma mi, sarma mi, prasa mi  
ne yaptiysek kurulur akşāmlık, iftari da sōnna, akşāmlığı yersık, yedık  
mi akşāmlık hazırlanırısık cidelim ulicelerin ellerini üpmek ilç cüni, ilç  
ramazanın cüni ulicelere. üpersık ellerini oturursuk ne oturursuk,  
dagılırısık evlerimize hem dersık beklersık colasın hanci cece iftara  
230 ansızındān. se çok imiş sevap ansızındān cidesın ē şte büle colidilar  
iftara ansızındān çi çağırnak mecbur bi çimseleri. şindi banım kızım  
kocada ster kızım kaynanasını, kaynatasını, kayınlarını çigıram iftara  
mecburum. ama açan colilar alsınlar o dā islā cene. ē iftardan sōnna bitti  
mi iftarlar, çıkarsık dolaşalım se iftarlara bi çet mecbursuk iftar yapālım.  
235 iftarlar bitti mi çıkarsık dolaşmaga, akşāmdan sōnna birbirimize. süfüre  
kā tutçi oturursuk, süfürde çaylar, kāveler, şeyler, balıılar ataylar oturisık  
mābet cül süle. se yatisık dā ceçe kā sabāyle, oroçli. ā şey sōnna colisık  
süfüri yapaysık hazır edisık, yeysık, yatisık bi vakita kā. kōukmaysık  
erçen niçin bütün cün var tutasın oroç. iftara yaklaştı mi kōukuşısık  
240 yapaysık ne ne lazım ise iftar için şte bu kā. ē ramazanda hazırlanısın  
bayrama, bayram için hazırlanırısık ramazanda hazırlanısık bayram için

koukarsık baklavalar yazarsık, yazdık mi akşāmdan bir cün eveli  
baklavay yazarsık, akşām üsti açan yaklaşı bayram haşlani o baklavalar,  
yazaysık pite yufkalari yapalım çil büregi. çil büregi yaparsık, yaparsık  
245 manti, yaparsık but pitesi çim ni sterse yānisini, çorbasını, paçasını  
hepisini yapırlar akşāmdan, çi sabāle erçen kokarlar bayram sabā  
namazına citsınlar bayram için cidılır. sōna var ise kurban çesılın  
kurban çeser bi çimse, yok ise çesmez. ē ol cüncek bayram için bittevi  
akrebalar colurlar kutlasınlar bayramları. herçeS çimın ne akrebaları var.  
250 ē var ise celin o evde yeni ilç senesi celinin, o celinin soyi colur, celin  
hazır olur hediyesini doqluciya versın se doql çalardi kapıda aykırırdi  
celine çi ilç bayramı o verirdi hediye. ē şte büle çeçırırdi bayramı, e orda  
yaslı ise ülüm var imiş o evde bi şe dil dāne bayramdır bük şey dāne.  
okunur o üliye ciderlar mezarlığa, nası yok, nası yok çıkar yok bizde  
255 çıkarlar yo ülüm. ē sōnna okuturlar o üliye bayramda. ben hususi  
otururum kuran okurum, şte anama, babama, bayramda ramazanda,  
bütün iftar vakti oturulur okursuk ülilerimize ē şte büle. ē sōnna ben  
yaptım bekle bekle aldık peşin. ā nası yapılacak uzun be başladık mi  
ūhū. burda var yemekler en peşin yāni, yāni yapılır. yāni etle sogan en  
260 peşin kaırursun soganı parçelersın etleri, atarsın kavruk sogana eti.  
verırsın bi vala bi, içi, üç vala işlā kaynasın, kaynadi mi atarsın sōnna  
şey biraz hanci harç, paprika, patlıcān, havuç ē onları kaynatırsın sōnna  
hepisini bi arada odur çok işlā yanyana dersık. ē sōnna vardır dolma,  
sōnna vardır sarma, sarma. yō onlar başka çeşit, sarmanın kaırurum  
265 şeyini soganını yagle kaırdum mi soganını atarım etini biraz, biraz  
ügünük et. o etten sōnna pirinci hazır ederım işlā onları karabüber, büber  
tuzuni, pirincini hepisini bi arada dā biraz et katarım kavrulmadan hiç  
hepisini bi arada koyarım onları sararım üzüm yapragile, lāna yapragile  
neyle istersen. odur sarma aynı o biçimdir dolma da yalnız paprikayle



270 dolma. var sōa paça, paça o en fazla yapılır düğünler için paça bizde  
priştinede, vıçıtırında paça sizin paçalârdır başka. bizim paçaları alırsın  
paçay kaırursun un, un yagle, kaırdun mi uni şeyde kıyda kaynatırırsın  
et ak etni toğun. kaynar o ak eti o suyuni ak etnin haşlarsın o miyaney  
ne yapaysın. haşlaysın sōa alırsın bi başka çinkoda koyarsın bi üç  
275 yumurta, bi üj derd diş sarımsak, yogurt onlari da katarsın o paçaya ē  
başka yerde koyarsın bi çini mi tepsi mi ne istersen, baklava yufkalarını,  
baklava yufkalari ne yazılır baklava için onun yufkalarını altına  
koyarsın. sōa boşadırsın o hacri, boşattın mi o ak etile toğun süslersın  
üstünü o paçanın, süsledın mi üstünü bi kıyda alırsın yag atarsın kırımzi  
280 biber, az bi şe kara biber ne kâ versın boya o paçanın şeyine şüretletırsın  
paçay odur düğün paçasi baklava yufkalarile sōnna yaparsık bu şey dur  
çümlek çebabi. çümlek çebabi biz yaparsık sogan atarsık çümlege, sogān  
sarımsaklar nice nedir veç parçelersık sarımsaklari yok çi aytlayasın veç  
dogralarsın atarsın içine sarımsak bu şey paprika, patlıcan odur, odur şey  
285 çümlek çebabi, odur çümlek çebabi odur çok anılık çümlekte yapılır o.  
çok işlahtır. sarımsak fazla atılır. o sōnna vardır şey elbesan tavasi,  
elbesan tavasını kuzi etile çok yapılır. ilç yazda kuzılâr çıkar taze kuzi  
etile, kuzi etni kaynatırırsın bi çe işlah. kaydadi mi alırsın yogurt, bikaç  
kaşık un alicé uni hem yumurta sarımsak orya da çalkārsın işla  
290 boşadırsın bi kaba te hanci tepsicege mi, hanci bi şeye şindi var çeşit  
siniler işlā. atarsın o kaba attın mi sōa süslersın etle, şto eti ne  
kaynatırımışın kuzi etile sokarsın furuna. furunda, furuna soktun mi o  
furunda alır şeyini kaynatırır hem olur nice sūt kaymakçına cibi. çoktur  
işlā o da. sōnna vardır şey çeşit bükler vardır, vardır prasa müsekasi  
295 yaparsık, prasa müsekasını alırsık prasa dograrsık üğünük et kavururum  
atarım içine prasay bi içi kilo prasa mi ne kâ istersen kalabalık ise dā

fazla, yok ise o prasalar solar çoktur işlâ prasa da. ē prasay kaydadi mi  
atarsın bi tepsiye koyarsın furuna biraz alsın suyuni çiksin boyasi  
miydana. vardır sōam boraniye büraniye dersık ayşe kadın. bu dā fazla  
300 büraniye deylar ayşe kadın işte odur, onlardadır çok işlâ ayşe kadını  
yapmak. sōnna yaparsık kompir yānisi kompir yanisini, alırsık kompir  
yānisini dograrsık kompiri kaynatırırısık bi yerde eti, olur ügünük etle da  
parçe etle da, parçe etle cene dā lezetli. atarsın kompiri kaydadi mi et  
atarsın kompiri kompir yānisi ona dersık. ā fasulyem, fasulyayi. ben pite  
305 şte yemedın tatasın ha pitey alırım vardır bizde sogan pitesi yaparsık,  
bürek pitesi yaparsık, manti pitesi yaparsık, yogurtli kol yaparsık,  
piynirli kol yaparsık, prasnaç pitesi yaparsık, harçlarını mi, manti pitesi  
yaparsık, manti da yapılır çok işlâ. ē vardır but pitesi ē but pitesini alırım  
tōuk kaynatırım, tōuk butlarından kaynatırım tōuk etini. kaynatırdım  
310 mi alırım yufka yazarım hususi yufka, o tōuk etinin suyi ne kaynamiş o  
yufkay sıra sıra haşlarım tepside, atarım yufkay aşlarım, atarım aşlarım  
sōnna ortasında o etleri, o butlari koyarım. cene atarım üstüne bikaş tane  
yufka o suyle cene pırsk ederim ē sokarım şporede pişırırım odur but  
pitesi. vardır sōnna şey pitesi mānti şte dedım da prasnaç dedım. prasnaç  
315 alırsın pitey şte hamuri tuttun mi, tutarsın hamuri yaparsın kolaçları,  
yaptın mi pitey alırsın bikaç yumurta birāz kaymak, birāz yogurt hepisini  
karıştırırsın e yaparsın altını pitenin boşadırsın üstüne tepsinin. sōnna  
atarsın indin dā bi kaç kravay üstüne odur prasnaç pitesi. kravay dersık  
kulaçlar mi nası dersınız ha burada biz kravaylar dersık. çüyün derlar  
320 kulaç. manti yaparım, tatar büregi dā vardır, tatar büregi derlar odadır şto  
biçim nice bu but pitesi. ē niçin tatar büregine ister yazmak yufka, hususi  
yufka a bu bi piteler şey kravaylarla e. ā bu tatar büregi, o şey büregi o  
var yazılsın ster nice baklava yufkasi kuruturasın sōnna yapasın. o bi  
piteler şey o eße pitey bücün ne yapmışım. onon adi lāna pitesi ekşi lāna

325 pitesi yapmışım se vardır taze lāna pitesi ekşi lāna pitesi. ē ūte ben  
yaparım sıra sıra sıra yaparım devdege cōlmadın cüresın yenıldı pite  
cürmedın. eġle veğ buruştururum eġle veğ buruştururum eġle ęenarlarını  
da ortasını da ē yaparım en ilç altını atarım harcını ortada sōnna cene  
yaparım üstünü atarım kıvırırım kıyılarını. kıvırdım mi kıyılarını elde hep  
330 sıra sıra sıra sıra cezērim buruştururum. buruşturdum mi değerım yağle  
pişırırım. acim ęi cürmedın ūte bu kā tepside yaptım. ęi ęaęırdı kaynım  
ūey ęaęırdı toplandılar bunda yedık ama sen yok ayırmışım bi paręe  
dedım yok ęaresi tatmadān se sanın için yaptım. tatlı var hususi, biz  
hususi yaparsık tatlılar tatlı ęül suyile yapılır. ęülle, ęülle ęül suyile tatlı  
335 yapılır. oni alırsın kaırursun biraz uni sōnna aşlardık ęül suyile  
kaynatırırsık kaırdun birāz az bi ūe atarsın ęül suyi, ęül suyidir ęüllü  
pişin ikardık ęamařır ęül sularile ęamařır ikanırdı. ē sōnna ondan sōnna  
alırsın o hamuri ęekersın kıyıya ne yapmışın te nice miyaneli ęekersın  
kıyıya atarsın bi iği yumurta biraz ekmek sodası bi avuğ kuz sōn  
340 düzledırsın islā ęesersın seçiS iseye sōnna cene seçiS iseden sōnna  
yaparsın tatlı dilimleri dilber odur sōa aşlarsın şerbetle odur tatlı.  
yaparsık kadın cübegi o kadın cübegini ben yaparım kadın cübegi has  
kadın cübegi, alırım ovarım manda yağını biz manda yaği veğ yemişik  
şindi başlamışım bu maslatsları. biz veğ manda yaği yemişik, alırdım  
345 manda yağını bi kilo hazır. islā ūey ederdım ovarđım, ovarđım sōa  
atardım un bikaç yumurta bi üj dert yumurta, birāz ekmek sodası  
yapardım ūeyleri, sōa hařlardım řerbetle o has kadın cübegi. sōnna  
yapardım süt pitesi, süt pitesi veğ sütle, seğiz yumurta alırım, ęalkārim  
islā yumurtaları, atarım bi kilo süt, bi iği üç kaşık kā un yok yogurt un ē  
350 sōnna onları tepsiye boşadırim, boşattım mi sokām furuna pişırırım. o  
birden uyunur pembeleşır, şerbet kıyda kaynatırırim sōnna aşlarım  
şerbetle oni odur süt pitesi. vardır sōnna baklava, baklavay da alırım

355 baklavay on içi tane yumurta, bi kilo yogurt, bunlari hepisini çalkârim,  
birâz az bi şe bi veç ıl kaşık kâ tuz atarım ona tutarım ştonile hamuri  
360 baklava hamuruni. ondan olur elli beş kravay, elli beş kravayi alırım  
bire bire yazarım. hep kurutururçe var bi bük balkonum kurutururum.  
sōnna yari atarım yigirmi beş kravayi, atarım sōnna koz. hazır bi kilo  
koz atarım o baklavaya, baş bi kilo yok tã veç kırık koz sōnna üsten cene  
dã yigirmi beş yufka çeserim haşlarım üç kilo şeçerle, bi buçuk kilo su  
365 atarım, üç kilo şeçer kaynatırırım, birâz limon sıkarım o şerbete haşlarım  
o baklavay odur baklava has baklava, ē var bu bırza ne yapaylar bu şindi  
başkadır o. ā biz o has baklava dersık. var, var pełte yapardık, pełte  
yapardık peşin şindi yapaylar bu şeyleri unudim adını yok yok yok yok,  
pudink, pudink a yok biz pełte derdik nişesteyle o nişesteyle  
370 kaynatırırđık suyi ayri suyle, yapardık nişestey çalkârdık islâ şeçerle,  
kiverırđık yavâşle az bi şe limon tozi kiverırđık ne kâ ši olsun, lezet  
versın çalkârdık islâ kaynatırırđık. kiverırđık yavâşle issi suya, issi suda  
orda o koyılanırđı. yarisini boşadırdım tepsiye, dã yari bragırdım dã  
biraz kaynasın atardım biraz kırımzi şeçeri, yakardım boya alsın se boya  
375 yok peşin yok imiş boyalar boyadasın. yakardım şeçeri şeçerın rencile  
vıy boya olsun, atardım cene üsten bi olmasın düpe düz beyâz, dã  
dilberleşsın. atardık oni da dã bi çet üsten çesêrdık odur pełte. sütli  
pirinç, sütli pirinç oni da yaparsık sütli pirinç sütle kaynatırırđık sūti islâ.  
en peşin alırım pirinci ikârim, bi kilo pirinç atarım bi bardak çay  
bardagile pirinç, he ben fazla yaparım, çi dã fazla olsun. pirinci  
kaynatırırım biraz dã fazla suyle, biraz suyle, sōnna alırım o sūti atarım  
375 üsten ezerım bi çet ne kaynatırdım suyle ezerım biraz durmasın o  
pirinçler diri, ezêrim biraz, sōa atarım sūti kaynatırırım sōa atarım  
yeniden şeçerini sütli pirinç. başka ne steysın. ade de şe biz hederlezde

380 hep şey ederdık toplanırdık māni sülerdık cençlēr ē sō dā yaşlılar sülerdi  
bize, ben idım o vakıt dā cenç şındı yetmiş bir yaşımı doldurmuşım. en  
peşin derdi, mani başı mısın, cevair taşı mısın, verdiğim emaneti cepinde  
taşı mısın. karanfilsız süt beyāz, ayrı düştük biz bu yāz, hediyeni  
istemem, mektübünü durma yaz. karanfilsın açacan, korkarım çi kaçacan,  
385 ben müftile danıştım sen banım olacan. karanfil eçtim ocak ocak,  
topladım kucak kucak, herçezın cüli açmış, banım kalmış tomurcak. kına  
çiçeği, bāçe çiçeği, dokunmanın yarımı, sallarım biçagi. kaleden endım  
bücün, elimde altın cügüm, sordılar yārim için, ne dün cürdüm ne бүcün.  
kalenin ardındayım, sādın derdindeyim, herçeS tatlı uykisinde, ben yār  
390 derdindeyim. kına çiçeği, bāçe çiçeği, dokunmani yarımı, sallarım  
biçagi. limonsın, portokalsın, süzümüz burda kalsın, padişādan emir  
coldi, hepsi sevgilisini alsın. yeşil kaput belde kaldı, sevdiğim nerde  
kaldı, sevdiğimi eller aldı, ateşi bende kaldı. çok çektim cenç çağında,  
bülbül ütmeS bağında, yarım uzaga citmiştir, sesi var kulagımda. tablada  
395 reçel, bu aylar calır ceçer, banım bi sevgilim ne var, kapıdan calır ceçer.  
hamamcık tas tutar, ince yüzük pas tutar, banım yarım banım için, cizli  
cizli yas tutar. unutmuşım da ak cime toz olur, pembe cime süz olur,  
yeşilleri ciyelım, müradımız tez olur. ak anlımın aklıgi, cünlümün  
firaklıgi, ne trak etti canıma, bu yar uzaklıgi. ē te büle. biz turşıları peşin  
400 yapardık bayagi şındı bu retseptlerle yapıli. ben da çevrilmişım o  
retseptlere se peşin biz sularle, kaynatırırđık suyi haşlırdık lāna turşisini,  
lāna turşisini koyardık kara patlıcan, mavi patlıcan ne dersık kara  
patlıcan, o kara patlıcanı alırdık, ayırırđık ortadan bi dilim sarımsak  
içine, bi dilim kırmızı patlıcan bağlırdık hanci şey yaprak bu var otlar ne  
405 şey olur ē bağlırdık oni sıralardık çüpçezde çüp haşlırdık bragırdık. o  
oymıştır en islā turşi mavi patlıcanle. sōnna patlıcan turşisi hem yeşil  
koyarsık, hem kırmızı, paprika hep koymışık peşin veç suyle hem tuzle ē

şindi retseplerle. bostan tā şey tā tā koyardık bostan turşisi, çekek, çekek  
bili misin nedir, çekektir kaun çıkar ufak, çekekli ē onlardan da turşi  
410 koyulurdi. ē şini armut turşisi koymışık çok koymışık babam evinde  
cenek fazlalık bi şe armut turşisi, armudi koyardık turşi. çirkin yok  
anladım, anladım, anladım. bilmeym ne düverem. burada vardır ne ol  
cüncek şey etti koca peşin cenç tāze kızları niça edimişlar koca  
adamlara. kızlar fakir evlerden o zencin koca adam cenç taze kızı niça  
415 ediy. cidey alılar kızı cetirilar. navakit coli kız orya, o kız umay çi  
kaynatasi, divān duri bekley, o koca adam atmiş mangali ününe, almiş  
tsigaray, almiş kāve içey, atmiş celini karşıda bakay o bekley façir  
bekley umay çi colacak kocasi birden. o koca adam oturi, bi vakit alı  
uyikisi kızın cenç, dey uyki coldi dedeme, lumutli kçukuk cidene, ayt cit  
420 dede işine oglun colsun yerine. o da dey, dede dey sōna ne dedenin  
cidecegi, ne oglunun celecegi, sen dedenin dede sana, soy bre kız  
cümlegi dededir cüvegi.

## Sözlük

### A

<b>a ye ti:</b>	(Arn) sen misin (1 – 99)
<b>agrokosova:</b>	(Arn) bir fabrika (28 – 16)
<b>aktsiya:</b>	(Sırp) aksiyon (10 – 223)
<b>akumlatorska:</b>	(Sırp) akü fabrikasının ismi (15 – 243)
<b>albanyaylen:</b>	(Ent) Arnavutlukla (5 – 35)
<b>aleksandar:</b>	(Mak) İskender (21 – 33)
<b>altobus:</b>	(Ent) otobüs (25 – 194)
<b>amazoniyada:</b>	yer adı (26 – 290)
<b>apoteka:</b>	(Sırp) eczane(19 – 398)
<b>april :</b>	nisan (24 – 17)
<b>ari:</b>	(Arn) dönüm yer(26 – 277)
<b>arl:</b>	(Arn) gel-(18 – 63)
<b>armiya:</b>	(Sırp) ordu (2 – 34)
<b>artikla:</b>	(Ent) malzeme (23 – 10)
<b>ata:</b>	(Arn) onlar (10 – 323)
<b>atü:</b>	(Arn) orada (7 – 4)
<b>atye:</b>	(Arn) orada (23 – 226)
<b>augusta:</b>	ağustosta (24 – 253)
<b>austrohungarska:</b>	austro macaristan (5 – 29)
<b>autobuska:</b>	(Sırp) otogar (24 – 129)
<b>autobuslar:</b>	otobüsler (24 – 201)
<b>automadi:</b>	otomadı (1 – 109)

### B

<b>bab:</b>	(Arn) baba (10 – 323)
<b>babim:</b>	(Arn) babam (3 – 13)
<b>baçka topola:</b>	(Sırp) bir yer adı (3 – 5)
<b>bajdanadan:</b>	bir yer adı (25 – 397)
<b>banana:</b>	muz (11 – 79)
<b>bananadır :</b>	muzdur (24 – 377)
<b>bandera:</b>	(Sırp) direk (15 – 173)
<b>banketler:</b>	(Sırp) düğün (27 – 128)
<b>bankosta:</b>	(Arn) bir bankanın ismi (4 – 40)
<b>bankovicin:</b>	(Sırp) bir soyadı (19 – 312)
<b>banyaluka:</b>	(Sırp) bosnada bir şehir (24 – 215)
<b>banyska:</b>	(Sırp)bir mahalle ismi (14 – 7)
<b>bayiç:</b>	(Sırp) bir yer ismi (18 – 89)

<b>bayruş:</b>	(Tr)bayramın kısaltılmış hali (25 – 336)
<b>bela tsirkva:</b>	(Sırp) sırbistanda bir yer ismi (10 – 298)
<b>beligrada:</b>	(Sırp)sırbistanın başkenti (24 – 196)
<b>besa:</b>	(Arn) yemin (15 – 193)
<b>bio som:</b>	(Sırp) idim (10 – 317)
<b>birode:</b>	(Sırp) iş veren kurum (15 – 184)
<b>bitola:</b>	(Mak) makedonyada bir şehir, manastır (24 – 269)
<b>biyanovtsada:</b>	(Sırp) sırbistanda bir şehir (5 – 193)
<b>blatsi:</b>	(Arn) bir yer ismi (13 – 112)
<b>bluzalar:</b>	(Ent) kazaklar (27 – 90)
<b>bog:</b>	(Sırp) allah (5 – 68)
<b>bogosloviya:</b>	(Sırp) ilahiyat (24 – 29)
<b>bojonon:</b>	(Sırp) sırp ismi (19 – 206)
<b>bojur:</b>	(Arn) bir otelin ismi (19 – 135)
<b>bombardiva:</b>	(Sırp) bombalıyor(25 – 65)
<b>bora:</b>	(Arn) kar (5 – 176)
<b>boraniye:</b>	(Sırp) (29 – 299)
<b>bratsvo:</b>	(Sırp) kardeşlik (15 – 83)
<b>brezoviça:</b>	(Sırp) bir yer ismi (25 – 59)
<b>bruno:</b>	(İtal) kişi adı (2 – 62)
<b>bubnyere:</b>	(Sırp) küçük davul (2 – 38)
<b>bucet:</b>	(Sırp) fon (15 – 130)
<b>budem:</b>	(Sırp) olurum (2 – 91)
<b>bura:</b>	(Sırp) fiçi (25 - 437)
<b>byeluşa:</b>	(Arn) bir yer ismi (19 – 273)

## C

<b>cakova:</b>	(Arn) bir yer ismi (24 – 90)
<b>candarmariyadan:</b>	(Fra) jandarma (8 – 71)
<b>cemper:</b>	(Sırp) kazak (3 – 74)
<b>ceneratsiyasi:</b>	(Sırp) nesil (16 – 82)
<b>cevceli:</b>	(Mak)bir yer ismi (24 – 363)

## Ç

<b>ça du:</b>	(Arn) ne isterim (7 – 43)
<b>çerşor:</b>	(Arn) haziran (9 – 67)
<b>çentik:</b>	(Sırp) sırp ırkçı güçleri (25 – 120)
<b>çika:</b>	(Sırp) amca (5 – 61)
<b>çin:</b>	(Arn) yüz (25 – 139)
<b>çlan:</b>	(Sırp) üye (2 – 33)



**çumili:** (Arn) kamil (15 – 89)  
**çurka:** (Sırp) dişi hindi (11 – 35)  
**çuva:** (Sırp) koruyor (5 – 68)

## D

**datay:** (Arn) tarihi (11 – 170)  
**dayt:** (Arn) dayılarım (7 – 3)  
**degraduro:** (Sırp) görevden alma (1 – 9)  
**dejurni:** (Sırp) nöbetçi (24 – 315)  
**demonstratsiya:** (Ent) gösteri (2 – 105)  
**devetnaest:** (Sırp) on dokuz (10 – 337)  
**devizlen:** (Ent) döviz ile (11 – 96)  
**dırjava:** (Sırp) devlet (23 – 230)  
**dinamo zagreb:** (Hırt) hırvatistanda bir takım (15 – 23)  
**dinar :** (Sırp) para birimi (10 – 362)  
**dit:** (Arn) gün (10 – 349)  
**do sada:** (Sırp) şimdiye dek (10 – 316)  
**doboy:** (Sırp) bir şehir (24 – 241)  
**dobro veçe:** (Sırp) iyi akşamlar (10 – 148)  
**dobrotinda:** (Sırp) şehir adı (23 – 294)  
**dom:** (Sırp) ev, yurt (19 – 267)  
**donatorlara:** (Ent) destekleyen, yatırımcı (28 – 311)  
**dragaş:** (Sırp) kosovada bir kasaba (24 – 90)  
**drenitsa:** (Arn) kosovada bir bölgenin adı (28 – 115)  
**drogiraş:** (Sırp) heroinman (25 – 272)  
**druje:** (Sırp) arkadaş (10 – 316)  
**du:** (Arn) severim, isterim (10 – 323)  
**dubovtsi:** (Arn) soyadı (15 – 36)  
**duçya:** (İtal) musolini (10 – 175)  
**dugacin:** (Arn) kosovada bir bölge (26 – 247)  
**dut:** (Arn) lazım (5 – 136)  
**dula:** (Arn) kosovada bir dağın ismi (24 – 387)  
**duvansko preduzeće:** (Sırp) tütün fabrikası (19 – 395)  
**dva:** (Sırp) iki (10 – 337)  
**dvaes:** (Sırp) yirmi (5 – 164)

## E

**e|e:** (Arn) ve (7 – 4)  
**elezan:** (Tr) elezhan, kosovada bir yerin ismi (12 – 184)  
**emiratlar:** (Sırp) emirlikler (28 – 133)

**emisiyasi:** (Sırp) emisyonu(25 – 218)  
**entiviyyi:** (Tr) NTV kanalı (25 – 350)  
**euforiya:** (Ent) heyecan (16 – 96)  
**evro:** para birimi (27 – 139)

## F

**falts:** (Sırp) sahte (15 – 127)  
**familyalar :** (Ent) aileler (27 – 50)  
**farmakos:** (Lat) kosovada ilaç fabrikası (8 – 30)  
**feya:** (Arn) din (5 – 137)  
**filipoviç:** (Sırp) soyadı (4 – 3)  
**finantsiya:** (Ent) finans (5 – 142)  
**firzoviç:** (Arn) kosovada bir şehir (24 – 381)  
**flamuri:** (Arn) bayrak (10 – 177)  
**frenki:** (İng) Rus ırkçı silah grubu (25 – 118)  
**frez:** (Ent) kesme makinesi (22 – 17)  
**fronta:** (Sırp) cephe (10 – 72)  
**fuliya:** (Arn) bir çeşit börek (12 – 100)  
**funktsiyoner:** (Sırp) idareci (4 – 128)

## G

**gazimestana:** (Sırp) I. murat hanın şehit edildiği yerin adı (20 – 58)  
**gde:** (Sırp) nerde (14 – 10)  
**gilan:** (Arn) kosovada bir şehir (26 – 247)  
**gilançe :** gilanlıların konuştuğu ağız (2 – 32)  
**gimnaziye:** (Fra) lise (25 – 310)  
**gitaraya:** (Ent) gitar (2 – 38)  
**gilanka:** (Sırp) gilanlı kadın (2 – 21)  
**godina:** (Sırp) yıl (5 – 164)  
**gora:** (Sırp) kosovada bir yerin ismi (24 – 101)  
**gorali:** goralı (yer adı)(25 – 336)  
**gotovo:** (Sırp) hazır (23 – 206)  
**govorio:** (Sırp) söyledi (10 – 316)  
**granatalar:** (Sırp) bomba çeşitleri (25 – 333)  
**granitsa:** (Sırp) sınır (10 – 164)  
**guska:** (Sırp) dişi kaz (16 – 39)  
**gzim:** (Arn) sevinç (11 – 22)

## H

<b>hacibegiç:</b>	(Boşn) soyadı (4 – 4)
<b>haos:</b>	(Ent) kaos (25 – 592)
<b>haru:</b>	(Arn) unutmak (7 – 9)
<b>has:</b>	(Arn) kosovada bir yerin ismi (25 – 421)
<b>hektera:</b>	(Sırp) hektar (10 – 323)
<b>hristo:</b>	(Sırp) bir isim (19 – 9)
<b>humanitarna:</b>	(Ent) yardım (25 – 457)
<b>hüp:</b>	(Arn) yukarı çık (15 – 199)

## İ

<b>igrankalar:</b>	(Sırp) oyunlar (2 – 37)
<b>imaş:</b>	(Sırp) sende var (10 – 346)
<b>imaş sina:</b>	(Sırp) senin oğlun var (18 – 88)
<b>imitira:</b>	(Sırp) taklit (15 – 89)
<b>individler:</b>	(Ent) özeller (28 – 399)
<b>indiya:</b>	(Sırp) hindistan (10 – 20)
<b>injinyer:</b>	(Sırp) mühendis (28 – 446)
<b>interes:</b>	(Ent) çıkar, menfaat (25 – 237)
<b>interesant:</b>	(Ent) ilginç (25 – 214)
<b>islamska tsivilizatsiya:</b>	(Sırp) islam medeniyeti (4 – 31)
<b>islana:</b>	(Tr) ıslahane (25 – 310)
<b>ispide:</b>	(Sırp) sınava (23 – 20)
<b>izbeglitsa:</b>	(Sırp) mülteci (12 – 124)
<b>izvolte:</b>	(Sırp) buyurunuz (10 – 316)

## J

<b>japin:</b>	(Sırp) kertenkele (9 – 28)
<b>jdrüp:</b>	(Arn) in (15 – 199)
<b>jivo:</b>	(Sırp) canlı (20 – 136)
<b>jivotu:</b>	(Sırp) hayatında (2 – 93)
<b>jurka:</b>	(Sırp) eğlence (12 – 95)

## K

<b>kaçket:</b>	(Arn) takke (1 – 95)
<b>kad:</b>	(Sırp) ne zaman (2 – 91)
<b>kadal:</b>	(Arn) yavaş (23 – 238)
<b>kadetepe:</b>	kosova türk demokratik partisi (25 – 560)

<b>kako:</b>	(Sırp) nasıl (2 – 91)
<b>kalayadan:</b>	kaleden (25 – 397)
<b>kangtari:</b>	(Arn) şarkıcı (15 – 88)
<b>kapetan:</b>	(Sırp) yüzbaşı (25 – 141)
<b>kapısnitsadadır:</b>	(Sırp) bir yer adı (8 – 128)
<b>karacorce:</b>	(Sırp) sırp kahramanı (21 – 33)
<b>kardel:</b>	(Slo) edvard kardel (10 – 203)
<b>karlovaçta:</b>	(Hırv) bir şehir adı (5 – 306)
<b>kasarnay:</b>	(Sırp) kışlayı (25 – 65)
<b>kçüre:</b>	(Arn) bak (10 – 324)
<b>kçürim:</b>	(Arn) bakarız (18 – 63)
<b>kekşlerle:</b>	(Sırp) bisküvilerle (1 – 23)
<b>kemi:</b>	(Arn) bizde var (10 – 323)
<b>keta:</b>	(Arn) bunlar (10 – 324)
<b>kırveş:</b>	(Arn) mahalle adı (15 – 60)
<b>kikinda:</b>	(Sırp) sırbistanda bir şehir adı (11 – 151)
<b>kikirik:</b>	(Ent) tuzlu fıstık (24 – 376)
<b>kimetovtsada:</b>	(Sırp) kosovada bir yer adı (5 – 596)
<b>kişnitsa:</b>	(Sırp) kosovada bir yer adı (22 – 85)
<b>klavir:</b>	(Sırp) piyano (18 – 117)
<b>klobodan:</b>	kadınların giydiği bir çeşit giysi türü (20 – 118)
<b>knijitsam:</b>	(Sırp) sağlık kartesi (23 – 234)
<b>kokarda:</b>	(Sırp) askeri berelerin üzerinde bulunan rozet (25 – 121)
<b>kolaşının:</b>	(Sırp) bir yer adı (16 – 163)
<b>kolomoç:</b>	(Arn) mısır (10 – 120)
<b>kolona:</b>	(Ent) (25 – 388)
<b>kom:</b>	(Arn) bende var (7 – 2)
<b>komandant:</b>	(Ent) komutan (1 – 14)
<b>komandır:</b>	(Sırp) komutan (18 – 76)
<b>kombibus:</b>	(Ent) dolmuş (8 – 58)
<b>komisiya:</b>	(Ent) komisyon (24 – 332)
<b>kompiridir:</b>	(Sırp) patatesidir (24 – 74)
<b>komşo:</b>	(Sırp) komşu (1 – 81)
<b>komuna:</b>	(Arn) ayakkabı fabrikasının ismi (24 – 192)
<b>koncoloza:</b>	(Ent) konsolosa (10 – 253)
<b>kontrolisa:</b>	(Sırp) kontrol ediyor (25 – 345)
<b>kopriva:</b>	(Sırp) ısırğan otu (20 – 158)
<b>koruptiran:</b>	(Sırp) etkisinde kalan (25 – 597)
<b>kosovis:</b>	(Arn) kosovanın (18 – 118)
<b>kosto:</b>	(Sırp) isim (5 – 34)
<b>kovaçlar:</b>	(Sırp) demirciler (16 – 159)
<b>kraguyevats:</b>	(Sırp) sırbistanda bir şehir (24 – 256)

<b>kralyevina:</b>	(Sırp) krallık (5 – 43)
<b>krasniç:</b>	(Arn) soyadı (5 – 631)
<b>kreyt:</b>	(Arn) tümü (7 – 6)
<b>kroz:</b>	(Sırp) tire (10 – 337)
<b>kruška:</b>	(Sırp) armut (28 – 152)
<b>krüeplak:</b>	(Arn) baş ihtiyar (10 – 166)
<b>krüetar:</b>	(Arn) başkan (10 – 163)
<b>krüeziyu:</b>	(Arn) soyadı, karabaş (16 – 79)
<b>ketu:</b>	(Arn) burada (1 – 99)
<b>ku:</b>	(Arn) nereye (25 – 275)
<b>kuçe:</b>	(Arn) kırmızı (5 – 176)
<b>kude si:</b>	(Sırp) nerdesin (1 – 82)
<b>kuksta:</b>	(Arn) arnavutlukta bir şehir (10 – 164)
<b>kulturni:</b>	(Sırp) kültürlü (2 – 90)
<b>kulumli:</b>	(Sırp) çatılı (24 – 62)
<b>kumanova:</b>	(Tr) makedonyada bir şehir (25 – 285)
<b>kumanovska:</b>	(Mak) kumanovalı (15 – 72)
<b>kupaça:</b>	(Sırp) mayo (20 – 27)
<b>kupın:</b>	(Ent) kupanın (15 – 22)
<b>kurco:</b>	(Arn) hiçbir şey (10 – 349)
<b>kuş:</b>	(Arn) kim (9 – 119)
<b>kuşeri:</b>	(Arn) akraba (23 – 62)
<b>kuştoye:</b>	(Arn) fiyat değeri (18 – 92)
<b>kutlovtsaya:</b>	(Arn) kosovada bir yer adı (18 – 37)

## L

<b>lapaşıtsa:</b>	(Arn) kosovada bir köy adı (28 – 146)
<b>latenlar:</b>	(Ent) latinler (23 – 26)
<b>leskovtsaya:</b>	(Sırp) kosovada bir köy adı (1 – 81)
<b>letsi:</b>	(Arn) takma ad (15 – 89)
<b>lıdıkiylen:</b>	(Arn) bir partinin ismi (25 – 85)
<b>lika:</b>	(Arn) bir soyadı (11 – 146)
<b>liriyanın:</b>	(Arn) bir futbol takımının ismi (24 – 134)
<b>lišu:</b>	(Arn) koyver (10 – 325)
<b>luan daka:</b>	(Arn) kişinin adı ve soyadı (15 – 90)
<b>lublana:</b>	(Slo) slovenyanın başkenti (4 – 13)
<b>luka:</b>	(Sırp) sahil (11 – 146)
<b>lutka:</b>	(Sırp) kukla (7 – 52)

## M

<b>maçka:</b>	(Arn) dişi kedi (18 – 65)
<b>malışevo:</b>	(Sırp) kosovada bir kasabanın ismi (2 – 59)
<b>maramasını:</b>	(Sırp) havlusunu (11 – 20)
<b>margarin:</b>	(Sırp) yağ (3 – 35)
<b>maslatslari:</b>	(Sırp) tere yağlarını (29 – 344)
<b>matiçar:</b>	(Sırp) belediye görevlisi (10 – 328)
<b>maykuti:</b>	(Sırp) ananı (10 – 149)
<b>mayor:</b>	(İng) yarbay (16 – 226)
<b>maystorluk:</b>	(Sırp) ustalık (10 – 279)
<b>meditsina:</b>	(Sırp) tıp (26 – 234)
<b>medvetsa:</b>	(Arn) kosovada bir köy ismi (10 – 281)
<b>mene:</b>	(Sırp) beni (2 – 92)
<b>mesingten:</b>	(Sırp) tunçtan (22 – 79)
<b>metalats:</b>	(Sırp) metal fabrikasının ismi (22 – 23)
<b>mısu:</b>	(Arn) öğren (23 – 226)
<b>mica:</b>	(Arn) amca (10 – 332)
<b>ministar:</b>	(Sırp) bakan (28 – 351)
<b>mitrolyoz:</b>	(Sırp) şarjör (10 – 234)
<b>mladost:</b>	(Sırp) gençlik (2 – 2)
<b>mlelya:</b>	(Arn) toplantı (5 – 312)
<b>mogu:</b>	(Sırp) yapabilirim (2 – 91)
<b>molim tito:</b>	(Sırp) yalvarırım tito (20 – 133)
<b>motram:</b>	(Arn) kız kardeşim (25 – 81)
<b>munitsiya:</b>	(Sırp) mühimmt (25 – 332)
<b>muşi:</b>	(Arn) doldur (23 – 129)
<b>myel:</b>	(Arn) topla (10 – 324)

## N

<b>naçalnik:</b>	(Sırp) emniyet müdürü (5 – 15)
<b>nafronda:</b>	(Arn) bir otelin ismi (13 – 175)
<b>nalogom:</b>	(Sırp) belgeyle (18 – 90)
<b>nandori:</b>	(Arn) kasım (8 – 32)
<b>napredak:</b>	(Sırp) bir fabrikanın ismi (1 – 74)
<b>napustili:</b>	(Sırp) bıraktılar (23 – 110)
<b>ne:</b>	(Sırp) hayır (10 – 345)
<b>ne moješ:</b>	(Sırp) yapamazsın (2 – 92)
<b>negotina:</b>	(Sırp) bir şehir (10 – 358)
<b>neman:</b>	(Sırp) bir sırp kahramanı (20 – 134)
<b>nepriyatelya :</b>	(Sırp) düşman (18 – 88)

<b>neprobišta:</b>	(Sırp) kosovada bir köy adı(10 – 280)
<b>neser:</b>	(Arn) yarın (23 – 238)
<b>neve:</b>	(Arn) bizi (10 – 324)
<b>nikad:</b>	(Sırp) asla (2 – 93)
<b>nimi:</b>	(Arn) bin (9 – 1)
<b>non:</b>	(Arn) dokuz (10 – 323)
<b>nonçin:</b>	(Arn) dokuz yüz (9 – 1)
<b>novaka:</b>	(Arn) bir köy adı (10 – 280)
<b>novoselo:</b>	(Sırp) bir köy adı (25 – 171)

## O

<b>obiliçte:</b>	(Sırp) bir kasaba adı (23 – 25)
<b>oblaçni odbor:</b>	(Sırp) hava kurumu (19 – 212)
<b>obošta:</b>	(Sırp) bir yer adı (6 – 73)
<b>oça:</b>	(Arn) bir mahalle adı (25 – 263)
<b>ofanziva:</b>	(Sırp) taarruz (25 – 126)
<b>ofistir:</b>	(Sırp) subay (10 – 360)
<b>oktombar:</b>	(Sırp) ekim ayı (5 – 300)
<b>omladinaylen:</b>	(Sırp) gençlikle (2 – 29)
<b>opştinada:</b>	(Sırp) belediyede (27 – 142)
<b>orolar :</b>	foklor oyunları (25 – 407)
<b>ortakol:</b>	(Tr) Prizren’de bir semtin adı (25 – 310)
<b>otats:</b>	(Sırp) baba (10 – 346)
<b>otkupoydi:</b>	(Sırp) satılıktı (10 – 217)
<b>otpust:</b>	(Sırp) vesika (4 – 119)

## P

<b>paliçkonon:</b>	kısaltılmış isim (27 – 90)
<b>pametni:</b>	(Sırp) akıllı (2 – 90)
<b>pametniyi:</b>	(Sırp) daha akıllı (2 – 91)
<b>pao:</b>	(Sırp) düştü (5 – 176)
<b>paprika:</b>	(Sırp) biber (2 – 126)
<b>paramilitar:</b>	(Ent) paralı asker (25 – 34)
<b>patrola:</b>	(Sırp) polis kontrolü (25 – 536)
<b>pedagoška:</b>	(Sırp) pedagoji (5 – 149)
<b>pedeset:</b>	(Sırp) elli (2 – 92)
<b>penziyaya:</b>	(Sırp) emekliye (14 – 10)
<b>perzirenli:</b>	prizrenli (8 – 28)
<b>peşçin:</b>	(Arn) beş yüz (5 – 164)
<b>pesto:</b>	(Sırp) beş yüz (2 – 92)

<b>pirana:</b>	(Arn) bir köy adı (10 – 280)
<b>piskotlarle:</b>	bisküvilerle (1 – 23)
<b>pleç:</b>	(Arn) ihtiyar (10 – 323)
<b>plevne:</b>	(Sırp) bir yer adı (28 – 19)
<b>plisçiler:</b>	(Arn) takkeçiler (19 – 5)
<b>ploçalar:</b>	(Sırp) fayanslar (22 – 46)
<b>po:</b>	(Arn) evet (27 – 63)
<b>pogonda:</b>	(Sırp) fabrikanın bir bölümü (23 – 92)
<b>polet:</b>	(Sırp) hız (28 – 184)
<b>politıçar:</b>	(Sırp) politikacı (25 – 559)
<b>pomoç:</b>	(Sırp) yardım (16 – 50)
<b>poplava:</b>	(Sırp) sel (14 – 10)
<b>porezi:</b>	(Sırp) vergiyi (10 – 121)
<b>poslovoca:</b>	(Sırp) memur amiri (23 – 31)
<b>potansiyani:</b>	(Ent) potansiyel (26 – 417)
<b>poziv:</b>	(Sırp) çağrı (10 – 300)
<b>pranverıs:</b>	(Arn) baharda (15 – 88)
<b>prekomanda:</b>	(Sırp) tayin (1 – 6)
<b>premiyasını:</b>	(Sırp) ödülünü (23 – 239)
<b>preporod:</b>	(Sırp) doğmadan önce (28 – 214)
<b>presendik:</b>	(Sırp) başkan (21 – 27)
<b>presedništvo:</b>	(Sırp) başkanlık (2 – 31)
<b>preševka:</b>	(Sırp) preşevalı kadın (2 – 23)
<b>printekste:</b>	bir fabrikanın adı (2 – 11)
<b>prištineye:</b>	(Arn) kosovanın başkenti (24 – 158)
<b>privat:</b>	(Sırp) özel (12 – 29)
<b>priyedor:</b>	(Sırp) sırbistanda bir şehir (24 – 243)
<b>probalari:</b>	(Sırp.) alıştırmaları (3 – 8)
<b>profesiyonalno:</b>	(Sırp) profesyonelce (15 – 114)
<b>proyektlerle:</b>	(Ent) projelerle (15 – 131)
<b>prugçılar:</b>	(Sırp) rayçılar (19 – 6)
<b>prve klase:</b>	(Sırp) birinci kalite (3 – 5)
<b>pse:</b>	(Arn) niçin (23 – 225)
<b>punkt:</b>	(Sırp) karakol kontrolü (25 – 345)
<b>punu:</b>	(Arn) çalışmak (10 – 349)
<b>pusto:</b>	(Sırp) ıssız (5 – 92)
<b>putur :</b>	yabancı halk, dönme (5 – 461)

## R

<b>ra:</b>	(Arn) düştü (5 – 176)
<b>raniluk:</b>	(Sırp) kosovada bir köy adı (5 – 59)



<b>raotsaya:</b>	(Arn) kosovada bir kasaba adı (12 – 119)
<b>razlika:</b>	(Sırp) fark (23 – 279)
<b>reçana:</b>	(Sırp) kosovada bir köy adı (25 – 117)
<b>referent:</b>	(Sırp) görevli (22 – 118)
<b>regalın:</b>	(Sırp) mobilyanın (1 – 97)
<b>repart:</b>	(Sırp) klinik (23 – 124)
<b>rense:</b>	(Tr) makedonyada bir şehir (24 – 269)
<b>reşenyemi:</b>	(Sırp) kararımı (23 – 134)
<b>retseplerle:</b>	(Sırp) reçetelerle (29 – 400)
<b>revolutsiya:</b>	(Sırp) devrim (5 – 300)
<b>rezervarda:</b>	(Sırp) yedekte (24 – 378)
<b>ribar :</b>	(Sırp) balıkçı (15 – 122)
<b>rilindyada:</b>	(Arn) kosovada bir gazete (16 – 57)
<b>rnoft:</b>	(Arn) yaşasın (10 – 172)
<b>rogošta:</b>	(Arn) bir köy adı (3 – 64)
<b>rogova:</b>	(Arn) bir köy adı (26 – 255)
<b>rojayda:</b>	(Sırp) karadağda bir köy adı (8 – 51)
<b>rov:</b>	(Sırp) hendek (25 – 87)
<b>rudniklarda:</b>	(Sırp) maden ocaklarında (24 – 238)
<b>rukavitsa:</b>	(Sırp) eldiven (20 – 134)

## S

<b>sam:</b>	(Sırp) yalnız (2 – 92)
<b>samadraca:</b>	(Arn) kosovada bir köy (12 – 138)
<b>samoupravlyanye :</b>	(Sırp) özyönetim (5 – 386)
<b>sancaga:</b>	(Tr) sırbistan ve karadağda ikiye bölünmüş bir bölge (26 – 279)
<b>satelit:</b>	(Ent) uydu (25 – 350)
<b>saylasını:</b>	(Sırp) kablosunu (24 – 411)
<b>sedamnestog:</b>	(Sırp) on yedisinde (5 – 300)
<b>sedanaest:</b>	(Sırp) on yedi (8 – 32)
<b>sedi:</b>	(Sırp) otur (10 – 318)
<b>septembar:</b>	(Ent) eylül (24 – 254)
<b>sıpsı:</b>	(Sırp) sırbistanda bir siyasi parti (4 – 100)
<b>sırbiya:</b>	(Sırp) sırbistan (24 – 255)
<b>sırpli :</b>	Sırp (24 – 30)
<b>sigura:</b>	(Sırp) sigortalıyor (15 – 187)
<b>sinko:</b>	(Sırp) oğlum (23 – 230)
<b>sitnitsa:</b>	(Sırp) bir yer adı (15 – 77)
<b>situata:</b>	(Arn) durum (9 – 28)
<b>skenderaya:</b>	(Arn) kosovada bir bölgenin adı (15 – 32)

<b>smedenada:</b>	(Sırp) devrede (23 – 97)
<b>smet:</b>	(Sırp) engel (20 – 85)
<b>smuy:</b>	(Arn) yapmam (10 – 325)
<b>sneg:</b>	(Sırp) kar (5 – 176)
<b>snima:</b>	(Sırp) kaydediyor (10 – 384)
<b>soba:</b>	(Sırp) oda (24 – 30)
<b>soklar:</b>	(Sırp) meşrubat (6 – 77)
<b>somayç:</b>	(Arn) kosovada bir köy (10 – 280)
<b>sotsiyalno:</b>	(Sırp) sigorta (16 – 49)
<b>spomenikleri:</b>	(Sırp) heykelleri (23 – 125)
<b>staneş:</b>	(Sırp) durursun (14 – 10)
<b>stanitsa:</b>	(Ent) istasyon (19 – 301)
<b>stari vodnik:</b>	(Sırp) eski üsteğmen (3 – 4)
<b>stari trg:</b>	(Sırp) eski merkez (16 – 35)
<b>stav:</b>	(Sırp) kararlılık (10 – 239)
<b>stoklay:</b>	(Sırp) hayvanları (12 – 177)
<b>stokolar:</b>	(Sırp) hayvanlar (2 – 110)
<b>strajaya:</b>	(Sırp) nöbete (10 – 366)
<b>strugar:</b>	(Sırp) marangoz (16 – 114)
<b>strumitsada:</b>	(Mak) makedonyada bir şehir (8 – 5)
<b>struya:</b>	(Sırp) elektrik (25 – 23)
<b>stubuni:</b>	(Sırp) direğini (11 – 88)
<b>suareka:</b>	(Sırp) kosovada bir kasaba (24 – 244)
<b>sucenye:</b>	(Sırp) dava (10 – 340)
<b>sud:</b>	(Sırp) mahkeme (10 – 266)
<b>sudiya:</b>	(Sırp) yargıç, hakim (15 – 35)
<b>sueşki:</b>	(Sırp) sueş (10 – 311)
<b>sup:</b>	(Sırp) iç işleri (25 – 313)
<b>svetla:</b>	(Sırp) ışıklar (1 – 57)
<b>svilen:</b>	(Sırp) kosovada bir dağın adı (25 – 65)

## Ş

<b>şalgarep:</b>	(Sırp) havuç (20 – 253)
<b>şaranlar:</b>	(Sırp) bir çeşit balık (2 – 126)
<b>şaşavodor:</b>	(Sırp) şaşı bakan (11 – 3)
<b>şezdeset:</b>	(Sırp) altmış (10 – 337)
<b>şina:</b>	(Sırp) ray (19 – 75)
<b>şipniya:</b>	(Arn) arnavutluk (10 – 146)
<b>şıptari:</b>	(Arn) arnavutçuluk (2 – 90)
<b>şıptarit:</b>	(Arn) arnavudun (5 – 137)
<b>şka:</b>	(Arn) ne (10 – 321)

<b>şkolay:</b>	(İng) okulu (7 – 48)
<b>şlep:</b>	(Sırp) araba taşıyan araç (24 – 407)
<b>şokta:</b>	(Sırp) dişi ördek (16 – 38)
<b>şotoymış:</b>	(Arn) arnavutların bir derneğinin adı (2 – 25)
<b>şpi:</b>	(Arn) ev (10 – 321)
<b>şporet:</b>	(Sırp) soba (22 – 34)
<b>şta:</b>	(Sırp) ne (24 – 288)
<b>ştaba:</b>	(Sırp) askeri soruşturma merkezi (10 – 330)
<b>ştad:</b>	(Arn) yedi (10 – 349)
<b>ştafetalarına:</b>	(Sırp) titoya her yıl verilen hediye (2 – 43)
<b>ştatın:</b>	(Arn) yedinin (9 – 1)
<b>ştimya:</b>	(Arn) kosovada bir kasaba (24 – 381)
<b>ştip:</b>	(Mak) makdeonyada bir şehir (24 – 269)
<b>ştosa :</b>	(Sırp) oyuna (15 – 188)
<b>ştrafların:</b>	(Sırp) vidaların (24 – 368)
<b>ştrumflar:</b>	(Sırp) prizrende bir yer adı (24 – 133)
<b>şum:</b>	(Arn) çok (7 – 3)
<b>şüpe:</b>	(Arn) anaokul (16 – 67)

## T

<b>takve:</b>	(Sırp) öyle (18 – 91)
<b>tanıraça:</b>	(Sırp) bir yer adı (11 – 54)
<b>tasdiçin:</b>	(Sırp) bir kişi adı (15 – 105)
<b>taşti:</b>	(Arn) şimdi (7 – 2)
<b>tebe:</b>	(Sırp) seni (20 – 133)
<b>tedebe:</b>	(Tr) türk demokratik birliği (26 – 21)
<b>tellet:</b>	(Arn) seksen (7 – 2)
<b>temperatura:</b>	(Ent) sıcaklık derece (24 – 49)
<b>tetova:</b>	(Arn) kalkandelen (25 – 454)
<b>tıdıbı:</b>	(Tr) türk demokratik birliği (12 – 61)
<b>tımıkıya:</b>	(Arn) kosova savunma gücü (1 – 91)
<b>ti:</b>	(Arn) sen (2 – 92)
<b>tiğanitsa:</b>	(Sırp) bir çeşit hamur yemeği (27 – 125)
<b>titoveles:</b>	(Mak) makedonyada bir şehir (24 - 268)
<b>tombola:</b>	(Ent) tombala (19 – 130)
<b>torbeş:</b>	(Boşn) bir toplumun ismi (25 – 411)
<b>trepçeye:</b>	(Arn) kosovada bir maden ocağı (28 – 189)
<b>tri:</b>	(Arn) üç (10 – 323)
<b>trillet:</b>	(Arn) otuz (9 – 1)
<b>tsar lazar:</b>	(Sırp) kral lazar (5 – 656)
<b>tsent:</b>	(İng) para birimi (11 – 62)

<b>tserada:</b>	(Sırp) araba örtüsü (25 – 278)
<b>tsırna gorli:</b>	(Sırp) karadağlı (10 – 320)
<b>tsırnalevaya:</b>	(Sırp) kosovada bir köy adı (24 – 381)
<b>tsırni bik :</b>	(Sırp) siyah öküz (18 – 81)
<b>tsipelitsa:</b>	(Sırp) kundura (20 – 134)
<b>tsrveni:</b>	(Sırp) kırmızı (5 – 176)
<b>tsulak:</b>	(Arn) çıplak (9 – 50)
<b>tsurili:</b>	(Sırp) fişkırdı (10 – 343)
<b>tuşin:</b>	(Sırp) türk (23 – 111)
<b>turnirlarda:</b>	(Ent) turnuvalarda (15 – 108)

## U

<b>uçeka:</b>	(Arn) kosova kurtuluş ordusu (25 – 63)
<b>uğiki:</b>	(Arn) kosova kurtuluş ordusu (1 – 91)
<b>udba:</b>	(Sırp) iç işleri (15 – 251)
<b>ukşin otiy:</b>	(Arn) arnavutların öldürülen kahramanı (25 – 326)
<b>ulęine:</b>	karadağda bir şehir (8 – 52)
<b>umreo:</b>	(Sırp) ölmüş (10 – 345)
<b>une:</b>	(Arn) ben (7 – 3)
<b>unmig:</b>	(İng) birleşmiş milletler (25 – 583)
<b>unuka:</b>	(Sırp) torun (27 – 14)
<b>urbanizam:</b>	(Sırp) şehir planlama (24 – 128)

## V

<b>vagaya:</b>	(Sırp) terazi (24 – 227)
<b>vas:</b>	(Sırp) siz (2 – 92)
<b>veğ:</b>	(Arn) sadece (25 – 33)
<b>velike:</b>	(Sırp) büyük (18 – 91)
<b>veluşa:</b>	(Arn) kosovada bir köy adı (19 – 307)
<b>vendimımi:</b>	(Arn) kararnamemi (23 – 134)
<b>verayle:</b>	(Arn) isim (18 – 115)
<b>vezist:</b>	(Sırp) bağlayan kişi (25 – 440)
<b>vi:</b>	(Sırp) siz (2 – 90)
<b>vinkovats:</b>	(Sırp) hırvatistanda bir şehir (24 – 196)
<b>visoka:</b>	(Sırp) bosnada bir yer adı (24 – 240)
<b>vişa şkola:</b>	(Sırp) yüksek okul (5 – 150)
<b>vişe:</b>	(Sırp) daha çok (2 – 93)
<b>vişegrad:</b>	(Sırp) bosnada bir şehir (24 – 240)
<b>vitaklara:</b>	(Sırp) soyadı (18 – 38)
<b>vitkacini:</b>	(Sırp) soyadı (14 – 10)

<b>vladao:</b>	(Sırp) hüküm sürmüş (2 – 92)
<b>vlası:</b>	(Arn) soyadı (2 – 55)
<b>vlaşna:</b>	(Arn) kosovada bir köy adı (24 – 354)
<b>vlaznimidan:</b>	(Arn) kosovada bir futbol takımı (15 – 23)
<b>voçaraya:</b>	(Sırp) sebze ve meyve fabrikası (11 – 45)
<b>vodnig:</b>	(Sırp) üsteğmen (24 – 333)
<b>volış:</b>	(Sırp) seversin (2 – 93)
<b>votsa:</b>	(Arn) soyadı (16 – 51)
<b>votsolar:</b>	(Arn) soyadı (14 – 10)
<b>voyni odsek:</b>	(Sırp) askeri kurum (25 – 442)
<b>voyvodinada:</b>	(Sırp) sırbistanda bir bölge (11 – 152)
<b>voza:</b>	(Sırp) trene (24 – 173)
<b>vranyeli:</b>	(Sırp) sırbistanda bir şehir (1 – 13)
<b>vratim:</b>	(Sırp) çeviriyorum (23 – 110)
<b>vrava:</b>	(Arn) vurdum (15 – 199)
<b>vuçitirn:</b>	(Sırp) kosovada bir şehir (26 – 311)
<b>vulnetar:</b>	(Arn) gönüllü (10 – 227)
<b>vyet:</b>	(Arn) yıl (5 – 164)

## Y

<b>ya:</b>	(Sırp) ben (2 – 91)
<b>yavi:</b>	(Sırp) haber ver (11 – 139)
<b>yaytsaya:</b>	(Sırp) bosnada bir şehir (24 – 245)
<b>yedinitsanın:</b>	(Sırp) birliğin (10 – 338)
<b>yedva:</b>	(Sırp) sabırsızlıkla (23 – 162)
<b>yepim:</b>	(Arn) veririz (23 – 226)
<b>yet:</b>	(Arn) hayat (10 – 325)
<b>yugonon:</b>	(Sırp) yugoslavyada bir araba (22 – 37)
<b>yuro:</b>	para birimi (25 – 578)

## Z

<b>zakonlen:</b>	(Sırp) kanunla (10 – 132)
<b>zapoşlen:</b>	(Sırp) iş sahibi (18 – 91)
<b>zarzavatlari:</b>	malzemeleri (20 – 247)
<b>zastavom:</b>	(Sırp) sırbistanda bir fabrika (5 – 334)
<b>zayedno:</b>	(Sırp) birlikte (2 – 92)
<b>zdravo:</b>	(Sırp) merhaba (1 – 81)
<b>zelengora:</b>	(Sırp) bir dağ adı (15 – 72)
<b>zeneler:</b>	(Sırp) kadınlar (20 – 181)
<b>zenitsa:</b>	(Sırp) bosnada bir şehir (24 – 240)

**zenne:** (Sırp) kadın (29 – 203)  
**zi:** (Arn) siyah (10 – 177)  
**zveçan:** (Sırp) bir yer adı (15 – 17)

## KAYNAKÇA

- Adonyan, Avram “Balkan Harbi Tarihi” Türkçesi: Zaven Biberyan, İstanbul 1975  
s. 127
- Akalın, Mehmet, “ Tarihi Türk Şiveleri” Ank.1988
- Aksoy, Ömer Asım, “ Gaziantep Ağzı” İst. 1945
- Aktepe, M. Münir, “XIV. ve XV. Asırlarda Rumeli’nin Türkler Tarafından  
İskanına Dair”, Türkiyat Mec. 1986
- Altınay, Ahmet Refik, “Anadolu’da Türk Aşiretleri” (966 – 1200), İst. 1989
- Atalay, Besim, “Divanü Lugati’t – Türk Dizini IV” Ankara. 1986
- Avram, Adonyan, “Balkan Harbi Tarihi” Türkçesi: Zaven Biberyan, İstanbul 1975  
s. 127
- Banguoğlu, Tahsin, “Türkçe’nin Grameri” Ank. 1986
- Caferoğlu, Ahmet “Anadolu ve Rumeli Ağızlarının Bugünkü Durumu” VII.  
TD Kurultayında okunan bilimsel bildiriler-1957 Ankara TDK, 1960 s. 65-  
70 Makedonija, Makedonski jezik VII, 1957 s.147-164
- Caferoğlu, Ahmet”Anadolu ve Rumeli Ağızları Ünlü Değişmeleri”, TDAY-B  
Ankara, TDK, 1964, s. 1-33
- Caferoğlu, Ahmet “ Doğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar” İst. 1940  
“ Anadolu Ağızlarından Toplamalar” İst. 1943  
“ Sivas ve Tokat İlleri Ağızlarından Derlemeler” İst. 1944  
“ Güneydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar” İst.1945  
“ Kuzeydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar” İst. 1946  
“ Orta Anadolu Ağızlarından Derlemeler” İst. 1943  
“ Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler” İst. 1951  
“Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri”  
TDAY, 1964
- Canhasi, Suzan, Kosova, Priştine Üniversitesi, Filoloji Fakültesi, Türk  
Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğr.Üyesi
- Çabej, Eqrem, “Studime Gjuhesore III, Rilindja Prishtine, 1987”
- Dallı, Hüseyin, “Kuzey – Doğu Bulgaristan Türk Ağızları Üzerine Araştırmalar”,  
Ank. 1978, TDK yayımları.
- Dallı, Hüseyin “ Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağızları Üzerine Araştırmalar”

- Ank. 1991
- Dedoviç Suzana, “Mitrovački Turski Govor”, Belgrad Üniversitesi, 1992, Belgrad
- Dedoviç Suzana, “Morfoloşke Karakteristike Mitrovačkog Turskog Govora”,  
Çasopis za Duruštvene Nauke, Priştina, 1994, s.85-89;  
“Fonetske Karakteristike Mitrovačkog Turskog Govora”, Zbornik  
Filoloşkog Fakulteta u Priştini, Kniga II, Priştina 1993, s.111-134;  
“Kosova Mitroviçası Türk Halk Edebiyatından Derlemeler” ÇEVREN,  
Özel sayı Bal-Tam, Prizren 2001.s.134-150;  
“Mitroviça Türk Ağzının Başlıca Özellikleri” Bay dergisi, Prizren 2004
- Ercilasun, Ahmet Bican, Kars İli Ağzıları, Ank. 1963
- Ergin, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, İst. 1981
- Gabain, A. Von, “ Eski Türkçe'nin Grameri” (çev. Prof. Dr. M. Akalın), Ank.  
1978
- Gemalmaz, Efrasiyab, “ Erzurum İli Ağzıları” Erzurum 1978
- Hazai, Georges, “Beitrag zur Kenntnis der Türkischen Mundarten Mazedoniens,  
Rocznik Orientalyczny, XXII-2, 1960, s. 83-100
- Hazai, Georges,“Rumeli Ağzılarının Tarihi Üzerine”, TDAY-B, Ankara TDK,  
1960, s. 205-211
- Hazai, Georges “Rumeli Ağzıları Tarihinin İki Kaynağı Üzerine”, TDAY-B,  
1963, Ankara, TDK 1963 s. 117-121
- Gökbilgin, Tayyip, XV. ve XVI. Asırlarda Edirne ve Paşa Livasındaki Has –  
Mukataa, Mülk ve Vakıflar, İst. 1952
- Gülensoy, Tuncer, “Rumeli Ağzılarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme”,  
TDKY/B, 1984, Ankara, 1987, s.87-147
- Gülensoy, Tuncer, Kütahya ve Yöresi Ağzıları, Ank. 1988
- Gülensoy, Tuncer, “Anadolu ve Rumeli Ağzıları Bibliyografyası” ,Kültür  
Bakanlığı MFADY:33, Biyografiler/Bibliyografyalar Dizisi: 7, Ankara1981
- Gyula Nemeth, Zur Einleitung der Türkischen Mundarten Bulgariens, Sofia,  
1956
- Hacıeminoğlu, Necmettin “ Türk Dilinde Fiiller” İst. 1984
- Hamza, Yusuf “ Sırbistan Türklüğü” Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2006
- Hasan, Hamdi, Makedonya ve Kosova Türklerince Kullanılan Atasözleri ve



- Deyimler, TDKY:685, Ankara: TDKY 1997
- Hasan, Hamdi, “Kocacık (Makedonya) Ağzının Ses Özellikleri”, SESLER,S.297,  
Haziran 1995, Üsküp, s.29-43
- Hasan, Hamdi, “Kalkandelen Türk Ağzı” SESLER,yıl XIX, S.173(Şubat-1983)  
Üsküp,s.103-131
- Hasan, Hamdi, “Tetovkiot Turski Govor, Tetovo i Tetovsko Niz İstorijata”  
Tetovo 1982
- Hilt Selim, "Makedonya Sosyalist Cumhuriyeti'nde Türk Dilindeki Okulların Kırk  
Yıllık Gelişimi ve Başarıları", Sesler Dergisi, Usküp, şubat 1985, sayı 193,  
s. 25.
- İbrahim, Nazım “ Cümle Bilgisi”, SESLER, S.318-319, Eylül-Ekim  
1997,Üsküp,s.89-95
- İbrahim, Nazım, “Vrapçiş'te ve Çevresi Türk Ağzı(Makedonya)”, Yüksek Lisans  
Tezi, Ankara: AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü- Türk Dili ve Edebiyatı, Ana Bilim  
Dalı,1997
- İnalçık, Halil, “Osmanlı İmparatorluğu (Klasik devir 1300-1600)”, Belgrad, 1974  
s. 239
- İslam Ansiklopedisi, Cilt 4 Kırklareli Vilayeti, Dahiliye Vekaleti, Vilayetler  
İdaresi, Umum Müdürlüğü, Sayı: 7
- Janos Eckman, “Kumanova Türk Ağzı”, TDKY, S-191, Nemeth Armağanı,  
Ankara 1962, s. 111-127
- Janos Eckman, “Dinler (Makedonya) Türk Ağzı”, TDAY-B, Ankara, TDK, 1960,  
s. 189-204
- Kalay, Emin, “Edirne İli Ağızları” Ank. 1998
- Kaleşi, Hasan, “Prizren kao kulturni centar za vreme Turskog perioda” Gjurmime  
Albanologjike, sayı, 1, Priştine 1962 s. 92
- Kakuk, Suzanne “Le dialect Turc d'Ohriden Macédonie, Acta Orientalia  
Academia e Scientarum Hungaricae, Tomus XXVI/2-3, 1972, s. 227-282
- Karahan, Leyla “Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması” Ank. 1996
- K. Katona, Louis, “Le dialecte turc de la Macédonie de l'Ouest”, TDAY-D,  
Ankara, TDK, 1969, s. 57-194

- Kaya, Güven, “Yugoslavya Türk Halkı Yazımına Gerçekçi Bir Bakış”, Tan Yayınevi, Priştine 1986. s.9
- Korkmaz, Zeynep, “Güney – Batı Anadolu Ağızları” Ank. 19  
“ Batı Anadolu Ağızlarında Asli Vokal Uzunlukları Hakkında” TDAY 1953, s. 197 – 204
- Korkmaz, Zeynep, Nevşehir ve Yöresi Ağızları, Ank. 1977
- Kowalski, Tadeusz, Osmanisch-Türkische Volkslieder aus Mazedonien: WZKM, XXXIII (1926), s. 166-231
- Kowalski, Tadeusz, “Zagadki ludowe tureckie (Enigmes populaires turques): Prace Komisiji Oriental istyezny Polskiej Akademi Umeiejtnosci” No. 1. Krakow, 1919 Ülkusal, Müstecip, Dobruca ve Türkler, Ankara 1987
- Krasniç, Ayten “İpek Türk Ağzında Söylenen Maniler ve Bazı Ağız Özellikleri”, ÇEVREN 51, Priştine, 1986,s.117-122
- Mansuroğlu, Mecdut, “Edirne Ağzında Yapı, Anlam, Deyim ve Söz Dizimi Özellikleri”, TDA Yıllığı, Ank. 1960
- Morina, İrfan, “Mamuşa Türk Halkı Ağzı Üzerinde Dil Araştırması” (Doktora Tezi), İstanbul, 1985  
“Mamuşa Ağzının Fonetik Özellikleri”, ÇEVREN, XII/49, Priştine 1985,s.23-32  
“Mamuşa Ağzının Morfolojik Özellikleri”, ÇEVREN, XII/50, Priştine, 1985, s.21-35
- Novakoviç, Stoyan “ Srbi i Turci XIV i XV veka” Beograd 1960, 46-49
- Obradoviç, Dragomir, “Prosvetne Prilike u Juznoj Srbiji”, Skoplje i Juzna Srbija Beograd, 1925, s. 125-141
- Olçay, Selahattin, “ Erzurum Ağzı ” Ank. 1966  
“ Doğu Trakya Yerli Ağzı” Ank. 1966
- Olçay, Selahattin “ Doğu Trakya Yerli Ağzı” Ank. 1995
- Olivera Yaşar-Nasteva, “Turskiot govor vo Gostivarskiot kraj”, Gostivarskiot kraj-II, Gostivar: Opštinsko sobranie, 1970, s. 271-306
- Olivera Yaşar-Nasteva, “Za neкои fonološki izmeni vo govorot na turskiot naselenie vo Gostivarsko”, Godišen Zbornik, Knjiga 21, Skopje, Filološki Fakultet Skopje, 1969, s. 237-244

- Oktay Ahmed, "Resne ve Çevresi Türk Ağzlarının Fonetik ve Sözlük Özellikleri", Yüksek Lisans Tezi, Üsküp, Kiril ve Metodik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 2001
- Öztuna, Yılmaz "Başlangıcından Zamanımıza Kadar Türkiye Tarihi", Cilt:3. İstanbul, Hayat Yayınları 1967, s. 47-50.
- Sevin Alil, "Radoviş ve Çevresi Türk Ağzı", Yüksek Lisans Tezi, Üsküp, Kiril ve Metodik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyat Bölümü, 2000
- Sümer, Faruk, "Oğuzlar", Ankara 1980
- Şanlı, Cevdet "Kırklareli İli Merkez İlçe Köyleri Ağzları" Yüksek Lisans Tezi, Edirne 1990
- Yaşar, Yücel, Ali Sevim, "Türkiye Tarihi" Cilt: II. Osmanlı Dönemi (1300 – 1366). Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1990, s. 32
- Yeni Türk Ansiklopedisi, Cilt 2, Ötüken Neşriyat, İst. 1985
- Yenibal, Selahattin, "Kırklareli Ağzı ve Hususiyetleri", İ. Ü. Edb. Fak. Mezuniyet Tezi, No: 8/1718 – 1974
- Yusuf, Süreyya, "Dil Çalışmaları", Tan Yayınevi, Priştine, 1984, s.37-65
- Yusuf, Süreyya, "Arnavutçadan Prizren Türkçesine Aktarmalar" ÇEVREN, IV/III, S.5, Priştine, s. 45-47
- Yusuf, Süreyya, "Prizren Türkçesinde Kimi Yabancı Ögeler", Çevren 1/3 (1974), Priştine, s. 32-38
- Taşköprülü Zade, "Eş-şelia'lun-nu'maniye fi, ulema'i devleti l-'osmaniye", İstanbul, 1985, s. 381
- Tuna, O. Nedim, "Türk Dilbilgisi Fonetik ve Morfoloji" Malatya, 1986
- Turan, Zikri, "Fonetik ve Morfoloji Ders Notları" Sakarya, 2006/2007
- Türk Ansiklopedisi (İnönü Ansiklopedisi), K. Maddesi
- Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi, 7, Makedonya, Yugoslavya (Kosova) Türk Edebiyatı, Kültür Bakanlığı, Ankara 1997 s. 305.
- Yeni Türk Ansiklopedisi, Cilt 2, Ötüken Neşriyat, İst. 1985
- İslam Ansiklopedisi, Cilt 4 Kırklareli Vilayeti, Dahiliye Vekaleti, Vilayetler İdaresi, Umum Müdürlüğü, Sayı: 7